BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

PLVTARCHVS

MORALIA

VOL. VI · FASC. 2

RECENSVIT ET EMENDAVIT

M. POHLENZ

EDITIO ALTERA
QVAM CVRAVIT ADDENDISQVE
INSTRVXIT

R. WESTMAN

EDITIO STEREOTYPA
EDITIONIS SECVNDAE (MCMLVIII)



MONACHII ET LIPSIAE
IN AEDIBVS K. G. SAUR MMI

In hoc fasciculo continentur

Libri contra Stoicos scripti

Libri contra Epicureos scripti

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Plutarchus:
Moralia / Plutarchus. - Nachdr.. -
Monachii ; Lipsiae : Saur
(Bibliotheca Teubneriana)

Vol. 6. Fasc. 2. / Rec. et emendavit M. Pohlenz. -
2. ed. / quam cur. addendisque instruxit R. Westman. -
2. Nachdr. der 2. Aufl. Leipzig, Teubner, 1958 - 2001
ISBN 3-598-71687-7

Printed in Germany

Gesamtherstellung: Strauss Offsetdruck GmbH, Mörlenbach

PRAEFATIO

LIBRI CONTRA STOICOS SCRIPTI (70—72)[1]

Lib. De Stoicorum repugnantiis (70 Plan. 66) inest in codd. **XFgΦ** (= **dvz**), Planudeis. codicis **F**, in quo hic liber primum locum obtinet, primum folium incipit a verbis p. 16, 16 *ἀλλ' οἴχεται ὁ λόγος* nullo iacturae signo addito nec littera maiuscula adhibita. supra primam lineam extant litterae difficillimae lectu, quae inscriptionem continere videntur sed certe postea additae sunt. cum autem post sextum folium verba p. 28, 20 *πῶς* — p. 30, 21 *ἑτέρου* desint quae unius folii spatium explent, dubium esse vix potest quin primi quaternionis folia externa perierint, id quod vir doctus Parisinus E. Levy codice ipso inspecto paene certum esse benigne mihi scripsit. nec quicquam obstare videtur quominus olim totum libelli initium ac fortasse etiam tres alios tractatus qui secundum numerationem ad l. 3 et 61 servatam aliquando in hac collectione antecedebant, in hoc ipso codice extitisse putemus. non igitur, ut olim iudicavimus (Vol. I praef. XXI), codex **F** e codice descriptus est cuius prima pars avolsa erat, sed ipse postea dilaceratus et mutilatus est.

Etiam in archetypo familiae *Φ* folia vel potius fasciculi perierunt (cf. Vol. I praef. XXVII), desunt enim in **dvz** p. 28, 19 *οἷς* — p. 42, 10 *ἀκωλύτως* (in **z** folium 175^{v} magna ex parte et totum fol. 176 vacuum relictum, in **d** haec alia manus e codice familiae *Π* supplevit, quas lectiones in apparatu adferre operae pretium non

1) De horum opusculorum memoria in Hermae t. LXXIV (1939) p. 1 egi.

erat), et in p. 47, 24 post *ἐν οἷς* nulla lacuna indicata pergunt *τοῦ χρηστηρίου*, quae verba iam ad librum De defectu oraculorum (III p. 65, 15) pertinent.

Omnes codices ex eodem archetypo non ante Byzantinorum aetatem scripto derivatos esse testantur menda communia velut p. 23, 21 *προσίετο* pro *πρός γε τὸ* (sic Mez., e coniectura praebent **g** *προσήκει τὸ*, **E** *πρὸς τί τὸ*) et p. 53, 9 *τῇ τῶν ἀπείρων* pro *ζητῶν ἀπείρῳ* (sic Duebner, cod. **E** corruptelam sentiens verba *μέσον τῇ τῶν ἀπείρων* spatio relicto omisit). quod archetypum doctis adnotationibus ornatum erat; nam ut in libro De sera numinis vindicta, ubi etiam alii codices accedunt (vol. III praef. XII[1]), sic etiam hic **XF** ad cap. 29, ubi de Platonis quodam errore in Timaeo commisso agitur (etiam in notis ad tractatum De sera num. vindicta hic liber respicitur), longum scholion exhibent, in utroque codice falso non ad p. 35, 14 sed ad p. 36, 12 adscriptum: *ἀγνόημα παλαιὸν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων διορθώσεων* (l. *-σεως*) *τυχόν, καὶ γὰρ καὶ τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν ξηρὰν τροφὴν εἰς τὴν κοιλίαν φέρεσθαι καὶ λόγοις ἀποδείξεων καὶ ὄψει συνεργὸν τὴν πεῖραν προβαλλομένῃ συνεστήσατο* (l. *-σαντο*). varias etiam lectiones in margine huius archetypi fuisse videmus p. 46, 4, ubi falso in eius exemplari scriptum erat: *περὶ τοῦ φρονεῖν καὶ περὶ τοῦ γενέσθαι*. corruptelam Duebner sanavit pro *φρονεῖν* scribens *φθίνειν*; antiquus vero quidam philologus potius *γενέσθαι* mendosum esse credens *αἰσθάνεσθαι* adscripsit, quam lectionem **F** in margine servavit, **XgB** in textum receperunt.

Non mirum igitur quod **X** et **F** saepe inter se discedunt. cum **X** plerumque **g** stat, de quo postea plura dicenda sunt, cum **F** arte ***ΦΠ*** coniuncti sunt, cf. p. 47, 3, ubi **F*ΦΠ*** verba *νῦν μὲν — λέγοντος* omittunt, vel p. 45, 4, ubi **XgB** recte *γραφομένων καὶ λεγομένων* exhibent, **F** per errorem *λεγομένων καὶ λεγομένων* praebet, quam corruptelam ***ΦΠ*** ita sanare studuerunt, ut ***Φ*** *λεγομένων καὶ νοουμένων*, ***Π*** tantum *λεγομένων* scriberet.

Ac ***Φ*** quidem, cum haud pauca propria exhibeat, ad exemplar codicis **F** redire videtur, Planudis vero textus tam prope ad **F** accedit, ut etiam correcturae a **F²**

factae fere omnes recipiantur, velut p. 41, 28: *δήπουθεν* recte g, *δήπου θεὸς* **XF**[1], *δήπου θεῶν* **F**[2]*Π*) et p. 53, 7; 27, 23, quibus de locis in Hermae t. LXXIV p. 5 disputavi. itaque in hoc scripto inter *Π* et **F** eadem ratio intercedit quae in libris 1–21 inter *Π* et **M** (Vol. I praef. IX): scilicet ut ibi codex **M** correctus, sic hic **F** exemplar fuisse putandus est, e quo Planudes primum codicem **α**, tum alios describendos curaret. utrum vero correcturae codicis **F** ab ipso Planude factae sint necne, diiudicare non audeo. etiamsi autem hae correcturae nonnunquam sine dubio genuinam lectionem restituunt, velut p. 20, 9 *ἀρίστων* pro *ἀρετῶν* et p. 55, 14 *εἰ γάρ*, quae verba **X**[1]**F**[1] omittunt (*εἰ δὲ* **g**-**B**), tamen non minus ingenio sive Planudis sive alterius philologi deberi videntur quam interpolamenta qualia p. 41, 28 et 53, 7 deprehendimus. fluxisse eas e codice a nostra memoria alieno nullo loco evincitur.

Quam et audacter et sagaciter Planudes eiusque asseclae verba tradita tractaverint, praeter p. 45, 4, ubi illud *καὶ λεγομένων* omiserunt (cf. quae modo exposui), alii loci testantur velut p. 35, 1 (in verbis *οὕτω δέ τις φιλότιμος ἐνταῦθα περὶ τὸν λόγον γενόμενος* librarius **α** dormitans *λόγον* omisit, unde *καὶ περιττὸς* pro *περὶ τὸν* corrector cod. **A** scripsit quod **E** recepit) vel p. 56, 25 (*εἰρεσίαν ἐνέργειαν* pro *εἰρ. ἐνέργειαι* **F**, unde *εἰρεσίας ἐνέργειαν* **α**[corr.] *Π*).[1])

Cautius egit qui in eadem officina codicem **E** exarandum curavit. haud raro enim verba in **αA** tradita quae propter sensum offensionem praebebant spatio vacuo relicto omisit (p. 27, 10. 34, 18. 47, 3. 50, 14. 53, 9 al.). praeterea tamen nonnullas lectiones sine dubio veras solus exhibet, velut p. 41, 7 *ἀίδιον* pro *αἰδοῖον*, p. 29, 13 *ὄψιν* (in rasura) pro *τέρψιν*, p. 21, 3 *δὲ* pro *γάρ*. maioris autem momenti est quod in p. 23, 10sqq. locum in reli-

1) Mirum videri potest quod evidens illa correctura *ἃ γεννῶσαν ἐπαινεῖ* pro *ἀγεννῶς ἂν ἐπαινῇ* quae p. 28, 21 in **α** legitur in reliquos codices Planudeos recepta non est; sed non a correctore aequali sed a viro docto recentioris aetatis facta esse videtur.

quis codicibus mutilatum et turbatum solus ita constituit ut sententia optima evadat. quamquam autem ibi quoque valde dubitari potest, utrum alia memoria an suo ingenio nitatur, tamen sicut priores editores eum secutus sum.

Recentis originis sed ut in aliis scriptis magni pretii est Palatinus **g** (saec. XV). etsi enim tam multa menda ei cum reliquis codicibus communia sunt ut dubitari non possit quin ex eodem archetypo Byzantino ortus sit, tamen textus formam praebet quae sive sinceriorem huius archetypi imaginem servavit sive lectionibus ex alia memoria haustis correcta est. certe lectiones quales sunt *δήπουθεν* pro *δήπου θεός* (p. 41, 28), *ἀπάδει* pro *ἀποδεῖ* (p. 25, 18), *ἀποθεώρησιν* pro *ἀποθηρίωσιν* (p. 30, 14), *ἀναιρέσεις πιτύροις* pro *ἀναιρέσει ἐπὶ πιτύροις* (p. 44, 17) coniectura inventas esse non facile credas. attamen caveamus ne ut Bernardakis nimiam fidem ei habeamus. nam haec memoria recensionem viri docti perpessa est qui non modo constanter accusativos nominum propriorum ita conformavit ut in *-ην* exirent (velut *ξενοκράτην* p. 26, 13 *διογένην* p. 28, 6 cf. p. 162, 7) sed satis audacter verba corrupta emendare conatus est (velut p. 17, 14. 20, 9. 44, 4). unde nonnunquam difficile est eligere, utrum eius memoriam an reliquorum codicum sequare, velut p. 57, 14, quo de loco fusius in Hermae p. 6 egi.

Secundum hanc memoriam persaepe **X**[3] (de quo Vol. I praef. XX) verba in codice scripta correxit, multa inde etiam **B** recepit.

Disputatiuncula quae inscribitur *Ὅτι παραδοξότερα οἱ Στωικοὶ τῶν ποιητῶν λέγουσιν* (71 Plan. 40) solius Planudis industria servata est, qui eam in codice satis depravato invenit et hic illic correxit.

Lib. De Communibus notitiis contra Stoicos (72 Plan. 74) tantum in codd. **EB** extat, qui ut solent exemplaris lacunas (vel locos qui legi non poterant) fideliter indicant. **B** non, ut secundum Maximilianum Treu omnes credebant, e codice cum **E** cognatissimo at tamen ab eo diverso ortum esse (cf. Vol. I praef. p. XI), sed ex ipso **E** (alio exemplari intercedente) originem ducere nu-

per G. R. Manton sagaciter sane et diligenter ostendere studuit (The manuscript tradition of Plutarch Moralia 70–77, Class. Quarterly 1949, 97), sed extare alia argumenta quibus vulgata opinio stabiliatur C. Hubert in Mus. Rhenano 93 (1950), 330 probavit. cf. infra p. 228sq.

LIBRI CONTRA EPICVREOS SCRIPTI
(73–75)

Lib. Non posse suaviter vivi secundum Epicurum (73 Plan. 43). Codices: **X** (desunt p. 136, 26 *νων* – 141, 4 *Σοφοκλέους* duobus foliis amissis; post p. 147, 17 *γάρ*, fol. 307, nova manus incipit, sed eodem exemplari usa) **g** (desinit p. 165, 4 *ἔδοξας*) **c** (desinit p. 161, 16 *φθόνος*) **d** (prima manus desinit p. 149, 14 *κατελθεῖν*), **α AEB**; specimina sumpta ex reliquis Planudeis, quibus hic accedit Monac. 173 saec. XV tantum lib. 4. 43 continens, a Victorio notis marginalibus instructus.

Codices **cd** ita gemelli sunt ut unius fere codicis instar haberi possint. ex eodem vetusto libro sive tinearum morsibus sive madore pessumdato eos descriptos esse permulti illi loci indicant, quibus uterque eadem verba vel litteras spatio iusto eiusdem fere magnitudinis (nisi quod in **d** lacuna nonnumquam maior est) vacuo relicto omittit, cf. imprimis p. 128. 134. 149. cum vero nonnullis ex his locis etiam **g** eandem lacunam exhibeat (p. 131, 14. 144, 5, cf. p. 134, 9. 130, 2, ubi **cd** coniectura lacunam explent), in p. 129, 21 autem plura praebeat (cf. p. 149, 8, ubi **g** ut p. 155, 10 lacunam non indicat), sequitur ut ex eodem archetypo, priusquam tantopere corrumperetur, in hoc libello etiam memoriam codicis **g** ortam esse statuendum sit. cuius archetypi ultima folia paulatim perisse videntur, siquidem, ut diximus, **g** in p. 165, 4, **c** in p. 161, 16 desinit, in **d** vero alter librarius (**d²**) inde a p. 149, 14 aliud exemplar adhibuit, e quo iam antea lacunas magna ex parte supplevit (quod exemplar cum unus e codicibus Planudeis fuerit, ea quae **d²** praebet, nullius nobis pretii sunt nec in apparatu notata, cf. ea quae de memoria lib. 70 monuimus).

Hi igitur codices **gcd** unam memoriae formam (*Γ*) constituunt; altera inest in **X***Π*. ut enim mendis multis propriis codicis **X** prohibemur ne Planudem eo usum esse statuamus, sic eius exemplar cum **X** cognatissimum fuisse unaquaque in pagina apparet. Planudes autem etiam in hoc libello Plutarchi verba, priusquam ea describenda curaret, ratione ac via emendare conatus est. certe in *Π* haud raro doctae recensionis vestigia deprehendimus; velut p. 125, 13 Ἱππάρχου pro Ἱππαρχίας scriptum legimus, p. 126, 12 in noto illo Periclis dicto ἡδὺ pro ἔαρ; p. 147, 9, cum pro ἡδονῇ falso traditum esset ἡδονῆς, illud κρατοῦσιν quod statim sequitur, in κρατούσης mutatum est (similis correctio p. 127, 15); insigne vero exemplum in p. 147, 1 extat, ubi post ἂν ἄχυρα τῆς ὀρχήστρας κατασκεδάσῃς corruptelam traditam cod. **X** satis fideliter servavit scribens ’ηοχάος τυφλοῦται (spiritu cum η coalescente), a quo paululum tantum sec. scripturam Byzantinam distat id quod *Γ* exhibet: κοχάος τυφλοῦται. cum autem illis temporibus etiam χ et λ similiter scriberentur, sive Planudes ipse sive ante eum alius vir doctus ex οχαος ipse ὁ λαὸς elicuit et, cum τυφλοῦται ad oculos referret, in litteris ηχ verbum inchoatum latere suspicatus Plutarchi verba sic restitui posse sibi persuasit: ἢ χοῦν, ὁ λαὸς τυφλοῦται. non autem de visu hic agi sed de sonitu verbum τυφλοῦται intellegendum esse (ut 995f 721b) Reiske cognovit melioremque viam emendandi ingressus ἢ χοῦν, ὁ ἦχος τυφλοῦται restituit. quem ita sequemur, ut simul illud ἢ χοῦν quod antiquitus traditum non erat expellamus.

Nec magis quam in aliis libellis Planudes una recensione contentus fuit. nam hic quoque in codice **A** haud paucas coniecturas legimus, quae postea in **E** aliosque codices receptae sunt (= *Π*²), cum in **α** **A**¹, ad quos plerumque **B** Mon. accedunt (= *Π*¹), non inveniantur. quas ex parte certe eadem audacia factas esse unum exemplum demonstret. p. 160, 18, ubi *Γ* recte λέγων τὸ Μενάνδρειον ‘ἔθνον κτλ.’ exhibet, *Π*¹ vero ut **X** male τὸ μὲν ἀνδρεῖον distinxit, in **A** confidenter correctum est τὸ μὲν ἱερεῖον, quae lectio in **E** aliisque *Π*² propagatur.

Haud pauci tamen etiam loci extant, ubi Planudis codices soli verum praebent, velut p. 130, 21 *ἑώλων* (*σόλων* rell.), p. 142,13 *εἶδος* (*ἦθος*), p. 144, 28 *δ' ὅσας* (*δείσας* X *δ' εἰς τὰς* Γ), p. 146, 5, ubi Π solus illud *αὐλητοῦ* servavit, quod in XΓ post *τοῦ* excidit. quae lectiones utrum omnes Planudis ingenio debeantur an ex alio codice vel notis marginalibus sumptae sint, hic quoque dubites; in textum utique recipiendae sunt.

Etiam archetypum ex quo huius libelli universa memoria orta est, vix ante Byzantinorum aetatem exaratum est. non enim modo multis iam inveteratis mendis inquinatum erat (ut p. 133, 13 in Aeschyli versu mirum in modum *τίκτει* interpretamento *τῇ πόλει* expulsum est), sed aliquatenus iam verba separata accentibusque distincta exhibuisse videtur (vide p. 145, 23 *βοᾶν περιδονέοντα* pro *βοὰν Πιερίδων ἀίοντα* et p. 141, 5 *δαν καὶ τὸ* ΓX, pro quo Brunck probabiliter *δακέτω* coniecit). Ξ et Γ autem saepe valde inter se differunt, sed neutra memoria tam sincera est, ut eam in universum sequi liceat. ut enim in collocatione verborum modo haec modo illa stirps vel hiatu nascente convincitur (p. 162, 19 *τὸ δαιμόνιον διαλέγεσθαι ὑπ'* Ξ, p. 156, 10 *κακὸν ποιεῖ ἐν* Γ cf. p. 148, 8), sic etiam mutationis arbitrariae verborum vestigia in utraque deprehendimus, velut in Ξ p. 149, 10 *φειδίον*, p. 153, 23 *ἀθήρας* pro *θήβας*, p. 127, 12 *κατατετριμμένον* (*-τετρημένον* Γ), p. 148, 13 *λελήθασιν ἔνιοι συκοφαντοῦντες* (*λέληθας* — l. *λέληθα* — *συνεπισυκοφαντῶν* Γ), in Γ vero p. 128, 7 *σκληρὸν* pro *σκαληνόν*, p. 139, 8 *τραγικοῦ* (*πρακτικοῦ*), p. 160, 3 *παιδιαὶ* pro *πανδαισίαι*. etiam p. 128, 15 diuturnitati tormentorum aptius *συνουσία μετὰ φίλων* (Ξ) quam *κοινωνία* (Γ) opponitur, cum 'communio' sc. morum et affectuum per totam vitam amicorum durare possit, 'conversatio' ad tempus instituatur.

Nihil igitur restat nisi ut unoquoque loco conexu sententiarum et genere dicendi Plutarcheo diligenter examinato eam lectionem quae vera esse vel ad verum propius accedere videatur eligamus. nec desunt loci ubi dubius haereas. velut utrum p. 151, 11 Plutarchus *τοὺς τεκόντας* (Γ) an *τοὺς γονεῖς* (Ξ) scripserit vel quo-

modo p. 158, 9 verba collocaverit, quis pro certo adfirmet?

Quod inde a p. 161, 16 g unicus memoriae *Γ* testis est, non multum damni adfert, quia cd soli permultos errores proprios (in apparatu ex parte tantum notatos), rarissime vero soli verum continent; eo magis dolendum est quod post p. 165, 4, ubi g desinit, *Ξ* solus (cum *Π*) Plutarchi verba praebet.

Libellus Adv. Colotem (74 Plan. 73) in collectione codicum **EB** sola servatus est. cf. p. VI sq. et p. 228 sq.

Lib. De latenter vivendo (75 Plan. 44) una cum Planudeis 45–47 et 55 traditus est. de memoria vide praefat. vol. III p. XVII.

Gottingae, Kal. Oct. a. MCML

M. POHLENZ

CODICES

A Paris. 1671 a. 1296 Pr.[1]) XXVIII
B Par. 1675 s. XV Pr. XXVI
C Par. 1955 s. XI/XII Pr. XVIII
E Par. 1672 paulo post a. 1302 Pr. XXVIII
F Par. 1951 s. XI extr. Pr. XX
H Palat. Heidelb. 283 s. XI/XII Pr. III p. VIII
L Laur. 69, 13 rescr. s. X Pr. XVII
U Urbin. 97 s. X/XI Pr. III p. VII
X Marc. 250 s. XI Pr. XX
c Harlei. (Lond.) 5692 s. XV Pr. XXVI
d Laur. 56, 2 s. XV Pr. XXVII
g Palat. (Vat.) 170 s. XV Pr. XXVI
n (Neapol. gr. 350) Vat. gr. 1676 s. XV Pr. XXV
t Urbin. 100 s. XV Pr. XXIX
v Vind. 46 s. XV Pr. XXVI
y Vat. 1009 s. XIV Pr. III p. VIII
z Vind. suppl. 23 s. XV Pr. XXVII
α Ambr. 859 brevi ante a. 1296 Pr. XXVIII
β Vat. 1013 s. XIV Pr. XXIX
γ Vat. 139 brevi post a. 1296 Pr. XXIX
Marc. 248 s. XV Pr. XXIX
Mon(acensis) gr. 173 (cont. 4. 43) s. XV

1) 'Pr.' nisi quid additur praefationem primi vol. indicat.

Π = codices Planudei αA (E$\beta\gamma$Bn Marc. 248 Mon.).
De Π^2 cf. notam p. 124. 216

Ω = codices omnes

O = codices praeter allatos

Codices non passim adhibiti in enumeratione singulis libris praemissa uncinis circumdantur.

a. c.	= ante correcturam
p. c.	= post correcturam
probab.	= probabiliter
ss.	= suprascripsit
trp.	= transposuit
in ras.	= in rasura

EDITIONES

(notaeque in iis asservatae)

Amyot (versio)		Si.	= Sieveking
Bern.	= Bernardakis	Steph.	= Stephanus
Duebn.	= Duebner	Turn.	= Turnebus
Hu.	= Hubert	Victorius (notae in Monacensi)	
Hutt.	= Hutten	Vulc.	= Vulcobius
Leon.	= Leonicus	Wil.	= v. Wilamowitz
Mez.	= Bachet de Meziriac	Wy.	= Wyttenbach
Po.	= Pohlenz	Xyl.	= Xylander
Re.	= Reiske	ς	= viri docti s. XV. XVI
Salm.	= Salmasius	edd.	= editionum consensus

Arn. = J. ab Arnim in SVF = Stoicorum Veterum Fragmentis (Lipsiae 1905sqq.)

Us. = Usener, Epicurea (Lipsiae 1887)

COMMENTATIONES

Bens. = Benseler, De hiatu in oratoribus Atticis et historicis Graecis, Fribergae 1841.

Bignone = B., L'Aristotele perduto e la formazione filosofica di Epicuro. I—II. Firenze 1936.

Cast. = Castiglioni, Osservazioni critiche agli scritti morali di Plutarco, R. Istit. Lomb. di scienze e lettere 64 (1931) p. 879—909.

Cob. = Cobet, Variae lectiones, Lugduni Bat. 1873, et in Mnemosynae voluminibus.

Diano	=	D., Epicuri Ethica, Florentiae 1946.
Doe.	=	Döhner, Quaestiones Plutarcheae II—IV, Progr. Meissen (1858. 1862) et Zwickau (1863).
Emp.	=	Emperius, Opuscula philol. et historica ed. Schneidewin, Göttingen 1847.
Ha.	=	Hartman, De Plutarcho scriptore et philosopho, Lugduni Bat. 1916.
Herw.	=	Herwerden, Mnemosyne XVIIIsqq.
Kron.	=	Kronenberg, Mnemosyne, Ser. III vol. 10 (1941).
Madv.	=	Madvig, Adversaria critica I, Hauniae 1871.
Patzig	=	P., Quaestiones Plutarcheae, Berlin 1876.
Schellens	=	Sch., De hiatu in Plutarchi Moralibus, Bonn 1864.
Stegm.	=	Stegmann, Kritische Beiträge zu den Moralia Plutarchs, et Über den Gebrauch der Negationen bei Plutarch, Progr. Geestemünde 1886 et 1882.
Ziegler	=	Konrat Ziegler, Plutarchos von Chaironeia, Stuttgart 1949 (apparuit etiam in RE XXI).

accedunt disputationes in p. 1 et 123 allatae.

Iudicia virorum doctorum de prima editione huius fasciculi aliaque opera recentiora ad hos Plutarchi libellos pertinentia p. 227sq. enumerata sunt.

LIBRI CONTRA STOICOS SCRIPTI

Contra Stoicos Plutarchus aetate iam provectus multas disputationes conscripsit, cf. praeter duos tractatus sequentes Lampriae catal. 59. 78. 148. 149. 152. 154. liber De Stoicorum repugnantiis arte cohaeret cum libro De communibus notitiis pauloque ante eum compositus est. materia in utroque Plutarchus utebatur, quae primo, cum lites inter Carneadem et Antipatrum Stoicum vigebant, digesta ac tum in Academicorum scholis variis commentariis per saecula propagata est.

Egerunt de his libellis inprimis

Rasmus, De Plutarchi libro qui inscr. De communibus notitiis, Francofurti ad Viadrum 1872 et

In Plutarchi librum qui inscr. De Stoicorum repugnantiis coniecturae, Brandenburgi 1880 (Ra.)

Giesen, De Plutarchi contra Stoicos disputationibus, Monasterii 1889

Kolfhaus, Plutarchi De communibus notitiis librum genuinum esse demonstratur, Marpurgi 1907

J. ab Arnim in Stoicorum Veterum Fragmentis (SVF), Vol. I, p. Xsqq.

Pohlenz, Plutarchs Schriften gegen die Stoiker, Hermes 74 (1939), p. 1sqq. (cit. 'Herm. p. ...').

Sandbach, Plutarch on the Stoics, Class. Quarterly XXXIV (1940), 20 et XXXV (1941), 110 (Sa.)

Stoicorum fragmenta, ne nimis saepe legentium oculi turbarentur, hic non intra Plutarchi verba sed infra textum indicavi, semper adnotans, quousque verba ab Arnimio excerpta pertinerent.

70.

1033 ΠΕΡΙ ΣΤΩΙΚΩΝ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΩΝ

(Plan. 66)

1. *Πρῶτον ἀξιῶ τὴν τῶν δογμάτων ὁμολογίαν ἐν τοῖς βίοις θεωρεῖσθαι· δεῖ γὰρ οὐχ οὕτως τὸν ῥήτορα κατ'* B *Αἰσχίνην* (III 16) *τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι καὶ τὸν νόμον ὡς τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου τῷ λόγῳ σύμφωνον εἶναι. ὁ γὰρ λόγος τοῦ φιλοσόφου νόμος αὐθαίρετος καὶ ἴδιός ἐστιν, εἴ γε δὴ μὴ παιδιὰν καὶ εὑρησιλογίαν ἕνεκα δόξης ἀλλ' ἔργον ἄξιον σπουδῆς τῆς μεγίστης, ὥσπερ ἔστιν, ἡγοῦνται φιλοσοφίαν.*

2. *Ἐπεὶ τοίνυν πολλὰ μὲν ὡς ἐν ὀλίγοις αὐτῷ Ζήνωνι πολλὰ δὲ Κλεάνθει πλεῖστα δὲ Χρυσίππῳ γεγραμμένα τυγχάνει περὶ πολιτείας καὶ τοῦ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν καὶ ῥητορεύειν, ἐν δὲ τοῖς βίοις οὐδενὸς ἔστιν εὑρεῖν οὐ στρατηγίαν οὐ νομοθεσίαν οὐ πάροδον εἰς βουλὴν* C *οὐ συνηγορίαν ἐπὶ δικαστῶν οὐ στρατείαν ὑπὲρ πατρίδος οὐ πρεσβείαν οὐκ ἐπίδοσιν, ἀλλ' ἐπὶ ξένης ὥσπερ τινὸς λωτοῦ γευσάμενοι σχολῆς τὸν πάντα βίον οὐ βραχὺν ἀλλὰ παμμήκη γενόμενον διήγαγον ἐν λόγοις καὶ βιβλίοις καὶ περιπάτοις, οὐκ ἄδηλον ὅτι τοῖς ὑφ' ἑτέρων γραφομένοις καὶ λεγομένοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑφ' αὑτῶν ὁμολογουμένως*

Lampr. 76. codd. X F (inc. p. 16, 16 *ἀλλ' οἴχεται*, desunt p. 28, 20 *πῶς* — p. 30, 21 *ἑτέρου* cf. Praef.) g d v z *a* A E (B) (n). d v z = *Φ* (desunt p. 28, 19 *οἷς* — p. 42, 10 *ἀκωλύτως*, in d sec. *Π* (Laur. 80, 5 sec. Sandbach) suppleta; desinunt p. 47, 24 *ἐν οἷς*). *a* A E = *Π*. lacuna in X p. 30, 12—34, 18; v. add. ad p. 30, 12.

9—p. 2, 1 SVF I 27. 262 (cf. I 28) || 12—15 cf. 1126e

Tit. sic X g F (in subscr.) *περὶ* om. *Φ* (*ἐναντιουμένων* v) *Π* B || 6 *εὑρεσιλ.* g X[3] *Φ* B || 9 *ὀλίγοις*] *λόγοις* *Π* B | *αὐτῷ*] *τῷ* E || 10 *γεγραμμένα* om. X g || 15 *πρεσβείαν*] *πρὸς βίαν* g || 19 *ὁμολογουμένοις* Ω corr. Turn.

ἔζησαν, ἣν Ἐπίκουρος (fr. 426) *ἡσυχίαν ἐπαινεῖ καὶ Ἱερώνυμος* (fr. 16), *ἐν ταύτῃ τὸ παράπαν καταβιώσαντες. αὐτὸς γοῦν Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων οὐδὲν οἴεται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παραθήσομαι τὰς λέξεις· 'ὅσοι δ' ὑπολαμβάνουσι φιλο-* D *σόφοις ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον, ἀπ' ἀρχῆς τί μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοοῦντες διαγωγῆς τινος ἕνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ἄλλου τινὸς τούτῳ παραπλησίου καὶ τὸν ὅλον βίον οὕτω πως διελκύσαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως· οὐ γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων οὐκ ὀλίγων δ' ἀδηλότερον.' τίς οὖν μᾶλλον ἐν τῷ σχολαστικῷ βίῳ τούτῳ κατεγήρασεν ἢ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης καὶ Διογένης καὶ Ζήνων καὶ Ἀντίπατρος, οἵ γε καὶ τὰς αὑτῶν κατέλιπον πατρίδας, οὐδὲν ἐγκαλοῦντες ἀλλ' ὅπως καθ' ἡσυχίαν ἐν τῷ Ὠιδείῳ καὶ ἐπὶ Ζωστῆρος σχολά-* E *ζοντες καὶ φιλολογοῦντες διάγωσιν; Ἀριστοκρέων γοῦν ὁ Χρυσίππου μαθητὴς καὶ οἰκεῖος εἰκόνα χαλκῆν ἀναστηλώσας ἐπέγραψε τόδε τὸ ἐλεγεῖον*

†'τὸν νέον Χρύσιππον Ἀριστοκρέων ἀνέθηκε,
τῶν Ἀκαδημιακῶν στραγγαλίδων κοπίδα.'

τοῦτ' οὖν ὁ Χρύσιππος, ὁ γέρων, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπαινῶν βίον, τὸν δὲ σχολαστικὸν οὐδὲν οἰόμενος τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν. (3.) *ὅσοι γε μὴν ἄλλοι*

3—12 SVF III 702 || **12—17** SVF I 27 || **17—21** SVF II 3b cum adn.
20 Preger Inscript. metr. 160

3 *ὁ χρύσιππος* gdz (*χρυσ.* om. v[1]) || **4** *τὸν σχ. . . .* (6) *μάλιστα* om. A[1] add.[2] in mg. (*κείμενον*) || **5** *ὅσους* g || **7** *τί* Xg *οὐ τί* vel *οὔ τι* *ΠΦ* (corr. in *οὗτοι* A[1?]) || **8** *δεῖν* om. g | *τοῦτο παραπλήσιον* g || **10** *σοφῶς* Xg || **13** *τούτῳ βίῳ* gzB || **16** *ᾠδείῳ* Salmas. (cf. D. L. VII 184) *ἠδίωι* X *ἰδίω* g *ἡδίονι* *ΦΠ* *ἡδεῖ* B | *ἐπὶ ζωστῆρος* quid sibi velit ignotum || **17** *φιλοσοφοῦντες* *Φ* || **20** *τὸν νέον* Xg[1]*Φ* (exc. z) *α*[1] *τόνδε νέον* g[2]z*α*[corr.] et rell. *Π* *τὸν θεῖον* (avunculum cf. D. L. VII 185) Po. Herm. p. 8[1] *τὸν δεινὸν* Ra. || **21** *ἀκαδημαικῶν* g | *στραγγαλίζων* Xg*Φ* (-*αγα*-) || **22** *τοῦτο* cf. SVF I 472 || **23** *δὲ* om. Xg || **24** *ἡγεμονικοῦ* g (in mg. *ἡδονῆς*) | *ὅσοι γε μὴν* *Φ* *ὅσοι γε* Xg *ὅσοι δὲ* *Π* | *ἄλλη* X (*η//*) g *ἄλλοι αὐτῶν* *ΦΠ*

πολιτείᾳ προσίασιν, ἔτι μᾶλλον ἐναντιοῦνται τοῖς αὐτῶν
F *δόγμασι· καὶ γὰρ ἄρχουσι καὶ δικάζουσι καὶ συμβουλεύουσι καὶ νομοθετοῦσι καὶ κολάζουσι καὶ τιμῶσιν, ὡς πόλεων μὲν οὐσῶν ἐν αἷς πολιτεύονται, βουλευτῶν δὲ καὶ δικαστῶν ἀεὶ τῶν λαγχανόντων, στρατηγῶν δὲ τῶν χειροτονουμένων, νόμων δὲ τῶν Κλεισθένους καὶ Λυκούργου καὶ Σόλωνος, οὓς φαύλους καὶ ἀνοήτους γεγονέναι λέγουσιν. ὥστε καὶ πολιτευόμενοι μάχονται.* |

1034 4. *Καὶ μὴν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἱστόρηκεν, ὅτι Ζήνων καὶ Κλεάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, μὴ δόξωσι τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν. ὅτι μέν, εἰ καλῶς οὗτοι, Χρύσιππος οὐκ ὀρθῶς ἐποίησεν ἐγγραφεὶς εἰς τὴν πολιτείαν, παρείσθω· πολλὴν δὲ μάχην καὶ παράλογον ἔχει τὸ τὰ σώματα καὶ τοὺς βίους οὕτω μακρὰν ἀποξενώσαντας τὰ ὀνόματα ταῖς πατρίσι τηρεῖν, ὥσπερ εἴ τις τὴν γαμετὴν ἀπολιπών, ἑτέρᾳ δὲ συζῶν καὶ συναναπαυόμενος καὶ παιδοποιούμενος ἐξ ἑτέρας, μὴ συγγράφοιτο γάμον, ὅπως ἀδικεῖν μὴ δοκῇ τὴν προτέραν.*

B 5. *Χρύσιππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς γράφων οὕτω ῥητορεύσειν καὶ πολιτεύσεσθαι τὸν σοφόν, ὡς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγιείας, ὁμολογεῖ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτεύτους καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρείαις ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.*

6. *Ἔτι δόγμα Ζήνωνός ἐστιν 'ἱερὰ θεῶν μὴ οἰκοδομεῖν· ἱερὸν γὰρ μὴ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιον οὐκ ἔστιν· οἰκοδόμων δ' ἔργον καὶ βαναύσων οὐδέν ἐστι πολλοῦ ἄξιον.' οἱ δὲ ταῦτ' ἐπαινοῦντες ὡς εὖ ἔχοντα μυοῦνται μὲν ἐν ἱεροῖς,*

20—25 SVF III 698 || **26—28** SVF I 264
9—12 Antipater fr. 66 (in SVF III p. 257)

1 *ἐπιμᾶλλον* Ω corr. Xyl. || **4** *μὲν* om. *Π* || **7** *γεγονέναι* om. g || **8** *μάχονται* sc. *ἑαυτοῖς* cf. Sext. Math. I 281 || **11** *οὐκ ἠθέλησαν* om. g || **12** *μὲν* ⟨*οὖν*⟩? | *ἐποίησεν οὐκ ὀρθῶς* g || **6** *ἑταίρᾳ* *Φ* (g corr.) || **17** *συνὼν* g || **18** *ἑταίρας* *Φ* | *γαμῶν* g X³ | *δοκοίη* g X³ || **21** *ῥητορεύειν* *Φ* X³ | *πολιτεύεσθαι* X g *Φ* || **23** *αὐτοῦ* *Π* || **26—28** sana haec, cf. locos parallelos ab Arnimio allatos

ἀναβαίνουσι δ' εἰς ἀκρόπολιν, προσκυνοῦσι δὲ τὰ ἕδη καὶ στεφανοῦσι τοὺς ναούς, οἰκοδόμων ὄντας ἔργα καὶ βαναύσων C ἀνθρώπων· εἶτα τοὺς Ἐπικουρείους ἐλέγχεσθαι δοκοῦσι θύοντας θεοῖς, αὐτοὶ δὲ μᾶλλον ἐλέγχονται θύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν καὶ τῶν ἱερῶν, ἃ μήτ' εἶναι μήτ' οἰκοδομεῖσθαι δεῖν ἀξιοῦσιν.

7. Ἀρετὰς ὁ Ζήνων ἀπολείπει πλείονας κατὰ διαφοράς, ὥσπερ ὁ Πλάτων, οἷον φρόνησιν ἀνδρείαν σωφροσύνην δικαιοσύνην, ὡς ἀχωρίστους μὲν οὔσας ἑτέρας δὲ καὶ διαφερούσας ἀλλήλων. πάλιν δ' ὁριζόμενος αὐτῶν ἑκάστην τὴν μὲν ἀνδρείαν φησὶν εἶναι φρόνησιν *** ἐνεργητέοις τὴν δὲ δικαιοσύνην φρόνησιν ἐν ἀπονεμητέοις, ὡς μίαν οὖσαν ἀρετὴν ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσεσι κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν. οὐ μόνον δ' ὁ Ζήνων D περὶ ταῦτα φαίνεται αὐτῷ μαχόμενος, ἀλλὰ καὶ Χρύσιππος Ἀρίστωνι μὲν ἐγκαλῶν ὅτι μιᾶς ἀρετῆς σχέσεις ἔλεγε τὰς ἄλλας εἶναι, Ζήνωνι δὲ συνηγορῶν οὕτως ὁριζομένῳ τῶν ἀρετῶν ἑκάστην. ὁ δὲ Κλεάνθης ἐν Ὑπομνήμασι Φυσικοῖς εἰπὼν ὅτι 'πληγὴ πυρὸς ὁ τόνος ἐστί, κἂν ἱκανὸς ἐν τῇ ψυχῇ γένηται πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα, ἰσχὺς καλεῖται καὶ κράτος' ἐπιφέρει κατὰ λέξιν 'ἡ δ' ἰσχὺς αὕτη καὶ τὸ κράτος, ὅταν μὲν ἐπὶ τοῖς φανεῖσιν ἐμμενετέοις ἐγγένηται, ἐγκράτειά ἐστιν, ὅταν δ' ἐπὶ τοῖς ὑπομενετέοις, ἀνδρεία· περὶ τὰς ἀξίας δὲ δικαιοσύνη· περὶ δὲ τὰς αἱρέσεις καὶ ἐκκλίσεις σωφροσύνη.' E

7—14 SVF I 200 || **14–18** SVF III 258 I 373 || **18–25** SVF I 563
7sqq. cf. virt. mor. 2

2 *στεφ. δὲ* X (sed *δὲ* eras.) v || **4** *μᾶλλον ἐκείνων ἐλ.* XΦB || **7** *κατὰ διαφοράς*] *καὶ διαφόρους* g X³ || **8. 9** *δικ. σωφρ.* g || **11** *φρόνησιν εἶναι* gΠ | *ἐν ἐνεργητέοις* X³ d^corr. z^corr. Π (non n Tol.) B ⟨*ἐν ὑπομενετέοις τὴν δὲ σωφροσύνην φρόνησιν ἐν αἱρετέοις τὴν δ' ἰδίως λεγομένην φρόνησιν φρόνησιν ἐν*⟩ *ἐνεργητέοις* fere Po. ⟨*ἐν ὑπομενετέοις τὴν δὲ σωφροσύνην φρόνησιν ἐν*⟩ *αἱρετέοις τὴν δὲ δικ.* falso Kuester qui lac. agnovit, Hirzel Untt. II 100; cf. Arnimi adn. et Herm. p. 8² || **13** *κατὰ*] *καὶ* g || **15** [*αὐτῷ*] (hiatus!) ? cf. p. 4, 8 || **16** *ἔλεγε σχέσεις εἶναι τὰς ἄλλας* E || **22. 23** *ἐπὶ*] *ἐν* in 22 ΦB in 23 Ω, sed *ὁ τόνος γίγνεται ἐν τῇ ψυχῇ ἐπὶ τοῖς φαινομένος* (cf. Festa) || **22** *φανεῖσιν* Hirzel *ἐπιφανέσιν* || **25** *δὲ* om. Π v, post *αἱρέσεις* hab. d z | *ἐγκλίσεις* g

8. *Πρὸς τὸν εἰπόντα*

'μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἄμφω μῦθον ἀκούσῃς'

ἀντέλεγεν ὁ Ζήνων τοιούτῳ τινὶ λόγῳ χρώμενος 'εἴτ' ἀπέδειξεν ὁ πρότερος εἰπών, οὐκ ἀκουστέον τοῦ δευτέρου λέγοντος (πέρας γὰρ ἔχει τὸ ζητούμενον), εἴτ' οὐκ ἀπέδειξεν (ὅμοιον γὰρ ὡς εἰ μηδ' ὑπήκουσε κληθεὶς ἢ ὑπακούσας ἐτερέτισεν). ἤτοι δ' ἀπέδειξεν ἢ οὐκ ἀπέδειξεν· οὐκ ἀκουστέον ἄρα τοῦ δευτέρου λέγοντος.' τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἐρωτήσας αὐτὸς ἀντέγραφε μὲν πρὸς τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν, ἔλυε δὲ σοφίσματα, καὶ τὴν διαλεκτικὴν ὡς τοῦτο ποιεῖν δυναμένην ἐκέλευε παραλαμβάνειν F *τοὺς μαθητάς. καίτοι ἢ ἀπέδειξε Πλάτων ἢ οὐκ ἀπέδειξε τὰ ἐν τῇ Πολιτείᾳ, κατ' οὐδέτερον δ' ἦν ἀναγκαῖον ἀντιγράφειν ἀλλὰ πάντως περιττὸν καὶ μάταιον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τῶν σοφισμάτων ἔστιν εἰπεῖν.* |

1035 9. *Ὁ Χρύσιππος οἴεται δεῖν τῶν λογικῶν πρῶτον ἀκροᾶσθαι τοὺς νέους δεύτερον δὲ τῶν ἠθικῶν μετὰ δὲ ταῦτα τῶν φυσικῶν, ὡς ἂν τέλος δὲ τούτοις τὸν περὶ θεῶν λόγον ἔσχατον παραλαμβάνειν. πολλαχοῦ δὲ τούτων ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ἀρκέσει παραθέσθαι τὰ ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων ἔχοντα κατὰ λέξιν οὕτως· 'πρῶτον μὲν οὖν δοκεῖ μοι κατὰ τὰ ὀρθῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰρημένα τρία γένη τῶν τοῦ φιλοσόφου θεωρημάτων εἶναι, τὰ μὲν λογικὰ τὰ δ' ἠθικὰ τὰ δὲ φυσικά· εἶτα τούτων δεῖν τάττεσθαι πρῶτα μὲν τὰ λογικὰ δεύτερα δὲ τὰ ἠθικὰ τρίτα δὲ τὰ φυσικά· τῶν δὲ φυσικῶν ἔσχατος εἶναι ὁ περὶ τῶν θεῶν λόγος·*

1—8 SVF I 78 || **8—12** SVF I 260. 50 || **16**—p. 7, 2 SVF II 42
2 Ps. Phocyl. 87 (Anth. Lyr.³ 2 p. 98)

2 *μηδὲ*] *μήτε* g *μηδενὶ* O | *ἄμφω* Ω ut Ps. Phoc. 87 Lucian de calumnia 8 *ἀμφοῖν* alii *ἂν ἀμφοῖν* Ar. Vesp. 725 | *ἀκούσῃ//ς* (et *δικάσῃ//ς*) X *ἀκούσεις* g || **6** *ὅμοιον* ... (7) *ἢ οὐκ ἀπέδειξεν* om. d (in z haec verba 3 versus explent) || **7** *ἢ οὐκ ἀπέδειξεν* bis scripta in v || **13** *δ'* om. *Π* B n || **15** *καὶ* om. *Π* || **18** *ὡς ἂν τέλος* Po. (cf. p. 7, 1. 8, 10 Herm. p. 9¹) *ὡσαύτως* Ω *ἐπ' αὐτοῖς* Si. *ὡσαύτως δ' ἐν τούτοις* Kron. | *τούτοις* om. E || **21** *κατὰ λέξιν ἔχοντα* g || **24** *δεῖ* A E n | *προτάττεσθαι Π*

διὸ καὶ τελετὰς ⟨προσ⟩ηγόρευσαν τὰς τούτου παραδόσεις.' ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν λόγον, ὃν ἔσχατόν φησι δεῖν τάττεσθαι, ⟨τὸν⟩ περὶ θεῶν, ἔθει προτάττει καὶ προεκτίθησι παντὸς ἠθικοῦ ζητήματος· οὔτε γὰρ περὶ τελῶν οὔτε περὶ δικαιοσύνης οὔτε περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὔτε περὶ γάμου καὶ παιδοτροφίας οὔτε περὶ νόμου καὶ πολιτείας φαίνεται τὸ παράπαν φθεγγόμενος, εἰ μή, καθάπερ οἱ τὰ ψηφίσματα ταῖς πόλεσιν εἰσφέροντες προγράφουσιν Ἀγαθὴν Τύχην, οὕτως καὶ αὐτὸς προγράψειε τὸν Δία, τὴν Εἱμαρμένην, τὴν Πρόνοιαν, τὸ συνέχεσθαι μιᾷ δυνάμει τὸν κόσμον ἕνα ὄντα καὶ πεπερασμένον· ὧν οὐθὲν ἔστι πεισθῆναι μὴ διὰ βάθους ἐγκραθέντα τοῖς φυσικοῖς λόγοις. ἄκουε δ' ἃ λέγει περὶ τούτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν· 'οὐ γὰρ ἔστιν εὑρεῖν τῆς δικαιοσύνης ἄλλην ἀρχὴν οὐδ' ἄλλην γένεσιν ἢ τὴν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἐκ τῆς κοινῆς φύσεως· ἐντεῦθεν γὰρ δεῖ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς τι ἐρεῖν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.' πάλιν ἐν ταῖς Φυσικαῖς Θέσεσιν 'οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως οὐδ' οἰκειότερον ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον οὐδ' ἐπὶ τὰς ἀρετὰς οὐδ' ἐπ' εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ⟨ἢ⟩ ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου διοικήσεως.' προελθὼν δ' αὖθις· 'δεῖ γὰρ τούτοις συνάψαι τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐκ οὔσης ἄλλης ἀρχῆς αὐτῶν ἀμείνονος οὐδ' ἀναφορᾶς, οὐδ' ἄλλου τινὸς ἕνεκεν τῆς φυσικῆς θεωρίας παραληπτῆς οὔσης ἢ πρὸς τὴν περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν διάστασιν.' γίνεται τοίνυν ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω τῶν ἠθικῶν ὁ φυσικὸς λόγος κατὰ Χρύσιππον· μᾶλλον δ' ὅλως ἄπορος ἡ περιτροπὴ τῆς τάξεως, εἰ μετὰ ταῦτα τακτέον ἐκεῖνον, ὧν καταλαβεῖν οὐθὲν ἐκείνου χω-

(B: line 1; C: line 12; D: line 22)

2–11 SVF II 30 || **13–17** SVF III 326 || **17–26** SVF III 68

1 add. Bern. | *τούτων ΦΠ* || **2** *γε* om. z *γὰρ* d v || **3** add. Re. || **4** sqq. *Τελῶν, Δικαιοσύνης* etc. — *Πολιτείας* scr. Arn. || **11** *οὐθενὶ* g X³ B || **12** *συγκραθ.* Cobet Nov. Lect. 513 || **15** *ἐκ²* om. *Φ* || **17** *μέλλοιμεν* g X³ B *μέλλωμεν Φ* | *ὀρθῶς τι* Po. *ἔρωτι* Ω *τι* edd. || **18** *ἐν* om. A E n | *οὐ*] *οὐδὲ* g α A (non E) || **20** add. Ald. || **21** *ἀπὸ¹*] *ἐπὶ Π* || **22** *προ//ελθὼν* X || **26** *ἢ* om. *Φ* || **29** *ὧν*] *ὃν* g X³ B

ρίς ἔστιν· καὶ πρόδηλος ἡ μάχη τοῦ τὸν φυσικὸν λόγον
ἀρχὴν μὲν εἶναι τοῦ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τιθεμένου
κελεύοντος δὲ μὴ πρότερον ἀλλ' ὕστερον ἐκείνων παρα-
E *δίδοσθαι. εἰ δέ τις ἐρεῖ γεγραφέναι τὸν Χρύσιππον ἐν τῷ*
περὶ Λόγου Χρήσεως, ὡς 'οὐ καθάπαξ ἀφεκτέον ἐστὶ τῶν
ἄλλων τῷ τὴν λογικὴν ἀναλαμβάνοντι πρώτην, ἀλλὰ κἀ-
κείνων μεταληπτέον κατὰ τὸ διδόμενον,' ἀληθῆ μὲν ἐρεῖ
βεβαιώσει δὲ τὴν αἰτίαν· μάχεται γὰρ πρὸς ἑαυτόν, ὅπου
μὲν ἔσχατον τὸν περὶ θεῶν λόγον ἀναλαμβάνειν κελεύων
καὶ τελευταῖον, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τελετὴν προσαγορευό-
μενον, ὅπου δὲ πάλιν ἐν πρώτοις ἅμα καὶ τούτου μεταλη-
πτέον εἶναι λέγων· οἴχεται γὰρ ἡ τάξις, εἰ πάντων ἐν πᾶσι
μεταλαμβάνειν δεήσει. τὸ δὲ μεῖζον, ὅτι τοῦ περὶ ἀγαθῶν
F *καὶ κακῶν λόγου τὸν περὶ θεῶν ἀρχὴν πεποιημένος οὐκ*
ἀπὸ τούτου κελεύει τὸν ἠθικὸν ἀρξαμένους ἀναλαμβάνειν,
ἀλλ' ἐκεῖνον ἀναλαμβάνοντας τούτου μεταλαμβάνειν κατὰ
τὸ διδόμενον, εἶτα μεταβαίνειν ἐπὶ τοῦτον ἀπ' ἐκείνων,
οὗ χωρὶς οὐδεμίαν ἀρχὴν [ἀπ'] ἐκείνων οὐδ' ἔφοδον εἶναί
φησι.

10. *Τὸ πρὸς τὰ ἐναντία διαλέγεσθαι καθόλου μὲν οὔ*
φησιν ἀποδοκιμάζειν, χρῆσθαι δὲ οὕτω παραινεῖ, μετ'
εὐλαβείας ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, μὴ μετὰ συνη-
1036 *γορίας | ἀλλὰ διαλύοντας αὐτῶν τὸ πιθανόν· 'τοῖς μὲν γὰρ*
ἐποχὴν ἄγουσι περὶ πάντων ἐπιβάλλει' φησί 'τοῦτο ποι-
εῖν καὶ συνεργόν ἐστι πρὸς ὃ βούλονται· τοῖς δ' ἐπιστή-
μην ἐνεργαζομένοις καθ' ἣν ὁμολογουμένως βιωσόμεθα,
τὰ ἐναντία, στοιχειοῦν καὶ καταστοιχίζειν τοὺς εἰσαγο-

4—8 SVF II 53 (p. 20) || **20**—p. 9, **4** SVF II 127

4 *εἰ*] *ὡς Φ* || **9** *θεοῦ α* A (non E) v^1 || **12** *ἡ τάξις* om. g || **14** *τὸν* om. *Π* (*τὸν περὶ θεῶν* om. E) *τὴν Φ* || **15** *τῶν ἠθικῶν* X (corr.^{3}) *Π* || **17** *ἀπὸ τούτων ἐπ' ἐκεῖνον* g | *ἀπ'*] *ἐπ' α*^{1} sed corr. | *ἐκείνων* sc. *τῶν ἠθικῶν* (*ἐκείνου* Pl. vitavit pr. hiatum) || **18** *ἀπ'* Xg*α* *ἐπ' Φ*AEB^1 del. Po. cl. p. 7, 24 || **19** *φασί* XB *φασίν* g || **20** *τὰ ἐν.* hic et p. 9, 27 **Ω** *τἀν.* v. 27. p. 10, 3. 9. 11, 8g p. 11, 10g*Φ* p. 11, 16. 22, Xg*Φ*E || **21** *οὕτω*] *τούτῳ* gX^3 fort. recte || **25** *καὶ . . . βούλονται* om. g || **26** *ἐργαζ.* gzB || **27** *καταστοιχίζειν Π καταστιχίζειν* **O** *κἀτασφαλίζειν* (Sext. VII 23)? Herm. p. 9^2

*μένους ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· ἐφ' ὧν καιρός ἐστι μνη-
σθῆναι καὶ τῶν ἐναντίων λόγων, διαλύοντας αὐτῶν τὸ
πιθανόν, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις·' ταυτὶ γὰρ
αὐταῖς λέξεσιν εἴρηκεν. ὅτι μὲν οὖν ἄτοπός ἐστι τοὺς φιλο-
σόφους τὸν ἐναντίον λόγον οἰόμενος δεῖν τιθέναι μὴ μετὰ
συνηγορίας ἀλλ' ὁμοίως τοῖς δικολόγοις κακοῦντας, ὥσπερ* B
*οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀλλὰ περὶ νίκης ἀγωνιζομένους, εἴ-
ρηται πρὸς αὐτὸν δι' ἑτέρων. ὅτι δ' αὐτὸς οὐκ ἐν ὀλίγοις
ἀλλὰ πολλαχοῦ τοὺς ἐναντίους οἷς δοκιμάζει λόγους κατ-
εσκεύακεν ἐρρωμένως καὶ μετὰ σπουδῆς καὶ φιλοτιμίας
τοσαύτης, ὥστε μὴ παντὸς εἶναι καταμαθεῖν τὸ ἀρέσκον,
αὐτοὶ δήπου λέγουσι, τὴν δεινότητα θαυμάζοντες τοῦ ἀν-
δρὸς καὶ τὸν Καρνεάδην οὐθὲν οἰόμενοι λέγειν ἴδιον, ἀλλ'
ἐξ ὧν ἐπεχείρησε Χρύσιππος εἰς τοὐναντίον, ὁρμώμενον
ἐπιτίθεσθαι τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ πολλάκις παραφθέγγε-
σθαι· 'δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος'* (Z 407), *ὡς
μεγάλας ἀφορμὰς καθ' ἑαυτοῦ διδόντα τοῖς κινεῖν τὰ δόγ-* C
*ματα καὶ διαβάλλειν βουλομένοις. ἐπὶ δὲ τοῖς κατὰ Συνη-
θείας ἐκδοθεῖσιν οὕτω κομῶσι καὶ μεγαληγοροῦσιν, ὥστε
τοὺς πάντων ὁμοῦ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λόγους εἰς ταὐτὸ
συμφορηθέντας οὐκ ἀξίους εἶναι παραβαλεῖν οἷς Χρύ-
σιππος ἔγραψεν εἰς διαβολὴν τῶν αἰσθήσεων. καὶ τοῦτο
μὲν ἀπειρίας τῶν λεγόντων ἢ φιλαυτίας σημεῖόν ἐστιν·
ἐκεῖνο δ' ἀληθές, ὅτι βουληθεὶς αὖθις συνειπεῖν τῇ συνη-
θείᾳ καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ἐνδεέστερος γέγονεν αὐτοῦ καὶ
τὸ σύνταγμα τοῦ συντάγματος μαλακώτερον. ὥστ' αὐτὸν
ἑαυτῷ μάχεσθαι, κελεύοντα μὲν ἀεὶ τὰ ἐναντία μὴ μετὰ* D
συνηγορίας ἀλλὰ μετ' ἐνδείξεως τοῦ ὅτι ψευδῆ ἐστι παρα-

8—18 SVF II 32 || **18—26** SVF II 109 || **26**—p. 10, **16** SVF II 270
8 cf. Lampriae cat. 45 *περὶ τῆς εἰς ἑκάτερον ἐπιχειρήσεως βιβλία ε'* 156 *εἰ πᾶσι συνηγορητέον* (198) || **24** cf. Cic. Luc. 87

1 *ἄχρι Φ* || **4** *ἄτοπον ΦΠ* || **5** *οἰομένους Π* v B || **6** *κακοῦντας* g X³ *-τα* O || **8** *αὐτὸν Φ αὐτῶν* O | *ὀλίγοις* Mez. *λόγοις* || **9** *οὓς* (etiam B) *ἀποδοκιμάζει* g X³ || **11** *ἀρέσκον* ⟨*αὐτῷ*⟩ Re., sed cf. 51f 52f || **12** *αὐτοὶ*] *οἱ* in ras. X³ || **18** *συνήθειαν* gd *τῆς συνηθείας* vzEB (cf. p. 10, 18. 11, 1. 5. D. L. VII 198) || **25** *ἑαυτοῦ* g || **28** *ψευδής* X¹ ut vid. *ΦΠ*

τίθεσθαι, τῶν δ' αὑτοῦ δογμάτων κατήγορον ὄντα δεινότερον ἢ συνήγορον, καὶ φυλάττεσθαι μὲν ἑτέροις παραινοῦντα τοὺς εἰς τὰ ἐναντία λόγους ὡς περισπῶντας τὴν κατάληψιν, αὐτὸν δὲ τῶν βεβαιούντων τὴν κατάληψιν λόγων φιλοτιμότερον συντιθέντα τοὺς ἀναιροῦντας. καίτοι αὐτὸς ὅτι τοῦτ' αὐτὸ φοβεῖται, σαφῶς ὑποδείκνυσιν ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων, ταῦτα γράφων· 'οὐχ ὡς ἔτυχε δ' οὐδὲ τοὺς ἐναντίους ὑποδεικτέον λόγους οὐδὲ ⟨τὰ⟩ πρὸς E *τὰ ἐναντία πιθανὰ ἀλλ' εὐλαβουμένους μὴ καὶ περισπασθέντες ὑπ' αὐτῶν τὰς καταλήψεις ἀφῶσιν, οὔτε τῶν λύσεων ἱκανῶς ἂν ἀκοῦσαι δυνάμενοι καταλαμβάνοντές τ' εὐαποσείστως· ἐπεὶ καὶ οἱ κατὰ τὴν συνήθειαν καταλαμβάνοντες καὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐκ τῶν αἰσθήσεων ῥᾳδίως προΐενται ταῦτα, καὶ ὑπὸ τῶν Μεγαρικῶν ἐρωτημάτων περισπώμενοι καὶ ὑπ' ἄλλων πλειόνων καὶ δυναμικωτέρων ἐρωτημάτων.' ἡδέως ἂν οὖν πυθοίμην τῶν Στωικῶν, εἰ τὰ Μεγαρικὰ ἐρωτήματα δυναμικώτερα νομίζουσιν εἶναι τῶν ὑπὸ Χρυσίππου κατὰ τῆς συνηθείας* F *ἐν ἓξ βιβλίοις γεγραμμένων· ἢ τοῦτο παρ' αὐτοῦ Χρυσίππου δεῖ πυνθάνεσθαι; σκόπει γὰρ οἷα περὶ τοῦ Μεγαρικοῦ λόγου γέγραφεν ἐν τῷ περὶ Λόγου Χρήσεως οὕτως· 'οἷόν τι συμβέβηκε καὶ ἐπὶ τοῦ Στίλπωνος λόγου καὶ Μενεδήμου· σφόδρα γὰρ ἐπὶ σοφίᾳ γενομένων αὐτῶν ἐνδόξων, νῦν εἰς ὄνειδος αὐτῶν ὁ λόγος περιτέτραπται, ὡς τῶν μὲν παχυτέρων τῶν δ' ἐκφανῶς σοφιζομένων.' εἶτα |* 1037 *τούτους μέν, ὦ βέλτιστε, τοὺς λόγους, ὧν καταγελᾷς καὶ καλεῖς ὀνείδη τῶν ἐρωτώντων ὡς ἐμφανῆ τὴν κακίαν ἔχοντας, ὅμως δέδιας μή τινας περισπάσωσιν ἀπὸ τῆς*

16—19 SVF II 109 || **19—25** SVF II 271

1 *δ' ἑαυτοῦ* g *δὲ αὐτοῦ* vel *δὲ αὑτοῦ* O (sic saepius) || **3** *τοὺς ἐναντίους λόγους Π* || **6** *αὐτὸς* Bern. *αὐτὸ* g om. O || **8** *ὑποδεκτέον* gX³dv sed cf. p. 9, 28 et p. 36a | ⟨*τὰ*⟩ Po. *προσ⟨ετέα⟩* Wy. || **9** *μὴ καὶ*] *καὶ μὴ Φ* | *περισπασθέντας* X¹ ut vid. *Π*z || **10** *οὐδὲ* Ω corr. Re. || **12** *κατὰ* om. gX³ || **21** *οὗτος* gX³ om. z || **25** *τῶν μὲν* ex *τὸν μὲν* g¹ *τὸ μὲν . . . τὸ δὲ* Wy. sed obversantur partes *τοῦ λόγου* cf. v. 26 (Giesen p. 13) | *παχυτέρων* Wy. *παχύτερον* X³g*Π* *ταχύτερον* X¹*Φ* | *ἐμφανῶς* g (ex v. 27) | *εἶτα* Re. *ἔργα*

καταλήψεως· αὐτὸς δὲ τοσαῦτα βιβλία γράφων κατὰ τῆς συνηθείας, οἷς, ὅ τι ἀνεῦρες, προσέθηκας ὑπερβαλέσθαι φιλοτιμούμενος τὸν Ἀρκεσίλαον, οὐδένα τῶν ἐντυγχανόντων ἐπιταράξειν προσεδόκησας; οὐδὲ γὰρ ψιλοῖς χρῆται τοῖς κατὰ τῆς συνηθείας ἐπιχειρήμασιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν δίκῃ μετὰ βάθους τινὸς συνεπιπάσχων μωρολογεῖν τε πολλάκις λέγει καὶ κενοκοπεῖν. ἵνα τοίνυν μηδ' ἀντίρρησιν ἀπολίπῃ τοῦ τὰ ἐναντία λέγειν, ἐν μὲν ταῖς Φυσικαῖς Θέ- B
σεσι ταῦτα γέγραφεν· 'ἔσται δὲ καὶ καταλαμβάνοντάς τι πρὸς τὰ ἐναντία ἐπιχειρεῖν, τὴν ἐνοῦσαν συνηγορίαν ποιουμένους· ποτὲ δ' οὐδέτερον καταλαμβάνοντας εἰς ἑκάτερον τὰ ὄντα λέγειν'. ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς τοῦ Λόγου Χρήσεως εἰπών, ὡς οὐ δεῖ τῇ τοῦ λόγου δυνάμει πρὸς τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα χρῆσθαι καθάπερ οὐδ' ὅπλοις, ταῦτ' ἐπείρηκε· 'πρὸς μὲν γὰρ τὴν τῶν ἀληθῶν εὕρεσιν δεῖ χρῆσθαι αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν τούτων συγγυμνασίαν, εἰς τἀναντία δ' οὔ, πολλῶν ποιούντων τοῦτο', πολλοὺς [δὲ] λέγων ἴσως τοὺς ἐπέχοντας. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὐδέτερον καταλαμβά- C
νοντες εἰς ἑκάτερον ἐπιχειροῦσιν, ὡς εἴ τι καταληπτόν ἐστιν οὕτως ἂν μόνως ἢ μάλιστα κατάληψιν ἑαυτῆς τὴν ἀλήθειαν παρέχουσαν· σὺ δ', ὁ κατηγορῶν ἐκείνων, αὐτὸς τἀναντία γράφων οἷς καταλαμβάνεις περὶ τῆς συνηθείας ἑτέρους τε τοῦτο ποιεῖν μετὰ συνηγορίας προτρεπόμενος ἐν ἀχρήστοις καὶ βλαβεροῖς ὁμολογεῖς τῇ τοῦ λόγου δυνάμει χρώμενος ὑπὸ φιλοτιμίας νεανιεύεσθαι.

11. *Τὸ κατόρθωμά φασι νόμου πρόσταγμα εἶναι, τὸ δ'*

1—7 SVF II 109 || **8—12** SVF II 128 || **12—18** SVF II 129 || **26**—p. 12, 3 SVF III 520

2 *ὅ τι ἀνεῦρες* E *τι ἀνεῦρα* (*ἀνεύρα* d v) X^1d v *τινὰ νεῦρα* g X^3 *τι ἀνεῦρες* *Π* *ὅτι ἂν εὕροις* z *εἴ τι ἀνεῦρες* Turn. || **5** *τῆς* om. *Π* || **6** *πάθους* (quod iuxta *συνεπιπάσχων* tolerari non potest) **Ω** *βάθους* Po. cf. v. Fab. Max. 1 SVF II 892 Latte Philol. 1932, 273 || **10** *ποιούμενος* X^1 *Φ* a A^1 unde *ποιούμενον* A^2 E B || **11** *καταλαμβάνοντα* X^1 *ΦΠ* || **16** *αὐταῖς* X^1 *ΦΠ* (exc. E) | *συγγυμνασίαν* Po. (Herm. p. 9^2) *συγγένειαν* **Ω** || **17** del. Bern. || **19** *ἕτερον* X g d | *εἴ τι* Mez. *ἔστι* **Ω** || **20** *ἐστιν . . . παρέχουσαν* om. E $1^1/_2$ lineis vacuis relictis || **21** *αὐτός τε* codd. exc. E || **23** *ἀποτρεπόμενος* Mez., sed Plut. maligne utitur iis quae v. 9. 10 attulit, cf. *τε*

ἁμάρτημα νόμου ἀπαγόρευμα, διὸ τὸν νόμον πολλὰ τοῖς D *φαύλοις ἀπαγορεύειν προστάττειν δὲ μηθέν· οὐ γὰρ δύνανται κατορθοῦν. καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι τῷ μὴ δυναμένῳ κατορθοῦν ἀδύνατόν ἐστι μὴ ἁμαρτάνειν; αὐτὸν οὖν αὑτῷ μαχόμενον ποιοῦσι τὸν νόμον, προστάττοντα μὲν ἃ ποιεῖν ἀδυνατοῦσιν ἀπαγορεύοντα δ' ὧν ἀπέχεσθαι μὴ δύνανται· ὁ γὰρ μὴ δυνάμενος σωφρονεῖν ἄνθρωπος οὐ δύναται μὴ ἀκολασταίνειν, καὶ ὁ μὴ δυνάμενος φρονεῖν οὐ δύναται μὴ ἀφραίνειν. αὐτοί γε μὴν λέγουσι τοὺς ἀπαγορεύοντας ἄλλο μὲν λέγειν ἄλλο δ' ἀπαγορεύειν ἄλλο δὲ προστάττειν· ὁ γὰρ λέγων 'μὴ κλέψῃς' λέγει μὲν αὐτὸ τοῦτο 'μὴ κλέψῃς', ἀπαγορεύει δὲ ⟨κλέπτειν, προστάττει* E *δὲ⟩ μὴ κλέπτειν· οὐδὲν οὖν ἀπαγορεύσει τοῖς φαύλοις ὁ νόμος, εἰ μηδὲ προστάξει. ἔτι καὶ τὸν ἰατρὸν τῷ μαθητῇ προστάττειν λέγουσι τεμεῖν καὶ καῦσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ εὐκαίρως καὶ μετρίως, καὶ τὸν μουσικὸν λυρίσαι καὶ ᾆσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμμελῶς καὶ συμφώνως· δι' ὃ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἀτέχνως καὶ κακῶς κολάζουσιν, ὡς προσετάχθη μὲν ὀρθῶς, οἱ δ' οὐκ ὀρθῶς ἐποίησαν. οὐκοῦν καὶ ὁ σοφὸς τῷ θεράποντι προστάττων εἰπεῖν τι καὶ πρᾶξαι, κἂν μὴ εὐκαίρως τοῦτο πράξῃ μηδ' ὡς δεῖ, κολάζων δῆλός ἐστι μέσον προστάττων οὐ κατόρθωμα·* F *εἰ δὲ μέσα προστάττουσιν οἱ σοφοὶ τοῖς φαύλοις, τί κωλύει καὶ τοῦ νόμου προστάγματα τοιαῦτ' εἶναι; καὶ μὴν ἡ ὁρμὴ κατά γ' αὐτὸν τοῦ ἀνθρώπου λόγος ἐστὶ προστακτικὸς αὐτῷ τοῦ ποιεῖν, ὡς ἐν τῷ περὶ Νόμου γέγραφεν. οὐκοῦν καὶ ἡ ἀφορμὴ λόγος ἀπαγορευτικὸς καὶ ἡ*

9—13 SVF II 171 || **14—24** SVF III 521 || **24**—p. 13, **7** SVF III 175

3 *κατορθοῦν· ⟨οὐδὲν δὲ τοῖς σοφοῖς ἀπαγορεύειν· οὐ γὰρ δύνανται ἁμαρτάνειν⟩* Wy., sed Plut. stultos tantum spectat || **7** *ἄνθρωπος* om. *Φ* non male || **11** *λέγει* ... (12) *κλέψῃς* om. g || **12** add. Mez. || **14** *μηδὲ* *Φ* X^3 *δὲ μὴ* O | *προστάξειέ τι καὶ* E Tol. || **15. 20** *προστασσ.* g || **15. 17** *παράληψιν* g (15 a^1 17 X^1) || **19** *ὡς* om. z del. Re. | *μὲν* Si. *γὰρ* Ω | *ὀρθῶς οὐκ* g || **21** *κἂν*] *ἂν* g X^3 || **22** *κατόρθωμα προστάττων οὐ μέσον* (*μέσων* Xg) Ω trp. Madv. ⟨*ὡς*⟩ *κατ. πρ. ὁ μέσον* Bury || **23** *μέσα* Steph. *μέγα* || **24** *τοῦ* g *τὰ τοῦ* O || **25** *αὐτὸν* ⟨*Χρύσιππον*⟩? sed neglegenter egisse vid. Plut. || **26** *τῷ*] *ᾧ* g

*ἔκκλισις*** εὔλογος ἔκκλισις· | καὶ ἡ εὐλάβεια τοίνυν λόγος* 1038
ἐστὶν ἀπαγορευτικὸς τῷ σοφῷ· τὸ γὰρ εὐλαβεῖσθαι σοφῶν ἴδιον οὐ φαύλων ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ἕτερόν ἐστιν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος καὶ ἕτερον ὁ νόμος, μαχόμενον τῷ νόμῳ λόγον οἱ σοφοὶ τὴν εὐλάβειαν ἔχουσιν· εἰ δ᾽ οὐκ ἄλλο τι νόμος ἐστὶν ἢ ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος, εὕρηται νόμος ἀπαγορευτικὸς τοῖς σοφοῖς τοῦ ποιεῖν ἃ εὐλαβοῦνται.

12. *Τοῖς φαύλοις οὐδὲν εἶναι χρήσιμον ὁ Χρύσιππός φησιν οὐδ᾽ ἔχειν χρείαν τὸν φαῦλον οὐδενὸς οὐδὲ δεῖσθαι. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Κατορθωμάτων αὖθις λέγει καὶ τὴν εὐχρηστίαν καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέσα διατείνειν, ὧν οὐδέν ἐστι χρήσιμον κατ᾽ αὐτούς. καὶ μὴν* B
οὐδ᾽ οἰκεῖον οὐδ᾽ ἁρμόττον οὐδὲν εἶναι τῷ φαύλῳ φησὶν ἐν τούτοις· 'κατὰ ταὐτὰ δὲ τῷ μὲν ἀστείῳ ἀλλότριον οὐδὲν τῷ δὲ φαύλῳ οὐδὲν οἰκεῖόν ἐστιν, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακόν ἐστιν αὐτῶν'. πῶς οὖν ἀποκναίει πάλιν ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ ⟨τὰ⟩ ἴδια καὶ ἠθικῷ γράφων ὡς 'οἰκειούμεθα πρὸς αὑτοὺς εὐθὺς γενόμενοι καὶ τὰ μέρη καὶ τὰ ἔκγονα τὰ ἑαυτῶν'; 'ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης καὶ τὰ θηρία φησὶ συμμέτρως τῇ χρείᾳ τῶν ἐκγόνων ᾠκειῶσθαι πρὸς αὐτά, πλὴν τῶν ἰχθύων· 'αὐτὰ γὰρ τὰ κυήματα τρέφεται δι᾽ αὑτῶν'. ἀλλ᾽ οὔτ᾽ αἴσθησίς ἐστιν οἷς μηδὲν αἰσθητὸν οὔτ᾽ οἰκείωσις οἷς μηδὲν οἰκεῖον· ἡ γὰρ οἰκείωσις αἴσθησις ἔοικε τοῦ οἰκείου καὶ C
ἀντίληψις εἶναι.

8—16 SVF III 674 || **16—19** SVF III 179 || **19—25** SVF II 724 (Cicero Nat. deor. II 129)
ad totum caput 12 cf. Comm. not. 20. 21

1 bis *ἔγκλισις* Ω corr. Turn. | *εὔλογος*] ///*εὔλογος* X *ἄλογος* g *καὶ εὔλογος* O (*καὶ ἡ εὔλογος* z) ⟨*ἀφορμῆς γάρ ἐστιν εἶδος· ἡ δ᾽ εὐλάβεια κατ᾽ αὐτὸν*⟩ suppl. fere Po. ⟨*ἡ δὲ εὐλάβεια*⟩ Arn. || **6. 7** sic g *ἀπαγορεύων τ. σ. ποιεῖν* O || **9** *τῶν φαύλων Π* || **10** *τῶν*] *περὶ Φ* fort. recte cf. 1068a || **11** *εὐχρηστίαν*] cf. *εὔχρηστος* 1068a || **14** *κατ᾽ αὐτὰ Π* || **14. 15** *μὲν* postea ins., *δὲ* om. g || **15** *οἰκεῖον οὐδὲν* g | 'fort. *τῷ μὲν ἀγαθὸν τῷ δὲ κακόν ἐστιν οὐδέν*' Arn.; potius *ἐπειδὴ* ⟨*κατὰ τὴν χρῆσιν*⟩ || **17** add. Bury *ἰδία* (post *ἠθικῷ* pon. g) X g *Π* *ἰδίῳ Φ νὴ Δία* Re. Po. ed. 1 || **21** *ᾠκειώσασθαι* g *ᾠκειῶσαι* fere *Φ*

13. *Καὶ τὸ δόγμα τοῦτο τοῖς κυριωτάτοις ἑπόμενόν ἐστι, καὶ Χρύσιππος, εἰ καὶ πολλὰ πρὸς τοὐναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προστιθέμενος τῷ μήτε κακίαν κακίας ἢ ἁμαρτίαν ἁμαρτίας ὑπερέχουσαν εἶναι μήτ' ἀρετὴν ἀρετῆς ἢ κατόρθωσιν κατορθώσεως· ὅς γέ φησιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως 'ὥσπερ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐφ' αὐτῷ τε καὶ τῷ βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν καί, εἰ δεῖ οὕτως εἰπεῖν, ὑψαυχενεῖν καὶ κομᾶν καὶ μεγαληγορεῖν, ἀξίως* D *βιοῦντι μεγαληγορίας, οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα προσήκει, κατ' οὐθὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ Διός'. ἀλλ' αὐτός γε πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης φησὶν ὅτι τὴν δικαιοσύνην ἀναιροῦσιν οἱ τέλος ὑποτιθέμενοι τὴν ἡδονήν, οἱ δὲ μόνον ἀγαθὸν εἶναι λέγοντες οὐκ ἀναιροῦσιν· ἔστι δὲ ταυτὶ τὰ κατὰ λέξιν· 'τάχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπολειπομένης τέλους δὲ μή, τῶν δὲ δι' αὐτῶν αἱρετῶν ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, σῴζοιμεν ἂν τὴν δικαιοσύνην, μεῖζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς.' ἀλλ' εἴπερ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν ἐστιν, ἁμαρτάνει μὲν ὁ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ἀποφαίνων, ἧττον δ' ἁμαρτάνει τοῦ* E *καὶ τέλος αὐτὴν ποιοῦντος· ἀναιρεῖ γὰρ οὗτος τὴν δικαιοσύνην ἐκεῖνος δὲ σῴζει· καὶ κατὰ τοῦτον ἡ κοινωνία φροῦδός ἐστι καὶ ἀπόλωλεν, ὁ δὲ χρηστότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ χώραν δίδωσιν. ἔτι τὸ μὲν λέγειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς 'αὔξεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν' ἀφίημι μὴ δόξω τῶν ὀνομάτων ἐπιλαμβάνεσθαι, καίτοι πικρῶς ἐν τῷ*

1—10 SVF III 526 || 10—17 SVF III 23. afferuntur verba Chrysippi etiam 1040c, respiciuntur 1040d 1070d || 23—p. 15,2 SVF III 226

1 *καί⟨τοι⟩* malit Po., nam cap. 12 iam ad doctrinam graviorem in cap. 13 tractatam pertinet || **5** *ὅς ... φύσεως* om. g | *δς Φ ὡς* O || **7** *ἐπ' αὐτῷ* Ω corr. Mez. || **8** *ὑψαυχεῖν Π* || **12** *τὴν*[1] om. *Π* || **14** *ταὐτὰ* (*ταῦτα* z) *Φ* | *τὰ* om. *Π* z | *αὐτῆι* X[1] *αὐτῇ Π* || **15** *αὑτὸ* g *δι' αὑτὰ* Re. Arn., ac sic sine dubio Chrysippus, cf. p. 25, 13 (titulus !), sed cf. p. 19, 1 || **16** *ὄντος* ut 1040c *Φ ὄντως* X *ὄντων* O 'dummodo etiam honestum per se expetendum sit' | *τοῦ καλοῦ*] *καλῶν* g || **18** *ἀγαθόν*] *καὶ ἀγαθόν* Xg || **19** *ἀγαθὸν* om. g || **20** *αὐτὴν* g X[3]E z *αὐτῇ* vel *αὐτὴ* O || **22** *ὁ*] *ᾧ Π* | *δὲ* Wy. *δὴ* Ω || **24** *διαβαίνειν* cf. dilatari Cic. fin. III 48 || **25** *ὀμμάτων* g

γένει τούτῳ καὶ Πλάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Χρυσίππου δάκνοντος· ἐπαινεῖν δὲ μὴ πᾶν τὸ πραττόμενον κατ' ἀρετὴν κελεύων ἐμφαίνει τινὰ τῶν κατορθωμάτων διαφοράν· λέγει δ' οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ Διός· 'ἔργων γὰρ κατὰ τὰς F *ἀρετὰς ὄντων οἰκείων ἐστί τιν' ἀποπροαχθέντα καὶ τούτων, οἷον ἀνδρείως τὸν δάκτυλον ἐκτεῖναι καὶ ἐγκρατῶς ἀποσχέσθαι δυσθανατώσης γραὸς καὶ ἀπροπτώτως ἀκοῦσαι τοῦ τὰ τρία τέσσαρα [μὴ] εἶναι, τελέως ⟨τέ⟩ τιν' ἐμφαίνει ψυχρίαν ὁ διὰ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖν τινας ἐγχειρῶν καὶ ἐγκωμιάζειν·'* | *ὅμοια δ' εἴρηται τούτοις ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν·* 1039 *'ἔτι γὰρ οἶμαι' φησί 'τοὺς ἐπαίνους ἀλλοτριώσεσθαι κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν συμβαινόντων ἀπ' ἀρετῆς, οἷον δυσθανατώσης γραὸς ἀποσχέσθαι καὶ καρτ ως ὑπομεῖναι μυίας δηγμόν.' τίν' οὖν οὗτος ἄλλον κατ γορον περιμένει τῶν αὑτοῦ δογμάτων; εἰ γὰρ ψυχρός ἐστιν ὁ ταῦτ' ἐπαινῶν, πολλῷ δήπου ψυχρότερος ὁ τούτων ἕκαστον ἂν κατόρθωμα καὶ μέγα καὶ μέγιστον εἶναι τιθέμενος· εἰ γὰρ ἴσον ἐστὶ τῷ *** ἀνδρείως δῆγμα μυίας ἐνεγκεῖν καὶ τὸ σωφρόνως ἀποσχέσθαι τῆς γραός, οὐδὲν οἶμαι διαφέρει τὸν σπουδαῖον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων ἐπαινεῖσθαι. ἔτι τοίνυν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλίας διδάσκων ὡς οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ* B *τοῖς ἁμαρτήμασι τὰς φιλίας διαλύεσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι· 'προσήκει γὰρ τὰ μὲν ὅλως παραπέμπεσθαι τὰ δὲ μικρᾶς ἐπιστροφῆς τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μεῖζον, τὰ δ' ὅλως διαλύσεως ἀξιοῦσθαι.' ὃ δὲ τούτου μεῖζόν*

2—10 SVF III 211; **10—14** SVF III 212 (hos duos locos coniungit Plut. 1061a) || **20**—p. 16, **6** SVF III 724

5 *οἰκεῖον* Ω corr. Wy. | *ἐστὶ τὰ προενεχθέντα* (*προσν.* g) Ω corr. Po. cl. SVF III p. 29, 34 Herm. p. 10[1] || **6** *οἷον* om. Enς || **7** *ἀ*.. 4 lit.. *ώπτως* Φ || **8** [*μὴ*] Wy. Arn. (cf. 1078a) | *τελέως*] *λέγοντος* Wil. | ⟨*τε*⟩ Po. | *τινὰ* O *τίνα* g (X?) edd. || **9** *ἐγκωμιάζειν* g X³ B -*ζων* O || **11** *ἀλλοτρίους ἔσεσθαι*? cf. 1061a | *κατὰ* om. Enς || **13** ⟨*σωφρόνως*⟩ *ἀπ*. Kron. ex 1061a | *καρτ. ὑπ.*] *καρτερῆσαι* Π || **16** *ἂν* (sc. *εἰ γένοιτο*) om. E spatio 2 lit. relicto, del. Mez. || **17** *καὶ μέγα* om. g (cf. p. 68, 2) || **18** *τῷ*] *τὸ* g X³ | lac. agn. Madv. (idem mendum 1060f). Suppl. fere sec. Sext. IX 153. 154: ⟨*τεμνόμενον καὶ καιόμενον διακαρτερῆσαι καὶ τῷ Λαΐδος ἢ Φρύνης δυνάμενον μὴ ἀπολαῦσαι τὸ*⟩ Po. alii aliter || **21** *ἐν* om. Φ

ἐστιν, ἐν τῷ αὐτῷ φησιν ὅτι ʽτοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον τοῖς δʼ ἐπʼ ἔλαττον συμβαλοῦμεν, ὥστε τοὺς μὲν μᾶλλον τοὺς δʼ ἧττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης παραλλαγῆς γινομένης (οἱ μὲν γὰρ τοσαύτης οἱ δὲ τοσαύτης γίγνονται φιλίας ἄξιοι), καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ⟨οἱ δʼ ἐπὶ C *τοσοῦτον⟩ πίστεως καὶ τῶν ὁμοίων καταξιωθήσονται.ʼ τί γὰρ ἄλλο πεποίηκεν ἐν τούτοις ἢ καὶ τούτων μεγάλας διαφορὰς ἀπολέλοιπε; καὶ μὴν ἐν τῷ περὶ Καλοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι τοιούτοις λόγοις κέχρηται· ʽτὸ ἀγαθὸν αἱρετόν, τὸ δʼ αἱρετὸν ἀρεστόν, τὸ δʼ ἀρεστὸν ἐπαινετόν, τὸ δʼ ἐπαινετὸν καλόνʼ καὶ πάλιν· ʽτὸ ἀγαθὸν χαρτόν, τὸ δὲ χαρτὸν σεμνόν, τὸ δὲ σεμνὸν καλόν.ʼ οὗτοι δʼ οἱ λόγοι μάχονται πρὸς ἐκεῖνον· εἴτε γὰρ πᾶν ἀγαθὸν ἐπαινετόν ἐστι, καὶ τὸ σωφρόνως ἀποσχέσθαι τῆς γραὸς ἐπαινετὸν ἂν εἴη· εἴτε *** πᾶν ἀγαθὸν οὔτε σεμνὸν οὔτε χαρτόν· ἀλλʼ οἴχεται ὁ λόγος· πῶς γὰρ οἷόν* D *τε τὸ μὲν ἄλλους ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖν ψυχρὸν εἶναι, τὸ δʼ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις χαίρειν καὶ σεμνύνεσθαι μὴ καταγέλαστον;*

14. *Πολλαχοῦ μὲν τοιοῦτός ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς πρὸς ἑτέρους ἀντιλογίαις ἥκιστα φροντίζει τοῦ μηδὲν εἰπεῖν ἐναντίον ἑαυτῷ καὶ διάφωνον. ἐν γοῦν τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι τοῦ Πλάτωνος ἐπιλαμβανόμενος λέγοντος ὅτι τῷ μηδὲ μαθόντι μηδʼ ἐπισταμένῳ ζῆν λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτʼ εἴρηκε κατὰ λέξιν· ʽὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται καὶ ἥκιστʼ ἐστὶ προτρεπτικός. πρῶτον γὰρ παρα-*

8—13 SVF III 29 (cf. Cic. Fin. III 27 IV 48 et Tusc. V 43) || **22**—p. 17, 9 SVF III 761
23 respicere vid. Plat. Gorg. 512a

3 *εἶναι φίλους Φ* || **4** *τοιαύτης* priore loco g *Π* (X?) utroque *Φ* || 5 [*καὶ*]? | add. Mez. || **7** *ἐν τούτῳ* g | *ἢ* om. *Φ* || **9** *τοῦ καλοῦ* X^1 a A^1 || **10** *αἱρετὸν²*] *ἀγαθὸν Φ* || **14** *ἐπαινετέον* a A (non E) || **15** *εἴτε* g X^3 om. O | *εἴτε ⟨οὐ πᾶν ἀγαθὸν ἐπαινετόν, οὐδὲ⟩ πᾶν* Ra. *εἴτε ⟨τοῦτʼ οὐκ ἐπαινετόν, οὐκέτι⟩ πᾶν* Po. || **16** in *ἀλλʼ* inc. F | *πῶς* Wy. *ἴσως* | *οἷόν τε*] *οἴονται Φ* || **17** *μὲν οὖν ἄλλ.* g X^3 || **18** *αὐτὸ* X^1 F *Φ* a^1 || **20** *μὲν ⟨οὖν⟩* Wy. cf. p. 25, 16 et ad 1061f || **21** *φροντίζειν* F a^1 A^1 || **24** *μηδὲ*] *μὴ Φ* | *τὸ* (*τῷ* d) *μὴ ζῆν Φ*

*δεικνύων ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστι τὸ μὴ ζῆν καὶ τρόπον
τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξιῶν, πρὸς ἕτερά τινα μᾶλλον ἡμᾶς
προτρέψεται ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γάρ ἐστι μὴ ζῶντα φιλο-* E
*σοφεῖν οὐδὲ μὴν πολὺν χρόνον ἐπιζήσαντα κακῶς καὶ ἀπεί-
ρως φρόνιμον γενέσθαι.' καὶ προελθὼν δέ φησιν ὅτι καὶ
τοῖς φαύλοις καθήκει μένειν ἐν τῷ ζῆν· εἶτα κατὰ λέξιν·
'πρῶτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ψιλῶς οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ ζῆν ἡμᾶς,
οὕτως δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ δεῖν ἡμᾶς ἀπιέ-
ναι.' καὶ μὴν οὐχ ἕτερα δεῖ βιβλία διειλῆσαι τοῦ Χρυσίπ-
που τὴν πρὸς αὑτὸν ἐνδεικνυμένους μάχην, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς
τούτοις ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντισθένους ἐπαινῶν προφέρεται τὸ
δεῖν κτᾶσθαι νοῦν ἢ βρόχον καὶ τοῦ Τυρταίου τὸ 'πρὶν
ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου'* (fr. 11 D.)· — *καίτοι
τί ταῦτα βούλεται δηλοῦν ἄλλο πλὴν ὅτι τὸ μὴ ζῆν λυσιτελέ-* F
*στερόν ἐστι τοῦ ζῆν τοῖς κακοῖς καὶ ἀνοήτοις; — ποτὲ
δὲ τὸν Θέογνιν* (v. 175) *ἐπανορθούμενος 'οὐκ ἔδει' φησίν
'εἰπεῖν 'χρὴ πενίην φεύγοντα,' μᾶλλον δέ*

'χρὴ κακίαν φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον
ῥιπτεῖν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων.'

τί οὖν ἄλλο δόξειεν ἂν ποιεῖν ἢ ταὐτὰ πράγματα καὶ δόγ- 1040
*ματα παρεγγράφειν αὐτός, ἑτέρων δὲ γραφόντων ἐξαλεί-
φειν, Πλάτωνι μὲν ἐγκαλῶν ὅτι τοῦ κακῶς ζῆν καὶ ἀμα-
θῶς τὸ μὴ ζῆν ἀποδείκνυσι λυσιτελέστερον, Θεόγνιδι δὲ
συμβουλεύων κατακρημνίζειν καὶ καταποντίζειν ἑαυτὸν
ὑπὲρ τοῦ φυγεῖν τὴν κακίαν; Ἀντισθένη μὲν γὰρ ἐπαινῶν
ὅτι τοὺς μὴ νοῦν ἔχοντας εἰς βρόχον συνήλαυνεν, ⟨αὐτὸν⟩*

10—19 SVF III 167 || **16—19** locus Theognidis affertur etiam 1069d, respicitur 450a; cf. 165a

3 *προτρέψεται* F^2*ΦΠ* *προτρέψαι* X^{1}F^1 *προὔτρεψεν* gX^3 (subi. non Plato sed *ὁ λόγος*) | *οὐ . . . φιλοσοφεῖν* om. g || **4** *μὴν* XgF*Π*B *μὴ* *Φ*v. add. | *ἀπείρως*] *ῥαθύμως* g || **10** *ἐνδεικνυμένου* *Φ* | *ἑαυτοῖς* Fa A^1 (*ε* eras.) || **11** *προσφέρεται* vz *φαίνεται* g cf. p. 18, 12. 17. 28, 3 || **14** *τί* om. g | *δῆλοι* F^1 *δηλοῖ* X^1, unde *ἢ τί δηλοῖ* gX^3 || **20** *ἂν* om. g | *πράγματα*] *προστάγματα* Re. *παραγγέλματα* Ha. || **22** *μὲν* om. *Φ* || **24** *ἑαυτὸν* post *κατακρημνίζειν* E || **25** *τοῦ* om. X^1 (*ἑαυτὸν ὑπε* in r.) | *ἀποφυγεῖν* g sed cf. v. 18 | *ἀντισθένην* g et fort. X^1 || **26** add. Re. (post *αὐτὸς* p. 18, 1) Bern.

(1040) αὐτὸς ἔψεγεν εἰπόντα μηδὲν εἶναι τὴν κακίαν πρὸς τὸ ἐκ
τοῦ ζῆν ἡμᾶς ἀπαλλάττειν.

15. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν Πλάτωνα περὶ Δικαιοσύνης
εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνάλλεται τῷ περὶ θεῶν λόγῳ καί φησιν
B οὔτ᾽ ὀρθῶς ἀποτρέπειν τῷ ἀπὸ τῶν θεῶν φόβῳ τῆς ἀδι-
κίας τὸν Κέφαλον, εὐδιάβλητόν τ᾽ εἶναι καὶ πρὸς τοὐναν-
τίον ἐξάγ⟨ειν ἔχ⟩οντα πολλοὺς περισπασμοὺς καὶ πιθα-
νότητας ἀντιπιπτούσας τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κολά-
σεων λόγον, ὡς οὐδὲν διαφέροντα τῆς Ἀκκοῦς καὶ τῆς
Ἀλφιτοῦς, δι᾽ ὧν τὰ παιδάρια τοῦ κακοσχολεῖν αἱ γυ-
ναῖκες ἀνείργουσιν. οὕτω δὲ διασύρας τὰ τοῦ Πλάτωνος
ἐπαινεῖ πάλιν ἐν ἄλλοις καὶ προφέρεται τὰ τοῦ Εὐριπίδου
ταυτὶ πολλάκις (fr. 991)·

'ἀλλ᾽ ἔστιν, κεἴ τις ἐγγελᾷ λόγῳ,
Ζεὺς καὶ θεοὶ βρότεια λεύσσοντες πάθη·'

καὶ ὁμοίως ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης τὰ Ἡσιόδεια ταυτὶ προενεγκάμενος (O. D. 242)

C 'τοῖσιν δ᾽ οὐρανόθεν μέγ᾽ ἐπήλασε πῆμα Κρονίων,
λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί'

ταῦτά φησι τοὺς θεοὺς ποιεῖν, ὅπως τῶν πονηρῶν κολαζομένων οἱ λοιποὶ παραδείγμασι τούτοις χρώμενοι ἧττον ἐπιχειρῶσι τοιοῦτόν τι ποιεῖν. πάλιν ἐν μὲν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης ὑπειπὼν ὅτι τοὺς ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ τέλος τιθεμένους τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται σῴζειν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θεὶς τοῦτο κατὰ λέξιν εἴρηκε· 'τάχα γὰρ ἀγαθοῦ

3—15 SVF III 313 || 16—22 SVF II 1175 || 22—p. 19, 4 SVF III 23 (affertur etiam 1038d, respicitur 1040d 1070d)

4 ἐναλλάττεται g || 5 τῶν θεοφόβῳ X^1 F a^1 || 6 ἀδιάβλητον g a^1 ut vid. | τ᾽ εἶναι] ἐστι X g || 7 ἐξάγοντι d z ἐξάγοντα Ο corr. Arn. | περισπάσομεν g X^3 || 8 τοῦ X F E om. Ο || 11 τὰ g X^3 om. Ο || 12 τοῦ om. A E || 14 ἔστιν X^1F ἔστι Ο || 15 λεύσοντες X g F Φ || 17 προεν. E προσεν. Ο || 18 τοῖσιν δ᾽ $a^{corr.}$ Π τοῖσι δ᾽ Ο | ἐπήγαγε Hes. || 20 κολαζ. τῶν πον. g || 23 ἐπειπὼν g | ἀγαθὸν d (Wy.) τἀγ. Ο || 25 sq. ἀγαθοὺς αὐτ. ἀπολειπομένης g ἀγαθοὺς (ἀγαθῆς z) αὐτ. ἀπολειπομένους X F Φ a A^1 ἀγαθοῦ αὐτ. ἀπολειπομένου A^2 E cf. p. 14, 14

αὐτῆς ἀπολειπομένης τέλους δὲ μή, τῶν δὲ δι' αὐτῶν αἱρετῶν ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, σῴζοιμεν ἂν τὴν δικαιοσύνην, μεῖζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς.' ταῦτα μὲν ἐν τούτοις περὶ τῆς ἡδονῆς. ἐν δὲ τοῖς D *πρὸς Πλάτωνα κατηγορῶν αὐτοῦ δοκοῦντος ἀγαθὸν ἀπολιπεῖν τὴν ὑγίειαν, οὐ μόνον τὴν δικαιοσύνην φησὶν ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἀναιρεῖσθαι καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἁπάσας, ἂν ἢ τὴν ἡδονὴν ἢ τὴν ὑγίειαν ἤ τι τῶν ἄλλων, ὃ μὴ καλόν ἐστιν, ἀγαθὸν ἀπολίπωμεν. ἃ μὲν οὖν ῥητέον ὑπὲρ Πλάτωνος, ἐν ἄλλοις γέγραπται πρὸς αὐτόν· ἐνταῦθα δ' ἡ μάχη καταφανής ἐστιν, ὅπου μέν, ἂν μετὰ τοῦ καλοῦ τις ὑποθῆται καὶ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι, σῴζεσθαι δικαιοσύνην λέγοντος, ὅπου δὲ πάλιν τοὺς μὴ μόνον τὸ καλὸν ⟨ἀγαθὸν⟩ ἀπολιπόντας αἰτιωμένου τὰς ἀρετὰς ἁπάσας ἀναιρεῖν. ἵνα δὲ* E *μηδ' ἀπολογίαν ὑπολίπῃ τοῖς ἐναντιώμασιν, Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων οὔ φησιν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ὅτι τῆς ἡδονῆς οὔσης τέλους ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἑκάστη· τὴν μὲν γὰρ δικαιοσύνην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀναιρεῖσθαι, τὰς δ' ἄλλας ἀρετὰς οὐδὲν κωλύειν ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὰς αἱρετὰς ἀλλ' ἀγαθὰς γοῦν καὶ ἀρεστὰς ἐσομένας· εἶθ' ἑκάστην ἐξ ὀνόματος προσαγορεύει. βέλτιον δὲ τὰς ἐκείνου λέξεις ἀναλαβεῖν· 'τῆς γὰρ ἡδονῆς' φησίν 'ἐμφαινομένης τέλους κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον τὸ μὲν* F

4—10 SVF III 157 || **15**—p. 20, **8** SVF III 24
10 in libris *Τί κατὰ Πλάτωνα τέλος;* (Lampr. 221) vel potius *Περὶ δικαιοσύνης πρὸς Χρύσιππον βιβλία γ'* (Lampr. 59) || **12—13** v. supra 1040c 1038d et cf. 1070d || **16**sqq. cf. Aristot. fr. 86

1 *δι' αὐτῶν* ut p. 14, 15 || **2** *ὄντος* Φ (d?) *ὄντως* O cf. ibid. || **4** *τούτοις*] *τοῖς* Φ | *τῆς*] *τὲ* F a X¹ (ut vid.) *τε τῆς* A *τῆς* X³ g (E) om. Φ || **5** *πρὸς* Φ *περὶ* O (unde *πλάτωνος* g X³) | *ἀγαθὸν δοκοῦντος* g || **11** *δ'* om. F¹ || **12** *ὑπόθηται* g X³ *ὑποθεῖται* a A²ʳ || **14** *τοὺς* A³ *τὸ* E *τοῦ* O (quare *ἀπολιπόντος* g X³) | ⟨*ἀγαθὸν*⟩ Re. (ante *τὸ*) Bern. (cf. p. 20, 10) || **16** *ὑπολίπῃ*] *ἀπολίπῃ* g E || **18** *τέλους οὔσης* g || **20** *αὐτῶν*] sc. ab iis qui voluptatem finem esse statuunt || **21** *κωλύει* g X³ A² E B || **22** *αἱρετὰς*] *ἀρετὰς* g | *ἀρεστὰς* X¹ *ἀρετὰς*-O cf. SVF III 208 al.

τοιοῦτο πᾶν μοι δοκεῖ οὐκ ἐμπεριλαμβάνεσθαι, δι' ὃ ῥητέον μήτε τῶν ἀρετῶν τινα δι' αὑτὴν αἱρετὴν εἶναι μήτε τῶν κακιῶν φευκτήν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεῖν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὸν ὑποκείμενον σκοπόν· οὐδὲν μέντοι κωλύσει κατ' αὐτοὺς τὴν ἀνδρείαν μὲν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις ἀρετὰς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τὰς δ' ἐναντίας ⟨κακίας⟩ ὑπάρχειν 1041 *φευκτάς.' | τίς οὖν τούτου πρὸς λόγους ἰταμώτερος γέγονεν, ὃς δυεῖν τῶν ἀρίστων φιλοσόφων ἐγκέκληκε τῷ μὲν ὅτι πᾶσαν ἀρετὴν ἀναιρεῖ μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἀπολιπών, τῷ δ' ὅτι τῆς ἡδονῆς τέλους οὔσης οὐ πᾶσαν ἀρετὴν ἄνευ τῆς δικαιοσύνης σῴζεσθαι νομίζει; θαυμαστὴ γὰρ ἡ ἐξουσία περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων διαλεγόμενον, ἃ τίθησιν αὐτὸς ἐγκαλῶν Ἀριστοτέλει, ταῦτ' ἀναιρεῖν πάλιν Πλάτωνος κατηγοροῦντα. καὶ μὴν ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεσι λέγει ῥητῶς ὅτι 'πᾶν κατόρθωμα καὶ εὐνόμημα καὶ δικαιοπράγημά ἐστι· τὸ δέ γε* B *κατ' ἐγκράτειαν ἢ καρτερίαν ἢ φρόνησιν ἢ ἀνδρείαν πραττόμενον κατόρθωμά ἐστιν· ὥστε καὶ δικαιοπράγημα.' πῶς οὖν, οἷς ἀπολείπει φρόνησιν καὶ ἀνδρείαν καὶ ἐγκράτειαν, οὐκ ἀπολείπει δικαιοσύνην, εὐθὺς αὐτῶν ὅσα κατορθοῦσιν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἀρεταῖς καὶ δικαιοπραγούντων;*

16. *Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος τὴν ἀδικίαν ὡς διαφορὰ ψυχῆς οὖσα καὶ στάσις οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν δύναμιν ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτῷ συμβάλλει καὶ ⟨συγ⟩-*

15—20 SVF III 297 || **17** cf. SVF III 502 || **24**—p. 21, **3** SVF III 288
24 resp. Plat. Rep. 440b sqq. 351de 586e

1 *τοιοῦτο*] *τοιοῦτον* g z || **3** *ταῦτα πάντα* Φ *ταῦτα* om. g | *ἀναφέρεσθαι* Basil. *ἀναφαίνεσθαι* || **6** *ταύταις* g X^3 E *ταύτας* O || **7** add. Mez. || **9** *δυοῖν* g E B | *ἀρίστων* F^2 *a* (sed *στ* e corr.) *Π Φ* *ἀρετῶν* $X^1 F^1$ *περὶ τῶν ἀρετῶν* g X^3 | *φιλοσόφοιν* g X^3 || **11** *οὐ* ... (12) *δικαιοσύνης* om. X g || **16** *λέγοντος* ex *λεγ ρητῶς* g || **21** *εὐθὺς*] i. e. cum continuo sequatur | *αὐτῶν* g $X^3 F^2$ *αὐτὸν* X^1 Φ *ἃ τῶν* F^1 *a* A B *τῶν* E || **22** *ὅσα*] *ὅσοι* g X^3 | *εἰρημέναις* om. g || **24** *διαφθορὰ* Ω corr. Po. Herm. p. 14 || **25** *τοῖς* om. X^1 || **26** *συγ* add. Re.

*κρούει [ταράττει] τὸν πονηρόν, ἐγκαλῶν Χρύσιππος
ἀτόπως φησὶ λέγεσθαι τὸ ἀδικεῖν ἑαυτόν· εἶναι γὰρ πρὸς
ἕτερον οὐ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀδικίαν· ἐπιλαθόμενος δὲ τού-
των αὖθις ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεσιν ἀδικεῖ-* C
*σθαί φησιν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδικοῦντα καὶ αὐτὸν ἀδικεῖν,
ὅταν ἄλλον ἀδικῇ, γενόμενον ἑαυτῷ τοῦ παρανομεῖν αἴτιον
καὶ βλάπτοντα παρ' ἀξίαν ἑαυτόν. ἐν μὲν τοῖς πρὸς Πλά-
τωνα ταῦτ' εἴρηκε περὶ τοῦ τὴν ἀδικίαν λέγεσθαι μὴ πρὸς
ἑαυτὸν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον· '†οἱ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι συν-
εστήκασιν ἐκ πλειόνων τοιούτων τἀναντία λεγόντων, καὶ
ἄλλως τῆς ἀδικίας λαμβανομένης ὡς ἂν ἐν πλείοσι πρὸς
ἑαυτοὺς οὕτως ἔχουσιν εἰς δὲ τὸν ἕνα μηδενὸς διατείνοντος
τοιούτου, καθ' ὅσον δὲ πρὸς τοὺς πλησίον ἔχει οὕτως.' ἐν
δὲ ταῖς Ἀποδείξεσι τοιούτους ἠρώτηκε λόγους περὶ τοῦ* D
*τὸν ἄδικον καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖν· 'παραίτιον γενέσθαι παρα-
νομήματος ἀπαγορεύει ὁ νόμος· καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐστι παρα-
νόμημα· ὁ τοίνυν παραίτιος γενόμενος αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν
παρανομεῖ εἰς ἑαυτόν· ὁ δὲ παρανομῶν εἰς ἕνα καὶ ἀδικεῖ
ἐκεῖνον· ὁ ἄρα καὶ ὁντινοῦν ἀδικῶν καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖ.'
πάλιν 'τὸ ἁμάρτημα τῶν βλαμμάτων ἐστί, καὶ πᾶς ἁμαρ-
τάνων παρ' ἑαυτὸν ἁμαρτάνει· πᾶς ἄρ' ὁ ἁμαρτάνων βλά-
πτει ἑαυτὸν παρὰ τὴν ἀξίαν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀδικεῖ ἑαυτόν.'
ἔτι καὶ οὕτως 'ὁ βλαπτόμενος ὑφ' ἑτέρου ἑαυτὸν βλάπτει*

3—7 SVF III 289 || **7—13** SVF III **288** || **13**—p. 22, **2** SVF III 289
9 sqq. cf. **423** d

1 post *κρούει* add. *καὶ* codd. exc. X¹F¹ (*συμβάλλει τὸν πονηρὸν* cett. om. g) | *ταράττει* ut glossema del. Po. (Herm. p. 14) || **3** *δὲ* E *γὰρ* **O** || **6** *γινόμενον* g B sed cf. v. 17 || **9** *οὐ* (Wy.) *γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι* ⟨*οἱ ἄνθρωποι οὐδ' οἱ ἄδικοι*⟩ (ut Plato contendit Rep. 439sqq.) *συνεστήκασιν ἐκ πλειόνων κτλ.* fere Po. Herm. p. 14 *οἱ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι* ⟨*οὐ*⟩ *συν.* Arn., sed homines qui *κατ' ἰδίαν* (exempti e societate hominum) iniusti sint non novit Chr.; alii aliter || **10** *καὶ ἄλλως* Plutarcho trib. Ra. || **12** *ἔχωσιν* E B || **14** *τοιούτοις . . . λόγοις* X g F Π || **16** *καὶ* **alteram propositionem** inducit | *ἐστι* Φ *ἔσται* **O** || **18** *εἴς τινα* malit Arn. || **19** *ὁ* g Φ *ὃν* **O** || **21** verbis *παρ' . . . ἁμαρτάνων* omissis usque ad 22 *ἀδικεῖ* pergit g, sed statim his expunctis omnia recte praebet || **23**—p. 22, **2** parodiam conclusionum Chrysippearum a Plutarcho per errorem translatam continere videntur, cf. Herm. p. 15

E *καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἑαυτὸν βλάπτει· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀδι-
κεῖν· ὁ ἄρ' ἀδικούμενος καὶ ὑφ' ὁτουοῦν πᾶς ἑαυτὸν ἀδικεῖ.'*
17. *Τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, ὃν αὐτὸς εἰσάγει
καὶ δοκιμάζει, συμφωνότατον εἶναί φησι τῷ βίῳ καὶ μά-
λιστα τῶν ἐμφύτων ἅπτεσθαι προλήψεων. ταυτὶ γὰρ ἐν
τῷ τρίτῳ τῶν Προτρεπτικῶν εἴρηκεν· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ
τοῦτον τὸν λόγον φησὶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀφέλκειν
τὸν ἄνθρωπον ὡς οὐδὲν ὄντων πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ συνεργούν-
των πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδέν. ὅρα τοίνυν, πῶς αὑτῷ σύμφω-
νός ἐστι, τὸν ἀφέλκοντα τοῦ ζῆν καὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς
ἀπονίας καὶ τῆς τῶν αἰσθητηρίων ὁλοκληρίας καὶ μηδὲν*
F *εἶναι ταῦτα φάσκοντα πρὸς ἡμᾶς, ἃ παρὰ τῶν θεῶν αἰτού-
μεθα, μάλιστα συμφωνεῖν τῷ βίῳ καὶ ταῖς κοιναῖς προ-
λήψεσιν ἀποφαινόμενος. ἀλλ' ἵνα μηδ' ἄρνησις ᾖ τοῦ
τἀναντία λέγειν, ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης ταῦτ'
εἴρηκε· 'διὸ καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ
τοῦ κάλλους πλάσμασι δοκοῦμεν ὅμοια λέγειν καὶ οὐ*
1042 *κατὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.' | ἔστιν
οὖν ὅπως ἄν τις ἐξομολογήσαιτο σαφέστερον τἀναντία
λέγειν αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν ἢ οὗτος, ἃ δι' ὑπερβολήν φησι
πλάσματα δοκεῖν εἶναι καὶ ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὑπὲρ
τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν λέγεσθαι, ταῦτα συμφωνεῖν τῷ βίῳ
φάσκων καὶ μάλιστα τῶν ἐμφύτων ἅπτεσθαι προλήψεων;*
18. *Οὐσίαν κακοδαιμονίας ἀποφαίνει τὴν κακίαν, ἐν
παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ καὶ ἠθικῷ γράφων καὶ διατεινόμενος
ὅτι 'τὸ κατὰ κακίαν ζῆν τῷ κακοδαιμόνως ζῆν ταὐτόν
ἐστιν'· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὑπειπὼν ὅτι 'λυσιτελεῖ
ζῆν ἄφρονα μᾶλλον ἢ ⟨μὴ⟩ βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρο-*

3—6 SVF III 69 || **6—9** SVF III 139 (cf. 1048b 1060e 1073d) || **15—18** SVF III 545 || **24—27** SVF III 55 || **27**—p. 23, 2 SVF III 760
10 sqq. obvers. Chrysippi verba p. 1047 e allata || **27**—p. 23, 2 cf. 1064e

2 *ἀδικούμενος* Xyl. *δικαιούμενος* || **9** *ὅρα* g X³ *ὁρῶ* O || **10** *τὸν*] *λόγον* quod Wy. supplet auditur ex v. 7 || **11** *ἀπονοίας* g Φ (d ?) B² || **13** *μάλιστα* om. g | *κοιναῖς* om. E || **14** *μὴ* F Π || **27** *ὑπειπὼν* post *ζῆν* Φ || **28** *μᾶλλον* deest p. 1064e | *μὴ* hic et 1064e om. Ω add. Wy. | *βιοῦν* 1064e *βοῦν* Ω

νήσειν' ἐπιλέγει 'τοιαῦτα γὰρ τἀγαθά ἐστι τοῖς ἀνθρώποις, B *ὥστε τρόπον τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτερεῖν.' ὅτι μὲν οὖν εἰρηκὼς ἐν ἑτέροις μηδὲν εἶναι τοῖς ἄφροσι λυσιτελὲς ἐνταῦθά φησι λυσιτελεῖν τὸ ἀφρόνως ζῆν, ἀφίημι· τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρὰ τοῖς Στωικοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν τὰ κακὰ προτερεῖν λέγων οὐδὲν ἄλλο λέγει πλὴν τῶν μὴ κακῶν τὰ κακὰ προτερεῖν καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν λυσιτελέστερον εἶναι τοῦ μὴ κακοδαιμονεῖν, καὶ τοῦ κακοδαιμονεῖν ἀλυσιτελέστερον ἡγεῖται τὸ μὴ κακοδαιμονεῖν· εἰ δ' ἀλυσιτελέστερον, καὶ βλαβερώτερον· τὸ μὴ κακοδαιμονεῖν ἄρα βλαβερώτερον τοῦ κακοδαιμονεῖν. βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλεαίνειν τὴν ἀτοπίαν ἐπιλέγει περὶ τῶν κακῶν· 'ἔστι δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα,* C *ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες ἐσόμεθα.' πρῶτον μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἄλλο δ' οὐθέν· ἡ δὲ κακία λογικόν ἐστι μᾶλλον δὲ λόγος ἡμαρτημένος· οὐδὲν οὖν ἕτερόν ἐστι τὸ μετὰ λόγου βιοῦν ἄφρονας ὄντας ἢ τὸ μετὰ κακίας βιοῦν· ἔπειτα τὸ βιοῦν ἄφρονας ὄντας βιοῦν ἐστι κακοδαίμονας ὄντας. πρὸς τί οὖν προτερεῖ τοῦτο τῶν ἀνὰ μέσον; οὐ γὰρ πρός γε τὸ εὐδαιμονεῖν φήσει προτερεῖν τὸ κακοδαιμονεῖν. ἀλλ' οὐδ' ὅλως, φασίν, οἴεται δεῖν Χρύσιππος οὔτε μονὴν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς οὔτ' ἐξαγωγὴν* D *τοῖς κακοῖς παραμετρεῖν ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν· διὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεταί ποτε καθῆκον ἐξάγειν ἑαυ-*

5. 6. 12—17 SVF III 760 || **22**—p. 24, **1** SVF III 759 (cf. 1063d)

2 *καὶ τὰ* 1064e | *τῶν* g X^3A^2 om. O (*τῶν ἄλλων* 1064e E B) || **3. 4** *λυσιτελεῖ τοῖς ἄφροσιν* g || **5** *στωικοῖς* g X^3 om. X^1F*Φ*aA^1 (lac. 3—4 lit. in B), quare *παρ' αὐτοῖς* A^2 *παρὰ τῶν* E || **7** *τῶν κακῶν//* X (*μὴ* add. X^3) || **9. 10** sic E *καὶ τοῦ κακοδαιμονεῖν* om. F*ΦΠ* (*καὶ* hab. B) *καὶ τοῦ ... τὸ μὴ κακοδαιμονεῖν* om. X g || **9** *ἡγεῖτο Φ* || **10—12** sic E *ἀλυσ.*, *καὶ βλαβερώτερον καὶ κακοδαιμονεῖν* reliquis omissis O (*καὶ ἀβλαβερώτερον* reliquis om. B). an *καὶ βλαβερώτερον καὶ κακοδαιμονέστερον*? || **12** *ἐπιλειαίνειν* X^1 (ut vid.) *Φ* || **13** *ἔστιν οὐ* g || **16** *λέγειν* F*Π* || **17** *λογικὴ* g || **18** *ἢ ...* (19) *ὄντας* om. g || **19. 20** *βιοῦν ἐστι κακ. ὄ.* in mg. X^1 || **20** *προτερεῖν* g || **21** *πρός γε τὸ* Mez. *προσίετο* X^1 (ut vid.) F*ΦΠ* *προσήκει τὸ* g X^3 *πρὸς τί τὸ* E | *φήσει* Emp. *φησὶ* g v B*βγ* *φασὶ* O | *τὸ* Mez. *τοῦ*

τοὺς καὶ μένειν αὖθις ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν. εἶτα τί τούτου μεῖζόν ἐστιν ὑπεναντίωμα πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγήν, εἰ τοῖς ἐπ' ἄκρον εὐδαιμονοῦσιν ἀπουσίᾳ τῶν ἀδιαφόρων ἀφίστασθαι τῶν ἀγαθῶν παρόντων καθήκει; καίτοι τῶν ἀδιαφόρων οὐθὲν αἱρετὸν οὐδὲ φευκτόν, ἀλλὰ μόνον αἱρετὸν τὸ ἀγαθὸν καὶ μόνον φευκτὸν ἡγοῦνται τὸ κακόν· ὥστε συμβαίνει κατ' αὐτοὺς μὴ πρὸς τὰ αἱρετὰ μηδὲ πρὸς E *τὰ φευκτὰ τοὺς τῶν πράξεων τίθεσθαι λογισμούς, ἀλλ' ἑτέρων στοχαζομένους ἃ μήτε φεύγουσι μήθ' αἱροῦνται, πρὸς ταῦτα καὶ ζῆν καὶ ἀποθνήσκειν.*

19. *Τἀγαθὰ πρὸς τὰ κακὰ τὴν πᾶσαν ἔχειν διαφορὰν ὁμολογεῖ Χρύσιππος· καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰ τὰ μὲν ἐσχάτως ποιεῖ κακοδαίμονας εὐθὺς οἷς ἂν παρῇ, τὰ δ' ἐπ' ἄκρον εὐδαίμονας. αἰσθητὰ δ' εἶναι τἀγαθὰ καὶ τὰ κακά φησιν, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ Τέλους ταῦτα γράφων· 'ὅτι μὲν γὰρ αἰσθητά ἐστι τἀγαθὰ καὶ τὰ κακά, καὶ τούτοις ἐκποιεῖ λέγειν· οὐ γὰρ μόνον τὰ πάθη ἐστὶν αἰσθητὰ σὺν τοῖς* F *εἴδεσιν, οἷον λύπη καὶ φόβος καὶ τὰ παραπλήσια, ἀλλὰ καὶ κλοπῆς καὶ μοιχείας καὶ τῶν ὁμοίων ἔστιν αἰσθέσθαι, καὶ καθόλου ἀφροσύνης καὶ δειλίας καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων κακιῶν· οὐδὲ μόνον χαρᾶς καὶ εὐεργεσιῶν καὶ ἄλλων πολλῶν κατορθώσεων, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.' τούτων τὴν μὲν ἄλλην ἀτοπίαν ἀφῶμεν, ὅτι δὲ μάχεται τοῖς περὶ τὸν διαληλυθότα σοφόν, τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν; αἰσθητοῦ γὰρ ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ* 1043 *καὶ μεγάλην πρὸς τὸ κακὸν διαφορὰν ἔχοντος, | τὸν ἐκ φαύλου γενόμενον σπουδαῖον ἀγνοεῖν τοῦτο καὶ τῆς ἀρετῆς μὴ αἰσθάνεσθαι παρούσης ἀλλ' οἴεσθαι τὴν κακίαν αὐτῷ*

11—23 SVF III 85 cf. 1062c atque omnino Comm. not. 9

2 *τούτου τί* g || **3** *ἐπ'*] *πρὸς* *Φ* | *ἀπουσίαν* g X^3 | *τῶν ἀδιαφόρων* g X^3 *τῶν* (*τοῦ* F*Π*) *ἀδιαφόρως* O || **4** *ἐπίστασθαι* Ω corr. Mez. | *καίτοι* g X^3 *καὶ τὸ* O || **6** *ἀγαθὸν τὸ αἱρετὸν* *Π* | *ἡγοῦντο τὸ* *Φ* || **7** *συμβαίνειν* *Π* || **8** *τίθεσθαι* (cf. *στοχαζομένους*)] *γίνεσθαι* g || **12** sic A^1E *εἰ μὲν τὰ μὲν* O || **14** *τἀγαθὰ καὶ* om. g || **17** *τὰ* EB (Re.) *ὄντα* O || **20** *καθόλου* Re. *γὰρ ὅλον* || **21** *κακῶν* g || **22** *κατορθώσεων* g X^3B *-σεως* O | *καὶ*^{1} A^2E om. O || **24** *διεληλυθότα* g *Φ* || **25** *γὰρ ὄντος* Xyl. *παρόντος* || **27** *γενόμ.* g X^3B (cf. I p. 150, 23) *γιν.* O

παρεῖναι, πῶς οὐκ ἔστιν ἀτοπώτατον; ἢ γὰρ οὐδεὶς ἀγνοεῖν ἢ ἀπιστεῖν δύναται τὰς ἀρετὰς ἔχων ἁπάσας, ἢ μικρά τίς ἐστι καὶ παντάπασι δυσθεώρητος ἡ διαφορὰ τῆς ἀρετῆς πρὸς τὴν κακίαν καὶ τῆς εὐδαιμονίας πρὸς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ τοῦ καλλίστου βίου πρὸς τὸν αἴσχιστον, εἰ ταῦτά τις ἀντ' ἐκείνων κτησάμενος ἑαυτὸν λέληθε.

20. *Μία σύνταξις ἡ περὶ Βίων τέτταρα βιβλία· τούτων ἐν τῷ τετάρτῳ λέγει τὸν σοφὸν ἀπράγμονά τ' εἶναι καὶ ἰδιοπράγμονα καὶ τὰ αὑτοῦ πράττειν· ἔστι δ' ἡ λέξις αὕτη·* B *'οἶμαι γὰρ ἔγωγε τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ἰδιοπράγμονα καὶ τὰ αὑτοῦ πράττειν ὁμοίως τῆς τ' αὐτοπραγίας καὶ τῆς ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστείων ὄντων.' τὰ δ' ὅμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ τῶν Δι' αὑτὰ αἱρετῶν εἴρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι· 'τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὁ κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμένων τοῦτο συνιδεῖν.' ὅτι μὲν τῷ Ἐπικούρῳ τὴν πρόνοιαν ἀναιροῦντι διὰ τῆς ἀπραγμοσύνης τῆς περὶ τὸν θεὸν οὐκ ἀπᾴδει, δῆλόν ἐστιν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Βίων βασιλείαν τε τὸν σοφὸν ἑκουσίως ἀναδέχεσθαι λέγει χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς, κἂν αὐτὸς* C *βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεῖ καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως, οἷος ἦν Ἰδάνθυρσος ὁ Σκύθης ἢ Λεύκων ὁ Ποντικός. παραθήσομαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διάλεκτον, ὅπως εἰδῶμεν, εἰ, καθάπερ ἐκ νήτης καὶ ὑπάτης γίνεται σύμφωνον, οὕτως ὁμολογεῖ βίος ἀνδρὸς*

7—12 SVF III 703 || **12—16** SVF III 704 || **18—p. 26, 10** SVF III 691 (cf. 1061d)

9 *ἰδιοπρ.* et **11** *ὀλιγοπρ.* Ω *ὀλιγοπρ.* utroque loco Re., sed cf. *ἰδιοπραγεῖ· ἡσυχάζει* (cf. v. 15) Hesych. et *ἄπρακτον καὶ ἰδιοπράγμονα βίον* Vett. Val. p. 185, 6. in v. 12 *ἡ ὀλιγοπραγμοσύνη* et *ἀπραγμοσύνην* et *ἰδιοπραγμοσύνην* complectitur | *καὶ ταῦτα αὐτοῦ* F^1 Φ || **9** *ἔστι . . . (11) πράττειν* om. g E || **16** *μὲν ⟨οὖν⟩* Mez. sed cf. p. 16, 20 || **18** *ἀπάδει* g X^3 Vat. 80^2 *ἀποδεῖ* O || **19** *ἑκουσίως* om. g || **20** *ἀναδέχεσθαι* X B *ἀνέχεσθαι* O *ἀναδέξεσθαι* Kron. || **22** *μετὰ*] *κατὰ* Φ om. A^1 || **22** et p. 26, 10 *ὑδανθυρσ.* fere codd. (*ὑδ.* et accent. in X man. 3, *ὑ* in *ϊ* corr. d *ὑδάνθηρσος . . . ὑδαθήρσῳ* g *ὑδάθυρσ.* B, v. 22 *ἑανθύρσος* X^1 ut vid. F^1) cf. ad 1061d et 174e | *ἢ* om. g || **23** *δὲ* om. FΦΠ

καὶ ἀπραγμοσύνην αἱρουμένου καὶ ὀλιγοπραγμοσύνην, εἶτα συνιππαζομένου Σκύθαις καὶ τὰ τῶν ἐν Βοσπόρῳ τυράννων πράττοντος ἐξ οἱασδήτινος ἀνάγκης· 'ὅτι γάρ' φησί 'καὶ στρατεύσεται μετὰ δυναστῶν καὶ βιώσεται, πά- D *λιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενοι, τινῶν μὲν οὐδὲ ταῦτ' ὑπονοούντων διὰ τοὺς ὁμοίους ὑπολογισμούς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτ' ἀπολιπόντων διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους.' καὶ μετὰ μικρόν· 'οὐ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφότων ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐν ἀγωγαῖς καὶ ἐν ἔθεσι ποιοῖς γεγονότων, οἷον παρὰ Λεύκωνι καὶ Ἰδανθύρσῳ.' Καλλισθένει τινὲς ἐγκαλοῦσιν, ὅτι πρὸς Ἀλέξανδρον ἔπλευσεν ἐλπίζων ἀναστήσειν Ὄλυνθον, ὡς Στάγειρα Ἀριστοτέλης· Ἔφορον δὲ καὶ Ξενοκράτη καὶ Μενέδημον ἐπαινοῦσι παραιτησαμένους τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ Χρύσιππος ἕνεκα χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παντικάπαιον ὠθεῖ καὶ τὴν 'Σκυθῶν* E *ἐρημίαν'. ὅτι γὰρ ἐργασίας ἕνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ, καὶ προδεδήλωκε τρεῖς ὑποθέμενος ἁρμόζοντας μάλιστα τῷ σοφῷ χρηματισμούς, τὸν ἀπὸ βασιλείας καὶ τὸν ἀπὸ φίλων καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπὸ σοφιστείας. καίτοι πολλαχοῦ μὲν ἀποκναίει ταῦτ' ἐπαινῶν* (Eur. fr. 892)·

'ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον,
Δήμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὑδρηχόου;'

14—16 SVF III 691 (cf. 1061 d) || **16—19** SVF III 693 || **20**—p. 27, 2 SVF III 153

15. 16 cf. Ar. Ach. 704 al. || **22** cf. 1044 b Gell. VI 16, 7 Athen. 158e

1 *ὀλιγοπραγμοσύνην*] *πολυπραγμοσύνην* E || **4** *δυνατῶν* g*Φ* || **5** *ἐπισκεψόμεθα* g*a*^{1} (ut vid.) || **7** *ἀπολειπόντων* Bern. sed Chrysippus respicit ad sententias antea prolatas || **9** *ἤθεσι* *Φ* || **10** *παρὰ*] *παρῆν* Si. || **12** *ὡς*] *ἐν* *Π* | *ἀριστοτέλην* g | post *ἀρ*. dimidia linea vacua in E | *δὲ* om. *Π* || **13** *ξενοκράτην* g*Φ* || **16** *ὅτι περ ἐργασίας* gX^{3}B *ὅτι παρεργασίας* (*παρ' ἐργ*. F^{1}) O corr. Re. || **17** *ὡς μάλιστα* g || **20** *ἀποκνίσαι* X^{1} (ut vid.) F*Φa*A^{1} || **22** *δεῖ* p. 28, 4 gX^{3}B, om. ibi O hic Ω | *δυεῖν* (hic et p. 28, 4) XF*Φ* | *μόνων* *Φ* (p. 28, 4 $v^{1}z^{1}B^{1}$ e corr.) || **23** totum versum om. XF*ΦΠ* (p. 28, 5 solus E), tum in F *σῶ δὲ* (corr. in *ἐν δὲ* F^{2}), in X *ἐν* in ras.^{3} | *πόματος* gX^{3}B | *ὑδροχόου* g | *πώματός θ' ὑδρηχόου* om. p. 28, 5 X^{1}F*ΦΠ* | *πόμασί τε* Ω et *ὑδροχόοις* g p. 29, 20

ἐν δὲ τοῖς περὶ Φύσεως λέγει τὸν σοφόν, εἰ τὴν μεγίστην
οὐσίαν ἀποβάλοι, δραχμὴν μίαν ἐκβεβληκέναι δόξειν. οὕτω
δ' αὐτὸν ἄρας ἐκεῖ καὶ ὀγκώσας ἐνταῦθα πάλιν εἰς μισθαρ-
νίαν καταβάλλει καὶ σοφιστείαν· καὶ γὰρ αἰτήσειν καὶ
προλήψεσθαι τὸ μὲν εὐθὺς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνου τῷ F
μαθητῇ διελθόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναί φησιν,
ἀσφαλέστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὡς ἀδική[μα]τα τοῦ
τόπου ἐπιδεχομένου. λέγει δ' οὕτως· 'εἰσπράττονται δὲ
τὸν μισθὸν οὐ πάντας οἱ νοῦν ἔχοντες ὡσαύτως, ἀλλ'
†ἄλλως πλῆθος, ὡς ἂν ὁ καιρὸς φέρῃ, οὐκ ἐπαγγελλόμενοι
ποιήσειν ἀγαθούς, καὶ ταῦτ' ἐν ἐνιαυτῷ· ὅσον δὲ πρὸς
ἑαυτούς, ταῦτα ποιήσειν πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον.'
καὶ πάλιν προελθών· | 'τόν τε καιρὸν εἴσεται, πότερον εὐθὺς 1044
δεῖ τὸν μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ
πλείους πεποιήκασιν, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς διδόναι, τοῦ
τόπου τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομένου δόξαν-
τος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονεστέρου.' καὶ πῶς ἡ χρημάτων
καταφρονητὴς ὁ σοφός, ὑπὸ συγγραφὴν ἐπ' ἀργυρίῳ τὴν
ἀρετὴν παραδιδούς, κἂν μὴ παραδῷ τὸ μισθάριον εἰσπράτ-
των ὡς πεποιηκὼς τὰ παρ' αὐτόν, ἢ βλάβης κρείττων,
φυλαττόμενος μὴ ἀδικηθῇ περὶ τὸ μισθάριον; ἀδικεῖται
γὰρ οὐδεὶς μὴ βλαπτόμενος· ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν σοφὸν
ἐν ἄλλοις ἀποφηνάμενος ἐνταῦθά φησιν ἀδικήματα τὸν B
τόπον ἐπιδέχεσθαι.

2–17 SVF III 701 ‖ 21–24 SVF III 579.
2 cf. 1048b

2 ἀποβάλοι g X[3] et *Π* sec. a[corr.] -βάλλοι O ‖ 3. 4 εἰς μ. καὶ σοφ. κατάγει Φ ‖ 8 εἰσπρ. A E ἐκπρ. O ‖ 9 πάντες Ω corr. Emp. ‖ 10 ἄλως g[1] Φ ἄλλως sed ω in ras. X | πλῆθος om. E (in lac. 6 lit.) ἀλλ' ⟨ἄλλους⟩ ἄλλως [πλῆθος] Emp. ἄλλως ⟨ἄλλο⟩ πλῆθος Kron. an ἄλλως ⟨μὲν τοὺς τῆς διατριβῆς μετέχοντας vel sim., ἄλλως δὲ τὸ⟩ πλῆθος? | ἐπαγγελλόμενοι E -ομένων O ‖ 11 ὅσα E ‖ 14 προόδῳ g X[3] ‖ 15 ⟨οἱ⟩ πλείους Ra. ‖ 16 τρόπου Giesen sed cf. v. 24 | ⟨βλάβας⟩ post μᾶλλον Re. sed βλάβη v.20 demum infertur | ἀδικήματος g Φ ‖ 17 ἂν om. g | ἢ (cf. 20)] ἂν εἴη g X[3] ‖ 20 ὡς πεποιηκὼς om. Φ ὡς πεπ. ... κρείττων om. E | τὰ περὶ αὐτὸν Ω corr. Re. ‖ 22 ὅθεν pertinet tantum ad ἀποφηνάμενος ‖ 23 ἀδικήματα τὸν (cf. 16) Wy. ἀδικήματι ἄτοπον X Φ ἀδίκημά τι ἄτοπον g F[1] ἀδίκημά τι τὸν τόπον F[2] a (ex ἀδικήματι ut vid.) A ἀδικήματι[α] τὸν E

(1044) 21. *Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας οὐδὲν ἡδονῆς ἕνεκα πράξειν οὐδὲ παρασκευάσεσθαί φησι τοὺς πολίτας, καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖ ταῦτα προφερόμενος* (fr. 892)·

'ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον,
Δήμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὑδρηχόου;'

εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν ἐπαινεῖ τὸν Διογένη τὸ αἰδοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερῷ καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς παρόντας 'εἴθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρίψασθαι τῆς γαστρὸς ἠδυνάμην'. τίν' οὖν ἔχει λόγον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπαινεῖν τὸν ἐκβάλλοντα τὴν ἡδονὴν ἅμα καὶ τὸν ἡδονῆς ἕνε-
C *κα τοιαῦτα πράττοντα καὶ τοιαύτης ἁπτόμενον αἰσχρουργίας; γράψας τοίνυν ἐν τοῖς περὶ Φύσεως,* [*ὡς*] *ὅτι πολλὰ τῶν ζῴων ἕνεκα κάλλους ἡ φύσις ἐνήνοχε φιλοκαλοῦσα καὶ χαίρουσα τῇ ποικιλίᾳ, καὶ λόγον ἐπειπὼν παραλογώτατον ὡς ὁ ταὼς ἕνεκα τῆς οὐρᾶς γέγονε διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς, αὖθις ἐν τῷ περὶ Πολιτείας νεανικῶς ἐπιτετίμηκε τοῖς ταὼς τρέφουσι καὶ ἀηδόνας, ὥσπερ ἀντινομοθετῶν τῷ τοῦ κόσμου νομοθέτῃ καὶ τῆς φύσεως καταγελῶν φιλοκαλούσης περὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζῴων, οἷς ὁ σοφὸς ἐν τῇ πόλει τόπον οὐ δίδωσι. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον ἐγκαλεῖν τοῖς τρέφουσιν ἃ γεννῶσαν ἐπαινεῖ τὴν πρόνοιαν; ἐν μὲν οὖν τῷ*
D *πέμπτῳ περὶ Φύσεως εἰπὼν ὅτι 'οἱ κόρεις εὐχρήστως ἐξυπνίζουσιν ἡμᾶς καὶ οἱ μύες ἐπιστρέφουσιν ἡμᾶς μὴ ἀμελῶς ἕκαστα τιθέναι, φιλοκαλεῖν δὲ τὴν φύσιν τῇ ποικιλίᾳ χαίρουσαν εἰκός ἐστι', ταῦτα κατὰ λέξιν εἴρηκε·*

1—9 SVF III 706 || **12—15** et (hic ipsa Chrysippi verba) **21**—p. 29, 4 SVF II 1163; **16**sqq. om. Arn. in SVF
2—9 cf. 1043e. 1044f et Athen. 158ef || **15** cf. Cic. fin. III 18

19 *οἷς*—p. 42, 10 *ἀκωλύτως* om. v et (fol. 175 v. magna ex parte et fol. 176 toto vacuo relicto) z, in d **17** *ὥσπερ*—p. 42, 10 *ἀκωλύτως* ab alia manu scripta (non notata) || **20** *πῶς*—p. 30, 21 *ἑτέρου* desunt in F folio omisso. v. praefat. p. III

2 *-σασθαι* g B || **4.5** cf. ad p. 26, 23 || **6** *εἶτα κατὰ μ.* g | *διογένην* X¹g*Φ* || **7** *ἐν τῷ φ.* E || **12** *ὡς* (dittogr.) om. z B || **14** *-ώτατα* g || **16** *τυρανικῶς* sed *τυρ.* ut vid. in ras. g || **20** *ἐγκαλεῖν*.. 10 lit... *φουσιν* g || **21** *ἃ γεννῶσαν ἐπαινεῖ* α^corr. *ἀγεννῶς ἂν ἐπαινῇ* O (etiam a¹ A E)

'γένοιτο δ' ἂν μάλιστα τούτου ἔμφασις ἐπὶ τῆς κέρκου τοῦ ταώ. ἐνταῦθα γὰρ ἐπιφαίνει τὸ ζῷον γεγονέναι ἕνεκα τῆς κέρκου καὶ οὐκ ἀνάπαλιν, τῷ ⟨δ'⟩ ἄρρενι γενομένῳ οὕτως τὸ θῆλυ συνηκολούθηκεν.' ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας εἰπὼν ὅτι 'ἐγγύς ἐσμεν τοῦ καὶ τοὺς κοπρῶνας ζωγραφεῖν', μετ' ὀλίγον τὰ γεωργικά φησι καλλωπίζειν τινὰς ἀναδενδράσι καὶ μυρρίναις, 'καὶ ταὼς καὶ περιστερὰς τρέφουσι καὶ πέρδικας ἵνα κακκαβίζωσιν αὐτοῖς καὶ ἀηδόνας.' E *ἡδέως δ' ἂν αὐτοῦ πυθοίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιττῶν καὶ μέλιτος· ἦν μὲν γὰρ ἀκόλουθον τῷ τοὺς κόρεις εὐχρήστως τὸ τὰς μελίττας ἀχρήστως φάναι γεγονέναι· εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν τῇ πόλει δίδωσι, διὰ τί τῶν πρὸς ἀκοὴν καὶ ὄψιν ἐπιτερπῶν ἀπείργει τοὺς πολίτας; καθόλου δ' ὥσπερ ὁ τοὺς συνδείπνους μεμφόμενος ὅτι χρῶνται τραγήμασι καὶ οἴνῳ καὶ ὄψοις, τὸν δ' ἐπὶ ταῦτα κεκληκότα καὶ ταῦτα παρεσκευασμένον ἐπαινῶν ἄτοπός ἐστιν, οὕτως ὁ τὴν μὲν πρόνοιαν ἐγκωμιάζων ἰχθῦς καὶ ὄρνιθας καὶ μέλι καὶ* F *οἶνον παρασκευάσασαν, ἐγκαλῶν δὲ τοῖς μὴ παραπέμπουσι ταῦτα μηδ' ἀρκουμένοις* (Eur. fr. 892) *'Δήμητρος ἀκτῇ πώμασίν θ' ὑδρηχόοις, ἅπερ πάρεστι καὶ πέφυκεν ἡμᾶς τρέφειν,' οὐθένα ποιεῖσθαι λόγον ἔοικε τοῦ τἀναντία λέγειν ἑαυτῷ.*

22. *Καὶ μὴν ἐν τῷ *** τῶν Προτρεπτικῶν εἰπὼν ὅτι 'καὶ τὸ μητράσιν ἢ θυγατράσιν ἢ ἀδελφαῖς συγγενέσθαι καὶ τὸ φαγεῖν τι *** καὶ προελθεῖν ἀπὸ λεχοῦς ἢ θανάτου*

4—13 SVF III 714 || **16—18** SVF II 1160 || **23**—p. 30, 7 SVF III 753
19 cf. ad p. 26, 23 (hic poetae verba paululum mutata)

2 *ταώς* a¹A¹ (corr. ipsi) et ut vid. X¹ | *ἐπιφαίνει*] sc. *ἡ φύσις* || **3** *ἀνάπ* . . **4** lit. . . *τῷ* g | add. Wy. | *γενομένῳ* a ante corr. *γιν.* O (*γινόμενον* g) || **4** *τὸ θῆλυ* (an *ἡ θῆλυς* ut poetae?) *συν.* Po. (sec. Bern. qui *ἡ θήλεια συνηκολούθησεν*) *ἢ* (*ἣ* X) *θηλυδοῦν* (*θῆλυ γοῦν* B) *ἠκολούθηκεν* (*-θησαν* g) Ω cf. Herm. p. 16 || **10** *τῷ*] *τὸ* g X³ || **12** *τῇ* (cf. p. 28,19) g om. O || **13** *ὄψιν* E in ras. *τέρψιν* O || **16** *παρασκευασάμενον* g | *μὲν* om. g || **19** cf. ad p. 26, 23 || **23** numerum excidisse vid. Xyl. || **24** *ἢ ἀδ. ἢ θυγ.* g || **25** ⟨*τῶν ἀπειρημένων*⟩ vel sim. Xyl. | *λέχους* Ω

1045 *πρὸς ἱερὸν ἀλόγως διαβέβληται’,| καὶ πρὸς τὰ θηρία φησὶ
δεῖν ἀποβλέπειν καὶ τοῖς ὑπ’ ἐκείνων γινομένοις τεκμαί-
ρεσθαι τὸ μηδὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν
τοιούτων· εὐκαίρως γὰρ πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὰς τῶν
ἄλλων ζῴων παραθέσεις εἰς τὸ μήτε συγγινόμενα μήτε
γεννῶντα μήτ’ ἐναποθνήσκοντα ἐν τοῖς ἱεροῖς μιαίνειν τὸ
θεῖον. ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ πάλιν περὶ Φύσεως λέγει καλῶς
μὲν ἀπαγορεύειν τὸν Ἡσίοδον* (O. D. 757) *εἰς ποταμοὺς
καὶ κρήνας οὐρεῖν, ἔτι δὲ μᾶλλον ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς
βωμὸν οὐρεῖν ἢ ἀφίδρυμα θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον,
εἰ κύνες καὶ ὄνοι τοῦτο ποιοῦσι καὶ παιδάρια νήπια, μηδε-
μίαν ἐπιστροφὴν μηδ’ ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιού-*
B *των. ἄτοπον μὲν οὖν τὸ ἐκεῖ μὲν εὔκαιρον εἰπεῖν τὴν τῶν
ἀλόγων ζῴων ἀποθεώρησιν, ἐνταῦθα δ’ ἀπὸ λόγου.*

23. *Τοῦ κατηναγκάσθαι δοκοῦντες ὑπὸ τῶν ἔξωθεν
αἰτιῶν ταῖς ὁρμαῖς ἀπόλυσιν πορίζειν ἔνιοι τῶν φιλοσόφων
ἐπελευστικήν τινα κίνησιν ἐν τῷ ἡγεμονικῷ κατασκευά-
ζουσιν, ἐπὶ τῶν ἀπαραλλάκτων μάλιστα γινομένην ἔκδη-
λον· ὅταν γὰρ δυοῖν ἴσον δυναμένων καὶ ὁμοίως ἐχόντων
θάτερον ᾖ λαβεῖν ἀνάγκη, μηδεμιᾶς αἰτίας ἐπὶ θάτερον
ἀγούσης τῷ μηδὲν τοῦ ἑτέρου διαφέρειν, ἡ ἐπελευστικὴ
δύναμις αὕτη τῆς ψυχῆς ἐπίκλισιν ἐξ αὑτῆς λαβοῦσα διέ-
κοψε τὴν ἀπορίαν. πρὸς τούτους ὁ Χρύσιππος ἀντιλέγων,*
C *ὡς βιαζομένους τῷ ἀναιτίῳ τὴν φύσιν, ἐν πολλοῖς παρα-
τίθησι τὸν ἀστράγαλον καὶ τὸν ζυγὸν καὶ πολλὰ τῶν μὴ
δυναμένων ἄλλοτ’ ἄλλας λαμβάνειν πτώσεις καὶ ῥοπὰς*

7—13 SVF III 754 || **15**—p. 31, **7** SVF II 973. Chrys. Epicureos impugnat (cf. Gnomon 1950, 351). Cf. 581a

1 sqq. cf. iam Herod. II 64 || **12** deficit post *περὶ* X^1, v. p. 224

1 *πρὸς*² g X^3 om. O || **5** *παραθέσεις* cf. v. 24 || **6** *ἀποθν.* g || **9** *ἀφεκτέον* A^3E *ἀνακτέον* Xg *ἀνεκτέον* aA^1B || **10** *γὰρ εἶναι* Re. *παρεῖναι* Ω (*καὶ μὴ παρεῖναι* E) || **14** *ἀποθεώρησιν* g *-θηρίωσιν* O | *ἀπόλογον* Ω corr. Hutten || **15** *δοκοῦντες* (hiatus vitandi causa hic collocatum) Madv. *δοκοῦντος* Ω || **16** *πορίζειν* ⟨*ἐθέλοντες*⟩ Arn. || **18** *παραλλακτῶν* Ω corr. A^3 in mg. || **19** *δυοῖν* gEB *δυεῖν* O || **21** *μηδενὶ* Ω corr. Stegm. | *διαφέρειν*] rursus inc. F || **22** *αὕτη δύναμις* g | *ἐπίκλησιν* Ω corr. ς || **23** *τούτοις* XgE || **24** *ἀναιτίῳ* g *ἐναντίῳ* O | *τὴν* ... (25) *μὴ* om. g

ἄνευ τινὸς αἰτίας καὶ διαφορᾶς ἢ περὶ αὐτὰ πάντως ἢ περὶ τὰ ἔξωθεν γινομένης· τὸ γὰρ ἀναίτιον ὅλως ἀνύπαρκτον εἶναι καὶ τὸ αὐτόματον· ἐν δὲ ταῖς πλαττομέναις ὑπ' ἐνίων καὶ λεγομέναις ταύταις ἐπελεύσεσιν αἰτίας ἀδήλους ὑποτρέχειν καὶ λανθάνειν ἡμᾶς ἐπὶ θάτερα τὴν ὁρμὴν ἀγούσας. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς γνωριμωτάτοις ἐστὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πολλάκις εἰρημένων· ἃ δὲ τούτοις πάλιν αὐτὸς D *ἐξ ἐναντίας εἴρηκεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν παραθήσομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο δρομεῖς ὁμοῦ συνεκπίπτειν ἀλλήλοις διαπορεῖ τί τῷ βραβευτῇ καθήκει ποιῆσαι· 'πότερον' φησίν 'ἔξεστι τὸν βραβευτὴν τὸν φοίνικα, ὁποτέρῳ βούλεται, ἀποδοῦναι, καθ' ὃ ἂν τύχωσιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὡς ἂν ἐνταῦθα τῶν αὑτοῦ τι χαρισάμενον; ⟨ἢ καθήκει⟩ τρόπον τινὰ μᾶλλον, ὡς κοινοῦ τοῦ φοίνικος γεγονότος ἀμφοτέρων, οἱονεί τινος κλήρου γινομένου ἀδήλως, κατὰ τὴν ἐπίκλισιν, ὡς ἔτυχε, δοῦναι* E *αὐτόν; λέγω δ' ἣν ἔτυχεν ἐπίκλισιν, οἷα γίνεται, ὅταν δυεῖν προκειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν.' ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ περὶ Καθήκοντος εἶναί τινα φήσας πράγματα μὴ πάνυ πολλῆς ἄξια [εἶναι] πραγματείας μηδὲ προσοχῆς, ἀφιέναι περὶ ταῦτα τῇ ὡς ἔτυχεν ἐπικλίσει τῆς διανοίας οἴεται δεῖν τὴν αἵρεσιν ἀποκληρώσαντας· 'οἷον' φησίν 'εἰ τῶν δοκιμαζόντων τάσδε τινὰς δραχμὰς δύο ἐπὶ τοσόνδε οἱ μὲν τήνδε οἱ δὲ τήνδε φαῖεν εἶναι καλήν, δέοι δὲ μίαν αὐτῶν λαβεῖν, τηνικαῦτ' ἀφέντες τὸ ἐπὶ πλεῖον ἐπιζητεῖν,* F

9–20 SVF III 699 || **20**–p. 32, **3** SVF III 174

6 *-τέροις* X B || **7** *τούτοις πάλιν*] *πολλάκις πάλιν τούτοις* X B || **12** *φησίν* om. g | *τῷ βραβευτῇ* Fg || **13** *καθ' ὃ ἂν* Arn. *κἂν* Ω || **15** *χαρισάμενον* g E *-σόμενον* (*-ούμενον* B) O | add. Po. Herm. p. 11[2] (cf. v. 11) *τινὰ ⟨ἢ⟩ μᾶλλον* Wy. *⟨ἢ⟩ τρόπον* Sa. || **16. 17** *κληρουμένου ἐν ἄλλῳ κατὰ* g || **17** *ἀδήλως* (ex v. 4 et p. 32, 1) Po. *ἐναλλάξ* Ω (exc. g) *τὴν ἄλλως* Wy. | *γενομένου ⟨κατὰ τὴν ἐπίκλισιν⟩ [ἐν ἄλλῳ κατὰ τὴν ἐπίκλησιν] ὡς ἔτυχε* Sa. || **17. 18** *ἐπίκλησιν* hic F[1] g Bd, etiam in 23 F[1] (corr. in 17 et 23 F[2]) g || **21** *ἑκάτῳ* a ac fort. A[1] || **22** *ὄντα* E *εἶναι* O del. Bern. || **24** *εἰ* Emp. *οἱ* || **25** *[δύο]?* || **26** *δέοι δὲ μίαν* Wy. *δὲ οὐδεμίαν* || **27** *ἀφέντας* g *ἀφέντα* O corr. Re.

ἣν ἔτυχε ληψόμεθα, κατ' ἄδηλόν τιν' ἀποκληρώσαντες αὐτὰς λόγον, καὶ εἰ μάλιστα τὴν μοχθηρὰν ληψόμεθα αὐτῶν.' ἐν τούτοις γὰρ ⟨ἡ⟩ ἀποκλήρωσις καὶ ⟨τὸ⟩ ὡς ἔτυχεν ἐπικλῖνον τῆς διανοίας [τὸ] ἄνευ πάσης αἰτίας εἰσάγει τῶν ἀδιαφόρων λῆψιν.

24. *Ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῆς Διαλεκτικῆς ὑπειπὼν ὅτι 'Πλάτων ἐσπούδασε περὶ τὴν διαλεκτικὴν καὶ Ἀριστοτέλης καὶ ⟨οἱ⟩ ἀπὸ τούτων ἄχρι Πολέμωνος καὶ Στράτωνος,* |
1046 *μάλιστα δὲ Σωκράτης' καὶ ἐπιφωνήσας ὅτι 'καὶ συνεξαμαρτάνειν ἄν τις θελήσειε τούτοις τοσούτοις καὶ τοιούτοις οὖσιν' ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· 'εἰ μὲν γὰρ ἐκ παρέργου περὶ αὐτῶν εἰρήκεσαν, τάχ' ἄν τις διέσυρε τὸν τόπον τοῦτον· οὕτω δ' αὐτῶν ἐπιμελῶς εἰρηκότων ὡς ἐν ταῖς μεγίσταις δυνάμεσι καὶ ἀναγκαιοτάταις αὐτῆς οὔσης, οὐ πιθανὸν ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνειν αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅλοις ὄντας οἵους ὑπονοοῦμεν.' τί οὖν σύ, φήσαι τις ἄν, αὐτὸς ἀνδράσι τοιούτοις καὶ τοσούτοις οὐδέποτε παύσῃ μαχόμενος οὐδ'*
B *ἐλέγχων, ὡς νομίζεις, ἐν τοῖς κυριωτάτοις καὶ μεγίστοις διαμαρτάνοντας; οὐ γὰρ δήπου περὶ μὲν διαλεκτικῆς ἐσπουδασμένως ἔγραψαν, περὶ δ' ἀρχῆς καὶ τέλους καὶ θεῶν καὶ δικαιοσύνης ἐκ παρέργου καὶ παίζοντες, ἐν οἷς τυφλὸν αὐτῶν ἀποκαλεῖς τὸν λόγον καὶ μαχόμενον αὐτῷ καὶ μυρίας ἄλλας ἁμαρτίας ἔχοντα.*

25. *Τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὅπου μὲν ἀνύπαρκτον εἶναί φησιν, ἐπεὶ τῶν μὲν ἀστείων οὐδεὶς ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς χαίρει, ⟨τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χαίρει⟩ τὸ παράπαν· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Ἀγαθοῦ τὸν φθόνον ἐξηγησάμενος ὅτι 'λύπη ἐστὶν ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, ὡς δήποτε βουλομένων ταπεινοῦν τοὺς πλησίον, ὅπως ὑπερέχωσιν αὐτοί,'*
C *συνάπτει*

6—16 SVF II 126 || **16—23** SVF II 31 || **24—26** SVF III 672 || **26**—p. 33, 4 SVF III 418

1 *ἄδηλον* Wy. *ἄλλον* || **2** *αὐτ* . . 2—3 lit. . . *λόγον* E *αὐτά· ἔλεγε* O corr. Wy. | *εἰ* Duebn. *ἔτι* | *μοχθηροτέραν* Giesen || **3** add. et **4** del. Wy. || **4** *ἄνευ*] *χωρὶς* g | *εἰσάγειν* g | *τῶν*] *τὴν* B || **5** *διαφορῶν* Ω corr. Mez. || **8** add. Wil. (post *τούτων* Mez.) || **10** *ἐθελ.* g || **19** *μὲν* g F om. O (*περὶ δὲ ἀλεκτικῆς* a et fort. A[1]) || **25** *κακοῖς* om. g || **26** suppl. Mez. | *δὲ τῷ* om. F[1] || **27** *τἀγαθοῦ* g || **29** *ὑπ. καὶ αὐτοὶ* X

τὰ τῆς ἐπιχαιρεκακίας· ‘ταύτῃ δὲ συνεχὴς ἡ ἐπιχαιρεκακία γίνεται, ταπεινοὺς βουλομένων εἶναι τοὺς πλησίον διὰ τὰς ὁμοίας αἰτίας· καθ’ ἑτέρας δὲ φυσικὰς φορὰς ἐκτρεπομένων ὁ ἔλεος γίνεται.’ δῆλος ἄρ’ ἐστὶν ἐνταῦθα τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὑπαρκτὴν ὥσπερ τὸν φθόνον καὶ τὸν ἔλεον ἀπολιπών, ἣν ἐν ἑτέροις ἀνύπαρκτον εἶναί φησιν ὥσπερ τὴν μισοπονηρίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

26. Ἐν πολλοῖς εἰρηκὼς ὅτι παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν ἀλλ’ ὁμοίως καὶ ἐπίσης τοῖς τὸν ἀμερῆ χρόνον εὐδαιμονίας μετασχοῦσιν, ἐν πολλοῖς πάλιν εἴρηκεν ὡς οὐδὲ τὸν δάκτυλον καθήκει προτεῖναι χάριν ἀμεριαίας φρονήσεως καὶ καθάπερ ἀστραπῆς διιπτα- D μένης. ἀρκέσει δὲ παραθεῖναι τὰ ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων ὑπ’ αὐτοῦ γεγραμμένα περὶ τούτων· ὑπειπὼν γὰρ ὡς ‘οὔτε πᾶν ἀγαθὸν ἐπίσης εἰς χαρὰν πίπτει οὔτε πᾶν κατόρθωμα εἰς σεμνολογίαν’ ἐπενήνοχε ταῦτα· ‘καὶ γάρ, εἰ μόνον μέλλοι ἀμερῆ χρόνον ἢ τὸν ἔσχατον ἕξειν φρόνησιν, οὐδ’ ἂν τὸν δάκτυλον καθήκοι ἐκτεῖναι ἕνεκα τῆς οὕτω παρεσομένης φρονήσεως,’ καίπερ παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονούντων οὐδὲ τῆς ἀιδίου εὐδαιμονίας αἱρετωτέρας γινομένης παρὰ τὴν ἀμεριαίαν. εἰ μὲν οὖν τὴν φρόνησιν ἡγεῖτο ποιητικὸν εἶναι τῆς E εὐδαιμονίας ἀγαθὸν ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος (fr. 515), αὐτῆς ἔδει μόνον τῆς ἀτοπίας καὶ παραδοξολογίας ἐπιλαμβάνεσθαι τοῦ δόγματος· ἐπεὶ δ’ ἡ φρόνησις οὐχ ἕτερόν ἐστι τῆς εὐδαιμονίας κατ’ αὐτὸν ἀλλ’ εὐδαιμονία, πῶς οὐ μά-

6.7 SVF III 672 || **8—10** SVF III 54 || **10—19** SVF III 210 || **22—26** SVF III 53
17 sqq. cf. 1062a

1 τὰ τῆς ἐπιχαιρεκακίας g ἐπὶ τῆς χαιρεκακίας F[1] τὴν ἐπιχαιρεκακίαν F[2] O τὰ ⟨περὶ⟩ τῆς Arn. | ταύτης F a A[1] || **3** δὲ om. g | διαφορὰς g | ἐκτρεπ. i. e. deflectere a recta via rationis || **4** ἄρ’ Po. γὰρ || **5** τὸν[1] om. X F Π (add. E) | τὸν ἔλεον καὶ τὸν φθόνον g || **10** οὐδὲν μ. εὐδ. ex v. 9 post χρόνον iterat sed del. g || **11** οὐδὲ g F οὐδὲν O (ν in α brevius scriptum) || **12** καὶ g F om. O | διερχομένης g || **15** ἐπίσης om. g || **18** καθήκει B || **21** γενομ. A E || **22** ἡγοῖτο g || **23** ἀγαθὸν g τὸ ἀγ. O || **26** sic g καθ’ αὐτὸν F[1] n καθ’ αὐτὸ F[corr.] O

χεται τὸ λέγειν ἐπίσης μὲν αἱρετὴν εἶναι τὴν ἀμεριαίαν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ἀίδιον, μηδενὸς δ' ἀξίαν τὴν ἀμεριαίαν;

27. *Τὰς ἀρετάς φασιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, οὐ μόνον τῷ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τῷ τὸν κατὰ μίαν ὁτιοῦν ἐνεργοῦντα κατὰ πάσας ἐνεργεῖν· οὔτε γὰρ*
F *ἄνδρα φασὶ τέλειον εἶναι τὸν μὴ πάσας ἔχοντα τὰς ἀρετὰς οὔτε πρᾶξιν τελείαν, ἥτις οὐ κατὰ πάσας πράττεται τὰς ἀρετάς. ἀλλὰ μὴν ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων ὁ Χρύσιππος οὐκ ἀεί φησιν ἀνδρίζεσθαι τὸν ἀστεῖον οὐδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον, ὡς †δέον ἐν φαντασίαις ἐπιφερομένων τινῶν τὸν μὲν ἐμμένειν τοῖς κρίμασι τὸν δ' ἀφίστασθαι.*|
1047 *'πιθανὸν δέ' φησί 'μηδ' ἀκολασταίνειν ἀεὶ τὸν φαῦλον.' εἴπερ οὖν τὸ ἀνδρίζεσθαι τοιοῦτόν ἐστιν οἷον ἀνδρείᾳ χρῆσθαι καὶ τὸ δειλαίνειν οἷον δειλίᾳ χρῆσθαι, μαχόμενα λέγουσι λέγοντες κατὰ πάσας μὲν ἅμα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ἐνεργεῖν τὸν ἔχοντα ⟨μίαν⟩, μὴ ἀεὶ δὲ τὸν ἀστεῖον ἀνδρίζεσθαι μηδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον.*

28. *Τὴν ῥητορικὴν ὁρίζεται τέχνην περὶ † κόσμου καὶ εἰρημένου λόγου τάξιν· ἔτι δ' ἐν τῷ πρώτῳ καὶ ταῦτα γέγραφεν· 'οὐ μόνον δὲ τοῦ ἐλευθερίου καὶ ἀφελοῦς κόσμου δεῖν οἴομαι ἐπιστρέφεσθαι κἀπὶ τῶν λόγων † ᾧ καὶ τῶν οἰκείων ὑποκρίσεων κατὰ τὰς ἐπιβαλλούσας τάσεις τῆς*
B *φωνῆς καὶ σχηματισμοὺς τοῦ τε προσώπου καὶ τῶν χει-*

3—8 SVF III 299 || **8—12** SVF III 243 || **18**—p. 35, 1 SVF II 297 || **19** Chrysippus scripsit 4 libros *περὶ τῆς ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην* (SVF II p. 9, 36)

1 *αἱρετὴν* g[mg.] (et corr. in textu?) *ἀρετὴν* O || **2** *δ'* om. g || **3** *φασὶν* g F E *φησὶν* O cf. v. 6. 14 (Chrysippus in v. 9 demum introducitur) || **4** *τὸν μ. ἔχοντα* g *τὴν μ. ἔχοντι* O | *κατὰ μίαν*] *βίον* g || **5** *κατὰ*] *τὰς* X | *γὰρ* g om. O || **6** *φησὶ* d | *εἶναι* om. g || **8** *μὴν*] *καὶ* g || **9** *φασὶν* X a A B || **10** *δὲ ἐν* Wy. *δεινῶν ἐν* Madv. *δεῶν ἐν* Sa. *ὡς δὲ ⟨ὄντα τοιοῦτ⟩ον ἐν φ. ἐπιφ. δεινῶν τὸν* Po. cf. Herm. p. 11[3] || **11** *τὸν*[1]] *τῶν* g (*τὸν* in mg.) || **12** *μηδ'*] *μὴ* g || **13** *τοιοῦτον*] *τοῦτο* X A E B || **14** *οἷα* X || **16** add. Kron. | *ἀστεῖον*, sed supra *στ.* ras. F *ἀνδρεῖον* Π || **18** *ζεται* rursus inc. X[1] v. add. | *κόσμον* ut vid. g[1] *κόσμου* ipse e corr. et O | *καὶ* . . 2—3 lit. . . *ρημένου* E | *κόσμον εὑρημένου λόγου καὶ τάξιν* Arn. sec. Wy. Volkmann probabiliter || **19** *καὶ* X g om. O || **21** *κἀπὸ* E n | *ᾧ*] *ἀλλὰ* Xyl. || **22** *στάσεις* F Π

ρῶν.' οὕτω δέ τις φιλότιμος ἐνταῦθα περὶ τὸν λόγον γενόμενος πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ περὶ τῆς τῶν φωνηέντων συγκρούσεως ὑπειπών 'οὐ μόνον' φησί 'ταῦτα παρετέον τοῦ βελτίονος ἐχομένους, ἀλλὰ καὶ ποιὰς ἀσαφείας καὶ ἐλλείψεις καὶ νὴ Δία σολοικισμούς, ἐφ' οἷς ἄλλοι ἂν αἰσχυνθείησαν οὐκ ὀλίγοι.' τὸ δὴ ποτὲ μὲν ἄχρι χειρῶν καὶ στόματος εὐπρεπείας ἐπιχωρεῖν τοῖς λέγουσιν ἐν κόσμῳ τὸν λόγον διατίθεσθαι, ποτὲ δὲ μήτ' ἐλλείψεων ἐπιστρέφεσθαι καὶ ἀσαφειῶν μήτε σολοικίζοντας αἰσχύνεσθαι τελέως ὅ τι ἂν ἐπίῃ λέγοντός ἐστιν.

29. *Ἐν δὲ ταῖς Φυσικαῖς Θέσεσι περὶ τῶν ἐμπειρίας καὶ* C *ἱστορίας δεομένων διακελευσάμενος τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, ἂν μή τι κρεῖττον καὶ ἐναργέστερον ἔχωμεν λέγειν, 'ἵνα' φησί 'μήτε Πλάτωνι παραπλησίως ὑπονοήσωμεν τὴν μὲν ὑγρὰν τροφὴν εἰς τὸν πλεύμονα φέρεσθαι τὴν δὲ ξηρὰν εἰς τὴν κοιλίαν, μήθ' ἕτερα παραπλήσια γεγονότα τούτοις διαπτώματα'. δοκῶ δὴ τὸ ἐγκαλεῖν ἑτέροις εἶτα περιπίπτειν αὐτὸν οἷς ἐγκαλεῖ καὶ μὴ φυλάττεσθαι τῶν ἐναντιωμάτων μέγιστον εἶναι καὶ τῶν διαπτωμάτων αἴσχιστον. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς τὰς διὰ δέκα ἀξιωμάτων συμπλοκὰς πλήθει φησὶν ὑπερβάλλειν ἑκατὸν μυριάδας οὔτε δι' αὑτοῦ ζητήσας ἐπιμελῶς οὔτε διὰ τῶν ἐμπείρων τὸ ἀληθὲς ἱστορήσας.* D *καίτοι Πλάτων μὲν ἔχει τῶν ἰατρῶν τοὺς ἐνδοξοτάτους μαρτυροῦντας, Ἱπποκράτην Φιλιστίωνα Διώξιππον τὸν Ἱπποκράτειον, καὶ τῶν ποιητῶν Εὐριπίδην Ἀλκαῖον*

2–6 SVF II 298 || **11–17** SVF II 763 || **20**–p. 36, **8** SVF II 210 ad cap. 29 cf. Quaest. Conv. VII 1 Gellius XVII 11 (qui tantum Quaest. Conv. novit). Döhner Quaest. Plut. I p. 29, Volkmann Progr. Jauer 1872 p. 5 || **14** cf. Platonis Tim. 91a 70c || **23**sqq. cf. 699a–c

1 *λόγον* om. *a* unde *καὶ περιττὸς* pro *περὶ τὸν* A[corr.] En || **3** *ἐπειπὼν* Xg B || **8** *τὸν λόγον* om. E || **9** *σολ. αἰσχ.*] *σολοικίζοντος* g || **10** *εἴπῃ* (*εἴποι*, ss. *τύχι* B) Ω corr. Re. || **12** *ἂν* ... (13) *ἵνα* (in X una linea) om. F*Π* || **14** huc pertinet longum scholion ab X¹ F¹ fere isdem verbis falso ad p. 36, 12 adscriptum, cf. Herm. p. 4 || **15** *πλεύμονα* X¹ F¹ *πνεύμ.* O || **18** *καὶ* bene defendit Cast. iud. p. 83 del. Po. Sa. iud. p. 249 || **25** *ἱπποκράτιον* X¹ F¹ ut 699c T

Εὔπολιν Ἐρατοσθένην, λέγοντας ὅτι τὸ ποτὸν διὰ τοῦ πνεύμονος διέξεισι· Χρύσιππον δὲ πάντες ἐλέγχουσιν οἱ ἀριθμητικοί, ὧν καὶ Ἵππαρχός ἐστιν ἀποδεικνύων τὸ διάπτωμα τοῦ λογισμοῦ παμμέγεθες αὐτῷ γεγονός, εἴγε τὸ μὲν καταφατικὸν ποιεῖ συμπεπλεγμένων ἀξιωμάτων μυριάδας δέκα καὶ πρὸς ταύταις τρισχίλια τεσσαράκοντα
E *ἐννέα, τὸ δ' ἀποφατικὸν ἐνακόσια πεντήκοντα δύο πρὸς τριάκοντα καὶ μιᾷ μυριάσι.*

30. *Τῶν πρεσβυτέρων τινές, ἃ τῷ τὸν ὀξίνην ἔχοντι συνέβαινε μήθ' ὡς ὄξος ἀποδόσθαι δυναμένῳ μήθ' ὡς οἶνον, ἔφασαν τῷ Ζήνωνι συμβαίνειν· τὸ γὰρ προηγμένον αὐτῷ μήθ' ὡς ἀγαθὸν μήθ' ὡς ἀδιάφορον ἔχειν διάθεσιν. ἀλλ' ὁ Χρύσιππος ἔτι μᾶλλον τὸ πρᾶγμα δυσδιάθετον πεποίηκεν· ὁτὲ μὲν γάρ φησι μαίνεσθαι τοὺς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ἀπονίαν καὶ τὴν ὁλοκληρίαν τοῦ σώματος ἐν μηδενὶ ποιουμένους μηδ' ἀντεχομένους τῶν τοιούτων, καὶ παραθέμενος τὰ τοῦ Ἡσιόδου* (O. D. 299) *'ἐργάζευ, Πέρση, δῖον γένος' ἐπιπεφώνηκεν ὅτι τἀναντία*
F *παραινεῖν μανικόν ἐστι, τό 'μὴ ἐργάζευ, Πέρση, δῖον γένος'· καὶ τὸν μὲν σοφὸν ἐν τοῖς περὶ Βίων καὶ βασιλεῦσι συνέσεσθαί φησιν ἕνεκα χρηματισμοῦ καὶ σοφιστεύσειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ ⟨περὶ⟩ τοῦ Καθήκοντος καὶ κυβιστήσειν τρὶς ἐπὶ τούτῳ λαβόντα τά-*
1048 *λαντον· | ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἀγαθῶν τρόπον τινὰ συγχωρεῖ καὶ δίδωσι τοῖς βουλομένοις τὰ προηγμένα καλεῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ τἀναντία, ταύταις ταῖς λέξεσιν· 'εἴ τις βού-*

9—12 SVF I 192 || **13—20** SVF III 138 || **20—23** SVF III 693 (cf. 1043 c sqq.) || **23—25** SVF III 688 || **25**—p. 37, **5** SVF III 137 3 sqq. cf. Quaest. Conv. VIII 9 p. 732f || **9** Arcesilaus? || **14** cf. 1041 f || **22. 23** cf. 1043f—1044a

1 *τὸ*] *τὸν* A E n d || **4** *γεγονός* g X^3 *-ότος* O || **6** *χίλια* 732f T || **7** *ἐνναx.* codd. || **10** *δυναμένων* X^1 F^1 || **12** *ἀδιάφ.* g X^3 *διάφ.* O | *διάθεσις* i. e. venditio || **13** *ὁ* om. g || **14** *φασὶ* X^1 F α A || **16** *ἐν* om. X^1 F α A^1 || **17** *καὶ*] *ὁτὲ δὲ* B; sed ad *ὁτὲ μὲν* (v. 14) respondet *οὕτω δὲ κτλ.* (p. 37, 5) || **19** *μανικόν*] *ἀνάγκη* g | *ἐργάζου* X F *Π* B || **21** *συνέσθαι* g | *σοφιστεύειν* X g B || **23** add. Po. || **24** *τοῦτο* F *Π* | *τάλαντα* g

*λεται κατὰ τὰς τοιαύτας παραλλαγὰς τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῶν λέγειν τὸ δὲ κακόν, ἐπὶ ταῦτα φερόμενος τὰ πράγματα καὶ μὴ ἄλλως ἀποπλανώμενος, *** ἐν μὲν τοῖς σημαινομένοις οὐ διαπίπτοντος αὐτοῦ, τὰ δ' ἄλλα στοχαζομένου τῆς κατὰ τὰς ὀνομασίας συνηθείας.' οὕτω δὲ τὸ προηγμένον τῷ ἀγαθῷ συναγαγὼν ἐγγὺς ἐνταῦθα καὶ συμμίξας, ἐν ἑτέροις πάλιν οὐδὲν εἶναί φησι τούτων καθόλου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀποσπᾶν τὸν λόγον ἡμᾶς καὶ ἀποστρέφειν ἁπάντων τῶν* B *τοιούτων· ταῦτα γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραφεν. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως μακαρίζεσθαί φησιν ἐνίους βασιλεύοντας καὶ πλουτοῦντας, ὅμοιον εἰ χρυσαῖς ἀμίσι χρώμενοι καὶ χρυσοῖς κρασπέδοις ἐμακαρίζοντο· 'τῷ δ' ἀγαθῷ τὸ τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν οἱονεὶ δραχμὴν ἀποβαλεῖν καὶ τὸ νοσῆσαι οἷον προσκόψαι.'*

Διὸ τῶν ἐναντιωμάτων τούτων οὐ μόνον τὴν ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ τὴν πρόνοιαν ἀναπέπληκεν. ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ μικρολόγος ἐσχάτως φανεῖται καὶ ἀνόητος περὶ ταῦτα πραγματευομένη καὶ τούτων ἕνεκα πλεῖν εἰς Βόσπορον κελεύουσα καὶ κυβιστᾶν τὸν σοφόν· ὁ δὲ Ζεὺς γελοῖος εἰ Κτήσιος C *χαίρει καὶ Ἐπικάρπιος καὶ Χαριδότης προσαγορευόμενος, ὅτι δηλαδὴ χρυσᾶς ἀμίδας καὶ χρυσᾶ κράσπεδα χαρίζεται τοῖς φαύλοις, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἄξια δραχμῆς, ὅταν πλούσιοι γένωνται κατὰ τὴν τοῦ Διὸς πρόνοιαν· ἔτι δὲ γελοιότερος ὁ Ἀπόλλων, εἰ περὶ χρυσῶν κρασπέδων καὶ ἀμίδων κάθηται θεμιστεύων καὶ περὶ προσκομμάτων ἀπολύσεως.* (31.) *ἔτι δὲ μᾶλλον τῇ ἀποδείξει τὸ ἐναντίωμα ποιοῦσι φανερώτερον. ᾧ γὰρ ἔστιν εὖ χρήσασθαι καὶ κακῶς, τοῦτό*

5—10 SVF III 139 (cf. 1041e) || **10—14** SVF III 153 (cf. 1069c 1043e) || **19. 20** SVF II 1177 || **26**—p. 38, **3** SVF III 123
18 cf. 1043c || **19** cf. Cook, Zeus II 1065

1 *κακὰ* A Ed | *αὐτῶ(ι)* X[1] F[1] *Π* || **2** *τὸ δὲ κακὸν* (ex *κακὰ* F[2]) *τὸ δὲ κακὸν* (bis) F*Π*, in X semel sed antea 8—10 lit. erasae | *ἐπὶ ταῦτα*] *ἐπί γ' αὐτὰ* Wy. | *καὶ ... ἀποπλανώμενος* om. g || **3** lac. agn. Arn. ⟨*ἀποδεχόμεθ' ὡς*⟩ supplens (potius *οὐ καταγνωστέον* vel sim.) ⟨*ἔστιν εἰ*⟩ in p. 36, 27 male Duebn. || **4** *διαπίπτοντα* F*Π* (exc. A[corr.]) | *ἄλλα* g X[3] *ἄλλως* O || **5. 6** *τὸ ἀγαθὸν* a A[1] || **13** *τῷ* X[3] *τὸ* O || **16** *ἀλλὰ* g X[3] om. O || **17** *ἐσχάτως* (-*ω* F[1]) om. g || **23** *τοῦ* om. A En

*φασι μήτ᾽ ἀγαθὸν εἶναι μήτε κακόν· πλούτῳ δὲ καὶ ὑγιείᾳ
καὶ ῥώμῃ σώματος κακῶς χρῶνται πάντες οἱ ἀνόητοι·*
D *διόπερ οὐδέν ἐστι τούτων ἀγαθόν. εἴπερ οὖν ὁ θεὸς ἀρετὴν
μὲν οὐ δίδωσιν ἀνθρώποις ἀλλὰ τὸ καλὸν αὐθαίρετόν ἐστι,
πλοῦτον δὲ καὶ ὑγίειαν χωρὶς ἀρετῆς δίδωσιν, οὐκ εὖ
χρησομένοις δίδωσιν ἀλλὰ κακῶς, τουτέστι βλαβερῶς καὶ
αἰσχρῶς καὶ ὀλεθρίως. καίτοι εἰ μὲν δύνανται τὴν ἀρετὴν
παρέχειν οἱ θεοί, οὔκ εἰσι χρηστοὶ μὴ παρέχοντες· εἰ δὲ
μὴ δύνανται ποιεῖν ἀγαθούς, οὐδ᾽ ὠφελεῖν δύνανται, μη-
δενός γε τῶν ἄλλων ὄντος ἀγαθοῦ μηδ᾽ ὠφελίμου. τὸ δ᾽
ἄλλως τοὺς γενομένους ἀγαθοὺς κρίνειν ⟨ἢ⟩ κατ᾽ ἀρετὴν
ἢ ἰσχὺν οὐδ᾽ ἔνεστι· καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς οἱ ἀγαθοὶ κρί-*
E *νουσι κατ᾽ ἀρετὴν καὶ ἰσχύν· ὥστε μηδὲν μᾶλλον ὠφελεῖν
ἢ ὠφελεῖσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. καὶ μὴν
οὔθ᾽ αὑτὸν ὁ Χρύσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον οὔτε τινὰ
τῶν αὑτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων. τί οὖν περὶ τῶν
ἄλλων φρονοῦσιν; ἢ ταῦτα ἅπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάν-
τας, ἀφραίνειν, ἀνοσίους εἶναι, παρανόμους, ἐπ᾽ ἄκρον
ἥκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἁπάσης· εἶτα προνοίᾳ
θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ᾽ ἡμᾶς οὕτως ἀθλίως πράττοντας;
εἰ γοῦν οἱ θεοὶ μεταβαλόμενοι βλάπτειν ἐθέλοιεν ἡμᾶς καὶ
κακοῦν καὶ διαστρέφειν καὶ προσεπιτρίβειν, οὐκ ἂν δύ-
ναιντο διαθεῖναι χεῖρον ἢ νῦν ἔχομεν, ὡς Χρύσιππος ἀπο-*
F *φαίνει μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν μήτε κακοδαι-
μονίας τὸν βίον· ὥστ᾽, εἰ λάβοι φωνήν, εἰπεῖν ἂν αὐτὸν τὰ
τοῦ Ἡρακλέους*

'γέμω κακῶν δή, καὶ οὐκ ἔσθ᾽ ὅπου τεθῇ.'

3–14 SVF III 215 || 14–p. 39, 4 SVF III 668
14 sqq. cf. 1076b || 21 cf. Cic. N. D. III 71 || 27 Eur. Herc. 1245 cf. 1063d

4 *ἐστιν ἀνοῖς* g sed *ν ἀνοῖς* del. ipse || 10 *γε* Re. *τε* (om. B) || 11 *τοὺς ἄλλως* Ω trp. Po. (*ἄλλως* post *κρίνειν* Ra. Ha.) cf. p. 41, 17 | *ἢ* add. Wy. || 12 *οὐδέν ἐστι* Ω dist. Po. (cf. p. 50, 26) | *θεοὺς* om. α A^1; quare *αὐτοὺς* pro *τοὺς θεοὺς* A^2En | *ἀγαθοὶ* X^3 (*θοὶ* in ras.) Ȯ *ἀγα* X^1 *ἄνοι?* || 13 *ἰσχύν*] *ἰσχύουσιν* X^1 F^1 || 15 *αὐτὸς* g || 17 *φρονοῦσιν ἢ* Ω (edd.) dist. Po. || 20 *ἀθλίως* om. Xg || 21 *μεταβαλλ-* X^1gF^1B || 27 *κοὐκέτ᾽* Eur. sed *καὶ οὐκ* hic et 1063d Ω | *ὅπη* Eur. LP

τίνας οὖν ἄν τις εὕροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις ἀποφάσεις τῆς περὶ θεῶν Χρυσίππου καὶ τῆς περὶ ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὡς ἔνι | βέλτιστα προνοεῖν τοὺς δ' ὡς ἔνι χείριστα 1049 *πράττειν λέγοντος;*

32. *Ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινες τῶν Πυθαγορικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοντι περὶ τῶν ἀλεκτρυόνων ὅτι 'χρησίμως γεγόνασιν· ἐπεγείρουσι γὰρ ἡμᾶς καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἐπιστρέφουσι, ζῆλόν τινα πρὸς ἀλκὴν ἐμποιοῦντες· ὅμως δὲ δεῖ κατεσθίειν καὶ τούτους, ἵνα μὴ τὴν χρείαν ὑπερβάλλῃ τὸ πλῆθος τῶν νεοττῶν.' ὁ δ' οὕτως καταγελᾷ τῶν ἐπὶ τούτοις ἐγκαλούντων, ὥστε περὶ τοῦ Διός, τοῦ Σωτῆρος καὶ Γενέτορος καὶ πατρὸς Δίκης καὶ Εὐνομίας καὶ Εἰρήνης, ταῦτα γράφειν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν· 'ὡς δ' αἱ πόλεις πλεο-* B *νάσασαι εἰς ἀποικίας ἀπερῶσι τὰ πλήθη καὶ πολέμους ἐνίστανται πρός τινας, οὕτως ὁ θεὸς φθορᾶς ἀρχὰς δίδωσι·' καὶ τὸν Εὐριπίδην μάρτυρα καὶ τοὺς ἄλλους προσάγεται τοὺς λέγοντας ὡς ὁ Τρωικὸς πόλεμος ὑπὸ τῶν θεῶν ἀπαντλήσεως χάριν τοῦ πλήθους τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους γένοιτο. τούτων δὲ τὰς μὲν ἄλλας ἀτοπίας ἄφες· οὐ γὰρ εἴ τι μὴ καλῶς ἀλλ' ὅσα πρὸς ἑαυτοὺς διαφόρως λέγουσιν, ἐξετάσαι μόνον πρόκειται· σκόπει δ' ὅτι τῷ θεῷ καλὰς μὲν ἐπικλήσεις ἀεὶ καὶ φιλανθρώπους, ἄγρια δ' ἔργα καὶ βάρβαρα καὶ Γαλατικὰ προστίθησιν. οὐ γὰρ ἀποικίαις ἐοίκασιν αἱ τοσαῦται φθοραὶ καὶ πανωλεθρίαι τῶν ἀνθρώ-* C *πων, οἵας ὁ Τρωικὸς εἰργάσατο πόλεμος καὶ πάλιν ὁ Μηδικὸς καὶ ὁ Πελοποννησιακός, εἰ μή τινας ἐν Ἅιδου καὶ ὑπὸ γῆς ἴσασιν οὗτοι πόλεις κτιζομένας, ἀλλὰ τῷ Γαλάτῃ*

5—11 SVF III 705 || 11—24 SVF II 1177
13 cf. Hes. Theog. 902 || 17 Eur. Hel. 36sqq. El. 1282 Cypria Hom. V p. 118A.

10 sic E -*άλῃ* O || 12 *γενετῆρος* g X^3B || 15 *ἀπαίρουσι* Ω corr. Bern. ex 134e *ἀπαρύτουσι* Wy. || 19 *χάριν* g *ἕνεκα* O | *τοῦ τῶν ἀνθ. γ.* g *τῶν ἀνθ.* O || 20 *οὐ γὰρ* Π *ἀλλ'* XgF || 23 *ἀεὶ* hic g, post *φιλ.* O | *ἔργα* om. g || 24 *Γαλατικὰ* praeparat v. 28sqq. || 27 *ὁ* g om. O || 28 *γῆν* g B | sic g *κτιζ. πόλεις* O

Δηιοτάρῳ ποιεῖ Χρύσιππος ὅμοιον τὸν θεόν, ὅς, πλειόνων αὐτῷ παίδων γεγονότων, ἑνὶ βουλόμενος τὴν ἀρχὴν ἀπολιπεῖν καὶ τὸν οἶκον ἅπαντας ἐκείνους ἀπέσφαξεν, ὥσπερ ἀμπέλου βλαστοὺς ἀποτεμὼν καὶ κολούσας, ἵν' εἷς ὁ λειφθεὶς ἰσχυρὸς γένηται καὶ μέγας. καίτοι γ' ὁ μὲν ἀμπελουργὸς ἔτι μικρῶν ὄντων καὶ ἀσθενῶν τοῦτο ποιεῖ τῶν κλημάτων, καὶ ἡμεῖς νεογνῶν καὶ τυφλῶν ὄντων τῶν σκυ-
D *λακίων ὑφαιροῦμεν τὰ πολλὰ φειδόμενοι τῆς κυνός. ὁ δὲ Ζεὺς οὐ μόνον ἐάσας καὶ περιιδὼν ἐν ἡλικίᾳ γενομένους ἀλλὰ καὶ φύσας αὐτὸς καὶ αὐξήσας ἀποτυμπανίζει, φθορᾶς καὶ ὀλέθρου μηχανώμενος προφάσεις, δέον αἰτίας καὶ ἀρχὰς γενέσεως μὴ παρασχεῖν.* (33.) *τοῦτο μὲν οὖν ἔλαττόν ἐστιν· ἐκεῖνο δὲ μεῖζον. οὐδεὶς γὰρ φύεται ἀνθρώποις πόλεμος ἄνευ κακίας, ἀλλὰ τὸν μὲν φιληδονία τὸν δὲ πλεονεξία τὸν δὲ φιλοδοξία τις ἢ φιλαρχία συρρήγνυσιν. οὐκοῦν εἰ πολέμους ὁ θεὸς ἐνεργάζεται, καὶ κακίας, παροξύνων καὶ διαστρέφων τοὺς ἀνθρώπους. καίτοι λέγει δ' αὐτὸς ἐν τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν καὶ πάλιν ἐν τῷ δευτέρῳ*
E *περὶ Θεῶν ὡς 'τῶν αἰσχρῶν τὸ θεῖον παραίτιον γίγνεσθαι οὐκ εὔλογόν ἐστιν· ὃν τρόπον γὰρ οὔτε νόμος τοῦ παρανομεῖν παραίτιος γένοιτ' ἂν οὔθ' οἱ θεοὶ τοῦ ἀσεβεῖν, οὕτως εὔλογον μηδ' αἰσχροῦ μηδενὸς εἶναι παραιτίους.' τί οὖν αἴσχιον ἀνθρώποις φθορᾶς ὑπ' ἀλλήλων γινομένης, ἧς φησι Χρύσιππος ἐνδιδόναι τὰς ἀρχὰς τὸν θεόν; 'ἀλλὰ νὴ Δία' φήσει τις 'ἐπαινεῖ πάλιν ⟨τὸ⟩ τοῦ Εὐριπίδου λέγοντος* (fr. 292, 7)

'εἰ θεοί τι δρῶσιν αἰσχρόν, οὐκ εἰσιν θεοί·'

καί (fr. 254, 2)

'τὸ ῥᾷστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεούς·' —

17—29 SVF II 1125
1 de Deiotaro cf. RE IV 2403

6 *μικρῶν καὶ ἀσθ. ὄντων* X B ‖ **10** *αὐτοὺς* g ‖ **13** *ἐκεῖνο δὲ* Re. *κἀκεῖνο* (*κἀκεῖνο δὲ* E) **Ω**. mirum quod Pl. ea quae in cap. 32 protulit leviora dicit: *ἐναντίωμ' ἐστὶν· κἀκεῖνο μ.* ?, cf. initium cap. 45 | ⟨*τοῖς*⟩ *ἀνθρ.* **Bens.** ⟨*παρ'*⟩ *ἀνθρ.* **Cast. iud. p. 84** ‖ **16** *ἐργάζεται* **g** ‖ **17** *δ'* **hiatum vitat;** *γ'* **Re.** ‖ **21 sic g** *ἂν γένοιτο* **O** ‖ **25** *φήσει* gX^3A^2E *φησί* **O** | *ἐπαινεῖ* **pro** *ἐπαινεῖν* **(Ω) et** ⟨*τὸ*⟩ **Ha.**

ὥσπερ ἡμῶν ἄλλο τι νῦν πραττόντων ἢ τὰς ἐναντίας αὐτοῦ φωνὰς καὶ ὑπολήψεις παρατιθεμένων.

34. *Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτό γε τοῦτο τὸ νῦν ἐπαινούμενον* F *οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δὶς οὐδὲ τρὶς ἀλλὰ μυριάκις ἔσται πρὸς Χρύσιππον εἰπεῖν*

'τὸ ῥᾷστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεούς'.

πρῶτον γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Φύσεως τὸ ἀίδιον τῆς κινήσεως κυκεῶνι παρεικάσας ἄλλ' ἄλλως στρέφοντι καὶ ταράσσοντι τῶν γινομένων, ταῦτ' εἴρηκεν· | 'οὕτω δὲ τῆς **1050** *τῶν ὅλων οἰκονομίας προαγούσης, ἀναγκαῖον κατὰ ταύτην, ὡς ἄν ποτ' ἔχωμεν, ἔχειν ἡμᾶς, εἴτε παρὰ φύσιν τὴν ἰδίαν νοσοῦντες εἴτε πεπηρωμένοι εἴτε γραμματικοὶ γεγονότες ἢ μουσικοί·' καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον· 'κατὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον τὰ παραπλήσια ἐροῦμεν καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν καὶ περὶ τῆς κακίας καὶ τὸ ὅλον τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἀτεχνιῶν, ὡς ἔφην,' καὶ μετ' ὀλίγον ἅπασαν ἀναιρῶν ἀμφιβολίαν· 'οὐθὲν γὰρ ἔστιν ἄλλως τῶν κατὰ μέρος γενέσθαι οὐδὲ τοὐλάχιστον ἢ κατὰ τὴν κοινὴν φύσιν καὶ κατὰ τὸν ἐκείνης λόγον.' ὅτι δ' ἡ κοινὴ φύσις καὶ ὁ κοινὸς τῆς φύσεως λόγος εἱμαρμένη καὶ πρόνοια καὶ Ζεύς ἐστιν, οὐδὲ* B *τοὺς ἀντίποδας λέληθε· πανταχοῦ γὰρ ταῦτα θρυλεῖται ὑπ' αὐτῶν· καὶ τὸ 'Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή' τὸν Ὅμηρον εἰρηκέναι φησὶν ὀρθῶς ἐπὶ τὴν εἱμαρμένην ἀναφέροντα καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν, καθ' ἣν πάντα διοικεῖται. πῶς οὖν ἅμα μὲν οὐδενὸς αἰσχροῦ παραίτιος ὁ θεός, ἅμα δ' οὐδὲ τοὐλάχιστον ἐνδέχεται γίνεσθαι ἄλλως ἢ κατὰ τὴν κοινὴν φύσιν καὶ τὸν ἐκείνης λόγον; ἐν γὰρ πᾶσι τοῖς γινομένοις καὶ τὰ αἰσχρὰ δήπουθέν ἐστιν. καίτοι ὁ μὲν Ἐπίκουρος* (fr. 378) *ἁμωσγέπως στρέφεται καὶ φιλοτεχνεῖ, τῆς αἰ-*

7—24 SVF II 937
18 cf. 1056c || **22** cf. *A* 5 et Cypria (ad p. 39, 17)

7 *πρώτῳ* Xg om. O | *ἀίδιον* E *αἰδοῖον* O || **8** *τρέφοντι* FaA (non E) || **11** *παρὰ*] *περὶ* g || **17** *μέρους* FaA (non E) || **18** *κατὰ*² om. g || **19** *ἐκείνου* X¹F¹ || **21** *ἀντίπαιδας* gX³B || **22** *τὸ* om. FΠ || **23** *φασὶν* g || **26** *ἢ* om. g || **28** *δήπουθέν* g *δήπου θεὸς* XF¹ *δήπου θεῶν* O

C *δίου κινήσεως μηχανώμενος ἐλευθερῶσαι καὶ ἀπολῦσαι τὸ ἑκούσιον ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλιπεῖν ἀνέγκλητον τὴν κακίαν· ⟨ὁ δὲ Χρύσιππος⟩ ἀναπεπταμένην παρρησίαν αὐτῇ δίδωσιν ὡς οὐ μόνον ἐξ ἀνάγκης οὐδὲ καθ' εἱμαρμένην ἀλλὰ καὶ κατὰ λόγον θεοῦ καὶ κατὰ φύσιν πεποιημένῃ τὴν ἀρίστην. ἔτι δὲ καὶ ταῦθ' ὅρα τὰ κατὰ λέξιν οὕτως ἔχοντα· 'τῆς γὰρ κοινῆς φύσεως εἰς πάντα διατεινούσης δεήσει πᾶν τὸ ὁπωσοῦν γινόμενον ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τῶν μορίων ὁτῳοῦν κατ' ἐκείνην γενέσθαι καὶ τὸν ἐκείνης λόγον κατὰ τὸ ἑξῆς ἀκωλύτως διὰ τὸ μήτ' ἔξωθεν εἶναι τὸ ἐνστησό-*
D *μενον τῇ οἰκονομίᾳ μήτε τῶν μερῶν μηδὲν ἔχειν ὅπως κινηθήσεται ἢ σχήσει ἄλλως ⟨ἢ⟩ κατὰ τὴν κοινὴν φύσιν.' τίνες οὖν αἱ τῶν μερῶν σχέσεις εἰσὶ καὶ κινήσεις; δῆλον μὲν ὅτι σχέσεις αἱ κακίαι καὶ τὰ νοσήματα, φιλαργυρίαι φιληδονίαι φιλοδοξίαι δειλίαι ἀδικίαι, κινήσεις δὲ μοιχεῖαι κλοπαὶ προδοσίαι ἀνδροφονίαι πατροκτονίαι. τούτων οἴεται Χρύσιππος οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα παρὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον εἶναι καὶ νόμον καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν· ὥστε μὴ γίνεσθαι παρὰ τὸν νόμον τὸ παρανομεῖν μηδὲ παρὰ τὴν δίκην τὸ ἀδικεῖν μηδὲ παρὰ τὴν πρόνοιαν τὸ κακοποιεῖν.*

E 35. *Ἀλλὰ μὴν τὸν θεὸν κολάζειν φησὶ τὴν κακίαν καὶ πολλὰ ποιεῖν ἐπὶ κολάσει τῶν πονηρῶν, ὥσπερ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Θεῶν ποτὲ μὲν τὰ δύσχρηστα συμβαίνειν φησὶ τοῖς ἀγαθοῖς οὐχ ὥσπερ τοῖς φαύλοις κολάσεως χάριν, ἀλλὰ κατ' ἄλλην οἰκονομίαν, ὥσπερ ἐν ταῖς πόλεσι· καὶ πάλιν ἐν τούτοις· 'πρῶτον δὲ τῶν κακῶν παραπλησίως ἐστὶν ἀκουστέον τοῖς προειρημένοις· εἶθ' ὅτι ταῦτ' ἀπο-*

3—18 SVF II 937 || **21**—p. 43, **2** SVF II 1176
3 cf. 139e 712a Plat. Phaedr. 240e || **12** cf. 1056d 1076e

2 *ὑπὲρ δὲ τοῦ* g X^3 B | *ἀνεπίκλητον* g || **3** add. A^3 (sufficeret etiam ⟨*ὁ δ'*⟩) || **5** *καὶ*[1] om. XgEB || **6** *ὅρα τὰ* Wy. *ὁρᾶται* | *ἔχοντι* g || **8** *ὅλῳ* Wy. *λόγῳ* || **9** *ὁτιοῦν* g $X^3 a^1$ (ut vid.) EB (*τῶ μορίω ὁτιοῦν*) || **10** *ἀκωλύτως*] cf. 1056c et SVF II 1005 | inde a *διὰ* iterum inc. *Φ* || **12** *σχέσει* XgB | ⟨*ἢ*⟩ Mez. || **13** *καὶ* Xg om. O || **15** *φιλοδοξία· δειλία· ἀδικία·* FaA^1 *δειλία· ἀδικία* etiam Xg || **19** *μηδὲ . . . ἀδικεῖν* om. g || **20** *μηδὲ*] *μήτε* F*Π* *μήτε μὴν* *Φ* || **23** *συμβαίνειν* Xg *-νει* O

νέμεται κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον ἤτοι ἐπὶ κολάσει ἢ κατ' ἄλλην ἔχουσάν πως πρὸς τὰ ὅλα οἰκονομίαν.' ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο δεινόν, τὸ καὶ γίνεσθαι τὴν κακίαν καὶ κολάζεσθαι κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον· ἐπιτείνει δὲ τὴν ὑπεναντίωσιν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φύσεως γράφων τάδε· 'ἡ δὲ F *κακία πρὸς τὰ δεινὰ συμπτώματα ἴδιόν τιν' ἔχει λόγον· γίνεται μὲν γὰρ καὶ αὐτή πως κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον καί, ἵν' οὕτως εἴπω, οὐκ ἀχρήστως γίνεται πρὸς τὰ ὅλα· οὐδὲ γὰρ ἂν τἀγαθὸν ἦν.' καὶ οὗτος ἐπιτιμᾷ τοῖς ἐπίσης πρὸς τὰ ἐναντία διαλεγομένοις, | ὃς ὑπὸ τοῦ πάντως τι βούλεσθαι* 1051 *καὶ περὶ παντὸς εἰπεῖν ἴδιον καὶ περιττὸν οὐκ ἀχρήστως λέγει βαλλαντιοτομεῖν συκοφαντεῖν καὶ ἀφραίνειν, οὐκ ἀχρήστως ἀχρήστους εἶναι, βλαβεροὺς κακοδαίμονας. εἶτα ποῖός τις ὁ Ζεύς, λέγω δὲ τὸν Χρυσίππου, κολάζων πρᾶγμα μήτ' ἀφ' αὑτοῦ μήτ' ἀχρήστως γινόμενον; ἡ μὲν γὰρ κακία πάντως ἀνέγκλητός ἐστι κατὰ τὸν τοῦ Χρυσίππου λόγον, ὁ δὲ Ζεὺς ἐγκλητέος εἴτ' ἄχρηστον οὖσαν τὴν κακίαν πεποίηκεν εἴτε ποιήσας οὐκ ἀχρήστως κολάζει.*

36. *Πάλιν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης εἰπὼν περὶ τῶν θεῶν ὡς ἐνισταμένων ἐνίοις ἀδικήμασι 'κακίαν δέ' φησί 'καθόλου ἆραι οὔτε δυνατόν ἐστιν οὔτ' ἔχει καλῶς* B *ἀρθῆναι'. *** τὴν ἀνομίαν τὴν ἀδικίαν τὴν ἀβελτερίαν, οὐ τοῦ παρόντος ἐστὶ λόγου τὸ ζητεῖν· αὐτὸς δὲ τὴν κακίαν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, διὰ τοῦ φιλοσοφεῖν ἀναιρῶν, ἣν οὐκ ἔχει καλῶς ἀναιρεῖν, μαχόμενόν τι ποιεῖ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. πρὸς δὲ τούτοις λέγων ἐνίοις ἀδικήμασιν ἐνίστα-*

4–9 SVF II 1181 (cf. 1065b) || 19–22 SVF II 1182
9 cf. SVF II 1169

1 *τοῦ* om. *α*A (in 4 A, sed in mg. ∻) || 3 *καὶ*[1] om. F*Π* | *καὶ*[1] ... *καὶ*[2] om. *Φ* || 6 *δεινὰ*] *λοιπὰ* 1065b, sed *ἡ κακία* non est *σύμπτωμα* (cf. 1072c); Herm. p. 12[2] | *ἴδιόν τιν'* om. 1065b | *λόγον*] melius *ὅρον* 1065b || 7 *καὶ* Xg om. O || 9 sic 1065b *οὔτε γὰρ τἀγαθὰ ἦν* hic Ω | *οὗτος* Mez. *οὕτως* || 11 *περὶ τοῦ παντὸς* g || 14 *τις*] *τι* F[1] | *τὸν* F sed *ν* postea add. *τὸ*// X *τὸ* g*Π* || 15 *ἑαυτοῦ* g || 16 *τοῦ* om. *Φ* || 20 *ἐνισταμένοις* (*ων* ss. A$^{corr.}$) *ἐνίων* X[1]F*Π* || 21 *ἔχειν* *Φ* || 22 ⟨*ἀλλ' εἰ μὲν οὐ καλῶς ἔχει* (melius *οὐκ ἔχει καλῶς* Bern.) *ἀρθῆναι*⟩ Re. || 23 *τὸ* om. g | *δὲ* om. g

σθαι τὸν θεὸν ἔμφασιν πάλιν τῆς τῶν ἁμαρτημάτων δίδωσιν ἀνοσιότητος.

37. *Ἔτι περὶ τοῦ μηδὲν ἐγκλητὸν εἶναι μηδὲ μεμπτὸν ⟨ἐν τῷ⟩ κόσμῳ, κατὰ τὴν ἀρίστην φύσιν ἁπάντων περαινομένων, πολλάκις γεγραφὼς ἔστιν ὅπου πάλιν ἐγκλητάς τινας ἀμελείας οὐ περὶ μικρὰ καὶ φαῦλα καταλείπει. ἐν* C *γοῦν τῷ τρίτῳ περὶ Οὐσίας μνησθεὶς ὅτι συμβαίνει τινὰ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς τοιαῦτα 'πότερον' φησίν 'ἀμελουμένων τινῶν, καθάπερ ἐν οἰκίαις μείζοσι παραπίπτει τινὰ πίτυρα καὶ ποσοὶ πυροί, τῶν ὅλων εὖ οἰκονομουμένων; ἢ διὰ τὸ καθίσταθαι ἐπὶ τῶν τοιούτων δαιμόνια φαῦλα, ἐν οἷς τῷ ὄντι γίνονται καὶ ἐγκλητέαι ἀμέλειαι;' φησὶ δὲ πολὺ καὶ τὸ τῆς ἀνάγκης μεμῖχθαι. τὸ μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα συμπτώματα τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν, οἷον ἡ Σωκράτους καταδίκη καὶ ὁ Πυθαγόρου ζῶντος ἐμπρησμὸς ὑπὸ τῶν Κυλωνείων καὶ Ζήνωνος ὑπὸ Δημύλου τοῦ τυράννου καὶ* D *Ἀντιφῶντος ὑπὸ Διονυσίου στρεβλουμένων ἀναιρέσεις, πιτύροις παραπίπτουσιν ἀπεικάζειν ὅσης ἐστὶν εὐχερείας, ἐῶ· τὸ δὲ φαύλους δαίμονας ἐκ προνοίας ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐπιστασίας καθίστασθαι πῶς οὐκ ἔστιν ἔγκλημα τοῦ θεοῦ, καθάπερ βασιλέως κακοῖς καὶ ἐμπλήκτοις σατράπαις καὶ στρατηγοῖς διοικήσεις ἐπιτρέποντος καὶ περιορῶντος ὑπὸ τούτων ἀμελουμένους καὶ παροινουμένους τοὺς ἀρίστους; καὶ μὴν εἰ πολὺ τὸ τῆς ἀνάγκης μέμικται τοῖς πράγμασιν, οὔτε κρατεῖ πάντων ὁ θεὸς οὔτε πάντα κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον διοικεῖται.*

3–20 SVF II 1178
14 sqq. cf. Geffcken, Zwei griechische Apologeten, 1907 p. 229. Zeller, Phil. d. Griechen I 586 || **16** cf. 1126d et Clem. Alex. Strom. IV 56 Diog. Laert. IX 26 Diodor. X 18, 2

1 *τῆς* om. *Π* || **3** *ἔτι* $a^{corr.}$ *ὅτι* O || **4** add. Wy. (cf. 171a) | *παραινομένων* ut vid. X^1 *παραγομένων* (pro quo expectes *προαγ.* cf. p. 41, 10) g X^3 || **10** *πυροί* g *πυροί τινες* O || **13** *τῆς ἀνάγκης*] *καὶ ἐᾶν καὶ* g || **14** *καὶ ἀγ.* *Φ* || **16** *διμύλου* g X^3 $A^{corr.}$ B ut 1126d BE || **17** *Ἀντιφῶντος* Basil. cf. 68b 833b *τυφῶνος* Ω | *ἀναιρέσεις πιτ.* g *ἀναιρέσει.* (-*ρε*^{σ} dz -*ρέαν* v -*ρέσεις* AE) *ἐπὶ πιτύροις* O (*ἐπὶ* in X eras.) || **22** *ἐπιτραπέντος* *Φ*

38. *Πρὸς τὸν Ἐπίκουρον μάλιστα μάχεται καὶ πρὸς
τοὺς ἀναιροῦντας τὴν πρόνοιαν ἀπὸ τῶν ἐννοιῶν, ἃς ἔχο-* E
*μεν περὶ θεῶν, εὐεργετικοὺς καὶ φιλανθρώπους ἐπινο-
οῦντες. καὶ τούτων πολλαχοῦ γραφομένων καὶ λεγομένων
παρ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔδει λέξεις παρατίθεσθαι *** καὶ τὸ
χρηστοὺς ἅπαντας εἶναι τοὺς θεοὺς προλαμβάνειν· ὅρα γὰρ
οἷα Ἰουδαῖοι καὶ Σύροι περὶ θεῶν φρονοῦσιν, ὅρα τὰ τῶν
ποιητῶν πόσης ἐμπέπλησται δεισιδαιμονίας· φθαρτὸν δὲ
καὶ γενητὸν οὐδεὶς ὡς ἔπος εἰπεῖν διανοεῖται θεόν. ὧν ἵνα
τοὺς ἄλλους ἀφῶ πάντας, Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ
περὶ Θεῶν γράφει ταῦτα κατὰ λέξιν· 'πρὸ δὲ τοῦ σύμ-
παντος λόγου τὴν ἔννοιαν, ἣν ἔχομεν περὶ θεοῦ, διὰ βρα-
χέων ἐπιλογιούμεθα. θεὸν τοίνυν νοοῦμεν ζῷον μακάριον* F
*καὶ ἄφθαρτον καὶ εὐποιητικὸν ἀνθρώπων·' εἶτα τούτων
ἕκαστον ἀφηγούμενός φησιν οὕτως· 'καὶ μὴν ἀφθάρτους
αὐτοὺς ἡγοῦνται πάντες.' οὐδεὶς οὖν ἐστι τῶν πάντων ὁ
Χρύσιππος κατ' Ἀντίπατρον· οὐδένα γὰρ οἴεται πλὴν τοῦ
πυρὸς ἄφθαρτον εἶναι τῶν θεῶν, ἀλλὰ πάντας | ὁμαλῶς* 1052
*καὶ γεγονότας καὶ φθαρησομένους. ταῦτα δὲ πανταχοῦ,
ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὑπ' αὐτοῦ λέγεται. παραθήσομαι δὲ λέξιν
ἐκ τοῦ τρίτου περὶ Θεῶν· 'καθ' ἕτερον λόγον· οἱ μὲν γὰρ
γενητοὶ εἶναι καὶ φθαρτοὶ λέγονται, οἱ δ' ἀγένητοι· καὶ*

1—5 SVF II 1115 (cf. 1075e) || **10—16** Antipater fr. 33 (in SVF III p. 249) || **16—p. 46, 6** SVF II 1049
7. 8 cf. 165b 170c || **8. 9** cf. 1074f 1075a || **17**sqq. cf. 1075b

2 *ἀπὸ* Xg *ἐκ* O || **4** *γραφ. καὶ λεγ.* XgB *λεγομένων καὶ λεγομένων* F, unde *λεγομένων καὶ νοουμένων* Φ *λεγομένων* solum Π || **5** *ἔδει*] *δεῖ* Re. sed cf. v. 13 | lac. st. Po. Herm. p. 12 supplens: *⟨,εἰ μὴ ἐκείνοις ἐπίσης διέπιπτον παρὰ τὴν ἔννοιαν φθαρτοὺς θεοὺς εἰσάγοντες. καίτοι ψευδῶς μὲν τίθενται⟩ καὶ* *καίτοι χρ. οὐ πάντας εἰκὸς* (Nock) *τοὺς* Sa. | *καὶ τὸ* gX³ *καίτοι* O || **6** *ἅπαντας* gE *οὐ πάντας* O | *προλαμβάνειν* Πn (*προβαίνειν* v) *προσλ.* O || **9** *γενητὸν* X³ (*γε* in ras.) A^corr.E *γεννητὸν* gBn *ὠνητὸν* O || **11** *πρὸ* Xg *πρὸς* O || **12** *ἔννοιαν* Wy. *ἐνέργειαν* Ω *ἐνάργειαν* Mez., sed cf. Bonhöffer, Epiktet u. d. Stoa 220 || **15** *ἐξηγ.*? || **17** *οὐδένα* Francof. *οὐδὲν* || **18** *πυρὸς*] *Διὸς* Turn. | *ὁμαλῶς* om. Φ || **21** *καθ' ἕτ. λόγον* nisi transitus formula est ut *ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς* 533f al., *γὰρ* delendum (Wy.); *λόγον ⟨οἱ θεοί⟩·* Giesen || **22—p. 46, 3** *γενητοὶ* etc. EX³ et (bis) d (semel) v *γενν.* O | *λέγονται* gX³ om. O

(1052) *ταῦτ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς ὑποδείκνυσθαι φυσικώτερον. ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ⟨οἱ⟩ παραπλήσιον ἔχοντες λόγον γενητοί εἰσιν, ὁ δὲ Ζεὺς ἀίδιός ἐστιν.᾽ καὶ πάλιν προελθών· ᾽ὅμοια δὲ καὶ περὶ τοῦ φθίνειν καὶ περὶ τοῦ γενέσθαι ῥηθήσεται, περί τε τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τοῦ Διός· οἱ μὲν γὰρ φθαρτοί εἰσι τοῦ δὲ τὰ μέρη ἄφθαρτα.᾽ τούτοις ἔτι βούλομαι παραβαλεῖν μικρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀν-*
B *τιπάτρου λεγομένων· ᾽ὅσοι δὲ περιαιροῦνται τὸ εὐποιητικὸν ἐκ τῶν θεῶν, ἀπὸ μέρους προσβάλλουσι τῇ τούτων προλήψει· κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ νομίζοντες αὐτοὺς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς κοινωνεῖν.᾽ εἴπερ οὖν ἐπίσης ἄτοπος ὁ φθαρτοὺς ἡγούμενος τοὺς θεοὺς τῷ μὴ νομίζοντι προνοητικοὺς εἶναι καὶ φιλανθρώπους, ἐπίσης διαπέπτωκεν Ἐπικούρῳ Χρύσιππος· ὁ μὲν γὰρ τὸ εὐποιητικὸν ὁ δὲ τὸ ἄφθαρτον ἀφαιρεῖται τῶν θεῶν.* (39.) *καὶ μὴν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν ὁ Χρύσιππος περὶ τοῦ τρέφεσθαι τοὺς ἄλλους θεοὺς τάδε λέγει· ᾽τροφῇ τε οἱ μὲν ἄλλοι θεοὶ χρῶνται παραπλησίως, συνεχόμενοι δι᾽ αὐτήν· ὁ δὲ*
C *Ζεὺς καὶ ὁ κόσμος καθ᾽ ἕτερον τρόπον *** ἀναλισκομένων καὶ ἐκ πυρὸς γινομένων.᾽ ἐνταῦθα μὲν ἀποφαίνεται πάντας τοὺς ἄλλους θεοὺς τρέφεσθαι πλὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Διός· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Προνοίας τὸν Δία φησὶν αὔξεσθαι, μέχρι ἂν εἰς αὐτὸν ἅπαντα καταναλώσῃ· ᾽ἐπεὶ γὰρ ὁ θάνατος μέν ἐστι ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ δὲ τοῦ κόσμου ψυχὴ οὐ χωρίζεται μὲν αὔξεται*

7—11 Antipater fr. 34 (in SVF III p. 249) || **15—20** SVF II 1068 || **22**—p. 47, **2** SVF II 604
De cap. 39 cf. Giesen p. 42 sq. 68sq.

1 *φυσ.* (sc. *ἐστί*) cf. 1074e. an *ἀπ᾽ ἀρχῆς ⟨χρὴ⟩*? || **2** *οἱ*[1] om. g | add. Po. || **4** *ὅμοιος* g | *φθίνειν* Duebn. *φρονεῖν* Ω unde (5) *αἰσθάνεσθαι* pro *γενέσθαι* X g F[1] in mg. B || **6** *μέρη μὲν φθαρτά, αὐτὸς δὲ ἄφθαρτος* expect. Po. cf. SVF II 589sqq. || **9** *τῶν* om. F | *προσβ.* g *προβ.* O || **16** *τοῦ* g X[3] E *τὸ* O || **18** *⟨ἡμῖν⟩ παρ.* Re. sed Chrysippus ad antecedentia spectat ut p. 42, 26 || **19** *⟨ἀνὰ μέρος τῶν πάντων εἰς πῦρ* (potius *εἰς πῦρ τῶν πάντων*)*⟩* Arn. || **20** *γεν.* F[1] α A n | *οὖν* post *μὲν* g X[3] || **21** *τοὺς ἄλλους πάντας* Φ *ἄλλους* om. B || **23** et p. 47, **1** *μέχρι* X Φ *μέχρις* O || **24** *χωρισμὸς ψυχῆς* g

δὲ συνεχῶς μέχρι ἂν εἰς αὐτὴν καταναλώσῃ τὴν ὕλην, οὐ ῥητέον ἀποθνήσκειν τὸν κόσμον.' τίς ἂν οὖν ἐναντιώτερα λέγων ἑαυτῷ φανείη τοῦ τὸν αὐτὸν θεὸν νῦν μὲν αὔξεσθαι νῦν δὲ μὴ τρέφεσθαι λέγοντος; καὶ τοῦτ' οὐ δεῖ συλλογίζεσθαι· σαφῶς γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ γέγραφεν· 'αὐτάρκης δ' εἶναι λέγεται μόνος ὁ κόσμος διὰ τὸ μόνος ἐν D *αὐτῷ πάντ' ἔχειν ὧν δεῖται, καὶ τρέφεται ἐξ αὑτοῦ καὶ αὔξεται, τῶν [ἄλλων] μορίων εἰς ἄλληλα καταλλαττομένων.' οὐ μόνον οὖν ἐν ἐκείνοις τοὺς ἄλλους θεοὺς ἀποφαίνων τρεφομένους πλὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Διός, ἐν τούτοις δὲ καὶ τὸν κόσμον λέγων τρέφεσθαι μάχεται πρὸς αὑτόν· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον, ὅτι τὸν κόσμον αὔξεσθαί φησιν ἐξ αὑτοῦ τρεφόμενον. τοὐναντίον δ' εἰκὸς ἦν τοῦτον μόνον μὴ αὔξεσθαι τὴν αὑτοῦ φθίσιν ἔχοντα τροφήν, τοῖς δ' ἄλλοις θεοῖς ἔξωθεν τρεφομένοις ἐπίδοσιν γίνεσθαι καὶ αὔξησιν καὶ μᾶλλον εἰς τούτους καταναλίσκεσθαι τὸν κόσμον, εἴ γ' ἐκείνῳ μὲν ἐξ αὑτοῦ τούτοις δ' ἀπ' ἐκείνου λαμβάνειν ἀεί τι καὶ τρέφεσθαι συμβέβηκε.* (40.) *δεύτερον* E *τοίνυν ἡ τῶν θεῶν ἔννοια περιέχει τὸ εὔδαιμον καὶ μακάριον καὶ αὐτοτελές. διὸ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινοῦσιν εἰπόντα* (Herc. 1346)

> *'δεῖται γὰρ ὁ θεός, εἴπερ ἔστ' ὀρθῶς θεός,*
> *οὐδενός· ἀοιδῶν οἵδε δύστηνοι λόγοι.'*

ἀλλ' ὅ γε Χρύσιππος, ἐν οἷς παρεθέμην, αὐτάρκη μόνον εἶναι τὸν κόσμον φησὶ διὰ τὸ μόνον ἐν αὐτῷ πάντ' ἔχειν ὧν δεῖται. τί οὖν ἕπεται τῷ μόνον αὐτάρκη τὸν κόσμον

5—9 SVF II 604
14 cf. Plat. Tim. 33c || **18** cf. c. 38 init. || **24** cf. v. 6

24 in *ἐν οἷς* des. *Φ* pergens sine lacuna in scr. 69 cf. praefat.

1. 12. 13. p. 48, **9** *ἑαυτ.* g ut fere semper | *καταναλ.* g cf. p. 46, 23 et v. 16 *ἐξαναλ.* **O** || **3** *νῦν μὲν* . . . (4) *λέγοντος* Xg B om. **O** (in E una linea vacua relicta) || **8** del. Po. (vix excusatur hic usu 'pleonastico') | *καταταττομένων* (*καταττομ.* a A¹) **Ω** corr. Mez. || **12** *ἀλλὰ τί* g || **14** *φύσιν* g || **22** *ὀρθῶς* ut Clem. Strom. V 75 *ὄντως* Eurip. codd. || **23** *ἀοιδῶν δ'* Eur. *ἀοιδῶν* Clem. *αὐλῶν* Xg F¹ *αὐτῶν* **O** | *οἱ δὲ* **Ω** ut Clem. || **26** *τὸ μόνον τὸν κόσμον αὐτάρκη εἶναι* g

εἶναι; τὸ μήτε τὸν ἥλιον αὐτάρκη μήτε τὴν σελήνην εἶναι μήτ᾽ ἄλλον τινὰ τῶν θεῶν. αὐτάρκεις δὲ μὴ ὄντες οὐκ ἂν εἶεν εὐδαίμονες οὐδὲ μακάριοι.

F 41. *Τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ φύσει τρέφεσθαι νομίζει καθάπερ φυτόν· ὅταν δὲ τεχθῇ, ψυχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ στομούμενον τὸ πνεῦμα μεταβάλλειν καὶ γίνεσθαι ζῷον· ὅθεν οὐκ ἀπὸ τρόπου τὴν ψυχὴν ὠνομάσθαι παρὰ τὴν ψῦξιν. αὐτὸς δὲ πάλιν τὴν ψυχὴν ἀραιότερον πνεῦμα τῆς φύσεως καὶ λεπτομερέστερον ἡγεῖται μαχόμενος αὑτῷ.* |
1053 *πῶς γὰρ οἷόν τε λεπτομερὲς ἐκ παχυμεροῦς καὶ ἀραιὸν γενέσθαι κατὰ περίψυξιν καὶ πύκνωσιν; ὃ δὲ μεῖζόν ἐστι, πῶς περιψύξει γίνεσθαι τὸ ἔμψυχον ἀποφαινόμενος ἔμψυχον ἡγεῖται τὸν ἥλιον, πύρινον ὄντα καὶ γεγενημένον ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως εἰς πῦρ μεταβαλούσης; λέγει γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Φύσεως· ʽἡ δὲ πυρὸς μεταβολή ἐστι τοιαύτη· δι᾽ ἀέρος εἰς ὕδωρ τρέπεται· κἀκ τούτου γῆς ὑφισταμένης ἀὴρ ἀναθυμιᾶται· λεπτυνομένου δὲ τοῦ ἀέρος ὁ αἰθὴρ περιχεῖται κύκλῳ· οἱ δ᾽ ἀστέρες ἐκ θαλάσσης μετὰ τοῦ ἡλίου ἀνάπτονται.᾽ τί οὖν ἀνάψει περιψύξεως ἐναντιώτερον*
B *ἢ διαχύσει πυκνώσεως; ⟨ὡς⟩ τὰ μὲν ὕδωρ καὶ γῆν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος ποιεῖ, τὰ δ᾽ εἰς πῦρ καὶ ἀέρα τρέπει τὸ ὑγρὸν καὶ γεῶδες. ἀλλ᾽ ὅμως ὅπου μὲν τὴν ἄναψιν ὅπου δὲ τὴν περίψυξιν ἀρχὴν ἐμψυχίας ποιεῖ.   καὶ μὴν ὅταν ἐκπύρωσις γένηται, διόλου ζῆν καὶ ζῷον ⟨ἔμψυχον τὸν κόσμον⟩ εἶναί φησι σβεννύμενον δ᾽ αὖθις καὶ παχυνόμενον εἰς ὕδωρ καὶ γῆν καὶ τὸ σωματοειδὲς τρέπεσθαι. λέγει δ᾽ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Προνοίας· ʽδιόλου μὲν γὰρ ἂν ὁ κόσμος πυρώδης ⟨γένηται⟩, εὐθὺς καὶ ψυχή ἐστιν ἑαυτοῦ καὶ ἡγεμονικόν· ὅτε δέ, μεταβαλὼν εἴς τε τὸ ὑγρὸν ⟨καὶ τὸ*

4—9 SVF II 806 cf. II 804—808 Plutarchi p. 946c et (etiam ad v. 12sqq.) 1084e || **12—19** SVF II 579 || **23—p. 49, 3** SVF II 605

5 *ψυχόμενον* v. add. || **14** *μεταβαλλ.* g (e corr.) X[1] F*a* || **15** *πρώτῳ* g *τρίτῳ* 0 (sed ibi Chr. alia tractavit cf. SVF III 153. 526. 760) || **16. 20** *τῆς* et *τὴν* X[1] F || **18** *περιέχεται* Ω corr. Wy. || **20** add. Po. ⟨*ὧν*⟩ Re. || **23** *παράψυξιν* X[1] F*a* A || **24** add. Po. (*τὸν κόσμον* iam Amyot) || **27** *γὰρ* om. g | *ἂν*] *ὢν* *Π* sec. α[corr.] || **28** add. Po. cf. v. 24 || **29** add. Po. ([τε] Wy. sed cf. v. 22 et 26)

γεῶδες⟩ καὶ τὴν ἐναπολειφθεῖσαν ψυχήν, τρόπον τινὰ εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν μετέβαλεν ὥστε συνεστάναι ἐκ τούτων, ἄλλον τινὰ ἔσχε λόγον.' ἐνταῦθα δήπου σαφῶς τῇ μὲν C *ἐκπυρώσει καὶ τὰ ἄψυχα τοῦ κόσμου φησὶν εἰς τὸ ἔμψυχον τρέπεσθαι, τῇ δὲ σβέσει πάλιν καὶ τὴν ψυχὴν ἀνίεσθαι καὶ ἀνυγραίνεσθαι, μεταβάλλουσαν εἰς τὸ σωματοειδές. ἄτοπος οὖν φαίνεται τῇ περιψύξει νῦν μὲν ἐξ ἀναισθήτων ποιῶν ἔμψυχα, νῦν δ' εἰς ἀναίσθητα καὶ ἄψυχα μεταβάλλων τὸ πλεῖστον μέρος τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς. ἄνευ δὲ τούτων ὁ περὶ ψυχῆς γενέσεως αὐτῷ λόγος μαχομένην ἔχει πρὸς τὸ δόγμα τὴν ἀπόδειξιν. γίνεσθαι μὲν γάρ φησι τὴν ψυχήν, ὅταν τὸ βρέφος ἀποτεχθῇ, καθάπερ στομώσει τῇ περιψύξει τοῦ πνεύματος μεταβαλόντος, ἀποδείξει δὲ χρῆται τοῦ γεγο-* D *νέναι τὴν ψυχὴν καὶ μεταγενεστέραν εἶναι μάλιστα τῷ καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸ ἦθος ἐξομοιοῦσθαι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι. βλέπεται δ' ἡ τούτων ἐναντίωσις· οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς ἀποκυήσεως ἠθοποιεῖσθαι, γινομένην μετὰ τὴν ἀποκύησιν· ἢ συμβήσεται, πρὶν ἢ γενέσθαι ψυχήν, ὁμοίαν εἶναι ψυχῇ, τουτέστι καὶ εἶναι τῇ ὁμοιότητι καὶ μὴ εἶναι διὰ τὸ μήπω γεγονέναι. εἰ δὲ φήσει τις ὅτι ταῖς κράσεσι τῶν σωμάτων ἐγγινομένης τῆς ὁμοιότητος αἱ ψυχαὶ γενόμεναι μεταβάλλουσι, διαφθείρει τὸ τεκμήριον τοῦ γεγονέναι τὴν ψυχήν· ἐνδέχεται γὰρ οὕτως καὶ ἀγένητον οὖσαν, ὅταν ἐπεισέλθῃ, μεταβάλλειν τῇ κράσει τῆς ὁμοιότητος.* E

42. *Τὸν ἀέρα ποτὲ μὲν ἀνωφερῆ καὶ κοῦφον εἶναί φησι, ποτὲ δὲ μήτε βαρὺν μήτε κοῦφον. ἐν μὲν οὖν τῷ δευτέρῳ περὶ Κινήσεως τό τε πῦρ ἀβαρὲς ὂν ἀνωφερὲς εἶναι*

9—24 SVF II 806 || **25**—p. 49, **2** SVF II 434
11—13 cf. 1052f

1 *τρόπον* . . . (2) *μεταβάλλων* add. X[1] in mg. || **2** *μετέβαλεν* Re. *μεταβάλοι ἂν* g X[3] *μεταβάλλων* (quod post *μεταβαλὼν* displicet, licet p. 48, 29 *ὁτὲ δὲ* scribas) **O** | *συνιστάναι* X[1] F || **4** *τὸ*] *τὸν* g || **10** *λόγος αὐτῷ* g E || **13** *πνεύμονος* F a[1] | *μεταβάλλοντος* g E ac fort. a[1] || **17** *γινομένην* g B[corr.] *γενομένην* E X[3] *γεννωμένην* (X[1] ?) F a (ex *γενωμ.*) A || **20** *φήσει* g X[mg.] (cum nota *ἴσως οἶμαι*) *φησὶ* **O** || **21** *γενόμεναι* g X[3] *γεννώμεναι* **O** || **23** sic X[3] E *ἀγένν.* **O**

λέγει καὶ τούτῳ παραπλησίως τὸν ἀέρα, τοῦ μὲν ὕδατος τῇ γῇ μᾶλλον προσνεμομένου τοῦ δ' ἀέρος τῷ πυρί· ἐν δὲ ταῖς Φυσικαῖς Τέχναις ἐπὶ τὴν ἑτέραν ῥέπει δόξαν, ὡς μήτε βάρος ἐξ αὑτοῦ μήτε κουφότητα τοῦ ἀέρος ἔχοντος. (43.) *τὸν ἀέρα φύσει ζοφερὸν εἶναι λέγει, καὶ τούτῳ τεκμηρίῳ χρῆται τοῦ καὶ ψυχρὸν εἶναι πρώτως· ἀντικεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ζοφερὸν πρὸς τὴν λαμπρότητα τὸ δὲ ψυ-*
F *χρὸν πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ πυρός. ταῦτα κινῶν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων πάλιν ἐν τοῖς περὶ Ἕξεων οὐδὲν ἄλλο τὰς ἕξεις πλὴν ἀέρας εἶναί φησιν· 'ὑπὸ τούτων γὰρ συνέχεται τὰ σώματα· καὶ τοῦ ποιὸν ἕκαστον εἶναι τῶν ἕξει συνεχομένων αἴτιος ὁ συνέχων ἀήρ ἐστιν, ὃν σκληρότητα μὲν ἐν σιδήρῳ πυκνότητα δ' ἐν λίθῳ λευκότητα*
1054 *δ' ἐν ἀργύρῳ καλοῦσι,'* | *πολλὴν ἀτοπίαν καὶ μάχην τούτων ἐχόντων· εἰ μὲν γὰρ μένει ὁποῖός ἐστι φύσει, πῶς τὸ μέλαν ἐν τῷ μὴ λευκῷ λευκότης γίνεται καὶ τὸ μαλθακὸν ἐν τῷ μὴ σκληρῷ σκληρότης καὶ τὸ μανὸν ἐν τῷ μὴ πυκνῷ πυκνότης; εἰ δὲ μιγνύμενος ἐν τούτοις ἐξίσταται καὶ συνομοιοῦται, πῶς ἕξις ἐστὶν ἢ δύναμις ἢ αἰτία τούτων, ὑφ' ὧν κρατεῖται; πάσχοντος γάρ ἐστιν οὐ δρῶντος, οὐδὲ συνέχοντος ἀλλ' ἐξασθενοῦντος ἡ τοιαύτη μεταβολή, καθ' ἣν ἀπόλλυσι τὰς αὐτοῦ ποιότητας. καίτοι πανταχοῦ τὴν ὕλην ἀργὸν ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἀκίνητον ὑποκεῖσθαι ταῖς ποιότησιν ἀποφαίνουσι, τὰς δὲ ποιότητας πνεύματ' οὔσας καὶ*
B *τόνους ἀερώδεις, οἷς ἂν ἐγγένωνται μέρεσι τῆς ὕλης, εἰδοποιεῖν ἕκαστα καὶ σχηματίζειν. ταῦτα δ' οὐκ ἔνεστι λέγειν αὐτοῖς, τὸν ἀέρα φύσει τοιοῦτον ὑποτιθεμένοις· ἕξις γὰρ*

2—5 SVF II 435 || **5—9** SVF II 429 (cf. 948d) || **9—14** et **22—26** SVF II 449

1 *ταῦ μὲν . . .* (2) *προσνεμομένου* om. Xg || **5** *ἢ* ante *τὸν* Xg F¹ B del. F² om. *Π* (latetne *ἔτι* vel sim.?) *ἔτι* Sa. | *εἶναι* om. g || **9** *τῶν* (cf. 1078e 1084d)] *περὶ* g || **10** *τὰς ἕξεις*] *ταυ Ιξεις* g || **12** *ὁ συν. αἴτιος* g | *ὃν*] *ὃς* a^corr. *Π* || **13** *-τατον* ter pro *-τητα* g || **14** *καλοῦσι* om. E 1⅓ lineis vacuis relictis || **15** sic g X³ B *τε* post *ὁποῖος* O *γε* Re. || **16** *τῷ μαλθακῷ* F¹ et ut vid. X¹ || **17** *τῷ* om. X¹ F¹ a A | *πυκνῷ*] *μανῷ* g || **19** *ἢ*¹] *καὶ* E || **23** *ἀργὴν καὶ ἀκίνητον ἐξ ἑαυτῆς* E || **24** *οὔσας* g X³ *οὓς δὲ* O || **26** *δ'* om. F*Π*

ὧν καὶ τόνος αὐτῷ συνεξομοιώσει τῶν σωμάτων ἕκαστον ὥστε μέλαν εἶναι καὶ μαλθακόν· εἰ δὲ τῇ πρὸς ἐκεῖνα κράσει τὰς ἐναντίας λαμβάνει μορφὰς αἷς ἔχειν πέφυκεν, ὕλη τρόπον τινὰ τῆς ὕλης, οὐκ αἴτιον οὐδὲ δύναμίς ἐστιν.

44. Ὅτι τοῦ κόσμου κενὸν ἐκτὸς ἄπειρόν ἐστι, τὸ δ ἄπειρον οὔτ' ἀρχὴν οὔτε μέσον οὔτε τελευτὴν ἔχει, πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ λέγεται. καὶ τούτῳ μάλιστα τὴν λεγομένην ὑπ' Ἐπικούρου (fr. 299) τῆς ἀτόμου κάτω φορὰν ἐξ αὐτῆς ἀναιροῦσιν, οὐκ οὔσης ἐν ἀπείρῳ διαφορᾶς, καθ' C
ἣν τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω νοεῖται γινόμενον. ἀλλ' ἔν γε τῷ τετάρτῳ περὶ Δυνατῶν μέσον τινὰ τόπον καὶ μέσην χώραν ὑποθέμενος ἐνταῦθά φησιν ἱδρῦσθαι τὸν κόσμον· ἔστι δ' ἡ λέξις αὕτη· 'διὸ καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου εἰ ῥητέον φθαρτὸν εἶναι αὐτόν, λόγου οἴομαι δεῖσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐμοὶ φαίνεται οὕτως ἔχειν. οἷα τε δ' εἰς τὴν ὥσπερ ἀφθαρσίαν πολύ τι αὐτῷ συνεργεῖν καὶ ἡ τῆς χώρας κατάληψις, οἷον διὰ τὸ ἐν μέσῳ εἶναι· ἐπεί, εἰ ἀλλαχῇ νοηθείη ὤν, καὶ παντελῶς ἂν αὐτῷ συνάπτοι ἡ φθορά.' καὶ μετὰ μικρὸν αὖθις· 'οὕτω γάρ πως καὶ ἡ οὐσία συντέτευχεν ἀιδίως τὸν D
μέσον κατειληφυῖα τόπον, εὐθὺς τοιάδε τις οὖσα ὥστε ⟨καὶ⟩ καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συντυχίαν μὴ ἐπιδέχεσθαι αὐτὴν φθοράν, καὶ κατὰ τοῦτ' εἶναι ἀίδιον.' ταῦτα μίαν μὲν ἔχει καταφανῆ καὶ βλεπομένην ἐναντίωσιν, ἐν ἀπείρῳ μέσον τινὰ τόπον καὶ μέσην χώραν ἀπολείποντος· δευτέραν δ' ἀδηλοτέραν μὲν ἀλογωτέραν δὲ ταύτης.

5—10 SVF II 539 || 10—22 SVF II 551 (cf. 425de 925f)

2 *μέλαν* Xg *μάλα* O || 3 *αἷς*] *ἃς* g X^{3}B || 6 *τελευτὴν* g X^{3} *τελευταῖον* O || 7 *τοῦτο* FaA (*τούτω* E) *τούτων* B || 9 *ἐξ αὐτῆς* (*αὐτ.* Ω) hiatus vitandi causa hic positum || 13 *εἰ* om. *Π* | *αὐτὸν φθαρτὸν εἶναι* F*Π* || 14 *οἰόμενον* F*Π* | *καὶ* g X^{3} om. O || 15 *οἷα τε* et 16 *συνεργεῖν* Po. (*δοκεῖ* et *συνεργεῖν* Re.) *οἱονεὶ* et *συνεργεῖ* Ω *οἱονεὶ* certe non ad *συνεργεῖν* sed ad *ἀφθαρσίαν* quadraret (cf. 425d) ac fort. ante *ἀφθ.* cum Wy. *οἱονεὶ* pro *ὥσπερ* scribendum est (*ὡσανεὶ* ibi Ra.) || 16 *συνεργεῖ*] *συνείργεσθαι* p. 425 codd. || 21 ⟨*καὶ*⟩ Bern. positio mundi non unica causa est cf. *καὶ* v. 16 || 22 *καταυτοῦτ'* X^{1} *κατ' αὖ τοῦτ'* F^{1} *κατὰ τοῦτ'* F^{2}*Π* *κατ' αὐτὸ τοῦτ'* BX^{3} *καὶ τοῦτ' αὐτὸ* g *καὶ κατὰ τοῦτο* Wy. *καὶ κατὰ τοῦτ' αὐτὸ* Re. || 23 *ἐναντίωσ* X^{1}F^{1}

οἰόμενος γὰρ οὐκ ἂν ἄφθαρτον διαμένειν τὸν κόσμον, εἰ κατ' ἄλλο μέρος αὐτῷ τοῦ κενοῦ συντετεύχει γενέσθαι τὴν ἵδρυσιν, δῆλός ἐστι δεδιὼς μή, τῶν μερῶν τῆς οὐσίας ἐπὶ
E *τὸ μέσον φερομένων, διάλυσις καὶ φθορὰ τοῦ κόσμου γένοιτο. ταῦτα δ' οὐκ ἂν ἐφοβεῖτο, μὴ φύσει τὰ σώματα φέρεσθαι πανταχόθεν ἐπὶ τὸ μέσον ἡγούμενος οὐ τῆς οὐσίας ἀλλὰ τῆς περιεχούσης τὴν οὐσίαν χώρας. περὶ οὗ καὶ πολλάκις εἴρηκεν ὡς ἀδυνάτου καὶ παρὰ φύσιν ὄντος· οὐ γὰρ ὑπάρχειν ἐν τῷ κενῷ διαφοράν, ᾗ τὰ σώματα δευρὶ μᾶλλον ἢ δευρὶ προσάγεται· τὴν δὲ τοῦ κόσμου τούτου σύνταξιν αἰτίαν εἶναι τῆς κινήσεως ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ νευόντων καὶ φερομένων πανταχόθεν. ἀρκεῖ δ' εἰς τοῦτο παραθέσθαι λέξιν ἐκ τοῦ δευτέρου περὶ Κινήσεως. ὑπειπὼν γὰρ ὅτι 'τέλεον μὲν ὁ κόσμος σῶμά*
F *ἐστιν, οὐ τέλεα δὲ τὰ τοῦ κόσμου μέρη τῷ πρὸς τὸ ὅλον πως ἔχειν καὶ μὴ καθ' αὑτὰ εἶναι' καὶ περὶ τῆς κινήσεως αὐτοῦ διελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν συμμονὴν καὶ τὴν συνοχὴν τὴν ἑαυτοῦ κινεῖσθαι διὰ τῶν μερῶν πάντων πεφυκότος, οὐκ ἐπὶ τὴν διάλυσιν καὶ τὴν θρύψιν, ταῦτ' ἐπείρηκεν· 'οὕτω δὲ τοῦ ὅλου τεινομένου εἰς αὑτὸ καὶ κινουμένου καὶ τῶν μορίων ταύτην τὴν κίνησιν ἐχόντων ἐκ τῆς τοῦ σώματος*
1055 *φύσεως, πιθανὸν | πᾶσι τοῖς σώμασιν εἶναι τὴν πρώτην κατὰ φύσιν κίνησιν πρὸς τὸ τοῦ κόσμου μέσον, τῷ μὲν κόσμῳ οὑτωσὶ κινουμένῳ πρὸς αὑτόν, τοῖς δὲ μέρεσιν ὡς ἂν μέρεσιν οὖσιν.' εἶτα, φήσαι τις ἄν, ὦ ἄνθρωπε, τί παθὼν ἐπελάθου τῶν λόγων τούτων, ὥστε τὸν κόσμον, εἰ μὴ τὴν μέσην χώραν ἐκ τύχης κατειλήφει, διαλυτὸν καὶ φθαρτὸν ἀποφαίνειν; εἰ γὰρ αὐτός γε νεύειν ἐπὶ τὸ αὑτοῦ*

3—5 SVF II 551 ‖ **5—25** SVF II 550 ‖ **8—10** cf. p. 51, 9

2 *κενοῦ*] *νοῦ* g | *συντετεύχει* Po. (cf. v. 27) *συντέτευχε* ‖ **9** *ᾗ* g X^3 *ἢ* $X^1 F^1$ *ἧ* O ‖ **10** *τούτου* om. X F *Π* B ‖ **11** *τῆς* om. g ‖ **12** *φερομένων* sc. *τῶν σωμάτων* (9); an *φ.* ⟨*πάντων τῶν μερῶν*⟩ *παντ.*? cf. p. 53, 1 ‖ **13** *τοῦτο*] *τοῦ* F *a* A^1 | *τοῦ*] in ras. X om. g (*δευ* in ras.) *δὲ τοῦ* F ‖ **15** *τῷ*] *τὸ* *a* A ‖ **16** *ἔχει* X^1 F *a* A^1 ‖ **19** *εἴρηκεν* F *Π* ‖ **20** *τοῦ* om. g | *τειν.*] *γενομένου* g *κινουμένου* (om. *καὶ κινουμένου*) B | *εἰσαυτὸ* X^1 ('ss.[3]) *εἰς ἑαυτὸ* g (cf. v. 24 SVF II p. 146, 10) *εἰς ταὐτὸ* F *Π* ‖ **20. 21** v. add. ‖ **24** *κινουμένου* X^1 (ut vid.) F *a* A^1 ‖ **28** *αὐτοῦ*] *αὐτὸ* *Π*

μέσον ἀεὶ πέφυκε καὶ τὰ μέρη πρὸς τοῦτο κατατείνειν πανταχόθεν, ὅποι ποτ᾽ ἂν τοῦ κενοῦ μετατεθῇ, συνέχων ἑαυτὸν οὕτως καὶ περιστέλλων, ἄφθαρτος καὶ ἄθρυπτος διαμενεῖ· τὰ γὰρ θρυπτόμενα καὶ σκεδαννύμενα τοῦτο B *πάσχει διακρίσει τῶν μερῶν ἑκάστου καὶ διαλύσει πρὸς τὸν οἰκεῖον τόπον ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν ἀπορρέοντος. τί δὴ κατ᾽ ἄλλο τοῦ κενοῦ τεθέντα τὸν κόσμον οἰόμενος οὕτω παντελεῖ συνάπτεσθαι φθορᾷ καὶ λέγων οὕτως καὶ διὰ τοῦτο μέσον ἐν τῷ μηδὲν ἔχειν πεφυκότι μέσον ζητῶν ἀπείρῳ, τὰς μὲν τάσεις καὶ συνοχὰς καὶ νεύσεις ἐκείνας ὡς οὐδὲν ἐχέγγυον εἰς σωτηρίαν ἐχούσας ἀφῆκας, τῇ δὲ καταλήψει τοῦ τόπου τὴν σύμπασαν αἰτίαν τῆς διαμονῆς ἀνέθηκας; καίτοι τοῖς προειρημένοις ταυτὶ συνάπτεις, ὥσπερ αὐτὸς σεαυτὸν ἐξελέγξαι φιλοτιμούμενος· 'ὃν τρόπον δὲ κινεῖται ἕκαστον τῶν μορίων συμφυὲς ὂν τῷ λοιπῷ, εὔλογον οὕτως καὶ καθ᾽ αὑτὸ κινεῖσθαι, καὶ εἰ λόγου χάριν* C *νοήσαιμεν αὐτὸ καὶ ὑποθοίμεθα εἶναι ἐν κενῷ τινι τοῦ κόσμου τούτου· ὡς γὰρ ἂν συνεχόμενον πάντοθεν ἐκινεῖτο ἐπὶ τὸ μέσον, μενεῖ ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ, κἂν λόγου χάριν ἐξαίφνης περὶ αὐτὸ γένηται κενόν.' εἶτα μέρος μὲν ὁτιοῦν ὑπὸ κενοῦ περιληφθὲν οὐκ ἀποβάλλει τὴν ἐπὶ τὸ τοῦ κόσμου μέσον ἄγουσαν ῥοπήν, αὐτὸς δ᾽ ὁ κόσμος, ἂν μὴ τὴν μέσην παρασκευάσῃ χώραν αὐτῷ τὸ αὐτόματον, ἀπολεῖ τὸν συνεκτικὸν τόνον, ἄλλοις ἀλλαχόσε τῆς οὐσίας αὐτοῦ μέρεσι φερομένης.* (45.) *καὶ ταῦτα μὲν ἔχει μεγάλας*

13—20 SVF II 550

2 *ὅπη* g | *τοῦ κενοῦ* (*κείνου* ut vid. $X^1 F^1$)] *ἐκεῖνος* g X^3 || **4** *διαμένει* **Ω** || **6** *τί δὴ* Po. (cf. p. 52, 25) *ὁ* (*ὃ* g) *δὴ* g X^3 B *ὅδ᾽ εἰ* (F) vel *ὁ δ᾽ εἰ* X^1 **O** *σὺ δὴ* Steph. || **7** *τεθέντα τὸν κόσμον* g X^3 B *τεθὲν ὁ κόσμος* ut vid. $X^1 F^1$ *τεθείη ὁ κόσμος* F^2*Π* cf. Herm. p. 5 || **8** *παντελεῖ σ. φθορᾷ* g X^3 B *παντελῆ σ. φθορὰν* **O** || **9** *ζητῶν ἀπείρῳ* (-*ρῳ* iam Mez.) Duebn. *τῇ* vel *τῆι* (*τι* B) *τῶν ἀπείρων* **Ω** (*πεφυκότι* . . lac. ½ versus . . *τὰς* E) || **10** *καὶ τὰς συν.* g || **12** sic g X^3 *διανομῆς* **O** || **14** *σεαυτὸν* B *ἑαυτὸν* **O** || **17** *πυθοίμεθα* g || **19** *μενεῖ* Po. cf. v. 4 *μένει* || **20** *αὐτὸν* F*Π* | *ὅτιοῦννῦν* $X^1 F^1$ *ὅτι οὖν νῦν* g X^3 || **21** *τὸ* om. X^1 F*Π*, quare (22) *μέσην* A E || **22** *ὁ* om. α, habet A sed *κόσμ* in ras. || **25** *φερομένης* dub. Wy. *φαινομένης* g (sed *ιν* in ras. ut vid.) X^3 *φαινομένοις* $X^1 F^1$ *φερομένοις* F^2*Π* | *καὶ*] *εἰ* X g F^1

D *ὑπεναντιώσεις πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον, ἐκεῖνο δ' ἤδη καὶ πρὸς τὸν περὶ θεοῦ καὶ προνοίας, τὸ τὰ μικρότατα τῶν αἰτίων τούτοις ἀνατιθέντα τὸ κυριώτατον ἀφαιρεῖσθαι καὶ μέγιστον. τί γάρ ἐστι κυριώτερον τῆς τοῦ κόσμου διαμονῆς καὶ τοῦ τὴν οὐσίαν ἡνωμένην τοῖς μέρεσι συνέχεσθαι πρὸς αὑτήν; ἀλλὰ τοῦτό γε συμπέπτωκεν αὐτομάτως κατὰ Χρύσιππον. εἰ γὰρ ἡ τοῦ τόπου κατάληψις αἰτία τῆς ἀφθαρσίας ἐστὶν αὕτη δὲ συντυχίᾳ γέγονε, δῆλον ὅτι συντυχίας ἔργον ἡ σωτηρία τῶν ὅλων ἐστίν, οὐχ εἱμαρμένης καὶ προνοίας.*

46. *Ὁ δὲ τῶν δυνατῶν λόγος πρὸς τὸν τῆς εἱμαρμένης λόγον αὐτῷ πῶς οὐ μαχόμενός ἐστιν; εἰ γὰρ οὐκ ἔστι* E *δυνατὸν ὅπερ ἢ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ἔσται κατὰ Διόδωρον, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέσθαι, κἂν μὴ μέλλῃ γενήσεσθαι, δυνατόν ἐστιν, ἔσται δυνατὰ πολλὰ τῶν μὴ καθ' εἱμαρμένην *** ἀνίκητον καὶ ἀνεκβίαστον καὶ περιγενητικὴν ἁπάντων ἡ εἱμαρμένη δύναμιν ἀπόλλυσιν, ἢ ταύτης οἵαν ἀξιοῖ Χρύσιππος οὔσης τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέσθαι πολλάκις εἰς τὸ ἀδύνατον ἐμπεσεῖται. καὶ πᾶν μὲν ἀληθὲς ἀναγκαῖον ἔσται τῇ κυριωτάτῃ πασῶν ἀνάγκῃ κατειλημμένον, πᾶν δὲ ψεῦδος ἀδύνατον, τὴν μεγίστην ἔχον αἰτίαν ἀντιπίπτουσαν αὐτῷ πρὸς τὸ ἀληθὲς γενέσθαι. ᾧ γὰρ ἐν θαλάττῃ πεπρωμένον ἐστὶν ἀποθανεῖν, πῶς ἂν οἷόν τε* F *τοῦτον ἐπιδεκτικὸν εἶναι τοῦ ἐν γῇ ἀποθανεῖν; τί δέ; τὸν Μεγαροῖ δυνατόν ἐστιν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης κωλυόμενον;*

47. *Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ τῶν φαντασιῶν λεγόμενα νεανικῶς πρὸς τὴν εἱμαρμένην ἐναντιοῦται. τὴν γὰρ φαντα-*

11—19 SVF II 202 cf. Cicero fat. 12—14 et Diog. L. VII 75 || **27**—p. 55, **7** SVF II 994 (ad p. 55, 4 cf. III 554)

3 sic g X[3] *αἰτιῶν* **O** || **5** *τοῦ* B? om. g *τὸ* **O** || **6** *αὐτομάτως*] noluit hoc ipse Chrys. || **9** *ἡ τ. ὅλων ἐστὶ σωτ.* g *τ. ὅλων ἡ σωτ. ἐστὶν* B || **12** *μαχόμενον Π* | *εἰ . . .* (15) *ἐστιν* om. g || **14** *ἐπιδεκτὸν* X[1] (ut vid.) F*Π* || **16** ⟨*ἢ ἄρα τὴν*⟩ Arn. ⟨*ὥστ' ἢ τὴν*⟩ Po. || **17** *ἡ εἱμαρμένη* Re. Arn. *ἢ* (vel *ᾗ*) *εἱμαρμένην* | *ἢ*] *οἱ* g | *οἵαν* ς *οἷον* **Ω** (ss. g) || **23** *ἂν* g om. **O** || **24** *ἀποθανεῖν ἐν γῇ* Bens. | *δέ* om. g

σίαν βουλόμενος οὐκ οὖσαν αὐτοτελῆ τῆς συγκαταθέσεως αἰτίαν ἀποδεικνύειν, εἴρηκεν ὅτι 'βλάψουσιν οἱ σοφοὶ ψευδεῖς φαντασίας ἐμποιοῦντες, ἂν αἱ φαντασίαι ποιῶσιν αὐτοτελῶς τὰς συγκαταθέσεις· πολλάκις γὰρ οἱ σοφοὶ ψεύδει χρῶνται | πρὸς τοὺς φαύλους καὶ φαντασίαν παριστᾶσι **1056** *πιθανήν, οὐ μὴν αἰτίαν τῆς συγκαταθέσεως· ἐπεὶ καὶ τῆς ὑπολήψεως αἰτία τῆς ψευδοῦς ἔσται καὶ τῆς ἀπάτης.' ταῦτ' οὖν ἄν τις ἀπὸ τοῦ σοφοῦ μεταφέρων ἐπὶ τὴν εἱμαρμένην λέγῃ μὴ διὰ τὴν εἱμαρμένην γίνεσθαι τὰς συγκαταθέσεις, ἐπεὶ διὰ τὴν εἱμαρμένην ἔσονται καὶ ψευδεῖς συγκαταθέσεις καὶ ὑπολήψεις καὶ ἀπάται καὶ βλαβήσονται διὰ τὴν εἱμαρμένην, ὁ τοῦ βλάπτειν τὸν σοφὸν ἐξαιρούμενος λόγος ἅμα καὶ τὸ μὴ πάντων αἰτίαν εἶναι τὴν εἱμαρμένην ἀποδείκνυσιν. εἰ γὰρ μήτε δοξάζουσι μήτε βλάπτονται διὰ τὴν εἱμαρμένην, δῆλον ὅτι οὐδὲ κατορθοῦσιν οὐδὲ φρονοῦσιν οὐδ' ὑπολαμβάνουσι βεβαίως οὐδ' ὠφε-* B *λοῦνται διὰ τὴν εἱμαρμένην, ἀλλ' οἴχεται τὸ πάντων αἰτίαν εἶναι τὴν εἱμαρμένην. ὁ δὲ λέγων, ὅτι Χρύσιππος οὐκ αὐτοτελῆ τούτων αἰτίαν ἀλλὰ προκαταρκτικὴν μόνον ἐποιεῖτο τὴν εἱμαρμένην, ἐκεῖ πάλιν αὐτὸν ἀποδείξει μαχόμενον πρὸς αὐτόν, ὅπου τὸν μὲν Ὅμηρον ὑπερφυῶς ἐπαινεῖ περὶ τοῦ Διὸς λέγοντα (Ο 109)· 'τῷ ἔχεθ', ὅττι κεν ὔμμι κακὸν πέμπῃσιν ἑκάστῳ' ἢ ἀγαθόν, καὶ τὸν Εὐριπίδην* (Suppl. 734)

> *'ὦ Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς*
> *φρονεῖν λέγοιμ' ἄν; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,*
> *δρῶμέν τε τοιάδ', ἃ σὺ τυγχάνεις φρονῶν·'*

αὐτὸς δὲ πολλὰ τούτοις ὁμολογούμενα γράφει, τέλος δέ C *φησι μηδὲν ἴσχεσθαι μηδὲ κινεῖσθαι μηδὲ τοὐλάχιστον*

18—p. 56, **7** SVF II 997 || **28**—p. 56, **2** SVF II 937 (cf. 1050d et 1076e)

3 *φαντασίαι πυ..* 8 lit... *αὐτ.* g || **7** *ψ..* 3 lit... *ἔσται* g || **9** *λέγει* F^1 *λέγοι* EB || **10** *ἐπεὶ* ... (11) *συγκαταθέσεις* om. g || **14** *ἀποδεικνύουσιν* (sed *ου* in ras.) g | *εἰ γὰρ* F^3*Π* om. X^1F^1 *εἰ δὲ* gX^3B || **17** *ἀλλ'* ... (18) *εἱμαρμένην* om. Xg || **22** *τῷ*] *τὸ* g (*τὸ,*) X^3 om. B || **26** *λέγουσι* Eur. || **27** *ἂν σὺ τυγχάνῃς*? *τοιαῦθ' ἂν* (*ἃ* P) *σὺ τυγχάνῃς θέλων* Eur. an libere Pl. ultima attulit? || **28** *δέ*[2]] *γὰρ* Xg

ἄλλως ἢ κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον, ὃν τῇ εἱμαρμένῃ τὸν αὐτὸν εἶναι. ἔτι τοίνυν τὸ μὲν προκαταρκτικὸν αἴτιον ἀσθενέστερόν ἐστι τοῦ αὐτοτελοῦς καὶ οὐκ ἐξικνεῖται κρατούμενον ὑπ' ἄλλων ἐνισταμένων, τὴν δ' εἱμαρμένην αἰτίαν ἀνίκητον καὶ ἀκώλυτον καὶ ἄτρεπτον ἀποφαίνων αὐτὸς Ἄτροπον καλεῖ καὶ Ἀδράστειαν καὶ Ἀνάγκην καὶ Πεπρωμένην ὡς πέρας ἅπασιν ἐπιτιθεῖσαν. πότερον οὖν τὰς συγκαταθέσεις μὴ λέγωμεν ἐφ' ἡμῖν εἶναι μηδὲ τὰς ἀρετὰς D *μηδὲ τὰς κακίας μηδὲ τὸ κατορθοῦν μηδὲ τὸ ἁμαρτάνειν, ἢ τὴν εἱμαρμένην λέγωμεν ἐλλείπουσαν εἶναι καὶ τὴν πεπρωμένην ἀπεράτωτον καὶ τὰς τοῦ Διὸς κινήσεις καὶ σχέσεις ἀσυντελέστους; τούτων γὰρ ἕπεται τὰ μὲν τῷ αὐτοτελῆ τὰ δὲ τῷ προκαταρκτικὴν μόνον αἰτίαν εἶναι τὴν εἱμαρμένην. αὐτοτελὴς μὲν γὰρ αἰτία πάντων οὖσα τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ ἑκούσιον ἀναιρεῖ, προκαταρκτικὴ δὲ τὸ ἀκώλυτος εἶναι καὶ τελεσιουργὸς ἀπόλλυσιν. οὐδὲ γὰρ ἅπαξ ἢ δὶς ἀλλὰ πανταχοῦ μᾶλλον δ' ἐν πᾶσι τοῖς Φυσικοῖς* E *γέγραφε ταῖς μὲν κατὰ μέρος φύσεσι καὶ κινήσεσιν ἐνστήματα πολλὰ γίνεσθαι καὶ κωλύματα, τῇ δὲ τῶν ὅλων μηδέν. καὶ πῶς εἰς τὰς κατὰ μέρος ἡ τῶν ὅλων διατείνουσα κίνησις, ἐμποδιζομένων καὶ κωλυομένων ἐκείνων, ἀνεμπόδιστος αὐτὴ καὶ ἀκώλυτός ἐστιν; οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀνεμπόδιστος, εἰ μηδ' ἡ τοῦ ποδὸς ἢ τῆς χειρός· οὐδ' ἡ τῆς νεὼς κίνησις ἀκώλυτος ἂν εἴη, ἂν αἱ περὶ τὸ ἱστίον ἢ τὴν εἰρεσίαν ἐνέργειαι κωλύσεις τινὰς ἔχωσιν. ἄνευ δὲ τούτων, εἰ μὲν αἱ φαντασίαι μὴ γίνονται καθ' εἱμαρμένην *** τῶν συγκαταθέσεων· εἰ δ' ὅτι ποιεῖ*

16—20 SVF II 935 || **26**—p. 57, **13** SVF II 993

2 *τοίνυν* om. g | *προκατ.* g X^3 *καταρκ.* **O** || **4** *ἐξανισταμένων* F*Π* || **8** *λέγωμεν* A E (B?) *λέγομεν* **O** || **10** *ἢ* A^2 in mg. E *εἰ* **O** | *λέγωμεν* E *λέγοιμεν* X^3B *λέγομεν* **O** | *ἐλλείπουσιν* g || **12** *γὰρ* post *μὲν* (sed del.) X^1F^1 || **13** *αὐτο‿τελῆ* Xa^1 *αὐτοτελεῖ* **O** | *τῷ* g X^3 om. **O** | *πρωτοκαταρκτ.* X^1 (ut vid.) Fa^1 | *μόνην* g || **14** *γὰρ* A^2E om. **O** || **15** *ἀκώλυτον* Fa^1 || **17** *πολλαχοῦ*? (etsi cf. p. 45, 19) || **18** *καὶ κινήσεσιν* om. Xg || **24** *ἂν αἱ* g X^3 om. **O** (*ἂν* ante *κωλύσεις* hab. E) || **25** *ἐνέργειαν* F quare *εἰρεσίας ἐνέργειαν* $a^{corr.}$ *Π* || **27** lac. agn. Xyl. ⟨*πῶς ἐροῦμεν αἰτίαν εἶναι τὴν εἱμαρμένην*⟩ Bern.

φαντασίας ἀγωγοὺς ἐπὶ τὴν συγκατάθεσιν, καθ' εἱμαρμένην αἱ συγκαταθέσεις γίνεσθαι λέγονται, πῶς οὐ μάχεται πρὸς ἑαυτὴν πολλάκις ἐν τοῖς μεγίστοις διαφόρους ποιοῦσα F φαντασίας καὶ περισπῶσας ἐπὶ τἀναντία τὴν διάνοιαν, ὅτε τοὺς προστιθεμένους τῇ ἑτέρᾳ καὶ μὴ ἐπέχοντας ἁμαρτάνειν λέγουσιν, ἂν μὲν ἀδήλοις εἴκωσι, προπίπτοντας, ἂν δὲ ψευδέσι, διαψευδομένους, ἂν δὲ κοινῶς ἀκαταλήπτοις, δοξάζοντας; καίτοι δεῖ, τριῶν ὄντων, ἢ μὴ πᾶσαν εἶναι φαντασίαν εἱμαρμένης ἔργον ἢ πᾶσαν παραδοχὴν φαντασίας καὶ συγκατάθεσιν ἀναμάρτητον ἢ μηδ' αὐτὴν τὴν εἱμαρμένην ἀνεπίληπτον· | οὐκ οἶδα γὰρ ὅπως ἀνέγκλητός ἐστι 1057 τοιαύτας ποιοῦσα φαντασίας, αἷς τὸ μὴ μάχεσθαι μηδ' ἀντιβαίνειν ἀλλ' ἕπεσθαι καὶ εἴκειν ἐγκλητόν ἐστι. καὶ μὴν ἔν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλεῖστος λόγος αὐτῷ τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ περὶ τίνος γέγονε; περὶ τοῦ 'μήτε πράττειν μήθ' ὁρμᾶν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιοῦντας οἰκείας φαντασίας γενομένης εὐθὺς ὁρμᾶν μὴ εἴξαντας μηδὲ συγκαταθεμένους.' αὖθις δέ φησι Χρύσιππος καὶ τὸν θεὸν ψευδεῖς ἐμποιεῖν φαντασίας καὶ τὸν σοφόν, οὐ συγκατατιθεμένων οὐδ' εἰκόντων δεομένους ἡμῶν, B ἀλλὰ πραττόντων μόνον καὶ ὁρμώντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φαύλους ὄντας ὑπ' ἀσθενείας συγκατατίθεσθαι ταῖς τοιαύταις φαντασίαις. ἡ δὲ τούτων τῶν λόγων ταραχὴ καὶ διαφορὰ πρὸς αὐτοὺς οὐ πάνυ δυσθεώρητός ἐστιν. ὁ γὰρ

13—p. 58, **8** SVF III 177 et p. 246 (= Antipater fr. 19) **16** sqq. cf. 1122 bc || **21—24** cf. p. 204, 18—19

5 *προστιθ.* g X[3] A[corr.] *προτιθ.* O || **6** *μὲν*] *μὴ* g E | *προσπίπτοντας* Ω corr. Salm. || **7** *κοινοῖς* X B *κολιοῖς* g | *ἀκαταλήπτως* g X[3] B || **8** *δεῖ* Wy. *δὴ* | *φαντασίας* F a || **9.10** sic g *καὶ συγκ. φαντασίας* O || **10** *ἢ* g X[3] E *εἰ* X[1] F a *ἢ εἰ* A || **11** *γὰρ* om. g X[3] B || **12** *μὴ* om. X[1] || **14. 15** sic g X[3] *ὁ πλεῖστος αὐτ. τε χρ. κ. ἀντ. τόνος* (*τίνος* X) *γέγονε· περὶ τοῦ* O an [*λόγος*] et *πόνος* (pro *τόνος* ut 498 d) *περὶ τίνος γέγονε*; scr.? cf. Herm. p. 6 || **17. 18** sic X[1] (ut vid.) F (*ἀξιοῦντας*, sed *ου* e corr., ita ut *ω* cum hasta legi possit, porro *οἰκείους* m. 1) *Π* *ὑποθέσεις τὰς ἀξίως τῆς οἰκείας φαντασίας γενομένας* g X[3] B || **22** *μόνων* X[1] (ut vid.) F a om. E | *ὁρμόντων* ut vid. X[1] g[1] et A[1] | *ἐπὶ*] *εἰς* g || **24** *ἡ δὲ*] *μηδὲ* g

(1057) *οὐ δεόμενος συγκατατιθεμένων ἀλλὰ πραττόντων μόνον, οἷς ἐνδίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε θεὸς εἴτε σοφός, οἶδεν ὅτι πρὸς τὸ πράττειν ἀρκοῦσιν αἱ φαντασίαι καὶ παρέλκουσιν αἱ συγκαταθέσεις· ὡς εἴ γε γινώσκων ὅτι πρακτικὴν ὁρμὴν οὐ παρίστησι φαντασία δίχα συγκαταθέσεως, ψευδεῖς ἐνεργάζεται καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἑκὼν αἴτιός ἐστι* C *τοῦ προπίπτειν καὶ ἁμαρτάνειν ἀκαταλήπτοις συγκατατιθεμένους.*

2 sic g X³ *ταῖς φαντασίαις* O || 4 *εἴ*] *ὅ* B [*ὡς*] *εἰ δὲ* Arn. male. 'nam si illud *οὐ δεόμενος* non significat impetum sine assensu fieri, Chr. in ea incidit quae p. 55, 7 vitare voluit' (cf. p. 57, 11 de fato) || 7 *προσπίπτειν* Ω corr. Ra. | *καὶ* om. F¹

71.

ΟΤΙ ΠΑΡΑΔΟΞΟΤΕΡΑ ΟΙ ΣΤΩΙΚΟΙ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΛΕΓΟΥΣΙΝ

(Plan. 40)

1. Ὁ Πινδάρου Καινεὺς εὔθυναν ὑπεῖχεν, ἀπιθάνως ἄρρηκτος σιδήρῳ καὶ ἀπαθὴς τὸ σῶμα πλασσόμενος, εἶτα D καταδὺς ἄτρωτος ὑπὸ γῆν 'σχίσας ὀρθῷ ποδὶ γᾶν' (fr. 167)· ὁ δὲ Στωικὸς Λαπίθης, ὥσπερ ἐξ ἀδαμαντίνης ὕλης ὑπ' αὐτῶν τῆς ἀπαθείας κεχαλκευμένος, οὐκ ἄτρωτός ἐστιν οὐδ' ἄνοσος οὐδ' ἀναλγής, ἄφοβος δὲ μένει καὶ ἄλυπος καὶ ἀήττητος καὶ ἀβίαστος, τιτρωσκόμενος ἀλγῶν στρεβλούμενος, ἐν κατασκαφαῖς πατρίδος ἐν πάθεσιν οἰκείοις. καὶ ὁ μὲν Πινδάρου Καινεὺς βαλλόμενος οὐ τιτρώσκεται· ὁ δὲ τῶν Στωικῶν σοφὸς ἐγκλειόμενος οὐ κωλύεται καὶ κατακρημνιζόμενος οὐκ ἀναγκάζεται καὶ στρεβλούμενος οὐ βα- E σανίζεται καὶ πηρούμενος οὐ βλάπτεται καὶ πίπτων ἐν τῷ παλαίειν ἀήττητός ἐστι καὶ περιτειχιζόμενος ἀπολιόρκητος καὶ πωλούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνάλωτος, οὐθὲν τῶν πλοίων διαφέρων, οἷς ἐπιγέγραπται μὲν Εὔπλοια καὶ Πρόνοια ⟨καὶ⟩ Σῴζουσα καὶ Θεραπεία, χειμάζεται δὲ καὶ συντρίβεται καὶ ἀνατρέπεται.

Argumentum Ciceronis libro de Paradoxis Stoicorum cognatum Plutarchus ludens tractavisse videtur, non ut haec in publicum ederet sed ut amicos recitando delectaret. eadem ratione etiam Epicureorum doctrinam in ludibrium vertit (Lampr. 143).
Lampr. 79. servatus libellus tantum in Planudis codicibus (Π): αAE (inde a p. 60, 21 collatus) βγBn.

6 sqq. cf. SVF III 567 sqq. || 15 cf. RE Suppl. V 947 sqq. (Miltner)

Titulus sic in Lampriae catal. 79 (cf. 143) et in subscriptione cod. E σύνοψις τοῦ praem. reliqui Π (etiam E in inscriptione) τοῦ om. B τῶν ποιητῶν οἱ στωικοὶ β || 8 οἰκείοις Po. τοιούτοις || 11 οὐκ ἀναγκάζεται cf. SVF III p. 150, 10 || 16 add. Wil. Kron.

2. *Ὁ Εὐριπίδου Ἰόλαος ἐξ ἀδρανοῦς καὶ παρήλικος εὐχῇ τινι νέος καὶ ἰσχυρὸς ἐπὶ τὴν μάχην ἄφνω γέγονεν* (Heracl. 851 sqq.)· *ὁ δὲ τῶν Στωικῶν σοφὸς χθὲς μὲν ἦν αἴσχιστος ἅμα καὶ κάκιστος, τήμερον δ' ἄφνω μεταβέβληκεν εἰς* F *ἀρετὴν καὶ γέγονεν ἐκ ῥυσοῦ καὶ ὠχροῦ καὶ κατ' Αἰσχύλον* (fr. 361) *'ἐξ ὀσφυαλγοῦς καὶ ὀδυνοσπάδος λυγροῦ γέροντος' εὐπρεπὴς θεοειδὴς καλλίμορφος.*

58 3. *Καὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἡ Ἀθηνᾶ τὴν | ῥυσότητα καὶ φαλακρότητα καὶ ἀμορφίαν ἀφῄρηκεν, ὅπως φανείη καλός* (ψ 156, π 172)· *ὁ δὲ τούτων σοφός, οὐκ ἀπολιπόντος τὸ σῶμα τοῦ γήρως ἀλλὰ καὶ ⟨κακὰ⟩ προσεπιθέντος καὶ προσεπιχώσαντος, μένων κυρτός, ἂν οὕτω τύχῃ, νωδὸς ἑτερόφθαλμος οὔτ' αἰσχρὸς οὔτε δύσμορφος οὔτε κακοπρόσωπός ἐστιν. ὁ γὰρ Στωικὸς ἔρως, ὥσπερ οἱ κάνθαροι λέγονται τὸ μὲν μύρον ἀπολείπειν τὰ δὲ δυσώδη διώκειν, οὕτως τοῖς αἰσχίστοις καὶ ἀμορφοτάτοις ὁμιλῶν, ὅταν εἰς εὐμορφίαν καὶ κάλλος ὑπὸ σοφίας μεταβάλωσιν, ἀποτρέπεται.*

4. *Ὁ παρὰ τοῖς Στωικοῖς κάκιστος, ἂν οὕτω τύχῃ,* B *πρωῒ δείλης ἄριστος, καὶ καταδαρθὼν ἔμπληκτος καὶ ἀμαθὴς καὶ ἄδικος καὶ ἀκόλαστος καὶ ναὶ μὰ Δία δοῦλος καὶ πένης καὶ ἄπορος αὐθημερὸν ἀνίσταται* [*καὶ*] *βασιλεὺς καὶ πλούσιος καὶ ὄλβιος γεγονώς, σώφρων τε καὶ δίκαιος καὶ βέβαιος καὶ ἀδόξαστος, οὐ γένεια φύσας οὐδ' ἥβην ἐν σώματι νέῳ καὶ ἁπαλῷ, ἀλλ' ἐν ἀσθενεῖ καὶ ἁπαλῇ ψυχῇ καὶ ἀνάνδρῳ καὶ ἀβεβαίῳ νοῦν τέλειον, ἄκραν φρόνησιν, ἰσόθεον διάθεσιν, ἀδόξαστον ἐπιστήμην καὶ ἀμετάπτωτον ἕξιν ἐσχηκώς, οὐδὲν ἐνδούσης πρότερον αὐτῷ τῆς μοχθη-*

3 sqq. cf. SVF III 592 || **14—18** cf. SVF III 716sqq. Comm. not. 28
15 cf. 710e 1096a || **19** sqq. cf. 75d (SVF III 539) || **22** cf. 1060b

3 *αἴσχιστος* Wy. *ἔχθιστος* || **5** et **8** *ῥυσ.* a¹ *ῥυσσ.* a corr. A (rell. *Π*?) || **10** *ἀπολείποντος Π* corr. Bern. || **11** add. Po. || **14** *γὰρ*] laxe Plutarchus haec coniungit (excidisse aliquid susp. Sa.) || **15** *ἀπολιπεῖν Π* corr. Bern. || **17** *μεταβάλλωσιν Π* corr. Petav. || **22** del. Po. || **25** *ἁπαλῇ*] *ἀτελεῖ*? Sa. || **28** *εἰδούσης* aA¹

ρίας, ἀλλ᾽ ἐξαίφνης ὀλίγου δέω εἰπεῖν ἥρως τις ἢ δαίμων ἢ θεὸς ἐκ θηρίων τοῦ κακίστου γενόμενος. ἐκ τῆς Στοᾶς γὰρ λαβόντα τὴν ἀρετὴν ἔστιν εἰπεῖν 'εὖξαι εἴ τι βούλει· C
πάντα σοι γενήσεται'· πλοῦτον φέρει, βασιλείαν ἔχει, τύχην δίδωσιν, εὐπότμους ποιεῖ καὶ ἀπροσδεεῖς καὶ αὐτάρκεις, μίαν οἴκοθεν δραχμὴν οὐκ ἔχοντας. (5.) *ὁ μὲν γὰρ ποιητικὸς μῦθος τὸ κατὰ λόγον φυλάττων οὐδαμοῦ προλείπει τὸν Ἡρακλέα τῶν ἀναγκαίων δεόμενον, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἐπιρρεῖ *** αὐτῷ καὶ τοῖς συνοῦσιν· ὁ δὲ τὴν Στωικὴν λαβὼν Ἀμάλθειαν πλούσιος μὲν γέγονεν, ἐρανίζεται δὲ τροφὴν παρ᾽ ἑτέρων, καὶ βασιλεὺς μέν ἐστι μισθοῦ δ᾽ ἀναλύει συλλογισμούς, καὶ πάντα μὲν ἔχει μόνος ἐνοίκιον δὲ τελεῖ καὶ ἄλφιτ᾽ ὠνεῖται, πολλάκις δανειζό-* D
μενος ἢ μεταιτῶν παρὰ τῶν οὐδὲν ἐχόντων.

6. *Καὶ ὁ μὲν Ἰθακησίων βασιλεὺς προσαιτεῖ λανθάνειν ὅς ἐστι βουλόμενος καὶ ποιῶν ἑαυτὸν ὡς μάλιστα 'πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον'* (π 273)· *ὁ δ᾽ ἐκ τῆς Στοᾶς βοῶν μέγα καὶ κεκραγώς· 'ἐγὼ μόνος εἰμὶ βασιλεύς, ἐγὼ μόνος εἰμὶ πλούσιος' ὁρᾶται πολλάκις ἐπ᾽ ἀλλοτρίαις θύραις λέγων*

> *'δὸς χλαῖναν Ἱππώνακτι· κάρτα γὰρ ῥιγῶ*
> *καὶ βαμβακύζω.'* E

3 Menander fr. 614, 6 Koerte. iam hic ut v. 6sqq. obvers. Amaltheae cornu ab Acheloo Herculi datum, cf. Pherecydem FGr Hist. 42 (*δύναμιν εἶχεν ὥστε βρωτὸν ἢ ποτόν, ὅπερ εὔξαιτό τις, παρέχειν ἄφθονον*) et Philemonis fr. 65, 1. 4 || 21 Hippon. fr. 24 b D. (cf. 1068 b 523 e)

3 sic *Π* *εὖξαι* (*εὔξαι* S *εὖξαι* ATr) *τ᾽ εἰ* Stob. V 743, 8 *εὖξαί τι* Men. et Phil. 73 *εὖξαι [εἰ]· τί βούλει;* Jacobi Madv. (*λέγε πρὸς τοῦτ᾽ εἰ βούλει· πάντα σοὶ γενήσεται* Philemon sec. Stobaei codd. V 737, 7) Herm. p. 2[4] || 4 ⟨*παρ*⟩*έχει* Ha. || 8 *τὸν ἡρακλέα τῶν* ex *τῶν ἡρακλέτῶν* (? *ετ* in ras., fuitne *ἡρακλείων*?) corr. *a* *τὸν* ex *τῶν* corr. A | *ἀναγκαίων* Steph. *ἀναγκῶν* || 9 lac. ind. Wil. ⟨*τοῦ τῆς Ἀμαλθείας κέρατος ἄφθον᾽*⟩ sec. Pherecydem suppl. Po. Herm. p. 3 || 13 *ἄλφιτα* sed *φι* ut vid. in ras. *a* | *ὠνεῖται*] *ἀνεῖται* vel *ὠνεῖται* ex *ἀνύεται* (?) corr. *a* (difficile lectu) *ἀνεῖται* n *ἀνεῖναι* O || 14 *μεταιτῶν* *a* et ut vid. A[1] E[1] *μετὰ τῶν* O || 18 *ἐγὼ . . . βασιλεύς* om. A[1]

72.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΩΙΚΟΥΣ

(Plan. 74)

1. *ΕΤΑΙΡΟΣ.* Σοὶ μὲν εἰκός, ὦ Διαδούμενε, μὴ πάνυ
F μέλειν, εἴ τινι δοκεῖτε παρὰ τὰς κοινὰς φιλοσοφεῖν ἐννοίας, ὁμολογοῦντί γε καὶ τῶν αἰσθήσεων περιφρονεῖν, ἀφ' ὧν σχεδὸν αἱ πλεῖσται γεγόνασιν ἔννοιαι, τήν [γε] περὶ τὰ φαινόμενα πίστιν ἕδραν ἔχουσαι καὶ ἀσφάλειαν· ἐμὲ δὲ πολ-
1059 λῆς, ὥς γ' ἐμαυτῷ φαίνομαι, | καὶ ἀτόπου μεστὸν ἥκοντα ταραχῆς εἴτε τισὶ λόγοις εἴτ' ἐπῳδαῖς εἴτ' ἄλλον ἐπίστασαι τρόπον παρηγορίας οὐκ ἂν φθάνοις ἰατρεύων· οὕτω σοι διασέσεισμαι καὶ γέγονα μετέωρος ὑπὸ Στωικῶν ἀνδρῶν τὰ μὲν ἄλλα βελτίστων καὶ νὴ Δία συνήθων καὶ φίλων, πικρῶς δ' ἄγαν ἐγκειμένων τῇ Ἀκαδημείᾳ καὶ ἀπεχθῶς. οἵ γε πρὸς μικρὰ καὶ μετ' αἰδοῦς τὰ παρ' ἐμοῦ λεχθέντα σεμνῶς, οὐ γὰρ ψεύσομαι, καὶ πράως ἠντίασαν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μετ' ὀργῆς σοφιστὰς καὶ λυμεῶνας τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ δογμάτων ὁδῷ βαδιζόντων

De toto libello cf. notam libello de Stoicorum repugnantiis praemissam. colloquitur hic Diadumenos Academicus cum adulescente quodam, quem Plut. sine nomine esse voluit, Amyotus falso Lampriam nominavit. in codicibus nomina non extant.

Lampr. 77. codd. EB. lacunarum spatium numero litterarum indicatum (singulae litterae in E $2\frac{1}{2}$–$3\frac{1}{4}$, in B $1\frac{1}{2}$–2 mm explent).

In tit. *τῶν κοινῶν* om. Lampr. || **4** del. Wil. || **11** *ἀκαδημίᾳ* hic et postea EB || **13** *καὶ* Wy. *οὐ* (cf. Kolfhaus p. 49 Herm. p. 19^2) | *ἠντίασαν* Po. Wil. (dub.) *ἠντιάσαντο* Re. *ἠτιάσαντο* EB *ἀπήντησαν* Kron. || **15** *τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ*] cf. Plato Rep. 489b | *καὶ* s. lin. exhibent EB (post *βαδ.* trp. Bern.)

ἀνατροπέας καὶ πολλὰ τούτων ἀτοπώτερα λέγοντες καὶ νομίζοντες τέλος ἐπὶ τὰς ἐννοίας ἐρρύησαν, ὡς δή τινα σύγχυσιν B *καὶ ἀναδασμὸν αὐταῖς ἐπάγοντας τοὺς ἐκ τῆς Ἀκαδημείας. εἰτά τις εἶπεν αὐτῶν ὡς οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλ' ἐκ προνοίας θεῶν νομίζοι μετ' Ἀρκεσίλαον καὶ πρὸ Καρνεάδου γεγονέναι Χρύσιππον, ὧν ὁ μὲν ὑπῆρξε τῆς εἰς τὴν συνήθειαν ὕβρεως καὶ παρανομίας ὁ δ' ἤνθησε μάλιστα τῶν Ἀκαδημαϊκῶν. Χρύσιππος γοῦν ἐν μέσῳ γενόμενος ταῖς πρὸς Ἀρκεσίλαον ἀντιγραφαῖς καὶ τὴν Καρνεάδου δεινότητα ἐνέφραξε, πολλὰ μὲν τῇ αἰσθήσει καταλιπὼν ὥσπερ εἰς πολιορκίαν βοηθήματα, τὸν δὲ περὶ τὰς προλήψεις καὶ τὰς ἐννοίας τάραχον ἀφελὼν παντάπασι [καὶ] διαρθρώσας* C *ἑκάστην καὶ θέμενος εἰς τὸ οἰκεῖον· ὥστε καὶ τοὺς αὖθις ἐκκρούειν τὰ πράγματα καὶ παραβιάζεσθαι βουλομένους μηδὲν περαίνειν ἀλλ' ἐλέγχεσθαι κακουργοῦντας καὶ σοφιζομένους. ὑπὸ τοιούτων ἐγὼ λόγων διακεκαυμένος ἕωθεν σβεστηρίων δέομαι, καθάπερ τινὰ φλεγμονὴν ἀφαιρούντων τὴν ἀπορίαν τῆς ψυχῆς.*

2. *ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΟΣ. Ὅμοια πολλοῖς ἴσως πέπονθας. εἰ δ' οἱ ποιηταί σε πείθουσι, λέγοντες ὡς ἐκ θεῶν προνοίας ἀνατροπὴν ἔσχεν ἡ παλαιὰ Σίπυλος τὸν Τάνταλον κολαζόντων, πείθου τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἑταίροις, ὅτι καὶ Χρύσιππον οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλ' ἐκ προνοίας ἡ φύσις ἤνεγκεν,* D *ἄνω τὰ κάτω καὶ τοὔμπαλιν ἀνατρέψαι δεομένη τὸν βίον· ὡς οὐ γέγονε πρὸς τοῦτο τῶν ὄντων οὐδεὶς εὐφυέστερος, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Κάτων ἔλεγε περὶ Καίσαρος ⟨πλὴν⟩ ἐκείνου μηδένα νήφοντα μηδὲ φρονοῦντ' ἐπὶ συγχύσει τῆς πολιτείας τοῖς δημοσίοις προσελθεῖν πράγμασιν, οὕτως*

4–16 SVF II 33
20 cf. Pherecydes fr. 38 || **26** Sueton Div. Iul. 53

1 *ἀνατροπέας* Xyl. *ἀνατροπαῖς* cf. Herm. p. 19[3] || **2** *ὀνομάζοντες* Wy. | ⟨*κοινὰς*⟩ *ἐνν.* Kron., sed cf. p. 71, 23 al. || **6** *ὧν* Basil. *οἷον* || **8** *γοῦν* (quo confirmatur *ἐκ προνοίας* 4, 5) E B *οὖν* edd. || **12** del. Po. | *διορθώσας* E B corr. Wy., cf. SVF II p. 8, 28 || **14** *ἐκκρ.* sc. *τῇ ἐποχῇ* || **15** *βουλομένους* post *ἐλέγχεσθαι* iterant E B del. Re. || **17** *σβεστήρων* E B corr. Cobet Ra. cl. 652 f || **25** *ὄντων*] *ἔργων* Sa. || **26** *πλὴν* (vel *νήφοντα* ⟨*μᾶλλον*⟩) add. Re. sec. Xyl. || **27** *τῆς* om. E

ἐμοὶ δοκεῖ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας καὶ δεινότητος οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀνατρέπειν καὶ καταβάλλειν τὴν συνήθειαν, ὡς ἐνιαχοῦ καὶ αὐτοὶ μαρτυροῦσιν οἱ τὸν ἄνδρα σεμνύνοντες, ὅταν αὐτῷ περὶ τοῦ ψευδομένου μάχωνται. τὸ γάρ, ὦ ἄριστε, συμπεπλεγμένον τι δι᾽ ἀντικειμένων μὴ φάναι
E *ψεῦδος εὐπόρως εἶναι, λόγους δὲ πάλιν αὖ φάναι τινὰς ἀληθῆ τὰ λήμματα καὶ τὰς ἀγωγὰς ὑγιεῖς ἔχοντας εἶτα καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν συμπερασμάτων ἔχειν ἀληθῆ, ποίαν ἔννοιαν ἀποδείξεως ἢ τίνα πίστεως οὐκ ἀνατρέπει πρόληψιν; τὸν μέν γε πολύποδά φασι τὰς πλεκτάνας αὑτοῦ περιβιβρώσκειν ὥρᾳ χειμῶνος, ἡ δὲ Χρυσίππου διαλεκτικὴ τὰ κυριώτατα μέρη καὶ τὰς ἀρχὰς αὑτῆς ἀναιροῦσα καὶ περικόπτουσα τίνα τῶν ἄλλων ἐννοιῶν ἀπολέλοιπεν ἀνύποπτον; οὐ γὰρ οἷόν τε δήπου [καὶ] τὰ ἐποικοδομούμενα [μὴ] βέβαια κεῖσθαι καὶ πάγια, τῶν πρώτων μὴ μενόντων ἀπο-*
F *ρίας δὲ καὶ ταραχὰς ἐχόντων τηλικαύτας. ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ πηλὸν ἢ κονιορτὸν ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχοντες τὸν ἁπτόμενον αὐτῶν καὶ προσαναχρωννύμενον οὐ κινεῖν ἀλλὰ προσβάλλειν τὸ τραχῦνον δοκοῦσιν, οὕτως ἐκεῖνοι τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς αἰτιῶνται καὶ νομίζουσι τὰς αἰτίας παρέχειν ὧν ἀναπεπλησμένους ἀποδεικνύουσιν αὐτούς· ἐπεὶ τάς γε κοι-*
1060 *νὰς ἐννοίας τίνες μᾶλλον διαστρέφουσιν; | εἰ δὲ βούλει, τὸ κατηγορεῖν ἐκείνων ἀφέντες, ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦσιν ἡμῖν ἀπολογησώμεθα.*

3. *ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἐγώ μοι δοκῶ τήμερον, ὦ Διαδούμενε, ποικίλος τις ἄνθρωπος γεγονέναι καὶ παντοδαπός· ἄρτι*

4 cf. libros a Chrysippo *περὶ τοῦ ψευδομένου* scriptos SVF II p. 7, 34sqq. || 4—10 SVF II 250 et (ad *συμπεπλεγμένον*) II 208. Rasmus 13 Giesen 18 Zeller Phil. d. Gr. III 1 p. 110 (Cic. fat. 12—16) 10 cf. 978f 965f 1098d Comm. in Hes. O.D. 524

2. 3 *ὡς ἔνια γοῦν καίτοι μαρτ.* EB corr. Wy. || 5 *τι*] *τοι* B ut saepe || 7 *συναγωγὰς* cf. SVF II 266. 238sqq.? (sed cf. Simpl. in Arist. Phys. 531, 15. 759, 14) | *ἀληθεῖς*, sed *ὑγιεῖς* ss. B | *εἶτα* Ra. *ἔτι* || 12 *αὑτῆς* ex *αὐτῆς* ut vid. B *αὐτῆς* E (postea talia non commemorantur) || 14 *οἷόν τε* Turn. *οἴονται* | [*καὶ*] Ha. | [*μὴ*] Re. || 18 *κινεῖν* cf. *commove* Cic. Tusc. IV 54 || 19 *τραχῦνον*] opp. *λεία χρώς* | *ἐκεῖνοι* (agitur tantum de Stoicorum lite cum Acad.) Wy. *ἔνιοι* || 21 *αὐτοὺς* sc. Stoicos Academici | *γε* Re. *τε*

μὲν γὰρ ἀπολογίας δεόμενος προσῄειν ταπεινὸς καὶ τεθορυβημένος, νῦν δὲ μεταβάλλομαι πρὸς τὴν κατηγορίαν καὶ βούλομαι ἀπολαῦσαι τῆς ἀμύνης ἐλεγχομένους εἰς ταὐτὸν τοὺς ἄνδρας ἐπιδών, τὸ παρὰ τὰς ἐννοίας καὶ τὰς προλήψεις τὰς κοινὰς φιλοσοφεῖν, ἀφ' ὧν μάλιστα τὴν αἵρεσιν ὥσπερ ἐπιβαθρῶν ἀνα⟨βαίνειν⟩ δοκοῦσι καὶ μόνην ὁμολογεῖν τῇ φύσει λέγουσιν.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἆρ' οὖν ἐπὶ τὰ κοινὰ πρῶτα καὶ περιβόητα βαδιστέον, ἃ δὴ παράδοξα καὶ αὐτοὶ μετ' εὐκολίας δεχόμενοι B *τὴν ἀτοπίαν ἐπονομάζουσι, τοὺς μόνους βασιλεῖς καὶ μόνους πλουσίους καὶ καλοὺς αὐτῶν καὶ πολίτας καὶ δικαστὰς μόνους; ἢ ταυτὶ μὲν εἰς τὴν τῶν ἑώλων καὶ ψυχρῶν ἀγορὰν βούλει παρῶμεν, ἐν δὲ τοῖς ὡς ἔνι μάλιστα πραγματικοῖς καὶ μετὰ σπουδῆς λεγομένοις ποιησώμεθα τοῦ λόγου τὸν ἐξετασμόν;*

ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἐμοὶ γοῦν ἥδιον οὕτως· τῶν γὰρ πρὸς ἐκεῖνα γενομένων ἐλέγχων τίς οὐκ ἤδη διάπλεώς ἐστιν;

4. *ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἤδη τοίνυν αὐτὸ τοῦτο σκόπει πρῶτον εἰ κατὰ τὰς κοινάς ἐστιν ἐννοίας, ὁμολογεῖν τῇ φύσει τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα νομίζοντας, καὶ μήθ' ὑγίειαν μήτ' εὐεξίαν μήτε κάλλος μήτ' ἰσχὺν ἡγουμένους* C *αἱρετὰ μηδ' ὠφέλιμα μηδὲ λυσιτελῆ μηδὲ συμπληρωτικὰ τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος· μήτε τἀναντία φευκτὰ καὶ βλαβερά, πηρώσεις ἀλγηδόνας αἴσχη νόσους· ὧν αὐτοὶ λέγουσι πρὸς ἃ μὲν ἀλλοτριοῦν πρὸς ἃ δ' οἰκειοῦν ἡμᾶς τὴν φύσιν, εὖ μάλα καὶ τούτου παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ὄντος, οἰκειοῦν πρὸς τὰ μὴ συμφέροντα μηδ' ἀγαθὰ τὴν φύσιν καὶ ἀλλοτριοῦν πρὸς τὰ μὴ κακὰ μηδὲ βλάπτοντα, καὶ ὃ μεῖζόν ἐστιν, οἰκειοῦν ἐπὶ τοσοῦτο καὶ ἀλλοτριοῦν,*

20—p. 66, 2 SVF III 146
10sqq. cf. 1058b || **12** cf. 519a

3 [*εἰς*] Ra. sed cf. Thuc. III 64, 4 Cass. Dio XLIV 37, 2 || **4** *τὸ* Re. *τῶ* || **6** *ἐπὶ τῶν ἀνα* 4 lit. *δοκοῦσι* EB corr. Po. cf. Sext. VIII 481 Epict. I 7, 22. 25. 29 Plut. Alc. 17 Demetr. 8 Plot. I 6, 1 || **11** *αὐτῶν*] cf. *ὁ παρὰ τοῖς Στωικοῖς κάκιστος . . . βασιλεύς* 1058ab || **12** *μόνον* E || **20** *ὑγεία* semper EB

ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγχάνοντας τοῖς δὲ περιπίπτοντας
D *εὐλόγως ἐξάγειν τοῦ ζῆν ἑαυτοὺς καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι.*

5. *Νομίζω δ' ἐγὼ κἀκεῖνο παρὰ τὴν ἔννοιαν λέγεσθαι, τὸ τὴν μὲν φύσιν αὐτὴν ἀδιάφορον εἶναι τὸ δὲ τῇ φύσει ὁμολογεῖν ἀγαθὸν μέγιστον. οὐδὲ γὰρ τὸ νόμῳ κατακολουθεῖν οὐδὲ τὸ λόγῳ πείθεσθαι σπουδαῖον ⟨καὶ ἀστεῖον⟩, εἰ μὴ σπουδαῖος εἴη καὶ ἀστεῖος ὁ νόμος καὶ ὁ λόγος. καὶ τοῦτο μὲν ἔλαττον· εἰ δέ, ὡς Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραφεν, ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως, 'τῶν ἄλλων' φησίν 'οὐδὲν ὄντων πρὸς ἡμᾶς οὐδ' εἰς τοῦτο συνεργούντων', οὐ μόνον οὐκ ἔστιν ἀδιάφορος ἡ φύσις, ἀλλ' ἀνόητος καὶ*
E *ἀπόπληκτος, οἰκειοῦσ' ἡμᾶς πρὸς τὰ μηδὲν πρὸς ἡμᾶς· ἀνόητοι δὲ καὶ ἡμεῖς εὐδαιμονίαν ἡγούμενοι τὸ τῇ φύσει ὁμολογεῖν ἀγούσῃ πρὸς τὰ μηδὲν συνεργοῦντα πρὸς εὐδαιμονίαν. καίτοι τί μᾶλλόν ἐστι κατὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ἢ καθάπερ τὰ αἱρετὰ πρὸς τὸ ὠφελίμως, οὕτω τὰ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ φύσιν; οἱ δ' οὐχ οὕτως λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν τέλος εἶναι τιθέμενοι τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορ' εἶναι νομίζουσιν.*

6. *Οὐχ ἧττον δὲ τούτου παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιάν ἐστι τὸ ἔννουν καὶ φρόνιμον ἄνδρα πρὸς τὰ ἴσα τῶν ἀγαθῶν μὴ ἐπίσης ἔχειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν μηδενὶ λόγῳ τίθεσθαι*
F *τῶν δ' ἕνεκα πᾶν ὁτιοῦν ἂν ὑπομεῖναι καὶ παθεῖν, μηδὲν ἀλλήλων μικρότητι καὶ μεγέθει διαφερόντων· ταὐτὸ δὲ λέγουσιν αὐτοὶ [του] τῷ *** τὸ σωφρόνως δυσθανατῶσαν ἀποτρίψασθαι πρεσβῦτιν· ὁμοίως γὰρ ἀμφότεροι κατορθοῦσιν. ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα μὲν ὡς λαμπρὰ καὶ μεγάλα κἂν*
1061 *ἀποθάνοιεν, | ἐπὶ τούτοις δὲ σεμνύνειν ἑαυτὸν αἰσχύνη*

8—11 SVF III 139 (cf. 1041e)
Cap. 6 scriptum sec. Stoic. rep. 13 (Herm. p. 17)

1 *τῶν*, sed ex *τὸν* fort. inter scribendum corr. E *τὸν* B || 3 *κἀκεῖνα* B || 5 *μέγιστον* Turn. *μέτεστιν* E et (sed *ετε* et *ι* in ras.) B | *τὸ . . . τὸ* Mez. *τῷ . . . τῷ* EB || 6 add. Po. (*ἀστεῖον* post *κατακ.* Re.) || 18 *πρὸς τὸ ζῆν κατὰ φύσιν* sc. *συνεργεῖν* || 22 *τὸ ⟨τὸν⟩* Sa. || 26 *τούτῳ* EB *τῷ* Re. | nulla lac. in EB *τῷ ⟨ἀνδρείως τυράννων ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα⟩ τὸ* suppl. sec. Re. Po. (cf. 28)

καὶ γέλως. λέγει δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι καὶ τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον καὶ ἀλλότριον τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε καὶ δυσθανατώσης γραὸς ἀπέσχετο σωφρόνως. ἆρ' οὖν παρὰ τὴν κοινὴν φιλοσοφοῦσιν ἔννοιαν, ἃς αἰσχύνονται πράξεις ἐπαινεῖν, μηδὲν τούτων κάλλιον ὁμολογοῦντες; ποῦ γὰρ αἱρετὸν ἢ πῶς ἀποδεκτόν, ὃ μήτ' ἐπαινεῖν μήτε θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας ἢ θαυμάζοντας ἀτόπους καὶ ψυχροὺς νομίζουσιν;

7. *Ἔτι δὲ μᾶλλον, οἶμαι, φανεῖταί σοι παρὰ τὴν κοινὴν* B *ἔννοιαν, εἰ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ὁ φρόνιμος μήτ' ἀπόντων μήτ' εἰ πάρεστιν αὐτῷ φροντίζοι, ἀλλ' οἷός ἐστιν ἐν τοῖς ἀδιαφόροις καὶ τῇ περὶ ταῦτα πραγματείᾳ καὶ οἰκονομίᾳ, τοιοῦτος ἂν κἀν τούτοις εἴη. πάντες γὰρ δήπουθεν 'εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός'* (Simon. fr. 4, 16), *οὗ μὲν καὶ παρόντος ὄνησίς ἐστι καὶ μὴ παρόντος ὥσπερ ἔνδεια καὶ ὄρεξις, αἱρετὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον νοοῦμεν, ἐφ' ᾧ δ' οὐδὲν ἄν τις πραγματεύσαιτο μὴ παιδιᾶς ἕνεκεν μηδὲ ῥᾳστώνης, τοῦτ' ἀδιάφορον. ἄλλῳ γὰρ οὐδενὶ τοῦ φιλοπόνου τὸν κενόσπουδον ἀφορίζομεν ἐν τοῖς ἔργοις* C *⟨ἴσον⟩ ὄντα πολλάκις ἢ τῷ τὸν μὲν εἰς ἀνωφελῆ πονεῖν καὶ ἀδιάφορα τὸν δ' ἕνεκά του τῶν συμφερόντων καὶ λυσιτελῶν. ἀλλ' οὗτοί γε τοὐναντίον· ὁ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς καὶ φρόνιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις καταλήψεων γεγονὼς ὀλίγας πρὸς αὑτὸν ἡγεῖται, τῶν τ' ἄλλων οὐ πεφροντικὼς οὔτ' ἔλαττον ἔχειν οὔτε πλέον οἴεται μνημονεύων ὅτι πέρυσι κατάληψιν ἔλαβε πταρνυμένου Δίωνος ἢ σφαιρίζοντος Θέωνος· καίτοι πᾶσα κατάληψις*

1–5 SVF III 212 (paraphrasis qua duos locos 1038f et 1039a allatos coniungit) || **24**–p. 68, 2 SVF III 213
16 cf. 470d 485c 743f

12 *μήτε ἀπόντων* bis E || **13** *πάρεισιν αὐτῷ φροντίζων* EB corr. Madv. || **15** *ἂν* del. Ra. || **16** *εὐρυέδους* EB ut 470d *Γ* 485c G | *καρπὸν* lac. 4 lit. *μεθα* EB || **22** *ἴσον* (haplogr.!) add. Po. (cf. 1069b; *κεν.* non praedicativum ad *ὄντα*, cf. *πολλάκις*) *τοῖς ⟨αὐτοῖς⟩ ἔ.* Kron. Sa. || **23** *ἀδιαφόρως* EB corr. Mez. (cf. 1069c) || **27** *οὔτ' – οὔτε* Po. *οὐδὲ – οὐδὲ*

ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμῃ τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσα καὶ βέβαιον εὐθύς ἐστιν ἐπιστήμη καὶ ἀγαθὸν μέγα καὶ μέγιστον. ἆρ'
D *οὖν ὁμοίως ὑγιείας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἄφροντίς ἐστι καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἡγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ νοσῶν μὲν ἰατροῖς τελεῖ μισθοὺς χρημάτων δ' ἕνεκα πρὸς Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην καὶ πρὸς Ἰδάνθυρσον ἀποδημεῖ τὸν Σκύθην, ὥς φησι Χρύσιππος, τῶν δ' αἰσθήσεων ἔστιν ἃς ἀποβαλὼν οὐδὲ ζῆν ὑπομένει; πῶς οὖν οὐχ ὁμολογοῦσι παρὰ τὰς ἐννοίας φιλοσοφεῖν, ἐπὶ τοῖς ἀδιαφόροις τοσαῦτα πραγματευόμενοι καὶ σπουδάζοντες, ἀγαθῶν δὲ μεγάλων καὶ παρόντων καὶ μὴ παρόντων ἀδιαφόρως ἔχοντες;*

E 8. *Ἀλλὰ κἀκεῖνο παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἐστίν, ἄνθρωπον ὄντα μὴ χαίρειν ἐκ τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τοῖς μεγίστοις ἀγαθοῖς γενόμενον. τοῦτο δὲ πέπονθεν ὁ τούτων σοφός· ἐκ γὰρ τῆς ἄκρας κακίας μεταβαλὼν εἰς τὴν ἄκραν ἀρετὴν καὶ τὸν ἀθλιώτατον βίον διαφυγὼν ἅμα καὶ κτησάμενος τὸν μακαριώτατον οὐδὲν ἐπίδηλον εἰς χαρὰν ἔσχεν, οὐδ' ἐπῆρεν αὐτὸν οὐδ' ἐκίνησεν ἡ τοσαύτη μεταβολή, κακοδαιμονίας ἀπαλλαγέντα καὶ μοχθηρίας ἁπάσης, εἰς δ' ἀσφαλῆ τινα καὶ βεβαίαν παντέλειαν ἀγαθῶν ἐξικόμενον. παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν ἀγαθῶν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι*
F *δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν παραγενομένου, πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτεῖναι ταύτης γ' ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν. οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέγουσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ κἀκεῖνα πρὸς τούτοις, ὅτι ‘ἀγα-*
1062 *θὸν ὁ χρόνος οὐκ αὔξει προσγινόμενος, | ἀλλὰ κἂν ἀκαρές*

2—9 SVF III 691 (6—8 e p. 1043c huc translata) || 22—27 SVF III 542 || 27—p. 69, 3 SVF III 54
28sqq. scripta sec. Stoic. rep. 26 cf. Herm. p. 18

3 *ἐπιλιπούσης* B | *κάμνοντος* Bern. sed cf. v. 9 || 4 *ἀφρόντιστος* B sed cf. 45d 792b || 7 *ἰδάνουρσον* E *ἰνδάθυρσον* B cf. 1043c || 18 *τὸν* Steph. *τὸ* || 22 ⟨*ἔτι*⟩ *παρὰ* edd. sed nova res sine particula adnectitur ut cap. 11. 26 (cf. ad p. 16, 20)

τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδὲν πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρωμένου τῇ ἀρετῇ καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιοῦντος.' ταῦτα δ' οὕτως νεανικῶς ἀπισχυρισάμενοι πάλιν οὐδὲν εἶναί φασιν ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρονίου· 'τί γάρ, ἂν μέλλοντι ναυαγεῖν εὐθὺς ἢ κατακρημνίζεσθαι φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Λίχας ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἀποσφενδονώμενος εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας μεταβάλῃ;' ταῦτ' οὖν οὐ μόνον παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἐστὶ φιλοσοφούντων ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας κυκώντων, εἰ τὸ βραχὺν χρόνον κτήσασθαι τὴν ἀρετὴν οὐθὲν ἀπολείπεσθαι B *τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας ἅμα καὶ μηδενὸς ὅλως ἄξιον νομίζουσι.*

9. *Τοῦτο δ' οὐκ ἂν μάλιστα θαυμάσαις αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας παραγινομένης πολλάκις οὐδ' αἰσθάνεσθαι τὸν κτησάμενον οἴονται, διαλεληθέναι δ' αὐτὸν ὅτι μικρῷ πρόσθεν ἀθλιώτατος ὢν καὶ ἀφρονέστατος νῦν ὁμοῦ φρόνιμος καὶ μακάριος γέγονεν. οὐ γὰρ μόνον ἔχοντά τινα τὴν φρόνησιν τοῦτο μόνον μὴ φρονεῖν ὅτι φρονεῖ μηδὲ γινώσκειν ὅτι τὸ ἀγνοεῖν διαπέφευγεν εὐτράπελόν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ὅλως εἰπεῖν τὸ ἀγαθὸν ἀρρεπὲς ποιοῦσι καὶ ἀμαυρόν, εἰ μηδ' αἴσθησιν αὑτοῦ ποιεῖ παραγενόμενον. φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐκ ἔστι* C *κατ' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ λέγει διαρρήδην Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Τέλους αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν, ὡς δ' οἴεται, καὶ ἀποδείκνυσι. λείπεται τοίνυν ἀσθενείᾳ καὶ μικρότητι διαφεύγειν αὐτὸ τὴν αἴσθησιν, ὁπόταν παρὸν ἀγνοῆται καὶ διαλανθάνῃ τοὺς ἔχοντας. ἔτι τοίνυν ἄτοπον μέν ἐστι τὴν τῶν ἀτρέμα καὶ μέσως λευκῶν αἰσθανομένην ὄψιν ἐκφεύγειν τὰ ἐπ' ἄκρον λευκὰ καὶ τὴν τὰ μαλακῶς καὶ ἀν-*

5—8 SVF III 210 || **22—25** SVF III 85
ad totum cap. 9 cf. Stoic. rep. 19

1 *οὐδενὶ* E B corr. Ra. (cf. v. 10 et 1046d) || **16** *αὐτὸν* E B sed cf. p. 70, 15. 19 et 1043a (*αὑτ.* etiam Sa.) || **20** *εὐτράπελον* dictum vid. pro *εὐπερίτρεπτον* cf. Herm. p. 20[1] | *ὅλως εἰπεῖν* ut Clem. Al. Str. VII 38, 2 || **22** *παραγεν.*] *παραγιν.* Bern. propter v. 14, sed cf. 1043a 75e || **28** *ἀτρέμας λευκῶν καὶ μέσ.* B sed cf. v. 29 | *μέσων* E B corr. Duebn. (cf. 1099a)

ειμένως θερμὰ καταλαμβάνουσαν ἁφὴν ἀναισθητεῖν τῶν σφόδρα θερμῶν, ἀτοπώτερον δέ, εἴ τις τὰ κοινῶς κατὰ φύσιν, οἷόν ἐστιν ὑγίεια καὶ εὐεξία, καταλαμβάνων τὴν
D *ἀρετὴν ἀγνοεῖ παροῦσαν, ἣν μάλιστα καὶ ἄκρως κατὰ φύσιν εἶναι τίθενται. πῶς γὰρ οὐ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν ὑγιείας καὶ νόσου διαφορὰν καταλαμβάνειν, ⟨φρονήσεως δὲ μὴ καταλαμβάνειν⟩ καὶ ἀφροσύνης, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπηλλαγμένην οἴεσθαι παρεῖναι, τὴν δὲ κεκτημένον ἀγνοεῖν ὅτι πάρεστιν; ἐπεὶ δ' ἐκ τῆς ἄκρας προκοπῆς μεταβάλλουσιν εἰς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετήν, δυοῖν ἀνάγκη θάτερον, ἢ τὴν προκοπὴν κακίαν μὴ εἶναι μηδὲ κακοδαιμονίαν, ἢ τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας μὴ πολλῷ παραλλάττειν μηδὲ τῆς κακοδαιμονίας τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον*
E *εἶναι τὴν πρὸς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν διαφοράν· οὐ γὰρ ἂν ἑαυτοὺς διελάνθανον ἀντ' ἐκείνων ταῦτ' ἔχοντες.*

10. *Ὅταν μὲν οὖν μηδενὸς ἐκστῆναι τῶν μαχομένων ἀλλὰ πάνθ' ὁμοῦ λέγειν καὶ τιθέναι θέλωσι, τὸ τοὺς προκόπτοντας ἀνοήτους καὶ κακοὺς εἶναι, τὸ φρονίμους καὶ ἀγαθοὺς γενομένους διαλανθάνειν ἑαυτούς, τὸ μεγάλην διαφορὰν τῆς φρονήσεως πρὸς τὴν ἀφροσύνην ὑπάρχειν, ἢ πού σοι δοκοῦσι θαυμασίως ἐν τοῖς δόγμασι τὴν ὁμολογίαν βεβαιοῦν; ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν πάντας ἐπίσης κακοὺς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους καὶ ἄφρονας τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες εἶτα πάλιν τοὺς μὲν*
F *αὐτῶν ἐκτρέπωνται καὶ βδελύττωνται, τοὺς δ' ἀπαντῶντες μηδὲ προσαγορεύωσι, τοῖς δὲ χρήματα πιστεύωσιν, ἀρχὰς ἐγχειρίζωσιν, ἐκδιδῶσι θυγατέρας; ταῦτα γὰρ εἰ μὲν παίζοντες λέγουσι, καθείσθωσαν τὰς ὀφρῦς· εἰ δ' ἀπὸ σπουδῆς καὶ φιλοσοφοῦντες, παρὰ τὰς κοινάς ἐστιν ἐννοίας ψέγειν |*
1063 *μὲν ὁμοίως καὶ κακίζειν πάντας ἀνθρώπους, χρῆσθαι δὲ*

22—24 SVF III 668
22. 23 cf. Stoic. rep. init.

2 *τὰ* Bern. *τὸ* || **6** suppl. Bern. sec. Mez. || **17** *ὁμολογεῖν* EB corr. Po. (*λέγειν καὶ τιθέναι* ut 1083c) || **25** *τοὺς δ'* del. Wy. (hiatus!) *τινάς τ'* vel *πολλούς τ'*? || **28** *καταθέσθωσαν* EB corr. Bern. sec. Wy. qui *καθέσθ.* (cf. 753b)

τοῖς μὲν ὡς μετρίοις τοῖς δ' ὡς κακίστοις, καὶ Χρύσιππον μὲν ὑπερεκπεπλῆχθαι καταγελᾶν δ' Ἀλεξίνου, μηδὲν δὲ μᾶλλον οἴεσθαι μηδ' ἧττον ἀλλήλων ἀφραίνειν τοὺς ἄνδρας. 'ναί' φασίν, 'ἀλλ' ὥσπερ ὁ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας οὐδὲν ἧττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυιὰς πεντακοσίας, οὕτως οὐδ' οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἧττόν εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοί εἰσι, κἂν ὀλίγον ὕστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις οὗ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν.' ὅτι μὲν οὖν οὔτε B τυφλοῖς ἐοίκασιν οἱ προκόπτοντες ἀλλ' ἧττον ὀξυδορκοῦσιν, οὔτε πνιγομένοις ἀλλὰ νηχομένοις, καὶ ταῦτα πλησίον λιμένος, αὐτοὶ διὰ τῶν πραγμάτων μαρτυροῦσιν. οὐ γὰρ ἂν ἐχρῶντο συμβούλοις καὶ στρατηγοῖς καὶ νομοθέταις ὥσπερ τυφλοῖς χειραγωγοῖς, οὐδ' ἂν ἐζήλουν ἔργα καὶ πράξεις καὶ λόγους καὶ βίους ἐνίων, εἰ πάντας ὡσαύτως πνιγομένους ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης καὶ μοχθηρίας ἑώρων. ἀφεὶς δὲ τοῦτο θαύμασον ἐκείνῃ τοὺς ἄνδρας, εἰ μηδὲ τοῖς ἑαυτῶν διδάσκονται παραδείγμασι προέσθαι ⟨τοὺς⟩ διαλεληθότας ἐκείνους σοφοὺς καὶ μὴ συνιέντας μηδ' αἰσθανομένους C ὅτι πνιγόμενοι πέπαυνται καὶ φῶς ὁρῶσι καὶ τῆς κακίας ἐπάνω γεγονότες ἀναπεπνεύκασι.

11. Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν ἄνθρωπον, ᾧ πάντα τἀγαθὰ πάρεστι καὶ μηδὲν ἐνδεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μακάριον, τούτῳ καθήκειν ἐξάγειν ἑαυτόν· ἔτι δὲ μᾶλλον, ᾧ μηδὲν ἀγαθὸν ἔστι μηδ' ἔσται, τὰ δεινὰ δὲ πάντα καὶ τὰ δυσχερῆ καὶ κακὰ πάρεστι καὶ παρέσται διὰ τέλους, τούτῳ μὴ καθήκειν ἀπολέγεσθαι τὸν βίον, ἂν μή τι νὴ Δία τῶν ἀδιαφόρων αὐτῷ προσγένηται. ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοᾷ

4—10 SVF III 539 et Cic. Fin. III 48 (Schäfer, Ein frühmittelstoisches System der Ethik b. Cicero, 1934, 204) || 29—p. 72, 10 SVF III 759

7. 8 τυφλοὶ] σκύλακες Chrysippus ipse, sed Plut. potius τυφλοί, cf. v. 11, Herm. p. 20[2] || 11 ὀξυδερκ. Wil. || 15 τυφλοὶ EB corr. Mez. (cf. 98b) || 18 ἀφεὶ B || 19 add. Re. || 23 Asyndeton cf. ad p. 68, 22 || 28 τι νὴ Δία Turn. τινι διὰ

νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν ὡς D *ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπαῦσθαι, πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος μακάριος πανευδαίμων ἀσφαλὴς ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος οἷος εἰπεῖν· 'γέμω κακῶν δὴ καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπου τεθῇ·' ἀλλὰ καὶ τούτοις μονὴν οἴονται καθήκουσαν εἶναι κἀκείνοις ἐξαγωγήν. 'εἰκότως δέ' φησὶ Χρύσιππος· 'οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παραμετρεῖσθαι τὸν βίον ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.' οὕτως ἄνθρωποι σῴζουσι τὴν συνήθειαν καὶ πρὸς τὰς κοινὰς ἐννοίας φιλοσοφοῦσι. τί λέγεις; οὐ δεῖ σκοπεῖν*

'ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν ⟨τ'⟩ ἀγαθόν τε τέτυκται'

τὸν περὶ βίου καὶ θανάτου σκοπούμενον, οὐδ' ὥσπερ ἐπὶ E *ζυγοῦ τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ κακοδαιμονίαν ἐξετάζειν † ἐπίσημα μᾶλλον ὠφελ . . . ἀλλ' ἐκ τῶν μήτ' ὠφελούντων μήτε βλαπτόντων τοὺς ⟨πότερον⟩ βιωτέον ἢ μὴ ποιεῖσθαι λογισμούς; οὐ μέλλει πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ ἀρχὰς καθηκόντως αἱρεῖσθαί τε τὸν βίον, ᾧ τῶν φευκτῶν οὐδὲν ἄπεστι, καὶ φεύγειν, ῳ πάντα τὰ αἱρετὰ πάρεστι; καίτοι παράλογον μέν, ὦ ἑταῖρε, καὶ τὸ φεύγειν τὸν βίον ἐν μηδενὶ κακῷ γενομένους, παραλογώτερον δέ, εἰ μὴ τυγχάνων τις τοῦ ἀδιαφόρου τὸ ἀγαθὸν ἀφίησιν· ὅπερ* F *οὗτοι ποιοῦσι, τὴν εὐδαιμονίαν προϊέμενοι καὶ τὴν ἀρετὴν παροῦσαν ἀνθ' ὑγιείας καὶ ὁλοκληρίας, ὧν οὐ τυγχάνουσιν. 'ἔνθ' αὖτε Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεύς'* (Z 234),

5 Eur. Herc. 1245 (cf. p. 1048f) || **6** sqq. cf. 1042d || **13** *δ* 392 cf. 122d VII p. 41, 5 Bern. || **18** sqq. cf. 1042e

2 *ἄμεινον ⟨ὄν⟩* Ha. quod Plut. vitat || **5** *γέμω* Arn. *γέμων* || **6** *καὶ οὐκ* EB ut p. 38, 27 *κοὐκέτ'* Eur. | *ὅπη* hic B ut Eur. || **7** *μόνην* EB corr. Basil. || **10** *ἀνθρώποις* EB corr. Basil. (an *ἄνθρωποι*?) || **11** *πρὸς*] i. e. 'spectantes ad' ut v. 18 (*κατὰ* Ra.) || **13** *ὅτι* EB | *τ'* om. EB || **16** lac. 5—6 lit. EB *ἐπίσημα* (def. Kolfhaus p. 54; cf. *insigne* Cicero Fin. III 28) *μᾶλλον ὤφειλεν ἀλλ'*? sed ad Stoicorum usum magis quadraret: *ἐξετάζειν τι συμβαλλόμεν' ὤφειλεν* (658c 1116e), *ἀλλ'*, cf. SVF III 128. 126. 118 || **17** lac. 8—9 lit. EB suppl. Po. ⟨*εἰ*⟩ Re.

*ὅτι χρύσεια χαλκείων, ἑκατόμβοια ἐννεαβοίων ἔμελλε δια-
μείψεσθαι. καίτοι τὰ μὲν χάλκεα τῶν ὅπλων οὐχ ἧττον ἢ
τὰ χρυσᾶ παρεῖχε χρείαν μαχομένοις, εὐπρέπεια δὲ σώ-
ματος καὶ ὑγίεια τοῖς Στωικοῖς οὔτε χρείαν οὔτ' ὄνησίν
τινα φέρει πρὸς εὐδαιμονίαν· | ἀλλ' ὅμως οὗτοι τῆς φρο-* **1064**
*νήσεως ἀντικαταλλάττονται τὴν ὑγίειαν. καὶ γὰρ Ἡρα-
κλείτῳ φασὶ καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἄν, εἴπερ ἠδύναντο,
τὴν ἀρετὴν ἀφεῖναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι
φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγχεούσης
δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων τὸ δ'
ο . . . τὸν Ὀδυσσέα πιεῖν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον ἢ μετα-
βαλεῖν εἰς θηρίου μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν —
καὶ μετὰ τῆς φρονήσεως δηλονότι τὴν εὐδαιμονίαν —, καὶ
ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑφηγεῖσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν* B
*φρόνησιν· 'ἄφες με καὶ καταφρόνησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ
καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον.' ἀλλ' ὄνου γε,
φήσει τις, ἡ τοιαῦτα παραγγέλλουσα φρόνησίς ἐστιν, εἰ τὸ
μὲν φρονεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν ἀγαθόν ἐστι τὸ δ' ⟨ὄνου⟩
περιφέρειν πρόσωπον ἀδιάφορον. ἔθνος εἶναί φασιν Αἰθιό-
πων, ὅπου κύων βασιλεύει καὶ βασιλεὺς προσαγορεύεται
καὶ γέρα καὶ τιμὰς ἔχει βασιλέως, ἄνδρες δὲ πράσσουσιν
ἅπερ ἡγεμόσι πόλεων προσήκει καὶ ἄρχουσιν. ἆρ' οὖν παρὰ
τοῖς Στωικοῖς ὁμοίως τὸ μὲν ὄνομα καὶ τὸ σχῆμα τοῦ
ἀγαθοῦ πάρεστι τῇ ἀρετῇ καὶ μόνην ταύτην αἱρετὸν καὶ
ὠφέλιμον καὶ συμφέρον καλοῦσι, πράττουσι δὲ πάντα καὶ* C
φιλοσοφοῦσι καὶ ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ὥσπερ ἀπὸ προσ-

6—16 SVF III 762
6 Heraclitus (*ὑδρωπιῶν*) Vors. 22 A 1a et 1,3.4; Pherecydes (*φθειριῶν*) ib. 7 A 1. 2 cf. p. 1089f || **19**sqq. cf. Plin. N. H. VI 192

1 *ὅτε* Re. | *χρυσᾶ* Turn. | *διαμείψασθαι* E || **2** *χαλκᾶ* Bern., sed Pl. libere agit || **10** *τὸ δέ, ο* lac. 20 + 19 lit. E 30—33 lit. in fine pag. B *τὸν*] *τὸ δὲ ὄ⟨νους ἐξ ἀνθρώπων, ὀρθῶς ἂν ἑλέσθαι⟩ τὸν* Po. *τὸ δ' ὄ⟨νους φρονίμους ἐξ ἀφρόνων ἀνθρώπων, οὐκ ἂν⟩ τὸν* Bern. sec. Wy. || **13** *καὶ μετὰ κτλ.* Plut. ipse cum ironia addit || **14** *φησιν* B || **17** *εἰ = εἴπερ (κατὰ τοὺς Στωικούς)* || **18** *δὲ* lac. 9 lit. E 3 + 4 lit. B *περ.* suppl. Turn. || **21** *γέρα* Re. *ἱερὰ* || **22** *οὖν*] *οὐ*? || **25** *πράττ.* hic EB (*πράσσ.* 21) | *πάντα* Ha. Po. *ταῦτα*

τάγματος τῶν ἀδιαφόρων; καίτοι τὸν κύνα μὲν ἐκεῖνον οὐδεὶς Αἰθιόπων ἀποκτίννυσιν, ἀλλὰ σεμνῶς κάθηται προσκυνούμενος, οὗτοι δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπολλύουσιν ἑαυτῶν καὶ διαφθείρουσι, τῆς ὑγιείας περιεχόμενοι καὶ τῆς ἀπονίας.

12. Ἔοικε δ' ἡμᾶς ἀπαλλάττειν τοῦ περὶ τούτων ἔτι πλείονα λέγειν ὁ κολοφών, αὐτὸς ὃν ὁ Χρύσιππος τοῖς δόγμασιν ἐπιτέθεικεν. ὄντων γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν δὲ κακῶν τῶν δὲ [καὶ] μεταξὺ καὶ καλουμένων ἀδιαφόρων, οὐδείς ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ βούλεται τἀγαθὸν D ἔχειν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδιάφορον ⟨καὶ τὸ ἀδιάφορον⟩ ἢ τὸ κακόν. ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς δήπου ποιούμεθα μάρτυρας, αἰτούμενοι ταῖς εὐχαῖς παρ' αὐτῶν μάλιστα μὲν κτῆσιν ἀγαθῶν, εἰ δὲ μή, κακῶν ἀποφυγήν, τὸ [δὲ] μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀντὶ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ μὴ θέλοντες ἔχειν ἀντὶ δὲ τοῦ κακοῦ θέλοντες. ὁ δὲ τὴν φύσιν ἐναλλάττων καὶ τὴν τάξιν ἀναστρέφων ἐκ τῆς μέσης χώρας τὸ μέσον εἰς τὴν ἐσχάτην μετατίθησι, τὸ δ' ἔσχατον εἰς τὴν μέσην ἐπανάγει καὶ μετοικίζει, καθάπερ οἱ τύραννοι τοῖς κακοῖς προεδρίαν διδοῦσι, [καὶ] νομοθετῶν πρῶτον διώκειν τὸ E ἀγαθὸν δεύτερον δὲ τὸ κακόν, ἔσχατον δὲ καὶ χείριστον ἡγεῖσθαι τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακόν· ὥσπερ εἴ τις μετὰ τὰ οὐράνια τὰ ἐν Ἅιδου τιθείη, τὴν δὲ γῆν καὶ τὰ περὶ γῆν εἰς τὸν τάρταρον ἀπώσειε

'τῆλε μάλ', ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον' (Θ 14).

εἰπὼν οὖν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὅτι 'λυσιτελεῖ ζῆν ἄφρονα ἢ ⟨μὴ⟩ βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρονήσειν' ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· 'τοιαῦτα γὰρ τὰ ἀγαθά ἐστι τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον τινὰ καὶ τὰ κακὰ τῶν [ἄλλων]

26—p. 75, 3 cf. 1042a (SVF III 760)

2 ἀποκτέννυσιν ἀλλὰ (ἀλλ' B) ἀσέμνως EB corr. Xyl. Steph. || 7 distinx. Po. || 9 del. Wy. || 11 om. EB add. Steph. || 14 del. Ha. || 20 del. Po. διδοὺς καὶ Madv. (sed cf. Ra.) || 27 ἄφρονα μᾶλλον 1042a | μὴ om. EB ut 1042a add. Steph. || 29 καὶ deest 1042a | ἄλλων deest 1042a del. Re. ('aut leg. τῶν ἄλλων τῶν')

ἀνὰ μέσον προτερεῖν· ἔστι δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, εἰ καὶ ἄφρονες ἐσόμεθα' — δῆλον οὖν, εἰ καὶ ἄδικοι καὶ παράνομοι καὶ θεοῖς ἐχθροί, καὶ εἰ κακοδαίμονες· οὐθὲν γὰρ ἄπεστι F *τούτων τοῖς ἀφρόνως βιοῦσιν. ἐπιβάλλει τοίνυν κακοδαιμονεῖν μᾶλλον ἢ μὴ κακοδαιμονεῖν καὶ βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ βλάπτεσθαι καὶ ἀδικεῖν ἢ μὴ ἀδικεῖν καὶ παρανομεῖν ἢ μὴ παρανομεῖν· τουτέστιν ἐπιβάλλει τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα ποιεῖν καὶ καθήκει ζῆν καὶ παρὰ τὸ καθῆκον. 'ναί· χεῖρον γάρ ἐστι τὸ ἄλογον καὶ τὸ ἀναίσθητον εἶναι τοῦ ἀφραίνειν.' εἶτα ⟨τί⟩ παθόντες οὐχ ὁμολογοῦσιν εἶναι κακόν, ὃ τοῦ κακοῦ χεῖρόν ἐστι; διὰ ⟨τί⟩ φευκτὸν ἀποφαίνουσι μόνον τὴν ἀφροσύνην, εἰ οὐχ ἧττον | ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιβάλλον* 1065 *ἐστὶ φεύγειν τὴν μὴ δεχομένην τὸ ἀφραίνειν διάθεσιν;*

13. *Ἀλλὰ τί ἄν τις ἐπὶ τούτοις δυσχεραίνοι, μεμνημένος ὧν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φύσεως γέγραφεν, ἀποφαίνων οὐκ ἀχρήστως τὴν κακίαν πρὸς τὰ ὅλα γεγενημένην; ἄξιον δ' ἀναλαβεῖν τὸ δόγμα ταῖς ἐκείνου λέξεσιν, ἵνα καὶ μάθῃς πως, οἱ τοῦ Ξενοκράτους καὶ Σπευσίππου κατηγοροῦντες ἐπὶ τῷ μὴ τὴν ὑγίειαν ἀδιάφορον ἡγεῖσθαι μηδὲ τὸν πλοῦτον ἀνωφελὲς ἐν τίνι τόπῳ τὴν κακίαν αὐτοὶ τίθενται καὶ τίνας λόγους περὶ αὐτῆς διεξίασιν· 'ἡ δὲ κακία πρὸς τὰ λοιπὰ συμπτώματα ἔχει ὅρον· γίνεται γὰρ ⟨καὶ⟩ αὐτή πως κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον καί, ἵν' οὕτως* B *εἴπω, οὐκ ἀχρήστως γίνεται πρὸς τὰ ὅλα· οὐδὲ γὰρ ἂν τἀγαθὸν ἦν.' οὐκοῦν ἐν θεοῖς ἀγαθὸν οὐδὲν ἔστιν, ἐπεὶ μηδὲ κακόν· οὐδέ, ὅταν ὁ Ζεὺς εἰς ἑαυτὸν ἀναλύσας τὴν ὕλην ἅπασαν εἷς γένηται καὶ τὰς ἄλλας ἀνέλῃ διαφοράς,*

22sqq. cf. 1050f (SVF II 1181)
ad cap. 13 cf. Stoic. rep. 35

4 *εἰ* del. Re., sed consulto Plut. *κακοδαίμονες* extollit, cf. p. 73, 13 || **8** *μή*² post *τὸ* (v. 9) EB, trp. Wy. || **11** *τί* om. EB add. edd. || **12** *δι' ἃ φευκτὸν* EB corr. Mez. || **19** *πῶς ὅπου Ξ.* EB corr. Leon. Wy. || **23** *λοιπὰ*] *δεινὰ* rectius 1050f | *συμπτ. ἴδιόν τιν'* (quod fort. hic quoque inserendum) *ἔχει λόγον* 1050f, cf. Herm. p. 12² || **24** add. Po. (cf. 1050f *μὲν γὰρ καὶ αὐτή*) || **27** *ἀναλώσας* Mez. sed cf. SVF II p. 184, 10; 185, 10; 188, 40

οὐθὲν ἔστιν ἀγαθὸν τηνικαῦτα, μηθενός γε κακοῦ παρόντος· ἀλλὰ χοροῦ μὲν ἔστιν ἐμμέλεια μηδενὸς ἀπᾴδοντος ἐν αὐτῷ, καὶ σώματος ὑγίεια μηδενὸς μορίου νοσοῦντος, ἀρετὴ δ' ἄνευ κακίας οὐκ ἔχει γένεσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐνίαις τῶν ἰατρικῶν δυνάμεων ἰὸς ὄφεως καὶ χολὴ ὑαίνης ἀναγκαῖόν C *ἐστιν, οὕτως ἐπιτηδειότης ἑτέρα τῇ Μελήτου μοχθηρίᾳ πρὸς τὴν Σωκράτους δικαιοσύνην καὶ τῇ Κλέωνος ἀναγωγίᾳ πρὸς τὴν Περικλέους καλοκἀγαθίαν. πῶς δ' ἂν εὗρεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἡρακλέα φῦσαι καὶ τὸν Λυκοῦργον, εἰ μὴ καὶ Σαρδανάπαλον ἡμῖν ἔφυσε καὶ Φάλαριν; ὥρα λέγειν αὐτοῖς ὅτι καὶ φθίσις γέγονεν ἀνθρώπῳ πρὸς εὐεξίαν καὶ ποδάγρα πρὸς ὠκύτητα· καὶ οὐκ ἂν ἦν Ἀχιλλεὺς κομήτης, εἰ μὴ φαλακρὸς Θερσίτης. τί γὰρ διαφέρουσι τῶν ταῦτα ληρούντων καὶ φλυαρούντων οἱ λέγοντες μὴ ἀχρήστως γεγονέναι πρὸς τὴν ἐγκράτειαν τὴν ἀκολασίαν καὶ πρὸς τὴν* D *δικαιοσύνην τὴν ἀδικίαν; ὅπως εὐχώμεθα τοῖς θεοῖς ἀεὶ μοχθηρίαν εἶναι* (Hes. O. D. 78) *'ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος', εἰ τούτων ἀναιρεθέντων οἴχεται φροῦδος ἡ ἀρετὴ καὶ συναπόλωλεν.*

14. *Ἦ βούλει τὸ ἥδιστον αὐτοῦ τῆς γλαφυρίας καὶ πιθανότητος ἱστορῆσαι; 'ὥσπερ γὰρ αἱ κωμῳδίαι' φησὶν 'ἐπιγράμματα γελοῖα φέρουσιν, ἃ καθ' αὑτὰ μέν ἐστι φαῦλα τῷ δ' ὅλῳ ποιήματι χάριν τινὰ προστίθησιν, οὕτω ψέξειας ἂν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν κακίαν, τοῖς δ' ὅλοις οὐκ ἄχρηστός ἐστι.' πρῶτον μὲν οὖν τὴν κακίαν γεγονέναι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ὥσπερ τὸ φαῦλον ἐπίγραμμα γέγονε κατὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ βούλησιν, πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀτο-* E *πίας ὑπερβάλλει. τί γὰρ μᾶλλον ἀγαθῶν ἢ κακῶν δοτῆρες ἔσονται; πῶς δ' ἔτι θεοῖς ἐχθρὸν ἡ κακία καὶ θεομισές;*

2—16 SVF II 1181 (cf. ib. 1170sqq.) || **20—25** SVF II 1181
5 cf. 552e || **6** cf. 1051c

5.6 *οὕτως ἀναγκαῖόν ἐστιν* EB trp. Wy. || **6** *μελίτου* EB || **11** *ἀνθρώπων* EB corr. Wy. || **16** *ὅπως* sc. si illi vera dicunt (cf. 755c) || **22** *ἐπιγράμματα*] cf. de eadem re M. Antonin. VI 42 *γελοῖον στίχον, οὗ Χρύσιππος μέμνηται* et schol. A 30, Herm. p. 21[2] || **24** *ὅλοις* Mez. *ἄλλοις* || **26** *τοῦ θεοῦ* iuxta pluralem *δοτῆρες* (28) ut 1075e

ἢ τί πρὸς τὰ τοιαῦτα δυσφημήματα λέγειν ἕξομεν, ὡς (Aesch. Niobe fr. 156)

'θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ·'

καί (Α 8)

'τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;'

ἔπειτα δὲ τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τὴν κωμῳδίαν κοσμεῖ καὶ συνεργεῖ πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, ἐφιεμένης τοῦ γελοίου ἢ κεχαρισμένου τοῖς θεαταῖς· ὁ δὲ πατρῷος καὶ ὕπατος καὶ θεμίστιος Ζεὺς καὶ 'ἀριστοτέχνας' κατὰ Πίνδαρον, οὐ δρᾶμα δήπου μέγα καὶ ποικίλον καὶ πολυμερὲς δημιουργῶν τὸν κόσμον, ἀλλὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἄστυ κοινόν, F συννομησομένων μετὰ δίκης καὶ ἀρετῆς ὁμολογουμένως καὶ μακαρίως, τί πρὸς τὸ κάλλιστον τοῦτο καὶ σεμνότατον τέλος ἐδεῖτο λῃστῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ πατροκτόνων καὶ τυράννων; οὐ γὰρ ἡδὺ τῷ θείῳ καὶ κομψὸν ἡ κακία γέγονεν ἐπεισόδιον, οὐδὲ δι' εὐτραπελίαν ἡ ἀδικία | καὶ 1066 γέλωτα καὶ βωμολοχίαν προστέτριπται τοῖς πράγμασιν, ὑφ' ὧν οὐδ' ὄναρ ἰδεῖν ἔστι τῆς ὑμνουμένης ὁμολογίας. ἔτι τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τοῦ ποιήματος πολλοστημόριόν ἐστι καὶ μικρὸν ἐπέχει παντάπασιν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ χωρίον, καὶ οὔτε πλεονάζει τὰ τοιαῦτα οὔτε τῶν εὖ πεποιῆσθαι δοκούντων ἀπόλλυσι καὶ λυμαίνεται τὴν χάριν, τῆς δὲ κακίας ἀναπέπλησται πάντα πράγματα, καὶ πᾶς ὁ βίος εὐθὺς ἐκ παρόδου καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος ἀσχημονῶν καὶ ἐκπίπτων καὶ ταραττόμενος καὶ μηδὲν ἔχων μέρος καθαρὸν μηδ' ἀνεπίληπτον, ὡς οὗτοι λέγουσιν, αἴσχιστόν ἐστι δραμάτων ἁπάντων καὶ ἀτερπέστατον. B

3 cf. 17b || 10 Pindari fr. 57 cf. 550a 618b 807c 927b || 12 cf. SVF III 333sqq.

4 θέλῃ 17b ἐθέλῃ EB || 9 ἢ] καὶ Ra. || 11 πολυμερὲς Faehse cf. v. 17. 24. 25. 26 et p. 257d πολυμαθὲς EB (πολυπαθὲς Re. cf. 500d) || 13 συννεμησομένων Madv. sed obversatur definitio τῆς πόλεως SVF III 329 || 17 οὐδὶ' sed ss. δὲ E | ἡ ἀδικίαν EB corr. Re. || 19 ὑφ' ὧν ad κακίαν et ἀδικίαν spectat || 22.23 εὖ τι ποιεῖσθαι EB corr. Mez.

15. *Ὅθεν ἡδέως ἂν πυθοίμην, πρὸς τί γέγονεν εὔχρηστος ἡ κακία τοῖς ὅλοις. οὐ γὰρ δὴ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ θεῖα φήσει. γελοῖον γὰρ εἰ, μὴ γενομένης ἐν ἀνθρώποις μηδ᾽ οὔσης κακίας καὶ ἀπληστίας καὶ ψευδολογίας μηδ᾽ ἀλλήλους ἡμῶν ἀγόντων καὶ φερόντων καὶ συκοφαντούντων καὶ φονευόντων, οὐκ ἂν ἐβάδιζεν ὁ ἥλιος τὴν τεταγμένην πορεῖαν οὐδ᾽ ἂν ὥραις ἐχρῆτο καὶ περιόδοις καιρῶν ὁ κόσμος οὐδ᾽ ἡ γῆ τὴν μέσην χώραν ἔχουσα τοῦ παντὸς ἀρχὰς πνευμάτων ἐνεδίδου καὶ ὄμβρων. ἀπολείπεται τοί-* C *νυν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰ ἡμέτερα τὴν κακίαν εὐχρήστως γεγονέναι· καὶ τοῦτ᾽ ἴσως οἱ ἄνδρες λέγουσιν. ἆρ᾽ οὖν ὑγιαίνομεν μᾶλλον κακοὶ ὄντες, ἤ τι δὴ μᾶλλον εὐποροῦμεν τῶν ἀναγκαίων; πρὸς δὲ κάλλος ἡμῖν ἢ πρὸς ἰσχὺν εὔχρηστος ἡ κακία γέγονεν; οὔ φασιν. † ἡ δέ, ποῦ γῆς ἐστιν· ὄνομα μόνον καὶ δόκημα νυκτερωπὸν ἐννύχων σοφιστῶν· οὐχ ὥσπερ ἡ κακία πᾶσιν ὑπερέκκειται καὶ πᾶσιν ἐναργὴς οὐδενὸς ὡς ἀχρήστου μεταλαβεῖν, ἥκιστα δ᾽ ἀρετῆς, ὦ θεοί, δι᾽ ἣν γεγόναμεν; † εἶτ᾽ οὐ δεινόν, εἰ γεωργῷ μὲν καὶ κυβερνήτῃ καὶ ἡνιόχῳ τὰ εὔχρηστα φορὰ καὶ συνεργὰ πρὸς τὸ οἰκεῖόν ἐστι τέλος, τὸ δ᾽ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς ἀρετὴν* D *γεγονὸς ἀπολώλεκε τὴν ἀρετὴν καὶ διέφθαρκεν;*

Ἀλλ᾽ ἴσως ἤδη καιρὸς ἐπ᾽ ἄλλο τρέπεσθαι, τοῦτο δ᾽ ἀφεῖναι.

16. *ΕΤΑΙΡΟΣ. Οὐδαμῶς, ὦ φίλος, ἐμὴν χάριν· ἐπιθυμῶ γὰρ πυθέσθαι, τίνα δὴ τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν κακίαν τῆς ἀρετῆς προεισάγουσιν.*

ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἀμέλει καὶ ἄξιον, ὦ ἑταῖρε. πολὺς μὲν ὁ ψελλισμὸς αὐτῶν, τέλος δὲ τὴν μὲν φρόνησιν ἐπιστή-

24—p. 79, 5 SVF II 1181
14. 15 cf. Eur. Herc. 112

12 *ἤ τι δὴ* Po. *ἔτι δὲ* || **14** *ἢ δήπου τῆς ⟨ἀρετῆς⟩* (Bern.) *ἐστιν ὄνομα μόνον καὶ δ. ν. ἐνν. σοφισμάτων* (sic Ra.), *οὐχ ὥσπερ ἡ κακία πᾶσιν ὕπαρ ἔκκειται* (em. Wy.) *καὶ πᾶσιν ἐναργής, ⟨ταύτης δὲ μὴ οὔσης⟩ οὐδενὸς ἔστιν ὅλως χρηστοῦ* (*ἔσται χρηστοῦ* Wy.) *μεταλαβεῖν, ἥκιστα . . . γεγόναμεν*; tempt. Po. *εἰ δὲ ἡ ἀρετή* (*τῆς ἀρετῆς* Bern.) *ἐστιν* initio Wy. || **19** *φορὰ καὶ συνεργὰ* ut 5c || **22** *ἄλλω* B || **27** *μὲν ⟨γὰρ⟩* Bern. || **28** *τὴν μὲν*] respondet 79, 4 *ἀγαθά*

μην ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὖσαν ⟨ἀναιρεθέντων τῶν κακῶν⟩ καὶ παντάπασιν ἀναιρεῖσθαι λέγουσιν· ὡς δ' ἀληθῶν ὄντων ἀδύνατον μὴ καὶ ψευδῆ τιν' εἶναι, παραπλησίως οἴονται προσήκειν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων καὶ κακὰ ὑπάρχειν.

ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ φαύλως λέλεκται, τὸ δ' E ἕτερον οἶμαι μηδ' ἐμὲ λανθάνειν. ὁρῶ γὰρ διαφοράν, ᾗ τὸ μὲν οὐκ ἀληθὲς εὐθὺς ψεῦδός ἐστιν, οὐ μὴν εὐθὺς κακὸν τὸ μὴ ἀγαθόν. ὅθεν ἀληθῶν μὲν καὶ ψευδῶν οὐδέν ἐστι μέσον, ἀγαθῶν δὲ καὶ κακῶν τὸ ἀδιάφορον. καὶ οὐκ ἀνάγκη ταῦτα συνυπάρχειν ἐκείνοις· ἐξήρκει γὰρ τὴν φύσιν ἔχειν τὸ ἀγαθόν, τοῦ κακοῦ μὴ δεομένην ἀλλὰ τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἔχουσαν. πρὸς δὲ τὸν πρότερον λόγον εἴ τι λέγεται παρ' ὑμῶν, ἀκουστέον.

17. ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἀλλὰ πολλὰ μὲν λέγεται, τὰ δὲ νῦν τοῖς ἀναγκαίοις χρηστέον. πρῶτον μὲν οὖν εὔηθες οἴεσθαι φρονήσεως ἕνεκα γένεσιν κακῶν ὑποστῆναι καὶ ἀγαθῶν. F ὄντων γὰρ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐπιγίνεται φρόνησις, ὥσπερ ἰατρικὴ νοσερῶν ὑποκειμένων καὶ ὑγιεινῶν. οὐ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ὑφίσταται καὶ τὸ κακόν, ἵνα γένηται φρόνησις, ἀλλ' ᾗ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ὄντα καὶ ὑφεστῶτα κρίνομεν, ὠνομάσθη φρόνησις· ὥσπερ ὄψις ἡ λευκῶν καὶ μελάνων αἴσθησις οὐ γενομένων ὅπως ἔχοιμεν ὄψιν ἡμεῖς, | ἀλλὰ μᾶλλον ἡμῶν πρὸς τὸ τὰ τοιαῦτα κρίνειν ὄψεως δεη- **1067** θέντων. δεύτερον, ὅταν ἐκπυρώσωσι τὸν κόσμον οὗτοι, κακὸν μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπολείπεται, τὸ δ' ὅλον φρόνιμόν ἐστι τηνικαῦτα καὶ σοφόν· ἔστι τοίνυν φρόνησις οὐκ ὄντος κακοῦ, καὶ οὐκ ἀνάγκη κακὸν ὑπάρχειν, εἰ φρόνησις ἔνι. εἰ δὲ δὴ πάντως δεῖ τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν εἶναι καὶ κακῶν ἐπιστήμην, τί δεινόν, εἰ τῶν κακῶν ἀναιρεθέντων οὐκ ἔσται φρόνησις ἑτέραν τ' ἀντ' ἐκείνης ἀρετὴν ἕξομεν, οὐκ

25–27 SVF II 606

1 lac. 15 lit. E 24 lit. B suppl. Re., cf. v. 30 || **3** *μὴ ⟨οὐ⟩* Ra. prob. || **4** *οἴονται* Madv. *οἷον* | *προσήκειν* Wy. *-κει* || **12** *δεόμενον* EB corr. Mez. || **16** *εὔηθες κτλ.* nec dicunt hoc Stoici || **31** *τ'*] *δ'* Po. ed. 1, sed tradita bene def. Cast. iud. p. 83

ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἀλλ' ἀγαθῶν μόνων ἐπιστήμην οὖσαν; ὥσπερ εἰ τῶν χρωμάτων τὸ μέλαν ἐξαπόλοιτο παν- B *τάπασιν, εἶτά τις βιάζοιτο καὶ τὴν ὄψιν ἀπολωλέναι, λευκῶν γὰρ οὐκ εἶναι καὶ μελάνων αἴσθησιν, τί κωλύει φάναι πρὸς αὐτόν, ὅτι δεινὸν οὐδέν, εἰ τὴν μὲν ὑπὸ σοῦ λεγομένην ὄψιν οὐκ ἔχομεν, ἄλλη δὲ πάρεστιν ἀντ' ἐκείνης αἴσθησις ἡμῖν καὶ δύναμις, ᾗ λευκῶν ἀντιλαμβανόμεθα καὶ μὴ λευκῶν χρωμάτων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτε γεῦσιν οἶμαι φροῦδον ἂν γενέσθαι πικρῶν ἐπιλιπόντων, οὔθ' ἁφὴν ἀλγηδόνος ἀναιρεθείσης, οὔτε φρόνησιν κακοῦ μὴ παρόντος, ἀλλ' ἐκείνας τε μένειν αἰσθήσεις γλυκέων καὶ ἡδέων καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἀντιλαμβανομένας, ταύτην τε τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν ἐπιστήμην οὖσαν.* C *οἷς δὲ μὴ δοκεῖ, τοὔνομα λαβόντες ἀπολιπέτωσαν ἡμῖν τὸ πρᾶγμα.* (18.) *χωρὶς δὲ τούτων, τί ἐκώλυε τοῦ μὲν κακοῦ νόησιν εἶναι τοῦ δ' ἀγαθοῦ καὶ ὕπαρξιν; ὥσπερ οἶμαι καὶ τοῖς θεοῖς ὑγιείας μὲν ἔστι παρουσία, πυρετοῦ δὲ καὶ πλευρίτιδος νόησις. ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς, κακῶν μὲν ἀφθόνως πᾶσι παρόντων ἀγαθοῦ δὲ μηδενός, ὡς οὗτοι λέγουσιν, ἀλλὰ τοῦ γε νοεῖν οὐκ ἀπολελείμμεθα τὴν φρόνησιν τὸ ἀγαθὸν τὴν εὐδαιμονίαν. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τῆς μὲν ἀρετῆς μὴ παρούσης εἰσὶν οἱ διδάσκοντες ὁποῖόν ἐστι καὶ κατάληψιν ἐμποιοῦντες, τῆς κακίας δὲ μὴ γενο-* D *μένης οὐ δυνατὸν ἦν κτήσασθαι νόησιν. ὅρα γὰρ οἷα πείθουσιν ἡμᾶς οἱ κατὰ τὰς ἐννοίας φιλοσοφοῦντες, ὅτι τῇ μὲν ἀφροσύνῃ καταλαμβάνομεν τὴν φρόνησιν, ἡ δὲ φρόνησις ἄνευ τῆς ἀφροσύνης οὐθ' αὑτὴν ⟨οὔτε τὴν⟩ ἀφροσύνην καταλαμβάνειν πέφυκεν.*

19. *Εἰ δὲ δὴ πάντως ἐδεῖτο κακοῦ γενέσεως ἡ φύσις, ἓν ἦν δήπου παράδειγμα κακίας ἱκανὸν ἢ δεύτερον· εἰ δὲ βούλει, δέκα φαύλους ἢ χιλίους ἢ μυρίους ἔδει γενέσθαι, καὶ μὴ κακίας μὲν φορὰν τοσαύτην τὸ πλῆθος —*

1 *μόνον* B || **11** *μενεῖν* Bern. || **13** *τε* Basil. *δὲ* || **20** *τοῦ γε νοεῖν* Re. *τοῦ γένεσιν* || **25** *κατὰ* cum ironia || **27** *ἀφροσύνης οὔτε αὑτὴν ἀφροσύνην* EB corr. Mez. Re.

'οὐ ψάμμος, ἢ κόνις, ἢ πτερὰ ποικιλοθρόων οἰωνῶν
τόσσον ἂν χεύαιτ' ἀριθμόν' —,

ἀρετῆς δὲ μηδ' ἐνύπνιον. οἱ μὲν γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν φιδι- E
τίων ἐπιμελούμενοι δύο ἢ τρεῖς ἐπίτηδες εἵλωτας ἐμπε-
φορημένους ἀκράτου καὶ μεθύοντας ⟨εἰσάγοντες⟩ εἰς κοι-
νὸν ἐπιδείκνυνται τοῖς νέοις ὁποῖόν ἐστι τὸ μεθύειν, ὅπως
φυλάττωνται καὶ σωφρονῶσιν, ἐν δὲ τῷ βίῳ ⟨μάτην⟩ τὰ
πολλὰ ταῦτα τῆς κακίας γέγονε παραδείγματα. νήφων γὰρ
οὐδὲ εἷς ἐστι πρὸς ἀρετήν, ἀλλὰ ῥεμβόμεθα πάντες, ἀσχη-
μονοῦντες καὶ κακοδαιμονοῦντες· οὕτως ὁ λόγος ἡμᾶς
μεθύσκει καὶ τοσαύτης καταπίμπλησι ταραχῆς καὶ παρα-
φροσύνης, οὐδὲν ἀπολείποντας τῶν κυνῶν, ἅς φησιν Αἴ-
σωπος (fab. 138 Hr.) *δερμάτων τινῶν ἐμπλεόντων ἐφιε-*
μένας ὁρμῆσαι μὲν ἐκπίνειν τὴν θάλασσαν, ῥαγῆναι δὲ F
πρότερον ἢ τῶν δερμάτων λαβέσθαι. καὶ γὰρ ἡμᾶς ὁ
λόγος ἐλπίζοντας εὐδαιμονήσειν δι' αὐτοῦ καὶ τῇ ἀρετῇ
προσοίσεσθαι, πρὶν ἐπ' ἐκείνην ἀφικέσθαι, διέφθαρκε καὶ
ἀπολώλεκε, πολλῆς ἀκράτου καὶ πικρᾶς κακίας προεμ-
φορηθέντας· εἴ γε δὴ καὶ τοῖς ἐπ' ἄκρον προκόπτουσιν,
ὡς οὗτοι λέγουσιν, οὔτε κουφισμὸς οὔτ' ἄνεσις ἔστιν οὔτ'
ἀναπνοὴ τῆς ἀβελτερίας καὶ κακοδαιμονίας. |

20. *Ὁ τοίνυν λέγων οὐκ ἀχρήστως γεγονέναι τὴν κα-* 1068
κίαν ὅρα πάλιν οἷον αὐτὴν ἀποδείκνυσι χρῆμα καὶ κτῆμα
τοῖς ἔχουσι, γράφων ἐν τοῖς περὶ Κατορθωμάτων ὡς 'ὁ
φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρείαν· οὐθέν ἐστιν
αὐτῷ χρήσιμον, οὐθὲν οἰκεῖον, οὐθὲν ἁρμόττον'. πῶς οὖν
εὔχρηστος ἡ κακία, μεθ' ἧς οὐδ' ὑγίεια χρήσιμον οὐδὲ
πλῆθος χρημάτων οὐδὲ προκοπή; οὐ δεῖταί δέ τις ὧν τὰ

24—28 SVF III 674 (cf. 1038a b)
1 Lyr. adesp. II p. 162 D. (cf. 497a) || **3sqq.** cf. 239a 455e vit. Demetr. 1

1 *οὐ* Basil. *οὔ* | *ποικιλοτρίχων* EB sed cf. 497a || **3** *φιλιτίων* EB sed *δ* ss. B || **4** *ἐπίτηδες* om. B || **5** add. Wy. cf. v. Demetr. 1 | *εἰς ⟨τὸ⟩ κ.* Wy. || **7** *⟨μάτην⟩* Po. *⟨πρὸς τί⟩ . . . παραδείγματα; νήφων . . . ἐστι. πρὸς ἀρετήν; ἀλλὰ* Cob. Kron. || **16** *εὐδοκιμήσειν* EB corr. Xyl. || **18** *ἀπόλωλε* EB corr. Ra. || **25. 26** *οὐδενὸς — οὐθὲν — οὐθὲν — οὐδὲν* EB

*μὲν προηγμένα καὶ ληπτὰ καὶ νὴ Δί' εὔχρηστα, τὰ δὲ
κατὰ φύσιν, ὡς αὐτοὶ καλοῦσιν; εἶτα τούτων οὐδεὶς ἔχει*
B *χρείαν, ἂν μὴ γένηται σοφός; οὐδὲ τοῦ σοφὸς οὖν γενέ-
σθαι χρείαν ἔχει ὁ φαῦλος. οὐδὲ διψῶσιν οὐδὲ πεινῶσιν
ἄνθρωποι, πρὶν σοφοὶ γενέσθαι; διψῶντες οὖν ὕδατος οὐκ
ἔχουσι χρείαν οὐδ' ἄρτου πεινῶντες.*

*'ἔστε ξένοισι μειλίχοις ἐοικότες
στέγης τε μοῦνον καὶ πυρὸς κεχρημένοις·'*

*οὗτος οὐκ εἶχε χρείαν ὑποδοχῆς; οὐδὲ χλαίνης ἐκεῖνος ὁ
λέγων*

'δὸς χλαῖναν Ἱππώνακτι· κάρτα γὰρ ῥιγῶ;'

*ἀλλὰ βούλει παράδοξον εἰπεῖν τι καὶ περιττὸν καὶ ἴδιον;
λέγε τὸν σοφὸν μηδενὸς ἔχειν χρείαν μηδὲ δεῖσθαί τινος·
ἐκεῖνος ὄλβιος, ἐκεῖνος ἀπροσδεής, ἐκεῖνος αὐτάρκης μακά-*
C *ριος τέλειος. νυνὶ δὲ τίς ὁ ἴλιγγος οὗτος τὸν μὲν ἀνενδεᾶ
δεῖσθαι ὧν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι
πολλῶν δεῖσθαι δὲ μηδενός; τουτὶ γὰρ λέγει Χρύσιππος,
ὡς οὐ δέονται μὲν ἐνδέονται δ' οἱ φαῦλοι, πεττῶν δίκην
δεῦρο κἀκεῖ τὰς κοινὰς ἐννοίας μετατιθείς. πάντες γὰρ
ἄνθρωποι τὸ δεῖσθαι πρότερον εἶναι τοῦ ἐνδεῖσθαι νομί-
ζουσιν, ἡγούμενοι τὸν οὐχ ἑτοίμων οὐδ' εὐπορίστων δεό-
μενον ἐνδεῖσθαι. κεράτων γοῦν καὶ πτερῶν οὐδεὶς ἐνδεὴς
ἄνθρωπός ἐστιν, ὅτι μηδὲ δεῖται τούτων· ἀλλ' ὅπλων
ἐνδεεῖς λέγομεν καὶ χρημάτων καὶ ἱματίων, ὅταν ἐν χρείᾳ
γενόμενοι μὴ τυγχάνωσι μηδ' ἔχωσιν. οἱ δ' οὕτως ἐπιθυ-*
D *μοῦσιν ἀεί τι παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας φαίνεσθαι λέγοντες,
ὥστε πολλάκις ἐξίστασθαι καὶ τῶν ἰδίων ἐπιθυμίᾳ και-
νολογίας, ὥσπερ ἐνταῦθα.*

15—18 SVF III 674 (cf. 1038ab) || **18**sqq. cf. Sen. ep. 9, 14 (SVF III 674) et Cic. Tusc. I 87

7. 8 Anacreonti ut Bergk trib. Diehl (fr. 85 I² 4 p. 186) || **11** Hipponax fr. 24b (cf. 523e 1058d)

5 *οὖν*] *γοῦν* Sa. || **7** *ἔστε* Turn. (an *ἐστὲ*? Kalinka) *ἔσται* EB ut Hephaestion || **8** *τε* om. B || **11** *γὰρ* om. B || **15. 16** *ἀνενδεῆ* et *ἐνδεῆ* EB corr. Bern. (cf. 195c vit. Cat. min. 35) || **20** *ἐνδεῖσθαι* Mez. *μὴ δεῖσθαι* || **27** *κενολογίας* EB corr. Basil.

21. *Σκόπει δὲ μικρὸν ἀνωτέρω ἀναγαγὼν ἑαυτόν. ἕν τι τῶν παρὰ τὰς ἐννοίας λεγομένων ἐστὶ τό 'μηδένα φαῦλον ὠφελεῖσθαι'. καίτοι παιδευόμενοί γε πολλοὶ προκόπτουσι καὶ δουλεύοντες ἐλευθεροῦνται καὶ πολιορκούμενοι σῴζονται καὶ π[λ]ηρούμενοι χειραγωγοῦνται καὶ θεραπεύονται νοσοῦντες· 'ἀλλ' οὐκ ὠφελοῦνται τούτων τυγχάνοντες οὐδ' εὖ πάσχουσιν οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν οὐδ' εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.' οὐ τοίνυν οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι· καὶ μὴν οὐδ' οἱ νοῦν ἔχοντες. ἀνύπαρκτον οὖν* E
ἐστι τὸ ἀχάριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβάνοντες, οἱ δὲ λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκασιν. ὅρα δὴ τί πρὸς ταῦτα λέγουσιν· ὅτι 'ἡ χάρις εἰς τὰ μέσα διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν καὶ ὠφελεῖσθαι σοφῶν ἐστι, χάριτος δὲ καὶ φαῦλοι τυγχάνουσιν.' εἶθ' οἷς χάριτος μέτεστι, τούτοις οὐ μέτεστι χρείας; ὅπου δὲ διατείνει χάρις, ἐκεῖ χρήσιμον οὐθέν ἐστιν οὐδ' οἰκεῖον; ἄλλο δέ τι ποιεῖ τὴν ὑπουργίαν χάριν ἢ τὸ πρός τι χρήσιμον ὑπάρξαι τῷ δεομένῳ τὸν παρασχόντα;

22. *ΕΤΑΙΡΟΣ. Ταῦτα μὲν οὖν ἄφες. ἡ δὲ πολυτίμητος ὠφέλεια τίς ἐστιν, ἣν ὡς μέγα τι τοῖς σοφοῖς ἐξαίρετον* F
φυλάσσοντες οὐδ' ὄνομα λείπουσιν αὐτῆς τοῖς ⟨μὴ⟩ σοφοῖς;

ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἂν εἷς σοφὸς ὁπουδήποτε προτείνῃ τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην σοφοὶ πάντες ὠφελοῦνται. τοῦτο τῆς φιλίας ἔργον αὐτῶν, εἰς τοῦτο τοῖς κοινοῖς ὠφελήμασι τῶν σοφῶν αἱ ἀρεταὶ τελευτῶσιν. |
ἐλήρει δ' Ἀριστοτέλης, ἐλήρει δὲ Ξενοκράτης (fr. 94), 1069
ὠφελεῖσθαι μὲν ἀνθρώπους ὑπὸ θεῶν ὠφελεῖσθαι δ' ὑπὸ γονέων ὠφελεῖσθαι δ' ὑπὸ καθηγητῶν ἀποφαινόμενοι, τὴν

6—14 SVF III 672 || **23**—p. 84, **3** SVF III 627 cf. Seneca ep. 109, 1—13
12 non ipsius Chrysippi verba cf. 1038a

1 *ἑαυτ. ἀναγ. ἀνωτέρω* propter hiatum Ra. || **5** corr. Xyl. || **11** *χάριν λαμβάνειν* B || **14** *καὶ οἱ φ.* B (sed cf. *σοφῶν*) || **21** *φυλάσσ.* hic, *φυλάττ.* p. 84,7 EB | *αὐτῆς*] *αὐτοῖς* E (corr.¹) B | add. Mez. || **23** *ὁποδήποτε* B || **25** *φιλίας*] *ὠφελείας* Xyl. sed cf. SVF III 630. 626

(1069) *δὲ θαυμαστὴν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν, ἣν οἱ σοφοὶ κινουμένων κατ' ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, κἂν μὴ συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυγχάνωσι.*

Καὶ μὴν πάντες ἄνθρωποι τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰς τηρήσεις καὶ τὰς οἰκονομίας, ὅταν χρησίμων ὦσι καὶ ὠφελίμων, τότε χρησίμους καὶ ὠφελίμους ὑπολαμβάνουσι, καὶ κλεῖ- B *δας ὠνεῖται καὶ ἀποθήκας φυλάττει χρηματικὸς ἀνὴρ 'πλούτου διοίγων θάλαμον ἥδιστον χερί'* (Eur. Bell. fr. 285, 8), *τὸ δ' ἐκλέγεσθαι τὰ πρὸς μηδὲν ὠφέλιμα καὶ τηρεῖν ἐπιμελῶς καὶ πολυπόνως οὐ σεμνὸν οὐδὲ καλὸν ⟨ἀλλ' ἀπειρόκαλον⟩ καὶ καταγέλαστόν ἐστιν. ὁ οὖν Ὀδυσσεύς, εἰ τὸν δεσμὸν ἐκεῖνον ἐκμαθὼν παρὰ τῆς Κίρκης κατεσημαίνετο δι' αὐτοῦ μὴ τὰ παρ' Ἀλκινόου δῶρα, τρίποδας καὶ λέβητας καὶ εἵματα καὶ χρυσὸν ἀλλὰ συρφετόν τινα καὶ λίθους καὶ ... συναγαγὼν τὴν περὶ ταῦτα πραγματείαν καὶ κτῆσιν αὐτῶν καὶ τήρησιν εὐδαιμονικὸν ἔργον ἡγεῖτο καὶ μακάριον, τίς ἂν ἐζήλωσε τὴν ἀνόητον ταύτην πρόνοιαν καὶ κενόσπουδον ἐπιμέλειαν;* C *ἀλλὰ μὴν τοῦτο τῆς Στωικῆς ὁμολογίας τὸ καλόν ἐστι καὶ σεμνὸν καὶ μακάριον, ἕτερον δ' οὐθὲν ἀλλ' ἐκλογὴ καὶ τήρησις ἀνωφελῶν πραγμάτων καὶ ἀδιαφόρων. τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐκτὸς ἔτι μᾶλλον, εἴ γε κρασπέδοις καὶ ἀμίσι χρυσαῖς καὶ νὴ Δία ληκύθοις, ὅταν τύχωσι, παραβάλλουσι τὸν μέγιστον πλοῦτον· εἶθ' ὥσπερ οἱ θεῶν τινων ἢ δαιμόνων ἱερὰ δόξαντες ὑπερηφάνως καθυβρίσαι καὶ λοιδορῆσαι μετανοήσαντες εὐθὺς ὑποπίπτουσι καὶ κάθηνται ταπεινοὶ κατευλογοῦντες καὶ μεγαλύνοντες τὸ θεῖον, οὕτως ἐκεῖνοι νεμέσει τινὶ τῆς μεγαλ-*

19 sqq. spectat ad Antipatri finem (fr. 57, in SVF III p. 252) || **21—24** SVF III 153 cf. 1048b (1043e)

2 cf. 1076a || ad **10—18** (*πολύπονος — κενόσπουδος*) cf. 1061c || **14** cf. *ν* 217. 368 (Herm. p. 22²)

2 ⟨*ὑπ'*⟩ *ἀλλ.* Ra. || **5** *χρήσιμοι ... ὠφέλιμοι* EB corr. Sa. || **8** *πλούτου*] *ὄλβου* Stob. || **11** suppl. Po. ⟨*ἀλλὰ*⟩ edd. | *γοῦν*? || **12** *εἰ*] *εἰς* B || **13** *παρ' Ἀλκινόου*] *παρὰ ληκύθου* E *παρὰ λυκήθου* (cf. v. 23) B || **15** lac. 8 lit. EB *σκύβαλα* (Xyl.) vel *ἄχυρα* (Comm. ad Hes. O. D. 604) vel sim. suppl. || **21** *ἀδιαφόρων* Basil. *διαφόρων* || **22** *ἔτι* Mez. *ἐστι* || **23** *λυκήθοις* B

αυχίας ταύτης καὶ κενολογίας περιπεσόντες αὖθις ἐν τού- D τοις ἐξετάζονται τοῖς ἀδιαφόροις καὶ μηδὲν πρὸς αὐτούς, μέγα βοῶντες ὡς ἕν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ καλὸν καὶ σεμνόν, ἡ τούτων ἐκλογὴ καὶ περὶ ταῦτα οἰκονομία, καὶ τούτων μὴ τυγχάνοντας οὐκ ἄξιόν ἐστι βιοῦν ἀλλ' ἀποσφάττειν ἑαυτοὺς ἢ ἀποκαρτερεῖν, πολλὰ τῇ ἀρετῇ χαίρειν φράσαντας. τὸν τοίνυν Θέογνιν αὐτοὶ παντελῶς ἀγεννῆ καὶ μικρὸν ἡγοῦνται λέγοντα (175)

'χρὴ πενίην φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
ῥιπτεῖν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων',

ὡς ἀποδειλιῶντα πρὸς τὴν πενίαν ἀδιάφορον οὖσαν· ἀλλ' E αὐτοί γε ταὐτὰ πεζῷ λόγῳ παρακελεύονται καὶ λέγουσιν, ὅτι χρὴ νόσον φεύγοντα μεγάλην καὶ ἀλγηδόνα σύντονον, ἐὰν μὴ παρῇ ξίφος ἢ κώνειον, εἰς θάλατταν ἀφεῖναι καὶ 'κατὰ πετρῶν ῥιπτεῖν' ἑαυτόν· ὧν οὐδέτερον βλαβερὸν οὐδὲ κακὸν οὐδ' ἀσύμφορόν ἐστιν, οὐδὲ κακοδαίμονας ποιεῖ τοὺς περιπίπτοντας.

23. 'Πόθεν οὖν' φησίν 'ἄρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ὕλην τῆς ἀρετῆς, ἀφεὶς τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν;' πόθεν δ' Ἀριστοτέλης, ὦ μακάριε, καὶ Θεόφραστος ἄρχονται; τίνας δὲ Ξενοκράτης καὶ Πολέμων λαμβάνουσιν ἀρχάς; οὐχὶ καὶ Ζήνων τούτοις ἠκολούθησεν ὑποτιθεμένοις στοιχεῖα τῆς εὐδαιμονίας τὴν F φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν; ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τούτων ἔμειναν ὡς αἱρετῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων, καὶ τὴν ἀρετὴν προσλαβόντες ⟨ἐν⟩ αὐτοῖς ἐνεργοῦσαν οἰκείως χρωμένην ἑκάστῳ τέλειον ἐκ τούτων καὶ ὁλόκληρον ᾤοντο

7—11 SVF III 167 (cf. p. 1039f) || 18—20 SVF III 491 || 22—24 SVF I 183
ad cap. 23 cf. Peripateticorum doctrinam ap. Stob. II p. 118sqq. (119, 3) || 24—p. 86, 2 cf. Stob. II 126, 12sqq. 130, 18sqq. 119, 12 (συνῳδόν)

2 ἐξετάζονται cf. Wy. ad 74b | μηδὲν πρὸς αὐτούς cf. p. 86, 6 al. || 3 ὡς ἔνεστιν EB recte legit Mez. || 5 τυγχάνοντα B || 6 φάσκοντας B || 11 ὡς Po. οὕτως || 12 ταὐτὰ Wy. ταῦτα || 18 ἄρξομαι EB corr. Ra. || 20 κατὰ Mez. παρὰ || 26 suppl. Po. cl. Stob. II 126, 19. 130, 20

συμπληροῦν βίον καὶ συμπεραίνειν, τὴν ἀληθῶς τῇ φύσει πρόσφορον καὶ συνῳδὸν ὁμολογίαν ἀποδιδόντες. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ τῆς γῆς ἀφαλλόμενοι καὶ καταφερόμενοι πάλιν 1070 *ἐπ' αὐτὴν | ἐταράττοντο, τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὰ καὶ οὐχ αἱρετὰ καὶ οἰκεῖα καὶ οὐκ ἀγαθὰ καὶ ἀνωφελῆ μὲν εὔχρηστα δέ, καὶ οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀρχὰς δὲ τῶν καθηκόντων ὀνομάζοντες, ἀλλ' οἷος ὁ λόγος, τοιοῦτος ἦν ὁ βίος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ ἔπραττον οἷς ἔλεγον οἰκεῖα καὶ σύμφωνα παρεχόντων. ἡ δὲ τούτων αἵρεσις, ὥσπερ ἡ παρ' Ἀρχιλόχῳ γυνή 'τῇ μὲν ὕδωρ ⟨ἐφόρει⟩ δολοφρονέουσα χειρὶ τῇ δὲ πῦρ', τοῖς μὲν προσάγεται τὴν φύσιν τοῖς δ' ἀπωθεῖται δόγμασι· μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν ἔργοις καὶ τοῖς πράγμασιν ὡς αἱρετῶν καὶ ἀγαθῶν ἔχονται τῶν κατὰ φύσιν, τοῖς δ' ὀνόμασι καὶ τοῖς ῥήμασιν ⟨ὡς⟩ ἀδιά-* B *φορα καὶ ἄχρηστα καὶ ἀρρεπῆ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀναίνονται καὶ προπηλακίζουσιν.*

24. *Ἐπεὶ δὲ καθόλου τἀγαθὸν ἅπαντες ἄνθρωποι χαρτὸν νοοῦσιν, εὐκταῖον εὐτυχὲς ἀξίαν ἔχον τὴν μεγίστην αὔταρκες ἀπροσδεές, ὅρα τὸ τούτων παρατιθεὶς ἀγαθόν, ἆρά γε χαρτὸν ποιεῖ τὸ φρονίμως τὸν δάκτυλον προτεῖναι; τί δ'; εὐκταῖόν ἐστι φρονίμη στρέβλωσις; εὐτυχεῖ δ' ὁ κατακρημνίζων ἑαυτὸν εὐλόγως; ἀξίαν δ' ἔχει τὴν μεγίστην, ὃ πολλάκις αἱρεῖ λόγος ἀντὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ προέσθαι; τέλειον δὲ καὶ αὔταρκές ἐστιν, οὗ [μὴ] παρόντος, ἂν μὴ τυγχάνωσι τῶν ἀδιαφόρων, οὐχ ὑπομένουσιν οὐδὲ βούλονται ζῆν; γέγονε δ' ἕτερος λόγος, ὑφ' οὗ μᾶλλον* C *ἡ συνήθεια παρανενόμηται, τὰς μὲν γνησίας ὑφαιροῦντος αὐτοῦ καὶ ἀποσπῶντος ἐννοίας ὥσπερ τέκνα, νόθας δ' ὑποβάλλοντος ἑτέρας θηριώδεις καὶ ἀλλοκότους καὶ ταύ-*

4—7 SVF III 123

1. 2 resp. ad p. 84, 19 || **10** Archilochus fr. 86 cf. 950f vit. Demetr. 35 || **27—29** cf. 1084a

10 *ἐφόρει* (950f v. Demetr. 35) om. EB || **11** *χειρὶ* in ras. E (fuitne olim *ἐφόρει* hic positum?) | *τῇ δὲ*] *τῇ δ' ἑτέρῃ* 950f (*τῇ ἑτέρῃ δὲ*?) v. Demetr. 35 || **14** add. Mez. || **20** *ποιεῖ*] *οἴει* (praestaret *νοεῖς*) Re. || **24** del. Xyl. || **28. 29** *δὲ προσβάλλοντος* EB corr. Kron. || **29** *ἑταίρας* E *ἑτέρας* (ss. *αι*) B

τας ἀντ' ἐκείνων ἐκτιθηνεῖσθαι καὶ στέργειν ἀναγκάζοντος; καὶ ταῦτ' ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν αἱρετῶν τε καὶ φευκτῶν οἰκείων τε καὶ ἀλλοτρίων, ἃ μᾶλλον ἔδει θερμῶν [τε] καὶ ψυχρῶν λευκῶν τε καὶ μελάνων σαφεστέραν ἔχειν τὴν ἐνάργειαν· ἐκείνων μὲν γὰρ ἔξωθέν εἰσιν αἱ φαντασίαι ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπεισόδιοι, ταῦτα δ' ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν ἐν ἡμῖν σύμφυτον ἔχει τὴν γένεσιν; οἱ δ' ὥσπερ εἰς τὸν ψευδόμενον ἢ τὸν κυριεύοντα μετὰ τῆς διαλεκτικῆς ἐμβάλλοντες εἰς τὸν περὶ εὐδαιμονίας τόπον D ἔλυσαν μὲν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐν αὐτῷ μυρίας δ' ἐποίησαν.

25. Καὶ μὴν ὅτι δυοῖν ἀγαθῶν, τοῦ μὲν τέλους τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μεῖζόν ἐστι τὸ τέλος καὶ τελειότερον, ὑπ' οὐδενὸς ἀγνοεῖται. γινώσκει δὲ καὶ Χρύσιππος τὴν διαφοράν, ὡς δῆλόν ἐστιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ἀγαθῶν· τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ, καὶ τίθησιν *** ἔν γε τοῖς περὶ Δικαιοσύνης· εἰ μέν τις ὑπόθοιτο τὴν ἡδονὴν τέλος, οὐκ οἴεται σῴζεσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος ἀλλ' ἁπλῶς ἀγαθόν, οἴεται· τὰς δὲ λέξεις οὐκ οἴομαί σε δεῖσθαι νῦν ἀκούειν ἐμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τρίτον περὶ Δικαιοσύνης βιβλίον ἔστι πανταχόθεν E λαβεῖν. ὅταν οὖν αὖθις, ὦ φίλε, μηθὲν ἀγαθὸν λέγωσι μηθενὸς ἀγαθοῦ μεῖζον εἶναι μηδ' ἔλαττον ἀλλ' ἴσον τῷ τέλει τὸ μὴ τέλος, οὐ ταῖς κοιναῖς μόνον ἐννοίαις ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτῶν λόγοις φαίνονται μαχόμενοι. καὶ πάλιν εἰ δυοῖν κακοῖν ὑφ' οὗ μὲν γινόμεθα χείρονες, ὅταν παραγένηται, τὸ δὲ βλάπτει μὲν οὐ ποιεῖ δὲ χείρονας, παρὰ τὴν ἔννοιάν

12—16 SVF III 25 || **17—22** SVF III 23 (cf. 1038d 1040c)
7 cf. 1041e || **16** Herillum impugnat

4 del. Sa. Class. Quart. 1930, 48[3] || **5** *ἐνέργειαν* EB corr. Steph. || **7** *ἀρχῶν* Kron. *ἀγαθῶν* EB cogitari potest etiam *ἀφορμῶν* (Panaetius ap. Clem. Al. Strom. II 129), sed cf. Hierocles col. 6, 1—24 || **13** *ὑπ'* Basil. *ὁ ἐπ'* || **15** *τῷ τρίτῳ τῷ π.* B || **17** lac. agn. Wy. ⟨*αὐτὴν ἀναγκαίαν μὲν πρὸς τὸ τέλος εἶναι τέλος δὲ μή· δηλοῖ δὲ τὴν διαφορὰν καὶ ἃ περὶ τῆς ἡδονῆς φησιν*⟩ fere expect. Po. | *γε* B *τε* E || **20** *δεῖσθαι* om. B || **26** *κακοῖν* (fort. melius *κακοῖν ὄντων*) Amyot Xyl. *καὶ κοινῶς* EB || **27** *παρὰ* ... (88, 3) *χείρονας* om. B

ἐστι μὴ λέγειν ἐκεῖνο μεῖζον εἶναι κακόν, ὑφ' οὗ γινόμεθα χείρονες, ὅταν παραγένηται, τοῦ ὃ βλάπτει μὲν οὐ ποιεῖ δὲ χείρονας, μηδὲ κακίονα βλάβην τὴν κακίονας ἡμᾶς ἀποτελοῦσαν. ἀλλ' ὁμολογεῖ γε Χρύσιππος εἶναί τινας φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπάτας, αἳ βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς χείρονας
F *δ' οὐ ποιοῦσιν. ἔντυχε δὲ τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων περὶ Δικαιοσύνης· καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς εὑρησιλογίαν ἄξιον ἱστορῆσαι, πάντων ἁπλῶς πραγμάτων καὶ δογμάτων οἰκείων ὁμοῦ καὶ ἀλλοτρίων ἀφειδοῦσαν.*

26. *Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι δύο τέλη καὶ σκοποὺς προκεῖσθαι τοῦ βίου καὶ μὴ πάντων, ὅσα πράττομεν, ἐφ' ἕν*
1071 *τι γίνεσθαι τὴν ἀναφοράν· | ἔτι δὲ μᾶλλόν ἐστι παρὰ τὴν ἔννοιαν ἄλλο μὲν εἶναι τέλος, ἐπ' ἄλλο δὲ τῶν πραττομένων ἕκαστον ἀναφέρεσθαι· τούτων δ' αὐτοὺς ὑπομένειν ἀνάγκη θάτερον. εἰ γὰρ αὐτὰ μὲν ⟨τὰ⟩ πρῶτα κατὰ φύσιν ⟨ἀγ⟩αθὰ μή ἐστιν, ἡ δ' εὐλόγιστος ἐκλογὴ καὶ λῆψις αὐτῶν καὶ τὸ πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἕνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκεῖνο δεῖ πάντα ἔχειν τὰ πραττόμενα τὴν ἀναφοράν, τὸ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν. † εἴπερ γὰρ οἴονται μὴ στοχαζομένους μηδ' ἐφιεμένους τοῦ τυχεῖν ἐκείνων τὸ τέλος ἔχειν ἄλλο ἕνεκα οὗ δεῖ ἀναφέρεσθαι †, τὴν τούτων ἐκλογὴν καὶ*
B *μὴ ταῦτα· τέλος μὲν γὰρ τὸ ἐκλέγεσθαι καὶ λαμβάνειν*

4—10 SVF III 455 || **16**—p. 89, **4** SVF III 195 || **17. 18** cf. Antipatrum fr. 57 (in SVF III p. 252)
6sqq. cf. Stoic. Rep. 15 || cap. 26 impugnat Antipatrum qui negavit *τοὺς Στωικοὺς δύο τέλη τίθεσθαι.* Pohlenz, Die Stoa I 189. II 96

2 *τοῦ ὃ* Wy. *τὸ δὲ* || **10** *ἀπιδοῦσαν* EB corr. Mez. || **14** *ἄλλο*² ex *ἄλλω* B || **16** suppl. Wy. || **17** lac. 2—3 lit. EB suppl. Wy. || **19** *δεῖ* E *δὲ* B || **23** sic E *ἄλλο οὗ δεῖ ἕνεκα* B post *ταῦτα* (24) spatium 1—2 lit. in E; 21—24 fere sic constituenda: *εἴπερ δ' ἄρ' οἴονται μὴ . . . τὸ τέλος ἔχειν, ἀλλὰ ⟨φρονίμως καὶ ἀπαραβάτως ἐκλεγομένους, ἤτοι δεύτερον τέλος τίθενται παρὰ τὸ τυχεῖν ἢ τέλος τίθενται διάφορον⟩ ἐκείνων, ἐφ' ἃ δεῖ πάντ' ἀναφέρεσθαι, τὴν τούτων ἐκλογήν* cf. Herm. p. 25 *οὐ γὰρ οἷόν τε* (pro *εἴπερ γὰρ οἴονται*) . . . *τὸ τέλος ἔχειν, ἄλλο ⟨ὂν⟩ τῶν ἐφ' ἃ δεῖ ἐκεῖνα ἀναφέρεσθαι* Arn. alii aliter

ἐκεῖνα φρονίμως, ἐκεῖνα δ' αὐτὰ καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν οὐ τέλος, ἀλλ' ὥσπερ ὕλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τοὔνομα λέγειν καὶ γράφειν αὐτοὺς ἐνδεικνυμένους τὴν διαφοράν.

ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἀνδρικῶς μὲν ἀπομεμνημόνευκας καὶ ὃ λέγουσι καὶ ὡς λέγουσι.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Σκόπει δ' ὅτι ταὐτὸ πάσχουσι τοῖς τὴν σκιὰν ὑπεράλλεσθαι τὴν ἑαυτῶν ἐφιεμένοις· οὐ γὰρ ἀπολείπουσιν ἀλλὰ συμμεταφέρουσι τὴν ἀτοπίαν τῷ λόγῳ, πορρωτάτω τῶν ἐννοιῶν ἀφισταμένην. ὡς γὰρ εἰ τοξεύοντα φαίη τις οὐχὶ πάντα ποιεῖν τὰ παρ' αὐτὸν ἕνεκα τοῦ βαλεῖν C *τὸν σκοπὸν ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πάντα ποιῆσαι τὰ παρ' αὐτόν, αἰνίγμασιν ὅμοια καὶ τεράστια δόξειεν ἂν περαίνειν, οὕτως οἱ τριπέμπελοι βιαζόμενοι μὴ τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν τοῦ στοχάζεσθαι τῶν κατὰ φύσιν εἶναι τέλος, ἀλλὰ τὸ λαμβάνειν καὶ ἐκλέγεσθαι, μηδὲ τὴν ἔφεσιν τῆς ὑγιείας καὶ δίωξιν εἰς τὸ ὑγιαίνειν ἑκάστῳ τελευτᾶν, ἀλλὰ τοὐναντίον τὸ ὑγιαίνειν ἐπὶ τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ καὶ δίωξιν ἀναφέρεσθαι, περιπάτους τινὰς καὶ ἀναφωνήσεις καὶ τομὰς νὴ Δία καὶ φαρμακείας εὐλογίστους τέλη ποιούμενοι τῆς ὑγιείας, οὐχὶ τούτων ἐκείνην, ὅμοια ληροῦσι τῷ λέγοντι 'δειπνῶμεν, ἵνα θύωμεν, ἵνα λουώμεθα'* (Com. adesp. 464). D *μᾶλλον δ' ἐκεῖνος εἰωθός τι καὶ νενομισμένον ἀλλάττει καὶ ταράττει τὴν τάξιν· ἃ ⟨δ'⟩ οὗτοι λέγουσι, τὴν πᾶσαν ἔχει τῶν πραγμάτων ἀνατροπὴν καὶ σύγχυσιν· 'οὐ σπουδάζομεν εὐκαίρως περιπατεῖν ἕνεκα τοῦ πέττειν τὴν τροφὴν ἀλλὰ ⟨πέττειν τὴν τροφὴν⟩ ἕνεκα τοῦ περιπατεῖν εὐκαίρως.' ἤπου καὶ τὴν ὑγίειαν ἡ φύσις τοῦ ἐλλεβόρου χάριν πεποίηκεν, οὐ τῆς ὑγιείας τὸν ἐλλέβορον; τί γὰρ ἄλλο καταλείπεται αὐτοῖς εἰς ὑπερβολὴν παραδοξολογίας ἢ τοιαῦτα*

2 *ἐκλεκτικὴ ἀξία* Antipater fr. 52 (in SVF III p. 251) || **10** cf. Cic. Fin. III 22 (Rieth. Hermes LXIX 27)

2 *οὐ τέλος* Xyl. *εὐτελὲς* || **11** et **12** *παρὰ* Re. *περὶ* || **16** *καὶ* Po. (cf. p. 88, 24, *λαμβάνειν* ut *ληπτὸν* Stoicorum terminus) *τὸ* || **19** *ἀναφωνήσεις* cf. 130 a sqq. || **23** *ἐκεῖνο* (def. Kolfhaus) EB corr. Mez. || **24** *ταράττει* Re. *παρὰ* | suppl. Mez. || **27** suppl. Wy. sec. Xyl.

ληρεῖν; τί γὰρ διαφέρει τοῦ λέγοντος γεγονέναι τὴν
E *ὑγίειαν τῶν φαρμάκων ἕνεκα, μὴ τὰ φάρμακα τῆς ὑγιείας*
ὁ τὴν ἐκλογὴν τὴν περὶ τὰ φάρμακα καὶ σύνθεσιν καὶ
χρῆσιν αὐτῶν αἱρετωτέραν ποιῶν τῆς ὑγιείας, μᾶλλον δὲ
τὴν μὲν οὐδ' ὅλως αἱρετὸν ἡγούμενος, ἐν δὲ τῇ περὶ ἐκεῖνα
πραγματείᾳ τὸ τέλος τιθέμενος καὶ τὴν ἔφεσιν ἀποφαίνων
τῆς τεύξεως ⟨τέλος⟩, οὐ τῆς ἐφέσεως τὴν τεῦξιν; 'τῇ γὰρ
ἐφέσει νὴ Δία τὸ εὐλογίστως καὶ τὸ φρονίμως πρόσεστι.'
πάνυ μὲν οὖν, φήσομεν, ἂν ὡς πρὸς τέλος ὁρᾷ τὴν τεῦξιν
ὧν διώκει καὶ τὴν κτῆσιν· εἰ δὲ μή, τὸ εὐλόγιστον αὐτῆς
ἀφαιρεῖται, πάντα ποιούσης ἕνεκα τοῦ τυχεῖν, οὗ τυχεῖν
οὐ σεμνὸν οὐδὲ μακάριόν ἐστι.
F 27. *⟨Ἐπειδὴ δ'⟩ ἐνταῦθα ⟨τοῦ⟩ λόγου γεγόναμεν, τί*
ἂν φαίης μᾶλλον εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τὸ μὴ λαβόντας
ἔννοιαν ἀγαθοῦ μηδὲ σχόντας ἐφίεσθαι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
διώκειν; ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ Χρύσιππος εἰς ταύτην [μᾶλλον]
συνελαύνει τὸν Ἀρίστωνα τὴν ἀπορίαν, ὡς τῶν πραγμά-
των ⟨οὐ διδόντων⟩ τὴν πρὸς τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν
ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ μὴ
προεπινοηθέντων· οὕτως γὰρ αὐτῆς φανεῖσθαι τὴν ἀδια-
φορίαν προϋφισταμένην, εἰ νόησιν μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι
1072 *λαβεῖν | μὴ πρότερον τοῦ ἀγαθοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ'*
οὐθὲν ἀλλ' αὐτὴ μόνον τὸ ἀγαθόν ἐστιν. ἴθι δὲ καὶ σκόπει
τὴν ἐκ τῆς Στοᾶς ταύτην ἀρνουμένην ἀδιαφορίαν καλου-
μένην δ' ὁμολογίαν, ὅπως δὴ καὶ ὁπόθεν παρέσχεν αὐτὴν
ἀγαθὸν νοηθῆναι. εἰ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ χωρὶς οὐκ ἔστι
νοῆσαι τὴν πρὸς τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀδιαφορίαν, ἔτι μᾶλλον ἡ
τῶν ἀγαθῶν φρόνησις ἐπίνοιαν αὐτῆς οὐ δίδωσι τοῖς ἀγα-
θὸν μὴ προεννοήσασιν. ἀλλ' ὥσπερ ὑγιεινῶν καὶ νοσερῶν
τέχνης οὐ γίνεται νόησις, οἷς μὴ πρότερον αὐτῶν ἐκείνων
γέγονεν, οὕτως ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐπιστήμης οὐκ ἔστιν

16—23 SVF III 26

7 add. Mez. (post *ἀποφαίνων*) || **9** *ὁρᾶν* E B corr. Mez. || **13** lac. 8—9 lit. E 10 lit. in fine v. B suppl. Amyot Wy. | *⟨τοῦ⟩* Kron. | *τί ἂν* Madv. *πᾶν* || **15** *μηδὲ* Steph. *δὲ μὴ* || **16** *ὅρα* Mez. | del. Wy. || **18** suppl. Bern. || **28** *αὐτῆς* E *αὐτοῖς* B

ἔννοιαν λαβεῖν μὴ τἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ προεννοήσαντας. B *τί οὖν ἀγαθόν ἐστιν; οὐδὲν ἀλλ' ἢ φρόνησις. τί δ' ἡ φρόνησις; οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀγαθῶν ἐπιστήμη.*

ΕΤΑΙΡΟΣ. Πολὺς οὖν ὁ Διὸς Κόρινθος ἐπὶ τὸν λόγον αὐτῷ ἀφῖκται.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Τὴν γὰρ ὑπέρου περιτροπήν, ἵνα μὴ σκώπτειν δοκῇς, ἔασον· καίτοι τόν γε λόγον αὐτῶν ὅμοιον ἐκείνῳ πάθος κατείληφε. φαίνεται γὰρ εἰς τὴν τἀγαθοῦ νόησιν αὐτὴν νοῆσαι δεόμενος φρόνησιν ⟨τὴν δ' αὖ φρόνησιν⟩ ἐν τῇ περὶ τἀγαθὸν ζητῶν νοήσει, καὶ πρὸ τῆς ἑτέρας ἀναγκαζόμενος ἀεὶ τὴν ἑτέραν διώκειν, ἀπολειπόμενος δ' ἑκατέρας τῷ ⟨πρὸς τὸ⟩ πρὸ αὐτῆς νοούμενον δεῖσθαι τοῦ χωρὶς νοηθῆναι μὴ δυναμένου. καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον ἔστι τὴν οὐκέτι διαστροφὴν ἀλλ' ἐκστροφὴν αὐτῶν τοῦ λόγου καὶ ἀπαγωγὴν τελέως εἰς τὸ C *μηδὲν καταμαθεῖν. οὐσίαν τἀγαθοῦ τίθενται τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν· ἐκλογὴ δ' οὐκ ἔστιν εὐλόγιστος ἡ ⟨μὴ⟩ πρός τι γενομένη τέλος, ὡς προείρηται. τί οὖν τοῦτ' ἐστίν; οὐδὲν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. πρῶτον μὲν οὖν οἴχεται καὶ διαπέφευγεν ἡ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ· τὸ γὰρ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς σύμπτωμα δήπουθέν ἐστι γινόμενον ἀπὸ ἕξεως τῆς εὐλογιστίας· διὸ ταύτην μὲν ἀπὸ τοῦ τέλους, τὸ τέλος δ' οὐκ ἄνευ ταύτης ἀναγκαζόμενοι νοεῖν, ἀπολειπόμεθα τῆς ἀμφοῖν νοήσεως. ἔπειτα, ὃ μεῖζόν ἐστι, τῷ μὲν δικαιοτάτῳ λόγῳ τὴν εὐλόγιστον* D *ἐκλογὴν ἀγαθῶν ἔδει καὶ ὠφελίμων καὶ συνεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν εἶναι· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μήτε συμφέροντα μήτε τίμια μήθ' ὅλως αἱρετὰ πῶς εὐλόγιστόν*

16—p. 92, 2 Antipater fr. 59 (in SVF III p. 253)
4. 5 Paroemiogr. I p. 63. 168 || 18 cf. 1071e

1 *τἀγ.*—v. 16 quater EB || 2—4 adulescenti non modo verba *Πολὺς . . . δυναμένου* sed etiam interrogationes antecedentes tribuit Wy.; obloq. Madvig et Kahle, De Plutarchi ratione dialog. compon., Gottingae 1912 p. 111. Diadum. iam inde a *Τὴν* (a *Καίτοι* Sa.) denuo loqui vid. || 9 suppl. Bern. || 12 suppl. Po. (⟨*τὸ*⟩ iam Wy.) | *νοούμενον* Wy. *νοουμένῳ* || 18 add. Mez.

ἐστιν; ἔστω γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόγιστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν· ὅρα τοίνυν, ὡς εἰς πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον. ἔστι γάρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν.

ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἀλλ' οὑτωσὶ μὲν ἀκούοντι τῶν ὀνομάτων
E *ἀλλόκοτόν τι φαίνεται δεινῶς, ὦ ἑταῖρε, τὸ φραζόμενον· ἔτι δὲ δέομαι μαθεῖν πῶς τοῦτο συμβαίνει.*

ΔΙΑΔΟΥΜ. Προσεκτέον οὖν σοι μᾶλλον. οὐ γὰρ τοῦ τυχόντος ἐστὶν αἴνιγμα συνιέναι· ἄκουε δὴ καὶ ἀποκρίνου. ἆρ' οὖν τέλος ἐστὶ κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῶν κατὰ φύσιν;

ΕΤΑΙΡΟΣ. Λέγουσιν οὕτως.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Τὰ δὲ κατὰ φύσιν πότερον ὡς ἀγαθὰ ἐκλέγονται ἢ ὡς ἀξίας τινὰς ἔχοντα ἢ προαγωγάς;

ΕΤΑΙΡΟΣ. ⟨*Ὡς ἔχοντα προαγωγάς*⟩.

ΔΙΑΔΟΥΜ. ⟨*Καὶ*⟩ *τοῦτο πρὸς τὸ τέλος ἢ πρὸς ἕτερόν τι τῶν ὄντων;*

ΕΤΑΙΡΟΣ. Οὐ νομίζω, ἀλλὰ πρὸς τέλος.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἤδη τοίνυν ἀποκαλύψας ὅρα τὸ συμβαῖνον
F *αὐτοῖς, ὅτι τέλος ἐστὶ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν· ἄλλην γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας οὔτ' ἔχειν φασὶν οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες ἢ τὴν πολυτίμητον εὐλογιστίαν ταύτην περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξίαν ἐχόντων.*

Ἀλλὰ τοῦτο μέν εἰσιν οἱ πρὸς Ἀντίπατρον οἰόμενοι λέγεσθαι μὴ πρὸς τὴν αἵρεσιν· ἐκεῖνον γὰρ ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον εἰς ταύτας καταδύεσθαι τὰς εὑρησιλογίας. (28.) *τῶν δὲ περὶ ἔρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας τῆς ἀτοπίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτ-*

22—28 Antipater fr. 59 (in SVF III p. 253) || **29**—p. 93, 5 SVF III 719

6 *οὑτωσὶ* Wy. *οὕτω σοι* || **11** *κατ' αὐτοὺς* Basil. *κατὰ τοὺς* | *τὸ* om. B || **13** *λέγουσιν*, sed ss. *ντες* B || **14** *πρότερον* E B corr. B[1] || **16** add. Wy. || **17** lac. 3 lit. E 6 lit. B suppl. Wy. *προαγωγάς*, ⟨*εἰ δὲ*⟩ *τοῦτο* Kron. || **18** post *ὄντων* lac. 3 lit. E, sed fort. distinctionis causa || **28** *καταλύεσθαι τὰς εὑρεσιλογίας* E B (*εὑρεσιολ.*)

εστιν. | αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' 1073
ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφούς· ἐκείνων δὲ
τῶν καλῶν μηδένα μήτ' ἐρᾶσθαι μήτ' ἀξιέραστον εἶναι.
καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐρασθέντας αἰσχρῶν
παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων. καὶ τίς ἔρωτα γινώ-
σκει τοιοῦτον, ὃς ἅμα σώματος μοχθηρίᾳ ⟨μοχθηρίας⟩
ψυχῆς βλεπομένης συνέχεται καὶ ἀνάπτεται, κάλλους δ'
ἅμα φρονήσει μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης ἐγγινο-
μένου κατασβέννυται καὶ ἀπομαραίνεται; οὓς μηδὲν οἴομαι
τῶν κωνώπων διαφέρειν· χαίρουσι γὰρ λάμπῃ καὶ ὄξει,
τὸν δὲ πότιμον καὶ χρηστὸν οἶνον ἀποπετόμενοι φεύγουσιν.
ἣν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομάζοντες ἔμφασιν κάλλους ἐπαγω- B
γὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ
πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμ-
φασις γένοιτο κάλλους, εἴπερ, ὡς λέγουσιν, ἡ μοχθηρία
τοῦ ἤθους ἀναπίμπλησι τὸ εἶδος. ἔπειτα κομιδῇ παρὰ
τὴν ἔννοιάν ἐστιν ἀξιέραστον εἶναι τὸν αἰσχρόν, ὅτι μέλ-
λει ποτὲ καὶ προσδοκᾶται κάλλος ἕξειν, κτησάμενον δὲ
τοῦτο καὶ γενόμενον καλὸν καὶ ἀγαθὸν ὑπὸ μηδενὸς
ἐρᾶσθαι.

ΕΤΑΙΡΟΣ. Θήρα γάρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρως ἀτελοῦς
μὲν εὐφυοῦς δὲ μειρακίου πρὸς ἀρετήν.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Εἶθ', ὦ βέλτιστε, πράττομεν ἄλλο νῦν ἢ
τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἐλέγχομεν, οὔτε πιθανοῖς πράγμασιν C
οὔθ' ὡμιλημένοις ὀνόμασι τὰς κοινὰς ἐκστρέφουσαν ἡμῶν
καὶ παραβιαζομένην ἐννοίας; οὐδεὶς γὰρ ἦν ὁ κωλύων τὴν
περὶ τοὺς νέους τῶν σοφῶν σπουδήν, εἰ πάθος αὐτῇ μὴ
πρόσεστι, θήραν ἢ φιλοποιίαν προσαγορευομένην· ἔρωτα

12—16 et **21. 22** SVF III 719

6 *ὃς ἅμα σώματος μοχθηρία ψυχῆς βλεπομένη συνέχεται καὶ ἄγεται* (*γίνεται* B e coni., cf. Manton p. 103) EB corr. Po. sec. 681 b c *ὃς ἅμα σώματος μοχθηρίᾳ ψυχῆς βλαπτομένης συνέχεται καὶ γίνεται* Madv. || **16** *ἐπεὶ κομιδῇ παρά τινων οἷον ἐστι* EB corr. Wy. || **18** *ποτὲ* ante *κάλλος* B || **28** *φιλοπαιδείαν* EB corr. Ra. (SVF III 716—722) | *προσαγορεύειν* Ha. probab.

δ' ἔδει καλεῖν ὃν πάντες ἄνθρωποι καὶ πᾶσαι νοοῦσι καὶ ὀνομάζουσιν, ⟨ὡς Ὅμηρος (α 366)·

'πάντες δ' ἠρήσαντο παραὶ⟩ λεχέεσσι κλιθῆναι·'

⟨καί (Ξ 315)

'οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς⟩ ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
⟨θυμὸν⟩ ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν.'

29. *Εἰς τοιαῦτα μέντοι πράγματα τὸν ἠθικὸν λόγον ἐκβάλλοντες, 'ἑλικτὰ καὶ οὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν πέριξ', *** εὐτελίζουσι καὶ διασύρουσιν, ὡς δὴ μόνοι τὴν φύσιν καὶ συνήθειαν ὀρθοῦντες ᾗ χρὴ καὶ καθιστάντες τὸν λόγον, ὃς*
D *ἄμ' ἀποστρέφει καὶ ἐπάγει ταῖς ἐφέσεσι καὶ διώξεσι καὶ ὁρμαῖς πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστον. ἡ δὲ συνήθεια τῆς διαλεκτικῆς διέραμα γινομένη χρηστὸν μὲν οὐδὲν οὐδ' ὑγιὲς ἀπολέλαυκεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀκοὴ νοσώδης ὑπὸ κενῶν ἤχων δυσηκοΐας καὶ ἀσαφείας ἐμπέπλησται. περὶ ἧς αὖθις ἑτέραν ἀρχὴν λαβόντες, εἰ βούλει, διαλεξόμεθα· νυνὶ δὲ τὸν φυσικὸν αὐτῶν λόγον, οὐχ ἧττον τοῦ περὶ τελῶν διαταράττοντα τὰς κοινὰς προλήψεις, ἐν τοῖς κυριωτάτοις καὶ πρώτοις ἐπιδράμωμεν.*

30. *Καθόλου μὲν ἄτοπον καὶ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν εἶναι μέν τι μὴ ὂν δ' εἶναι, *** μὲν οὐκ ὄντα δ' εἶναι*
E *λεγόντων ἀτοπώτατόν ἐστι τὸ ἐπὶ τοῦ παντὸς λεγόμενον. κενὸν γὰρ ἄπειρον ἔξωθεν τῷ κόσμῳ περιθέντες οὔτε σῶμα τὸ πᾶν οὔτ' ἀσώματον εἶναι λέγουσιν. ἕπεται δὲ τούτῳ τὸ*

20—p. 95, **3** SVF II 525 cf. 1116bc
8 Eur. Androm. 448 cf. p. 863d 1102c ‖ **11** cf. 1041e 1048b ‖ **16** spectare videtur ad librum *περὶ Συνηθείας πρὸς τοὺς Στωικούς* (Lampr. 78)

1 *δ' ἔδει* Wy. *δὲ* ‖ **2—6** *ὀνομάζουσι* 2+18 lit. E 24 lit. B *λεχέεσσι κληθῆναι* 3+12 lit. E 5+10 lit. B *ἔρως οὐδὲ γυναικὸς* 4—5 lit. E 9 lit. B *ἐνὶ* EB suppl. Wy. ex Homero, sed initio *οἷον τὸ*, pro quo *ὡς Ὅμηρος* Po. ‖ **8** *ἐκβάλλον* B *ἐμβάλλοντες*? | lac. stat. Po. ⟨*εὖ μάλα τοὺς ἄλλους*⟩ suppl. cf. 1102c *τοὺς ἄλλους* post *εὐτελ.* add. Wy. sec. Xyl. ‖ **10** *καθίστανται* EB corr. Wy. | *ὃς ἅμ'* Madv. *ἀλλὰ* ‖ **13** *διέραμα* Wy. (cf. 1088e) *διερὰ μὲν* | *γενομένη* Bern. ‖ **16** *διαλεξώμεθα* EB corr. Ald. ‖ **21** lac. agn. Wy. ⟨*καὶ ἄλλα δ' εἶναι*⟩ Arn. ⟨*ἀλλὰ πόλλ' αὐτῶν εἶναι*⟩ Po. cf. p. 96, 21

μὴ ὂν εἶναι τὸ πᾶν· ὄντα γὰρ μόνα τὰ σώματα καλοῦσιν. ἔπειτα δ' ὄντος τὸ ποιεῖν τι καὶ πάσχειν, τὸ δὲ πᾶν οὐκ ὄν ἐστιν· ὥστ' οὔτε τι ποιήσει οὔτε τι πείσεται τὸ πᾶν. ἀλλ' οὐδ' ἐν τόπῳ ἔσται· σῶμα γὰρ δήπου τὸ ἐπέχον τόπον, οὐ σῶμα δὲ τὸ πᾶν, ὥστ' οὐδαμοῦ τὸ πᾶν. καὶ μὴν ⟨ᾧ⟩ τὸν αὐτὸν ἐπέχειν τόπον συμβέβηκε, τοῦτο [τὸ] μένον· ὥστ' οὐ μένει τὸ πᾶν· οὐ γὰρ ἐπέχει τόπον. ἀλλ' οὐδὲ κινεῖται· πρῶτον ὅτι καὶ τῷ κινουμένῳ τόπου δεῖ καὶ χώρας ὑποκειμένης, ἔπειθ' ὅτι τὸ [μὴ] κινούμενον ἢ αὐτὸ F *κινεῖν ἢ ὑφ' ἑτέρου πάσχειν πέφυκε· τὸ μὲν οὖν ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον ἔχει τινὰς νεύσεις ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ῥοπὰς κατὰ βάρος ἢ κουφότητα· κουφότης δὲ καὶ βάρος ἤτοι σχέσεις τινὲς ἢ δυνάμεις εἰσὶν ἢ διαφοραὶ πάντως σώματος· τὸ δὲ πᾶν οὐ σῶμά ἐστιν· | ὥστ' ἀνάγκη μήτε βαρὺ μήτε κοῦφον* 1074 *εἶναι τὸ πᾶν μηδ' ἔχειν ἐξ ἑαυτοῦ κινήσεως ἀρχήν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὑφ' ἑτέρου κινήσεται τὸ πᾶν· ἕτερον γὰρ οὐδέν ἐστι τοῦ παντός· ὥστ' ἀνάγκη λέγειν αὐτοῖς ὅπερ λέγουσι μήτε μένον εἶναι τὸ πᾶν μήτε κινούμενον.   ὅλως δέ, ἐπεὶ τὸ λέγειν σῶμα τὸ πᾶν μηδ' ἔνεστι κατ' αὐτούς, σῶμα δ' οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ ζῷα καὶ φυτὰ καὶ ἄνθρωποι καὶ λίθοι, τὸ μὴ ὂν σῶμα σώματα μέρη ἕξει καὶ τοῦ μὴ ὄντος μέρη ὄντα ἔσται καὶ τὸ μὴ βαρὺ χρήσεται βαρέσι μορίοις καὶ κούφοις τὸ μὴ κοῦφον· ὧν οὐδ' ὀνείρατα λαβεῖν μᾶλλον ἔστι παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας.   καὶ μὴν οὕτως* B *οὐδὲν ἐναργές ἐστι καὶ τῶν κοινῶν ἐχόμενον ἐννοιῶν ὡς τό, εἴ τι μὴ ἔμψυχόν ἐστιν, ἐκεῖνο ἄψυχον εἶναι, καὶ πάλιν, εἴ τι μὴ ἄψυχον, ἐκεῖνο ἔμψυχον εἶναι· καὶ ταύτην οὖν ἀνατρέπουσι τὴν ἐνάργειαν οὗτοι, τὸ πᾶν ὁμολογοῦντες μήτ'*

17. 18 et **28**—p. **96, 12** SVF II 525

2 *ἔπειτα δ'* Po. sec. Madv. (qui *ἔπειτα*) *ἐπειδὴ* EB ‖ **3** *οὔτε*[2] Ra. *οὐδὲ* ‖ **5** *οὐδαμοῦ* Duebn. *οὐδ' ἄλλου* ‖ **6** suppl. Wy. | del. Po. Kron. (*ἐστὶ* Wy.) ‖ **9** del. Hutten ‖ **12** *κουφότητος δὲ καὶ βάρους* EB corr. Wy. ‖ **13** *παντὸς* EB corr. Mez. | *τὸ δ' ἅπαν* EB corr. Bern. ‖ **18** *μένον* Steph. *μόνον* ‖ **19** *μηδ' ἔνεστι* Po. *μὴ δέον ἐστι* EB (def. Ra.) ‖ **22** *ἔσται ὄντα* sed corr. ipse B | *βάρεσιν ὁρίοις* EB corr. Steph. ‖ **28** *ἐνέργειαν* EB corr. Xyl. | *οὕτω* EB corr. Madv.

*ἔμψυχον εἶναι μήτ' ἄψυχον. ἄνευ δὲ τούτων, ἀτελὲς μὲν
οὐδεὶς νοεῖ τὸ πᾶν, οὗ γε δὴ μηθὲν μέρος ἄπεστιν· οὗτοι
δὲ τέλειον οὔ φασιν εἶναι τὸ πᾶν· ὡρισμένον γάρ τι τὸ
τέλειον, τὸ δὲ πᾶν ὑπ' ἀπειρίας ἀόριστον· οὐκοῦν ἔστι τι
κατ' αὐτούς, ὃ μήτ' ἀτελὲς μήτε τέλειόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν
οὔτε μέρος ἐστὶ τὸ πᾶν (οὐθὲν γὰρ αὐτοῦ μεῖζον), οὔθ'*
C *ὅλον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι· τεταγμένου γὰρ τὸ ὅλον κατη-
γορεῖσθαι, τὸ δὲ πᾶν δι' ἀπειρίαν καὶ ἀόριστον εἶναι καὶ
ἄτακτον. αἴτιον τοίνυν οὔτε τοῦ παντὸς ἕτερόν ἐστι τῷ
μηθὲν εἶναι παρὰ τὸ πᾶν ἕτερον, οὔτ' ἄλλου τὸ πᾶν ἀλλ'
οὐδ' ἑαυτοῦ· ποιεῖν γὰρ οὐ πέφυκε, τῷ δὲ ποιεῖν τὸ αἴτιον
νοεῖται. φέρε τοίνυν πάντας ἀνθρώπους ἐρωτᾶσθαι, τί νο-
οῦσι τὸ μηθὲν καὶ τίνα τοῦ μηθενὸς ἐπίνοιαν λαμβάνουσιν·
ἆρ' οὐκ ἂν εἴποιεν, ὡς τὸ μήτ' αἴτιον ὑπάρχον μήτ' αἴτιον
ἔχον μήθ' ὅλον μήτε μέρος μήτε τέλειον μήτ' ἀτελὲς
μήτ' ἔμψυχον μήτ' ἄψυχον μήτε κινούμενον μήτε μένον*
D *που μηδ' ὑπάρχον μήτε σῶμα μήτ' ἀσώματον; τοῦτο καὶ
οὐκ ἄλλο τι τὸ οὐθέν ἐστιν. ὅταν οὖν ὅσα πάντες οἱ λοιποὶ
τοῦ μηθενός, οὗτοι μόνοι τοῦ παντὸς κατηγοροῦσι, ταὐτὸν
ὡς ἔοικε φαίνονται τῷ μηθενὶ τὸ πᾶν ποιοῦντες. οὐθὲν
οὖν ἔτι δεῖ λέγειν τὸν χρόνον τὸ κατηγόρημα τὸ ἀξίωμα
τὸ συνημμένον τὸ συμπεπλεγμένον, οἷς χρῶνται μὲν μά-
λιστα τῶν φιλοσόφων, ὄντα δ' οὐ λέγουσιν εἶναι. καίτοι
τό γ' ἀληθὲς ὂν μὴ εἶναι μηδ' ὑπάρχειν, ἀλλὰ καταλαμβά-
νεσθαι καὶ καταληπτὸν εἶναι καὶ πιστὸν ᾧ τῆς οὐσίας τοῦ
ὄντος μὴ μέτεστι, πῶς [οὖν] οὐ πᾶσαν ἀτοπίαν ὑπερ-
βέβληκεν;*

31. *Ἀλλὰ μὴ δοκῇ ταῦτα λογικωτέραν ἔχειν τὴν ἀπο-*
E *ρίαν, ἀψώμεθα τῶν φυσικωτέρων. ἐπεὶ τοίνυν* (Orph.
fr. 21 a 2)

20—23 SVF II 335 cf. 1116 b c

8 *ἀόριστον* EB *ἀοριστίαν* Kron. sed 'universum *δι' ἀπειρίαν ἀόριστον* ideoque *ἄτακτον* est' || **17** *μηδ'* Kolfhaus *μήτε* || **24** *μηδ'* Bern. *μήτε* || **26** del. Mez. | *ἀτοπίαν* Mez. (cf. p. 98, 26) *ἀτυχίαν* || **28** *λογιωτέραν* B

'*Ζεὺς ἀρχὴ Ζεὺς μέσσα Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται*'

ὡς αὐτοὶ λέγουσι, μάλιστα μὲν ἔδει τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, εἴ ⟨τι⟩ ταραχῶδες ἢ πλανητὸν ἐγγέγονεν αὐταῖς, ἰωμένους ἀπευθύνειν καὶ κατορθοῦν ἐπὶ τὸ βέλτιστον· εἰ δὲ μή, ⟨πεισ⟩θέντας γ' ἐᾶν ὡς ἔχουσιν ὑπὸ τοῦ νόμου ἕκαστοι καὶ τῆς συνηθείας πρὸς τὸ θεῖον (Soph. Ant. 456).

'*οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθὲς ἀλλ' ἀεί ποτε*
ζῇ ταῦτα, κοὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη'·

οἱ δ' ὥσπερ ἀφ' ἑστίας ἀρξάμενοι τὰ καθεστῶτα κινεῖν καὶ πάτρια τῆς περὶ θεῶν δόξης οὐδεμίαν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἔννοιαν ὑγιῆ καὶ ἀκέραιον ἀπολελοίπασι. τίς γάρ ἐστιν F *ἄλλος ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, ὃς οὐκ ἄφθαρτον νοεῖ καὶ ἀίδιον τὸ θεῖον; τί ταῖς κοιναῖς προλήψεσι περὶ θεῶν ὁμολογουμένως ἀναπεφώνηται μᾶλλον ἢ τὰ τοιαῦτα*: (ζ 46)

'*τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα*'

⟨*καί*⟩ (*E* 442)

'*ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων*' |

καὶ τό (Pind. fr. 143) **1075**

'*κεῖνοι γάρ τ' ἄνοσοι καὶ ἀγήραοι*
πόνων τ' ἄπειροι, βαρυβόαν
πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος;'

καὶ ἴσως ἐντύχοι τις ἂν ἔθνεσι βαρβάροις καὶ ἀγρίοις θεὸν μὴ νοοῦσι, θεὸν δὲ νοῶν μὴ νοῶν δ' ἄφθαρτον μηδ' ἀίδιον ἄνθρωπος οὐδὲ εἷς γέγονεν. οἱ γοῦν ἄθεοι προσαγορευθέντες οὗτοι, Θεόδωροι καὶ Διαγόραι καὶ Ἵππωνες, οὐκ ἐτόλμησαν εἰπεῖν τὸ θεῖον ὅτι φθαρτόν ἐστιν, ἀλλ' οὐκ

1 cf. 436d || **7** cf. 731c || **15** cf. 20e || **19** cf. 167f 763c || **22—24** (et iam 11—13) cf. 1051ef || **25** cf. Vors. 38A8

1 *ἀρχὴ* ut 436d *κεφαλὴ* hymnus | *μέσα* EB || **3** add. Leon. || **5** *θέντας* EB corr. Po. *μεθέντας* Wy. quo recepto *πεισθέντες* post *νόμου* add. Wil. hiatum tollens | *γ'* Bern. *τ'* || **7. 8** *οὐ γάρ τοι νῦν καὶ χθὲς . . . καὶ οὐδεὶς οἶδεν ἐξότου* (*ἐξ ὅτου* B) *φανῇ* EB || **11** *ὑγιᾶ* Bern. || **13** *τί* Po. *ἐν* EB *ἃ ἐν* Basil. ⟨*ἢ τί*⟩ *ἐν* Steph. || **16** suppl. Duebn. || **19** *'κεῖνοι* EB

*ἐπίστευσαν ὡς ἔστι τι ἄφθαρτον, τοῦ μὲν ἀφθάρτου τὴν
ὕπαρξιν μὴ ἀπολείποντες τοῦ δὲ θεοῦ τὴν πρόληψιν φυ-
λάττοντες. ἀλλὰ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης, ἐμπεπληκότες*
B *ὡς ἔπος εἰπεῖν τῷ λόγῳ θεῶν τὸν οὐρανὸν τὴν γῆν τὸν
ἀέρα τὴν θάλατταν, οὐδένα τῶν τοσούτων ἄφθαρτον οὐδ'
ἀίδιον ἀπολελοίπασι πλὴν μόνου τοῦ Διός, εἰς ὃν πάντας
καταναλίσκουσι τοὺς ἄλλους· ὥστε καὶ τούτῳ τὸ φθείρειν
προσεῖναι τοῦ φθείρεσθαι μὴ ἐπιεικέστερον· ἀσθενείᾳ γάρ
τινι καὶ τὸ μεταβάλλον εἰς ἕτερον φθείρεται καὶ τὸ τοῖς
ἄλλοις εἰς ἑαυτὸ φθειρομένοις τρεφόμενον σῴζεται. ταῦτα
δ' οὐχ ὡς ἄλλα πολλὰ τῶν ἀτόπων συλλογιζόμεθα ⟨περι⟩-
έχειν τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ τοῖς δόγμασιν ἕπεσθαι,
ἀλλ' αὐτοὶ μέγα βοῶντες ἐν τοῖς περὶ Θεῶν καὶ Προνοίας
Εἱμαρμένης τε καὶ Φύσεως γράμμασι διαρρήδην λέγουσι*
C *τοὺς ἄλλους θεοὺς ἅπαντας εἶναι γεγονότας καὶ φθαρησο-
μένους ὑπὸ πυρός, τηκτοὺς κατ' αὐτοὺς ὥσπερ κηρίνους
ἢ καττιτερίνους ὄντας. ἔστιν οὖν παρὰ τὴν ἔννοιαν ὡς τὸ
ἄνθρωπον ἀθάνατον εἶναι, καὶ τὸ θεὸν θνητὸν εἶναι·
μᾶλλον δ' οὐχ ὁρῶ, τίς ἔσται θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον δια-
φορά, εἰ καὶ ὁ θεὸς ζῷον λογικὸν καὶ φθαρτόν ἐστιν. ἂν
γὰρ αὖ τὸ σοφὸν τοῦτο καὶ καλὸν ἀντιθῶσι, θνητὸν εἶναι
τὸν ἄνθρωπον, οὐ θνητὸν δὲ τὸν θεὸν ἀλλὰ φθαρτόν, ὅρα
τὸ συμβαῖνον αὐτοῖς· ἢ γὰρ ἀθάνατον εἶναι φήσουσιν ἅμα
τὸν θεὸν καὶ φθαρτόν, ἢ μήτε θνητὸν εἶναι μήτ' ἀθάνατον·
ὧν οὐκ ἔστιν οὐδὲ πλάττοντας ἐξεπίτηδες ἕτερα παρὰ τὴν*
D *κοινὴν ἔννοιαν ὑπερβάλλειν τὴν ἀτοπίαν· λέγω δὲ τοὺς
ἄλλους, ἐπεὶ τούτοις γε τῶν ἀτοπωτάτων οὐδὲν ἄρρητον
οὐδ' ἀνεπιχείρητόν ἐστι παρειμένον. ἔτι τοίνυν ἐπαγωνιζό-
μενος ὁ Κλεάνθης τῇ ἐκπυρώσει λέγει τὴν σελήνην καὶ τὰ*

3—17 SVF I 536 II 1049 || **20—22** SVF II 1049 || **23**—p. 99, 7 SVF I 510 (Cleanthis sententia usque ad 99, 2 *ἑαυτόν*)

3sqq. cf. 1051f 1052c || **12** cf. 1052d || **13**sqq. cf. 1052a || **16** (*κηρίνους*) et **29**sqq. cf. Dio Chr. XIX (36A.) 51. 53 (Herm. p. 28)

2 *τοῦ θεοῦ δὲ* B || **11** add. Po. || **22** *ἀλλ' ἄφθαρτον* EB corr Basil. || **23** *εἶναι* om. B

λοιπὰ ἄστρα τὸν ἥλιον ... ἐξομοιῶσαι πάντα ἑαυτῷ καὶ μεταβαλεῖν εἰς ἑαυτόν. ἀλλ' ὅτι ... οἱ ἀστέρες θεοὶ ὄντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν φθορὰν συνεργοῦσι τῷ ἡλίῳ, συνεργοῦντές ⟨γέ⟩ τι πρὸς τὴν ἐκπύρωσιν, πολὺς ἂν εἴη γέλως ἡμᾶς περὶ σωτηρίας αὐτοῖς προσεύχεσθαι καὶ σωτῆρας ἀνθρώπων νομίζειν, οἷς κατὰ φύσιν ἔστι τὸ σπεύδειν ἐπὶ τὴν αὐτῶν φθορὰν καὶ ἀναίρεσιν. E

32. *Καὶ μὴν αὐτοί γε πρὸς τὸν Ἐπίκουρον ⟨κατ'⟩ οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν γραμμάτων 'ἰοὺ ἰού, φεῦ φεῦ' βοῶντες, ὡς συγχέοντα τὴν τῶν θεῶν πρόληψιν ἀναιρουμένης τῆς προνοίας· οὐ γὰρ ἀθάνατον καὶ μακάριον μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλάνθρωπον καὶ κηδεμονικὸν καὶ ὠφέλιμον προλαμβάνεσθαι καὶ νοεῖσθαι τὸν θεόν· ὅπερ ἀληθές ἐστιν. εἰ δ' ἀναιροῦσι τὴν περὶ θεοῦ πρόληψιν οἱ μὴ ἀπολείποντες πρόνοιαν, τί ποιοῦσιν οἱ προνοεῖν μὲν ἡμῶν τοὺς θεοὺς λέγοντες μὴ ὠφελεῖν δ' ἡμᾶς μηδ' ἀγαθῶν εἶναι δοτῆρας ἀλλ' ἀδιαφόρων, ἀρετὴν μὲν μὴ διδόντας πλοῦτον δὲ καὶ ὑγίειαν καὶ τέκνων γενέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα διδόντας, ὧν* F *οὐδὲν ὠφέλιμον οὐδὲ λυσιτελὲς οὐδ' αἱρετὸν οὐδὲ συμφέρον ἐστίν; ἢ ἐκεῖνοι μὲν [οὐκ] ἀναιροῦσι τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, οὗτοι δὲ καὶ περιυβρίζουσι καὶ χλευάζουσιν, Ἐπικάρπιόν τινα θεὸν λέγοντες εἶναι καὶ Γενέθλιον καὶ Παιᾶνα καὶ Μαντεῖον, οὐκ | ὄντος ἀγαθοῦ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς* 1076 *γενέσεως οὐδὲ τῆς πολυκαρπίας ἀλλ' ἀδιαφόρων καὶ ἀνωφελῶν τοῖς λαμβάνουσι.*

8—13 SVF II 1126 Epicuri fr. 368
15sqq. cf. 1048d || 16 cf. 1065d 778f (ϑ 325) || 21 cf. 1048c

1 lac. 3 + 6 lit. E 12 lit. B ⟨*συνεκπυρούμεν'*⟩ Po. Herm. p. 28[2] ⟨*τότε συσπεύδοντ'*⟩ Sa. || 2 lac. 3 lit. E 6 lit. B *ἀλλ' ὅτε* ⟨*δὴ καὶ*⟩ Po. *ἀλλ' εἰ* ⟨*πάντες*⟩ Sa. 1 ⟨*ὠφελεῖν ἐν τῷ*⟩ et 2 *ἄλλο τι* ⟨*οὖν εἰ*⟩ ... *ἀναίρεσιν;* Kalbfleisch (Kolfhaus 58) || 3 *τῷ ἡλίῳ* ... (4) *ἐκπύρωσιν* secl. Sa. || 3. 4 *συνεργοῦντος ἐστὶ* EB corr. Po. sec. Basil. (*-τές τι*) et Wy. (*γε*) || 8 *γε* Wy. *τε* | *οὐδὲν ἀπολ. τῶν πραγμάτων* EB corr. Po. sec. Wy. (*ἐν οὐδενὶ*) cf. 1077c || 15 *τοὺς θεοὺς ἡμῶν* B || 20 del. Ha. (*ἢ οὐκ ἐκεῖνοι μὲν* Madv.) || 22 *εἶναι λέγοντες* B || 23 *μαντεῖον* E (Ar. Av. 722 Eur. Or. 1666 al.) *μαντικὸν* B

(1076) 33. *Τὸ τρίτον τοίνυν τῆς περὶ θεῶν ἐννοίας ἐστὶ μηδενὶ τοσοῦτον τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, ὅσον εὐδαιμονίᾳ καὶ ἀρετῇ διαφέρουσιν. ἀλλὰ κατὰ Χρύσιππον οὐδὲ τοῦτο περίεστιν αὐτοῖς· ἀρετῇ τε γὰρ οὐχ ὑπερέχειν τὸν Δία τοῦ Δίωνος ὠφελεῖσθαί θ' ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων τὸν Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοὺς ὄντας, ὅταν ἅτερος θατέρου τυγχάνῃ κινουμένου. τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ καὶ παρὰ θεῶν ἀνθρώποις ἀγαθὸν ὑπάρχει καὶ θεοῖς παρ' ἀνθρώπων, σο-*
B *φῶν κινουμένων, ἄλλο δ' οὔ. ἀρετῇ δὲ μὴ ἀπολειπόμενον ἄνθρωπον οὐδὲν ἀποδεῖν εὐδαιμονίας λέγουσιν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι μακάριον τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι τὸν ἀτυχῆ, διὰ νόσους καὶ πηρώσεις σώματος ἐξάγοντα τοῦ ζῆν ἑαυτόν, — εἴπερ εἴη σοφός. ἔστι δ' οὗτος οὐδαμοῦ γῆς οὐδὲ γέγονεν· ἄπλετοι δὲ μυριάδες ἀνθρώπων κακοδαιμονοῦντες ἐπ' ἄκρον ἐν τῇ τοῦ Διὸς πολιτείᾳ καὶ ἀρχῇ τὴν ἀρίστην ἐχούσῃ διοίκησιν. καίτοι τί μᾶλλον ἂν γένοιτο παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τοῦ Διὸς ὡς ἔνι ἄριστα διοικοῦντος ἡμᾶς ὡς ἔνι χείριστα πράσσειν; εἰ γοῦν, ὃ μηδὲ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, ἐθελήσειε μὴ Σωτὴρ μηδὲ Μειλίχιος εἶναι μηδ' Ἀλεξίκακος, ἀλλὰ*
C *τἀναντία τῶν καλῶν τούτων προσηγοριῶν, οὐθὲν ἔστι προσθεῖναι τοῖς οὖσι κακὸν οὔτ' εἰς πλῆθος οὔτ' εἰς μέγεθος, ὡς οὗτοι λέγουσι, πάντων ἀνθρώπων ἐπ' ἄκρον ἀθλίως ⟨καὶ⟩ μοχθηρῶς βιούντων καὶ μηδὲ τῆς κακίας ἐπίδοσιν μηδ' ὑπερβολὴν τῆς κακοδαιμονίας δεχομένης.*

34. *Οὐ μὴν ἐνταῦθα τὸ δεινότατόν ἐστιν, ἀλλὰ Μενάνδρῳ μὲν εἰπόντι θεατρικῶς* (fr. 786 Koerte)

'ἀρχὴ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν
τὰ λίαν ἀγαθά'

δυσκολαίνουσι· τοῦτο γὰρ εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν· αὐτοὶ δὲ τῶν κακῶν ἀρχὴν ἀγαθὸν ὄντα τὸν θεὸν ποιοῦσιν.

3—7 SVF III 246 || 25—p. 101, 5 SVF II 1168
5 cf. 1038d || 7 cf. 1069a || 9 cf. SVF III 248 || 13sqq. cf. Cic. N. D. III 79 || 16sqq. cf. 1048f

6 *ἕτερος* E B corr. Kron. || 8 *ἀγαθὸν ἀνθρώποις* B || 9 *κινουμένων* Po. (1069a) *γενομένων* || 11 *δι* 1 lit. *τῶ* E || 16 *ἢ* Wy. *τὴν* || 19 *ἀλλὰ* Mez. *μὴ δὲ* || 21 *κακὸν* Xyl. *καλὸν* || 23 add. Wy. || 30 *ἀγαθῶν* E

*οὐ γὰρ ἥ γ' ὕλη τὸ κακὸν ἐξ ἑαυτῆς παρέσχηκεν· ἄποιος
γάρ ἐστι καὶ πάσας ὅσας δέχεται διαφορὰς ὑπὸ τοῦ κινοῦν-* D
*τος αὐτὴν καὶ σχηματίζοντος ἔσχε· κινεῖ δ' αὐτὴν ὁ λόγος
ἐνυπάρχων καὶ σχηματίζει, μήτε κινεῖν ἑαυτὴν μήτε σχη-
ματίζειν πεφυκυῖαν. ὥστ' ἀνάγκη τὸ κακόν, εἰ μὲν δι' οὐ-
δέν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, εἰ δὲ διὰ τὴν κινοῦσαν ἀρχήν, ἐκ
τοῦ θεοῦ γεγονὸς ὑπάρχειν. καὶ γὰρ εἰ μὲν οἴονται τὸν
Δία μὴ κρατεῖν τῶν ἑαυτοῦ μερῶν μηδὲ χρῆσθαι κατὰ
τὸν αὑτοῦ λόγον ἑκάστῳ, παρὰ τὴν ἔννοιαν λέγουσι καὶ
πλάττουσι ζῷον, οὗ πολλὰ τῶν μορίων ἐκφεύγει τὴν βού-
λησιν, ἰδίαις ἐνεργείαις χρώμενα καὶ πράξεσιν, αἷς τὸ
ὅλον ὁρμὴν οὐ δίδωσιν οὐδὲ κατάρχει κινήσεως. οὕτω γὰρ
κακῶς ⟨τί⟩ συντέτακται τῶν ψυχὴν ἐχόντων, ὥστ' ἀβου-* E
*λοῦντος αὐτοῦ προϊέναι πόδας ἢ φθέγγεσθαι γλῶτταν ἢ
κέρας κυρίττειν ἢ δάκνειν ὀδόντας; ὧν ἀνάγκη τὰ πλεῖ-
στα πάσχειν τὸν θεόν, εἰ παρὰ τὴν βούλησιν αὐτοῦ μέρη
ὄντες οἱ φαῦλοι ψεύδονται καὶ ῥᾳδιουργοῦσι καὶ τοιχωρυ-
χοῦσι καὶ ἀποκτιννύουσιν ἀλλήλους. εἰ δέ, ὥς φησι Χρύ-
σιππος, οὐδὲ τοὐλάχιστον ἔστι τῶν μερῶν ἔχειν ἄλλως
ἀλλ' ἢ κατὰ τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν, ἀλλὰ πᾶν μὲν ἔμψυ-
χον οὕτως ἴσχεσθαι καὶ οὕτω κινεῖσθαι πέφυκεν, ὡς ἐκεῖ-
νος ἄγει κἀκεῖνος ἐπιστρέφει καὶ ἴσχει καὶ διατίθησιν, 'ὅδ'
αὖτ' ἐκείνου φθόγγος ἐξωλέστερος'. μυριάκις γὰρ ἦν
ἐπιεικέστερον ἀσθενείᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ τοῦ Διὸς ἐκβια-* F
*ζόμενα τὰ μέρη πολλὰ δρᾶν ἄτοπα παρὰ τὴν ἐκείνου φύσιν
καὶ βούλησιν, ἢ μήτ' ἀκρασίαν εἶναι μήτε κακουργίαν ἧς
οὐκ ἔστιν ὁ Ζεὺς αἴτιος. ἀλλὰ μὴν τὸ τὸν κόσμον εἶναι*

10—22 SVF II 937 (cf. p. 1056c) || **27**—p. 102, **5** SVF II 645 cf. Dio Chrys. XIX (36 A.) 29—38

5sqq. cf. 1050cd || **22. 23** versus potius comoediae (adesp. 1240) quam tragoediae (adesp. 417) trib.

3 *ἔσχηκεν· εἰ δ'* EB corr. Mez. || **9** *ἐπίνοιαν* EB corr. Mez. || **13** *τί* add. Duebn. (*οὐδὲν* Bern.) || **15** *κέρα* Duebn. || **23** *μυρία* EB corr. Mez. || **27** *τὸ τὸν κόσμον*] *τὸ τὸ νεῖκος μὲν* E (sed supra *ει* spiritus olim fuisse et antecedens *ν* postea insertum esse vid.) B corr. Po. sec. Mez. qui *τόν γε κόσμον* (*εἰ* fort. e margine irrepsit, cf. p. 102, 3)

*πόλιν καὶ πολίτας τοὺς ἀστέρας, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ φυλέτας
καὶ ἄρχοντας δηλονότι καὶ βουλευτὴν τὸν ἥλιον καὶ τὸν*
1077 *ἕσπερον πρύτανιν ἢ ἀστυνόμον,* | *— οὐκ οἶδ' ⟨εἰ⟩ μὴ τοὺς
ἐλέγχοντας τὰ τοιαῦτα τῶν λεγόντων καὶ ἀποφαινομένων
ἀποδείκνυσιν ἀτοπωτέρους.*

35. *Ἀλλὰ τῶν φυσικώτερον λεγομένων ἆρ' οὐ παρὰ
τὴν ἔννοιάν ἐστι σπέρμα πλέον εἶναι καὶ μεῖζον ἢ τὸ γεν-
νώμενον ἐξ αὐτοῦ; τὴν γοῦν φύσιν ὁρῶμεν ⟨ἐν⟩ πᾶσι καὶ
ζῴοις καὶ φυτοῖς ⟨καὶ ἡμέροις⟩ καὶ ἀγρίοις ἀρχὰς τὰ
μικρὰ καὶ γλίσχρα καὶ μόλις ὁρατὰ τῆς τῶν μεγίστων
γενέσεως λαμβάνουσαν. οὐ γὰρ ἐκ πυροῦ στάχυν οὐδ'
ἄμπελον ἐκ γιγάρτου μόνον, ἀλλ' ἐκ πυρῆνος ἢ βαλάνου
τινὸς ὄρνεον διαφυγούσης ὥσπερ ἐκ μικροῦ σπινθῆρος ἐξ-
άψασα καὶ ῥιπίσασα τὴν γένεσιν ἔρνος ἢ βάτου ἢ δρυὸς*
B *ἢ φοίνικος ἢ πεύκης περιμήκιστον ἀναδίδωσιν, ᾗ καί
φασιν ... τὸ μὲν σπέρμα ⟨παρὰ⟩ τὴν ἐπὶ μικρὸν ὄγκον
ἐκ πολλοῦ σπείρασιν ὠνομάσθαι, τὴν δὲ φύσιν ἐμφύσησιν
οὖσαν καὶ διάχυσιν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀνοιγομένων καὶ λυο-
μένων λόγων ἢ ἀριθμῶν. ἀλλὰ τοῦ γε κόσμου †πάλιν τὸ
πῦρ ὃ σπέρμα λέγουσιν εἶναι καὶ† μετὰ τὴν ἐκπύρωσιν εἰς
σπέρμα μετέβαλε τὸν κόσμον, ἐκ βραχυτέρου σώματος
καὶ ὄγκου χύσιν ἔχοντα πολλὴν καὶ τοῦ κενοῦ προσεπι-
λαμβάνοντα χώραν ἄπλετον ἐπινεμομένην τῇ αὐξήσει,*
C *γεννωμένου δ' αὖθις ὑποχωρεῖν τὸ μέγεθος καὶ συνολι-
σθάνειν, δυομένης καὶ συναγομένης περὶ τὴν γένεσιν εἰς
ἑαυτὴν τῆς ὕλης.*

15—19 SVF II 744 (ad totum cap. 35 cf. Philo aet. mundi 100—103) || **19—26** SVF II 618 (cf. 619)

3 add. Giesen || **6** *φυσικωτέρων* EB corr. Ra. || **8** add. Po. || **9** add. Wy. || **13** *τινος* post *μικροῦ* iterat B || **16** lac. 6 lit. E 7 lit. B. ⟨*αὐτοὶ*⟩ Wy. ⟨*ὀρθῶς*⟩? Po. | ⟨*παρὰ*⟩ Kron. ⟨*διά*⟩ Duebn. || **17** *ἐμφύσεσιν* B *ἐν φύσεσιν* E || **19** *ἢ*] *καὶ* B | *γε* Wy. *τε* || **20** *εἰς* Xyl. *εἰ* || **19. 20** *ἀλλὰ τοῦ γε κόσμου πλέον* (cf. v. 7) *τὸ σπέρμα λέγουσιν εἶναι, τὸ πῦρ ὃ μετὰ κτλ.* Po. *ἀλλὰ τοῦ [τε] κόσμου πάλιν τὸ [πῦρ, ὃ] σπέρμα λέγουσιν εἶναι ⟨μεῖζον⟩ καὶ μετὰ τὴν ἐκπύρωσιν, ⟨ὅτε⟩ εἰς σπέρμα μετέβαλε, τὸν κόσμον* Arn. || **22** *χύσιν* Madv. (cf. v. 18 et SVF II 619, Herm. p. 28) *φύσιν* || **24** *συνολισθαίνειν* EB

36. Ἀκοῦσαι τοίνυν ἔστιν αὐτῶν καὶ γράμμασιν ἐντυχεῖν πολλοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς διαφερομένων καὶ βοώντων, ὡς πάντα πράγματα συγχέουσι ταῖς ἀπαραλλαξίαις, ἐπὶ δυοῖν οὐσιῶν ἕνα ποιὸν εἶναι βιαζόμενοι. καίτοι τοῦτο μὲν οὐκ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων οὐ διανοεῖται, καὶ τοὐναντίον οἴεται θαυμαστὸν εἶναι καὶ παράδοξον, εἰ μήτε φάττα φάττῃ μήτε μελίττῃ μέλιττα μήτε πυρῷ πυρὸς ἢ σύκῳ, τὸ τοῦ λόγου, σῦκον ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γέγονεν ἀπαράλλακτον· ἐκεῖνα δ' ὄντως παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, D ἃ λέγουσιν οὗτοι καὶ πλάττουσιν, ἐπὶ μιᾶς οὐσίας δύ' ἰδίως γενέσθαι ποιοὺς καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἕνα ποιὸν ἰδίως ἔχουσαν ἐπιόντος ἑτέρου δέχεσθαι καὶ διαφυλάττειν ὁμοίως ἀμφοτέρους. εἰ γὰρ δύο, καὶ τρεῖς καὶ τέτταρες ἔσονται καὶ πέντε καὶ ὅσους οὐκ ἄν τις εἴποι περὶ μίαν οὐσίαν· λέγω δ' οὐκ ἐν μέρεσι διαφόροις, ἀλλὰ πάντας ὁμοίως περὶ ὅλην τοὺς ἀπείρους. λέγει γοῦν Χρύσιππος ἐοικέναι τῷ μὲν ἀνθρώπῳ τὸν Δία καὶ τὸν κόσμον τῇ δὲ ψυχῇ τὴν πρόνοιαν· ὅταν οὖν ἡ ἐκπύρωσις γένηται, μόνον ἄφθαρτον ὄντα τὸν Δία τῶν θεῶν ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὴν πρόνοιαν, εἶθ' ὁμοῦ γενομένους ἐπὶ μιᾶς τῆς τοῦ E αἰθέρος οὐσίας διατελεῖν ἀμφοτέρους.

37. Ἀφέντες οὖν ἤδη τοὺς θεοὺς καὶ προσευξάμενοι κοινὰς φρένας διδόναι καὶ κοινὸν νοῦν, τὰ περὶ στοιχείων πῶς ἔχει αὐτοῖς ἴδωμεν.

Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι σῶμα σώματος εἶναι τόπον καὶ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, κενὸν μηδετέρου περιέχοντος ἀλλὰ τοῦ πλήρους εἰς τὸ πλῆρες ἐνδυομένου καὶ δεχομένου τὸ ἐπιμιγνύμενον τοῦ διάστασιν οὐκ ἔχοντος οὐδὲ χώραν ἐν αὐτῷ διὰ τὴν συνέχειαν. οἱ δ' οὐχ ἓν εἰς ἓν οὐδὲ δύο οὐδὲ τρία ἢ δέκα συνωθοῦντες, ἀλλὰ πάντα μέρη τοῦ

1—9 SVF II 112 || **9—13** SVF II 396 (sed cf. 397) || **16—21** SVF II 1064 || **25**—p. 104, **3** SVF II 465
8 prov., cf. Herondas 6, 60 al.

17 *καὶ* ⟨*τῷ μὲν σώματι*⟩ *τὸν* Heine, obloq. Giesen p. 43 (Zeus = mundus) || **18** *ἡ* om. B || **28** post *ἔχοντος* iterant *ἀλλὰ τοῦ πλήρους* EB del. Hutten || **30** *ἢ* Po. *καὶ* EB ⟨*ἢ*⟩ *καὶ* Arn.

F *κόσμου κατακερματισθέντος ἐμβάλλοντες εἰς ἓν ὅ τι ἂν*
τύχωσι, καὶ ⟨οὐδὲ⟩ τοὐλάχιστον αἰσθητὸν ἐπιφάσκοντες
ἐπιλείψειν ἐπιὸν τῷ μεγίστῳ νεανιεύονται, δόγμα ποιού-
μενοι τὸ ἀνέλεγκτον ὡς ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἅτε δὴ μαχο-
μένας ὑποθέσεις ταῖς ἐννοίαις λαμβάνοντες. αὐτίκα γοῦν
⟨ἀκόλουθον⟩ τῷ λόγῳ τούτῳ πολλὰ τερατώδη καὶ ἀλλό-
κοτα προσδέχεσθαι τοὺς τὰ σώματα τοῖς σώμασιν ὅλοις
1078 *ὅλα κεραννύντας· | ὧν ἐστι καὶ τό 'τὰ τρία τέσσαρα*
εἶναι'. τουτὶ γὰρ οἱ μὲν ἄλλοι λέγουσιν ἐν ὑπερβολῇ πα-
ράδειγμα τῶν ἀδιανοήτων· τούτοις δὲ συμβαίνει τὸν ἕνα
κύαθον τοῦ οἴνου πρὸς δύο κεραννύμενον ὕδατος, εἰ μέλλει
μὴ ἀπολείπειν ἀλλ' ἐξισοῦσθαι, παράγοντας ἐπὶ πᾶν καὶ
διασυγχέοντας ἕν' ὄντα δύο ποιεῖν τῇ πρὸς τοὺς δύο τῆς
κράσεως ἐξισώσει· τὸ γὰρ μένειν ἕνα καὶ δυοῖν παρεκ-
τείνειν καὶ ποιεῖν ἴσον ⟨ἴσον⟩ τῷ διπλασίῳ. εἰ δ', ὅπως
ἐξίκηται τῇ κράσει πρὸς τοὺς δύο, δυοῖν λαμβάνει[ν] μέ-
τρον ἐν τῇ διαχύσει, τοῦτο μέτρον ἅμα καὶ τριῶν ἐστι
καὶ τεσσάρων, τριῶν μέν, ὅτι τοῖς δύο εἷς μέμικται, τεσ-
B *σάρων δέ, ὅτι δυσὶ μεμιγμένος ἴσον ἔσχηκε πλῆθος οἷς μί-*
γνυται. τοῦτό ⟨τε⟩ δὴ συμβαίνει τὸ καλὸν αὐτοῖς ἐμβάλ-
λουσιν εἰς σῶμα σώματα καὶ τὸ τῆς περιοχῆς ἀδιανόητον.
ἀνάγκη γὰρ εἰς ἄλληλα χωρούντων τῷ κεράννυσθαι, μὴ
θάτερον μὲν περιέχειν περιέχεσθαι δὲ θάτερον, καὶ τὸ
μὲν δέχεσθαι τὸ δ' ἐνυπάρχειν (οὕτω γὰρ οὐ κρᾶσις ἁφὴ
δὲ καὶ ψαῦσις ἔσται τῶν ἐπιφανειῶν, τῆς μὲν ἐντὸς ὑπο-
δυομένης τῆς δ' ἐκτὸς περιεχούσης, τῶν δ' ἄλλων μερῶν
ἀμίκτων καὶ καθαρῶν ἐνδιαφερομένων)· ἀλλ' ἀνάγκη
γινομένης ὥσπερ ἀξιοῦσι τῆς ἀνακράσεως ἐν ἀλλήλοις τὰ
μιγνύμενα γίνεσθαι καὶ ταὐτὸν ὁμοῦ τῷ ἐνυπάρχειν περι-

8 cf. 1038f || 22—p. 105, 5 SVF II 465

2 add. Kron. | [*ἐπι*]*φάσκ.* idem, sed cf. Herm. p. 29[4] || **3** *ἐπιόντι* EB corr. Arn. || **4** *τὸ ἀνέλεγκτον* Po. *τὸν ἔλεγχον* || **6** add. Po. (cf. SVF II 467) *τερατώδη ⟨δεῖ⟩* Giesen || **12** *ἐπὶ* Wy. *εἴ τι* || **13** *τῇ* ... (14) *ἐξισώσει* del. Sa. | *τοὺς* om. B || **15** *καὶ ποιεῖν* del. Ra. | add. Po. *διπλασίῳ ⟨τὸ ἥμισυ παράλογόν ἐστι⟩* Sa. || **16** del. Amyot (*ἔτι* pro *εἰ* 15 Madv.) || **17** *τοῦτο*] *τὸ αὐτὸ* Sa. || **18** *δύο*] *δυσὶν*? Bern. || **20** add. Sa. || **27** *καθαρῶν· ἓν δὲ διαφερομένων* EB corr. Wy. | *ἀνάγκης* EB corr. Wy. || **29** *γίνεσθαι* E *μίγνυσθαι* B

ἔχεσθαι καὶ τῷ δέχεσθαι περιέχειν θάτερον, καὶ μηδέτερον C *αὐτῶν αὖ πάλιν δυνατὸν εἶναι συμβαίνειν, ἀμφότερα τῆς κράσεως δι' ἀλλήλων διιέναι καὶ μηδὲν ἔτι λείπεσθαι μηδενὸς μόριον ἀλλὰ ⟨πᾶν⟩ παντὸς ἀναπίμπλασθαι βιαζομένης. ἐνταῦθα δὴ καὶ τὸ θρυλούμενον ἐν ταῖς διατριβαῖς Ἀρκεσιλάου σκέλος ἥκει ταῖς ἀτοπίαις ἐπεμβαῖνον αὐτῶν μετὰ γέλωτος. εἰ γάρ εἰσιν αἱ κράσεις δι' ὅλων, τί κωλύει, τοῦ σκέλους ἀποκοπέντος καὶ κατασαπέντος καὶ ῥιφέντος εἰς τὴν θάλατταν καὶ διαχυθέντος, οὐ τὸν Ἀντιγόνου μόνον στόλον διεκπλεῖν, ὡς ἔλεγεν Ἀρκεσίλαος, ἀλλὰ τὰς Ξέρξου χιλίας καὶ διακοσίας καὶ τὰς Ἑλληνικὰς* D *ὁμοῦ τριακοσίας τριήρεις ἐν τῷ σκέλει ναυμαχούσας; οὐ γὰρ ἐπιλείψει δήπουθεν προϊὸν οὐδὲ παύσεται ἐν τῷ μείζονι τοὔλαττον· ἢ πέρας ἡ κρᾶσις ἕξει καὶ τὸ τελευταῖον αὐτῆς ἁφὴν ὅπου λήγει ποιησάμενον εἰς ὅλον οὐ δίεισιν ἀλλ' ἀπαγορεύσει μιγνύμενον. εἰ δὲ μεμίξεται δι' ὅλων, εὖ μάλα τὸ σκέλος ἐνναυμαχῆσαι παρέξει τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δεῖται σήψεως καὶ μεταβολῆς· εἷς δέ τις κύαθος ἢ μία σταγὼν αὐτόθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον ἐμπεσοῦσα πέλαγος ἢ τὸ Κρητικὸν ἐφίξεται τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάσσης, οὐκ ἐπιπολῆς ψαύουσα τῆς ἐπιφανείας ἀλλὰ πάντῃ διὰ βάθους εἰς πλάτος ὁμοῦ καὶ* E *μῆκος ἀναχεομένη. καὶ ταῦτα προσδέχεται Χρύσιππος εὐθὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων οὐδὲν ἀπέχειν φάμενος οἴνου σταλαγμὸν ἕνα κεράσαι τὴν θάλατταν· καὶ ἵνα δὴ μὴ τοῦτο θαυμάζωμεν, εἰς ὅλον φησὶ τὸν κόσμον διατενεῖν τῇ κράσει τὸν σταλαγμόν· ὧν οὐκ οἶδα τί ἂν ἀτοπώτερον φανείη.*

23–27 SVF II 480

2 *συμβαίνει* EB corr. Wy. *συμβαίνει ⟨δ'⟩* Arn. Sa. sed 'neutrum fieri potest, cum neutra ex mixtis rebus tamquam separata substantia supersit' || **3** *ἔτι λείπεσθαι* Arn. *ἐπιλ.* || **4** add. Madv. || **5** *δὴ* B *δεῖ τοῦ* E *δήπου* Bern. || **6** *ἐπεμβαίνων* E || **8** *κωλύειν* E || **13** *προιὸν* (ut E) e corr. B[1] || **16** *ἀπαγορεύει* EB corr. Hu. Sa. | *εὖ μάλα* Po. (ut 1060c 1084a al.) *οὖ μα* (' add. postea E) *δία* || **18** *εἰς* Duebn. *εἰ* || **20** *κριτικὸν* B | *ἀφίξεται* EB corr. Wy. || **25** *κεράσαι* singulariter dictum sed vix sollicitandum (*σταλαγμῷ ἑνὶ* Giesen)

38. *Καὶ μὴν παρὰ τὴν ἔννοιαν μήτ' ἄκρον ἐν τῇ φύσει
τῶν σωμάτων μήτε πρῶτον μήτ' ἔσχατον ⟨εἶναι⟩ μηθέν,
εἰς ὃ λήγει τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀεί ⟨τι⟩ τοῦ
ληφθέντος ἐπέκεινα φαινόμενον εἰς ἄπειρον καὶ ἀόριστον*
F *ἐμβάλλειν τὸ ὑποκείμενον. οὔτε γὰρ μεῖζον οὔτ' ἔλαττον
ἔσται νοεῖν ἕτερον ἑτέρου μέγεθος, εἰ τὸ προϊέναι τοῖς
μέρεσιν ἐπ' ἄπειρον ἀμφοτέροις ὡσ⟨αύτως⟩ συμβέβη-
κεν, ἀλλ' ἀνισότητος αἴρεται φύσις· ἀνίσων γὰρ νοουμέ-
νων τὸ μὲν προαπολείπεται τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τὸ δὲ
παραλλάττει καὶ περίεστι· μὴ οὔσης δ' ἀνισότητος ἕπε-
ται μὴ ἀνωμαλίαν εἶναι μηδὲ τραχύτητα σώματος· ἀνω-
μαλία μὲν γάρ ἐστι μιᾶς ἐπιφανείας ἀνισότης πρὸς ἑαυ-*
1079 *τήν,* | *τραχύτης δ' ἀνωμαλία μετὰ σκληρότητος. ὧν οὐθὲν
ἀπολείπουσιν οἱ σῶμα μηθὲν εἰς ἔσχατον μέρος περαί-
νοντες ἀλλὰ πάντα πλήθει μερῶν ἐπ' ἄπειρον ἐξάγοντες.
καίτοι πῶς οὐκ ἐναργές ἐστι τὸν ἄνθρωπον ἐκ πλειό-
νων συνεστηκέναι μορίων ἢ τὸν δάκτυλον τοῦ ἀνθρώπου,
καὶ πάλιν τὸν κόσμον ἢ τὸν ἄνθρωπον; ταῦτα γὰρ ἐπί-
στανται καὶ διανοοῦνται πάντες, ἂν μὴ Στωικοὶ γένωνται·
γενόμενοι δὲ Στωικοὶ τἀναντία λέγουσι καὶ δοξάζουσιν,
ὡς οὐκ ἔστιν ἐκ πλειόνων μορίων ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ δάκτυλος
οὐδ' ὁ κόσμος ἢ ὁ ἄνθρωπος. ἐπ' ἄπειρον γὰρ ἡ τομὴ*
B *προάγει τὰ σώματα, τῶν δ' ἀπείρων οὐθέν ἐστι πλέον
οὐδ' ἔλαττον οὐδ' ὅλως ὑπερβάλλον πλῆθος, ἢ παύσεται
τὰ μέρη τοῦ ὑπολειπομένου μεριζόμενα καὶ παρέχοντα
πλῆθος ἐξ αὐτῶν.*

*ΕΤΑΙΡΟΣ. Τί οὖν; οὐκ ἀμύνονται ταύτας τὰς ἀπο-
ρίας;*

1—5 et **14. 15** SVF II 485 || **20—26** SVF II 484
ad cap. 38 cf. Giesen 32. 33

2 add. Po. ⟨*μέρος εἶναι*⟩ Arn. || **3** add. Duebn. || **7** sic Po. *ὡς* EB del. Wy. || **18** *αὐτὰ* EB corr. Wy. || **23** *προάγει* Wy. *πράττει* || **24** *ὑπερβάλλον* Po. *ὑπερβάλλειν* EB *ὑπερβάλλει* Steph. *ὑπερβάλλει* ⟨*τι κατὰ τὸ τῶν μερῶν*⟩ *πλῆθος* Arn. *πλῆθος* del. dub. Wy. || **26. 27** *αὐτῶν ὁτιοῦν οὐκ ἀμύνονται* EB (*ἀμείνονται*). pro *ὁτιοῦν οὐκ* scr. *πῶς οὖν* Basil. *τίσιν οὖν* Ra. *τί οὖν οὐκ* Duebn. *τί οὖν; οὐκ* Po. *ὁτιοῦν* (cum anteced. coniunctum) et ⟨*πῶς οὖν*⟩ Bern.

ΔΙΑΔΟΥΜ. Εὐμηχάνως κομιδῇ καὶ ἀνδρείως. λέγει γὰρ ὁ Χρύσιππος ἐρωτωμένους ἡμᾶς, εἴ τινα ἔχομεν μέρη καὶ πόσα καὶ ἐκ τίνων συγκείμενα μερῶν καὶ πόσων, διαστολῇ χρήσεσθαι, τὸ μὲν ὁλοσχερὲς τιθέντας, ὡς ἐκ κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ σκελῶν συγκείμεθα· τοῦτο γὰρ ἦν πᾶν τὸ ζητούμενον καὶ ἀπορούμενον· 'ἐὰν δ' ἐπὶ τὰ ἔσχατα μέρη τὸ ἐρωτᾶν προάγωσιν, οὐδέν' φησί 'τῶν τοιούτων ἐστὶν ὑποληπτέον, ἀλλὰ ῥητέον οὔτ' ἔκ τινων συνεστάναι, καὶ ὁμοίως οὔτ' ἐξ ὁποσωνοῦν, οὔτ' ἐξ ἀπείρων οὔτ' ἐκ C πεπερασμένων.' καί μοι δοκῶ ταῖς ἐκείνου κεχρῆσθαι λέξεσιν αὐταῖς, ὅπως συνίδῃς ὃν τρόπον διεφύλαττε τὰς κοινὰς ἐννοίας, κελεύων ἡμᾶς νοεῖν τῶν σωμάτων ἕκαστον οὔτ' ἔκ τινων οὔτ' ἐξ ὁποσωνοῦν μερῶν, οὔτ' ἐξ ἀπείρων οὔτ' ἐκ πεπερασμένων, συγκείμενον. εἰ μὲν γάρ, ὡς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸ ἀδιάφορον, οὕτως πεπερασμένου τι καὶ ἀπείρου μέσον ἐστίν, εἰπόντα τί τοῦτ' ἐστὶν ἔδει λῦσαι τὴν ἀπορίαν· εἰ δέ, ὡς τὸ μὴ ἴσον εὐθὺς ἄνισον καὶ τὸ μὴ φθαρτὸν ἄφθαρτον, οὕτως τὸ μὴ πεπερασμένον ἄπειρον νοοῦμεν, ὅμοιόν ἐστιν, οἶμαι, τῷ τὸ σῶμα εἶναι μήτ' ἐκ πεπερασμένων μήτ' ἐξ ἀπείρων τὸ λόγον εἶναι μήτ' ἐξ D ἀληθῶν λημμάτων μήτ' ἐκ ψευδῶν μήτ' ἐξ ...

39. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπινεανιευόμενός φησι τῆς πυραμίδος ἐκ τριγώνων συνισταμένης τὰς πλευρὰς κατὰ τὴν συναφὴν ἐγκεκλιμένας ἀνίσους μὲν εἶναι, μὴ ὑπερέχειν δ' ᾗ μείζονές εἰσιν. οὕτως ἐτήρει τὰς ἐννοίας. εἰ γὰρ ἔστι τι μεῖζον καὶ μὴ ὑπερέχον, ἔσται τι μικρότερον καὶ μὴ ἐλλεῖ-

1—10 SVF II 483 || **22—25** SVF II 489
ad cap. 39 cf. Giesen 34

7 τὸ] τοῦ B || **8** et **13** ἐκ τίνων E B || **9** καὶ ὁμοίως del. Giesen. Chrysippus ipse dicere potuit οὔτ' ἔκ τινων συνεστάναι, οὔτε ἐξ ἀνομοίων οὔτε ἐξ ὁμοίων, sed talia Plut. non legit cf. v. 13 | ἐξ ὁπόσων αὖ τε ἀπείρων E B corr. Giesen ex v. 13 ὁπόσων εἴτ' ἀπείρων εἴτε πεπ. Arn. sed cf. v. 13 || **20** τὸ Po. καὶ (τῷ 19 om. Basil. Ra.) || **21** lac. 9 + 8 lit. E 16—18 lit. (init. v.) B μήτ' ἐξ ⟨ἀδυνάτων μήτ' ἐκ δυνατῶν⟩ Po. cf. SVF II 238 || **22** [ἐπι]νεαν. Ra. sed si quid mutandum esset, potius ἔτι pro ἐπὶ scr. || **23** τριγ. ⟨ἀνίσων⟩ Giesen | πλευρὰς ⟨τὰς⟩ Arn. || **24** ἐκκεκλ. E B corr. Bern. | ὑπάρχειν E B corr. Basil.

που· ὥστε καὶ ἄνισον μήθ' ὑπερέχον μήτ' ἐλλεῖπον, τουτέστιν ἴσον τὸ ἄνισον καὶ οὐ μεῖζον τὸ μεῖζον οὐδὲ μικρότερον τὸ μικρότερον. E *ἔτι τοίνυν ὅρα τίνα τρόπον ἀπήντησε Δημοκρίτῳ διαποροῦντι φυσικῶς καὶ ἐπιτυχῶς, εἰ κῶνος τέμνοιτο παρὰ τὴν βάσιν ἐπιπέδῳ, τί χρὴ διανοεῖσθαι τὰς τῶν τμημάτων ἐπιφανείας, ἴσας ἢ ἀνίσους γινομένας. 'ἄνισοι μὲν γὰρ οὖσαι τὸν κῶνον ἀνώμαλον παρέξουσι, πολλὰς αποχαράξεις λαμβάνοντα βαθμοειδεῖς καὶ τραχύτητας· ἴσων δ' οὐσῶν ἴσα τμήματα ἔσται καὶ φανεῖται τὸ τοῦ κυλίνδρου πεπονθὼς ὁ κῶνος, ἐξ ἴσων συγκείμενος καὶ οὐκ ἀνίσων κύκλων, ὅπερ ἐστὶν ἀτοπώτατον.' ἐνταῦθα δὴ* F *τὸν Δημόκριτον ἀποφαίνων ἀγνοοῦντα τὰς μὲν ἐπιφανείας φησὶ μήτ' ἴσας εἶναι μήτ' ἀνίσους, ἄνισα δὲ τὰ σώματα τῷ μήτ' ἴσας εἶναι μήτ' ἀνίσους τὰς ἐπιφανείας. τὸ μὲν δὴ νομοθετεῖν τῶν ἐπιφανειῶν μήτ' ἴσων ⟨μήτ' ἀνίσων⟩ οὐσῶν τὰ σώματα συμβαίνειν ἄνισα εἶναι θαυμαστὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ γράφειν ὅ τι ἂν ἐπίῃ διδόντος ἐστί. τοὐναντίον γὰρ ὁ λόγος μετὰ τῆς ἐναργείας νοεῖν δίδωσι, τῶν ἀνίσων σωμάτων ἀνίσους εἶναι τὰς ἐπιφανείας καὶ μείζονα τὴν τοῦ* **1080** *μείζονος, | εἴ γε μὴ μέλλει τὴν ὑπεροχήν, ᾗ μεῖζόν ἐστιν, ἐστερημένην ἐπιφανείας ἕξειν. εἰ γὰρ οὐχ ὑπερβάλλουσι τὰς τῶν ἐλαττόνων ἐπιφανείας αἱ τῶν μειζόνων ἀλλὰ προαπολείπουσιν, ἔσται σώματος πέρας ἔχοντος μέρος ἄνευ πέρατος καὶ ἀπεράτωτον. εἰ γὰρ λέγει, ὅτι βιαζόμενος οὕτω … 'ἃς γὰρ ὑφορᾶται περὶ τὸν κῶνον ἀναχαράξεις, ἡ τῶν σωμάτων ἀνισότης δήπουθεν οὐχ ἡ τῶν ἐπιφανειῶν ἀπεργάζεται.' γελοῖον οὖν τὸ τὰς ἐπιφανείας ὑπεξαιρού-*

3—14 SVF II 489
3 sqq. cf. Vors. 68 B 155 et disputationes quas Kranz ad hunc locum enumerat

4 *ἐπιτυχῶς* Wy. *ἐμψύχως* ‖ **15** *μὴ ἴσων οὐσῶν* EB suppl. Wy. Bern. ‖ **17** *αὐτῷ* Basil. *αὐτὰ* ‖ **20** tradita recte def. Bern. ‖ **23** *ἔστω* B ‖ **25** lac. 14 + 16 lit. E 32—35 lit. (in fine v.) B ⟨*οὕτως ἀποφαίνεται, οὐδὲν λέγει*⟩ Bern., sed *ἃς … ἀπεργάζεται* Chrysippi verba sunt Democrito obloquentis (cf. v. 8). ergo suppl. fere: ⟨*τὴν ἐνάργειαν ἐλέγχεται* (*Δημόκριτος*), *αὐτὸν ἐλέγχει φάσκων*⟩· '*ἃς κτλ*. cf. etiam p. 114, 19

μενον ἐν τοῖς σώμασιν ἐλεγχομένην ἀπολιπεῖν ἀνωμαλίαν. ἀλλ' ἂν μένωμεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, τί μᾶλλόν B
ἐστι παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τὰ τοιαῦτα πλάττειν; εἰ γὰρ ἐπιφάνειαν ἐπιφανείᾳ θήσομεν μήτ' ἴσην εἶναι μήτ' ἄνισον, καὶ τὸ μέγεθος ἔσται μεγέθει φάναι καὶ ἀριθμὸν ἀριθμῷ μήτ' ἴσον εἶναι μήτ' ἄνισον, καὶ ταῦτ' ἴσου καὶ ἀνίσου μέσον, ὃ μηδέτερόν ἐστιν, οὐκ ἔχοντας εἰπεῖν οὐδὲ νοῆσαι δυναμένους. ἔτι δ' οὐσῶν ἐπιφανειῶν μήτ' ἴσων μήτ' ἀνίσων, τί κωλύει καὶ κύκλους νοεῖσθαι μήτ' ἴσους μήτ' ἀνίσους; αὗται γὰρ δήπουθεν αἱ τῶν κωνικῶν τμημάτων ἐπιφάνειαι κύκλοι εἰσίν· εἰ δὲ κύκλους, καὶ διαμέτρους κύκλων θετέον μήτ' ἴσους μήτ' ἀνίσους· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ γωνίας καὶ τρίγωνα καὶ παραλληλόγραμμα καὶ παραλληλεπίπεδα καὶ σώματα· καὶ γὰρ εἰ μήκη ἐστὶ μήτ' ἴσα μήτ' ἄνισα ἀλλήλοις, καὶ βάθος ἔσται καὶ πλάτη καὶ σώματα. εἶτα πῶς τολμῶσιν ἐπιτιμᾶν τοῖς τὰς κενότητας εἰσάγουσι καὶ ἀμερῆ τινα καὶ μαχόμενον ⟨τὸ⟩ μήτε κινεῖσθαι μήτε μένειν ὑποτιθεμένοις, αὐτοὶ τὰ τοιαῦτα ἀξιώματα ψευδῆ λέγοντες εἶναι· 'εἴ τινα μή ἐστιν ἴσα ἀλλήλοις, ἐκεῖνα ἄνισά ἐστιν ἀλλήλοις' καί 'οὐκ ἔστι μὲν ἴσα ταῦτ' ἀλλήλοις, οὐκ ἄνισα δ' ἐστὶ ταῦτ' ἀλλήλοις'; ἐπεὶ δέ φησιν εἶναί τι μεῖζον οὐ μὴν ὑπερέχον, ἄξιον ἀπορῆσαι πότερον ταῦτ' ἐφαρμόσει ἀλλήλοις. εἰ μὲν γὰρ ἐφαρμόσει, πῶς μεῖζόν D
ἐστι θάτερον; εἰ δ' οὐκ ἐφαρμόσει, πῶς οὐκ ἀνάγκη τὸ μὲν ὑπερέχειν τὸ δ' ἐλλείπειν; *** τῷ μηδέτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐκ ἐφαρμόσει τῷ μεῖζον εἶναι καὶ ἐφαρμόσει τῷ μὴ μεῖζον εἶναι θάτερον. ἀνάγκη γὰρ ἐν τοιαύταις ἀπορίαις γίνεσθαι τοὺς τὰς κοινὰς ἐννοίας μὴ φυλάττοντας.

6 *καὶ ταύταις οὐκ ἀνίσου* (*ἀνίσον* B) *μέσον ὃ μὴ δεύτερον ἐστὶν* EB corr. Basil. et Wy. || **10** *αὐτὰ* EB corr. Basil. | *αἱ τῶν* Wy. *ὄντων* || **15** *βάρος ἔσται καὶ πληγὴ* EB corr. Wy. (*βάθη*) et Bern., cf. SVF II 357 al. || **16** *κοινότητας* EB corr. Leon. || **17** *μαχόμενον ⟨τὸ⟩* Po. *ἐνδεχόμενον* (de inani) Ra. || **20** *οὐκ*] totum enuntiatum bipartitum negat ut 1084d || **23** *ἀλλήλοις ⟨ἢ μή⟩* Bern. probab. || **25** lac. stat. Po. *⟨εἰ δὲ μηδέτερον ἔστιν εἰπεῖν⟩* fere supplens *⟨δὲ⟩* post *τῷ* Wy. || **26** *οὐκ ἐφ. τῶ μείζονι, ἢ καὶ ἐφαρμόσει τὸ μεῖζον εἶναι θάτερον* EB corr. Madv.

40. *Καὶ μὴν τὸ μηθενὸς ἅπτεσθαι μηθὲν παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν· οὐχ ἧττον δὲ τούτου τὸ ἅπτεσθαι μὲν ἀλλήλων τὰ σώματα μηδενὶ δ' ἅπτεσθαι· τοῦτο δ' ἀνάγκη προσδέχεσθαι τοῖς μὴ ἀπολείπουσιν ἐλάχιστα μέρη σώματος, ἀλλ' ἀεί τι τοῦ δοκοῦντος ἅπτεσθαι πρότερον λαμβάνουσι*
E *καὶ μηδέποτε τοῦ προάγειν ἐπέκεινα παυομένοις. ὃ γοῦν αὐτοὶ μάλιστα προφέρουσι τοῖς τῶν ἀμερῶν προϊσταμένοις, τοῦτ' ἐστί, τὸ μήθ' ὅλοις ὅλων ἀφὴν εἶναι μήτε μέρεσι μερῶν· τὸ μὲν γὰρ οὐχ ἀφὴν ἀλλὰ κρᾶσιν ποιεῖν, τὸ δ' οὐκ εἶναι δυνατὸν μέρη τῶν ἀμερῶν οὐκ ἐχόντων. πῶς οὖν οὐκ αὐτοὶ τούτῳ περιπίπτουσι, μηδὲν μέρος ἔσχατον μηδὲ πρῶτον ἀπολείποντες; 'ὅτι νὴ Δία ψαύειν κατὰ πέρας τὰ σώματα ⟨ἀλλ' οὐχ⟩ ὅλα ὅλων οὐδὲ κατὰ μέρος λέγουσιν. τὸ δὲ πέρας σῶμα οὐκ ἔστιν'. ἅψεται τοίνυν σῶμα σώματος ἀσωμάτῳ, καὶ οὐχ ἅψεται πάλιν, ἀσωμάτου μεταξὺ ὄντος.*
F *εἰ δ' ἅψεται, καὶ ποιήσει τι καὶ πείσεται τῷ ἀσωμάτῳ τὸ σῶμα· ποιεῖν δέ τι καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων καὶ ἅπτεσθαι τὰ σώματα πέφυκεν. εἰ δ' ἀφὴν ἴσχει τῷ ἀσωμάτῳ τὸ σῶμα, καὶ συναφὴν ἕξει καὶ κρᾶσιν καὶ συμφυΐαν· ἔστιν ἆρ' ἐν ταῖς συναφαῖς καὶ κράσεσιν ἢ μένειν ἀναγκαῖον ἢ μὴ μένειν ἀλλ' ἐφθάρθαι τὰ πέρατα τῶν σωμάτων· ἑκάτερον δὲ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι. φθορὰς μὲν γὰρ ἀσωμάτων καὶ γενέσεις οὐδ' αὐτοὶ καταλείπουσι· κρᾶσις δὲ καὶ*
1081 *συναφὴ | σωμάτων ἰδίοις χρωμένων πέρασιν οὐκ ἂν γένοιτο· τὸ γὰρ πέρας ὁρίζει καὶ ἵστησι τὴν τοῦ σώματος φύσιν. αἱ δὲ κράσεις εἰ μὴ μερῶν παρὰ μέρη παραθέσεις εἰσὶν ἀλλ' ὅλοις ὅλα τὰ κιρνάμενα συγχέουσιν, ὥσπερ οὗτοι λέγουσι, φθορὰς ἀπολειπτέον περάτων ἐν ταῖς μίξεσιν, εἶτα γενέσεις ἐν ταῖς διαστάσεσι· ταῦτα δ' οὐδεὶς ἂν*

1—6 SVF II 486 || **6—14** SVF II 487
12. 13 cf. Sext. Pyrrh. hyp. III 42 || **17** cf. SVF I 90 II 363 al.

2 *τούτου τὸ* Po. *τοῦτο* || **5** *ἀλλὰ εἴ τι* EB corr. Wy. || **6** *τοὺς … παυομένους* EB corr. Wy. || **12** *ἀπολιπόντες* EB corr. Bern. | *ὅτι μὴ διαψαύειν* EB corr. Wy. || **13** ⟨*οὐχ*⟩ Wy. ⟨*ἀλλ' οὐχ*⟩ Po. | *οὐδὲ* Wy. *οὐ* || **16** *καὶ κτλ.* hoc sec. Stoicos fieri nequit (SVF II 363); ergo **17** *δὲ* Po. pro *γὰρ* (EB) || **19** *ἔστιν ἆρ'* Po. *ἔτι γὰρ* || **27** *ἀλλ' ὅλοις* Bern. *ἀλλήλοις* || **28** *ἀπολησττέον* EB corr. B[1]

ῥᾳδίως νοήσειεν. ἀλλὰ μὴν καθ' ὅ γ' ἅπτεται τὰ σώματα ἀλλήλων, κατὰ τοῦτο καὶ πιέζεται καὶ θλίβεται καὶ συντρίβεται ὑπ' ἀλλήλων· ἀσώματον δὲ ταῦτα πάσχειν ἢ ποιεῖν οὐ δυνατόν, ἀλλ' οὐδὲ διανοητόν ἐστι· τοῦτο δὲ βιάζονται νοεῖν ἡμᾶς. εἰ γὰρ ἡ σφαῖρα τοῦ ἐπιπέδου κατὰ B σημεῖον ἅπτεται, δῆλον ὅτι καὶ σύρεται κατὰ σημεῖον διὰ τοῦ ἐπιπέδου· κἂν ᾖ μίλτῳ τὴν ἐπιφάνειαν ἀληλιμμένη, μιλτίνην ἐνομόρξεται τῷ ἐπιπέδῳ γραμμήν· ⟨κἂν ᾖ⟩ πεπυρωμένη, πυρώσει τὸ ἐπίπεδον· ἀσωμάτῳ δὲ χρώζεσθαι καὶ ἀσωμάτῳ πυροῦσθαι σῶμα παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν. ἂν δὲ δὴ κεραμεᾶν ἢ κρυσταλλίνην σφαῖραν εἰς ἐπίπεδον φερομένην λίθινον ἀφ' ὕψους νοήσωμεν, ἄλογον εἰ μὴ συντριβήσεται πληγῆς πρὸς ἀντίτυπον γενομένης· ἀτοπώτερον δὲ τὸ συντριβῆναι κατὰ πέρας καὶ σημεῖον ἀσώματον προσπεσοῦσαν. ὥστε πάντῃ τὰς περὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ σωμάτων αὐτοῖς ταράττεσθαι προλήψεις, μᾶλλον C δ' ἀναιρεῖσθαι, πολλὰ τῶν ἀδυνάτων παρατιθεμένοις.

41. *Παρὰ* τὴν ἔννοιάν ἐστι χρόνον εἶναι μέλλοντα καὶ παρῳχημένον, ἐνεστῶτα δὲ μὴ εἶναι χρόνον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρτι καὶ τὸ πρῴην ὑφεστάναι, τὸ δὲ νῦν ὅλως μηδὲν εἶναι. καὶ μὴν τοῦτο συμβαίνει τοῖς Στωικοῖς ἐλάχιστον χρόνον μὴ ἀπολείπουσι μηδὲ τὸ νῦν ἀμερὲς εἶναι βουλομένοις, ἀλλ' ὅ τι ἄν τις ὡς ἐνεστὼς οἴηται λαβὼν διανοεῖσθαι, τούτου τὸ μὲν μέλλον τὸ δὲ παρῳχημένον εἶναι φάσκουσιν· ὥστε μηθὲν κατὰ τὸ νῦν ὑπομένειν μηδὲ λείπεσθαι μόριον χρόνου παρόντος, ἄν, ὃς λέγεται παρεῖναι, τούτου τὰ μὲν εἰς τὰ μέλλοντα τὰ δ' εἰς τὰ παρῳχημένα διανέμηται. δυοῖν D οὖν συμβαίνει θάτερον, ἢ τό 'ἦν χρόνος' καί 'ἔσται χρό-

18—24 SVF II 519
Stoicorum doctrinae in cap. 41 expositae similia sunt quae Ammonius h. e. Plutarchus ipse profert De E 19'

1 *μὴν* Basil. *μή τι* E *μήτοι* (*τοι* s. l.) B || **4** *διανοητέον* E B corr. Herw. || **7** *ἡ μία τω* E B corr. Basil. (*μίλτῳ*) et Steph. | *ἀληλιμμένην* E B corr. Basil. || **8** lac. 5 lit. E 7 lit. B suppl. Bern. || **9** *πυροῦν* = valde calefacere (ut Galen. VI 208) *πυρρ.* ter Bern., cui *χρώζεσθαι* opponi non potest || **11** *κεραμέαν* E B corr. Duebn. || **12** *πίθινον* E B corr. Xyl. || **26** *ὅς* Steph. *ὡς*

νος' τιθέντας ἀναιρεῖν τό 'ἔστι χρόνος', ἢ ⟨σῴζοντας τό⟩ 'ἔστι χρόνος ἐνεστηκώς', οὗ τὸ μὲν ἐνειστήκει τὸ δ' ἐνστήσεται, [καὶ] λέγειν ὅτι τοῦ ὑπάρχοντος τὸ μὲν μέλλον ἐστὶ τὸ δὲ παρῳχημένον, καὶ τοῦ νῦν τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕστερον· ὥστε νῦν εἶναι τὸ μηδέπω νῦν καὶ τὸ μηκέτι νῦν· οὐκέτι γὰρ νῦν τὸ παρῳχημένον καὶ οὐδέπω νῦν τὸ μέλλον. ⟨ἕπεται δ' οὕτω⟩ διαιροῦσι λέγειν αὐτοῖς, ὅτι καὶ το⟨ῦ σήμερον τὸ μὲν ἐχθὲς τὸ δ' αὔριον⟩ καὶ τοῦ τῆτες τὸ μὲν πέρυσι τὸ δ' εἰς νέωτα, καὶ τοῦ ἅμα τὸ μὲν **E** *πρότερον τὸ δ' ὕστερον. οὐθὲν γὰρ ἐπιεικέστερα τούτων κυκῶσι, ταὐτὰ ποιοῦντες τό 'μηδέπω' καὶ τό 'ἤδη' καὶ τό 'μηκέτι', καὶ τό 'νῦν' καὶ τό 'μὴ νῦν'. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι καὶ τό 'ἄρτι' καὶ τό 'μετὰ μικρόν' ὡς ἕτερα τοῦ νῦν μόρια, καὶ τὸ μὲν μετὰ τὸ νῦν τὸ δὲ πρὸ τοῦ νῦν τίθενται καὶ νοοῦσι καὶ νομίζουσι. τούτων ⟨δ'⟩ Ἀρχέδημος μὲν † ἀρχήν τινα καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων τοῦ παρῳχημένου καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τό 'νῦν' λέληθεν αὐτὸν ὡς ἔοικε τὸν πάντα χρόνον ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ νῦν οὐ χρόνος ἐστὶν ἀλλὰ πέρας χρόνου πᾶν δὲ μόριον χρόνου τοιοῦτον* **F** *οἷον τὸ νῦν ἐστιν, οὐδὲν φαίνεται μέρος ἔχων ὁ σύμπας χρόνος ἀλλ' εἰς πέρατα διόλου καὶ συμβολὰς καὶ † ὁρμὰς ἀναλυόμενος. Χρύσιππος δὲ βουλόμενος φιλοτεχνεῖν περὶ τὴν διαίρεσιν ἐν μὲν τῷ περὶ τοῦ Κενοῦ καὶ ἄλλοις τισὶ τὸ μὲν παρῳχημένον τοῦ χρόνου καὶ τὸ μέλλον οὐχ ὑπάρχειν ἀλλ' ὑφεστηκέναι φησί, μόνον δ' ὑπάρχειν τὸ ἐνεστηκός, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ περὶ τῶν Μερῶν τίθησι τοῦ ἐνεστηκότος χρόνου τὸ μὲν μέλλον εἶναι τὸ δὲ*

15—22 Archedemus fr. 14 (in SVF III p. 263) || **22**—p. 113, 1 SVF II 518. 517 (cf. etiam II 509)

1 add. et **3** del. Po. (potius quam ⟨*σῴζειν τό*⟩ servato *καί*) | ⟨*εἰ*⟩ et [*καὶ*] Bern. || **6** *οὐκέτι* Wy. *οὐκ ἔστι* || **7** *μέλλον* lac. 7 lit. E 8 lit. B *διαιροῦσι λέγειν αὐτοῖς ὅτι καὶ το* (*τοῦ* B) lac. 26 + 3 lit. E 12 + 12 lit. B *καὶ τοῦ φωτὸς τὸ μὲν* suppl. Wy. sec. Amyot (7 *ἀνάγκη οὖν* Wy. *ἀνάγκη δ'* Bern. *ἕπεται δ'* Po.) || **9** *πέρισυ* E || **11** *ταῦτα* E B corr. Wy. | *ποιοῦντος, ὁ μ.* E || **15** add. Po. Sa. || **16** *ἁρμὴν* pro *ἀρχὴν* et **21** *ἁρμὰς* pro *ὁρμὰς* Arn. (cogitari potest etiam *ἁρμογὴν* — *ἁρμογάς*) *ῥαφὴν* — *ῥαφὰς* Kron. || **18** *οὐ* Basil. *ὁ* || **20** *οἷον* E *ἦν* B

παρεληλυθός. | ὥστε συμβαίνει τὸ ὑπάρχον αὐτῷ τοῦ 1082
χρόνου διαιρεῖν εἰς τὰ μὴ ὑπάρχοντα τοῦ ὑπάρχοντος,
μᾶλλον δ' ὅλως τοῦ χρόνου μηδὲν ἀπολείπειν ὑπάρχον, εἰ
τὸ ἐνεστηκὸς οὐδὲν ἔχει μέρος, ὃ μὴ μέλλον ἐστὶν ἢ παρ-
ῳχημένον.

42. *Ἡ μὲν οὖν τοῦ χρόνου νόησις αὐτοῖς οἷον ὕδατος*
περίδραξις, ὅσῳ μᾶλλον πιέζεται, διαρρέοντος καὶ διολι-
σθάνοντος· τὰ δὲ τῶν πράξεων καὶ κινήσεων τὴν πᾶσαν
ἔχει σύγχυσιν τῆς ἐναργείας. ἀνάγκη γάρ, εἰ τοῦ νῦν τὸ
μὲν εἰς τὸ παρῳχημένον τὸ δ' εἰς τὸ μέλλον διαιρεῖται,
καὶ τοῦ κινουμένου κατὰ τὸ νῦν τὸ μὲν κεκινῆσθαι τὸ δὲ
κινήσεσθαι, πέρας δὲ κινήσεως ἀνῃρῆσθαι καὶ ἀρχήν,
μηδενὸς ⟨δ'⟩ ἔργου πρῶτον γεγονέναι μηδ' ἔσχατον ἔσε- B
σθαι μηδέν, τῷ χρόνῳ τῶν πράξεων συνδιανεμομένων· ὡς
γὰρ τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου τὸ μὲν παρῳχῆσθαι τὸ δὲ
μέλλειν λέγουσιν, οὕτως τοῦ πραττομένου τὸ μὲν πεπρᾶ-
χθαι τὸ δὲ πραχθήσεσθαι. πότε τοίνυν ἔσχεν ἀρχὴν πότε
δ' ἕξει τελευτὴν τὸ ἀριστᾶν τὸ γράφειν τὸ βαδίζειν, εἰ
πᾶς μὲν ὁ ἀριστῶν ἠρίστησε καὶ ἀριστήσει πᾶς δ' ὁ βαδί-
ζων ἐβάδισε καὶ βαδιεῖται; τὸ δὲ δεινῶν, φασί, δεινότατον·
εἰ τῷ ζῶντι τὸ ἐζηκέναι καὶ ζήσεσθαι συμβέβηκεν, οὔτ'
ἀρχὴν ἔσχε τὸ ζῆν οὔθ' ἕξει πέρας, ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν
ὡς ἔοικε γέγονε μὴ ἀρξάμενος τοῦ ζῆν καὶ τεθνήξεται
μὴ παυσόμενος. εἰ γὰρ οὐθέν ἐστιν ἔσχατον μέρος ἀλλ' C
ἀεί τι τῷ ζῶντι τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον περίεστιν,
οὐδέποτε γίνεται ψεῦδος τό 'ζήσεσθαι Σωκράτη'· ⟨ἀλλ'⟩
ὁσάκις ἀληθὲς ⟨ἔσται⟩ τό 'ζῇ Σωκράτης', ἐπὶ τοσοῦτον
ψεῦδος τό 'τέθνηκε Σωκράτης'· ὥστ', εἰ τό 'ζήσεται
Σωκράτης' ἀληθές ἐστιν ἐν ἀπείροις χρόνου μέρεσιν, ἐν

6 cf. 392 b || 14 cf. 392f 393a

2 [*τοῦ ὑπάρχοντος*]? Ra. *ὑπάρχοντος ⟨καὶ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ ὑπάρχοντος⟩* Sa. || 3 *ἀπολιπεῖν* EB corr. Bern. || 7 *διολισθαίνοντος* B || 9 *ἐνεργείας* EB corr. Leon. || 13 add. Bern. || 16 *πεπρᾶχθαι* pendet ab *ἀνάγκη* (9) || 20 *ἐβάδιζε* EB corr. Po. || 24 *παυσόμενος* recte; nam '*ζήσεται*' etiam *ὁ ἀποθνήσκων* | *ἀλλ' εἴ τι* EB corr. Xyl. || 26 *σωκράτη* lac. 3—4 lit. E 2 lit. B *ὁσάκις ἀληθὲς* 3—4 lit. E 4 lit. B *τὸ* EB suppl. Bern. (*ἔσται* pro *ἐστι* Po.)

οὐδενὶ χρόνου μέρει τό 'τέθνηκε Σωκράτης' ἀληθὲς ἔσται. καίτοι τί πέρας ἂν ἔργου γένοιτο, ποῦ δὲ λήξειε τὸ πραττόμενον, ἄν, ὁσάκις ἀληθές ἐστι τό 'πράττεται', τοσαυτάκις ἀληθὲς ᾖ καὶ τό 'πραχθήσεται'; ψεύσεται γὰρ ὁ λέγων περὶ τοῦ γράφοντος καὶ διαλεγομένου Πλάτωνος
D *ὅτι 'παύσεταί ποτε Πλάτων ⟨γράφων καὶ⟩ διαλεγόμενος', εἰ μηδέποτε ψεῦδός ἐστι τό 'διαλεχθήσεται' περὶ τοῦ διαλεγομένου καὶ τό 'γράψει' περὶ τοῦ γράφοντος. ἔτι τοίνυν ⟨εἰ⟩ τοῦ γινομένου μέρος οὐδέν ἐστιν ὅπερ οὐκ ἤτοι γεγονός ἐστιν ἢ γενησόμενον καὶ παρεληλυθὸς ἢ μέλλον, γεγονότος δὲ καὶ γενησομένου καὶ παρῳχημένου καὶ μέλλοντος αἴσθησις οὐκ ἔστιν, οὐδενὸς ἁπλῶς αἴσθησίς ἐστιν. οὔτε γὰρ ὁρῶμεν τὸ παρῳχημένον ἢ τὸ μέλλον οὔτ' ἀκούομεν οὔτ' ἄλλην τινὰ λαμβάνομεν αἴσθησιν τῶν γεγονότων ἢ γενησομένων· οὐδὲν ⟨οὖν⟩ οὐδ' ἂν παρῇ τι, αἰσθητόν ἐστιν, εἰ τοῦ παρόντος ἀεὶ τὸ μὲν μέλλει τὸ δὲ παρῴχηκε καὶ τὸ μὲν γεγονός ἐστι τὸ δὲ γενησόμενον.*

E 43. *Καὶ μὴν αὐτοί γε σχέτλια ποιεῖν τὸν Ἐπίκουρον λέγουσι καὶ βιάζεσθαι τὰς ἐννοίας, ἰσοταχῶς τὰ σώματα κινοῦντα καὶ μηδὲν ἀπολείποντα μηδενὸς ταχύτερον. πολλῷ δὲ τούτου σχετλιώτερόν ἐστι καὶ μᾶλλον ἀπήρτηται τῶν ἐννοιῶν τὸ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς περικαταλαμβάνεσθαι, μηδ' εἰ χελώνην, τὸ τοῦ λόγου, φασί, 'μετόπισθε διώκοι Ἀδρήστου ταχὺς ἵππος'. ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν, τῶν μὲν κινουμένων κατὰ τὸ πρότερον ⟨καὶ τὸ ὕστερον⟩, τῶν δὲ διαστημάτων, ἃ διεξίασιν, εἰς ἄπειρον ὄντων μεριστῶν, ὥσπερ ἀξιοῦσιν οὗτοι. εἰ γὰρ ⟨φθαίη⟩ πλέθρῳ μόνον ἡ χελώνη τὸν ἵππον, οἱ τοῦτο μὲν εἰς ἄπειρον τέμνοντες*
F *ἑκάτερα δὲ κινοῦντες κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον,*

19—24 cf. Epicuri ep. I 61. 62 et Sext. Pyrrh. hyp. III 77 || **23** proverbium ex Ψ 346. 347 fictum

2 *καὶ* [*τοι*] *τί* malit Po. | ⟨*ἂν*⟩ post *δὲ* Bern. sed auditur ex prioribus || **5** *περὶ* Wy. *πέρας* || **6** suppl. Kron. || **9** ⟨*εἰ*⟩ Po. (*οὐν* post 12 *οὐδενὸς* Basil.) | *γινομένου* Duebn. *γενομένου* || **11** *γενησομένου* Kolfhaus *γεγενημένου* || **15** add. Duebn. || **23** *φασί* sc. Stoici (del. Madv.) || **25** add. Steph. || **27** lac. 8 lit. E 9 lit. B suppl. Xyl.

οὐδέποτε τῷ βραδυτάτῳ προσάξουσι τὸ τάχιστον, ἀεί τι διάστημα τοῦ βραδυτέρου προλαμβάνοντος εἰς ἄπειρα διαστήματα μεριζόμενον. τὸ δ' ἔκ τινος φιάλης ἢ κύλικος ὕδατος ἐκχεομένου μηδέποτε πᾶν ἐκχυθήσεσθαι πῶς οὐ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἢ πῶς οὐχ ἑπόμενον οἷς οὗτοι λέγουσι; | τὴν γὰρ κατὰ τὸ πρότερον ⟨διὰ⟩ τῶν εἰς ἄπειρον **1083** *μεριστῶν κίνησιν οὐκ ἄν τις νοήσειε τὸ πᾶν διανύουσαν, ἀλλ' ἀεί τι μεριστὸν ὑπολείπουσα ποιήσει πᾶσαν μὲν ἔκχυσιν πᾶσαν δ' ὀλίσθησιν καὶ ῥύσιν ὑγροῦ καὶ φορὰν στερεοῦ καὶ βάρους μεθειμένου πτῶσιν ἀσυντέλεστον.*

44. *Παρίημι δὲ πολλὰς ἀτοπίας αὐτῶν τῶν παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐφαπτόμενος. ὁ τοίνυν περὶ αὐξήσεως λόγος ἐστὶ μὲν ἀρχαῖος· ἠρώτηται γάρ, ὥς φησι Χρύσιππος, ὑπ' Ἐπιχάρμου· τῶν δ' ἐν Ἀκαδημείᾳ οἰομένων μὴ πάνυ ῥᾴδιον μηδ' αὐτόθεν ἕτοιμον εἶναι τὴν ἀπορίαν, πολλὰ κατῃτιᾶσθαι ... κατεβόησαν ὡς τὰς προλήψεις ἀναιρούντων καὶ παρὰ τὰς ἐννοίας *** φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν* B *αἴσθησιν προσδιαστρέφουσιν. ὁ μὲν γὰρ λόγος ἁπλοῦς ἐστι καὶ τὰ λήμματα συγχωροῦσιν οὗτοι· τὰς ἐν μέρει πάσας οὐσίας ῥεῖν καὶ φέρεσθαι, τὰ μὲν ἐξ αὑτῶν μεθιείσας τὰ δέ ποθεν ἐπιόντα προσδεχομένας· οἷς δὲ πρόσεισι καὶ ἄπεισιν ἀριθμοῖς ἢ πλήθεσι, ταὐτὰ μὴ διαμένειν ἀλλ' ἕτερα γίνεσθαι, ταῖς εἰρημέναις προσόδοις ⟨καὶ ἀφόδοις⟩ ἐξαλλαγὴν τῆς οὐσίας λαμβανούσης· αὐξήσεις δὲ καὶ φθίσεις οὐ κατὰ δίκην ὑπὸ συνηθείας ἐκνενικῆσθαι τὰς μεταβολὰς ταύτας λέγεσθαι, γενέσεις [δὲ] καὶ φθορὰς μᾶλλον*

12—16 et p. **116, 3—18** SVF II 762 cf. Posidonium ap. Stob. I p. 178 W. (Zeller, Philos. d. Griechen III 1 p. 96. 97)
14 cf. 559a Vorsokr. 23 B 2

1 *τὸν ταχ.* B || **3** *μεριζομένου* E B corr. Turn. || **6** add. Po. || **8** *ἀλλὰ εἴ τι* E B corr. Xyl. (int.) Steph. || **9** *ῥῦσιν* E B || **14** *ἐξ Ἀκαδημείας* malit Bern. || **16** lac. 4 lit. E 6—7 lit. B *κατῃτιάσαντο καὶ* Wy. sec. Amyot; an *κατῃτιάσανθ' οὗτοι καί?* || **17** lac. indic. Wy. *ἐννοίας ⟨φιλοσοφούντων· αὐτοὶ δ' οὐ μόνον οὐδὲ τὰς ἐννοίας⟩ φυλ.* Bern. sec. Ra. (*οὐχ ὅτι* pro *οὐ μόνον οὐδὲ* Po. cf. vit. Alex. 22 al.) || **19** *τὰς μὲν μέρει* Ald. *τὰς μὲν ἐν μέρει* Steph. || **20** *τὰ* bis Wy. *τὰς* || **22** *ταῦτα* E B *ταὐτὰ* Kron. sec. Xyl. (*πλήθεσι ταῦτα, μὴ* Bern.) || **23** add. Herw. || **26** *δὲ* post *γενέσεις* B et ss. E[1] del. Bern.

αὐτὰς ὀνομάζεσθαι προσῆκον, ὅτι τοῦ καθεστῶτος εἰς
C *ἕτερον ἐκβιβάζουσι· τὸ δ' αὔξεσθαι καὶ τὸ μειοῦσθαι πάθη σώματός ἐστιν ὑποκειμένου καὶ διαμένοντος. οὕτω δέ πως τούτων λεγομένων καὶ τιθεμένων, τί ἀξιοῦσιν οἱ πρόδικοι τῆς ἐναργείας οὗτοι καὶ κανόνες τῶν ἐννοιῶν; ἕκαστον ἡμῶν δίδυμον εἶναι καὶ διφυῆ καὶ διττόν — οὐχ ὥσπερ οἱ ποιηταὶ τοὺς Μολιονίδας οἴονται, τοῖς μὲν ἡνωμένους μέρεσι τοῖς δ' ἀποκρινομένους, ἀλλὰ δύο σώματα ταὐτὸν ἔχοντα χρῶμα, ταὐτὸν δὲ σχῆμα, ταὐτὸν δὲ βάρος καὶ τόπον ... ὑπὸ μηδενὸς ἀνθρώπων ὁρώμενα πρότερον· ἀλλ' οὗτοι μόνοι εἶδον τὴν σύνθεσιν ταύτην καὶ διπλόην*
D *καὶ ἀμφιβολίαν, ὡς δύο ἡμῶν ἕκαστός ἐστιν ὑποκείμενα, τὸ μὲν οὐσία τὸ δὲ ⟨ποιότης⟩· καὶ τὸ μὲν ἀεὶ ῥεῖ καὶ φέρεται, μήτ' αὐξόμενον μήτε μειούμενον, μήθ' ὅλως οἷόν ἐστι διαμένον, τὸ δὲ διαμένει καὶ αὐξάνεται καὶ μειοῦται, καὶ πάντα πάσχει τἀναντία θατέρῳ, συμπεφυκὸς καὶ συνηρμοσμένον καὶ συγκεχυμένον καὶ τῆς διαφορᾶς τῇ αἰσθήσει μηδαμοῦ παρέχον ἅψασθαι. καίτοι λέγεται μὲν ὁ Λυγκεὺς ἐκεῖνος διὰ πέτρας καὶ διὰ δρυὸς ὁρᾶν· ἑώρα δέ τις ἀπὸ σκοπῆς ἐν Σικελίᾳ καθεζόμενος τὰς Καρχηδονίων ἐκ τοῦ λιμένος ναῦς ἐκπλεούσας, ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπεχούσας δρόμον· οἱ δὲ περὶ Καλλικράτη καὶ Μυρ-*
E *μηκίδην λέγονται δημιουργεῖν ἅρματα μυίας πτεροῖς καλυπτόμενα καὶ διατορεύειν ἐν σησάμῳ γράμμασιν ἔπη τῶν Ὁμήρου· ταύτην δὲ τὴν ἐν ἡμῖν ἑτερότητα καὶ ⟨δια⟩φορὰν οὐδεὶς διεῖλεν οὐδὲ διέστησεν, οὐδ' ἡμεῖς ᾐσθόμεθα διττοὶ γεγονότες καὶ τῷ μὲν ἀεὶ ῥέοντες μέρει τῷ δ' ἀπὸ γενέσεως ἄχρι τελευτῆς οἱ αὐτοὶ διαμένοντες. ἁπλούστερον δὲ*

7 cf. 478c || **19** cf. 87b (Paroem. II 508) || **22** cf. Aelian. V. H. I 17 RE X 1640

2 *ἐκβιάζουσι* EB corr. Wy. (cf. 243d 662a) || **5** *ἐνεργείας* EB corr. Leon. || **6** et p. 117, 9 *διφυᾶ* Bern. || **7** *οἴο⟨νται τοῖς⟩ μὲν* Po. *οἰόμενοι* EB *τοῖς μὲν* Basil. || **10** lac. 9+ 10 lit. E 10+ 8 lit. B *⟨τὸν αὐτόν, καὶ ταὔθ'⟩* Bern. sec. Wy. || **11** *μόνον* ob hiatum Bern. || **13** lac. 7—8 lit. E 6—8 lit. B suppl. Wy. *ποιὸν* Zeller || **14** cf. v. 2 || **22** *μυρμηκίδη* EB corr. Bern. || **25** add. Wy. || **26** *οὐδ'* Bern. *οὔτε*

ποιοῦμαι τὸν λόγον· ἐπεὶ τέσσαρά γε ποιοῦσιν ὑποκείμενα περὶ ἕκαστον, μᾶλλον δὲ τέσσαρ᾽ ἕκαστον ἡμῶν· ἀρκεῖ δὲ καὶ τὰ δύο πρὸς τὴν ἀτοπίαν, εἴ γε τοῦ μὲν Πενθέως ἀκούοντες ἐν τῇ τραγῳδίᾳ λέγοντος ὡς ʻδύο μὲν ἡλίους ὁρᾷ, διττὰς δὲ Θήβας᾽ (Eur. Bacch. 918), *οὐχ ὁρᾶν* F *αὐτὸν ἀλλὰ παρορᾶν λέγομεν, ἐκτρεπόμενον καὶ παρακινοῦντα τοῖς λογισμοῖς· τούτους δ᾽ οὐ μίαν πόλιν, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους καὶ ζῷα καὶ δένδρα πάντα καὶ σκεύη καὶ ὄργανα καὶ ἱμάτια διττὰ καὶ διφυῆ τιθεμένους οὐ χαίρειν ἐῶμεν, ὡς παρανοεῖν ἡμᾶς μᾶλλον ἢ νοεῖν ἀναγκάζοντας;*

Ἐνταῦθα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς συγγνωστὰ πλάττουσιν ἑτέρας | φύσεις ὑποκειμένων· ἄλλη γὰρ οὐδεμία φαίνε- **1084** *ται μηχανὴ φιλοτιμουμένοις σῶσαι καὶ διαφυλάξαι τὰς αὐξήσεις·* (45.) *ἐν δὲ τῇ ψυχῇ τί παθόντες ἢ τίνας πάλιν ἄλλας ὑποθέσεις κοσμοῦντες ἐνδημιουργοῦσι σωμάτων διαφορὰς καὶ ἰδέας ὀλίγου δέω εἰπεῖν ἀπείρους τὸ πλῆθος, οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν· ἀλλ᾽ ὅτι τὰς κοινὰς καὶ συνήθεις ἐξοικίζοντες ἐννοίας, μᾶλλον δ᾽ ὅλως ἀναιροῦντες καὶ διαφθείροντες ἑτέρας ἐπεισάγουσιν ἀλλοκότους καὶ ξένας. ἄτοπον γὰρ εὖ μάλα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας, πρὸς δὲ ταύταις τὰς τέχνας καὶ τὰς μνήμας πάσας, ἔτι δὲ φαντασίας καὶ πάθη καὶ ὁρμὰς καὶ συγκαταθέσεις σώματα* B *ποιουμένους ἐν μηδενὶ φάναι κεῖσθαι μηδ᾽ ὑπάρχειν τόπον τούτοις, ἕνα ⟨δὲ⟩ τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ πόρον στιγμιαῖον ἀπολιπεῖν, ὅπου τὸ ἡγεμονικὸν συστέλλουσι τῆς ψυχῆς, ὑπὸ τοσούτων σωμάτων κατεχόμενον, ὅσων τοὺς πάνυ δοκοῦντας ἀφορίζειν καὶ ἀποκρίνειν ἕτερον ἑτέρου πολὺ πλῆθος διαπέφευγε. τὸ δὲ μὴ μόνον σώματα ταῦτα ποι-*

1 cf. SVF II 369—375 (Pl. exemplar suum in brevius redigit) || **21**—p. 118, **1** + ibid. v. **5**—**7** et **11**, **12** = SVF II 848
Ad totum cap. 45 cf. Seneca ep. 113 (Pohlenz, Zenon u. Chrysipp, NGG 1938, Ph.-h. Kl. I NF. II 9 p. 184) SVF II 797

2 *τέτταρα* hic E || **10** *παρανομεῖν ἡᾶς* B || **12** *σύγγνωστα* E *σύγγνωστά* (*α* supra *συ*) B *συγγνωστέον* Wy. sed cf. 1117c || **22** *μνήμας*] *ἐπιστήμας* Küster sed cf. SVF II p. 23, 20. 21 al. || **25** add. Xyl. || **27** *ὅσον* EB corr. Wy.

εἶν, ἀλλὰ καὶ ζῷα λογικὰ καὶ ζῴων τοσούτων σμῆνος οὐ φίλιον οὐδ' ἥμερον, ἀλλ' † ὄχλον ἀντιστάτην κακίαις καὶ πολέμιον νοῦν ἔχοντας, ἀποφαίνειν ἕκαστον ἡμῶν παράδεισον ἢ μάνδραν ἢ δούριον ἵππον — ἢ τί ἂν τις ἃ πλάττουσιν οὗτοι διανοηθείη καὶ προσαγορεύσειεν; — ὑπερβολή τίς ἐστιν ὀλιγωρίας καὶ παρανομίας εἰς τὴν ἐνάργειαν καὶ τὴν συνήθειαν. οἱ δ' οὐ μόνον τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας
C ζῷα εἶναι λέγουσιν οὐδὲ τὰ πάθη μόνον, ὀργὰς καὶ φθόνους καὶ λύπας καὶ ἐπιχαιρεκακίας, οὐδὲ καταλήψεις καὶ φαντασίας καὶ ἀγνοίας, οὐδὲ τὰς τέχνας ζῷα, τὴν σκυτοτομικὴν τὴν χαλκοτυπικήν, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ τὰς ἐνεργείας σώματα καὶ ζῷα ποιοῦσι, τὸν περίπατον ζῷον, τὴν ὄρχησιν τὴν ὑπόδεσιν τὴν προσαγόρευσιν τὴν λοιδορίαν· ἕπεται δὲ τούτοις καὶ γέλωτα ζῷον εἶναι καὶ κλαυθμόν· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ βῆχα καὶ πταρμὸν καὶ στεναγμὸν πτύσιν τε πάντως καὶ ἀπόμυξιν καὶ τὰ λοιπά· ἔνδηλα γάρ ἐστι. καὶ μὴ δυσχεραινέτωσαν ἐπὶ ταῦτ' ἀγόμενοι τῷ κατὰ μικρὸν λόγῳ, Χρυσίππου μνημονεύοντες ἐν τῷ πρώ-
D τῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων οὕτω προσάγοντος· 'οὐχ ἡ μὲν νὺξ σῶμ' ἐστίν, ἡ δ' ἑσπέρα καὶ ὁ ὄρθρος καὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς σώματ' οὐκ ἔστιν· οὐδ' ἡ μὲν ἡμέρα σῶμ' ἐστὶν οὐχὶ δὲ καὶ ἡ νουμηνία σῶμα καὶ ἡ δεκάτη καὶ πεντεκαιδεκάτη καὶ ἡ τριακὰς καὶ ὁ μὴν σῶμ' ἐστὶ καὶ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ ἐνιαυτός.'

46. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρὰ τὰς κοινὰς βιάζονται προλήψεις· ἐκεῖνα δ' ἤδη καὶ παρὰ τὰς ἰδίας, τὸ θερμότατον περιψύξει καὶ πυκνώσει τὸ λεπτομερέστατον γεννῶντες. ἡ γὰρ ψυχὴ θερμότατόν ἐστι δήπου καὶ λεπτομερέστα-

17—24 SVF II 665 || 26—p. 119, 4 SVF II 806
1 cf. 441 b || Cap. 46 sec. Stoic. Rep. 41 scriptum (Herm. p. 18)

2 φίλον B | cum ἀντιστάτην verbum poeticum sit, ci. ὄχλον ἀ. καὶ βιατὰς π. ν. ἔχοντας Madv. ὄχλον ἀ. καὶ βίαιον κ. π. ν. ἔχοντα, καὶ ἀποφ. Bern. ὄ. ἀ. ⟨ἐν ἀρεταῖς καὶ⟩ κακίαις κ. π. ν. ἔχοντα, ὥστ' ἀποφαίνειν Po. cf. Sen. ep. 113, 6 || 4 δούριον ut Ar. Av. 1128 || 6 ἐνέργειαν E B corr. Wy. || 13 ὑπόθεσιν E B '*le chausser*' Amyot || 16 καὶ ⟨τί δεῖ λέγειν⟩ τὰ λοιπά; ? || 19 προσάγειν = ἄγειν διὰ τῶν προσλήψεων || 28 λεπτομερέστερον B

*τον· ποιοῦσι δ' αὐτὴν τῇ περιψύξει καὶ πυκνώσει τοῦ
σπέρματος οἷον στομώσει τὸ πνεῦμα μεταβάλλοντος, ἐκ* E
*φυτικοῦ ψυχικὸν γενόμενον. γεγονέναι δὲ καὶ τὸν ἥλιον
ἔμψυχον λέγουσι, τοῦ ὑγροῦ μεταβάλλοντος εἰς πῦρ νοερόν.
ὥρα καὶ τὸν ἥλιον διανοεῖσθαι περιψύξει γεννώμενον.
ὁ μὲν οὖν Ξενοφάνης διηγουμένου τινὸς ἐγχέλεις ἑωρακέ-
ναι ἐν ὕδατι θερμῷ ζώσας 'οὐκοῦν' εἶπεν 'ἐν ψυχρῷ αὐτὰς
ἑψήσομεν'* (Vorsokr. 21 A 17). *τούτοις δ' ἕποιτ' ἄν, εἰ
περιψύξει τὰ θερμότατα γεννῶσι καὶ πυκνώσει τὰ κου-
φότατα, θερμότητι πάλιν αὖ τὰ ψυχρὰ καὶ διαχύσει τὰ
πυκνὰ καὶ διακρίσει τὰ βαρέα γεννᾶν, ἀλογίας τινὸς φυ-
λάττουσιν ἀναλογίαν καὶ* . . .

47. *Ἐννοίας δ' οὐσίαν αὐτῆς καὶ γένεσιν οὐ παρὰ τὰς* F
*ἐννοίας ὑποτίθενται; φαντασία γάρ τις ἡ ἔννοιά ἐστι, φαν-
τασία δὲ τύπωσις ἐν ψυχῇ· ψυχῆς δὲ φύσις ἀναθυμίασις,
ἣν τυπωθῆναι μὲν ἐργῶδες διὰ μανότητα, δεξαμένην δὲ
τηρῆσαι τύπωσιν ἀδύνατον. ἥ τε γὰρ τροφὴ καὶ ἡ γένεσις
αὐτῆς ἐξ ὑγρῶν οὖσα* | *συνεχῆ τὴν ἐπιφορὰν ἔχει καὶ τὴν* **1085**
*ἀνάλωσιν, ἥ τε πρὸς τὸν ἀέρα ⟨διὰ⟩ τῆς ἀναπνοῆς ἐπι-
μιξία καινὴν ἀεὶ ποιεῖ τὴν ἀναθυμίασιν, ἐξισταμένην καὶ
τρεπομένην ὑπὸ τοῦ θύραθεν ἐμβάλλοντος ὀχετοῦ καὶ
πάλιν ἐξιόντος. ῥεῦμα γὰρ ἄν τις ὕδατος φερομένου μᾶλ-
λον διανοηθείη σχήματα καὶ τύπους καὶ εἴδη διαφυλάττον
ἢ πνεῦμα φερόμενον ἐντὸς ἀτμοῖς καὶ ὑγρότησιν, ἑτέρῳ δ'
ἔξωθεν ἐνδελεχῶς οἷον ἀργῷ καὶ ἀλλοτρίῳ πνεύματι κιρ-
νάμενον. ἀλλ' οὕτω παρακούουσιν ἑαυτῶν, ὥστε τὰς ἐν-
νοίας ⟨ἐν⟩αποκειμένας τινὰς ὁριζόμενοι νοήσεις, μνήμας*

14—22 et **26**—p. 120, **5** SVF II 847 || **15** cf. SVF II 778 || **16** sqq. cf. SVF II 56 al.

2 *σπέρματος* Po. (cf. SVF II 805 et 741 sqq.) *σώματος* || **5** *ὅρα* sed *ὥ* ss. B || **10** *διαχύσει* Kaltwasser (cf. 1053 a) *συγχύσει* || **11** *τινὰ* Sa. || **12** lac. 8 lit. EB ⟨*ἀκολουθίαν*⟩ vel sim. suppl. potius quam *καὶ* ⟨*ταῦτα μὲν περὶ ψυχῆς·*⟩ || **15** *ψυχῆς* Bern. *ψυχῇ* || **19** add. Arn. || **22** *μᾶλλον* ante *ὕδατος* B || **23** *καὶ εἴδη* ss. E || **24** *ἐντὸς* Kron. *ἐν τοῖς* || **25** *ἀργῷ*] *νεουργῷ* Wy. sed aer affluens est materia quam nondum anima digessit et in suam substantiam convertit || **26** *παρακούοντες* EB corr. Wy. || **27** add. Po. ex SVF II 89. 83

B *δὲ μονίμους καὶ σχετικὰς τυπώσεις, τὰς δ' ἐπιστήμας καὶ παντάπασι πηγνύντες ὡς τὸ ἀμετάπτωτον καὶ βέβαιον ἐχούσας, εἶτα τούτοις ὑποτίθεσθαι βάσιν καὶ ἕδραν οὐσίας ὀλισθηρᾶς καὶ σκεδαστῆς καὶ φερομένης ἀεὶ καὶ ῥεούσης.*

48. *Στοιχείου γε μὴν ἔννοια καὶ ἀρχῆς κοινὴ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώποις ἐμπέφυκεν, ὡς ἁπλοῦν καὶ ἄκρατον εἶναι καὶ ἀσύνθετον· οὐ γὰρ στοιχεῖον οὐδ' ἀρχὴ τὸ μεμιγμένον ἀλλ' ἐξ ὧν μέμικται. καὶ μὴν οὗτοι τὸν θεὸν ἀρχὴν ὄντα σῶμα νοερὸν καὶ νοῦν ἐν ὕλῃ ποιοῦντες οὐ καθαρὸν οὐδ' ἁπλοῦν οὐδ' ἀσύνθετον ἀλλ' ἐξ ἑτέρου καὶ δι' ἕτερον ἀποφαίνουσιν· ἡ δ' ὕλη καθ' αὑτὴν ἄλογος* C *οὖσα καὶ ἄποιος τὸ ἁπλοῦν ἔχει καὶ τὸ ἀρχοειδές. ὁ θεὸς δή, εἴπερ οὐκ ἔστιν ἀσώματος οὐδ' ἄυλος, ὡς ἀρχῆς μετέσχηκε τῆς ὕλης. εἰ μὲν γὰρ ἓν καὶ ταὐτὸν ἡ ὕλη καὶ ὁ λόγος, οὐκ εὖ τὴν ὕλην ἄλογον ἀποδεδώκασιν· εἰ δ' ἕτερα, † καὶ ἀμφοτέρων ταμίας ἄν τις ὁ θεὸς εἴη καὶ οὐχ ἁπλοῦν ἀλλὰ σύνθετον πρᾶγμα τῷ νοερῷ τὸ σωματικὸν ἐκ τῆς ὕλης προσειληφώς.*

49. *Τά γε μὴν τέσσαρα σώματα, γῆν καὶ ὕδωρ ἀέρα τε καὶ πῦρ, πρῶτα στοιχεῖα προσαγορεύοντες οὐκ οἶδ' ὅπως τὰ μὲν ἁπλᾶ καὶ καθαρὰ τὰ δὲ σύνθετα καὶ μεμιγμένα ποιοῦσι. γῆν μὲν γὰρ τιθέασι καὶ ὕδωρ οὔθ' αὑτὰ* D *συνέχειν οὔθ' ἕτερα, πνευματικῆς δὲ μετοχῇ καὶ πυρώδους δυνάμεως τὴν ἑνότητα διαφυλάττειν· ἀέρα δὲ καὶ πῦρ αὑτῶν τ' εἶναι δι' εὐτονίαν συνεκτικά, καὶ τοῖς δυσὶν ἐκείνοις ἐγκεκραμένα τόνον παρέχειν καὶ τὸ μόνιμον καὶ οὐσιῶδες. πῶς οὖν ἔτι γῆ στοιχεῖον ἢ ὕδωρ, εἰ μήθ'*

2 cf. SVF II 90sqq. || **9–19** SVF II 313 || **20–28** SVF II 444

6 *καὶ ἀρχῆς ἔννοια* E || **8** *εἶναι*] *εἰσιν*? || **12** *δι' ἑτέρου* B cf. Herm. p. 30[4] (11 *ἀλλὰ σύνθετον ἐξ ἑτ.* Wy.) || **14** *δή* Po. *δὲ* || **17** [*καί,* del. Wy.] *ἀμφοτέρων* ⟨*ταμιεῖον, οὐ*⟩ *ταμίας* (ut vult sollemne Iovis epitheton) *ἄν τις* Po. Herm. p. 30[4] *καὶ διαφέροντα, μίγας ἂν* Sa. | *ταμίας* post *εἴη* B || **23** *τιθέασι* Po. *ἴσασι* EB *φασὶ* Arn. || **24** *μετοχῆς* EB corr. Bern. sec. Amyot || **26** *συνεκτικά* Po. cf. p. 121, 2. 6 *ἐκτατικὰ* EB *ἑκτικὰ* Arn.

ἁπλοῦν μήτε πρῶτον μήθ' αὑτῷ διαρκές, ἀλλ' ἐνδεὲς ἔξωθεν εἰς ἀεὶ τοῦ συνέχοντος ἐν τῷ εἶναι καὶ σῴζοντος; οὐδὲ γὰρ οὐσίας αὐτῶν ἐπίνοιαν ἀπολελοίπασιν, ἀλλὰ πολλὴν ἔχει ταραχὴν καὶ ἀσάφειαν οὕτως ὁ λόγος λεγόμενος, τῆς γῆς … τινὸς καθ' ἑαυτήν. εἶτα πῶς οὖσα γῆ καθ' ἑαυτὴν ἀέρος δεῖται συνιστάντος αὐτὴν καὶ συνέχοντος; E *'ἀλλ' οὐκ ἔστι γῆ καθ' ἑαυτὴν οὐδ' ὕδωρ, ἀλλὰ τὴν ὕλην ὁ ἀὴρ ὧδε μὲν συναγαγὼν καὶ πυκνώσας γῆν ἐποίησεν, ὧδε δὲ πάλιν διαλυθεῖσαν καὶ μαλαχθεῖσαν ὕδωρ.' οὐδέτερον οὖν τούτων στοιχεῖον, οἷς ἕτερον ἀμφοτέροις οὐσίαν καὶ γένεσιν παρέσχηκεν.*

50. *Ἔτι τὴν μὲν οὐσίαν καὶ τὴν ὕλην ὑφεστάναι ταῖς ποιότησι λέγουσιν, ὡς σχεδὸν οὕτως τὸν ὅρον ἀποδιδόναι· τὰς δὲ ποιότητας αὖ πάλιν οὐσίας καὶ σώματα ποιοῦσι. ταῦτα δὲ πολλὴν ἔχει ταραχήν. εἰ μὲν γὰρ ἰδίαν οὐσίαν αἱ ποιότητες ἔχουσι καθ' ἣν σώματα λέγονται καί εἰσιν, οὐχ ἑτέρας οὐσίας δέονται· τὴν γὰρ αὑτῶν ἔχουσιν. εἰ* F *δὲ τοῦτο μόνον αὐταῖς ὑφέστηκε τὸ κοινόν, ὅπερ οὐσίαν οὗτοι καὶ ὕλην καλοῦσι, δῆλον ὅτι σώματος μετέχουσι, σώματα δ' οὐκ εἰσι· τὸ γὰρ ὑφεστὼς καὶ δεχόμενον διαφέρειν ἀνάγκη τῶν ἃ δέχεται καὶ οἷς ὑφέστηκεν. οἱ δὲ τὸ ἥμισυ βλέπουσι· τὴν γὰρ ὕλην ἄποιον ὀνομάζουσι, | τὰς* **1086** *δὲ ποιότητας οὐκέτι βούλονται καλεῖν ἀΰλους. καίτοι πῶς οἷόν τε σῶμα ποιότητος ἄνευ νοῆσαι, ποιότητα σώματος ἄνευ μὴ νοοῦντας; ὁ γὰρ συμπλέκων σῶμα πάσῃ ποιότητι λόγος οὐδενὸς ἐᾷ μὴ σύν τινι ποιότητι σώματος ἅψασθαι τὴν διάνοιαν. ἢ τοίνυν πρὸς τὸ ἀσώματον τῆς ποιότητος μαχόμενος μάχεσθαι καὶ πρὸς τὸ ἄποιον τῆς ὕλης ἔοικεν, ἢ θατέρου θάτερον ἀποκρίνων καὶ ἀμ-*

7—11 SVF II 444 || **12—23** SVF II 380 || **13** cf. SVF I 86 II 317. 318. 599

5 lac. 9 + 10 lit. E 25 lit. B ⟨*νοουμένης ὡς οὐσίας*⟩ Po. *οὗτος ὁ λόγος ὡς τῆς γῆς* ⟨*οὐσίας οὔσης*⟩ *τινὸς* Ra. | *εἶτα*] *ἐπεὶ*? || **7** *ἔστι*] *ἔτι* B || **9** *πάλιν δὲ* EB trp. Wy. || **13** *ὡς* Bern. *καὶ* EB (*ἀποδιδόασι* Wy.) || **19** ⟨*μὲν*⟩ *μετ.*? || **20** *δὲ … γὰρ* Wy. *γὰρ … δὲ* EB | *οὐκ εἰσιν* ⟨*οὐδ' οὐσίαι*⟩ Arn. || **24** *νοῆσαι* Po. Kron. *ποιῆσαι*

(1086) *φότερα χωρίζειν ἀλλήλων. ὃν δέ τινες αὐτῶν προβάλλονται λόγον, ὡς ἄποιον τὴν οὐσίαν ὀνομάζοντες οὐχ ὅτι πάσης ἐστέρηται ποιότητος ἀλλ᾽ ὅτι πάσας ἔχει τὰς* B *ποιότητας, μάλιστα παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν· οὐδεὶς γὰρ ἄποιον νοεῖ τὸ μηδεμιᾶς ποιότητος ἄμοιρον οὐδ᾽ ἀπαθὲς τὸ πάντα πάσχειν ἀεὶ πεφυκὸς οὐδ᾽ ἀκίνητον τὸ πάντῃ κινητόν. ἐκεῖνο δ᾽ οὐ λέλυται, κἂν ἀεὶ μετὰ ποιότητος ἡ ὕλη νοῆται, τὸ ἑτέραν αὐτὴν νοεῖσθαι καὶ διαφέρουσαν τῆς ποιότητος.*

1—4 SVF II 380

1 *χωρίζει* EB corr. Bern.

LIBRI CONTRA EPICVREOS SCRIPTI

Ut contra Stoicos sic etiam contra Epicureos Plutarchus scholae Platonicae magister haud pauca scripta edidit (Lampr. cat. 80—82. 129. 133. 143. 148. 155. 159. 178), e quibus item tria nobis servata sunt. libellus q. i. Adversus Colotem (74) disputationem in schola habitam exhibet, qua Plutarchus eius librum *Ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δόγματα οὐδὲ ζῆν ἔστιν* ita impugnavit, ut singula argumenta refelleret et in Epicureos ipsos retorqueret. quo opusculo perfecto Plutarchus statim aliud addidit, quo arcem adversariorum aggressurus Ne suaviter quidem vivi secundum Epicurum posse ostendit (73). distat ab his disputationibus declamatiuncula De latenter vivendo (75), quae rhetorico potius dicendi genere quam scholastico utitur magisque movere quam docere vult; antea confectam eam esse p. 1107a 1093a 1104e 1105b cognoscimus.

Libellum 73 (Lampr. 82) Plutarchus ita in dialogi formam redegit, ut colloquium post scholam ipsam habitum referret, in quo ipse cum Zeuxippo aliisque adesset, principatum autem disputationis — dedicandi quadam forma — ad discipulos duos deferret, Aristodemum (cf. Adv. Col. 2) inprimisque Theonem Phocensem (1099e), qui fere *προεξάγοντος* munere (RE XVIII 2 col. 424) apud Plutarchum functus esse videtur (diversus a Theone Aegyptio grammatico qui aliis dialogis velut De facie in orbe lunae interest, etsi eundem esse Hartman 617 et Ziegler RE VA 2065 putant, cf. 1104a cum nota).

In linguam germanicam hos libellos vertit notisque instruxit Otto Apelt, Philos. Bibl. 198, a. 1926 (Ap.).

Singulos locos tractaverunt

Doehner, Quaest. Plut. pars altera, Pr. Meißen 1858 (Doe.)

Rasmus, In Plutarchi libros q. i. Non posse suaviter vivi sec. Epicurum et Adversus Colotem emendationes, Pr. Frankfurt/Oder 1863 (Ra.)

Croenert, Kolotes und Menedemos, Stud. z. Paläogr. u. Papyrusk. 6, 1906 (Croe.)

Kronenberg, Mnemos. 52, 1924 (Kron.)

Castiglioni, R. Ist. Lomb. Rend. 64, 1931, 879sqq. (Cast.)

Diano, Epicuri Ethica, Florentiae 1946

Westman. Plutarch gegen Kolotes, Helsingfors 1955 (We.)

73.

ΟΤΙ ΟΥΔ' ΗΔΕΩΣ ΖΗΝ ΕΣΤΙΝ ΚΑΤ' ΕΠΙΚΟΥΡΟΝ

(Plan. 43)

1. *Κωλώτης ὁ Ἐπικούρου συνήθης βιβλίον ἐξέδωκεν*
ἐπιγράψας 'Ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δόγματα
οὐδὲ ζῆν ἔστιν'. ὅσα τοίνυν ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰπεῖν πρὸς
D *αὐτὸν ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων, ἐγράφη πρότερον. ἐπεὶ δὲ*
καὶ τῆς σχολῆς διαλυθείσης ἐγένοντο ⟨λόγοι⟩ πλείονες ἐν
τῷ περιπάτῳ πρὸς τὴν αἵρεσιν, ἔδοξέ μοι καὶ τούτους
ἀναλαβεῖν, εἰ καὶ δι' ἄλλο μηθὲν ἀλλ' ἐνδείξεως ἕνεκα
τοῖς εὐθύνουσιν ἑτέρους, ὅτι δεῖ τοὺς λόγους ἕκαστον ὧν
ἐλέγχει καὶ τὰ γράμματα μὴ παρέργως διελθεῖν, μηδὲ
φωνὰς ἀλλαχόθεν ἄλλας ἀποσπῶντα καὶ ῥήμασιν ἄνευ
πραγμάτων ἐπιτιθέμενον παρακρούεσθαι τοὺς ἀπείρους.

Codices (cf. praefationem): X (desunt p. 136, 26 *νων* — p. 141, 4 *Σοφοκλέους*; correcturae satis recentes pallido atramento scriptae = X^b) g (desinit 165, 4 *ἔδοξας*) c (des. 161, 16 *φθόνος*) d (prima manus des. p. 149, 14 *κατελθεῖν*; reliqua a d^2 scripta, non notata) *a* (B Mon.) A E.

Γ = g c d (post p. 149, 15 = g c). *Ξ* = X *Π*. $Π^1$ = *a* A (B Mon.). $Π^2$ = A^2 E.

1 sqq. cf. Adv. Col. 1 ‖ **10** 1108d

Tit. *ἡδέως ζῆν ἐστιν* X (om. *ἐστιν*) *Γ* (*οὐδέως* pro *οὐδ' ἡδέως*, tria puncta ss. et in mg., sed sine nota g) *ζῆν ἐστιν ἡδέως* Lampr. 81 *Π*, cf. Epic. ep. III 132 *K. δ.* 5 et Plutarchum ipsum multis locis ‖ **1** *κωλώτης* hic et p. 125, 8 X *Γ* *κολ.* *Π* ut semper EB in proximo scripto et Lampr. (*κωλ.* CD). p. 155, 24 et 156, 18 *κωλ.* *Γ* *κολ.* X *Π* (p. 156, 18 *κολλ.* X) cf. Croe. p. 15 ‖ **2** *περὶ τοῦ ὅτι* 1107e | *τὰ* om. X^1A^1 ‖ **4** *τῶν ⟨ἄλλων⟩* Ha. sed cf. p. 126, 3 ‖ **5** add. Mez. | *πλείους* c d ‖ **8** *ἑτέρως* X *Γ* ‖ **11** *πραγμάτων* ς *γραμμάτων* **Ω** cf. 1108d (1114d 1116 e al.) | *ἀποκρούεσθαι* **Ω** corr. Xyl.

2. *Προελθόντων γὰρ ἡμῶν εἰς τὸ γυμνάσιον ὥσπερ εἰώθειμεν ἐκ τῆς διατριβῆς, Ζεύξιππος 'ἐμοὶ μέν' ἔφη 'δοκεῖ πολὺ τῆς προσηκούσης ὁ λόγος εἰρῆσθαι παρρησίας μαλακώτερον· ἀπίασι δ' ἡμῖν ἐγκαλοῦντες οἱ περὶ* E *Ἡρακλείδην ⟨ὡς⟩ τοῦ Ἐπικούρου καὶ τοῦ Μητροδώρου [ἡμῶν] μηδὲν αἰτίων ὄντων θρασύτερον καθαψαμένοις.' καὶ ὁ Θέων 'εἶτ' οὐκ ἔλεγες' εἶπεν 'ὅτι τοῖς ἐκείνων ὁ Κωλώτης παραβαλλόμενος εὐφημότατος ἀνδρῶν φαίνεται; τὰ γὰρ ἐν ἀνθρώποις αἴσχιστα ῥήματα, βωμολοχίας ληκυθισμοὺς ἀλαζονείας ἑταιρήσεις ἀνδροφονίας, βαρυστόνους πολυφθόρους βαρυεγκεφάλους συναγαγόντες Ἀριστοτέλους καὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Πρωταγόρου καὶ Θεοφράστου καὶ Ἡρακλείδου καὶ Ἱππαρχίας καὶ τίνος γὰρ οὐχὶ τῶν ἐπιφανῶν κατεσκέδασαν, ὥστ', εἰ καὶ τἆλλα πάντα σοφῶς εἶχεν αὐτοῖς, διὰ τὰς βλασφη-* F *μίας ταύτας καὶ κατηγορίας πορρωτάτω σοφίας ἂν εἴργεσθαι· 'φθόνος γὰρ ἔξω θείου χοροῦ' καὶ ζηλοτυπία δι' ἀσθένειαν ἀποκρύψαι μὴ δυναμένη τὸ ἀλγοῦν.' ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀριστόδημος ''Ἡρακλείδης οὖν' ἔφη 'γραμματικὸς ὢν ἀντὶ τῆς 'ποιητικῆς τύρβης', | ὡς ἐκεῖνοι λέγουσι,* 1087 *καὶ τῶν 'Ὁμήρου μωρολογημάτων' ἀποτίνει ταύτας Ἐπικούρῳ χάριτας, ἢ ὅτι Μητρόδωρος ἐν γράμμασι τοσούτοις ⟨τῷ⟩ ποιητῇ λελοιδόρηκεν; ἀλλ' ἐκείνους μὲν ἐῶμεν, ὦ Ζεύξιππε· τὸ δ' ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ῥηθὲν πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὡς οὐκ ἔστιν ⟨εὖ⟩ ζῆν κατ' αὐτούς, τί οὐ μᾶλλον, ἐπεὶ κέκμηκεν οὗτος, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν περαίνομεν ἅμα καὶ Θέωνα παραλαβόντες;' καὶ ὁ Θέων πρὸς αὐτόν 'ἀλλ'*

7—14 Epic. fr. 237 || **10** *βαρυστ.* cf. Epic. 114 Bignone, L'Aristotele perduto II 72 || **19—21** Epic. fr. 228
5 Metrod. p. 570 K. || **17** Plato Phaedr. 247a || **24** Adv. Col. 1108c

2 *τῆς* om. *Π* || **4** *δ'* om. *Π*[1] || **5** add. Po. || **6** del. Wil. *ὡς* Mez. *ἡμῖν* Bern. | *καθαψάμενοι Π* || **8** *εὐφημότης* g || **13** *ἱππάρχου Π* || **17** *ζηλοτυπίας Π*[1] || **18** *δυναμένης* X*Π*[1] || **19** *ὁ* om. cd | *ὁ ἀριστοτέλης Ξ* | *⟨μὲν⟩ οὖν* Re. Ar. cum ironia interrogat || **23** add. Emp. || **25** add. Wil. cf. 1108c et p. 126, 22 | *τί συ* X *τί σοι Γ τί οὐ Π* || **26** *ἐπικέκμηκεν* X *Γ ἐπεὶ κέκμηκεν Π* | *οὗτος*] sc. Plut. *αὐτοὺς* cd | *περαίνωμεν* cd

(1087) *οὗτος μέν' ἔφη 'ὁ ἆθλος ἑτέροις ἐκτετέλεσται πρὸ ἡμῶν,*
'νῦν αὖτε σκοπὸν ἄλλον' (*χ* 5.6), *εἰ δοκεῖ, θέμενοι τοι-*
αύτῃ τινὶ δίκῃ μετίωμεν ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἄν-
B *δρας· ἀποδεῖξαι γάρ, ἄνπερ ᾖ δυνατόν, ἐπιχειρήσωμεν,*
ὅτι μηδὲ ζῆν ἡδέως ἔστιν κατ' αὐτούς.' 'παπαί' εἶπον
ἔγωγε γελάσας, 'εἰς τὴν γαστέρα τοῖς ἀνδράσιν ἔοικας
ἐναλεῖσθαι καὶ τὴν περὶ τῶν κρεῶν ἐπάξειν, ἀφαιρούμενος
ἡδονὴν ἀνθρώπων βοώντων· 'οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύ-
μονες' οὐδὲ ῥήτορες οὐδὲ προστάται δήμων οὐδ' ἄρχοντες,
'ἀεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη' (*ϑ* 246.248) *καὶ πᾶσα διὰ σαρ-*
κὸς ἐπιτερπὴς κίνησις ἐφ' ἡδονήν τινα καὶ χαρὰν ψυχῆς
ἀναπεμπομένη. δοκεῖς οὖν μοι μὴ τὸ ἔαρ ἐξαιρεῖν, ὥς
φασιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, εἰ τὸ ζῆν
ἡδέως μὴ ἀπολείψεις αὐτοῖς.' 'τί οὖν' εἶπεν ὁ Θέων, 'εἰ
C *δοκιμάζεις τὸν λόγον, αὐτὸς οὐ χρῇ παρόν;' 'χρήσομαι'*
εἶπον 'ἀκροώμενος καὶ ἀποκρινόμενος, ἂν δέησθε· τὴν
δ' ἡγεμονίαν ὑμῖν παραδίδωμι.' μικρὰ δὴ προφασισαμέ-
νου τοῦ Θέωνος Ἀριστόδημος 'ὡς σύντομον' ἔφη 'καὶ
λείαν ἔχων ὁδὸν ἀπετάφρευσας ἡμῖν πρὸς τὸν λόγον, οὐκ
ἐάσας περὶ τοῦ καλοῦ πρότερον εὐθύνας ὑποσχεῖν τὴν
αἵρεσιν. ἀνθρώπους γὰρ ἡδονὴν ὑποτιθεμένους τέλος οὐκ
ἔστιν ἐξελάσαι τοῦ ἡδέως ζῆν ῥᾴδιον· τοῦ δὲ καλῶς ἐκ-
πεσόντες ἅμ' ⟨ἂν⟩ καὶ τοῦ ἡδέως συνεξέπιπτον, ἐπεὶ τὸ
ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ καλῶς ἀνύπαρκτόν ἐστιν, ὡς αὐτοὶ
λέγουσι.'

5 sqq. Epic. fr. 409 || 8 sqq. Epic. fr. 552. 433 || 12 Epic. fr. 405 || 24 Epic. ep. III 132 *K. δ.* 5

7 Paroem. II 686 || 12 Herod. VII 162 Aristot. rhet. 1365a 22 (Pericles)

2 *αὐτὸν* ex corr. X[b] || 4 *-σομεν* cd || 5 *παπαί*] *παῦσαι Π*[1] | *εἶπεν* X || 7 *ἐνδιαλεῖσθαι* g | *τὴν* (cf. Ar. Ran. 191) *Γ* *τῶν* X *τὸν Π* (ex *τῶν* ut vid. *a*) | *παρὰ* g || 8 *ἦμεν Π* || 12 *ἀναπεμπομένης* Ω corr. Re. | *ἔαρ*] *ἡδὺ Π* | *ἐξαίρειν* Ω corr. Bern. || 14 *ἀπολείψῃς ΓΠ*[1] || 15 *οὐ χρὴ παρ' ὧν τι Γ* *οὐ χρὴ παρόντι Ξ* *χρῇ* Mez. *παρόν* (ut vit. Eum. 9 al.) Po. || 16 *εἶπεν Ξ* || 17 *ἡμῖν* g || 20 *περὶ*] *ὑπὲρ Γ* || 22 *ἐξετάσαι* Ω (*σα* in ras. X) || 23 add. Bern. (post *συνεξέπιπτον* Herw.) | *ἐπεὶ δὲ τὸ* g

3. *Καὶ ὁ Θέων 'ἀλλὰ τοῦτο μέν' εἶπεν, 'ἂν δόξῃ, τοῦ λόγου προϊόντος ἀναθησόμεθα· νῦν δὲ χρησώμεθα τοῖς* D *διδομένοις ὑπ' αὐτῶν. οἴονται δὲ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους πόρους τῆς σαρκὸς ἅπαντας, δι' ὧν ἡδονὴ καὶ μὴ ἀλγηδὼν ἐπεισέρχεται· καὶ πάντα ⟨τὰ⟩ καλὰ καὶ σοφὰ ἐξευρήματα τῆς περὶ γαστέρα ἡδονῆς ἕνεκα γεγονέναι καὶ τῆς ὑπὲρ ταύτης ἐλπίδος ἀγαθῆς, ὡς ὁ σοφὸς εἴρηκε Μητρόδωρος* (fr. 7). *αὐτόθεν μὲν οὖν, ὦ ἑταῖρε, φαίνονται γλίσχρον τι καὶ σαθρὸν καὶ οὐ βέβαιον αἴτιον τοῦ ἀγαθοῦ λαμβάνοντες, ἀλλὰ τοῖς πόροις τούτοις, δι' ὧν ἡδονὰς ἐπεισάγονται, καὶ πρὸς ἀλγηδόνας ὁμοίως κατατετρημένον, μᾶλλον δ' ἡδονὴν μὲν ὀλίγοις* E *ἀλγηδόνα δὲ πᾶσι τοῖς μορίοις δεχόμενον. ποία γὰρ ἡδονὴ περὶ ἄρθρα καὶ νεῦρα καὶ πόδας καὶ χεῖρας, οἷς ἐνοικίζεται τὰ δεινὰ πάθη καὶ σχέτλια, ποδαγρικὰ καὶ ῥευματικὰ καὶ φαγεδαινικὰ καὶ διαβρώσεις καὶ ἀποσήψεις; ὀσμῶν τε καὶ χυμῶν τὰ ἥδιστα προσαγαγὼν τῷ σώματι μικρὸν εὑρήσεις χωρίον ἐν αὐτῷ παντάπασι τὸ κινούμενον λείως καὶ προσηνῶς, τὰ δ' ἄλλα πολλάκις δυσχεραίνει καὶ ἀγανακτεῖ· πυρὶ δὲ καὶ σιδήρῳ καὶ δήγματι καὶ ὑστριχίσιν οὐδὲν ἀπαθὲς οὐδ' ἀναίσθητον ἀλγηδόνος, ἀλλὰ καὶ καῦμα καὶ ῥῖγος εἰς ἅπαντα καταδύεται καὶ πυρετός, αἱ δ' ἡδοναὶ καθάπερ αὖραι πρὸς ἑτέραις ἕτεραι τοῦ σώματος* F *ἄκραις ἐπιγελῶσαι διαχέονται. καὶ χρόνος ὁ μὲν τού-*

3 Epic. fr. 409 p. 1125a || 18. 19 Epic. fr. 411 cf. p. 1122e 786c ad cap. 3 cf. Diano, Rend. Acc. Linc. S. VI 12 p. 848 sqq. Bignone, L'Aristotele perduto II 176

2 νῦν] *αὐτῷ* cd | *χρησόμεθα Π* || 5 *μὴ ἀλγ.* = *ἀπονία* | *καὶ μὴ ἀλγ.* del. Bignone, obl. Diano p. 848 | add. ς || 7 *ἕνεκα Π ἔνοικα* O || 9 *σαπρὸν* Ω corr. Doe. (cf. Wy. ad 137c) || 12 *κατατετρημένον* (689c 699a) *Γ κατατετριμμένον Ξ* || 13 *ποία* Po. (*πῶς* Schellens) *πᾶσα Ω* (def. et lac. post *περὶ* stat. Madv. *περὶ ⟨τὰ αἰσθητήριά ἐστιν, ἀλγηδὼν δὲ περὶ⟩* Diano) || 15 *τὰ πάθη δεινὰ Ξ* (cf. Plato Tim. 69c) | *ῥεύματα* X, unde *ποδαγρικὰ ῥεύματα Π* || 17 *τε* Diano Po. *δὲ* || 20 *δόγματι* g || 23 *αὐγαὶ* propter 1103c Ra. | *ἑτέρους ἑταίρας* X[1] || 24 *ἄκροις* Doe. sed cf. Diano p. 855[3] (opp. *καταδύεται*) | *ἐπιγελώσαις* X *Γ* (de imagine cf. Aesch. Prom. 90 Tr. adesp. 336) | *ὁ χρ. ὁ Π*

των οὐ πολὺς ἀλλ' ὥσπερ οἱ διᾴττοντες ἔξαψιν ἅμα καὶ σβέσιν ἐν τῇ σαρκὶ λαμβάνουσιν, ἐκ⟨είνων⟩ δὲ τοῦ πόνου μάρτυς ὁ Αἰσχύλου Φιλοκτήτης ἱκανός· οὐ γὰρ ὁ δράκων, φησίν, ἀνῆκεν, ἀλλ' 'ἐνῴκισε † δεινὴν στομάτων ἔμφυσιν,
1088 *ποδὸς λαβεῖν'* (fr. 252). *ὀλισθη... ἀλγηδὼν † | οὐδ' ἕτερα τοιαῦτα κινοῦσα καὶ γαργαλίζουσα τοῦ σώματος· ἀλλ' ὥσπερ τὸ τῆς μηδικῆς σπέρμα πολυκαμπὲς καὶ σκαληνὸν ἐμφύεται τῇ γῇ καὶ διαμένει πολὺν χρόνον ὑπὸ τραχύτητος, οὕτως ὁ πόνος ἄγκιστρα καὶ ῥίζας διασπείρων καὶ συμπλεκόμενος τῇ σαρκὶ καὶ παραμένων οὐχ ἡμέρας οὐδὲ νύκτας μόνον ἀλλὰ καὶ ὥρας ἐτῶν ἐνίοις καὶ περιόδους ὀλυμπιακὰς μόλις ὑπ' ἄλλων πόνων ὥσπερ ἥλων σφοδροτέρων ἐκκρουόμενος ἀπαλλάττεται. τίς γὰρ ἔπιε χρόνον τοσοῦτον ἢ ἔφαγεν, ὅσον διψῶσιν οἱ πυρέττοντες καὶ πεινῶσιν οἱ πολιορκούμενοι; ποῦ δ' ἔστιν ἄνεσις καὶ συνουσία*
B *μετὰ φίλων, ἐφ' ὅσον κολάζουσι καὶ στρεβλοῦσι τύραννοι; καὶ γὰρ τοῦτο τῆς τοῦ σώματος φαυλότητος καὶ ἀφυΐας πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν ἐστιν, ὅτι τοὺς πόνους ὑπομένει μᾶλλον ἢ τὰς ἡδονὰς καὶ πρὸς ἐκείνους ἔχει ῥώμην καὶ δύναμιν,*

3 Philoctetae Acciani verba contra Epicurum adfert Cicero Fin. II 94 Tusc. II 19 || 12 cf. 1099d

19 *καὶ πρὸς* 129, 1 *καὶ* ... (2) *ζῆν* 3 *αὐτοὶ* 4 *μηδ' ἀλαζονεύονται* 8 *μνοντα* et *οἷς σὺν οἱ* 11 *χρόνῳ μηδὲ μεγέθει* 12 *καὶ* ... *παντὸς* (*παν* scr. fort. d[1]) 18 *νῆς* 20 *ἐκ χωρίου λυπροῦ* 21 *ἀμφιλαφεῖς* 23 *ἐν δ'* ... (p. 130,1) *οὔτε λεί* p. 130, 3 *αλῶς ἔφη* om. cd spatiis plerumque iustis eiusdem magnitudinis relictis, suppl. ex parte d[2]

2 add. Po. | *ὁ δὲ τοῦ π. μακρός, μάρτυς δὲ* Doe. || 3 *οὐ γὰρ δακὼν ἀνῆκεν, ἀλλ'* Hirschig (ut Aeschyli verba) || 4 *ἐνῆκεν* Valckenaer | *ἐνώκησε* X Γcd *ἐνώκισε* Π | *στομωτὸν* G. Hermann *ἔκφυσιν* Π an *σπαραγμῶν ἔκφυσιν* = quae 'cruciatus ciet' (Accius 553)? cf. Aesch. fr. 169 || 5 *λαβεῖν*] *βλάβην* probab. Schneidewin | *ὀλισθη* lac. 5 lit. *ἀλγ.* Γ sine lac. X *ὀλισθείη ἀλγ.* Π *ὀλισθη⟨ρὰ γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ⟩ ἀλγ.* Po. (*ὀλ.* = 'mobilis' ut Anth. Pal. X 66, 4, cf. 699b, ubi *ὀλ.* et *τραχύς* — dolor est *τραχεῖα κίνησις* — inter se opponuntur) *ὅλως δ' εἴη ἂν ἡ ἀλγ.* Ap. || 7 *σκληρὸν* Γ || 10 *συνεμπλεκόμενος* X || 11 *νυκτός* Ω corr. Re. | *ἐνίους* Π || 12 *ὀλυμπιακῶν* Π || 14 *ὅσων* g || 15 *συν.* Ξ *κοινωνία* Γ (*κιν-* g) cf. praef. p. IX || 19 *καὶ δύναμιν* om. cd

ἐν δὲ ταύταις ἀσθενές ἐστι καὶ ἀψίκορον. τὸ δ' ἡδέως ζῆν † ἂν ἅπτωνται †, πλείονα περὶ τούτου λέγειν οὐκ ἐῶσιν ἡμᾶς, ὁμολογοῦντες αὐτοὶ μικρὸν εἶναι τὸ τῆς σαρκὸς ἡδύ, μᾶλλον δ' ἀκαρές, εἴ γε δὴ μὴ κενολογοῦσι μηδ' ἀλαζονεύονται, Μητρόδωρος μὲν λέγων ὅτι 'πολλάκις προσεπτύσαμεν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς' (fr. 62), *Ἐπίκουρος δὲ καὶ γελᾶν φησι ταῖς ὑπερβολαῖς τοῦ περὶ τὸ* C *σῶμα νοσήματος πολλάκις κάμνοντα τὸν σοφόν. οἷς οὖν οἱ πόνοι τοῦ σώματος οὕτως εἰσὶν ἐλαφροὶ καὶ ῥᾴδιοι, πῶς ἔνεστί τι ταῖς ἡδοναῖς ἀξιόλογον; καὶ γὰρ εἰ μὴ χρόνῳ μηδὲ μεγέθει τῶν πόνων ἀποδέουσιν, ἀλλὰ περὶ πόνους ἔχουσι, καὶ πέρας αὐταῖς κοινὸν Ἐπίκουρος τὴν παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσιν ἐπιτέθεικεν, ὡς τῆς φύσεως ἄχρι τοῦ λῦσαι τὸ ἀλγεινὸν αὐξούσης τὸ ἡδύ, περαιτέρω δὲ μὴ ἐώσης προελθεῖν κατὰ τὸ μέγεθος ἀλλὰ ποικιλμούς τινας οὐκ ἀναγκαίους, ὅταν [οὐκ] ἐν τῷ μὴ πονεῖν γένηται, δεχομένης· ἡ δ' ἐπὶ τοῦτο μετ' ὀρέξεως πορεία, μέτρον ἡδονῆς οὖσα, κομιδῇ βραχεῖα καὶ σύντομος.* D *ὅθεν αἰσθόμενοι τῆς ἐνταῦθα γλισχρότητος ὥσπερ ἐκ χωρίου λυπροῦ τοῦ σώματος μεταφέρουσι τὸ τέλος εἰς τὴν ψυχήν, ὡς ἐκεῖ νομὰς καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς ἡδονῶν ἕξοντες,*

'ἐν δ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂρ δρόμοι εὐρέες ⟨οὔτε τι λειμών⟩' (*δ* 605),

1—8 Epic. fr. 600 || **12—22** Epic. fr. 417 *K*. *δ*. 3. 18 Diano p. 868 sqq.

1 *ἀσθενέστι* **Ω** (*εσ* ss. X²) corr. Re. || **2** *ἀνάπτοντες ⟨τοῦ σώματος⟩ πλ.* Madv. *ὧν ἂν ἅπτωνται* Bignone *⟨εἰς τὸ μὴ πονεῖν* vel *εἰς τὴν ἀπονίαν⟩ ἀνάπτοντες* Diano *⟨εἰς τὸ σῶμα μόνον⟩ ἀνάπτοντες* Po. cf. v. 9 sqq. || **5** *ἀλαζο*(*ω* X¹)*νεύωνται* X (alt. *ω* corr.²) g || **7** *⟨ἐγ⟩γελᾶν* vel *φησιν ⟨ἐν⟩*? || **8** *οὖν*] *ἂν* g || **9** *πόνων* (post lac.) cd | *οὕτως*] *ἵνα* cd || **10** *πῶς ἂν ἔστι* aB Mon. | *τι* om. X || **11** *μηδὲ*] *καὶ* g || **12** *πόνους ⟨γ'⟩*? | *αὐτοῖς* g || **13** *ἐπιτέθηκεν* g || **15** *προελθεῖν οὐκ ἐώσης κατὰ μέγεθος Ξ* || **16** *οὐκ*² (in *γ* postea insertum a m. 1) del. Madv. *γοῦν* Us. || **17** *γένηται* om. g || **18** *σύντονος* X || **19** *αἰσθόμενος Γ* || **20** *τοῦ τέλους Π* || **21** *ὡς* om. *Γ* | *ἐκεῖνο ἡμᾶς* **Ω** corr. Xyl. | *λειμῶνας* lac. 4 lit. *φεὶς* et *ἐν δ* 2 lit. *άκη* 3 lit. *δρόμοι* g | *ἐφ' ἡδονῶν* post lac. cd || **22** *ἕξοντας* X *Γ ἀέξοντας Π* corr. Re. || **23** add. Victorius in Mon.

οὔτε λείη περὶ τὸ σαρκίδιον ἡ ἀπόλαυσις ἀλλὰ τραχεῖα, μεμιγμένη πρὸς πολὺ τὸ ἀλλότριον καὶ σφυγματῶδες.'

4. *'Υπολαβὼν οὖν ὁ Ζεύξιππος 'εἶτ' οὐ καλῶς' ἔφη 'δοκοῦσί σοι ποιεῖν οἱ ἄνδρες, ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἐν ᾧ πρῶτον ἐφάνη γένεσις *** ἐπὶ τὴν ψυχὴν*
E *ὡς βεβαιοτέραν καὶ τὸ πᾶν ἐν ταύτῃ τελειοῦντες;' 'καλῶς νὴ Δί'' ἔφη Θέων 'καὶ κατὰ φύσιν, εἴ τι κρεῖττον ἐνταῦθα μετιόντες καὶ τελειότερον ἀληθῶς ἀνευρίσκουσιν, ὥσπερ οἱ θεωρητικοὶ καὶ πολιτικοὶ τῶν ἀνδρῶν. εἰ δ' ἀκούεις αὐτῶν μαρτυρομένων καὶ βοώντων, ὡς ἐπ' οὐδενὶ ψυχὴ τῶν ὄντων πέφυκε χαίρειν καὶ γαληνίζειν πλὴν ἐπὶ σώματος ἡδοναῖς παρούσαις ἢ προσδοκωμέναις, καὶ τοῦτ' αὐτῆς τὸ ἀγαθόν ἐστιν, ἆρ' οὐ δοκοῦσί σοι διεράματι τοῦ σώματος χρῆσθαι τῇ ψυχῇ, ⟨καὶ⟩ καθάπερ οἶνον ἐκ πονηροῦ καὶ μὴ στέγοντος ἀγγείου τὴν ἡδονὴν διαχέοντες ἐνταῦθα καὶ παλαιοῦντες οἴεσθαι σεμνότερόν τι ποιεῖν καὶ*
F *τιμιώτερον; καίτοι γ' οἶνον μὲν χρόνος διαχυθέντα τηρεῖ καὶ συνηδύνει, τῆς δ' ἡδονῆς ἡ ψυχὴ παραλαβοῦσα τὴν μνήμην ὥσπερ ὀσμὴν ἄλλο δ' οὐδὲν φυλάσσει· ζέσασα γὰρ ἐπὶ σαρκὶ κατασβέννυται, καὶ τὸ μνημονευόμενον αὐτῆς ἀμαυρόν ἐστι καὶ κνισῶδες, ὥσπερ ἑώλων ὧν τις*
1089 *ἔπιεν ἢ ἔφαγεν ἀποτιθεμένου καὶ ταμιεύοντος | ἐπινοίας ἐν ἑαυτῷ καὶ χρωμένου δηλονότι ταύταις προσφάτων μὴ παρόντων. ὅρα δ' ὅσῳ μετριώτερον οἱ Κυρηναϊκοί, καίπερ ἐκ μιᾶς οἰνοχόης Ἐπικούρῳ πεπωκότες, οὐδ' ὁμιλεῖν ἀφροδισίοις οἴονται δεῖν μετὰ φωτὸς ἀλλὰ σκότος*

3—6 Epic. fr. 417 || **9—17** Epic. fr. 429 || **24. 25** Epic. p. 293, 9 (cf. Aristoph. Eq. 1289)
26 sqq. cf. 654d

2 *πρὸς*] *τι* lac. 2 lit. g *κατὰ* cd || **5** lac. st. Us. ⟨*εἶτ' ἰόντες*⟩ Bern. ⟨*ἡδονῆς, εἶτα μεταφέροντες τὴν ἕδραν αὐτῆς*⟩ Po. sec. Re. Us. (*ἕδρα* ut 1058f 1085b) | *ἐπὶ δὲ τὴν Π* || **6** *αὐτῇ Π* || **7** *ἔφην ἐγὼ* Ω corr. Patzig cf. p. 127, 1. 148, 15 | *εἴ τι* Xyl. *ἔτι* | *ἐντεῦθεν* cd || **8** *τελειότατα Γ* (*-ότητα* g) || **13** *διέραμά τι Π* || **14** add. Wy. || **16** *οἴεσθε''* X || **17** *χρόνῳ διαλυθέντα* Ω corr. Xyl. || **21** *ἑώλων Π* *σόλων* O || **22** *ἔφαγεν ἢ ἔπιεν Ξ* | *τιθεμένου* Ω corr. Re. | *ἐπινοίαις* Ω corr. Re. || **23** et p. 131, 4 *αὐτῷ Ξ* | *προσφάτων Π* *πρὸς φίλων* O

προθεμένους, ὅπως μὴ τὰ εἴδωλα τῆς πράξεως ἀναλαμβάνουσα διὰ τῆς ὄψεως ἐναργῶς ἡ διάνοια πολλάκις ἀνακαίῃ τὴν ὄρεξιν. οἱ δὲ τούτῳ μάλιστα τὸν σοφὸν ἡγούμενοι διαφέρειν, τῷ μνημονεύειν ἐναργῶς καὶ συνέχειν ἐν ἑαυτῷ τὰ περὶ τὰς ἡδονὰς φάσματα καὶ πάθη καὶ κινήσεις, εἰ μὲν οὐθὲν ἄξιον σοφίας παρεγγυῶσιν, ὥσπερ ἐν ἀσώτων οἰκίᾳ τῇ ψυχῇ τοῦ σοφοῦ τὰ τῆς ἡδονῆς ἐκκλύσματα μένειν ἐῶν- B *τες, μὴ λέγωμεν· ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ἀπὸ τούτων ἡδέως ζῆν, αὐτόθεν πρόδηλον. οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι μέγα τῆς ἡδονῆς τὸ μνημονευόμενον, εἰ μικρὸν ἐδόκει τὸ παρόν· οὐδ' οἷς συνεξεφέρετο μετρίως γινομένοις, ὑπερχαίρειν γενομένων· ὅπου οὐδὲ τοῖς ἐκπεπληγμένοις τὰ σωματικὰ καὶ θαυμάζουσιν ἐμμένει τὸ χαίρειν παυσαμένοις, ἀλλὰ σκιά τις ὑπολείπεται καὶ ὄναρ ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ἡδονῆς ἀποπταμένης, οἷον ὑπέκκαυμα τῶν ἐπιθυμιῶν, ὥσπερ ἐν ὕπνοις διψῶντος ἢ ἐρῶντος ἀτελεῖς ἡδοναὶ καὶ ἀπολαύσεις δριμύτερον ἐγείρουσι τὸ ἀκόλαστον. οὔτε δὴ τούτοις ἐπι-* C *τερπὴς ἡ μνήμη τῶν ἀπολελαυσμένων, ἀλλ' ἐξ ὑπολείμματος ἡδονῆς ἀμυδροῦ καὶ διακένου πολὺ τὸ οἰστρῶδες καὶ νύττον ἐναργοῦς ἀναφέρουσα τῆς ὀρέξεως, οὔτε τοὺς μετρίους καὶ σώφρονας εἰκὸς ἐνδιατρίβειν τῇ ἐπινοίᾳ τῶν τοιούτων οὐδ', ἅπερ ἔσκωπτε τὸν ⟨Ἐπίκουρον⟩ Καρνεάδης, πράττοντας οἷον ἐξ ἐφημερίδων ἀναλέγεσθαι, ποσάκις*

3—9 Epic. fr. 579 || **20**—p. 132, **2** Epic. fr. 436
22. 23 cf. 1129 b

2 *ἐν. ἐν αὐτῇ ἡ Π* | *ἀνακαίηται* (*-άηται* g) X *Γ* || **4** *τὸ μν.* X | *τὰ*] *τὰς* g || **5** *εἰ*] *ὅτι* Us. || **6** *ἐν ἀσώτων* Michael BphW. 1914, 542 (*ἀσ. ἐν*) Cast. cf. 463 a *σωμάτων* || **8** *δ'* om. *Π*[1] || **9** *τὸ πρόδ.* X *Γ* | *εἰκὸς* Re. *ἴσον* X *Γ* *ἴσως Π* | *μέγα* Re. *μετὰ* || **10** *ἐδόκει* Wy. (cf. *συνεξεφέρετο*) *τε δοκεῖ* **Ω** (*τι δοκεῖ*, ut in *α* legi potest, Bn) | *συνεφέρετο Γ* *συνέφερε τὸ Ξ* corr. Po: cl. v. Ages. 23 al. *εὐφραίνετο* Cob. || **11** *ὑπερεξαίρειν* c d *ὑποχωρεῖν Π* (corr. A[2] E[1]) || **12** *ὅπου ⟨γ'⟩* Bern. | *τὰ σωμ. . . . παυσαμένοις* om. *Π*[1] || **14** *ψυχῇ τῇ* 9—10 lit. *ἀποπτ. Γ* || **15** *ὕπνῳ Π* || **16** *διψῶντες ἢ ἐρῶντες* (*ἐρ.* X g c) **Ω** corr. Re. || **17** *ἐγείρουσαι Γ* || **18** *ἐλλείμματος Γ* (unum *μ* g) || **20** *ἐναργῶς Γ* || **22** *τὸν ⟨Ἐπ.⟩ Καρν.* Bern. *τὸν καρνέαδην* g X[b] *τὸν καρνεα* c d (sine acc.) *τὸν κορνιάδην Ξ* *αὐτὸν Καρνεάδης* Wy. || **23** *πράττοντα* **Ω** corr. Po. del. Wil. Cast. | *πολλάκις* **Ω** corr. ς

Ἡδείᾳ καὶ Λεοντίῳ συνῆλθον ἢ ποῦ Θάσιον ἔπιον ⟨ἢ⟩ ποίας εἰκάδος ἐδείπνησαν πολυτελέστατα. δεινὴν γὰρ ἐμφαίνει καὶ θηριώδη περὶ τὰ γινόμενα καὶ προσδοκώμενα τῆς ἡδονῆς ἔργα ταραχὴν καὶ λύσσαν ἡ τοσαύτη πρὸς D *ἀναμνήσεις αὐτῆς βάκχευσις τῆς ψυχῆς καὶ πρόστηξις.*

Ὅθεν αὐτοί μοι δοκοῦσι τούτων αἰσθόμενοι τῶν ἀτοπημάτων εἰς τὴν ἀπονίαν καὶ τὴν εὐστάθειαν ὑποφεύγειν τῆς σαρκός, ὡς ἐν τῷ ταύτην ἐπινοεῖν περί τινας ἐσομένην καὶ γεγενημένην τοῦ ἡδέως ζῆν ὄντος· τὸ γὰρ εὐσταθὲς σαρκὸς κατάστημα καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα τὴν ἀκροτάτην χαρὰν καὶ βεβαιοτάτην ἔχειν τοῖς ἐπιλογίζεσθαι δυναμένοις. (5.) *ὅρα δὴ πρῶτον μὲν οἷα ποιοῦσι, τὴν εἴθ' ἡδονὴν ταύτην εἴτ' ἀπονίαν ἢ εὐστάθειαν ἄνω καὶ κάτω μετερῶντες ἐκ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχήν, εἶτα πάλιν ἐκ ταύτης εἰς ἐκεῖνο τῷ μὴ στέγειν ἀπορρέουσαν* E *καὶ διολισθάνουσαν ἀναγκαζόμενοι τῇ ἀρχῇ συνάπτειν, καί 'τὸ μὲν ἡδόμενον', ὥς φησι, 'τῆς σαρκὸς τῷ χαίροντι τῆς ψυχῆς ὑπερείδοντες, αὖθις δ' ⟨ἐκ⟩ τοῦ χαίροντος εἰς τὸ ἡδόμενον τῇ ἐλπίδι τελευτῶντες.' καὶ πῶς οἷόν τε τῆς βάσεως τινασσομένης μὴ συντινάσσεσθαι τὸ ἐπὸν ἢ βέβαιον ἐλπίδα καὶ χαρὰν ἀσάλευτον εἶναι περὶ πράγματος σάλον ἔχοντος τοσοῦτον καὶ μεταβολάς, ὅσαι σφάλλουσι τὸ σῶμα, πολλαῖς μὲν ἔξωθεν ὑποκείμενον ἀνάγκαις καὶ πληγαῖς. ἐν αὐτῷ δ' ἔχον ἀρχὰς κακῶν, ἃς οὐκ ἀποτρέπει λογισμός; οὐδὲ γὰρ προσέπιπτεν ⟨ἂν⟩ ἀνδράσι νοῦν ἔχουσι στραγγουρικὰ πάθη καὶ δυσεντερικὰ καὶ φθίσεις καὶ*

6—12 Epic. fr. 68 || **12—19** Epic. fr. 431 || **25**—p. 133, **2** Epic. fr. 138

1 add. Bern. (spatium in X) || **2** *πόσας* Us. Wil. | *εἰκάδας* **Ω** corr. Bern. | *ἐδείπνησα Π* || **5** *βάκχευσις αὐτῆς* **Ω** trp. Kron. || **6** sic *Γ* (cf. Sext. Math. I 80) *ἀτοπιῶν Ξ* || **8** *τινος* X *Γ* de sententia cf. 1090a b et Cic. Tusc. II 17 || **9** *καὶ*] *ἢ* Us. || **11** *ἔχει Π* || **13** *ἢ*] *καὶ* c d (item p. 133, 24) | *εὐπάθειαν* **Ω** corr. Re. || **14** *μεταίροντες* **Ω** corr. Duebn. || **16** *διολισθαίνουσαν Γ περιολισθαίν. Ξ* (-*άν.* X^b *Π*) || **18** add. Re. || **20** *ἐπὸν* Po. (cf. 1059e) *ἐμὸν* X^1 ut vid. *ἐνὸν Π βαῖνον Γ* || **22** *ὅσαις* (*ὅσαι Π*) *φυλάττουσι Ξ*g *μεταβολαῖς ὅσαις ἔχουσι* c d corr. Wy. cf. p. 133, 26. 134, 4. *φυλ.* non recte def. Kron. cl. 975f || **25** *ἂν* post *γὰρ* hab. *Π* om. **O** trp. Po.

ὕδρωπες, ὧν τοῖς μὲν αὐτὸς Ἐπίκουρος συνηνέχθη τοῖς δὲ F
Πολύαινος τὰ δὲ Νεοκλέα καὶ Ἀγαθόβουλον ἐξήγαγε. καὶ
ταῦτ' οὐκ ὀνειδίζομεν, εἰδότες καὶ Φερεκύδην καὶ
Ἡράκλειτον ἐν νόσοις χαλεπαῖς γενομένους, ἀλλ' ἀξιοῦμεν
αὐτούς, εἰ τοῖς πάθεσι βούλονται τοῖς ἑαυτῶν ὁμολογεῖν |
καὶ μὴ κεναῖς φωναῖς θρασυνόμενοι καὶ δημαγωγοῦντες 1090
ἀλαζονείαν προσοφλισκάνειν, ἢ μὴ λαμβάνειν χαρᾶς ἀρχὴν
ἁπάσης ⟨τὴν⟩ τῆς σαρκὸς εὐστάθειαν ἢ μὴ φάναι χαίρειν
καὶ ὑβρίζειν τοὺς ἐν πόνοις ὑπερβάλλουσι καὶ νόσοις γινο-
μένους. κατάστημα μὲν γὰρ εὐσταθὲς σαρκὸς γίνεται
πολλάκις, ἔλπισμα δὲ πιστὸν ὑπὲρ σαρκὸς καὶ βέβαιον οὐκ
ἔστιν ἐν ψυχῇ νοῦν ἐχούσῃ γενέσθαι· ἀλλ' ὥσπερ ἐν θαλάσ-
σῃ κατ' Αἰσχύλον (Suppl. 770) *'ὠδῖνα τίκτει νὺξ κυβερ-*
νήτῃ σοφῷ' καὶ γαληνή (τὸ γὰρ μέλλον ἄδηλον), οὕτως
ἐν σώματι ψυχὴν εὐσταθοῦντι καὶ ταῖς περὶ σώματος
ἐλπίσι τἀγαθὸν θεμένην οὐκ ἔστιν ἄφοβον καὶ ἀκύμονα B
διεξαγαγεῖν. οὐ γὰρ ἔξωθεν μόνον, ὥσπερ ἡ θάλασσα,
χειμῶνας ἴσχει καὶ καταιγισμοὺς τὸ σῶμα, πλείονας δὲ
ταραχὰς ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μείζονας ἀναδίδωσιν· εὐδίαν δὲ
χειμερινὴν μᾶλλον ἄν τις ἢ σαρκὸς ἀβλάβειαν ἐλπίσειεν
αὑτῷ παραμενεῖν βεβαίως. τὸ γὰρ ἐφήμερα ⟨τὰ ἡμέτερα⟩
καλεῖν καὶ ἀβέβαια καὶ ἀστάθμητα φύλλοις τε γινομένοις
ἔτους ὥρᾳ καὶ φθίνουσιν εἰκάζειν τὸν βίον τί παρέσχηκεν
ἄλλο τοῖς ποηταῖς ἢ τὸ τῆς σαρκὸς ἐπίκηρον καὶ πολυ-
βλαβὲς καὶ νοσῶδες, ἧς δὴ καὶ τὸ ἄκρον ἀγαθὸν δεδιέναι
καὶ κολούειν παρεγγυῶσι· 'σφαλερὸν γὰρ αἱ εἰς ἄκρον
εὐεξίαι' φησὶν Ἱπποκράτης (Aph. I 3), *'ὁ δ' ἄρτι θάλ-* C

4—10 Epic. fr. 600. 424 || **10—12** Epic. fr. 68 || **14—19** Epic. fr. 413 **3** cf. 1064a || **8** 1088c || **9** 1103d || **13** 619e || **21. 22** Eur. Or. 976—981 *Z* 146 || **26** 682e || **27** 416d

2 *πολύβιος Γ.* | '*Ἀριστόβουλον* debebat Plut. scribere' Us. || **5** *εἰ* ex *ἐν* αA || **8** add. Us. || **9** *ὑβρ.*] *βρυάζειν* Madv. cf. 1098b et Epic. fr. 181 | post *νόσοις* add. *δειναῖς* Us. *ἀνιάτοις* Cast. || **13** *ὦ* (*ὢ* X) *δεινὰ* (*ὠδεῖνα* d *ὠδινὰ* αA[1]) *τῆι* (vel *τῇ*) *πόλει νὺξ* Ω | *κυβερνήτης* X || **14** *γαλήνη* (*γαλήνῃ* αA) Ω corr. Re. *κἂν ᾖ γαλήνη* Wy. || **16** *τιθεμένην* g (X ?) sed cf. aoristos p. 135, 8. 152, 19 al. || **21** *παραμένειν* Ω corr. Ha. | add. Kron. || **26** *ἡ* et *εὐεξία* Ξ | *ἐπ' ἄκρον Π*

λων σαρκὶ διοπετὴς ὅπως ἀστὴρ ἀπέσβη' κατὰ τὸν Εὐριπίδην (fr. 971)· *ὑπὸ δὲ βασκανίας καὶ φθόνου βλάπτεσθαι προσορωμένους οἴονται τοὺς καλούς, ὅτι τάχιστα τὸ ἀκμάζον ἴσχει μεταβολὴν τοῦ σώματος δι' ἀσθένειαν.*

6. *Ὅτι δ' ὅλως μοχθηρὰ τὰ πράγματα [καὶ] πρὸς βίον ἄλυπόν ἐστιν αὐτοῖς, σκόπει καὶ ἀφ' ὧν πρὸς ἑτέρους λέγουσι. τοὺς γὰρ ἀδικοῦντας καὶ παρανομοῦντας ἀθλίως φασὶ καὶ περιφόβως ζῆν τὸν πάντα χρόνον, ὅτι, κἂν λαθεῖν δύνωνται, πίστιν περὶ τοῦ λαθεῖν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστιν· ὅθεν* D *ὁ τοῦ μέλλοντος ἀεὶ φόβος ἐγκείμενος οὐκ ἐᾷ χαίρειν οὐδὲ θαρρεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἰρηκότες λελήθασιν. εὐσταθεῖν μὲν γὰρ ἔστι καὶ ὑγιαίνειν τῷ σώματι πολλάκις, πίστιν δὲ λαβεῖν περὶ τοῦ διαμενεῖν ἀμήχανον· ἀνάγκη δὴ ταράττεσθαι καὶ ὠδίνειν ἀεὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑπὲρ τοῦ σώματος, ἣν περιμένουσιν ἐλπίδα πιστὴν ἀπ' αὐτοῦ καὶ βέβαιον οὐδέποτε κτήσασθαι δυναμένους. τὸ δὲ μηδὲν ἀδικεῖν οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ θαρρεῖν· οὐ γὰρ τὸ δικαίως παθεῖν ἀλλὰ τὸ παθεῖν φοβερόν, οὐδὲ συνεῖναι μὲν αὐτὸν ἀδικίαις ἀνιαρὸν περιπεσεῖν δὲ ταῖς* E *ἄλλων οὐ χαλεπόν· ἀλλ' εἰ μὴ μεῖζον, οὐκ ἔλαττόν γε τὸ κακὸν ἦν Ἀθηναίοις ἡ Λαχάρους καὶ Συρακοσίοις ἡ Διονυσίου χαλεπότης ἤπερ αὐτοῖς ἐκείνοις· ταράττοντες γὰρ ἐταράττοντο καὶ πείσεσθαι κακῶς προσεδόκων ἐκ τοῦ προαδικεῖν καὶ προλυμαίνεσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας. ὄχλων δὲ θυμοὺς καὶ λῃστῶν ὠμότητας καὶ κληρονόμων ἀδικίας,*

5—11 Epic. fr. 532 ‖ **12—17** Epic. fr. 68

5 *ὅλως μοχθηρὰ* **8** *φόβως . . . κἂν* **14** *ἀνάγκη* **16** *αὐτοῦ* (*ἀπ'* 18 lit. *οὐ καὶ*) **19** *ἀδικίαις* om. cd[1] spatiis relictis ut p. 128, 19 sqq. **22** *ἤπερ αὐτοῖς ἐκείνοις* sine spatio

1 *σάρκα* 416d | *ἀπέστη* X ‖ **3** *προορ.* Ω corr. Xyl. ‖ **5** *καὶ* om. *Π* *καὶ οὐ* X[b] ‖ **7** *παρασυροῦντας* cd | *φησὶ* X*Π*[1] ‖ **8** *περιφόβους* g | *δύναιντο* *Γ* ‖ **9** *ἐστιν* 7 lit. *ὡς τοῦ* g *ἐστιν ἡ* (*ἣ* d) *τοῦ* cd ‖ **11** *τῆς παρουσίας* cd ‖ **13** *διαμένειν* Ω corr. Us. ‖ **15** *ἣν* Wy. *ἤ τί* ‖ **16** *βεβαίαν* *Γ* (cf. 161e) | *οὐδέπω* Ω corr. Us. (an Plut. ipse lapsus est?) | *δι^ν αμένοι* g *δυνάμενοι* cd X[b] ‖ **21** *λαχάρου* X*Γ* | *συρ(ρ)ακουσίοις* Ω ‖ **22** *ἢ παρ' αὐτοῖς* Xg ‖ **24** *λυμαίνεσθαι* (*κυμαίνεσθαι* *Γ*B) *τοὺς προεντυγχάνοντας* Ω corr. Re. ‖ **25** *κληρονόμων*] *παρανόμων*? cf. v. 7

ἔτι δὲ λοιμοὺς ἀέρων καὶ θάλασσαν † εὐβραγκήν, ὑφ' ἧς Ἐπίκουρος ὀλίγον ἐδέησε καταποθῆναι πλέων εἰς Λάμψακον, ὡς γράφει, τί ἂν λέγοι τις; ἀρκεῖ γὰρ ἡ φύσις τῆς σαρκός, ὕλην ἔχουσα νόσων ἐν ἑαυτῇ καὶ τοῦτο δὴ τὸ παιζόμενον 'ἐκ τοῦ βοὸς τοὺς ἱμάντας' λαμβάνουσα τὰς F
ἀλγηδόνας ἐκ τοῦ σώματος, ὁμοίως τοῖς τε φαύλοις καὶ τοῖς ἐπιεικέσι τὸν βίον ἐπισφαλῆ ποιεῖν καὶ φοβερόν, ἄνπερ ἐπὶ σαρκὶ καὶ τῇ περὶ σάρκα ἐλπίδι μάθωσιν ἄλλῳ δὲ μηθενὶ χαίρειν καὶ θαρρεῖν, | ὡς Ἐπίκουρος ἔν τ' ἄλλοις 1091
πολλοῖς γέγραφε καὶ τούτοις ἃ ἔστι περὶ Τέλους.

7. Οὐ μόνον τοίνυν ἄπιστον καὶ ἀβέβαιον ἀρχὴν λαμβάνουσι τοῦ ἡδέως ζῆν ἀλλὰ καὶ παντάπασιν εὐκαταφρόνητον καὶ μικράν, εἴπερ αὐτοῖς κακῶν ἀποφυγὴ τὸ χαρτόν ἐστι καὶ τὸ ἀγαθόν, ἄλλο δ' οὐδὲν διανοεῖσθαί φασιν, οὐδ' ὅλως τὴν φύσιν ἔχειν ὅποι τεθήσεται τὸ ἀγαθόν, εἰ μὴ μόνον, ὅθεν ἐξελαύνεται τὸ κακὸν αὐτῆς, ὥς φησι Μητρόδωρος ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Σοφιστάς (fr. 28)· 'ὥστε τοῦτ' αὐτὸ ⟨τὸ⟩ ἀγαθόν ἐστι, τὸ φυγεῖν τὸ κακόν· ἔνθα γὰρ τεθήσεται τἀγαθόν, οὐκ ἔστιν, ὅταν μηθὲν ἔτι ὑπεξίῃ μήτ' ἀλγεινὸν μήτε λυπηρόν.' ὅμοια δὲ καὶ τὰ Ἐπικούρου B
λέγοντος τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φυγῆς τοῦ κακοῦ καὶ τῆς μνήμης καὶ ἐπιλογίσεως καὶ χάριτος, ὅτι τοῦτο συμβέβηκεν αὐτῷ, γεννᾶσθαι· 'τὸ γὰρ ποιοῦν' φησίν 'ἀνυπέρβλητον γῆθος τὸ † παρ' αὐτὸν πεφυγμένον μέγα κακόν· καὶ αὕτη φύσις ἀγαθοῦ, ἄν τις ὀρθῶς ἐπιβάλῃ, ἔπειτα σταθῇ καὶ μὴ κενῶς περιπατῇ περὶ ἀγαθοῦ θρυλῶν.' φεῦ τῆς μεγάλης ἡδονῆς τῶν ἀνδρῶν καὶ μακαριότη-

1—3 Epic. fr. 189 || **8—10** Epic. fr. 68 || **11—27** Epic. fr. 423 || **27**—p. 136, **7** Epic. fr. 419

5 versum comicum hinc finxit Kock CAF III p. 496 cf. Marx ad Lucil. 326 || **21** sqq. Bignone, L'Aristotele perd. II 41

1 *ἐρίβρυχον* Re. *ἐριβρύχην* Bignone, L'Arist. perd. II 145 *ἐκβραστὴν* Ra. *εὐβρακτὴν* Ap. *ἐμβρόντητον*? *θαλάσσης σήραγγας, ὑφ' αἷς* Us. | *ἧς* B *αἷς* O || **6** *τοῖς* om. Γ || **7** *ἐπισφαλεῖ* X | *ποιεῖν* Π^1 *ποιεῖ* O || **8** *σάρκα* . . . (9) *ἔν τ'* om. Π^1 || **10** *κἂν* Us. || **15** *ἔχει* X | *ὅπῃ* g | *θήσεται* X Γ || **18** add. Us. || **19** *ὑπεξείη* X Γ || **23** *τούτῳ* Π | *αὐτῷ*] *αὐτὸ* X || **24** sic X *παρ' αὐτὸ* Π (def. Diano) *παρ' αὐτῶν* Γ *πάραυτα* Us. *παρὰ λόγον* Po. || **26** *ἔπειτ' εὐσταθῇ*?

τος, ἣν καρποῦνται χαίροντες ἐπὶ τῷ μὴ κακοπαθεῖν μηδὲ λυπεῖσθαι μηδ' ἀλγεῖν. ἆρ' οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἐπὶ τούτοις καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν ἃ λέγουσιν, ἀφθάρτους καὶ ἰσοθέους
C *ἀποκαλοῦντες αὑτοὺς καὶ δι' ὑπερβολὰς καὶ ἀκρότητας ἀγαθῶν εἰς βρόμους καὶ ὀλολυγμοὺς ἐκβακχεύοντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, ὅτι τῶν ἄλλων περιφρονοῦντες ἐξευρήκασι μόνοι θεῖον ἀγαθὸν καὶ μέγα τὸ μηδὲν ἔχειν κακόν; ὥστε μήτε συῶν ἀπολείπεσθαι μήτε προβάτων εὐδαιμονίᾳ, τὸ τῇ σαρκὶ καὶ τῇ ψυχῇ περὶ τῆς σαρκὸς ἱκανῶς ἔχειν μακάριον τιθεμένους. ἐπεὶ τοῖς γε κομψοτέροις καὶ γλαφυρωτέροις τῶν ζῴων οὐκ ἔστι φυγὴ κακοῦ τέλος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ᾠδὰς ἀπὸ κόρου τρέπεται καὶ νήξεσι χαίρει καὶ πτήσεσι καὶ ἀπομιμεῖσθαι παίζοντα φωνάς τε παντοδαπὰς καὶ*
D *ψόφους ὑφ' ἡδονῆς καὶ γαυρότητος ἐπιχειρεῖ· καὶ πρὸς ἄλληλα χρῆται φιλοφροσύναις καὶ σκιρτήσεσιν, ὅταν ἐκφύγῃ τὸ κακόν, τἀγαθὸν πεφυκότα ζητεῖν, μᾶλλον δ' ὅλως πᾶν τὸ ἀλγεινὸν καὶ τὸ ἀλλότριον ὡς ἐμποδὼν ὄντα τῇ διώξει τοῦ οἰκείου καὶ κρείττονος ἐξωθοῦντα τῆς φύσεως.*

8. *Τὸ γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπέκεινα τῆς φυγῆς τῶν κακῶν κεῖται τὸ ἐφετὸν καὶ τὸ αἱρετὸν καὶ νὴ Δία τὸ ἡδὺ καὶ οἰκεῖον, ὡς Πλάτων ἔλεγε, καὶ ἀπηγόρευε τὰς λυπῶν καὶ πόνων ἀπαλλαγὰς ἡδονὰς μὴ νομίζειν, ἀλλ' οἷόν τινα σκιαγραφίαν ἢ μῖξιν οἰκείου καὶ ἀλλοτρίου, καθάπερ λευκοῦ καὶ μέλανος, *** ἀπὸ τοῦ κάτω πρὸς τὸ*
E *μέσον ἀναφερομένων, ἀπειρίᾳ δὲ τοῦ ἄνω καὶ ἀγνοίᾳ τὸ μέσον ἄκρον ἡγουμένων εἶναι καὶ πέρας· ὥσπερ Ἐπί-*

5 1117a || 21 Plato Rep. IX 582b—586b

26 *νων* — p. 141, 4 *Σοφοκλέους* desunt in X duobus foliis omissis

2 *οὐκ*] *οὖν* Us. ironiam non agnoscens || 3 *φρονεῖν* sc. *ἃ λέγουσιν κτλ.* || 5 *ἀγ.*] *παθῶν* g || 6 *τῆς* (resp. ad p. 135, 27) *Γ* om. *Ξ* || 7 *μετὰ* *Ξ* || 8 *μήτε*[1]] *μὴ* *Π*[1] | *εὐδαιμονίαν* Ω corr. Re. || 9 *παρὰ* *Γ* || 11 *φυγὴ* Xyl. Re. *φύσει* | *τέλους* *Π* ac fort. g || 12 *ἀπὸ* Kron. *ὑπὸ* || 13 *ἀπομιμεῖται* *Γ* | *παίζοντας* *XΓ* || 14 *γαυρότητας ἐπιτελεῖ* *Γ* || 16 *τἀγαθὸν τὸ κακὸν* *XΓ* | *δ' ὅλως*] *δέ ἐστιν ὡς* cd || 21 *τὸ*] *καὶ* cd || 24 lac. stat. Doe. ⟨*τοὺς δὲ τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδονὴν νομίζοντας οὐδὲν διαφέρειν τῶν*⟩ fere Po. || 25 *ἄνω* Duebn. *κάτω* EB *κάτω* ⟨*καὶ ἄνω*⟩ Bern.

κουρος ἡγεῖται καὶ Μητρόδωρος, οὐσίαν τἀγαθοῦ καὶ
ἀκρότητα τὴν τοῦ κακοῦ φυγὴν τιθέμενοι καὶ χαίροντες
ἀνδραπόδων τινὰ χαρὰν ἢ δεσμίων ἐξ εἱργμοῦ λυθέντων
ἀσμένως ἀλειψαμένων καὶ ἀπολουσαμένων μετ' αἰκίας καὶ
μάστιγας, ἐλευθέρας δὲ καὶ καθαρᾶς καὶ ἀμιγοῦς καὶ
ἀμωλωπίστου χαρᾶς ἀγεύστων καὶ ἀθεάτων. οὐ γάρ, εἰ
τὸ ψωριᾶν τὴν σάρκα καὶ λημᾶν τὸν ὀφθαλμὸν ἀλλότριον,
ἤδη καὶ τὸ κνᾶσθαι καὶ τὸ ἀπομάττεσθαι θαυμάσιον· οὐδ'
εἰ τὸ ἀλγεῖν καὶ φοβεῖσθαι τὰ θεῖα καὶ ταράττεσθαι τοῖς F
ἐν Ἅιδου κακόν, ἡ τούτων ἀποφυγὴ μακάριον καὶ ζηλω-
τόν. ἀλλὰ μικρόν τινα τόπον καὶ γλίσχρον ἀποφαίνουσι
τῆς χαρᾶς, ἐν ᾧ στρέφεται καὶ κυλινδεῖται, μέχρι τοῦ μὴ
ταράττεσθαι τοῖς ἐν Ἅιδου κακοῖς [ἢ τούτων] παρὰ τὰς
κενὰς δόξας προϊοῦσα καὶ τοῦτο ποιουμένη τῆς σοφίας
τέλος, | ὃ δόξειεν ⟨ἂν⟩ αὐτόθεν ὑπάρχειν τοῖς ἀλόγοις. εἰ 1092
γὰρ πρὸς τὴν ἀπονίαν τοῦ σώματος οὐ διαφέρει πότερον
δι' αὐτὸ ἢ φύσει τοῦ πονεῖν ἐκτός ἐστιν, οὐδὲ πρὸς τὴν
ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς μεῖζόν ἐστι τὸ δι' αὑτὴν ἢ κατὰ
φύσιν οὕτως ἔχειν ὥστε μὴ ταράττεσθαι. καίτοι φήσειεν
ἄν τις οὐκ ἀλόγως ἐρρωμενεστέραν εἶναι διάθεσιν τὴν φύ-
σει μὴ δεχομένην τὸ ταράττον ἢ τὴν ἐπιμελείᾳ καὶ λόγῳ
διαφεύγουσαν. ἔστω δ' ἔχειν ἐπίσης· καὶ γὰρ οὕτως φα-
νοῦνται τῶν θηρίων πλέον οὐδὲν ἔχοντες ἐν τῷ μὴ ταράτ-
τεσθαι τοῖς ἐν Ἅιδου καὶ ⟨τοῖς⟩ περὶ θεῶν λεγομένοις μηδὲ
προσδοκᾶν λύπας μηδ' ἀλγηδόνας ὅρον ⟨οὐκ⟩ ἐχούσας. B
αὐτὸς γοῦν Ἐπίκουρος εἰπὼν ὡς 'εἰ μηδὲν ἡμᾶς αἱ ὑπὲρ
τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν ἔτι τε τὰ περὶ θανάτου

1—2 Epic. fr. 423 || **8—11** Epic. fr. 384

1 *ἀγαθοῦ* cd || **4** *μετὰ τὰς ἀδικίας καὶ τὰς μ.* *Γ* | *αἰ///ίας* *a* || **6** *ἀπουλωτίστου* Ω corr. Bern., cf. 126c || **8** *τὸ*[2] om. *Π* || **13** *ἢ* (*ἢ* cd) *τούτων* del. Wy. ut iteratum ex v. 10, etiam *κακοῖς* Doe. || **15** ⟨*ἂν*⟩ Bern. || **17** *δι' αὐτὸν* (*αὐτ.* cd) *Γ* || **18** *τῆς ψυχῆς* om. *Γ* | *δι' αὐτὸν* (*αὐτ.* c) *Γ* *δι' αὐτὸ* (vel *αὑτὸ*) *Π* corr. Re. || **19** *ὡς οὕτως* *Π* || **23** [*ἐν*] *τῷ* Ha. || **24** add. Po. || **25** add. Re., cf. p. 170, 19. 171, 14 *K.* *δ.* 11 || **26** *εἰ* om. *Π* | *ὑπὲρ* deest ap. D. L. || **27** *τε* om. *Π* | Pl. in unum contrahit Epic. verba *καὶ αἱ περὶ θανάτου . . . ἔτι τε τὸ κτλ.*

καὶ ἀλγηδόνων, οὐκ ἂν ποτε προσεδεόμεθα φυσιολογίας' (*Κ.δ.* 11) *εἰς τοῦτ' ἄγειν ἡμᾶς οἴεται τὸν λόγον, ἐν ᾧ τὰ θηρία φύσει καθέστηκεν. οὔτε γὰρ ὑποψίας ἔχει φαύλας περὶ θεῶν οὔτε δόξαις κεναῖς ἐνοχλεῖται ⟨περὶ⟩ τῶν μετὰ θάνατον οὐδ' ὅλως ἐπινοεῖ τι δεινὸν ἐν τούτοις οὐδ' οἶδε. καίτοι εἰ μὲν ἐν τῇ προλήψει τοῦ θεοῦ τὴν πρόνοιαν ἀπέλιπον, ἐφαίνοντ' ἂν ἐλπίσι χρησταῖς πλέον ἔχοντες οἱ φρόνιμοι τῶν θηρίων πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν· ἐπεὶ δὲ τέλος ἦν τοῦ περὶ θεῶν λόγου τὸ μὴ φοβεῖσθαι θεὸν ἀλλὰ παύσασθαι*
C *ταραττομένους, βεβαιότερον οἶμαι τοῦθ' ὑπάρχειν τοῖς ὅλως μὴ νοοῦσι θεὸν ἢ τοῖς νοεῖν μὴ βλάπτοντα μεμαθηκόσιν. οὐ γὰρ ἀπήλλακται δεισιδαιμονίας ἀλλ' οὐδὲ περιπέπτωκεν, οὐδ' ἀποτέθειται τὴν ταράττουσαν ἔννοιαν περὶ τῶν θεῶν ἀλλ' οὐδ' εἴληφε. τὰ δ' αὐτὰ περὶ τῶν ἐν Ἅιδου λεκτέον· τὸ μὲν γὰρ ἐλπίζειν χρηστὸν ἀπ' ἐκείνων οὐδετέροις ὑπάρχει, τοῦ δ' ὑποπτεύειν καὶ φοβεῖσθαι ⟨τὰ⟩ μετὰ θάνατον ἧττον μέτεστιν οἷς οὐ γίνεται θανάτου πρόληψις ἢ τοῖς προλαμβάνουσιν ὡς οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς ὁ θάνατος. πρός μέν γε τούτους ἐστίν, ἐφ' ὅσον διαλογίζονταί τι καὶ σκο-*
D *ποῦσι, τὰ δ' ὅλως ἀπήλλακται τοῦ φροντίζειν τῶν οὐ πρὸς ἑαυτά, πληγὰς δὲ φεύγοντα καὶ τραύματα καὶ φόνους τοῦτο τοῦ θανάτου δέδοικεν, ὃ καὶ τούτοις φοβερόν ἐστιν.*

9. *Ἃ μὲν οὖν λέγουσιν αὐτοῖς ὑπὸ σοφίας παρεσκευασμένα, τοιαῦτά ἐστιν· ὧν δ' ἑαυτοὺς ἀφαιροῦνται καὶ ἀπελαύνουσιν, ἤδη σκοπῶμεν. τὰς μὲν γὰρ ἐπὶ σαρκὸς εὐπαθείᾳ τῆς ψυχῆς διαχύσεις, ἐὰν ὦσι μέτριαι, μηθὲν ἐχούσας μέγα μηδ' ἀξιόλογον, ἂν δ' ὑπερβάλλωσι, πρὸς τῷ κενῷ καὶ ἀβεβαίῳ φορτικὰς φαινομένας καὶ θρασείας*

8—11 Epic. fr. 384 || **25**—p. 139, **3** Epic. fr. 410

2 *τοῦτὸ* g | *ἄγειν . . . καθέστηκεν* om. *Π* || **4** *δόξαις ἐν αἷς* (*ἐν* om. *Π*) Ω corr. Madv. | add. Re. || **4** et **16** *μετὰ τὸν θ. Π* || **13** *ὑποτέθ. Γ* | *τῶν* om. *Π* fort. recte, cf. v. 4. 9 || **14** *καὶ περὶ Π* || **15** *τὸ*] *τοῦτο* g | ⟨*τι*⟩ *χρηστὸν* Mez. probab. | *οὐδέτερον* Ω corr. Xyl. || **16** add. Mez. || **19** *ὅσον περὶ αὐτοῦ διαλ. Π* non male | *τι* om. *Π* || **21** *φθόνους Π* || **23** *αὐτοὺς Π* || **25** *ἀπολαύουσιν Γ* | *ἐπὶ σαρκὸς καὶ σαρκὸς Π* *ἐπὶ σαρκὶ καὶ σαρκὸς ς* || **27** *μέγα* om. g | *ἐὰν* g

οὐδὲ ψυχικὰς ἄν τις οὐδὲ χαράς, ἀλλὰ σωματικὰς ἡδονὰς
καὶ οἷον ἐπιμειδιάσεις καὶ συνεπιθρύψεις προσείποι τῆς E
ψυχῆς. ἃς δ' ἄξιον καὶ δίκαιον εὐφροσύνας καὶ χαρὰς
νομίζεσθαι, καθαραὶ μέν εἰσι τοῦ ἐναντίου καὶ σφυγμὸν
οὐδένα κεκραμένον οὐδὲ δηγμὸν οὐδὲ μετάνοιαν ἔχουσιν,
οἰκεῖον δὲ τῇ ψυχῇ καὶ ψυχικὸν ἀληθῶς καὶ γνήσιον καὶ
οὐκ ἐπείσακτον αὐτῶν τἀγαθόν ἐστιν οὐδ' ἄλογον, ἀλλ'
εὐλογώτατον ἐκ τοῦ θεωρητικοῦ καὶ φιλομαθοῦς ἢ πρα-
κτικοῦ καὶ φιλοκάλου τῆς διανοίας φυόμενον. ὧν ὅσας
ἑκάτερον καὶ ἡλίκας ἡδονὰς ἀναδίδωσιν, οὐκ ἄν τις ἀνύ-
σειε διελθεῖν προθυμούμενος· ὑπομνῆσαι δὲ βραχέως ⟨αἵ
τε μαθήσεις⟩ αἵ θ' ἱστορίαι πάρεισι πολλὰς μὲν ἐπιτερ-
πεῖς διατριβὰς ἔχουσαι τὸ δ' ἐπιθυμοῦν ἀεὶ τῆς ἀληθοῦς F
ἀκόρεστον καταλείπουσαι καὶ ἄπληστον ἡδονῆς· δι' ἣν
οὐδὲ τὸ ψεῦδος ἀμοιρεῖ χάριτος, ἀλλὰ καὶ πλάσμασι καὶ
ποιήμασι τοῦ πιστεύεσθαι μὴ προσόντος ἔνεστιν ὅμως
τὸ πεῖθον. | (10.) ἐννόει γάρ, ὡς δακνόμενοι τὸν Πλάτωνος 1093
ἀναγινώσκομεν Ἀτλαντικὸν καὶ τὰ τελευταῖα τῆς Ἰλιά-
δος, οἷον ἱερῶν κλειομένων ἢ θεάτρων ἐπιποθοῦντες τοῦ
μύθου τὸ λειπόμενον. αὐτῆς δὲ τῆς ἀληθείας ἡ μάθησις
οὕτως ἐράσμιόν ἐστι καὶ ποθεινὸν ὡς τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι,
διὰ τὸ γινώσκειν· τοῦ δὲ θανάτου τὰ σκυθρωπότατα λήθη
καὶ ἄγνοια καὶ σκότος. ᾗ καὶ νὴ Δία μάχονται τοῖς φθεί-
ρουσι τῶν ἀποθανόντων τὴν αἴσθησιν ὀλίγου δεῖν ἅπαν-
τες, ὡς ἐν μόνῳ τῷ αἰσθανομένῳ καὶ γινώσκοντι τῆς
ψυχῆς τιθέμενοι τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ χαίρειν. ἔστι
γὰρ καὶ τοῖς ἀνιῶσι τὸ μεθ' ἡδονῆς τινος ἀκούεσθαι· καὶ B

22 sqq. De lat. viv. 6. 7

1 χάριτας Ω corr. Re. || 2 καί[1] om. Π σωματικαῖς ἡδοναῖς οἷον Us. Herw. sed cf. οὐδὲ ψυχικὰς et v. 6 (etiam ἡδονὴ — χαρὰ opposita) | ἐπιμ.] cf. 1096d || 4 κομίζεσθαι g εἰσκομ. cd | σφιγμὸν g σφηγμ. cd || 5 ἀνακεκρ. Re. || 8 ογώ et 9 ὧν ὅσας om. cd[1] spatio relicto | πρακτικοῦ Π τραγικοῦ Γ || 11 add. Po. cf. v. 20 et p. 140, 22 sqq. ⟨ἥ τε πεῖρα⟩ Re. || 13 ἀληθείας Ω corr. Ha. || 14 ἀπολείπ. Π || 17 πεῖθον Ω Cast. iud. p. 83 (Sa. iud. p. 250) ἥδον Po. ed. 1 κινοῦν Ha. || 21 ὡς] εἰς Π cf. 1129f || 23 ᾗ] ἢ Π || 26 ἔνεστι Herw. sed cf. p. 140, 23. 151, 9 al.

(1093) *ταραττόμενοι πολλάκις ὑπὸ τῶν λεγομένων καὶ κλαίοντες ὅμως λέγειν κελεύομεν, ὥσπερ οὗτος·*

'οἴμοι πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.' —
'κἄγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον'
(Soph. O. R. 1169).

ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔοικε τῆς περὶ τὸ πάντα γινώσκειν ἡδονῆς ἀκρασία τις εἶναι καὶ ῥύσις ἐκβιαζομένη τὸν λογισμόν, ὅταν δὲ μηδὲν ἔχουσα βλαβερὸν ἢ λυπηρὸν ἱστορία καὶ διήγησις ἐπὶ πράξεσι καλαῖς καὶ μεγάλαις προσλάβῃ λόγον ἔχοντα δύναμιν καὶ χάριν, ὡς τὸν Ἡροδότου τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Περσικὰ τὸν Ξενοφῶντος, 'ὅσσα θ' Ὅμηρος C *ἐθέσπισε θέσκελα εἰδώς', ἢ ἃς Περιόδους Εὔδοξος ἢ Κτίσεις καὶ Πολιτείας Ἀριστοτέλης ἢ Βίους ἀνδρῶν Ἀριστόξενος* (fr. 10a W.) *ἔγραψεν, οὐ μόνον μέγα καὶ πολὺ τὸ εὐφραῖνον ἀλλὰ καὶ καθαρὸν καὶ ἀμεταμέλητόν ἐστι. τίς δ' ἂν φάγοι πεινῶν καὶ πίοι διψῶν τὰ Φαιάκων ἥδιον ἢ διέλθοι τὸν Ὀδυσσέως ἀπόλογον τῆς πλάνης; τίς δ' ἂν ἡσθείη συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικὶ μᾶλλον ἢ προσαγρυπνήσας οἷς γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος ἢ Θήβης Θεόπομπος;*

11. *Ἀλλὰ ταῦτα *** τῆς ψυχῆς, ἐξωθοῦσι δὲ καὶ τὰς* D *ἀπὸ τῶν μαθημάτων. καίτοι ταῖς μὲν ἱστορίαις ἁπλοῦν τι καὶ λεῖον ἔστιν, αἱ δ' ἀπὸ γεωμετρίας καὶ ἀστρολογίας*

3 scriptum post 522c || **11** Callim. fr. an. 385 Schn. || **12** cf. 353c || **19. 20** Xenoph. Cyr. VII 3, 14 FGrHist. 115 F 337 et 139 F 2 cum comm., de Timocleia cf. p. 259d vit. Alex. 12, de Thebe vit. Pelop. 28. 35 et p. 194d

2 *κελεύομεν*] *κελεύοντες Π* || **4** *καὶ ὥστε ἀκούειν ἄλλοτε ἀκουστέον Γ* || **8** *λυπ. ἢ βλαβ. Π* || **10. 11** *τὸν Π τῶν Γ* | *τὰ Περσικὰ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ* Ra., sed Plut. non titulos operum sed magnas res narratas spectat. de Xenophonte cf. Q. Conv. II 1 || **11** *ὅσα* Ω | *τε Γ δὲ Π* || **12** *ἢ τὰς περιόδους εὔδοξος Γ ἢ τῆς περὶ εὔδ.* aAB *ἢ τῆς παρὰ* 3 lit. *εὔδ.* E corr. Po. || **13** *κτήσεις Γ* | *ἢ* om. *Γ* || **16** *πίῃ Γ* | *τὰ*] *τῶν Γ* | *ἢ*] *εἰ* g *ἢ εἰ* cd || **20** *θήσβης Π*[1] *θίσβης Π*[2] | *θεόπεμπτος Π* || **21** lac. stat. Duebn. *ταύτα⟨ς μὲν τὰς ἡδονὰς οὐδὲ βουλόμενος ἄν τις ἐκβάλλοι⟩ τῆς* fere des. Po. cf. p. **144, 28** || **22** *παθημ.* g | *ἁπαλὸν* Ra., sed opp. *ποικίλον*

καὶ ἁρμονικῆς δριμὺ καὶ ποικίλον ἔχουσαι τὸ δέλεαρ οὐθὲν τῶν ἀγωγίμων ἀποδέουσιν, ἕλκουσαι καθάπερ ἴυγξι τοῖς διαγράμμασιν· ὧν ὁ γευσάμενος, ἄνπερ ἔμπειρος ᾖ, τὰ Σοφοκλέους περίεισιν ᾄδων (fr. 224)

> *'μουσομανεῖ † δὲ λάφθην δαν καὶ τὸ ποτιδειραν,*
> *εὔχομαι δ' ἔκ τε λύρας ἔκ τε νόμων,*
> *οὓς Θαμύρας περίαλλα μουσοποιεῖ'*

καὶ νὴ Δί' Εὔδοξος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Ἀρχιμήδης. ὅπου
γὰρ οἱ φιλογραφοῦντες οὕτως ἄγονται τῇ πιθανότητι τῶν
ἔργων, ὥστε Νικίαν γράφοντα τὴν Νεκυίαν ἐρωτᾶν πολ- E
λάκις τοὺς οἰκέτας εἰ ἠρίστηκε, Πτολεμαίου δὲ τοῦ βασι-
λέως ἑξήκοντα τάλαντα τῆς γραφῆς συντελεσθείσης πέμ-
ψαντος αὐτῷ, μὴ λαβεῖν μηδ' ἀποδόσθαι τὸ ἔργον, τίνας
οἰόμεθα καὶ πηλίκας ἡδονὰς ἀπὸ γεωμετρίας δρέπεσθαι
καὶ ἀστρολογίας Εὐκλείδην γράφοντα τὰ διοπτικὰ καὶ
Φίλιππον ἀποδεικνύντα περὶ τοῦ σχήματος τῆς σελήνης
καὶ Ἀρχιμήδην ἀνευρόντα τῇ γωνίᾳ τὴν διάμετρον τοῦ
ἡλίου τηλικοῦτον τοῦ μεγίστου κύκλου μέρος οὖσαν, ἡλί-
κον ἡ γωνία τῶν τεσσάρων ὀρθῶν, καὶ Ἀπολλώνιον καὶ
Ἀρίσταρχον ἑτέρων τοιούτων εὑρετὰς γενομένους, ὧν νῦν
ἡ θέα καὶ κατανόησις ἡδονάς τε μεγάλας καὶ φρόνημα F
θαυμάσιον ἐμποιεῖ τοῖς μανθάνουσιν; καὶ οὐκ ἄξιον οὐ-

8 Archimedes *μουσόληπτος* vit. Marc. 17 || **10** 786b cf. Lippold RE XVII 339 || **16** Philippus Opunt. cf. v. Fritz RE XIX 2356

4 *περίεισιν*] rursus inc. X

1 *τὸ* cod. Mon. ***καὶ*** **O** || **2** ***τῶν ἀγωγίμων*** (et *οὐδενὸς*) Re. ***ἀγώγιμον*** || **5** sic X *δε* (*δὲ* cd) ***λαωθήν δαν. καὶ το*** (*τὸ* d) ***ποτίβειοαν Γ*** *δ' ἐλάμφθην δ' ἂν καὶ τῷ ποτὶ δειράν Π* (*τῷ* ex *τὸ a*?) *δ' ἐλάφθην ς δ' ἐλᾷ φρὴν* Bern. *δακέτῳ* (pro *δαν καὶ τὸ*) Brunck *δειραν* lac. 17 lit. c 39 lit. d *λύρας* cd¹ || **6** *εὔχομαι* Xg *ἔρχομαι Π ἄρχομαι* E *ἔχομαι* Wil. *ποτὶ δειράν τ' ἔρχομαι ἔκ*? || **7** *οὐθαμοίρας* XΓ *οὐθαμύρας Π* corr. Pors. || **10** ***νεκυίαν*** XΠ ***νεηνίαν Γ*** (d?) || **11** *ἠρίστησε* g *ἠρί* (*ή* d)*στευσε* lac. 4 lit. in fine versus c, 12 lit. d *μετὰ δὲ τοῦ βασιλέως* cd¹ || **12** *ἣ πέμψαντος* X || **13** *λαβὴν* X | *μὴ δόσθαι* X *μηδὲ δόσθαι Γ* || **15** *διοπτρικὰ* Xyl. cf. Hultsch RE VI 1049 || **16** *τὸν φίλιππον* cd | *τοῦ* et *τῆς σελήνης* om. cd || **18** *τηλικοῦτο Π* | *μέρους* aA || **19** *τῶν*] *τὸ* X || **20** *καὶ ἑτέρων* g

δαμῇ τὰς ἐκ 'τῶν ὀπτανίων καὶ ματρυλείων ἡδονὰς'
1094 *ἐκείνας* | *παραβάλλοντα ταύταις καταισχύνειν τὸν Ἑλι-κῶνα καὶ τὰς Μούσας,*

'ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ φέρβειν βοτὰ
οὔτ' ἦλθέ πω σίδαρος' (Eur. Hipp. 75)·

ἀλλ' αὗται μέν εἰσιν ὡς ἀληθῶς 'ἀκήρατοι' νομαὶ 'μελισσῶν', ἐκεῖνα δὲ συῶν καὶ τράγων κνησμοῖς ἔοικε, προσαναπιμπλάντα τῆς ψυχῆς τὸ παθητικώτατον. ἔστι μὲν οὖν ποικίλον καὶ ἰταμὸν τὸ φιλήδονον, οὔπω δέ τις ἐρωμένῃ πλησιάσας ὑπὸ χαρᾶς ἐβουθύτησεν οὐδ' ηὔξατό τις ἐμπλησθεὶς ὄψων ἢ πεμμάτων βασιλικῶν εὐθὺς ἀποθανεῖν· Εὔδοξος δ' ηὔχετο παραστὰς τῷ ἡλίῳ καὶ καταμαθὼν τὸ
B *σχῆμα τοῦ ἄστρου καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος ὡς ὁ Φαέθων καταφλεγῆναι, καὶ Πυθαγόρας ἐπὶ τῷ διαγράμματι βοῦν ἔθυσεν, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος·*

'ἡνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρετο γράμμα,
κεῖνος ἐφ' ᾧ λαμπρὴν ἤγαγε βουθυσίην,'

εἴτε περὶ τῆς ὑποτεινούσης ὡς ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις τὴν ὀρθήν, εἴτε [πρόβλημα] περὶ τοῦ χωρίου τῆς παραβολῆς. Ἀρχιμήδην δὲ βίᾳ τῶν διαγραμμάτων ἀποσπῶντες ὑπήλειφον οἱ θεράποντες· ὁ δ' ἐπὶ τῆς κοιλίας ἔγραφε τὰ σχήματα τῇ στλεγγίδι, καὶ λουόμενος ὥς

1 vers. comicum agnovit Wil., Menander. D. Schiedsgericht p. 92 || 14 sqq. D. L. VIII 12 Athen. 418f Anth. Pal. VII 119 || 19 720a Proclus in Eucl. p. 419 || 20 786c vit. Marc. 17 || 22 sqq. Vitruv. IX praef. 10

1 *ὀπτανείων καὶ ματρυλλίων* Ω cf. Wil. || 2 *παραβάλλοντας* g || 5 *οὐδ'* Ω ut Euripidis codd. et hoc fort. iam Plut. legit | *σίδηρος Π* (ut Eur. LP) || 6 *τῶν μελιττῶν Ξ* || 7 *ἐκεῖνο* X *Γ* | *προσαναπιπλ.* gB || 12 *δ'* om. X^1 || 13 *τῶν ἄστρων* X *Γ* | *εἶδος Π* *ἦθος* X *Γ* || 15 *ἀπολλόδωρος* X (sed *ωρο* in ras.) *Γ* ut D. L. Ath. et *Σ*B ad Anth. Pal. *ἀπολλόδοτος Π* || 17 *κεῖνος* X *κεῖνο Π* *κεῖν' Γ* *κλεινὸς* Ath. | *ἐφ' ᾧ* Ω ut Ath. *κεῖν' ἐφ' ὅτῳ* Anth. Pal. et ut vid. D. L. ac sic poeta ipse | *λαμπρὴν* Ω *κλεινὴν* Ath. Anth. Pal. D. L. *κλειτὴν* Anth. Plan. | *ἠγάγετο* X *Γ* *ἤγετο Π* *ἤγαγε* rell. testes || 18 *ὡς ἴσο//ν* X (*ς ι* in ras.) || 19 del. Madv. an *πρόβλημα* ⟨*λύσας*⟩? | *τῶν χωρίων* Proclus, sed cf. 720a || 20 *ἀρχιμήδη Ξ* sed cf. p. 141, 17 | *κατασπῶντες* X || 21 *συνείληφον* X B *συνήλειφον Π*

φασιν ἐκ τῆς ὑπερχύσεως ἐννοήσας τὴν τοῦ στεφάνου C *μέτρησιν οἷον ἔκ τινος κατοχῆς ἢ ἐπιπνοίας ἐξήλατο βοῶν 'εὕρηκα', καὶ τοῦτο πολλάκις φθεγγόμενος ἐβάδιζεν. οὐδενὸς δ' ἀκηκόαμεν οὔτε γαστριμάργου περιπαθῶς οὕτως 'βέβρωκα' βοῶντος οὔτ' ἐρωτικοῦ 'πεφίληκα', μυρίων μυριάκις ἀκολάστων γεγονότων καὶ ὄντων· ἀλλὰ καὶ βδελυττόμεθα τοὺς μεμνημένους δείπνων ἐμπαθέστερον, ὡς ἐφ' ἡδοναῖς μικραῖς καὶ μηδενὸς ἀξίαις ὑπερασμενίζοντας. Εὐδόξῳ δὲ καὶ Ἀρχιμήδει καὶ Ἱππάρχῳ συνενθουσιῶμεν, καὶ Πλάτωνι πειθόμεθα περὶ τῶν μαθημάτων, ὡς ἀμελούμενα δι' ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν 'ὅμως βίᾳ* D *ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται'* (Rep. 528c).

12. *Ταύτας μέντοι τὰς τηλικαύτας καὶ τοσαύτας ἡδονὰς ὥσπερ ἀεννάους ⟨ποταμοὺς⟩ ἐκτρέποντες οὗτοι καὶ ἀποστρέφοντες οὐκ ἐῶσι γεύεσθαι τοὺς πλησιάσαντας αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὺς μὲν 'ἐπαραμένους τὰ ἀκάτια' φεύγειν ἀπ' αὐτῶν κελεύουσι, Πυθοκλέους δὲ πάντες καὶ πᾶσαι δέονται δι' Ἐπικούρου καὶ ἀντιβολοῦσιν, ὅπως οὐ ζηλώσει τὴν ἐλευθέριον καλουμένην παιδείαν· Ἀπελλῆν δέ τινα θαυμάζοντες καὶ ὑπερασπαζόμενοι γράφουσιν ὅτι τῶν μαθημάτων ἀποσχόμενος ἐξ ἀρχῆς καθαρὸν ἑαυτὸν ἐτήρησε. περὶ δὲ τῆς ἱστορίας, ἵνα τὴν ἄλλην ἀνηκοΐαν ἐάσω,* E *παραθήσομαι μόνα τὰ Μητροδώρου, γράφοντος ἐν τοῖς περὶ Ποιημάτων* (fr. 24)· *'ὅθεν μηδ' εἰδέναι φάσκων, μεθ' ὁποτέρων ἦν ὁ Ἕκτωρ, ἢ τοὺς πρώτους στίχους τῆς Ὁμήρου ποιήσεως ἢ πάλιν τὰ ἐν μέσῳ, μὴ ταρβήσῃς.'*

Ὅτι τοίνυν αἱ τοῦ σώματος ἡδοναὶ καθάπερ οἱ ἐτησίαι μαραίνονται μετὰ τὴν ἀκμὴν καὶ ἀπολήγουσιν, οὐ λέληθε τὸν Ἐπίκουρον. διαπορεῖ γοῦν, εἰ γέρων ὁ σοφὸς ὢν καὶ

13—17 Epic. fr. 163 (cf. p. 15d) || **17—19** Epic. fr. 164 || **19—22** Epic. fr. 117 || **27—p. 144, 2** Epic. fr. 21

3 *εὑρηκὼς Π* || **4** *οὔτε Π οὐδὲ* X *Γ* || **6** *γέγονε τῶν καιόντων* X || **9** *ἀρχιμήδη* ex *-ει* ut vid. X[1] *-δηι α* || **10** *πλάτωνα* g || **13** *τηλ. κ. τοσ.*] cf. p. 139, 9. 10 || **14** *ἀενάους* X[corr.] *α* | add. Po. (vit. Sol. 23) ⟨*πηγὰς*⟩ Re. || **17** *καὶ κελ. Γ* | *δὲ*] *καὶ* X *Γ* || **18** *δι'* om. g | *ζηλώσει* g*α*B *-σῃ* O (A e corr.) || **24** *ποιητῶν* Ω corr. Gomperz | *μετὰ ποτέρων Π*

μὴ δυνάμενος πλησιάζειν ἔτι ταῖς τῶν καλῶν ἁφαῖς χαίρει καὶ ψηλαφήσεσιν, οὐ τὰ αὐτὰ μέντοι Σοφοκλεῖ διανοούμενος ἀσμένως ἐκφυγόντι τὴν ἡδονὴν ταύτην ὥσπερ F *ἄγριον καὶ λυττῶντα δεσπότην. ἀλλ' ἔδει γε τοὺς ἀπολαυστικοὺς ὁρῶντας ὅτι πολλὰς ἀφαναίνει τῶν ἡδονῶν τὸ γῆρας 'ἥ τ' Ἀφροδίτη τοῖς γέρουσιν ἄχθεται' κατ' Εὐρι-* 1095 *πίδην* (fr. 23), | *ταύτας μάλιστα συνάγειν τὰς ἡδονάς, ὥσπερ εἰς πολιορκίαν ἄσηπτα σιτία καὶ ἄφθαρτα παρατιθεμένους, εἶτ' ἄγειν ἀφροδίσια τοῦ βίου καὶ μεθεόρτους καλὰς ἐν ἱστορίαις καὶ ποιήμασι διατρίβοντας ἢ προβλήμασι μουσικοῖς καὶ γεωμετρικοῖς. οὐ γὰρ ἂν ἐπῆλθεν αὐτοῖς εἰς νοῦν βαλέσθαι τὰς τυφλὰς καὶ νωδὰς ἐκείνας ψηλαφήσεις καὶ ἐπιπηδήσεις τοῦ ἀκολάστου μεμαθηκόσιν, εἰ μηδὲν ἄλλο, γράφειν περὶ Ὁμήρου καὶ περὶ Εὐριπίδου, ὡς Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης καὶ Δικαίαρχος. ἀλλ' οἶμαι τοιούτων ἐφοδίων μὴ φροντίσαντες, τῆς δ'* B *ἄλλης αὐτῶν πραγματείας ἀτερποῦς καὶ ξηρᾶς, ὥσπερ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν λέγουσιν, οὔσης ἥδεσθαι πάντως ἐθέλοντες, τοῦ δὲ σώματος ἀπαγορεύοντος, αἰσχρὰ καὶ ἄωρα πράττειν ὁμολογοῦσι, τῶν τε προτέρων ἡδονῶν ἀναμιμνήσκοντες ἑαυτοὺς καὶ χρώμενοι ταῖς παλαιαῖς ἀπορίᾳ προσφάτων ὥσπερ τεταριχευμέναις, καὶ νεκρὰς ἄλλας πάλιν καὶ τεθνηκυίας οἷον ἐν τέφρᾳ ψυχρᾷ τῇ σαρκὶ κινοῦντες παρὰ φύσιν καὶ ἀναζωπυροῦντες, ἅτε δὴ μηδὲν οἰκεῖον ἡδὺ μηδὲ χαρᾶς ἄξιον ἔχοντες ἐν τῇ ψυχῇ παρεσκευασμένον.*

13. *Καίτοι τὰ ἄλλα μὲν ὡς ἡμῖν ἐπῆλθεν εἴρηται,* C *μουσικὴν δ' ὅσας ἡδονὰς καὶ χάριτας οἵας φέρουσαν ἀποστρέφονται καὶ φεύγουσι, ⟨καὶ⟩ βουλόμενος οὐκ ἂν τις*

11—26 Epic. p. 343, 21 || **16—18** Epic. p. 358, 1
2 525a 788e (Plat. Rep. 329c) || **6** cf. 285b 786a

2 *μέντοι* Po. *μὲν τῷ* **Ω** *μέντοι τῷ*? Bern. || **5** *ἀφα* lac. 4 lit. g 6 lit. c 16 lit. d *νει Γ* || **8** *περιτιθ. Π*[1] || **22** *νεκρὰς* Madv. Ra. *νεκραῖς* **Ω**, quare *ἄλλας δὲ π. Γ*E || **25** *μηδὲ*] *μετὰ Π* || **27** *ἡμῖν ὡς* g || **28** *δ' ὅσας Π δείσας* X *δ' εἰς τὰς Γ* || **29** add. Bern. *οὐκ ἄν τις οὐδὲ βουλ.* Re. *οὐδὲ βουλ. ἄν τις* Ra.

ἐκλάθοιτο, δι' ἀτοπίαν ὧν Ἐπίκουρος λέγει, φιλοθέωρον μὲν ἀποφαίνων τὸν σοφὸν ἐν ταῖς Διαπορίαις καὶ χαίροντα παρ' ὁντινοῦν ἕτερον ἀκροάμασι καὶ θεάμασι Διονυσιακοῖς, προβλήμασι δὲ μουσικοῖς καὶ κριτικῶν φιλολόγοις ζητήμασιν οὐδὲ παρὰ πότον διδοὺς χώραν, ἀλλὰ καὶ τοῖς φιλομούσοις τῶν βασιλέων παραινῶν στρατιωτικὰ διηγήματα καὶ φορτικὰς βωμολοχίας ὑπομένειν μᾶλλον ἐν τοῖς συμποσίοις ἢ λόγους περὶ μουσικῶν καὶ ποιητικῶν προβλημάτων περαινομένους. ταυτὶ γὰρ ἐτόλμησε D *γράφειν ἐν τῷ περὶ Βασιλείας, ὥσπερ Σαρδαναπάλῳ γράφων ἢ Νανάρῳ τῷ σατραπεύσαντι Βαβυλῶνος. οὐδὲ γὰρ Ἱέρων γ' ἂν οὐδ' Ἄτταλος οὐδ' Ἀρχέλαος ἐπείσθησαν Εὐριπίδην καὶ Σιμωνίδην καὶ Μελανιππίδην καὶ Κράτητας καὶ Διοδότους ἀναστήσαντες ἐκ τῶν συμποσίων κατακλῖναι Κάρδακας καὶ Ἀγριάνας μεθ' ἑαυτῶν καὶ Καλλίας γελωτοποιοὺς καὶ Θρασωνίδας τινὰς καὶ Θρασυλέοντας, ὀλολυγμοὺς καὶ κροτοθορύβους ποιοῦντας. εἰ δὲ Πτολεμαῖος ὁ πρῶτος συναγαγὼν τὸ μουσεῖον τούτοις ἐνέτυχε τοῖς καλοῖς καὶ βασιλικοῖς παραγγέλμασιν,* E *ἆρ' οὐκ ἂν εἶπε 'τοῖς Σαμίοις, ὦ Μοῦσα, τίς ὁ φθόνος;' Ἀθηναίων γὰρ οὐδενὶ πρέπει ταῖς Μούσαις οὕτως ἀπεχθάνεσθαι καὶ πολεμεῖν,*

'ὅσσα δὲ μὴ πεφίληκε Ζεύς, ἀτύζονται βοὰν
Πιερίδων ἀίοντα' (Pind. Pyth. 1,13).

τί λέγεις, ὦ Ἐπίκουρε; κιθαρῳδῶν καὶ αὐλητῶν ἕωθεν ἀκροασόμενος εἰς τὸ θέατρον βαδίζεις, ἐν δὲ συμποσίῳ

1—5 Epic. fr. 20 || **4—10** Epic. fr. 5 || **17** Epic. fr. 143 (1117a 1091c 45f)
20 versu ignoti poetae usus Epicurum ut 'Samium', non verum Atheniensem illudit || **23** 167c 746b || **25**sqq. Aristot. fr. 99 Aristoxenos fr. 127 Wehrli

4 *κριτικὸν* X *κριτικοῖς* *Γ* || **6** *στρατηγικὰ* Ω corr. Mez., cf. v. 16 || **11** *Νανάρῳ*] cf. Nic. Dam. FGrHist. 90 F 4 *Ἄνναρον* Ctesias ap. Athen. 530d || **12** *γ' ἂν* *Ξ* *γοῦν* *Γ* | *ἀρχελλίων* X *ἀρχέλων* (*-ελῶν* d) *Γ* || **13** *καὶ*[3] om. *Γ* || **14** 'quis ille *Διόδοτος*?' Wil. || **15** *κόρδακας* *Γ* || **19** *συνέτυχε* Ω corr. Cob. || **23** *ὅσα* EB || **23—25** *βοᾶν. περιδονέοντα τί* Ω

*Θεοφράστου περὶ συμφωνιῶν διαλεγομένου καὶ Ἀριστο-
ξένου περὶ μεταβολῶν καὶ Ἀριστοτέλους περὶ Ὁμήρου τὰ
ὦτα καταλήψῃ ταῖς χερσὶ δυσχεραίνων καὶ βδελυττόμε-
νος; εἶτ' οὐκ ἐμμελέστερον ἀποφαίνουσι τὸν Σκύθην*
F *Ἀτέαν, ὃς Ἰσμηνίου τοῦ αὐλητοῦ ληφθέντος αἰχμαλώτου
καὶ παρὰ πότον αὐλήσαντος ὤμοσεν ἥδιον ἀκούειν τοῦ
ἵππου χρεμετίζοντος; οὐχ ὁμολογοῦσι δὲ τῷ καλῷ πολε-
μεῖν τὸν ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πόλεμον, εἰ μηδεμία
ἡδονὴ πρόσεστι; τί σεμνὸν καὶ καθάριον ἀσπάζονται καὶ*
1096 *ἀγαπῶσιν; | οὐκ ἦν δὲ πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν ἐπιεικέστερον
μύρα καὶ θυμιάματα δυσχεραίνειν ὡς κάνθαροι καὶ γῦπες
ἢ κριτικῶν καὶ μουσικῶν λαλιὰν βδελύττεσθαι καὶ φεύ-
γειν; ποῖος γὰρ ἂν αὐλὸς ἢ κιθάρα διηρμοσμένη πρὸς
ᾠδὴν ἢ τίς χορός 'εὐρύοπα κέλαδον ἀκροσόφων ἀγνύμε-
νον διὰ στομάτων' φθεγγόμενος οὕτως εὔφρανεν Ἐπί-
κουρον καὶ Μητρόδωρον, ὡς Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον
καὶ Δικαίαρχον καὶ Ἱερώνυμον οἱ περὶ χορῶν λόγοι καὶ
διδασκαλιῶν καὶ τὰ [δι'] αὐλῶν προβλήματα καὶ ῥυθμῶν
καὶ ἁρμονιῶν; οἷον διὰ τί τῶν ἴσων αὐλῶν ὁ στενότερος
⟨ὀξύτερον, ὁ δ' εὐρύτερος⟩ βαρύτερον φθέγγεται· καὶ*
B *διὰ τί, τῆς σύριγγος ἀνασπωμένης, πᾶσιν ὀξύνεται τοῖς
φθόγγοις, κλινομένης δὲ πάλιν βαρύνεται, καὶ συναχθεὶς
πρὸς τὸν ἕτερον ⟨βαρύτερον⟩, διαχθεὶς δ' ὀξύτερον ἠχεῖ·
καὶ τί δήποτε τῶν θεάτρων ἂν ἄχυρα τῆς ὀρχήστρας*

7—10 Epic. fr. 512
5 334b 174e || **11** 710e 1058a || **13**sqq. 133e 713b || **14** fr. mel. chor. adesp. 14 D. Pindari? || **21** von Jan RE II 2417

2 *περὶ*[1] om. *ΧΓ* | *Ἀριστοτέλους* Nauck (cf. p 144, 15) *ἀριστοφάνους* (*-ης* X) | *ὅμηρον* X || **3** *καταλείψῃ* X || **5** *ἀτέαν Π* (ut 174e o*Π* G) *ἀττέαν* **O** *ἀντέας* 334b 174e | *ἀμι(ει Π)νίου* **Ω** ut 334b *Ψ*JS | *αὐλητοῦ* om. *ΧΓ* || **8** *μηδεμία* (vel *μὴ*) Po. sec. Epic. fr. 512 (cf. 70) *μηδὲ* **Ω** *δὲ μὴ* vulgo, ut *εἰ κτλ.* *πρότασις* sit enuntiati *τί κτλ.* || **9** *καθάριον, ἦν* gc || **13** *διηρμοσμένον* X || **14** *ἀγνυμένων Π* || **16** *ὡς . . . Δικαίαρχον* om. *Γ* **17** *καὶ ἱερ. καὶ δικ. Π* || **18** *διδασκαλίαι Π* | del. Po. *περὶ αὐλῶν* Wy. *διαυλιῶν* Re. *διαυλίων* Ap. || **20** add. Ra. || **22** *κλινουμένοις* X | *βαρύνει* **Ω** corr. Ra. || **23** *τὸν* om. g | *βαρ.* add. Xyl. | *διδαχθεὶς* cd *διασχεθεὶς* Madv.

κατασκεδάσης, ὁ ἦχος τυφλοῦται, καὶ χαλκοῦν Ἀλέξανδρον ἐν Πέλλῃ βουλόμενον ποιῆσαι τὸ προσκήνιον οὐκ εἴασεν ὁ τεχνίτης ὡς διαφθεροῦντα τῶν ὑποκριτῶν τὴν φωνήν· καὶ τί δήποτε τῶν γενῶν διαχεῖ τὸ χρωματικόν, ἡ δ' ἁρμονία συνίστησιν. ἤθη δὲ ποιητῶν καὶ πλάσματα καὶ διαφοραὶ χαρακτήρων καὶ λύσεις ἀποριῶν ἐν τῷ πρέποντι καὶ γλαφυρῷ τὸ οἰκεῖον ἅμα καὶ πιθανὸν ἔχουσαι C *τὸ τοῦ Ξενοφῶντος· ἐκεῖνο μοι δοκοῦσι* (Cyn. 5, 33) *καὶ τὸν ἐρῶντα ποιεῖν ἐπιλανθάνεσθαι· τοσοῦτον ἡδονῇ κρατοῦσιν.*

14. *Ἧς οὐ μέτεστι τούτοις, ὡς δέ φασιν οὐδὲ βούλονται μετεῖναι· κατατείναντες δὲ τὸ θεωρητικὸν εἰς τὸ σῶμα καὶ κατασπάσαντες ὥσπερ μολιβδίσι ταῖς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαις οὐδὲν ἀπολείπουσιν ἱπποκόμων ἢ ποιμένων χόρτον ἢ καλάμην ἤ τινα πόαν προβαλλόντων, ὡς ταῦτα βόσκεσθαι καὶ τρώγειν προσῆκον αὐτῶν τοῖς θρέμμασιν. ἢ γὰρ οὐχ οὕτως ἀξιοῦσι τὴν ψυχὴν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς κατασυβωτεῖν, ὅσον ἐλπίσαι τι περὶ σαρκὸς ἢ* D *παθεῖν ἢ μνημονεῦσαι χαίρουσαν, οἰκεῖον δὲ μηδὲν ἡδὺ μηδὲ τερπνὸν ἐξ αὑτῆς λαμβάνειν μηδὲ ζητεῖν ἐῶντες; καίτοι τί γένοιτ' ἂν ἀλογώτερον ἢ δυοῖν ὄντοιν, ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος πέφυκε, σώματος καὶ ψυχῆς, ψυχῆς δὲ τάξιν ἡγεμονικωτέραν ἐχούσης, σώματος μὲν ἴδιόν τι καὶ κατὰ φύσιν καὶ οἰκεῖον ἀγαθὸν εἶναι, ψυχῆς δὲ μηθέν, ἀλλὰ τῷ σώματι καθῆσθαι προσβλέπουσαν αὐτὴν καὶ τοῖς μὲν*

12—20 Epic. fr. 429 || **12—14** Plat. Rep. 519a (Hel. iud. p. 220)

17 in *γὰρ* des. X (fol. 307) prima manus, cf. praef. p. VII

1 *ὁ ἦχος* Po. sec. Re. (*ἡ χοῦν, ὁ ἦχος*) cf. praefat. *'ηοχάος* X *κοχάος Γ ἡ χοῦν ὁ λαὸς Π* || **4** sic *Π δήποτε* lac. fere 5 lit. *γενῶν* X*Γ* | cf. *τὰ μελῳδούμενα γένη* 744c al. || **5** *συνίσταται* cd | *καὶ πλασμάτων διαφοραὶ* g || **7** *γλαφυρῶν Γ* || **9** *ἔρωτα* Ω (sed acc. del. g) corr. Cob. ex Xenophonte (an *ἐρῶντά του*?) | *ἡδονῆς* cd*Π* || **10** *κρατούσης Π* || **11** *ὡς δὲ* g *οὐδὲ* O | *φησὶν* g om. cd[1] in lac. 4 lit. || **12** *δὲ* om. g || **15** *καλάμους* X*Γ* | *προβαλόντων* X*Γ* || **16** *προσῆκεν* g || **17** *ἡ Π* || **18** *ἐλπὶς ἔτι περὶ Γ* || **19** *μηδὲν*] *μὴ δὲ Γ* || **20** *αὐτῆς ς αὐτοῦ* Ω || **21** *ἢ*] *ἢ εἰ* XaE *εἰ* AB || **24** *τῷ* om. g || **25** *αὐτῆς* X | *μὲν* om. *Ξ*

*τοῦ σώματος πάθεσιν ἐπιμειδιῶσαν καὶ συνηδομένην καὶ
συγχαίρουσαν, αὐτὴν δ' ἀκίνητον ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπαθῆ
καὶ μηδὲν αἱρετὸν ἔχουσαν μηδ' ὀρεκτὸν ὅλως μηδὲ χαρ-*
E *τόν; ἢ γὰρ ἁπλῶς ἀποκαλυψαμένους ἔδει σαρκοποιεῖν
τὸν ἄνθρωπον ὅλον, ὥσπερ ἔνιοι ποιοῦσι τὴν τῆς ψυχῆς
οὐσίαν ἀναιροῦντες, ἢ δύο φύσεις ἐν ἡμῖν διαφόρους ἀπο-
λιπόντας ἴδιον ἀπολιπεῖν ἑκατέρας καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν
καὶ οἰκεῖον καὶ ἀλλότριον· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῶν αἰσθή-
σεων ἑκάστη πρὸς ἴδιόν τι πέφυκεν αἰσθητόν, εἰ καὶ πάνυ
συμπαθοῦσιν ἀλλήλαις. ἔστι δὲ τῆς ψυχῆς ἴδιον αἰσθητή-
ριον ὁ νοῦς, ᾧ μηθὲν οἰκεῖον ὑποκεῖσθαι, μὴ θέαμα μὴ
κίνημα μὴ πάθος συγγενὲς οὗ τυγχάνουσα χαίρειν πέ-
φυκε, πάντων ἀλογώτατόν ἐστιν· εἰ μή τι νὴ Δία λέληθα*
F *συνεπισυκοφαντῶν τοὺς ἄνδρας.'*

15. *Κἀγὼ πρὸς αὐτόν 'οὐχ ἡμῖν γε κριταῖς' ἔφην,
'ἀλλὰ πάσης ἀφεῖσαι τῆς ἐπηρείας, ὥστε θαρρῶν τὰ
λοιπὰ τοῦ λόγου πέραινε.' 'πῶς;' εἶπεν· 'οὐ γὰρ Ἀριστό-
δημος ἡμᾶς, εἰ σὺ παντάπασιν ἀπηγόρευκας, διαδέξεται;'* |
1097 *'πάνυ μὲν οὖν' εἶπεν ὁ Ἀριστόδημος, 'ὅταν ἀποκάμῃς
ὥσπερ οὗτος· ἔτι δ' ἀκμάζων, ὦ μακάριε, χρῆσαι σεαυτῷ,
[καὶ] μὴ δοκῇς ἀπομαλθακίζεσθαι.' 'καὶ μήν' ὁ Θέων
εἶπε 'πάνυ ῥᾴδιόν ἐστι τὸ λειπόμενον· λείπεται δὲ τὸ πρα-
κτικὸν ὅσας ἡδονὰς ἔχει διελθεῖν. αὐτοὶ δὲ δήπου λέγου-
σιν ὡς τὸ εὖ ποιεῖν ἥδιόν ἐστι τοῦ ⟨εὖ⟩ πάσχειν. εὖ δὲ
ποιεῖν ἔστι μὲν ἀμέλει καὶ διὰ λόγων, τὸ δὲ πλεῖστον ἐν
πράξει καὶ μέγιστον, ὡς τοὔνομα τῆς εὐεργεσίας ὑφηγεῖ-
ται καὶ μαρτυροῦσιν αὐτοί. μικρῷ γὰρ ἔμπροσθεν ἠκούο-*

23—27 Epic. fr. 544 (cf. p. 778c 786b)
1 1092d || 5 1112e 1119ab De lib. et aegr. 5

4 *σαρκοπό* 2—3 lit. *τὸν* cd || **5** *τῆς ψυχῆς*] *ψυχικὴν Ξ* || **8** *ἀμέλει ἑκάστη* (hiatus!) *τῶν αἰσθήσεων Γ* || **9** *εἰ* om. *Ξ* || **10** *ἐμπαθοῦσιν* Ω corr. *ς* || **13. 14** *λέληθας συνεπισυκοφαντῶν* ('calumnias immiscens iustis opprobriis') *Γ λελήθασιν ἔνιοι συκοφαντοῦντες Ξ* corr. Bern., cf. v. 16 || **18** *ἡμᾶς* om. g || **21** del. Po. *ὡς* Bern. || **24** *ἥδιον*] *ἥδιστον* X | add. Bern. cf. 778c || **27** *αὐτοί*] *αὐτοῖς Γ*

μεν' ἔφη 'τούτου λέγοντος, οἵας φωνὰς ἀφῆκεν Ἐπίκουρος, οἷα δὲ γράμματα τοῖς φίλοις ἔπεμψεν, ὑμνῶν καὶ B *μεγαλύνων Μητρόδωρον, ὡς εὖ τε καὶ νεανικῶς ἐξ ἄστεως ἅλαδε κατέβη Μιθρῇ τῷ Σύρῳ βοηθήσων, καὶ ταῦτα πράξαντος οὐθὲν τότε τοῦ Μητροδώρου. τίνας οὖν οἰόμεθα καὶ πηλίκας ἡδονὰς εἶναι τὰς Πλάτωνος, ὁπηνίκα Δίων ὁρμήσας ἀπ' αὐτοῦ κατέλυσε Διονύσιον καὶ Σικελίαν ἠλευθέρωσε; τίνας δ' Ἀριστοτέλους, ὅτε τὴν πατρίδα κειμένην ἐν ἐδάφει πάλιν ἀνέστησε καὶ κατήγαγε τοὺς πολίτας; τίνας δὲ Θεοφράστου καὶ Φαινίου τοὺς τῆς πατρίδος ἐκκοψάντων τυράννους; ἰδίᾳ μὲν γὰρ ὅσοις ἐβοήθησαν ἀνδράσιν, οὐ πυροὺς διαπέμποντες οὐδ' ἀλφίτων* C *μέδιμνον, ὡς Ἐπίκουρος ἐνίοις ἔπεμψεν, ἀλλὰ φεύγοντας διαπραξάμενοι κατελθεῖν καὶ δεδεμένους λυθῆναι καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐστερημένους ἀπολαβεῖν, τί ἂν λέγοι τις ὑμῖν ἀκριβῶς εἰδόσιν; ἀλλὰ τὴν ἀτοπίαν οὐδὲ βουλόμενον ἔστι τοῦ ἀνθρώπου παρελθεῖν, τὰς μὲν Θεμιστοκλέους καὶ Μιλτιάδου πράξεις ὑπὸ πόδας τιθεμένου καὶ κατευτελίζοντος, ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲ ταυτὶ τοῖς φίλοις γράφοντος· 'δαιμονίως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπεμελήθητε ἡμῶν τὰ περὶ τὴν τοῦ σίτου κομιδὴν καὶ οὐρανομήκη σημεῖα ἐνδέδειχθε τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας.' ὥστ', εἴ τις ἐξεῖλε τὸ σιτάριον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ φιλοσόφου,* D *δόξαν ἂν παραστῆσαι τὰ ῥήματα τῆς χάριτος ὡς ὑπὲρ*

1—5 Epic. fr. 194 cf. Adv. Col. **33** || **11—16** Epic. p. **346, 29** || **16—22** Epic. fr. 183. 559
6 sqq. sec. 1126cf

5 *τος οὐθὲν* **8** *ὅτε τὴν* (cf. g!) **10** *τίνας . . . φαινίου* **12** (*ἐβοήθει!*) *σαν ἀνδράσιν* om. cd¹ ut p. 128, 19sqq. **16** *ἀκριβῶς εἰ* c
14 post *κατελθεῖν* inc. nova manus in d, non iam notata cf. praef. p. VII. hinc ergo *Γ* = gc

1 *ἔφη* om. *Γ* || **2** *οἵας* (falso iteratum) *δὲ γραμμάτων φίλων ἔπ.* *Γ* || **3. 4** *ἄστεος ἀλλὰ συνέβη* Ω corr. Wy. || **4** *μίθρω* Ω *μίθρῃ* 1126e cf. Epicurea p. 413 || **8** *ὅτε* om. g || **10** *δὲ* om. g | *φεινίου* g *φειδίου* Ξ corr. Ra. (*Φανίου*) cf. Laqueur RE XIX 1566 || **12** *ἀνδράσιν*] *ἄδραστος* g | *πῦρ* *Γ* || **15** *λέγῃ* g || **17** *τὰς*] *τοῦ* *Γ* || **18** *πόδα* *Γ*B || **19** *αὑτοῦ* *Π* || **20** *δαίως* (*δάιόν* c) Ω corr. Us. || **24** *ὡς τῆς χάριτος* Ha.

τῆς Ἑλλάδος ὅλης ἢ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἐλευθερωθέντος ἢ σωθέντος γραφομένης.

16. Ὅτι μὲν οὖν καὶ πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς ἡ φύσις δεῖται χορηγίας πολυτελοῦς καὶ οὐκ ἔστιν ἐν μάζῃ καὶ φακῇ τὸ ἥδιστον, ἀλλ' ὄψα καὶ Θάσια καὶ μύρα 'καὶ πεπτὰ καὶ κροτητὰ τῆς ξουθοπτέρου πελάνῳ μελίσσης ἀφθόνως δεδευμένα' (Eur. fr. 467) ζητοῦσιν αἱ τῶν ἀπολαυστικῶν ὀρέξεις, καὶ πρός γε τούτοις εὐπρεπεῖς καὶ νέας γυναῖκας, οἷα Λεόντιον καὶ Βοίδιον καὶ Ἡδεῖα καὶ
E Νικίδιον ἐνέμοντο περὶ τὸν κῆπον, ἀφῶμεν. ταῖς μέντοι τῆς ψυχῆς χαραῖς ὁμολογουμένως μέγεθος ὑποκεῖσθαι δεῖ πράξεων καὶ κάλλος ἔργων ἀξιολόγων, εἰ μέλλουσι μὴ διάκενοι μηδ' ἀγεννεῖς καὶ κορασιώδεις ἀλλ' ἐμβριθεῖς ἔσεσθαι καὶ βέβαιοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς. τὸ δὲ † περὶ τοῦ πρὸς εὐπαθείας ἐπαίρεσθαι ναυτῶν δίκην ἀφροδίσια ἀγόντων καὶ μέγα φρονεῖν, 'ὅτι νοσῶν νόσον ἀσκίτην τινὰς ἑστιάσεις φίλων συνῆγε καὶ οὐκ ἐφθόνει τῆς προσαγωγῆς τοῦ ὑγροῦ τῷ ὕδρωπι καὶ τῶν ἐσχάτων Νεοκλέους λόγων
F μεμνημένος ἐτήκετο τῇ μετὰ δακρύων ἰδιοτρόπῳ ἡδονῇ', ταῦτ' οὐδεὶς ἂν ὑγιαινόντων εὐφροσύνας ἀληθεῖς ἢ χαρὰς ὀνομάσειεν, ἀλλ' εἴ τις ἔστι καὶ ψυχῆς Σαρδάνιος γέλως, ἐν τούτοις ἔστι τοῖς παραβιασμοῖς καὶ κλαυσιγέλωσιν. εἰ δ' οὖν ταῦτα φήσει τις εὐφροσύνας καὶ χαράς, σκόπει τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἡδονῶν ἐκείνων· |

1098 'ἡμετέραις βουλαῖς Σπάρτη μὲν ἐκείρατο δόξαν'

3—10 Epic. fr. 467 || **9** cf. D. L. X 7 || **14—21** Epic. fr. 190. 186 Bignone, L'Aristotele perduto II 170 Metrod. fr. 46
21 Philipp RE I A 2495 cf. B. ph. W. 1916, 949 || **25** Paus. IX 15, 6 Preger 161

5 φακῇ Ξ φυγῇ Γ || **6** πελαμελίσσης X πελανομελίσσης Π || **9** οἷα adverb. ut v. Alex. 42 al. οἷαι Madv. Ra. || **10** νικήδειον Ξ κενίδιον Γ corr. Ra. ex D. L. || **11** δὴ c || **14** περὶ τοῦ] περιττῶς Kron. Ἐπικούρου Wy. sed comparationi acumen redditurus suppl. περι⟨γενόμενον ἐκ⟩ τοῦ ⟨πλοῦ⟩ Po. cf. 1090e || **15** πρὸς εὐπαθείας Ξ πρὸς εὐπαθῆ Γ εὐπαθείαις Kron. | αὐτῶν Γ || **16** νοσῶν ὅσον ἀσκεῖ τινὰς (τινὲς c) Γ νόσω νοσῶν ἀσκεῖ τίνας Ξ corr. Bern. || **18** ἐσχάτως X || **20** ὑγιαίνων Ξ || **21** ἔστι om. Γ | σαρδιανὸς Ω cf. 169d || **22** καυσιγ. Γ || **25** σπάρτα Ω -η Paus.

καί

'οὗτός τοι Ῥώμης ὁ μέγας, ξένε, πατρίδος ἀστήρ'

καί

'δίζω, ἤ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον.'

ὅταν δὲ λάβω τὰ Θρασυβούλου καὶ Πελοπίδου πρὸ ὀφθαλμῶν κατορθώματα καὶ τὸν ἐν Πλαταιαῖς Ἀριστείδην ἢ τὸν ἐν Μαραθῶνι Μιλτιάδην, ἐνταῦθα κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII 139) 'ἐξείργομαι' γνώμην εἰπεῖν, ὅτι τῷ πρακτικῷ βίῳ τὸ ἡδὺ πλέον ἢ τὸ καλόν ἐστι. μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ Ἐπαμεινώνδας εἰπών, ὥς φασιν, ἥδιστον αὐτῷ γενέσθαι τὸ τοὺς τεκόντας ζῶντας ἐπιδεῖν τὸ ἐν Λεύκτροις τρόπαιον αὐτοῦ στρατηγοῦντος. παραβάλωμεν οὖν τῇ Ἐπαμεινώνδου μητρὶ τὴν Ἐπικούρου, χαίρουσαν ὅτι B τὸν υἱὸν ἐπεῖδεν εἰς τὸ κηπίδιον ἐνδεδυκότα καὶ κοινῇ μετὰ τοῦ Πολυαίνου παιδοποιούμενον ἐκ τῆς Κυζικηνῆς ἑταίρας. τὴν μὲν γὰρ Μητροδώρου μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ὡς ὑπερέχαιρον ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ ⟨καὶ⟩ ταῖς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀντιγραφαῖς, ἐκ τῶν βιβλίων δήπου δῆλόν ἐστιν. 'ἀλλ' ἡδέως τε βεβιωκέναι καὶ βρυάζειν καὶ καθυμνεῖν τὸν ἑαυτῶν βίον ἐκκραυγάζοντες λέγουσι.' καὶ γὰρ οἱ θεράποντες ὅταν Κρόνια δειπνῶσιν ἢ Διονύσια κατ' ἀγρὸν ἄγωσι περιιόντες, οὐκ ἂν αὐτῶν τὸν ὀλολυγμὸν ὑπομείναις καὶ τὸν θόρυβον, ὑπὸ χαρμονῆς καὶ ἀπειρο- C καλίας τοιαῦτα ποιούντων καὶ φθεγγομένων

'κλίθητι καὶ πίωμεν· οὐ καὶ σιτία
πάρεστιν; ὦ δύστηνε, μὴ σαυτῷ φθόνει.'
οἱ δ' εὐθὺς ἠλάλαξαν, ἐν δ' ἐκίρνατο

16 Metrod. fr. 29 || 19. 20 Epic. fr. 605 Metrod. fr. 49

2 vit. Marc. 30 Preger 168 || 4 Herod. I 65 cf. 1103a || 10 193a 786d vit. Cor. 4 || 25—p. 152, 4 Com. ad. 1203 (III p. 604) Trag. ad. 418 Bignone, L'Aristotele perd. II 233 Alexidi tribuens

2 οὗτός τοι Ξ οὗτοι Γ | ῥώμης vit. Marc. ῥώμας | ξεῖνε Γ | πατρίδας g || 4 ἠὲ θεόν σε Γ || 7 ἢ ... Μιλτιάδην om. Γ || 9 ἔνεστιν Cob. || 11 τεκ.] γονεῖς Ξ || 12 οὖν om. X || 17 add. Wy. || 19 τε om. g | βριάζειν Ξ || 20 αὑτῶν Ξ || 21 κατ' ἀγορὰν X || 25 κλίθητι καὶ Meineke ex Eur. fr. 691 τί κάθῃ καὶ Ω τί κάθῃ, Σίκων Bignone | σῖτα Ω corr. Bergk || 27 οὐδ' εὐθὺς ἤλλαξεν Γ

οἶνος· φέρων δὲ στέφανον ἀμφέθηκέ τις·
ὑμνεῖτο δ' αἰσχρῶς κλῶνα πρὸς καλὸν δάφνης
ὁ Φοῖβος οὐ προσῳδά· † τήν τ' ἐναύλιον
ὠθῶν τις ἐξέκλαγξε † σύγκοιτον φίλην.'

ἦ γὰρ οὐ τούτοις ἔοικε τὰ Μητροδώρου πρὸς τὸν ἀδελ-
φὸν γράφοντος (fr. 41)· *'οὐδὲν δεῖ σῴζειν τοὺς Ἕλληνας*
οὐδ' ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνων παρ' αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ'
ἐσθίειν καὶ πίνειν οἶνον, ὦ Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ
D *γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως.' καὶ πάλιν πού φησιν ἐν τοῖς*
αὐτοῖς γράμμασιν ὡς 'καὶ ἐχάρην καὶ ἐθαρσυνάμην, ὅτι
ἔμαθον παρ' Ἐπικούρου ὀρθῶς γαστρὶ χαρίζεσθαι' (fr. 42)·
καί 'περὶ γαστέρα γάρ, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, τὸ
ἀγαθόν' (fr. 40). (17.) *καὶ γὰρ ὅλον οἱ ἄνθρωποι τῆς*
ἡδονῆς τὸ μέγεθος καθάπερ κέντρῳ καὶ διαστήματι τῇ
γαστρὶ περιγράφουσι, λαμπρᾶς δὲ καὶ βασιλικῆς καὶ φρό-
νημα ποιούσης μέγα καὶ φῶς καὶ γαλήνην ἀληθῶς εἰς
ἅπαντας ἀναχεομένην χαρᾶς οὐκ ἔστι μετασχεῖν βίον ἀν-
έξοδον καὶ ἀπολίτευτον καὶ ἀφιλάνθρωπον καὶ ἀνενθου-
σίαστον εἰς τιμὴν καὶ χάριν ἀνελομένους. οὐ γάρ τι φαῦ-
E *λον ἡ ψυχὴ καὶ μικρὸν οὐδ' ἀγεννές ἐστιν οὐδ' ὥσπερ οἱ*
πολύποδες ἄχρι τῶν ἐδωδίμων ἐκτείνει τὰς ⟨πλεκτάνας
τῆς⟩ ἐπιθυμίας, ἀλλὰ ταύτην μὲν ὀξύτατος ἀποκόπτει

10. 11 et **13—15** Epic. fr. 409
12 pluribus eadem Athen. 280a || **14** cf. notam ad 513c || **16** 321d || **20** cf. 978f 965f 1059e C. in Hes. O. D. 524

1 *χῖος* in mg. g (estne *οἶνος* glossa?) || **2** *κλῶνα* Ξ *καλωνᾶ* Γ || **3. 4** *τήν τ' ἐναύλιον ὠθῶν τις ἐξέκλαγξε* (*γ* eras. in *A* *ἐξέκλαξε* E) Ξ *τήν τε ναυλίων ὄθον* (*ὀθον* c) *τίς* (*τὶς* c) *ἐξέκλαζε* Γ *τήν τ' ἐναύλιον* (= stabulariam) *ποθῶν* (sic ut vid. etiam Wil.) *τις ἐξέκλαγξε* (Eur. Ion 1204)? *τὴν δ' ἐναύλιον ὠθῶν τις ἐξέκλαξε* (cl. vix recte Theocr. 15, 77) Bignone p. 235 *τήν τ' ἐν αὐλίῳ νόθον τις ἐξέκλαζε* Bern. || **4** *σύγκ. ἢ φίλαν* Γ || **8** *οἶνον, ὦ*] *οἴνω* Ξ *οἶνον* Γ || **9** *καὶ*[1] om. Γ || **10** *ἐθάρσυνα μὴ* Γ || **11** *παρ'*] *περὶ* Ξ (corr. E) || **12. 13** *τὸ ἀγαθὸν καὶ ἔωλον* (*ἔωλον* g) *οἱ* Ω *καὶ ὅλον* Amyot *καὶ τὸ ὅλον* Bern. *καὶ γὰρ ὅλον* Po. *ἔωλον* teneri non potest, nisi magna lacuna statuitur cf. 686c || **13** *καὶ τῆς* Γ || **17** *ἀναχεομένη* Γ | *οὐκ ἔστι* om. Γ || **19** *ἀνθελ.* Cast. || **20** *ψυχὴ* Xyl. *τύχη* || **21** add. Po. sec. Doe. qui *τὰς ἐπιθυμίας ⟨πλεκτάνας⟩* cf. 61c

κόρος ἀκαρὲς ὥρας μόριον ἀκμάσασαν, τῶν δὲ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῶν καὶ τὴν ἐπὶ τῷ καλῷ τιμὴν καὶ χάριν ‘οὐκ ἔστιν αὐτῶν μέτρον ὁ τοῦ βίου χρόνος’, ἀλλὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐπιδραττόμενον τὸ φιλότιμον καὶ φιλάνθρωπον ἐξαμιλλᾶται ταῖς πράξεσι καὶ ταῖς χάρισιν ἡδονὰς ἀμηχάνους ἐχούσαις, ἃς οὐδὲ φεύγοντες οἱ χρηστοὶ διαφεύγειν δύνανται, πανταχόθεν αὐτοῖς ἀπαντώσας καὶ περιεχομένας, ὅταν εὐφραίνωσι πολλοὺς εὐεργετοῦντες,

‘ἐρχόμενον δ’ ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὣς εἰσορόωσιν’ (ϑ 173). F

ὁ γὰρ οὕτω διαθεὶς ἑτέρους, ὥστε καὶ χαίρειν καὶ γάνυσθαι καὶ ποθεῖν ἅψασθαι καὶ προσαγορεῦσαι, δῆλός ἐστι καὶ τυφλῷ μεγάλας ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ καρπούμενος ἡδονάς. | ὅθεν οὐδὲ κάμνουσιν ὠφελοῦντες οὐδ’ ἀπαγορεύουσιν, 1099 ἀλλὰ τοιαύτας αὐτῶν ἀκούομεν φωνάς ‘πολλοῦ σε θνητοῖς ἄξιον τίκτει πατήρ’ καί ‘μή γε παυσώμεσθα δρῶντες εὖ βροτούς’ (Trag. adesp. 410). καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄκρως ἀγαθῶν λέγειν; εἰ γάρ τινι τῶν μέσως φαύλων μέλλοντι θνήσκειν ὁ κύριος, ἤτοι θεὸς ἢ βασιλεύς, ὥραν ἐπιδοίη μίαν, ὥστε χρησάμενον αὐτῇ πρός τινα καλὴν πρᾶξιν ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν εὐθὺς τελευτᾶν, τίς ἂν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ βούλοιτο μᾶλλον Λαΐδι συγγενέσθαι καὶ πιεῖν οἶνον Ἀριούσιον ἢ κτείνας Ἀρχίαν ἐλευθερῶσαι τὰς Θήβας; ἐγὼ μὲν οὐδένα νομίζω. καὶ γὰρ τῶν μονομάχων B ὁρῶ τοὺς μὴ παντάπασι θηριώδεις ἀλλ’ Ἕλληνας, ὅταν εἰσιέναι μέλλωσι, προκειμένων πολλῶν ἐδεσμάτων καὶ πολυτελῶν ἥδιον τὰ γύναια τοῖς φίλοις ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ

2 Com. adesp. 1241 (III p.614) || 14. 15 hinc 791d

1 ἀκμασάντων δὲ Ω corr. Duebn. || 3 ὁ om. Ξ || 5 ἡδονὴν ἀμήχανον Ξ || 7 περιχεομένας Wy., sed cf. v. 11 || 10 γάνν. Ω || 15 μή τι π. 791d | παυσώμεσθα Duebn. -σώμεθα Ω (X?) -σαίμεθα 791d ‘καὶ fort. poetae verbis addendum’ Nauck; an καί ‘⟨καὶ⟩ μή γε’? || 17 μέσως = ‘non ἄκρως’ cf. τῶν μετρίως κακῶν 168f, p. 159, 7 (1062c) || 19 χρησόμενον Ξ | τινα Xyl. τὴν || 20 ἢ om. Γ | τί Ξ || 22 ἀργίαν Γ || 23 θήβας] ἀθήνας Ξ || 24 ἀλλ’ Ἕλληνας qui ab inhumano gladiatorum certamine natura abhorrent || 25 εἰσεῖναι Γ || 26 ἐν . . . τούτῳ post ἥδιον Ξ

παρακατατιθεμένους καὶ τοὺς οἰκέτας ἐλευθεροῦντας ἢ τῇ γαστρὶ χαριζομένους.

Ἀλλὰ καί, εἴ τι μέγα περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονάς, κοινόν ἐστι δήπου τοῦτο τοῖς πρακτικῶν πράγμασι· καὶ γὰρ 'σῖτον ἔδουσιν' καὶ 'πίνουσιν αἴθοπα οἶνον' καὶ μετὰ φίλων ἑστιῶνται πολύ γ' οἶμαι προθυμότερον ἀπὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἔργων, ὡς Ἀλέξανδρος καὶ Ἀγησίλαος C *καὶ νὴ Δία Φωκίων καὶ Ἐπαμεινώνδας, ἢ καθάπερ οὗτοι πρὸς πῦρ ἀλειψάμενοι καὶ τοῖς φορείοις ἀτρέμα διασεισθέντες, ἀλλὰ καταφρονοῦσι τούτων ἐν ἐκείναις ταῖς μείζοσιν ὄντες. τί γὰρ ἂν λέγοι τις Ἐπαμεινώνδαν οὐκ ἐθελήσαντα δειπνεῖν, ὡς ἑώρα πολυτελέστερον τῆς οὐσίας τὸ δεῖπνον, ἀλλ' εἰπόντα πρὸς τὸν φίλον 'ἐγώ σ' ᾤμην θύειν οὐχ ὑβρίζειν'; ὅπου καὶ Ἀλέξανδρος ἀπεώσατο τῆς Ἄδας τοὺς μαγείρους αὐτὸς εἰπὼν ἔχειν ἀμείνονας ὀψοποιούς, πρὸς μὲν ἄριστον τὴν νυκτοπορίαν πρὸς δὲ δεῖπνον τὴν ὀλιγαριστίαν· Φιλόξενον δὲ γράψαντα περὶ παί-* D *δων καλῶν, εἰ πρίηται, μικρὸν ἐδέησε τῆς ἐπιτροπῆς ἀποστῆσαι. καίτοι τίνι μᾶλλον ἐξῆν; ἀλλ', ὥσπερ φησὶν Ἱπποκράτης* (Aph. II 46) *δυοῖν πόνων τὸν ἥττονα ὑπὸ τοῦ μείζονος ἀμαυροῦσθαι, καὶ τῶν ἡδονῶν τὰς σωματικὰς αἱ πρακτικαὶ καὶ φιλότιμοι τῷ χαίροντι τῆς ψυχῆς δι' ὑπερβολὴν καὶ μέγεθος ἐναφανίζουσι καὶ κατασβεννύουσιν.*

18. *Εἰ τοίνυν, ὥσπερ λέγουσι, τὸ μεμνῆσθαι τῶν προτέρων ἀγαθῶν μέγιστόν ἐστι πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν, Ἐπικούρῳ μὲν οὐδ' ἂν εἷς ἡμῶν πιστεύσειεν ὅτι ταῖς μεγίσταις ἀλγηδόσι καὶ νόσοις ἐναποθνήσκων ἀντιπαρεπέμ-*

19 Epic. fr. 441 adn. || 25 Epic. fr. 436 || 27 sqq. Epic. fr. 138
5 *E* 341 || 14 et 17 vit. Alex. 22 cf. 127b 180a 333a

3 *εἴ τι* Xyl. *ἐπὶ* || 4 *τοῦτο* om. X | *πρακτικοῖς* Ω corr. Po. (*τοῖς πρ. πράγμασι* compar. compendiaria) *τοῖς πρακτικοῖς κἀπράγμοσι* Kron. *τ. πρακτικοῖς ἀνδράσι* Re. || 7 *ὡς* Ξ *ὧν* Γ || 9 *διαπεισθέντες* g || 10 *ἐκείναις* cf. v. 3 et 22 || 11 *ὄντων* Π || 12 *τ. οὐσίας* 'quam res familiaris permittebat' || 16 *μὲν* Π[2] om. O || 18 *πριεῖται* Ξ || 26 *τὸ* om. X || 28 *ἀντ.*] 'prosequebatur eum ex altera parte recordatio'

πετο τῇ μνήμῃ τῶν ἀπολελαυσμένων πρότερον ἡδονῶν. E *εἰκόνα γὰρ ὄψεως ἐν βυθῷ συνταραχθέντι καὶ κλύδωνι μᾶλλον ἄν τις ἢ μνήμην ἡδονῆς διαμειδιῶσαν ἐν σφυγμῷ τοσούτῳ καὶ σπαραγμῷ σώματος ἐπινοήσειε. τὰς δὲ τῶν πράξεων μνήμας οὐδεὶς ἂν οὐδὲ βουληθεὶς ἐκστήσειεν ἑαυτοῦ. πότε[ρον] γὰρ ἢ πῶς οἷόν τ' ἦν ἐπιλαθέσθαι τῶν Ἀρβήλων τὸν Ἀλέξανδρον ἢ τοῦ Λεοντιάδου τὸν Πελοπίδαν ἢ τῆς Σαλαμῖνος τὸν Θεμιστοκλέα; τὴν μὲν γὰρ ἐν Μαραθῶνι μάχην ἄχρι νῦν Ἀθηναῖοι καὶ τὴν ἐν Λεύκτροις Θηβαῖοι καὶ νὴ Δί' ἡμεῖς τὴν Δαϊφάντου περὶ Ὑάμπολιν ἑορτάζομεν, ὡς ἴστε, καὶ θυσιῶν καὶ τιμῶν ἡ Φωκὶς ἐμπέπλησται, καὶ οὐδείς ἐστιν ἡμῶν, ἐφ' οἷς αὐτὸς βέβρω-* F *κεν ἢ πέπωκεν οὕτως ἡδόμενος ὡς ἐφ' οἷς ἐκεῖνοι κατώρθωσαν. ἐννοεῖν οὖν πάρεστι, πόση τις εὐφροσύνη καὶ χαρὰ καὶ γηθοσύνη συνεβίωσεν αὐτοῖς τοῖς τούτων δημιουργοῖς, ὧν ἐν ἔτεσι πεντακοσίοις καὶ πλείοσιν οὐκ ἀποβέβληκεν ἡ μνήμη τὸ εὐφραῖνον.*

'Καὶ μὴν ἀπὸ δόξης γίνεσθαί τινας ἡδονὰς Ἐπίκουρος ὡμολόγει.' | τί δ' οὐκ ἔμελλεν αὐτὸς οὕτως σπαργῶν 1100 *περιμανῶς καὶ σφαδάζων πρὸς δόξαν, ὥστε μὴ μόνον ἀπολέγεσθαι τοὺς καθηγητὰς μηδὲ Δημοκρίτῳ τῷ τὰ δόγματα ῥήμασιν αὐτοῖς ἀφαιρουμένῳ ζυγομαχεῖν περὶ συλλαβῶν καὶ κεραιῶν, σοφὸν δὲ μηδένα φάναι πλὴν αὐτοῦ γεγονέναι καὶ τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ γράφειν ὡς Κωλώτης μὲν αὐτὸν φυσιολογοῦντα προσκυνήσειε γονάτων ἁψάμενος, Νεοκλῆς*

18—p. 156, **4** Epic. fr. 178. 549 || **19** sqq. Epic. fr. 233 et p. 97, 4 || **23** Epic. fr. 146 || **24** Epic. fr. 141 (1117b)
10 Theon Phocensis! (Ziegler, RE VA 2060) || **11** 244d 558a || **25**—p. 156, **2** 487d

1 *ἐναπολ.* (falso iterat. ex p. 154, 28 *ἐναπ.*) *Γ* || **3** *ἐν* om. *Γ* | *συριγμῷ* c || **4** *σωμάτων* g || **6** del. Emp. | *ἦν* om. X || **7** *λεοντίδου Γ* || **8** *ἐν* om. *Π* || **10** *δηιφάντου* X *δαιφαὺ'τοῦ* c | *περὶ* 7 lit. *πόλιν* c *περὶ πόλιν* g || **12** *βέβρωκε καὶ π. Γ* || **14** *νοεῖν Γ* | *ὅση Ξ* || **16** *ἐν* om. *Γ*E || **18** *τινὰς ἡδονὰς* Bern. *τὰς ἡδονὰς Γ τινας Ξ* || **19** *οὗτος* Ω corr. ς || **20** *πρὸς δόξαν* om. *Γ* || **21** *δημοκράτει* Ω corr. Mez. | *τῷ ... ἀφαιρουμένῳ* (pass.) cf. 1111c [*τῷ*] ... *ὑφαιρούμενος* (vel *τῷ ... ὑφηγουμένῳ*; unde *ἀφηγουμένῳ* Cast.) Wy. || **24** *ἀλλὰ ⟨καὶ⟩* Re. | *γράφειν μὲν αὐτὸν ὡς κωλ.* X | *Κωλώτης*] cf. notam ad p. 124, 1

δ' ὁ ἀδελφὸς εὐθὺς ἐκ παίδων ἀποφαίνοιτο μηδένα σοφώτερον Ἐπικούρου γεγονέναι μηδ' εἶναι, ἡ δὲ μήτηρ ἀτόμους ἔσχεν ἐν ἑαυτῇ τοιαύτας, οἷαι συνελθοῦσαι σοφὸν
B ἂν ἐγέννησαν; εἶτ' οὐχ ὥσπερ Καλλικρατίδας ἔλεγε τὸν Κόνωνα μοιχεύειν τὴν θάλασσαν, οὕτως ἄν τις εἴποι τὸν Ἐπίκουρον αἰσχρῶς καὶ κρύφα πειρᾶν καὶ παραβιάζεσθαι τὴν δόξαν, οὐ τυγχάνοντα φανερῶς ἀλλ' ἐρῶντα καὶ κατατεινόμενον; ὥσπερ γὰρ ὑπὸ λιμοῦ τὰ σώματα τροφῆς μὴ παρούσης ἀναγκάζεται παρὰ φύσιν ὑφ' αὑτῶν τρέφεσθαι, τοιοῦτον ἡ φιλοδοξία ποιεῖ κακὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ὅταν ἐπαίνων πεινῶντες παρ' ἑτέρων μὴ τυγχάνωσιν, αὐτοὺς ἑαυτοὺς ἐπαινεῖν· (19.) ἀλλ' οἵ γε πρὸς ἔπαινον οὕτως καὶ δόξαν ἔχοντες ἆρ' οὐχ ὁμολογοῦσι μεγάλας ἡδονὰς προΐεσθαι δι' ἀσθένειαν ἢ μαλακίαν φεύγοντες ἀρχὰς καὶ πολι-
C τείας καὶ φιλίας βασιλέων, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ εἰς τὸν βίον γίνεσθαι ἔφη Δημόκριτος; οὐ γὰρ ἄν τινα πείσειεν ἀνθρώπων ὁ τὴν Νεοκλέους μαρτυρίαν καὶ τὴν Κωλώτου προσκύνησιν ἐν τοσούτῳ λόγῳ τιθέμενος καὶ ἀγαπῶν, ὡς οὐκ ἂν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κροτηθεὶς Ὀλυμπίασιν ἐξεμάνη καὶ ἀνωλόλυξε, μᾶλλον δ' ὄντως ὑπὸ χαρᾶς ἤρθη κατὰ τὸν Σοφοκλέα (fr. 784) 'γραίας ἀκάνθης πάππος ὣς φυσώμενος'. εἴ γε μὴν τὸ εὐδοξεῖν ἡδύ, τὸ ἀδοξεῖν δήπου λυπηρόν· ἀδοξότερον δ' ἀφιλίας ἀπραξίας ἀθεότητος ἡδυπαθείας ὀλιγωρίας οὐθέν ἐστι. ταῦτα δὲ πάντες ἄνθρωποι πλὴν αὐτῶν ἐκείνων τῇ αἱρέσει προσεῖναι νομί-
D ζουσιν. 'ἀδίκως' φήσει τις. ἀλλὰ τὴν δόξαν οὐ τὴν ἀλήθειαν σκοποῦμεν. καὶ βιβλία μὲν μὴ λέγωμεν μηδὲ ψηφί-

16—20 Epic. fr. 178. 141
5 Xen. Hell. I **6**, 15 || **6** cf. 1128b || **8—12** sec. **540a** || **15** **1126a** (Vorsokr. 68 B 157)

3 *αὐτῇ* Ξ | *τοσαύτας* **Ω** corr. Emp. || **4** *Καλλικρατίδας* Bern. (vit. Lys. 5—7 al.) *-δης* || **5** *μοιχεύσειν* *Γ* || **10** *κακὸν ποιεῖ* *Γ* || **11** *ἐπαίνου* et *ἑτέρου* Ξ sed cf. 540a | *αὐτοὺς ἑαυτοὺς* *Γ* *αὐτοὺς* Ξ || **12** *οὕτως* post *δόξαν* Ξ || **14** *καὶ* Cast. *ἢ* || **15** *μεγάλα λαμιτέαν γίνεσθαι εἰς τ. β.* *Γ* *μεγάλα καλὰ εἰς τ. β. γίν.* Ξ corr. Bern. ex 1126a || **17** *ὁ τὴν* *Γ* *ὅταν* X *ὅτι τὴν* *Π* || **18** *Κωλ.*] cf. p. 124, 1 || **20** *ὅπως* **Ω** corr. Po. cl. 62c 920e *ὅλως* Wy. (cf. eius lex. p. 533a)

σματα βλάσφημα πόλεων, ὅσα γέγραπται πρὸς αὐτούς (φιλαπεχθῆμον γάρ). εἰ δὲ χρησμοὶ καὶ μαντικὴ καὶ θεῶν πρόνοια καὶ γονέων πρὸς ἔκγονα στοργὴ καὶ ἀγάπησις καὶ πολιτεία καὶ ἡγεμονία καὶ τὸ ἄρχειν ἔνδοξόν ἐστι καὶ εὐκλεές, οὕτως ἀνάγκη τοὺς λέγοντας, ὡς οὐ δεῖ σῴζειν τοὺς Ἕλληνας ἀλλ' ἐσθίειν καὶ πίνειν ἀβλαβῶς τῇ γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως, ἀδοξεῖν καὶ κακοὺς νομίζεσθαι, νομιζομένους δὲ τοιούτους ἀνιᾶσθαι καὶ ζῆν ἀτερπῶς, εἴ γε δὴ τὸ καλὸν ἡδὺ καὶ τὴν εὐδοξίαν ἡγοῦνται.'

20. *Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Θέωνος, ἐδόκει καταπαῦσαι τὸν* E *περίπατον, καὶ καθάπερ εἰώθειμεν ἐπὶ τῶν βάθρων καθεζόμενοι πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἦμεν σιωπῇ, χρόνον οὐ πολύν. ὁ γὰρ Ζεύξιππος ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἐννοήσας 'τίς' ἔφη 'τὰ λειπόμενα τῷ λόγῳ προσαποδίδωσι; καὶ γὰρ οὔπω ⟨τὸ⟩ προσῆκον ἔχει τέλος. αὐτὸς ⟨δ'⟩ ἄρτι μαντικῆς μνησθεὶς καὶ προνοίας ὑποβέβληκε *** ταῦτα γὰρ οὐχ ἥκιστά φασιν οἱ ἄνδρες ἡδονὴν καὶ γαλήνην καὶ θάρσος αὐτοῖς παρασκευάζειν εἰς τὸν βίον, ὥστε δεῖ τι λεχθῆναι καὶ περὶ τούτων.' ὑπολαβὼν δ' ὁ Ἀριστόδημος 'ἀλλὰ περὶ ἡδονῆς μὲν εἴρηται σχεδόν' εἶπεν, 'ὡς εὐτυχῶν καὶ κατορθῶν ὁ λόγος αὐτῶν φόβον ἀφαιρεῖ τινα καὶ δεισιδαιμονίαν,* F *εὐφροσύνην δὲ καὶ χαρὰν ἀπὸ τῶν θεῶν οὐκ ἐνδίδωσιν· ἀλλ' οὕτως ἔχειν ποιεῖ πρὸς αὐτοὺς τῷ μὴ ταράττεσθαι μηδὲ χαίρειν, | ὡς πρὸς τοὺς Ὑρκανοὺς ἢ Ἰχθυοφάγους* 1101 *ἔχομεν, οὔτε χρηστὸν οὐθὲν οὔτε φαῦλον ἀπ' αὐτῶν προσδοκῶντες. εἰ δὲ δεῖ προσθεῖναί τι τοῖς εἰρημένοις, ἐκεῖνό μοι δοκῶ λήψεσθαι παρ' αὐτῶν πρῶτον, ὅτι τοῖς ἀναι-*

5 Metrod. fr. 41 (1098c) ‖ **26**—p. 158, **11** Epic. fr. 120
11 cf. 937c ‖ **15** et **19** sqq. cf. v. 2 et 1092a—c

4.5 *ἄδοξον* et *ἀκλεές* Ξ ‖ **5** *οὕτως*] *πάντως* Re. ‖ **7** *καὶ*[2] om. Ω ‖ **8** *ἀνεῖσθαι* Ω corr. Xyl. | *ἀπρεπῶς* Ξ ‖ **9** *τὸ καλὸν* propter *K. δ.* 5 commemoratum ‖ **14** *καὶ*] *οὐ* Γ (*οὐ γάρ πω?*) | ⟨*τὸ*⟩ Re. ‖ **15** *ἔχων* Γ | ⟨*δ'*⟩ Po. ⟨*γὰρ*⟩ Emp. ⟨*ἃ*⟩ *αὐτὸς ἄρτι* Bern. ‖ **16** lac. stat. et ⟨*Θέων τὰ περὶ τούτων ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα σκοπεῖν·*⟩ fere des. Po. | *ταῦθ' ἅπερ οὐχ* Emp. ‖ **17** *οἱ ἄνδρες οἱ* c ‖ **19** *ὁ* om. g ‖ **20** *εἶπεν*] *εἴπερ* Γ ‖ **21** *ἀφαιρεῖται* c ‖ **22** *χάριν* Γ ‖ **23** *ποιεῖ* om. g ‖ **24** *ἢ ἰχθῦς* Ω corr. Po. *ἢ Σκύθας* Xyl.

(1101) *ϱοῦσι λύπας καὶ δάκϱυα καὶ στεναγμοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν
φίλων τελευταῖς μάχονται καὶ λέγουσι τὴν εἰς τὸ ἀπαθὲς
καθεστῶσαν ἀλυπίαν ἀφ' ἑτέϱου κακοῦ μείζονος ὑπάϱχειν,
ὠμότητος ἢ δοξοκοπίας ἀκϱάτου καὶ λύσσης· διὸ πάσχειν
τι βέλτιον εἶναι καὶ λυπεῖσθαι καὶ νὴ Δία λιπαίνειν τοὺς
ὀφθαλμοὺς καὶ τήκεσθαι, καὶ ὅσα δὴ παθαινομένοις γϱά-*
B *φοντες ὑγϱοί τινες εἶναι καὶ φιλικοὶ δοκοῦσι. ταῦτα γὰϱ
ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς Ἐπίκουϱος εἴϱηκε καὶ πεϱὶ τῆς
Ἡγησιάνακτος τελευτῆς πϱὸς Σωσίθεον τὸν πατέϱα γϱά-
φων καὶ Πύϱσωνα τὸν ἀδελφὸν τοῦ τεθνηκότος. ἔναγχος
γὰϱ κατὰ τύχην τὰς ἐπιστολὰς διῆλθον αὐτοῦ· καὶ λέγω
μιμούμενος, ὡς οὐχ ἧττόν ἐστι κακὸν ἀθεότης ὠμότητος καὶ
δοξοκοπίας, εἰς ἣν ἄγουσιν ἡμᾶς οἱ τὴν χάϱιν ἐκ τοῦ θείου
μετὰ τῆς ὀϱγῆς ἀναιϱοῦντες. βέλτιον γὰϱ ἐνυπάϱχειν τι
καὶ συγκεκϱᾶσθαι τῇ πεϱὶ θεῶν δόξῃ κοινὸν αἰδοῦς καὶ
φόβου πάθος, ἢ [που] τοῦτο φεύγοντας μήτ' ἐλπίδα μήτε*
C *χάϱιν ἑαυτοῖς μήτε θάϱσος ἀγαθῶν παϱόντων μήτε τινὰ
δυστυχοῦσιν ἀποστϱοφὴν πϱὸς τὸ θεῖον ἐναπολείπεσθαι.*

21. *Δεῖ μὲν γὰϱ ἀμέλει τῆς πεϱὶ θεῶν δόξης ὥσπεϱ ὄψεως λήμην ἀφαιϱεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν· εἰ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον, μὴ συνεκκόπτειν μηδὲ τυφλοῦν τὴν πίστιν, ἣν οἱ πλεῖστοι πεϱὶ θεῶν ἔχουσιν. αὕτη δ' ἐστὶν οὐ φοβεϱά τις οὐδὲ σκυθϱωπή, καθάπεϱ οὗτοι πλάττουσι, διαβάλλοντες τὴν πϱόνοιαν ὥσπεϱ παισὶν Ἔμπουσαν ἢ Ποινὴν ἀλιτηϱιώδη καὶ τϱαγικὴν ἐπικϱεμαμένην. ἀλλ' ⟨οὐκ⟩ ὀλίγοι μὲν τῶν ἀνθϱώπων δεδίασι τὸν θεόν, οἷς οὐκ ἄμεινον μὴ*

10 Epic. fr. 167 || **13—14** resp. Epic. *K. δ.* 1 || **23—25** Epic. fr. 369
21 cf. 451c

3 *ἀφ'* Us. *ὑφ'* || **4** *καὶ λύσσης ἀκϱάτου* X || **5** *καὶ μὴ διαλιπαίνειν Ξ* || **6** *παθαινόμενοι* (*πειθόμενοι Γ*) *καὶ γϱ.* **Ω** corr. Us. || **9** *δοσίθεον Ξ* | *γϱάφων τὸν πατέϱα Ξ* || **12** *μιμ.*] sc. Epicuri verba cf. v. 3 || **13** *χαϱὰν* **Ω** corr. Amyot | *θεοῦ* **Ω** corr. Cast. cf. v. 18 et p. 161, 22 || **15** *καινὸν Ξ κενὸν Γ* corr. Xyl. || **16** del. Xyl. | *ἐλπίδος Ξ* || **18** *ἀπολ. Ξ* || **20** *ταῦτ' Γ* || **21** *τὴν τυφλοῦν τὴν* X || **23** *πϱάττουσι Γ* || **24** *ἐμπεσοῦσαν Γ ἐμπίπτουσαν Ξ* corr. Amyot | *Ποινὴν* libere ad *Ἔμπουσαν* adnexa (*ἡμῖν* pro *ἢ* Kron.) || **25** *ἐπιγεγϱαμμένην* **Ω** corr. Doe. | ⟨*οὐκ*⟩ Po. (sc. *οἱ πονηϱοὶ* cf. p. 161, 9 165, 5) [*οὐκ*] in v. 26 Ra. Ha.

δεδιέναι· δεδιότες γὰρ ὥσπερ ἄρχοντα χρηστοῖς ἤπιον D *ἐπαχθῆ δὲ φαύλοις ἑνὶ φόβῳ, δι᾽ ὃν οὐκ ἀδικοῦσι, πολλῶν ἐλευθεροῦνται τῶν ἐπὶ τῷ ἀδικεῖν, καὶ παρ᾽ αὑτοῖς ἀτρέμα τὴν κακίαν ἔχοντες οἷον ἀπομαραινομένην ἧττον ταράττονται τῶν χρωμένων αὐτῇ καὶ τολμώντων εἶτ᾽ εὐθὺς δεδιότων καὶ μεταμελομένων. ἡ δὲ τῶν πολλῶν καὶ ἀμαθῶν καὶ οὐ πάνυ μοχθηρῶν διάθεσις πρὸς τὸν θεὸν ἔχει μὲν ἀμέλει τῷ σεβομένῳ καὶ τιμῶντι μεμιγμένον τινὰ σφυγμὸν καὶ φόβον, ᾗ καὶ δεισιδαιμονία κέκληται, μυριάκις δὲ πλεῖόν ἐστι καὶ μεῖζον αὐτῇ τὸ εὔελπι καὶ περιχαρὲς καὶ πᾶσαν εὐπραξίας ὄνησιν ὡς ἐκ θεῶν οὖσαν εὐχόμενον καὶ δεχόμενον. δῆλον δὲ τεκμηρίοις τοῖς μεγί-* E *στοις· οὔτε γὰρ διατριβαὶ τῶν ἐν ἱεροῖς οὔτε καιροὶ τῶν ἑορτασμῶν οὔτε πράξεις οὔτ᾽ ὄψεις εὐφραίνουσιν ἕτεραι μᾶλλον ὧν ὁρῶμεν ἢ δρῶμεν αὐτοὶ περὶ τοὺς θεούς, ὀργιάζοντες ἢ χορεύοντες ἢ θυσίαις παρόντες καὶ τελεταῖς. οὐ γὰρ ὡς τυράννοις τισὶν ἢ δεινοῖς κολασταῖς ὁμιλοῦσα τηνικαῦτα ἡ ψυχὴ περίλυπός ἐστι καὶ ταπεινὴ καὶ δύσθυμος, ὅπερ εἰκὸς ἦν· ἀλλ᾽ ὅπου μάλιστα δοξάζει καὶ διανοεῖται παρεῖναι τὸν θεόν, ἐκεῖ μάλιστα λύπας καὶ φόβους καὶ τὸ φροντίζειν ἀπωσαμένη τῷ ἡδομένῳ μέχρι μέθης καὶ παιδιᾶς καὶ γέλωτος ἀφίησιν ἑαυτήν. ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, ὡς ὁ ποιητὴς εἴρηκε* (Callim. fr. an. 386 Schn.) F

‘καί τε γέρων καὶ γρῆυς, ἐπὴν χρυσῆς Ἀφροδίτης
μνήσωνται, καὶ τοῖσιν ἐπηέρθη φίλον ἦτορ,’

ἐν δὲ πομπαῖς καὶ θυσίαις οὐ μόνον γέρων καὶ γρῆυς οὐδὲ πένης καὶ ἰδιώτης ἀλλὰ ‘καὶ παχυσκελὴς ἀλετρὶς πρὸς

2 *ἀπεχθῆ* **Ω** corr. Re. | *οὐκ ἀδικοῦσι*] *οὐ δοκοῦσι Ξ* || **3** *ἐλευθερούντων ἐπὶ τὸ Ξ* || **6** *μεταβαλλομένων Γ* || **7** *καὶ* om. *Ξ* || **8** *καὶ τιμῶντι* om. *Ξ* || **9** *ᾗ* Wy. *ἢ* **O** .(*φόβος καὶ δ.* c) || **10** *μυριάκις δὲ*] *τούτου τε μ. Γ* | *ἐστι* om. X || **12** *τεκμηρίοις*] *τεκμήριον* **g** *ἐκ μυρίοις* c || **13** *διατριβαί* ⟨*τινες ἄλλαι*⟩? || **14** *ἑορτασίμων* Re. || **15** *περὶ θεῶν Ξ* || **16** *ἢ θυσ. παρ.* iterat, sed exp. **g** | *καὶ* Cast. (cf. p. 161, 1) *ἢ* || **20** *παρεῖναι* om. X || **21** *ἀπωσαμένη* in lac. 12 lit. om. c | *τῶν ἡδομένων Γ* || **22** *γέλ. καὶ παιδ. Γ* | *ἐφίησιν* Wy. sed cf. vit. Luc. 38 al. | *ἀφίησιν ἐν τοῖς ἱερατικοῖς* c | *ἐν* ⟨*μὲν*⟩ Re. ⟨*καὶ*⟩ *ἐν* ⟨*μὲν*⟩ Wil. *ἐν* ⟨*μὲν γὰρ*⟩ Drexler || **24** *ἐπὴν* om. *Γ* || **25** *μνήσονται Γ* | *χρυσέης* et *ἔτ᾽ ἠέρθη* Schneider

1102 *μύλην κινουμένη'* (fr. iamb. adesp. 28 D.) | *καὶ οἰκότριβες καὶ θῆτες ὑπὸ γήθους καὶ χαρμοσύνης ἀναφέρονται· πλουσίοις τε καὶ βασιλεῦσιν ἑστιάσεις καὶ πανδαισίαι τινὲς πάρεισιν ⟨ἀεί⟩, αἱ δ' ἐφ' ἱεροῖς καὶ θυηπολίαις, καὶ ὅταν ἔγγιστα τοῦ θείου τῇ ἐπινοίᾳ ψαύειν δοκῶσι μετὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, πολὺ διαφέρουσαν ἡδονὴν καὶ χάριν ἔχουσι. ταύτης οὐδὲν ἀνδρὶ μέτεστιν ἀπεγνωκότι τῆς προνοίας. οὐ γὰρ οἴνου πλῆθος οὐδ' ὄπτησις κρεῶν τὸ εὐφραῖνόν ἐστιν ἐν ταῖς ἑορταῖς, ἀλλ' ἐλπὶς ἀγαθὴ καὶ δόξα τοῦ παρεῖναι τὸν θεὸν εὐμενῆ καὶ δέχεσθαι τὰ γινόμενα κεχα-*
B *ρισμένως. αὐλὸν μὲν γὰρ ἐνίων ἑορτῶν καὶ στέφανον ἀφαιροῦμεν, θεοῦ δὲ θυσίᾳ μὴ παρόντος πρὸς ἱερῶν ἀποδοχὴν ἄθεόν ἐστι καὶ ἀνεόρταστον καὶ ἀνενθουσίαστον τὸ λειπόμενον· μᾶλλον δὲ ⟨τὸ⟩ ὅλον ἀτερπὲς αὐτῷ καὶ λυπηρόν· ὑποκρίνεται γὰρ εὐχὰς καὶ προσκυνήσεις οὐθὲν δεόμενος διὰ φόβον τῶν πολλῶν καὶ φθέγγεται φωνὰς ἐναντίας οἷς φιλοσοφεῖ· καὶ θύων μὲν ὡς μαγείρῳ παρέστηκε τῷ ἱερεῖ σφάττοντι, θύσας δ' ἄπεισι λέγων τὸ Μενάνδρειον* (fr. 750)

'ἔθυον οὐ προσέχουσιν οὐδέν μοι θεοῖς'·

οὕτως γὰρ Ἐπίκουρος οἴεται δεῖν σχηματίζεσθαι καὶ μὴ
C *καταφρονεῖν μηδ' ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολλοῖς, οἷς χαίρουσιν ἕτεροι πράττοντας, αὐτοὺς δυσχεραίνοντας·*

'πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ὀδυνηρὸν ἔφυ'

κατὰ τὸν Εὔηνον (fr. 8). *ᾗ καὶ τοὺς δεισιδαίμονας οὐ*

15—p. 161, **9** Epic. p. 103, 7

3 *τε*] *δὲ* Bern. | *πανδαισίαι Ξ παιδιαὶ Γ* ‖ **4** add. Mez. (an ⟨*μέν, ὁσάκις ἂν θέλωσιν*⟩?) | *καὶ*² del. Wil. ‖ **5** *δοκῶ* g *δοκοῦσι* c ‖ **9** *ἀλλὰ καὶ ἐλπὶς Ξ* ‖ **11** *ἐνίων* (vel *ἔστιν ὧν*) Re. *ἑτέρων* (iteratum sed exp. in g) ‖ **12** *πρὸς ἱερῶν ἀποδοχὴν* (vel *ὡς πρὸς*) Po. *ὥσπερ ἱερὸν δοχῆς* **Ω** *ὥσπερ ἱερὸν χολῆς* Bern. et (*ἱερείῳ*) Wil., sed deo vix digna haec comparatio *ὥσπερ Ἐπικούρου δόγμα θεῖόν ἐστι, καὶ* Sa. ‖ **14** add. Sa. | *αὐτῷ* (cf. v. 7) *Ξ αὐτὸ Γ* ‖ **16** *τὸν φόβον Γ* ‖ **18** *τὸ μὲν ἀνδρεῖον ΧΠ*¹ (*τὸ μὲν ἱερεῖον Π*²) ‖ **21** *φρονεῖν Γ φθονεῖν Ξ* corr. Po. (cf. Polystrati *Π. ἀλόγου καταφρονήσεως*) | *οἷς* om. *Ξ* ‖ **22** *πράττοντες αὐτοὶ δυσχεραίνοντες* **Ω** corr. Us. ‖ **23** *ὀδυνηρὸν Γ ἀνιηρὸν* ut Theogn. 472 *Ξ ἀνιαρὸν* ceteri testes | *ἔφη* g

χαίροντας ἀλλὰ φοβουμένους οἴονται θυσίαις καὶ τελεταῖς ὁμιλεῖν, μηθὲν ἐκείνων αὐτοὶ διαφέροντες, εἴ γε δὴ διὰ φόβον τὰ αὐτὰ δρῶσιν, οὐδ' ἐλπίδος χρηστῆς ὅσον ἐκεῖνοι μεταλαγχάνοντες, ἀλλὰ μόνον δεδιότες καὶ ταραττόμενοι μὴ φανεροὶ γένωνται τοὺς πολλοὺς παραλογιζόμενοι καὶ φενακίζοντες· ἐφ' οὓς καὶ τὰ περὶ θεῶν καὶ ὁσιότητος αὐτοῖς βιβλία συντέτακται, 'ἑλικτὰ καὶ οὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν πέριξ' (Eur. Andr. 448) *ἐπαμπεχομένοις καὶ ἀποκρυπτομένοις διὰ φόβον ἃς ἔχουσι δόξας.* (22.) *καὶ* D
μὴν μετά γε τοὺς πονηροὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τρίτον ἤδη σκεψώμεθα τὸ βέλτιστον ἀνθρώπων καὶ θεοφιλέστατον γένος ἐν ἡλίκαις ἡδοναῖς ⟨καθεστᾶσιν⟩ καθαραῖς περὶ θεοῦ δόξαις συνόντες, ὡς πάντων μὲν ἡγεμὼν ἀγαθῶν πάντων δὲ πατὴρ καλῶν ἐκεῖνός ἐστι, καὶ φαῦλον οὐθὲν ποιεῖν αὐτῷ θέμις ὥσπερ οὐδὲ πάσχειν. 'ἀγαθὸς γάρ ἐστιν, ἀγαθῷ δὲ περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος', οὔτε φόβος οὔτ' ὀργὴ ἢ μῖσος· οὐδὲ γὰρ θερμοῦ τὸ ψύχειν ἀλλὰ ⟨τὸ⟩ θερμαίνειν, ὥσπερ οὐδ' ἀγαθοῦ τὸ βλάπτειν. ὀργὴ δὲ χάριτος καὶ χόλος εὐμενείας καὶ τοῦ φιλανθρώπου καὶ φιλό- E
φρονος τὸ δυσμενὲς καὶ ταρακτικὸν ἀπωτάτω τῇ φύσει τέτακται· τὰ μὲν γὰρ ἀρετῆς καὶ δυνάμεως τὰ δ' ἀσθενείας ἐστὶ καὶ φαυλότητος. οὐ τοίνυν ὀργαῖς, ⟨ὅτι⟩ καὶ χάρισι, συνέχεται τὸ θεῖον, ἀλλ' ὅτι χαρίζεσθαι καὶ βοηθεῖν πέ-

6.7 Epic. p. 103, 19. 106, 25 || **7** 863e 1073c || **15.16** Plato Tim. 29b || **17**sqq. Plato Rep. 335d

16 in *φθόνος* des. c. hinc ergo g pro *Γ*

2 *γε* Re. *τε* | *δὴ* om. *Ξ* || **5** *τοῖς πολλοῖς* Cob. || **6** *ὁσιότητος* Cob. cf. D. L. X 27 *θειότητος* (*θειότητα* g) || **11** *βέλτιον* **Ω** corr. Mez. | *ἀνθρώποις Γ* (⟨*ἐν*⟩ *ἀνθρ.*?) || **12** add. Po. *ἡλίκαις* ⟨*εἰσὶν*⟩ Mez. || **13** *δόξης* **Ω** corr. Mez. | *πάντες δὲ καλῶν πατὴρ* X || **14.15** *αὐτῷ ποιεῖν Γ* || **17** *ἢ*] *οὔτε* g | *οὐδὲ* Emp. (cf. Platonem) *οὔτε* | *τὸ* edd. om. **Ω** || **18** *βλ.* ⟨*ἀλλὰ τὸ εὖ ποιεῖν*⟩ Re. (*ἀλλὰ θερμαίνειν* del. Cast., sed cf. Platonem) || **22** add. Po. ([*καὶ*]?) 'non inde quod *χάριν* habet, sequitur ut etiam *ὀργὴν* sentiat. nam illae non, ut Epicurus putat (*K. δ.* 1 fr. 365 al.), natura coniunctae sunt sed contrariae' | *καὶ χάρισι* del. Ra. || **23** sic g *μὲν* ante (!) *χαρίζεσθαι* et *δὲ* post *ὀργίζεσθαι* (p. 162, 1) falso add. *Ξ* | *ἅμα* pro *ἀλλ'* Madv. *ἀλλὰ* del. Cast. *ὅτι* del. Ha.

φυκεν, ὀργίζεσθαι καὶ κακῶς ποιεῖν οὐ πέφυκεν. ἀλλ' 'ὁ
μὲν μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων ἄνω
πρῶτος πορεύεται, διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος',
τῶν δ' ἄλλων θεῶν ὁ μέν ἐστιν Ἐπιδώτης ὁ δὲ Μειλίχιος
ὁ δ' Ἀλεξίκακος· ὁ δ' Ἀπόλλων 'κατεκρίθη θνατοῖς ἀγα-
νώτατος ἔμμεν' ὡς Πίνδαρός φησι (fr. 149). *πάντα δὲ*
F *τῶν θεῶν κατὰ τὸν Διογένη, καὶ κοινὰ τὰ τῶν φίλων, καὶ*
φίλοι τοῖς θεοῖς οἱ ἀγαθοί, καὶ τὸν θεοφιλῆ μή τι εὖ πράτ-
τειν ἢ θεοφιλῆ ⟨μὴ⟩ εἶναι τὸν σώφρονα καὶ δίκαιον ἀδύνα-
τόν ἐστιν. ἆρά γε δίκης ἑτέρας οἴεσθε δεῖσθαι τοὺς ἀναι-
1103 *ροῦντας τὴν πρόνοιαν,* | *οὐχ ἱκανὴν ἔχειν ἐκκόπτοντας*
ἑαυτῶν ἡδονὴν καὶ χαρὰν τοσαύτην, ὅση πάρεστι τοῖς
οὕτω διακειμένοις πρὸς τὸ δαιμόνιον; ἢ τῷ μὲν Ἐπικούρῳ
καὶ Μητρόδωρος καὶ Πολύαινος καὶ Ἀριστόβουλος 'ἐκ-
θάρσημα' καὶ 'γῆθος' ἦσαν, ὧν τοὺς πλείστους θερα-
πεύων νοσοῦντας ἢ καταθρηνῶν ἀποθνήσκοντας διετέλεσε,
Λυκοῦργος δ' ὑπὸ τῆς Πυθίας προσαγορευθείς 'Ζηνὶ φίλος
καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι' καὶ Σωκράτης οἰό-
μενος αὐτῷ διαλέγεσθαι τὸ δαιμόνιον ὑπ' εὐμενείας καὶ
Πίνδαρος ἀκούων ὑπὸ τοῦ Πανὸς ᾄδεσθαί τι μέλος ὧν αὐτὸς
B *ἐποίησε μετρίως ἔχαιρεν; ἢ Φορμίων τοὺς Διοσκόρους ἢ*
τὸν Ἀσκληπιὸν Σοφοκλῆς ξενίζειν αὐτός τε πειθόμενος
καὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἐχόντων διὰ τὴν γενομένην ἐπιφά-

13—16 Epic. p. 92, 33 Metrod. p. 569 Körte
1—3 Plato Phaedr. 246e || **5** 394a 413c || **6—8** D. L. VI 72 || **17** sq. Herod. I 65 cf. 1098a || **20** et **22** vit. Numae 4, 9

2 *πτην. . . . ἐλαύνων* post *Πίνδαρος* (6) Ω trp. Wy. | *ἄνω* Po. (sec. Plat. 246d) *κάτω* Ω (del. Ra. ut notam qua *πτην. . . . ἐλ.* 'infra' legi indicabatur) || **3** *ἐπιμελ.* Ξ Plato *ἐπινεμόμενος* g || **4** *ἐπιδότης* g B || **5** *θανάτοις* Ω || **6** *ἔμμεναι* g || **7** *διογένην* g (cf. p. 28, 6) | *τὰ* om. g || **8** post *ἀγαθοί* deest Diogenis conclusio *πάντα ἄρα τῶν ἀγαθῶν* || **9** *μὴ* post *ἢ* ins. Amyot Re., post *θεοφ.* Bens. || **11** *⟨καὶ⟩ οὐχ* ς || **12—14** *ὅση γάρ ἐστι . . . δαιμόνιον ἡ μῆνις. τοῖς μὲν ἐπίκουρος καὶ μητρόδωρος* g *ὅση γάρ ἐστι . . . δαιμόνιον ἡμῖν. τῶ (τῆς Π*[1]*) μὲν ἐπικούρω καὶ μητροδώρω* Ξ *πάρεστι* Amyot Re. *⟨ἢ⟩ τῷ* Wy. vulgatum *ἡμῖν* retinens || **14** *ἀριστόδημος* X || **18** *πάλιν* g | *ἔχοντες* X || **19** *τὸ δαιμ. διαλέγεσθαι ὑπ'* (hiatus!) Ξ || **21** *μετρίων* g || **22** *αὐτούς* g

νειαν; ἃ δ' Ἑρμογένης ἐφρόνει περὶ τῶν θεῶν, ἄξιόν ἐστιν αὐτοῖς ὀνόμασι διαμνημονεῦσαι. 'οὗτοι γάρ' φησίν 'οἱ πάντα μὲν εἰδότες πάντα δὲ δυνάμενοι θεοὶ οὕτω μοι φίλοι εἰσίν, ὡς διὰ τὸ ἐπιμελεῖσθαί μου οὔποτε λήθω αὐτοὺς οὔτε νυκτὸς οὔθ' ἡμέρας ὅποι ἂν ὁρμῶμαι οὔθ' ὅ τι ἂν μέλλω πράττειν· διὰ δὲ τὸ προειδέναι καὶ ὅ τι ἐξ ἑκάστου ἀποβήσεται σημαίνουσι, πέμποντες ἀγγέλους φήμας καὶ ἐνύπνια καὶ οἰωνούς.'

23. *Καλὰ μὲν οὖν εἰκὸς εἶναι καὶ τὰ γινόμενα παρὰ τῶν θεῶν· τὸ δὲ γίνεσθαι διὰ τῶν θεῶν ταῦτ' αὐτὸ μεγάλην* C *ἡδονὴν ποιεῖ καὶ θάρσος ἀμήχανον καὶ φρόνημα καὶ χαρὰν οἷον αὐγὴν ἐπιγελῶσαν τοῖς ἀγαθοῖς. οἱ δ' ἄλλως ἔχοντες τῆς μὲν εὐτυχίας τὸ ἥδιστον κολούουσι, ταῖς δὲ δυστυχίαις ἀποστροφὴν οὐκ ἀπολείπουσιν, ἀλλ' εἰς μίαν καταφυγὴν καὶ λιμένα πράττοντες κακῶς τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἀναισθησίαν ἀποβλέπουσιν· ὥσπερ εἴ τις ἐν πελάγει καὶ χειμῶνι θαρρυνῶν ἐπιστὰς λέγοι μήτε τινὰ τὴν ναῦν ἔχειν κυβερνήτην μήτε τοὺς Διοσκόρους αὐτοῖς ἀφίξεσθαι 'ἐπερχόμενόν τε μαλάξοντας βίαιον πόντον ὠκείας τ' ἀνέμων ῥιπάς', οὐδὲν δ' ὅμως εἶναι δεινόν, ἀλλ' ὅσον οὐδέπω* D *καταποθήσεσθαι τὴν ναῦν ὑπὸ τῆς θαλάττης ἢ συντριβήσεσθαι ταχὺ πρὸς πέτρας ἐκπεσοῦσαν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Ἐπικούρειος λόγος ἐν νόσοις δειναῖς καὶ πόνοις ὑπερβάλλουσιν· 'ἐλπίζεις τι χρηστὸν παρὰ θεῶν δι' εὐσέβειαν; τετύφωσαι· τὸ γὰρ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτ' ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται. βέλτιόν τι τῶν ἐν τῷ βίῳ μετὰ τὸν βίον ἐπινοεῖς; ἐξηπάτησαι· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ*

12–16 Epic. fr. 500 || **22**–p. 164, **4** Epic. fr. 448 Bignone L'Aristotele perd. II 188 || **25** et **27** Epic. *K. δ.* 1. 2

2–8 Xenoph. Conv. 4, 48 || **18** Lyr. adesp. (PLGr. III) 133 cf. 426c || **23** 1090a

2 *διαμνημονεύειν Ξ* || **4** *ὥστε* Xenoph. || **5** *οὔθ' ὅποι* Xenoph. || **6** *ὅτι ἑκάστω ἀποβ. καὶ σημ.* g || **7** *σημαίνουσί μοι* Xenoph. || **10** *αὐτὸ* (et *τοῦτ'*?) Po. *αὐτὰ* || **12** *αὐγὴν* Bryan *αὐτὴν Ξ* om. g *αὖραν* Doe. cl. 1087f || **13** *κωλύουσι Ξ* || **17** *θαρρύνων* Ω corr. Po. | *λέγει* g || **18** *αὐτοὺς Ξ* | *ἀφανίζεσθαι* X || **19** *μαλάσσοντες βία τὸν* 428c *μ. βιάταν* Bergk || **22** *πρ. τὰς πέτρας* g | *οὕτως* g || **24** *ἐλπίζειν* g || **27** *λυθὲν Ξ*

τὸ δ' ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.' πῶς οὖν, ἄνθρωπε,
φαγεῖν με καὶ χαίρειν κελεύεις; ὅτι νὴ Δία χειμαζομένῳ
τὸ ναυάγιον ἐγγύς ἐστιν· 'ὁ γὰρ πόνος ὁ ὑπερβάλλων συν-
E *άψει θανάτῳ.' καίτοι νεὼς μὲν ἐκπεσὼν ἐπιβάτης δια-*
λυθείσης ἐπ' ἐλπίδος ὀχεῖταί τινος ὡς γῇ προσέξων τὸ
σῶμα καὶ διανηξόμενος, τῆς δὲ τούτων φιλοσοφίας 'ἔκβα-
σις οὔπη φαίνεθ' ἁλὸς πολιοῖο θύραζε' (ε 410) *τῇ ψυχῇ,*
ἀλλ' εὐθὺς ἠφάνισται καὶ διέσπαρται καὶ προαπόλωλε τοῦ
σώματος· ὥσθ' ὑπερχαίρειν τὸ πάνσοφον τοῦτο δόγμα καὶ
θεῖον παραλαβοῦσαν, ὅτι τοῦ κακῶς πράττειν πέρας ἐστὶν
αὐτῇ τὸ ἀπολέσθαι καὶ φθαρῆναι καὶ μηδὲν εἶναι.

24. *Ἀλλὰ γάρ' ἔφη πρὸς ἐμὲ βλέψας 'εὔηθές ἐστι καὶ*
περὶ τούτου λέγειν ἡμᾶς, σοῦ πρῴην ἀκηκοότας ἱκανῶς
F *διαλεγομένου πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας τὸν Ἐπικούρου λόγον*
τοῦ Πλάτωνος περὶ ψυχῆς ῥᾴονας καὶ ἡδίους ἡμᾶς ποιεῖν
πρὸς θάνατον.' ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ζεύξιππος 'εἶθ' οὗτος' ἔφη
'δι' ἐκεῖνον ἀτελὴς ὁ λόγος ἔσται, καὶ φοβηθησόμεθα
ταυτολογεῖν πρὸς Ἐπίκουρον λέγοντες;' 'ἥκιστα' ἔφην
ἐγώ· 'καὶ δὶς γὰρ ὃ δεῖ καλόν ἐστιν ἀκοῦσαι κατ' Ἐμπε-
1104 *δοκλέα* (B 25). | *πάλιν οὖν ὁ Θέων ἡμῖν παρακλητέος· οὐ*
γὰρ αὐτὸν οἶμαι ⟨παρέργως⟩ παρεῖναι τοῖς τότε λεχθεῖσιν,
ἀλλὰ καὶ νέος ἐστὶ καὶ οὐ δέδιε μὴ λήθης εὐθύνας ὑπόσχῃ
τοῖς νέοις.'

9—11 Epic. fr. 500 || 6sqq. aliter Plut. iudicat 476a
13 respicitne ad librum *Ὅτι ἄφθαρτος ἡ ψυχή* (Lampr. 226) vel ad Lampr. 177? || 22 non recte Ha. et Ziegler hoc per iocum de Theone iam sene dictum putant, sed Theon senioribus, Zeuxippo et Plutarcho, opponitur, cf. notam libello praemissam

2 *φαγεῖν ⟨καὶ πιεῖν⟩* Re. *θαρρεῖν* Emp. | *με*] *μὲν* g || 3 *ἐγγύς* om. g || 4 *θάνατον* g || 5 *ἐπ'* om. Ξ | *τὸ* del. Cob. quia poetae verba subesse videntur || 8 *ἀπόλωλε* g || 12 *καὶ* om. Ξ || 13 *σοῦ* Mez. *οὐ* || 14 *διαλεγομένους* g | *τῶν ἐπ.* Xg | *λόγων* g || 15 *τοῦ* g *τοὺς* Ξ || 15.16 *πρὸς θάν. ἡμ. ποιεῖν Π* || 16 *οὖν* om. g || 18 *ταυτολογεῖν* Wy. *τὸ λόγιον* (post *πρὸς ἐπίκουρον* g) Ω cf. v. 19 et p. 165,3 *τὸ λοιπὸν* Ra. (sed tum necess. esset *λέγειν*) || 19 *δὶς γὰρ ὃ δεῖ* Σ Plato Gorg. 498e *δεῖ παρὸ* (*παρ' ὃ Π*) *δεῖ* Ξ *δὴ παρ' ὃ δεῖ* g | *κατὰ τὸν ἐμπ.* Ξ || 21 add. Po. cf. 129d 1086d al. ⟨*μὴ*⟩ Bern., sed adfuisse eum Pl. modo audivit (v. 13)

25. *Καὶ ὁ Θέων ὥσπερ ἐκβιασθεὶς* ‘*ἀλλ᾽ εἰ δοκεῖ ταῦτα*’ *ἔφη* ‘*ποιεῖν, οὐ μιμήσομαί σε, ὦ Ἀριστόδημε. σὺ μὲν γὰρ ἐφοβήθης τὰ τούτου λέγειν, ἐγὼ δὲ χρήσομαι τοῖς σοῖς. ὀρθῶς γάρ μοι διαιρεῖν ἔδοξας εἰς τρία γένη τοὺς ἀνθρώπους, τὸ τῶν ἀδίκων καὶ πονηρῶν, δεύτερον δὲ τὸ τῶν πολλῶν καὶ ἰδιωτῶν, τρίτον δὲ τὸ τῶν ἐπιεικῶν καὶ νοῦν ἐχόντων. οἱ μὲν οὖν ἄδικοι καὶ πονηροὶ τὰς καθ᾽ Ἅιδου δίκας καὶ τιμωρίας δεδιότες καὶ φοβούμενοι κακουργεῖν* B *καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἡσυχίαν ἄγοντες ἥδιον βιώσονται καὶ ἀταρακτότερον. οὐ γὰρ Ἐπίκουρος ἄλλῳ τινὶ τῆς ἀδικίας οἴεται δεῖν ἀπείργειν ἢ φόβῳ κολάσεων. ὥστε καὶ προσεμφορητέον ἐκείνοις τῆς δεισιδαιμονίας καὶ κινητέον ἐπ᾽ αὐτοὺς ἅμα τὰ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς δείματα καὶ χάσματα καὶ φόβους καὶ ὑπονοίας, εἰ μέλλουσιν ἐκπλαγέντες ὑπὸ τούτων ἐπιεικέστερον ἕξειν καὶ πρᾳότερον. λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς τὰ μετὰ τὸν θάνατον φοβουμένοις μὴ ἀδικεῖν ἢ ἀδικοῦσιν ἐπισφαλῶς ἐν τῷ βίῳ διάγειν καὶ περιφόβως.* (26.) *τοῖς δὲ πολλοῖς* ⟨*ἱκανὴ*⟩ *καὶ ἄνευ φόβου περὶ τῶν ἐν Ἅιδου ἡ παρὰ τὸ μυθῶδες τῆς ἀιδιότητος ἐλπίς. καὶ ὁ* C *πόθος τοῦ εἶναι, πάντων ἐρώτων πρεσβύτατος ὢν καὶ μέγιστος, ἡδοναῖς ὑπερβάλλει καὶ γλυκυθυμίαις τὸ παιδικὸν ἐκεῖνο δέος. ᾗ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ φίλους ἀποβάλλοντες εἶναί που μᾶλλον ἐθέλουσι καὶ διαμένειν κακοπαθοῦντας ἢ παντάπασιν ἐξῃρῆσθαι καὶ διεφθάρθαι καὶ γεγονέναι τὸ μηθέν· ἡδέως δὲ τῶν ὀνομάτων τοῦ μεθίστασθαι τὸν θνήσκοντα καὶ μεταλλάττειν καὶ ὅσα δηλοῖ μεταβολὴν ὄντα τῆς ψυχῆς οὐ φθορὰν τὸν θάνατον ἀκροῶνται καὶ λέγουσιν οὕτως*

10. 11 Epic. fr. 534
4 cf. p. 158, 25. 159, 6. 161, 10 || **7–10** 1101 d || **11** sqq. 168 a

4 in *ἔδοξας* desinit g. hinc ergo Ω = Ξ

7 *καθ᾽ Ἅιδου* Mez. *καθ᾽ ὅλου* || **13** *χάσματα*] cf. 167 a *φάσματα* Wy. || **18** add. Po. *κοινωνεῖ* pro *καὶ ἄνευ* Ap. | *φόβου* om. X || **19** *παρὰ* Re. *περὶ* || **21** *ἡδονῆς . . . γλυκυθυμίας* Ω corr. Cast. *ἡδονῇ θ᾽ . . . γλυκυθυμίᾳ* Bern. sec. Re. || **22** *ᾗ* Re. *ἢ* || **24** *κακοπαθοῦντας* α *-τες* X A E

'*αὐτὰρ ἐγὼ κἀκεῖθι φίλου μεμνήσομ' ἑταίρου*' (*X* 390)
καί
D '*τί σοι πρὸς Ἕκτορ' ἢ γέροντ' εἴπω πόσιν;*' (Eur. Hec. 422).

ἐκ δὲ τούτου παρατροπῆς γενομένης καὶ ὅπλα καὶ σκεύη καὶ ἱμάτια συνήθη τοῖς τεθνηκόσι καὶ ὡς ὁ Μίνως τῷ Γλαύκῳ, 'Κρητικοὺς αὐλοὺς θανοῦσι κῶλα ποικίλης νεβροῦ' (Trag. adesp. 419) *συνθάπτοντες ἥδιον ἔχουσι. κἂν τι δόξωσιν αἰτεῖν καὶ ποθεῖν ἐκείνους, χαίρουσιν ἐπιδιδόντες· ὥσπερ ὁ Περίανδρος τῇ γυναικὶ τὸν κόσμον ὡς δεομένῃ καὶ ῥιγοῦν λεγούσῃ συγκατέκαυσεν. οἱ δ' Αἰακοὶ καὶ Ἀσκάλαφοι καὶ Ἀχέροντες οὐ πάνυ διαταράττουσιν, οἷς γε καὶ χοροὺς καὶ θέατρα καὶ μοῦσαν † ἡδομένοις παντοδαπὴν γενομένου δεδώκασιν. ἀλλ' ἐκεῖνο τοῦ θανά-*
E *του τὸ πρόσωπον ὡς φοβερὸν καὶ σκυθρωπὸν καὶ σκοτεινὸν ἅπαντες ὑποδειμαίνουσι, τὸ τῆς ἀναισθησίας καὶ λήθης καὶ ἀγνοίας· καὶ πρὸς τό 'ἀπόλωλε' καὶ τό 'ἀνῄρηται' καὶ τό 'οὐκ ἔστι' ταράσσονται καὶ δυσανασχετοῦσι τούτων λεγομένων·* (fr. mel. chor. adesp. 16 D.)

'*τὸ ἔπειτα κείσεται βαθυδένδρῳ*
ἐν χθονὶ συμποσίων τε καὶ λυρᾶν ἄμοιρος
ἰαχᾶς τε παντερπέος αὐλῶν·

καί (*I* 408)

'*ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν οὔτε λεϊστὴ*
οὔθ' ἑλετή, ἐπεὶ ἄρ κεν ἀμείψεται ἕρκος ὀδόντων'

(27). *ἣν καὶ προεπισφάττουσιν οἱ ταυτὶ λέγοντες 'ἅπαξ ἄνθρωποι γεγόναμεν, δὶς δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι· δεῖ δὲ τὸν*

25 sqq. Epic. fr. 204 (cf. 1106f)
9 Herod. V 92 || **13** sqq. De lat. viv. 7

1 *ἀτὰρ* X || **6** *θανούσης* Ω corr. Ra. *θανόντι* (ut probab. poeta ipse) Hecker || **8** *ἐκεῖνοι* Si. || **12. 13** *ἡδονῆς παντοδαπῆς γέμουσαν δεδ.* Mez. *ἡδονῆς παντοδαπῆς γενέτειραν ἀποδεδ.*? || **16** *τἀνῄρηται* $a^1 A^1$ B || **19** dist. Po. ⟨*ὡς*⟩ (Duebn.) vel ⟨*οἷον*⟩ (Re.) *τό ἔπειτα* vulgo | *ἐπιτακήσεται* Ω corr. Duebn. || **25** sic Po. *ἥ* (*ἣ* Wy.) *καὶ προσεπισφάττουσιν* Ω 'animam iam ante mortem morte multant' cf. p. 164, 8 ⟨*πότερον οὖν τὰ τοιοῦτα λύουσιν*⟩ *ἢ καὶ προσεπισφίγγουσιν* Sa.

αἰῶνα μηκέτ' εἶναι.' καὶ γὰρ τὸ παρὸν ὡς μικρὸν μᾶλ- F
λον δὲ μηδ' ὁτιοῦν πρὸς τὸ σύμπαν ἀτιμάσαντες ἀναπό-
λαυστον προΐενται, καὶ ὀλιγωροῦσιν ἀρετῆς καὶ πράξεως
οἷον ἐξαθυμοῦντες καὶ καταφρονοῦντες ἑαυτῶν ὡς ἐφημέ-
ρων καὶ ἀβεβαίων καὶ πρὸς οὐθὲν ἀξιόλογον γεγονότων. |
τὸ γάρ 'ἀναισθητεῖν τὸ διαλυθὲν καὶ μηθὲν εἶναι πρὸς 1105
ἡμᾶς τὸ ἀναισθητοῦν' οὐκ ἀναιρεῖ τὸ τοῦ θανάτου δέος
ἀλλ' ὥσπερ ἀπόδειξιν αὐτοῦ προστίθησιν. αὐτὸ γὰρ τοῦτ'
ἐστὶν ὃ δέδοικεν ἡ φύσις·

'ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε' (*H* 99),

τὴν εἰς τὸ μὴ φρονοῦν μηδ' αἰσθανόμενον διάλυσιν τῆς ψυχῆς, ἣν Ἐπίκουρος εἰς κενὸν καὶ ἀτόμους διασπορὰν ποιῶν ἔτι μᾶλλον ἐκκόπτει τὴν ἐλπίδα τῆς ἀφθαρσίας, δι' ἣν ὀλίγου δέω λέγειν πάντας εἶναι καὶ πάσας προθύμους τῷ Κερβέρῳ διαδάκνεσθαι καὶ φορεῖν εἰς τὸν τρητόν, ὅπως ἐν τῷ εἶναι μόνον διαμένωσι μηδ' ἀναιρεθῶσι. καίτοι
ταῦτα μέν, ὥσπερ ἔφην, οὐ πάνυ πολλοὶ δεδίασι, μητέρων B
ὄντα καὶ τιτθῶν δόγματα καὶ λόγους μυθώδεις, οἱ δὲ καὶ δεδιότες τελετάς τινας αὖ πάλιν καὶ καθαρμοὺς οἴονται βοηθεῖν, οἷς ἁγνισάμενοι διατελεῖν ἐν Ἅιδου παίζοντες καὶ χορεύοντες ἐν τόποις αὐγὴν καὶ πνεῦμα καθαρὸν καὶ φέγγος ἔχουσιν. ἡ δὲ τοῦ ζῆν στέρησις ἐνοχλεῖ καὶ νέους καὶ γέροντας·

'δυσέρωτες γὰρ φαινόμεθ' ὄντες
τοῦδ', ὅ τι τόδε στίλβει κατὰ γῆν'

6—13 Epic. fr. 500 (cf. 1103 d) || **6.7** Epic. *K. δ.* 2
20 De lat. viv. 7

1 *εἶναι* Re. *ἰέναι*, cf. 1106 f || **2** *τὸ σύμπαντα* Ω corr. Po. *τὰ σύμπαντα* Duebn. *τὸν σύμπαντα αἰῶνα* Wy. | *ἀτιμήσαντες* Ω corr. Cob. | *ἀναπόλαυστα* Ω corr. Wy. || **6** *ἀναίσθητον καὶ λυθὲν* Ω corr. Gataker Us. cf. p. 163, 27 || **7** *θανάτου* om. X || **8** *αὐτῷ* pro *αὐτοῦ*? || **15** *τρητόν* sc. *πίθον* (cl. Suda *εἰς τὸν τετρημένον*) Ra. *ἄτρητον* || **18** *διηγήματα* Wy. *δείματα* Kron. Wil. || **20** *διατελεῖν* (sc. *οἴονται*)] *διατελοῖεν* Duebn. || **21** *τόποις* Wy. *τοῖς* | *αὐγὴν*] cf. Plato Phaedr. 250 c *ἐν αὐγῇ καθαρᾷ* || **22** *φέγγος* Re. (cf. 1130 c) *φθόγγον* Ω *ἄφθονον* Kron. || **24** *γὰρ*] *δὴ* Eur. || **25** *τόδε*] *τοῦτο* Eur.

ὡς Εὐριπίδης φησίν (Hipp. 193). οὐδὲ ῥᾳδίως οὐδ' ἀλύπως ἀκούομεν

> 'ὡς ἄρ' εἰπόντα μιν τηλαυγὲς ἀμβρόσιον
> ἐλασίππου πρόσωπον
> ἀπέλιπεν ἁμέρας' (fr. mel. chor. adesp. 29 D.).

C (28.) διὸ τῇ δόξῃ τῆς ἀθανασίας συναναιροῦσι τὰς ἡδίστας ἐλπίδας καὶ μεγίστας τῶν πολλῶν. τί δῆτα τῶν ἀγαθῶν οἰόμεθα καὶ βεβιωκότων ὁσίως καὶ δικαίως, ⟨οἳ⟩ κακὸν μὲν οὐθὲν ἐκεῖ τὰ δὲ κάλλιστα καὶ θειότατα προσδοκῶσι; πρῶτον μὲν γάρ, ⟨ὡς⟩ ἀθληταὶ στέφανον οὐκ ἀγωνιζόμενοι λαμβάνουσιν ἀλλ' ἀγωνισάμενοι καὶ νικήσαντες, οὕτως ἡγούμενοι τοῖς ἀγαθοῖς τὰ νικητήρια τοῦ βίου μετὰ τὸν βίον ὑπάρχειν θαυμάσιον οἷον φρονοῦσι τῇ ἀρετῇ πρὸς ἐκείνας τὰς ἐλπίδας· ἐν αἷς ἐστι καὶ τοὺς νῦν ὑβρίζοντας ὑπὸ πλούτου καὶ δυνάμεως καὶ καταγελῶντας ἀνοήτως τῶν κρειττόνων ἐπιδεῖν ἀξίαν δίκην τίνοντας.
D ἔπειτα τῆς ἀληθείας καὶ θέας τοῦ ὄντος οὐδεὶς ἐνταῦθα τῶν ἐρώντων ἐνέπλησεν ἑαυτὸν ἱκανῶς, οἷον δι' ὁμίχλης ἢ νέφους τοῦ σώματος ὑγρῷ καὶ ταραττομένῳ τῷ λογισμῷ χρώμενος, ἀλλ' ὄρνιθος δίκην ἄνω βλέποντες ὡς ἐκπτησόμενοι τοῦ σώματος εἰς μέγα τι καὶ λαμπρόν, εὐσταλῆ καὶ ἐλαφρὰν ποιοῦσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν θνητῶν, τῷ φιλοσοφεῖν μελέτῃ χρώμενοι τοῦ ἀποθνήσκειν. οὕτως μέγα τι καὶ τέλεον ὄντως ἀγαθὸν ἡγοῦνται τὴν τελευτήν, ὡς βίον ἀληθῆ βιωσομένην ἐκεῖ τὴν ψυχήν, οὐχ ὕπαρ νῦν ζῶσαν ἀλλ' ὀνείρασιν ὅμοια πάσχουσαν. εἰ τοίνυν 'ἡδὺ
E πανταχόθεν ἡ φίλου μνήμη τεθνηκότος', ὥσπερ Ἐπίκουρος εἶπε, καὶ ἤδη νοεῖν πάρεστιν ἡλίκης ἑαυτοὺς χαρᾶς

26—p. 169, 5 Epic. fr. 213
17—23 obversantur Plat. Phaedr. 249d 250b (κάλλος λαμπρόν) et Phaedo 81a; v. etiam ep. 7 p. 348a (Hel. iud. p. 220)

3 ἀμβρ. τηλ. Bergk || 4 πρὸς τόπον Ω corr. Wy. || 7 τῶν ἀγαθῶν libere ad τῶν πολλῶν adnexum τί δὲ τὰ τῶν Kron. || 8 add. Madv. || 10 add. Po. | ἀγωνιζ. οὐ Ω trp. Xyl. || 19 ὑγρῷ] cf. Heraclit. B 117. 118 || 24 ἡγοῦμαι Ω corr. Xyl. || 25 νῦν om. αAB

ἀποστεροῦσι φάσματα ⟨μὲν⟩ καὶ εἴδωλα τεθνηκότων ἑταίρων οἰόμενοι δέχεσθαι καὶ θηρεύειν, οἷς οὔτε νοῦς ἐστιν οὔτ' αἴσθησις, αὐτοῖς δὲ συνέσεσθαι πάλιν ἀληθῶς 'καὶ τὸν φίλον πατέρα καὶ τὴν φίλην μητέρα καί που γυναῖκα χρηστὴν ὄψεσθαι μὴ προσδοκῶντες μηδ' ἔχοντες ἐλπίδα τῆς ὁμιλίας ἐκείνης καὶ φιλοφροσύνης, ἣν ἔχουσιν οἱ τὰ αὐτὰ Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι καὶ Ὁμήρῳ περὶ ψυχῆς δοξάζοντες. ᾧ δ' ὅμοιόν ἐστιν αὐτῶν τὸ πάθος, Ὅμηρος ὑποδεδήλωκεν, εἴδωλον τοῦ Αἰνείου καταβαλὼν εἰς μέσον F *τοῖς μαχομένοις ὡς τεθνηκότος, εἶθ' ὕστερον αὐτὸν ἐκεῖνον ἀναδείξας 'ζωὸν καὶ ἀρτεμέα προσιόντα καὶ μένος ἐσθλὸν ἔχοντα' τοῖς φίλοις, 'οἱ δ' ἐχάρησαν' φησί, καὶ τὸ εἴδωλον μεθέμενοι περιέσχον αὐτόν.* | 1106 *οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς τοῦ λόγου δεικνύοντος, ὡς ἔστιν ἐντυχεῖν ἀληθῶς τοῖς τεθνεῶσι καὶ τῷ ⟨φρονοῦντι καὶ⟩ φιλοῦντι τοῦ φρονοῦντος αὐτοῦ καὶ φιλοῦντος ἅψασθαι καὶ συγγενέσθαι, *** μὴ δυναμένους μηδ' ἀπορρῖψαι τὰ εἴδωλα πάντα καὶ τοὺς φλοιούς, ἐφ' οἷς ὀδυρόμενοι καὶ κενοπαθοῦντες διατελοῦσιν.*

29. *Ἄνευ δὲ τούτου, οἱ μὲν ἑτέρου βίου τὸν θάνατον ἀρχὴν κρείττονος νομίζοντες, ἐάν τ' ἐν ἀγαθοῖς ὦσι, μᾶλλον ἥδονται μείζονα προσδοκῶντες· ἄν τε μὴ κατὰ γνώμην τῶν ἐνταῦθα τυγχάνωσιν, οὐ πάνυ δυσχεραίνουσιν, ἀλλ' αἱ τῶν μετὰ τὸν θάνατον ἀγαθῶν καὶ καλῶν ἐλπίδες ἀμηχάνους ἡδονὰς καὶ προσδοκίας ἔχουσαι πᾶν μὲν ἔλλειμμα* B *πᾶν δὲ πρόσκρουσμα τῆς ψυχῆς ἐξαλείφουσι καὶ ἀφανίζουσιν· ὥσπερ ἐν ὁδῷ μᾶλλον δ' ὁδοῦ παρατροπῇ*

8—13 *Ε* 449—453. 514. 515

1 add. Re. || **2** *θηρ.*] *θεωρεῖν* Sa. *τηρεῖν*? || **13** *θέμενοι παρέχον* (*παρέσχον* X?) *ἑαυτόν* Ω corr. Mez. || **14** *εὐτυχεῖν* Ω || **15** add. Bern. *τεθν. καὶ τοῦ φιλοῦντος αὐτοῦ καὶ φρονοῦντος* Ra. || **16** *χαίρειν ἐῶμεν* (sec. Wy.) *τοὺς τοῦτο συμβαλέσθαι* add. Bern., *μὴ μιμώμεθα τοὺς μεθέσθαι* Kron., *τοσαύτην ἐλπίδα μὴ ἀφῶμεν διὰ τοὺς τοῦ ὄντος ἀντέχεσθαι* fere Po. || **17** *πάντα* cum contemptu dictum; *ταῦτα* Re. || **18** *φλοιούς*] cf. Lucr. IV 50 *φίλους Π*[2] | *ἐφ'* Wy. *ἐν* | *καινοπαθοῦντες* Ω corr. Po. *κακοπ.* Mez. || **20** *τούτων* Bens. || **26** *πρόσκρουμα* Bern. cf. 459b, sed etiam vit. Cor. 25 al.

*βραχείᾳ ῥᾳδίως τὰ συντυγχάνοντα καὶ μετρίως φερούσης.
οἷς δ' ὁ βίος εἰς ἀναισθησίαν περαίνει καὶ διάλυσιν, τού-
τοις ὁ θάνατος οὐ τῶν κακῶν μεταβολὴν ⟨ἀλλὰ τῶν ἀγα-
θῶν ἀποβολὴν⟩ ἐπιφέρων, ἀμφοτέροις μέν ἐστι λυπηρός,
μᾶλλον ⟨δὲ⟩ τοῖς εὐτυχοῦσιν ἢ τοῖς ἐπιπόνως ζῶσι; τού-
των μὲν γὰρ ἀποκόπτει τὴν ἄδηλον ἐλπίδα τοῦ πράξειν
ἄμεινον, ἐκείνων δὲ βέβαιον ἀγαθόν, τὸ ἡδέως ζῆν, ἀφαι-
ρεῖται. καὶ καθάπερ οἶμαι τὰ μὴ χρηστὰ τῶν φαρμάκων*
C *† ἀλλ' ἀναγκαῖα, κουφίζοντα τοὺς νοσοῦντας ἐπιτρίβει
καὶ λυμαίνεται τοὺς ὑγιαίνοντας, οὕτως ὁ Ἐπικούρου
λόγος τοῖς μὲν ἀθλίως ζῶσιν οὐκ εὐτυχῆ τοῦ κακῶς πράσ-
σειν τελευτὴν ἐπαγγέλλεται τὴν διάλυσιν καὶ ἀναίρεσιν
τῆς ψυχῆς, τῶν δὲ φρονίμων καὶ σοφῶν καὶ βρυόντων
ἀγαθοῖς παντάπασι κολούει τὸ εὔθυμον, ἐκ τοῦ ζῆν μακα-
ρίως εἰς τὸ μὴ ζῆν μηδ' εἶναι καταστρέφων. αὐτό-
θεν μὲν ⟨οὖν⟩ ἐστι δῆλον, ὡς ἀγαθῶν ἀποβολῆς ἐπίνοια
λυπεῖν πέφυκεν, ὅσον ἐλπίδες βέβαιοι καὶ ἀπολαύσεις
εὐφραίνουσι παρόντων.* (30.) *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λέγουσιν
αὐτοῖς κακῶν ἀπαύστων ⟨καὶ⟩ ἀορίστων λυθεῖσαν ὑπο-*
D *ψίαν ἀγαθὸν βεβαιότατον καὶ ἥδιστον ἀπολιπεῖν τὴν ἐπί-
νοιαν τοῦ λελύσθαι· καὶ τοῦτο ποιεῖν τὸν Ἐπικούρου
λόγον, ἱστάντα τοῦ θανάτου τὸ δέος ἐν τῇ διαλύσει τῆς
ψυχῆς. εἴπερ οὖν ἥδιστόν ἐστιν ἀπαλλαγὴ προσδοκίας
κακῶν ἀπείρων, πῶς οὐκ ἀνιαρὸν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐλπί-
δος στερεῖσθαι καὶ τὴν ἀκροτάτην εὐδαιμονίαν ἀποβα-
λεῖν; ἀγαθὸν μὲν γὰρ οὐδετέροις, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ
μὴ εἶναι παρὰ φύσιν καὶ ἀλλότριον· ὧν δ' ἀφαιρεῖ τὰ τοῦ
βίου κακὰ τῷ τοῦ θανάτου κακῷ, τὸ ἀναίσθητον ἔχουσι*

2 et **10—15** Epic. fr. 500 || **18—23** Epic. fr. 501

2 *διαλύει* **Ω** corr. Re. (cf. v. 12) || **3** add. Wy. (qui *κακῶν ⟨μόνων⟩* et *ἀλλὰ ⟨καὶ⟩*) Po. || **5** add. ς || **6** *γὰρ* E² om. **O** || **9** *ἀλλ' ἀναγκαῖα*] *ἀλλ' ἀναγκαῖα, οὐ* Madv. *ἄλλως ἐν ἀκαρεῖ?* Po. || **11** *τοῦ κακῶς πράσσειν* (praeeunte Re.) Po. *τοῖς δὲ κακῶς πράσσουσι* **Ω** del. Madv. || **12** *ἀναίρ. καὶ διαλ.* *Π* (X?) || **14** *κωλύει* (cf. p. 163, 13) **Ω** corr. Wy. || **15** *καταστρέφον* **Ω** corr. Us. || **16** add. ς || **17** *⟨τοσοῦτον⟩ λυπεῖν?* Re. || **19** *αὐτοὶ* Re. | add. ς || **20** *βέβαιον ἀγαθότατον* X || **24** *ἐλπίδα* **Ω** corr. Mez. || **28** *τοῦ θανάτου* *Π* *θανάτῳ* X

*παραμύθιον ὥσπερ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τοὐναντίον, οἷς
ἐξ ἀγαθῶν εἰς τὸ μηδὲν μεταβολή, φοβερώτατον ὁρῶσι* E
*τέλος, ἐν ᾧ παύσεται τὸ μακάριον. οὐ γὰρ ὡς ἀρχὴν ἑτέ-
ρου τὴν ἀναισθησίαν δέδιεν ἡ φύσις, ἀλλ' ὅτι τῶν παρόν-
των ἀγαθῶν στέρησίς ἐστι. τὸ γάρ 'οὐ πρὸς ἡμᾶς' παντὸς
ἀναιρέσει τοῦ ἡμετέρου γινόμενον ἤδη πρὸς ἡμᾶς ἐστι τῇ
ἐπινοίᾳ, καὶ τὸ ἀναίσθητον οὐ λυπεῖ τότε τοὺς μὴ ὄντας,
ἀλλὰ τοὺς ὄντας εἰς τὸ μὴ εἶναι βαπτομένους ὑπ' αὐτοῦ
καὶ μηδαμῶς ἐκδυσομένους. ὅθεν οὐδ' ὁ Κέρβερος οὐδ' ὁ
Κωκυτὸς ἀόριστον ἐποίησε τοῦ θανάτου τὸ δέος, ἀλλ'
ἡ τοῦ μὴ ὄντος ἀπειλή, μεταβολὴν εἰς τὸ εἶναι πάλιν οὐκ
ἔχουσα τοῖς φθαρεῖσι· 'δὶς γὰρ οὐκ ἔστι γενέσθαι, δεῖ
δὲ τὸν αἰῶνα μὴ εἶναι' κατ' Ἐπίκουρον. εἰ γάρ ἐστι πέρας* F
*τῷ ⟨εἶναι τὸ⟩ μὴ εἶναι, τοῦτο δ' ἀπέραντον καὶ ἀμετάστα-
τον, εὕρηται κακὸν αἰώνιον ἡ τῶν ἀγαθῶν στέρησις ἀναι-
σθησίᾳ μηδέποτε παυσομένῃ. καὶ σοφώτερος Ἡρόδοτος
εἰπὼν ὡς 'ὁ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα φθονερὸς ἐν
αὐτῷ ὢν φαίνεται'* (VII 46), | *καὶ μάλιστα τοῖς εὐδαι-* 1107
*μονεῖν δοκοῦσιν, οἷς δέλεάρ ἐστι λύπης τὸ ἡδύ, γευομέ-
νοις ὧν στερήσονται. τίνα γὰρ εὐφροσύνην ἢ ἀπόλαυσιν
καὶ βρυασμὸν οὐκ ἂν ἐκκρούσειε καὶ καταποντίσειεν
ἐμπίπτουσα συνεχῶς ἡ ἐπίνοια τῆς ψυχῆς ὥσπερ εἰς
πέλαγος ἀχανὲς τὸ ἄπειρον ἐκχεομένης, τῶν ἐν ἡδονῇ
τιθεμένων τὸ καλὸν καὶ μακάριον; εἰ δὲ δὴ καὶ μετ'
ἀλγηδόνος, ὥσπερ Ἐπίκουρος οἴεται, τοῖς πλείστοις ἀπόλ-
λυσθαι συμβαίνει, παντάπασιν ἀπαρηγόρητός ἐστιν ὁ τοῦ
θανάτου φόβος, εἰς ἀγαθῶν στέρησιν διὰ κακῶν ἄγοντος.*

12.13 Epic. fr. 204 (cf. 1104e) || **24—27** Epic. fr. 502
6.7 cf. 1092c (p. 138, 18—20) || **19** Plat. Tim. 69d || **23** 1130e

1 *ἀποδιδράσκοντα* Ω corr. Wy. || **2** ⟨*ἡ*⟩ *μεταβ.* Xyl., sed cf. v. 11 | *ὁρῶ ἐντελὲς* Ω corr. Xyl. || **3** *ἑτέρου* ⟨*κακοῦ*⟩ Re. || **8** *βλαπτομένους* Ω corr. Xyl. in vers. || **9** *μηδαμῶς ἐκδ.* Po. (*ἐκδ.* iam Duebn.) *μηδ' ὡς δυσ.* Ω *μηδ' ὅλως ἀναδυσ.* Bern. *μηδ' ὡς δευομένους* Kron., sed cf. sequentia || **11** *μεταβαλεῖν* Ω corr. Mez. || **13. 14** *ἐστι τὸ πέρας τῶ μὴ εἶναι* Ω (*τω* ex *το* fort. inter scribendum corr. X *τὸ* B) || **15. 16** *ἀναισθησίαν . . . παυσομένην* Ω corr. Po. || **18** *εὑρίσκεται ἐὼν* Herod. || **21** *καταποντίσειεν* Po. ex 1130e *κατάγε* Ω *καταγάγοι* edd. *κατάξειεν* Haupt (ex 526b, ubi tamen imago alia est)

(1107) 31. *Καὶ πρὸς ταῦτα μὲν οὐκ ἀποκαμοῦνται μαχόμενοι* B *καὶ βιαζόμενοι πάντας ἀνθρώπους, ἀγαθὸν μὲν ἡγεῖσθαι τὴν τῶν κακῶν ἀποφυγήν, κακὸν δὲ μηκέτι νομίζειν τὴν τῶν ἀγαθῶν στέρησιν· ἐκεῖνο δ' ὁμολογοῦσι, τὸ μηδεμίαν ἐλπίδα μηδὲ χαρὰν ἔχειν τὸν θάνατον ἀλλ' ἀποκεκόφθαι πᾶν τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν. ἐν ᾧ χρόνῳ πολλὰ καλὰ καὶ μεγάλα καὶ θεῖα προσδοκῶσιν οἱ τὰς ψυχὰς ἀνωλέθρους εἶναι διανοούμενοι καὶ ἀφθάρτους ἢ μακράς τινας χρόνων περιόδους νῦν μὲν ἐν γῇ νῦν δ' ἐν οὐρανῷ περιπολούσας, ἄχρις οὗ συνδιαλυθῶσι τῷ κόσμῳ, μεθ' ἡλίου καὶ σελήνης εἰς πῦρ νοερὸν ἀναφθεῖσαι. τοιαύτην χώραν ἡδονῶν* C *τοσούτων Ἐπίκουρος ἐκτέμνεται, καὶ ἐπὶ ταῖς ἐκ θεῶν ἐλπίσιν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ χάρισιν ἀναιρεθείσαις τοῦ θεωρητικοῦ τὸ φιλομαθὲς καὶ τοῦ πρακτικοῦ τὸ φιλότιμον ἀποτυφλώσας εἰς στενόν τι κομιδῇ καὶ οὐδὲ καθαρὸν τὸ ἐπὶ τῇ σαρκὶ τῆς ψυχῆς χαῖρον συνέστειλε καὶ κατέβαλε τὴν φύσιν, ὡς μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ τὸ κακὸν φεύγειν οὐδὲν ἔχουσαν.'*

11—18 Epic. fr. 418

8—11 Stoicorum doctrina cum animarum migratione coniuncta || **13** 'cf. cap. 22. 23' Po. ed. 1, sed verba *ὥσπερ εἴρηται* ad omnia quae sequuntur referenda sunt, unde etiam de contextu distinguenda (ita iam Us.). versibus 12—18 Plut. argumentum totius libelli adumbrat

12. 13 *ἐπὶ* ante *τοῦ θεωρ.* Ω trp. Madv.

74.

ΠΡΟΣ ΚΩΛΩΤΗΝ

(Plan. 73)

1. *Κωλώτης, ὃν Ἐπίκουρος εἰώθει Κωλωταρᾶν ὑποκορίζεσθαι καὶ Κωλωτάριον, ὦ Σατορνῖνε, βιβλίον ἐξέδωκεν ἐπιγράψας 'Περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δόγματα οὐδὲ ζῆν ἔστιν'. ἐκεῖνο μὲν οὖν Πτολεμαίῳ* E *τῷ βασιλεῖ προσπεφώνηται· ἃ δ' ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰπεῖν πρὸς τὸν Κωλώτην, ἡδέως ἂν οἶμαί σε γεγραμμένα διελθεῖν, φιλόκαλον καὶ φιλάρχαιον ὄντα καὶ τὸ μεμνῆσθαι καὶ διὰ χειρῶν ἔχειν ὡς μάλιστα δυνατόν ἐστι τοὺς λόγους τῶν παλαιῶν βασιλικωτάτην διατριβὴν ἡγούμενον.*

2. *Ἔναγχος οὖν ἀναγινωσκομένου τοῦ συγγράμματος εἷς τῶν ἑταίρων, Ἀριστόδημος ὁ Αἰγιεύς (οἶσθα γὰρ τὸν ἄνδρα τῶν ἐξ Ἀκαδημείας οὐ ναρθηκοφόρον ἀλλ' ἐμμανέστατον ὀργιαστὴν Πλάτωνος), οὐκ οἶδ' ὅπως παρὰ τὸ εἰωθὸς ἐγκαρτερήσας σιωπῇ καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἀκροατὴν ἄχρι τέλους κόσμιον, ὡς τέλος ἔσχεν ἡ ἀνάγνωσις, 'εἶεν' ἔφη, 'τίνα τούτῳ μαχούμενον ἀνίσταμεν ὑπὲρ τῶν* F *φιλοσόφων; οὐ γὰρ ἄγα ⟨μαι τὸ⟩ τοῦ Νέστορος ἑλέσθαι*

De argumento cf. notam antecedenti libello praemissam, de Colotis forma nominis notam ad p. 124, 1. De Saturnino cf. Ziegler p. 57, de Aristodemo ibidem 34.
Lampr. cat. 81. Codices: EB, cf. notam lib. 73 praemissam.

1, 2 cf. Epic. fr. 140a (p. 346, 1) || **3** 1086c
13 cf. Plat. Phaed. 69c et (Apollodorum *τὸν μανικόν*) Conv. 173d || **17** *H* 170 sqq.

Tit. *Πρὸς Κολώτην* B *Πρὸς Κολώτην* (*Κωλ.* Lampr. DE) *ὑπὲρ* (*περὶ* E) *τῶν ἄλλων φιλοσόφων* E Lampr. (cf. p. 124, 4) || **1** *Κωλωταρᾶν* Croen. *Κολωτάραν* EB || **2** *Σατορνῖλε* EB || **3** *περὶ τοῦ* om. 1086c || **12** *ἀκαδημίας* semper EB || **17** *ἄγαν* 3—4 lit. *τοῦ* EB suppl. Cob.; sufficeret etiam *ἄγαμαι τοῦ* (Re. Wy.) cf. 477c

δέον ἐκ τῶν ἐννέα τὸν ἄριστον ἐπὶ τῇ τύχῃ ποιουμένου καὶ διακληροῦντος.' 'ἀλλ' ὁρᾷς' ἔφην 'ὅτι κἀκεῖνος ἐπὶ τὸν κλῆρον ἑαυτὸν ἔταξεν, ὥστε τοῦ φρονιμωτάτου βραβεύον-
1108 *τος γενέσθαι τὸν κατάλογον, | 'ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης, ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοί, Αἴαντος'* (*H* 182). *οὐ μὴν ἀλλ' εἰ σὺ προστάττεις ἑλέσθαι, 'πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;'* (*K* 243) *ὅρα δὴ καὶ σκόπει, πῶς ἀμυνῇ τὸν ἄνδρα.' καὶ ὁ Ἀριστόδημος 'ἀλλ' οἶσθα' ἔφη 'τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι τῷ παιδὶ χαλεπήνας οὐκ αὐτὸς ἐνέτεινε πληγὰς ἀλλὰ Σπεύσιππον ἐκέλευσεν, εἰπὼν αὐτὸς ὀργίζεσθαι. καὶ σὺ τοίνυν παραλαβὼν κόλαζε τὸν ἄνθρωπον ὅπως βούλει· ἐγὼ γὰρ ὀργίζομαι.' τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τῶν ἄλλων παρακελευομένων 'λεκτέον μέν' ἔφην 'ἄρα,*
B *φοβοῦμαι δὲ μὴ δόξω καὶ αὐτὸς ἐσπουδακέναι μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὸ βιβλίον ὑπ' ὀργῆς, δι' ἀγροικίαν καὶ βωμολοχίαν καὶ ὕβριν τοῦ ἀνθρώπου χόρτον τινὰ προβάλλοντος . . . ήσεως Σωκράτει καί, πῶς εἰς τὸ στόμα τὸ σιτίον οὐκ εἰς τὸ οὖς ἐντίθησιν, ἐρωτῶντος. ἀλλ' ἴσως ἂν ἐπὶ τούτοις καὶ γελάσειέ τις ἐννοήσας τὴν Σωκράτους πραότητα καὶ χάριν, 'ὑπέρ γε μέντοι παντὸς Ἑλλήνων στρατοῦ' τῶν ἄλλων φιλοσόφων, ἐν οἷς Δημόκριτός ἐστι καὶ Πλάτων καὶ Στίλπων καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παρμενίδης καὶ Μέλισσος, οὕτω κακῶς ἀκηκοότων, οὐ μόνον 'αἰσχρὸν σιωπᾶν', ἀλλ' οὐδ' ὅσιον ἐνδοῦναί τι καὶ ὑφελέσθαι τῆς ἄκρας ὑπὲρ αὐτῶν παρρησίας εἰς τοῦτο δόξης*
C *φιλοσοφίαν προαγαγόντων.* *καίτοι τὸ μὲν ζῆν οἱ γονεῖς μετὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν φιλοσόφων δίκης καὶ νόμου συνεργὸν οἰόμεθα λόγον ἐπιθυμιῶν κολαστὴν λαβόντες εὖ ζῆν· τὸ δ' εὖ ζῆν ἐστι κοινωνικῶς ζῆν καὶ φιλικῶς καὶ σωφρόνως καὶ δικαίως. ὧν οὐθὲν*

9 cf. 10d Zeller, Phil. d. Griechen II 434[1] || **16** cf. 1096c || **20** Eur. Philoct. fr. 796

11 *κόμιζε* EB corr. Re. || **15** *ὑπ' ὀργῆς* Wy. *ὑπὲρ τῆς* || **17** lac. 3 lit. E 5 lit. B ⟨*δι' ἐρωτ*⟩*ήσεως* Po. cf. 1117f et d 1112d ⟨*ἀντὶ σιτ*⟩*ήσεως* Bern. || **23** *οὕτω* Po. (ut 386d) *οἱ* | *ἀκηκοότες* EB corr. Po. *-ότος* Emp. (del. *οἱ*) | *αἰσχρο* 5 lit. *πᾶν* E || **24** *ὑφέσθαι*?

*ἀπολείπουσιν οἱ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν εἶναι βοῶντες, οὐκ ἂν δὲ τὰς ἀρετὰς ὁμοῦ πάσας τετρημένου χαλκοῦ πριάμενοι δίχα τῆς ἡδονῆς *** πάσης πανταχόθεν ἐξελαθείσης· ἐνδεῖν δ' αὐτοῖς τῶν περὶ θεῶν καὶ ψυχῆς λόγων, ὡς ἡ μὲν ἀπόλλυται διαλυθεῖσα, τοῖς δ' οὐθενὸς μέλει τῶν καθ' ἡμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις φιλοσόφοις ἐγκαλοῦσιν οὗτοι, διὰ ⟨τὸ ἀγνοεῖν τοῦτο⟩ τὸ σοφὸν ὡς τὸ ζῆν ἀναιροῦσιν,* D *ἐκεῖνοι δὲ τούτοις, ὅτι ζῆν ἀγεννῶς καὶ θηριωδῶς διδάσκουσι.*

3. *Καίτοι ταῦτα μὲν ἐγκέκραται τοῖς Ἐπικούρου λόγοις καὶ διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας. ὁ δὲ Κωλώτης ὅτι φωνάς τινας ἐρήμους πραγμάτων ἀποσπῶν καὶ μέρη λόγων καὶ σπαράγματα κωφὰ τοῦ βεβαιοῦντος καὶ συνεργοῦντος πρὸς νόησιν καὶ πίστιν ἕλκων ὥσπερ ἀγορὰν ἢ πίνακα τεράτων συντίθησι τὸ βιβλίον, ἴστε δήπου παντὸς μᾶλλον ὑμεῖς' ἔφην 'τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν διὰ χειρὸς ἔχοντες. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καθάπερ ὁ Λυδὸς ἐφ' αὑτὸν ἀνοίγειν οὐ θύραν μίαν, ἀλλὰ ταῖς πλείσταις τῶν ἀποριῶν καὶ μεγίσταις περιβάλλειν τὸν Ἐπίκουρον.* E

Ἄρχεται γὰρ ἀπὸ Δημοκρίτου, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια κομιζομένου παρ' αὐτοῦ. καίτοι πολὺν χρόνον αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Δημοκρίτειον ὁ Ἐπίκουρος, ὡς ἄλλοι τε λέγουσι καὶ Λεοντεύς, εἷς τῶν ἐπ' ἄκρον Ἐπικούρου μαθητῶν, πρὸς Λυκόφρονα γράφων τιμᾶσθαί τέ φησι τὸν Δημόκριτον ὑπ' Ἐπικούρου διὰ τὸ πρότερον ἅψασθαι τῆς ὀρθῆς γνώσεως, καὶ τὸ σύνολον τὴν περὶ φύσεως πραγματείαν Δημοκρίτειον προσαγορεύεσθαι διὰ

1—3 Epic. fr. 512 (cf. 1038de) || **20—p. 176, 4** Epic. fr. 234 cum adn. Vorsokr. 68 A 53
14 cf. Wy. ad 239c || **17** 636f Paroem. I p. 114 || **23** Capelle RE XII 2039

3 lac. agn. Wy. ⟨*πρὸς δὲ τὸ εὖ ζῆν οὐδὲν βλαβήσεσθαι φάσκοντες τῆς ἀρετῆς*⟩ desid. Po. | *πάσας . . . ἐξελαθείσας* Us. || **4** *τὸν . . . λόγον* E B corr. Po. *εὐοδεῖν . . . τὸν . . . λόγον* Kron. || **7** add. Po. cl. 160e 1075c 1117d Plato Gorg. 483a *διὰ τὸ σωφρόνως τὸ ζῆν ἀν.* Bern. (Mez.) || **13** *κωφὰ* ut 975c an *κωφὰ* ⟨*δίχα*⟩? || **14** *ἕλκων* ut *παρέλκ.* 924d || **26** *περὶ φύσεως* ex p. 176, 1 (post *ἀρχαῖς*) huc trp. Goerbing in seminario Gottingensi, del. Ha.

τὸ περιπεσεῖν αὐτὸν πρότερον ταῖς ἀρχαῖς. ὁ δὲ Μητρόδωρος ἄντικρυς ⟨ἐν τῷ⟩ περὶ Φιλοσοφίας εἴρηκεν (fr. 33),
F *ὡς, εἰ μὴ προκαθηγήσατο Δημόκριτος, οὐκ ἂν προῆλθεν Ἐπίκουρος ἐπὶ τὴν σοφίαν. ἀλλ' εἰ κατὰ τὰ Δημοκρίτου δόγματα ζῆν οὐκ ἔστιν, ὡς οἴεται Κωλώτης, γελοῖος ἦν ἐπὶ τὸ μὴ ζῆν ἄγοντι Δημοκρίτῳ κατακολουθῶν ὁ Ἐπίκουρος.*

4. *Ἐγκαλεῖ δ' αὐτῷ πρῶτον, ὅτι τῶν πραγμάτων ἕκαστον εἰπὼν οὐ μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον εἶναι συγκέχυκε τὸν*
1109 *βίον. | ἀλλὰ τοσοῦτόν γε Δημόκριτος ἀποδεῖ τοῦ νομίζειν μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον τῶν πραγμάτων ἕκαστον, ὥστε Πρωταγόρᾳ τῷ σοφιστῇ τοῦτ' εἰπόντι μεμαχῆσθαι καὶ γεγραφέναι πολλὰ καὶ πιθανὰ πρὸς αὐτόν. οἷς οὐδ' ὄναρ ἐντυχὼν ὁ Κωλώτης ἐσφάλη περὶ λέξιν τοῦ ἀνδρός, ἐν ᾗ διορίζεται μὴ μᾶλλον τό 'δέν' ἢ τό 'μηδέν' εἶναι, 'δέν' μὲν ὀνομάζων τὸ σῶμα 'μηδέν' δὲ τὸ κενόν, ὡς καὶ τούτου φύσιν τινὰ καὶ ὑπόστασιν ἰδίαν ἔχοντος. ὁ δ' οὖν δόξας τό 'μηδὲν μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον' Ἐπικουρείῳ δόγματι κέχρηται, τῷ 'πάσας εἶναι τὰς δι' αἰσθή-*
B *σεως φαντασίας ἀληθεῖς'. εἰ γὰρ δυοῖν λεγόντων τοῦ μὲν αὐστηρὸν εἶναι τὸν οἶνον τοῦ δὲ γλυκὺν οὐδέτερος ψεύδεται τῇ αἰσθήσει, τί μᾶλλον ὁ οἶνος αὐστηρὸς ἢ γλυκύς ἐστι; καὶ μὴν λουτρῷ γε τῷ αὐτῷ τοὺς μὲν ὡς θερμῷ τοὺς δ' ὡς ψυχρῷ χρωμένους ἰδεῖν ἔστιν· οἱ μὲν γὰρ ψυχρὸν οἱ δὲ θερμὸν ἐπιβάλλειν κελεύουσι. πρὸς δὲ Βερρονίκην τὴν Δηϊοτάρου τῶν Λακεδαιμονίων τινὰ γυναικῶν ἀφικέσθαι λέγουσιν· ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων προσῆλθον, εὐθὺς ἀποστραφῆναι τὴν μὲν τὸ μύρον ὡς ἔοικε τὴν δὲ τὸ βούτυρον δυσχεράνασαν. εἴπερ οὖν μὴ μᾶλλόν ἐστιν*

17—p. 178, 5 Epic. fr. 250
8—17 Vorsokr. 68 B 156 cf. A 38

1 *ταῖς ἀρχαῖς* fere = *τ. ἀτόμοις* cf. 1111a 1116d (1114a) Epic. ep. 2, 116 al. || 2 add. Menag. (vel ⟨*ἐν τοῖς*⟩) || 9 *ἐπιὼν* EB corr. Xyl. || 17 *ὅ* EB || 26 *Δηι* 1 lit. *ταύρου* E *Δηιταύρου* B corr. Ra. (258c 1049c) *Στρατονίκην* (ex 258c) et *Παιονίδων* pro *Βερρ.* et *Λακ.* idem || 28 *μῦρον* semper EB

*ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας ἀληθὴς αἴσθησις, εἰκός ἐστι καὶ τὸ
ὕδωρ μὴ μᾶλλον εἶναι ψυχρὸν ἢ θερμὸν καὶ τὸ μύρον καὶ* C
*τὸ βούτυρον μὴ μᾶλλον εὐῶδες ἢ δυσῶδες. εἰ γὰρ τὸ
αὐτὸ φαινόμενον ἕτερον ἑτέρῳ φάσκει τις ⟨ἀμφοτέροις
τοιοῦτον εἶναι⟩, ἀμφότερα εἶναι λέγων λέληθεν.*

5. *Αἱ δὲ πολυθρύλητοι συμμετρίαι καὶ ἁρμονίαι τῶν
περὶ τὰ αἰσθητήρια πόρων αἵ τε πολυμιξίαι τῶν σπερμάτων, ἃ δὴ πᾶσι χυμοῖς καὶ ὀσμαῖς καὶ χροιαῖς ἐνδιεσπαρμένα λέγουσιν ἑτέραν ἑτέρῳ ποιότητος κινεῖν αἴσθησιν,
οὐκ ἄντικρυς εἰς τό 'μὴ μᾶλλον' τὰ πράγματα συνελαύνουσιν αὐτοῖς; τοὺς γὰρ οἰομένους ψεύδεσθαι τὴν αἴσθησιν, ὅτι τὰ ἐναντία πάθη γινόμενα τοῖς χρωμένοις ἀπὸ
τῶν αὐτῶν ὁρῶσι, παραμυθούμενοι διδάσκουσιν, ὡς ἀνα-* D
*πεφυρμένων καὶ συμμεμιγμένων ὁμοῦ τι πάντων, ἄλλου
δ' ἄλλῳ πεφυκότος ἐναρμόττειν οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς
⟨πᾶσι⟩ ποιότητος ἐπαφὴ καὶ ἀντίληψις οὐδὲ πᾶσι τοῖς
μέρεσι κινεῖ πάντας ὡσαύτως τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἐκείνοις ἕκαστοι μόνοις ἐντυγχάνοντες, πρὸς ἃ σύμμετρον
ἔχουσι τὴν αἴσθησιν, οὐκ ὀρθῶς διαμάχονται περὶ τοῦ
χρηστὸν ἢ πονηρὸν ἢ λευκὸν ἢ μὴ λευκὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα,
τὰς αὐτῶν οἰόμενοι βεβαιοῦν αἰσθήσεις τῷ τὰς ἄλλων ἀναιρεῖν· δεῖ δ' αἰσθήσει μὲν μηδεμιᾷ μάχεσθαι (πᾶσαι γὰρ
ἅπτονταί τινος, οἷον ἐκ πηγῆς τῆς πολυμιξίας ἑκάστη
λαμβάνουσα τὸ πρόσφορον καὶ οἰκεῖον), ὅλου δὲ μὴ κατ-* E
*ηγορεῖν ἁπτομένους μερῶν, μηδὲ τὸ αὐτὸ δεῖν οἴεσθαι
πάσχειν ἅπαντας, ἄλλους κατ' ἄλλην ποιότητα καὶ δύναμιν αὐτοῦ πάσχοντας. ὥρα δὴ σκοπεῖν, τίνες μᾶλλον
ἄνθρωποι τό 'μὴ μᾶλλον' ἐπάγουσι τοῖς πράγμασιν ἢ οἳ*

22 et p. 178, **3** Epic. *K. δ.* 23. 24
13 sqq. Metrodori verba esse putat Körte (fr. 1), sed cf. William Diog. Oenoand. p. XXV et We. p. 175 n. 2

3 *τὸ αὐτὸ* Wy. *αὖ τὸ* || **4** add. Po. (cf. Epic. fr. 253) || **6** *πολυθρύλλ.* EB || **9** *ἑτέραν ἑτέρας* ut vid. B || **14** *συμμιγνυμένων ὁμοῦ τοι* B || **16** add. Po. (cf. v. 26) || **18** *πρὸς ἀσυμμ.* B (corr. in mg.) || **21** *ἀλλήλων* EB *γρ. ἄλλων* in mg. B || **22** *δεῖ*] *δεῖν* Us. Po. ed. 1 | *μὲν μὴ δὲ διαμάχ.* EB corr. Re. || **25** *οἴεσθαι δεῖν* B || **27** *ὥρα* Wy. *ἆρα* | *δὴ*] *δεῖ* B

*πᾶν μὲν τὸ αἰσθητὸν κρᾶμα παντοδαπῶν ποιοτήτων ἀπο-
φαίνουσι, 'σύμμικτον ὥστε γλεῦκος αὐλητήριον'* (Trag.
adesp. 420), *ἔρρειν δ' ὁμολογοῦσι τοὺς κανόνας αὐτοῖς
καὶ παντάπασιν οἴχεσθαι τὸ κριτήριον, ἄνπερ εἰλικρινὲς
αἰσθητὸν ὁτιοῦν καὶ μὴ πολλὰ ἕκαστον ἀπολίπωσιν.*

6. *Ὅρα δὴ ἃ περὶ τοῦ οἴνου τῆς θερμότητος ἐν τῷ
Συμποσίῳ Πολύαινον αὐτῷ διαλεγόμενον Ἐπίκουρος πε-*
F *ποίηκε. λέγοντος γὰρ 'οὐ φῂς εἶναι, ὦ Ἐπίκουρε, τὰς ὑπὸ
τοῦ οἴνου διαθερμασίας;' ὑπέλαβε † 'τίς σε τοκαθόλου θερ-
μαντικὸν ἀποφαίνεσθαι τὸν οἶνον εἶναι'; καὶ μετὰ σμικρὸν
'φαίνεται μὲν γὰρ δὴ τὸ καθόλου οὐκ εἶναι θερμαντικὸς
ὁ οἶνος, τοῦδε δέ τινος ὁ τοσοῦτος εἶναι θερμαντικὸς ἂν
ῥηθείη.' καὶ πάλιν αἰτίαν ὑπειπὼν θλίψεις τε καὶ δια-*
1110 *σπορὰς ἀτόμων, ἑτέρων δὲ συμμίξεις | καὶ παραζεύ-
ξεις αἰτιασάμενος ἐν τῇ πρὸς τὸ σῶμα καταμίξει τοῦ
οἴνου, ἐπιλέγει 'διὸ δὴ καθόλου μὲν οὐ ῥητέον τὸν οἶνον
εἶναι θερμαντικόν, τῆς δὲ τοιαύτης φύσεως καὶ τῆς οὕτω
διακειμένης θερμαντικὸν τὸν τοσοῦτον ἢ τῆσδε τὸν το-
σοῦτον εἶναι ψυκτικόν. ἔνεισι γὰρ καὶ τοιαῦται ἐν τῷ
τοιούτῳ ἀθροίσματι φύσεις, ἐξ ὧν ἂν ψυχρὸν συσταίη,
⟨ἢ αἳ⟩ εἰς δέον γε ἑτέραις παραζυγεῖσαι ψυχρασίας φύσιν
ἀποτελέσειαν· ὅθεν ἐξαπατώμενοι οἱ μὲν ψυκτικὸν τὸ
καθόλου φασὶν εἶναι τὸν οἶνον οἱ δὲ θερμαντικόν.' ὁ δὴ
λέγων ἐξηπατῆσθαι τοὺς πολλοὺς τὸ θερμαῖνον θερμαν-*
B *τικὸν ἢ τὸ ψῦχον ψυκτικὸν ὑπολαμβάνοντας, εἰ μὴ νομί-*

6—p. 179, **8** Epic. fr. 58—60
6 sqq. cf. Quaest. Conv. III 5 p. 652 a b Arist. Probl. 871 a 28 = 874 b 23

2 *αὐλητήριον* (subst.) def. Bern. de confuso sonitu cogitans quem et mustum fervens et bestiolae circumstrepentes excitant (cf. Nicandrum Alexiph. 184 sqq. et Hesych. *αὐλητής· εἶδος σφηκός*) *ὑλιστήριον* Emp. ‖ **5** *ἀπέλιπον* E B corr. Us. ‖ **6** *δὲ* E ‖ **7** *πολύδινον* E B corr. Xyl. ‖ **8** *φῂς εἶναι* edd. *φησὶν* ‖ **9** *ὑπέλαβέ τις οὐ τὸ καθόλου ... εἶναι* vel sim. vulgo (male, cf. sequentia) *ὑπέλαβε 'τίς οὐ ... ἀποφαίνεται ... εἶναι;* *** Us. *ὑπέλαβε 'τί ⟨δέ; τοῦτό σ' ἔπει⟩σε ... εἶναι;* fere Po. ‖ **12** *εἶναι* edd. *εἰ* ‖ **21** add. Po. | *εἰς* Wy. *εἰ* | *γε*] *τε* Wy. *εἰ ⟨εἰς⟩ δέον γε* Bignone *εἰ, δέον γε* Bailey *ἢ αἳ γε* Us. (pro *εἰ δέον γε*)

ζοι τό ‘μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον ἕκαστον’ ἀκολουθεῖν οἷς εἴρηκεν, αὐτὸς ἐξηπάτηται.

Προστίθησι δ’ ὅτι ‘πολλάκις οὐδ’ ἦλθεν εἰς τὸ σῶμα θερμαντικὴν ἐπιφέρων ἢ ψυκτικὴν δύναμιν ὁ οἶνος, ἀλλὰ κινηθέντος τοῦ ὄγκου καὶ γενομένης τῶν σωμάτων μεταστάσεως αἱ ποιοῦσαι τὸ θερμὸν ἄτομοι νῦν μὲν συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ καὶ παρέσχον ὑπὸ πλήθους θερμότητα καὶ πύρωσιν τῷ σώματι, νῦν δ’ ἐκπεσοῦσαι κατέψυξαν.’ (7.) ὅτι δὲ τούτοις πρὸς πᾶν ἔστι χρῆσθαι τὸ καλούμενον καὶ νομιζόμενον πικρὸν γλυκὺ καθαρτικὸν ὑπνωτικὸν φωτεινόν, ὡς οὐδενὸς ἔχοντος αὐτοτελῆ ποιότητα καὶ δύναμιν οὐδὲ δρῶντος μᾶλλον ἢ πάσχοντος, ὅταν C ἐγγένηται τοῖς σώμασιν, ἄλλην δ’ ἐν ἄλλοις διαφορὰν καὶ κρᾶσιν λαμβάνοντος, οὐκ ἄδηλόν ἐστιν. αὐτὸς γὰρ οὖν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν πρὸς Θεόφραστον οὐκ εἶναι λέγων τὰ χρώματα συμφυῆ τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ γεννᾶσθαι κατὰ ποιάς τινας τάξεις καὶ θέσεις πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μᾶλλόν φησι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἀχρωμάτιστον σῶμα εἶναι ἢ χρῶμα ἔχον. ἀνωτέρω δὲ κατὰ λέξιν ταῦτα γέγραφεν· ‘ἀλλὰ καὶ χωρὶς τούτου τοῦ μέρους οὐκ οἶδ’ ὅπως δεῖ τὰ ἐν τῷ σκότει ταῦτ’ ὄντα φῆσαι χρώματα ἔχειν’. καίτοι πολλάκις ἀέρος ὁμοίως σκοτώδους περικεχυμένου D οἱ μὲν αἰσθάνονται χρωμάτων διαφορᾶς οἱ δ’ οὐκ αἰσθάνονται δι’ ἀμβλύτητα τῆς ὄψεως· ἔτι δ’ εἰσελθόντες εἰς σκοτεινὸν οἶκον οὐδεμίαν ὄψιν χρώματος ὁρῶμεν ἀναμείναντες δὲ μικρὸν ὁρῶμεν. οὐ μᾶλλον οὖν ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν χρῶμα ῥηθήσεται τῶν σωμάτων ἕκαστον. εἰ δὲ τὸ χρῶμα πρός τι, καὶ τὸ λευκὸν ἔσται πρός τι καὶ τὸ κυανοῦν, εἰ δὲ ταῦτα, καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. ὥστε κατὰ πάσης ποιότητος ἀληθῶς τὸ μὴ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ εἶναι κατηγορεῖσθαι· τοῖς γὰρ οὕτω πάσχουσιν ἔσται τοι-

9—p. 180, 1 Epic. fr. 30 || 20—22 fr. 29

9 ἔτι δὲ τούτοις προσεπανέστη χρ. EB corr. Re. || 13 ἐγγένωνται EB corr. Re. || 14 ἄδηλος EB corr. Re. || 15 ὁ om. E || 20. 21 τοῦ μέρους et ταῦτ’ del. Ha. || 22 καίτοι] καὶ Ha. falso proxima Epicuro tribuens || 23 διαφορὰς EB

οὗτον, οὐκ ἔσται δὲ τοῖς μὴ πάσχουσι. τὸν οὖν βόρβορον
E *καὶ τὸν ⟨πηλόν⟩, ἐν ᾧ φησι γίνεσθαι τοὺς τό 'μηδὲν*
μᾶλλον' ἐπιφθεγγομένους τοῖς πράγμασιν, ἑαυτοῦ κατα-
σκεδάννυσι καὶ τοῦ καθηγεμόνος ὁ Κωλώτης.

8. *Ἆρ' οὖν ἐνταῦθα μόνον ὁ γενναῖος 'ἄλλων ἰατρὸς*
αὐτὸς ἕλκεσιν βρύων' ἀναπέφηνεν; οὐ μὲν οὖν· ἀλλ' ἔτι
μᾶλλον ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιτιμημάτων λέληθε τῷ
Δημοκρίτῳ τὸν Ἐπίκουρον ἐκ τοῦ ζῆν συνεξωθῶν. τὸ
γὰρ νόμῳ χροιὴν εἶναι καὶ νόμῳ γλυκὺ καὶ νόμῳ σύγκρι-
σιν ⟨ἅπασαν, ἐτεῇ δὲ τὸ κενὸν καὶ⟩ τὰς ἀτόμους εἰρη-
μένον φησὶν ὑπὸ Δημοκρίτου ⟨μάχεσθαι⟩ ταῖς αἰσθήσεσι,
καὶ τὸν ἐμμένοντα τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ χρώμενον οὐδ' ἂν
F *αὐτὸν ὡς ⟨ἄνθρωπός⟩ ἐστιν ἢ ζῇ διανοηθῆναι. πρὸς τοῦ-*
τον ἀντειπεῖν μὲν οὐδὲν ἔχω τὸν λόγον, εἰπεῖν δέ, ὅτι
ταῦτα τῶν Ἐπικούρου δογμάτων οὕτως ἀχώριστά ἐστιν,
ὡς τὸ σχῆμα καὶ τὸ βάρος αὐτοὶ τῆς ἀτόμου λέγουσι. τί
γὰρ λέγει Δημόκριτος; οὐσίας ἀπείρους τὸ πλῆθος ἀτό-
μους τε καὶ ἀδιαφθόρους, ἔτι δ' ἀποίους καὶ ἀπαθεῖς ἐν
τῷ κενῷ φέρεσθαι διεσπαρμένας· ὅταν δὲ πελάσωσιν
1111 *ἀλλήλαις ἢ συμπέσωσιν ἢ περιπλακῶσι, | φαίνεσθαι τῶν*
ἀθροιζομένων τὸ μὲν ὕδωρ τὸ δὲ πῦρ τὸ δὲ φυτὸν τὸ δ'
ἄνθρωπον, εἶναι δὲ πάντα τὰς ἀτόμους, ἰδέας ὑπ' αὐτοῦ
καλουμένας, ἕτερον δὲ μηδέν· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ μὴ ὄντος
οὐκ εἶναι γένεσιν, ἐκ δὲ τῶν ὄντων μηδὲν ἂν γενέσθαι τῷ
μήτε πάσχειν μήτε μεταβάλλειν τὰς ἀτόμους ὑπὸ στερ-
ρότητος· ὅθεν οὔτε χρόαν ἐξ ἀχρώστων οὔτε φύσιν ἢ
ψυχὴν ἐξ ἀποίων καὶ ⟨ἀψύχων⟩ ὑπάρχειν. ἐγκλητέος οὖν
ὁ Δημόκριτος οὐχὶ τὰ συμβαίνοντα ταῖς ἀρχαῖς ὁμολογῶν

15. 16 Epic. fr. 275 || **27**—p. 182, **2** Epic. fr. 288
5 Eur. fr. 1086 cf. 71e 88d 481a || **8** Vorsokr. 68 B 9. 117. 125 (*σύγκρισις* A 37. 38 al.) || **17—27** Vorsokr. 68 A 57

2 *τὸν τ* 8 lit. E 6 lit. B *ἐν* suppl. Amyot al. || **3** *μᾶλλον ⟨τοῖον ἢ τοῖον⟩* vulgo, sed cf. p. 177, 28 || **9** *σύγκρισιν*] cf. Diels, Abh. Berl. Ak. 1916 6, 30 *πικρὸν* Sa. || **10** lac. 15 + 10 lit. E 25 lit. B suppl. Wy. et We. (*ἅπασαν*) || **11** add. Re. || **13** *αὐτὸν* vulgo | lac. 12 lit. E 10 lit. B suppl. Po. (cf. Clem. Strom. VIII 15, 7) *⟨τεθνηκώς⟩* Xyl. || **18** *διαφόρους* E B corr. Emp. cf. p. 182, 2 || **22** *πάντας* B | post *ἀτόμους* dist. We. || **27** lac. 7 lit. E B suppl. We. *⟨ἀπαθῶν⟩* Xyl. Po. ed. 1

ἀλλὰ λαμβάνων ἀρχὰς αἷς ταῦτα συμβέβηκεν. ἔδει γὰρ ἀμετάβλητα μὴ θέσθαι τὰ πρῶτα, θέμενον δὲ δὴ B *συνορᾶν ὅτι ποιότητος οἴχεται πάσης γένεσις. ἀρνεῖσθαι δὲ συνορῶντα τὴν ἀτοπίαν ἀναισχυντότατον· ⟨ὥστ' ἀναισχυντότατον⟩, ὃ Ἐπίκουρός φησιν, ἀρχὰς μὲν ὑποτίθεσθαι τὰς αὐτάς, οὐ λέγειν δέ 'νόμῳ χροιὴν καὶ γλυκὺ καὶ λευκόν' καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας. εἰ μὲν οὖν τό 'οὐ λέγειν τοιοῦτον' ἐστίν 'οὐχ ὁμολογεῖν', τῶν εἰθισμένων τι ποιεῖ· καὶ γὰρ τὴν πρόνοιαν ἀναιρῶν εὐσέβειαν ἀπολείπειν λέγει, καὶ τῆς ἡδονῆς ἕνεκα τὴν φιλίαν αἱρούμενος ὑπὲρ τῶν φίλων τὰς μεγίστας ἀλγηδόνας ἀναδέχεσθαι, καὶ τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον ὑποτίθεσθαι, τὸ δ' ἄνω καὶ κάτω μὴ ἀναιρεῖν. † ἔστι δὲ οὐσ . . . κύλικα μὲν λαβόντα καὶ* C *πιεῖν ὅσον ἂν ἐθέλῃ καὶ ἀποδοῦναι τὸ λεῖπον, ἐν δὲ τῷ λόγῳ μάλιστα δεῖ τοῦ σοφοῦ τούτου μνημονεύειν ἀποφθέγματος 'ὧν αἱ ἀρχαὶ οὐκ ἀναγκαῖαι, τὰ τέλη ἀναγκαῖα'. οὐκ οὖν ἀναγκαῖον ὑποθέσθαι μᾶλλον δ' ὑφελέσθαι Δημοκρίτου, ἀτόμους εἶναι τῶν ὅλων ἀρχάς· θεμένῳ δὲ τὸ δόγμα καὶ καλλωπισαμένῳ ταῖς πρώταις πιθανότησιν αὐτοῦ προσεκποτέον ἐστὶ τὸ δυσχερές, ἢ δεικτέον ὅπως ἄποια σώματα παντοδαπὰς ποιότητας αὐτῷ μόνῳ τῷ συνελθεῖν παρέσχεν. οἷον εὐθύς, τὸ καλούμενον θερμὸν ὑμῖν πόθεν ἀφῖκται καὶ πῶς ἐπιγέγονε ταῖς ἀτόμοις, αἳ μήτ' ἦλθον ἔχουσαι θερμότητα μήτ' ἐγέ-* D *νοντο θερμαὶ συνελθοῦσαι; τὸ μὲν γὰρ ἔχοντος ποιότητα*

9—13 Epic. fr. 368. 546. 299
6 cf. 180, 9 || 20 cf. Ar. Plut. 1085 al.

2 *δὴ* Wy. *μὴ* || 4 *ἀναισχυντοτατ* (sic E *-τότατα* B) *ὁ ἐπίκουρος φησὶν* EB corr. Po. *'Επίκουρον* sec. Re. (*οἷα* pro *ὁ* Us.) vulgo, sed subi. verbi *φησὶν* Epicurus est, cf. v. 9 || 6 et 7 *λέγειν* B *λέγει* E || 8 *ἐστιν ⟨οἷον⟩* Bern., sed *τοιοῦτον* verbi *λέγειν* obiectum est | *ὁμολογεῖ* EB corr. Us. || 9 *ἀπολιπεῖν* EB corr. Bern. || 13 lac. 8 lit. et unius lineae E 36 lit. B *εἰ δὲ οὐ σ⟨υνορᾷ τὸ συμβαῖνον ἢ συνορῶν φεύγει τὸ ἄτοπον, λεκτέον ὡς ἔξεστι⟩ κύλικα* desid. Po. sec. p. 180, 28 sqq. 181, 7. non sufficit *ἔστι μὲν οὖν κύλικα λαβόντα* (Wy.) vel sim. || 17 *ἀφελέσθαι* EB corr. Wy. || 24 *αἳ* Us. *ἂν*

τὸ δὲ πάσχειν πεφυκότος, οὐδέτερον δὲ ταῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν φατὲ προσῆκον εἶναι διὰ τὴν ἀφθαρσίαν.

9. *'Τί οὖν; οὐχὶ καὶ Πλάτωνι συνέβαινε καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Ξενοκράτει χρυσὸν ἐκ μὴ χρυσοῦ καὶ λίθον ἐκ μὴ λίθου καὶ τἄλλα γεννᾶν ἐκ τεσσάρων ἁπλῶν καὶ πρώτων ἅπαντα;' πάνυ μὲν οὖν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν εὐθύς τε συνίασιν αἱ ἀρχαὶ πρὸς τὴν ἑκάστου γένεσιν ὥσπερ συμβολὰς μεγάλας φέρουσαι τὰς ἐν αὑταῖς ποιότητας, καὶ*
E *ὅταν συνέλθωσιν εἰς τὸ αὐτὸ καὶ συμπέσωσι ξηροῖς ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ θερμοῖς καὶ στερεὰ μαλθακοῖς, σώματα κινούμενα παθητικῶς ὑπ' ἀλλήλων καὶ μεταβάλλοντα δι' ὅλων, ἑτέραν ἀφ' ἑτέρας κράσεως συναποτίκτει γένεσιν. ἡ δ' ἄτομος αὐτή τε καθ' ἑαυτὴν ἐρημός ἐστι καὶ γυμνὴ πάσης γονίμου δυνάμεως, καὶ πρὸς ἄλλην προσπεσοῦσα βρασμὸν ὑπὸ σκληρότητος καὶ ἀντιτυπίας ἄλλο δ' οὐδὲν ἔσχεν οὐδ' ἐποίησε πάθος, ἀλλὰ παίονται καὶ παίουσι τὸν ἅπαντα χρόνον, οὐχ ὅπως ζῷον ἢ ψυχὴν ἢ φύσιν ἀλλ' οὐδὲ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν κοινὸν οὐδὲ σωρὸν ἕνα παλλομένων ἀεὶ καὶ*
F *διισταμένων δυνάμεναι παρασχεῖν.*

10. *'Ο δὲ Κωλώτης, ὥσπερ ἀγραμμάτῳ βασιλεῖ προσδιαλεγόμενος, πάλιν ἐξάπτεται τοῦ Ἐμπεδοκλέους ταὐτὸ πνέοντος* (B 8)·

'ἄλλο δέ τοι ἐρέω· φύσις οὐδενός ἐστιν ἑκάστου
θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένη θανάτοιο γενέθλη·
ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων
ἔστι, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισι.'

ταῦτ' ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ καθ' ὅ τι πρὸς τὸ ζῆν ὑπεναντιοῦ-
1112 *ται | τοῖς ὑπολαμβάνουσι μήτε γένεσιν τοῦ μὴ ὄντος εἶναι μήτε φθορὰν τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὄντων τινῶν συνόδῳ πρὸς*

12—19 Epic. fr. 286 || **28**—p. 183, **2** Epic. fr. 283
23 sqq. Plac. phil. 885d

6 *ἀπάντων* EB corr. Po. || **11** *παθητικοῖς ἀπ'* EB corr. Re. || **21** *'Εμπεδοκλέους ⟨ὡς⟩? ταὐτὸ πνέοντος* fort. ex Colotis libro assumptum || **23** *ἑκάστου] ἁπάντων* Plac. || **24** *οὐλομένου θ. τελευτὴ* Plac. || **26** *δ' ἐπὶ τοῖς* EB ut Aristot. *δὲ βροτοῖς* Plac. || **27** *ὑπεναντιοῦσθαι* EB (*αι* iterum ss. B, pro *ται*?) corr. Xyl.

ἄλληλα τὴν γένεσιν διαλύσει δ᾽ ἀπ᾽ ἀλλήλων τὸν θάνατον ἐπονομάζεσθαι. ὅτι γὰρ ἀντὶ τῆς γενέσεως εἴρηκε τὴν φύσιν, ἀντιθεὶς τὸν θάνατον αὐτῇ δεδήλωκεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς. εἰ δ᾽ οἱ μίξεις τὰς γενέσεις τιθέμενοι τὰς δὲ φθορὰς διαλύσεις οὐ ζῶσιν οὐδὲ δύνανται ζῆν, τί ποιοῦσιν ἕτερον οὗτοι; καίτοι ὁ μὲν Ἐμπεδοκλῆς τὰ στοιχεῖα κολλῶν καὶ συναρμόττων θερμότησι καὶ μαλακότησι καὶ ὑγρότησι μῖξιν αὐτοῖς καὶ συμφυΐαν ἑνωτικὴν ἁμωσγέπως ἐνδίδωσιν, οἱ δὲ τὰς ἀτρέπτους καὶ ἀσυμπαθεῖς ἀτόμους εἰς τὸ αὐτὸ B *συνελαύνοντες ἐξ αὐτῶν μὲν οὐδέν, αὐτῶν δὲ πολλὰς ποιοῦσι καὶ συνεχεῖς πληγάς. ἡ γὰρ περιπλοκὴ κωλύουσα τὴν διάλυσιν μᾶλλον ἐπιτείνει τὴν σύγκρουσιν, ὥστε μηδὲ μῖξιν εἶναι μηδὲ κόλλησιν ἀλλὰ ταραχὴν καὶ μάχην κατ᾽ αὐτοὺς τὴν λεγομένην γένεσιν· εἰ δ᾽ ἀκαρὲς . . . νῦν μὲν ἀπίασι διὰ τὴν ἀντίκρουσιν, νῦν δὲ προσίασι τῆς πληγῆς ἐκλυθείσης, πλεῖον ἢ διπλάσιον χωρίς εἰσιν ἀλλήλων χρόνον, οὐ ψαύουσαι καὶ πλησιάζουσαι, ὥστε μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖσθαι μηδ᾽ ἄψυχον, αἴσθησις δὲ καὶ ψυχὴ καὶ νοῦς καὶ φρόνησις οὐδὲ βουλομένοις ἐπίνοιαν δίδωσιν ὡς γένοιτ᾽* C *ἂν ἐν κενῷ καὶ ἀτόμοις. ὧν οὔτε καθ᾽ ἑαυτὰ ποιότης ἐστὶν οὔτε πάθος ἢ μεταβολὴ συνελθόντων, ἀλλ᾽ οὐδὲ συνέλευσις ἡ σύγκρασιν ποιοῦσα καὶ μῖξιν καὶ συμφυΐαν ἀλλὰ πληγὰς καὶ ἀποπηδήσεις. ὥστε τοῖς τούτων δόγμασι τὸ ζῆν ἀναιρεῖται καὶ τὸ ζῷον εἶναι, κενὰς καὶ ἀπαθεῖς καὶ ἀθέους καὶ ἀψύχους, ἔτι δ᾽ ἀμίκτους καὶ ἀσυγκράτους ἀρχὰς ὑποτιθεμένοις.*

11. *Πῶς οὖν ἀπολείπουσι φύσιν καὶ ψυχὴν καὶ ζῷον; ὡς ὅρκον ὡς εὐχὴν ὡς θυσίαν ὡς προσκύνησιν, ῥήματι καὶ λόγῳ καὶ τῷ φάναι καὶ προσποιεῖσθαι καὶ ὀνομάζειν, ἃ*

8—23 Epic. fr. 286 || **27—p. 184, 1** fragm. Epicureum, cf. We. p. 200 sq.
23 cf. 921 e

3 *αὐτῇ*] *ἀστὴρ* E B | *ἐμπεδοκλ* 3 lit. *εἰ* E || **12. 13** *μήτε . . . μήτε* Bern. || **13. 14** *καθ᾽ αὐτοὺς δὲ τὴν* B || **14** *εἰ* Xyl. *οἱ* | lac. 22 lit. E 17 lit. B ⟨*συγκρούουσαι* vel *συμπίπτουσαι*⟩ Re. ⟨*τι χρόνου συνελθοῦσαι*⟩? Po. ⟨*αἱ ἄτομοι προσπεσοῦσαι*⟩ We. || **16** *πλείον᾽* Us. || **19** *δίδωσι πῶς* Us. || **23** *τοιούτων* B || **25** *ἀθέους*] *ἀποίους* Xyl. *ἀναισθήτους*?

ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς δόγμασιν ἀναιροῦσιν. εἰ δὲ δὴ τὸ D *πεφυκὸς αὐτοὶ φύσιν καὶ τὸ γεγονὸς γένεσιν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ οἱ ξυλείαν τὰ ξύλα καὶ συμφωνίαν καλοῦντες ἐκφορικῶς τὰ συμφωνοῦντα, πόθεν ἐπῆλθεν αὐτῷ τοιαῦτα προβάλλειν ἐρωτήματα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ; 'τί κόπτομεν' φησίν 'ἡμᾶς αὐτούς, σπουδάζοντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ ὀρεγόμενοί τινων πραγμάτων καὶ φυλαττόμενοί τινα πράγματα; οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν οὔτ' ἄλλ' οἷς χρώμενοι ζῶμεν.' ἀλλὰ θάρρει, φαίη τις ἄν, ὦ φίλον Κωλωτάριον· οὐδείς σε κωλύει σπουδάζειν ὑπὲρ σεαυτοῦ, διδάσκων ὅτι 'Κωλώτου φύσις' αὐτὸς ὁ Κωλώτης ἐστὶν ἄλλο δ' οὐθέν,* E *οὐδὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασι (τὰ δὲ πράγματα ὑμῖν ἡδοναί εἰσιν), ὑποδεικνύων ὡς οὐκ ἔστιν ἀμήτων φύσις οὐδ' ὀσμῶν οὐδὲ πλησιάσεως, ἄμητες δ' εἰσὶ καὶ μύρα καὶ γυναῖκες. οὐδὲ γὰρ ὁ γραμματικὸς λέγων τό 'βίην Ἡρακλείην' αὐτὸν εἶναι τὸν Ἡρακλέα ⟨ἀναιρεῖ τὸν Ἡρακλέα⟩, οὐδ' οἱ τὰς συμφωνίας καὶ τὰς δοκώσεις ἐκφορὰς μόνον εἶναι φάσκοντες οὐχὶ καὶ φθόγγους καὶ δοκοὺς ὑπάρχειν λέγουσιν· ὅπου καὶ ψυχήν τινες ἀναιροῦντες καὶ φρόνησιν οὔτε τὸ ζῆν ἀναιρεῖν οὔτε τὸ φρονεῖν δοκοῦσιν. Ἐπικούρου δὲ λέγοντος 'ἡ τῶν ὄντων φύσις σώματά ἐστι καὶ τόπος', πότερον οὕτως ἀκούωμεν ὡς ἄλλο τι τὴν φύσιν παρὰ τὰ ὄντα* F *βουλομένου λέγειν ⟨ἢ⟩ τὰ ὄντα δηλοῦντος ἕτερον δὲ μηθέν; ὥσπερ ἀμέλει καὶ κενοῦ φύσιν αὐτὸ τὸ κενόν, καὶ νὴ Δία τὸ πᾶν 'παντὸς φύσιν' ὀνομάζειν εἴωθε. κἂν εἴ τις ἔροιτο 'τί λέγεις, ὦ Ἐπίκουρε, τὸ μέν τι κενὸν εἶναι τὸ δὲ φύσιν κενοῦ;' 'μὰ Δία' φήσει, 'νενόμισται δέ πως ἡ τοιαύ-*

20—25 Epic. fr. 76
15 *λ* 601 cf. 944f ‖ **19.20** 1096e 1119ab De lib. et aegr. 5

1 *ταῖς ἀρχαῖς*] cf. p. 183, 26. Pl. complectitur p. 183, 23—26. *τοῖς ἔργοις* Re. Kron. | *εἰ* Wy. *οἱ* ‖ **2** *αὐτοὶ* (oppon. Empedocles v. 5) Wy. *αὐτὸ* ‖ **3** *ξυλίαν* EB corr. Bern. ‖ **5** *ῥήματα* B ‖ **8** *ἄλλοις* EB dist. Po. (cf. v. 11 ∼ 13) ‖ **13** *εἰσιν* del. Bens. ‖ **15** *Ἡρακληείην* Bern., cf. 944f ‖ **16** add. Amyot ‖ **22** *ἀκούομεν* EB corr. Ha. Po. ‖ **23** ⟨*ἢ*⟩ Xyl. ⟨*ἢ μόνα ταῦ*⟩*τα ὄντα δ.*? cf. p. 180, 23 ‖ **25** *τὸ πάντα* EB *τὸ πᾶν* ς *τὰ πάντα* Turn. ‖ **26** *τι* E *τοι* B | *τὰ δὲ* EB corr. Madv. ‖ **27** *φήσει* ex *φύσει* B[1]

τη τῶν ὀνομάτων ὁμιλία, νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός.' τί οὖν ἕτερον ὁ Ἐμπεδοκλῆς πεποίηκεν [ἢ] διδάξας ὅτι φύσις παρὰ τὸ φυόμενον οὐθέν ἐστιν οὐδὲ θάνατος παρὰ τὸ θνῆσκον, | ἀλλ' ὥσπερ οἱ ποιηταὶ πολλάκις ἀνειδωλο- 1113
ποιοῦντες λέγουσιν 'ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κήρ' (Σ 535), οὕτως γένεσίν τινα καὶ φθορὰν καλοῦσιν οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς συνισταμένοις καὶ διαλυομένοις; τοσοῦτον ⟨δ'⟩ ἐδέησε τοῦ κινεῖν τὰ ὄντα καὶ μάχεσθαι τοῖς φαινομένοις, ὥστε μηδὲ τὴν φωνὴν ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ' ὅσον εἰς τὰ πράγματα βλάπτουσαν ἀπάτην παρεῖχεν ἀφελὼν αὖθις ἀποδοῦναι τοῖς ὀνόμασι τὸ νενομισμένον ἐν τούτοις (B 9)·

'οἱ δ' ὅτε μὲν κατὰ φῶτα †μιγὲν φῶς αἰθέρι . . .
ἢ κατὰ θηρῶν ἀγροτέρων γένος ἢ κατὰ θάμνων
ἠὲ κατ' οἰωνῶν, τότε μὲν τὸν . . . γενέσθαι. B
εὖτε δ' ἀποκρινθῶσι, τὸ δ' αὖ δυσδαίμονα πότμον.
ᾗ θέμις, ⟨οὐ⟩ καλέουσι· νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός.'

⟨ἃ⟩ ὁ Κωλώτης παραθέμενος οὐ συνεῖδεν ὅτι φῶτας μὲν καὶ θῆρας καὶ θάμνους καὶ οἰωνοὺς ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ ἀνῄρηκεν, ἅ γέ φησι μιγνυμένων τῶν στοιχείων ἀποτελεῖσθαι, τοὺς δὲ τῇ συγκρίσει ταύτῃ καὶ διακρίσει 'φύσιν' τινὰ καί 'πότμον δυσδαίμονα' καί 'θάνατον ἀλοίτην' ἐπικατηγοροῦντας ᾗ σφάλλονται διδάξας οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι ταῖς εἰθισμέναις φωναῖς περὶ αὐτῶν.

12. Ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ μὴ τοῦτο κινεῖν τὸ ἐκφορικὸν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀλλ', ὡς πρότερον εἴρηται, πραγματικῶς δια- C

1 cf. v. 17 || **22** Empedocles B 10 || **26** 1112a

1 *δὲ ἢ τί φημι* EB corr. Re. || **2** del. ς || **6** *ὀλοὸν κῆρ* EB || **7** *οἱ πολλοὶ καλοῦσιν* Bens. || **8** add. Po. || **13** *μὲν* om. B | *φῶς αἰθέρι* 6—7 lit. E 8 lit. B *ἢ* | *οἱ δ' ὅτε μὲν κ. φ. μιγέντ' εἰς αἰθέρ' ἵκωνται* (sc. elementa) Diels *οἱ δ' ὅθ' ἵκῃ κ. φ. μιγέντ' εἰς αἰθέριον φῶς* Bignone || **15** *τὸν* 7 lit. E 8 lit. B *γ.* *τὸ ⟨λέγουσι⟩ γ.* Re. *τό⟨δε φασὶ⟩ γ.* Bern. (Xyl.) || **16** *ἀποκριθῶσι* EB corr. Panzerbieter | *τὰ δ'* EB || **16. 17** *πότμον εἶναι καλέουσιν ὅμως δ' ἐπιφημὶ* EB cf. v. 1 et 820f, ubi *ἣ θέμις κ.* codd. et ⟨*οὐ*⟩ Mez. *οὐ θέμις, ᾗ* Wil. Hermes LXV 246 || **18** add. Mez. ⟨*ταῦτα*⟩ Re. | *συνοῖδεν* B || **19** *θάμνας* E || **22** *ἀλοιτὴν* EB

φέρεσθαι περὶ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων γενέσεως, ἣν φύσιν τινὲς καλοῦσι· δηλοῖ δὲ μάλιστα διὰ τούτων τῶν ἐπῶν (B 11)

'νήπιοι· οὐ γάρ σφιν δολιχόφρονές εἰσι μέριμναι·
οἳ δὴ γίνεσθαι πάρος οὐκ ἐὸν ἐλπίζουσιν
ἤ τι καταθνήσκειν τε καὶ ἐξόλλυσθαι ἁπάντη.'

ταῦτα γὰρ τὰ ἔπη μέγα βοῶντός ἐστι τοῖς ὦτα ἔχουσιν, ὡς οὐκ ἀναιρεῖ γένεσιν ἀλλὰ τὴν ἐκ μὴ ὄντος, οὐδὲ φθορὰν ἀλλὰ τὴν πάντη, τουτέστι τὴν εἰς τὸ μὴ ὂν ἀπολλύουσαν. ἐπεὶ τῷ γε βουλομένῳ μὴ ἀγρίως οὕτω μηδ' ἠλιθίως ἀλλὰ πρᾳότερον συκοφαντεῖν τὸ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τοὐναντίον ἂν D *αἰτιάσασθαι παράσχοι, τοῦ Ἐμπεδοκλέους λέγοντος* (B 15)

'οὐκ ἂν ἀνὴρ τοιαῦτα σοφὸς φρεσὶ μαντεύσαιτο,
ὡς ὄφρα μέν τε βιῶσι, τὸ δὴ βίοτον καλέουσι,
τόφρα μὲν οὖν εἰσιν καί σφιν πάρα δεινὰ καὶ ἐσθλά,
πρὶν δὲ πάγεν τε βροτοὶ καὶ ⟨ἐπεὶ⟩ λύθεν, οὐδὲν ἄρ' εἰσί.'

ταῦτα γὰρ οὐκ ἀρνουμένου μὴ εἶναι τοὺς γεγονότας καὶ ζῶντάς ἐστιν, εἶναι δὲ μᾶλλον οἰομένου καὶ τοὺς μηδέπω γεγονότας καὶ τοὺς ἤδη τεθνηκότας. ἀλλ' ὅμως ὁ Κωλώτης τοῦτο μὲν οὐκ ἐγκέκληκε, λέγει δὲ κατ' αὐτὸν οὐδὲ νοσήσειν ἡμᾶς οὐδὲ τραυματισθήσεσθαι. καὶ πῶς ὁ πρὸ τοῦ βίου καὶ μετὰ τὸν βίον ἑκάστῳ λέγων παρεῖναι δεινὰ E *καὶ ἐσθλά, περὶ τοὺς ζῶντας οὐκ ἀπολείπει τὸ πάσχειν; τίσιν οὖν ἀληθῶς ἕπεται τὸ μὴ τραυματίζεσθαι μηδὲ νοσεῖν, ὦ Κωλῶτα; ὑμῖν τοῖς ἐξ ἀτόμου καὶ κενοῦ συμπεπηγόσιν, ὧν οὐδετέρῳ μέτεστιν αἰσθήσεως. καὶ οὐ τοῦτο δεινόν, ἀλλ' ὅτι μηδ' ἡδονὴν τὸ ποιῆσον ὑμῖν ἔστι, τῆς μὲν ἀτόμου μὴ δεχομένης τὰ ποιητικὰ τοῦ δὲ κενοῦ μὴ πάσχοντος ὑπ' αὐτῶν. —*

13. *Ἐπεὶ δ' ὁ μὲν Κωλώτης ἐφεξῆς τῷ Δημοκρίτῳ τὸν Παρμενίδην ἐβούλετο συγκατορύσσειν, ἐγὼ δ' ὑπερβὰς τὰ*

4 *οἳ*] *αἳ* ss. B[1] || 5 *τι* E *τοι* B | *πάντη* EB corr. Xyl. || 12 *φρεσὶ* etiam post *ἀνὴρ* B || 14 *δειλὰ* Bergk, sed cf. v. 21 || 15 ⟨*ἐπεὶ*⟩ *λύθεν* Re. *λυθέντ'* EB ⟨*ὡς*⟩ *λύθεν* Xyl. || 18 *ὅλως* EB corr. Po. ob v. 10. 11 || 19. 20 *οὐδὲν νοσ.* EB corr. Basil.

ἐκείνου τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους προέλαβον διὰ τὸ μᾶλλον
ἀκολουθεῖν τοῖς πρώτοις ἐγκλήμασιν αὐτοῦ, ἀναλάβωμεν
τὸν Παρμενίδην. ἃ μὲν οὖν αὐτόν φησιν αἰσχρὰ σοφίσματα F
λέγειν ὁ Κωλώτης, τούτοις ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ οὐ φιλίαν
ἐποίησεν ἀδοξοτέραν, οὐ φιληδονίαν θρασυτέραν, οὐ τοῦ
καλοῦ τὸ ἀγωγὸν ἐφ' ἑαυτὸ καὶ δι' ἑαυτὸ τίμιον ἀφεῖλεν,
οὐ τὰς περὶ θεῶν δόξας συνετάραξε· τὸ δὲ πᾶν ἓν εἰπὼν
οὐκ οἶδ' ὅπως ζῆν ἡμᾶς κε|κώλυκε. καὶ γὰρ Ἐπίκουρος, 1114
ὅταν λέγῃ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον
καὶ μήτ' αὐξόμενον μήτε μειούμενον, ὡς περὶ ἑνός τινος
διαλέγεται τοῦ παντός. ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς πραγματείας ὑπει-
πὼν τὴν τῶν ὄντων φύσιν σώματα εἶναι καὶ κενὸν ὡς μιᾶς
οὔσης εἰς δύο πεποίηται τὴν διαίρεσιν, ὧν θάτερον ὄντως
μὲν οὐθέν ἐστιν, ὀνομάζεται δ' ὑφ' ὑμῶν ἀναφὲς καὶ κενὸν
καὶ ἀσώματον· ὥστε καὶ ὑμῖν ἓν τὸ πᾶν ἐστιν, εἰ μὴ βού-
λεσθε κεναῖς φωναῖς περὶ κενοῦ χρῆσθαι, σκιαμαχοῦντες
πρὸς τοὺς ἀρχαίους. ἀλλ' ἄπειρα νὴ Δία πλήθει τὰ
σώματα κατ' Ἐπίκουρόν ἐστι, καὶ γίνεται τῶν φαινομένων
ἕκαστον ἐξ ἐκείνων. ὅρα μέντοι, ἃς ὑποτίθεσθε πρὸς γένε- B
σιν ἀρχάς, ἀπειρίαν καὶ κενόν· ὧν τὸ μὲν ἄπρακτον ἀπαθὲς
ἀσώματον, ἡ δ' ἄτακτος ἄλογος ἀπερίληπτος, αὑτὴν ἀνα-
λύουσα καὶ ταράττουσα τῷ μὴ κρατεῖσθαι μηδ' ὁρίζεσθαι
διὰ πλῆθος. ἀλλ' ὅ γε Παρμενίδης οὔτε πῦρ ἀνῄρηκεν οὔθ'
ὕδωρ οὔτε κρημνὸν οὔτε πόλεις, ὥς φησι Κωλώτης, ἐν
Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ κατοικουμένας· ὅς γε καὶ διάκοσμον
πεποίηται, καὶ στοιχεῖα μιγνύς, τὸ λαμπρὸν καὶ σκοτεινόν,
ἐκ τούτων τὰ φαινόμενα πάντα καὶ διὰ τούτων ἀποτελεῖ.
καὶ γὰρ περὶ γῆς εἴρηκε πολλὰ καὶ περὶ οὐρανοῦ καὶ ἡλίου

8—11 Epic. fr. 296 || **11—15** Epic. fr. 74 (*τῆς πραγματείας* sc. *Περὶ φύσεως* cf. p. 175, 27) || **17—23** Epic. fr. 269
23—p. 188, **4** Vorsokr. 28 B 10

1 *προσλαβὼν* E et (ex *συλλ.*) B corr. Wy. || **2** *αὐτοῖς* EB corr. Wy. || **3** *γλίσχρα* Wy., sed cf. sequentia || **9** *ἀγένν.* B (ut p. 188, 10) || **10** *ὥσπερ ἑνὸς* B || **19** *μὲν οἵας* EB corr. Po. (*μὴν* Duebn. *νῦν* Kron. pro *μὲν*) || **24** *κρημνὸν*] cf. 953e. Colotes diversissima arripuit. *κόσμον* Ra. *ἔρημον* Ap. || **25** *διὰ κόσμον* EB corr. Steph. cf. Parmen. B 8, 60

C καὶ σελήνης καὶ ἄστρων καὶ γένεσιν ἀνθρώπων ἀφήγηται· καὶ οὐδὲν ἄρρητον, ὡς ἀνὴρ ἀρχαῖος ἐν φυσιολογίᾳ καὶ συνθεὶς γραφὴν ἰδίαν οὐκ ἀλλοτρίαν διαφορῶν, τῶν κυρίων παρῆκεν. ἐπεὶ δὲ καὶ Πλάτωνος καὶ Σωκράτους ἔτι πρότερος συνεῖδεν, ὡς ἔχει τι δοξαστὸν ἡ φύσις ἔχει δὲ καὶ νοητόν, ἔστι δὲ τὸ μὲν δοξαστὸν ἀβέβαιον καὶ πλανητὸν ἐν πάθεσι πολλοῖς καὶ μεταβολαῖς τῷ φθίνειν καὶ αὔξεσθαι καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλως ἔχειν καὶ μηδ᾿ ἀεὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὡσαύτως τῇ αἰσθήσει, τοῦ νοητοῦ δ᾿ ἕτερον εἶδος, ἔστι γάρ

‘οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμὲς ἠδ᾿ ἀγένητον’,

D ὡς αὐτὸς εἴρηκε (B 8, 4), καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ μόνιμον ἐν τῷ εἶναι, ταῦτα συκοφαντῶν ἐκ τῆς φωνῆς ὁ Κωλώτης καὶ τῷ ῥήματι διώκων οὐ τῷ πράγματι τὸν λόγον ἁπλῶς φησι πάντ᾿ ἀναιρεῖν τῷ ἓν ὂν ὑποτίθεσθαι τὸν Παρμενίδην. ὁ δ᾿ ἀναιρεῖ μὲν οὐδετέραν φύσιν, ἑκατέρᾳ δ᾿ ἀποδιδοὺς τὸ προσῆκον εἰς μὲν τὴν τοῦ ἑνὸς καὶ ὄντος ἰδέαν τίθεται τὸ νοητόν, ὂν μὲν ὡς ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον ἓν δ᾿ ὁμοιότητι πρὸς αὑτὸ καὶ τῷ μὴ δέχεσθαι διαφορὰν προσαγορεύσας, εἰς δὲ τὴν ἄτακτον καὶ φερομένην τὸ αἰσθητόν. ὧν καὶ κριτήριον ἰδεῖν ἔστιν, ‘ἠμὲν Ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκ⟨ὲς
E ἦτορ⟩’, τοῦ νοητοῦ καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντος ὡσαύτως ἁπτόμενον, ‘ἠδὲ βροτῶν δόξας αἷς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής’ (Parmen. B 1, 29.30) διὰ τὸ παντοδαπὰς μεταβολὰς καὶ πάθη καὶ ἀνομοιότητας δεχομένοις ὁμιλεῖν πράγμασι. καίτοι πῶς ἂν ἀπέλιπεν αἴσθησιν καὶ δόξαν, αἰσθητὸν μὴ ἀπολιπὼν μηδὲ δοξαστόν; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ᾿ ὅτι τῷ μὲν ὄντως ὄντι προσήκει διαμένειν ἐν τῷ εἶναι, ταῦτα δὲ νῦν μὲν ἔστι νῦν δ᾿ οὐκ ἔστιν, ἐξίσταται δ᾿ ἀεὶ καὶ μεταλλάσσει τὴν φύσιν, ἑτέρας ᾤετο μᾶλλον ἢ τῆς ἐκείνου τοῦ

16—25 Vorsokr. 28 A 34 || **12** et **18** cf. Parmen. B 8, 22

1 ἀφήρηται EB corr. Wy. || **2** ἀρχαῖος] ‘a quo sane non minutias recentium expectare debes’ || **3** διαφορὰν EB corr. Ap. ἀλλοτρίας διαφθορὰν Wy. || **11** de hoc versu v. We. p. 236—239 || **20** φθειρομένην Ra. || **21.23** ἡ μὲν . . . ἡ δὲ EB corr. Xyl. || **21.22** lac. 7 lit. EB suppl. Xyl. ex D. L. || **30** ᾤετο Wy. (Xyl.) ὥστε

*ὄντος ἀεὶ δεῖσθαι προσηγορίας. ἣν οὖν ὁ περὶ τοῦ ὄντος
ὡς ἓν εἴη λόγος οὐκ ἀναίρεσις τῶν πολλῶν καὶ αἰσθητῶν,
ἀλλὰ δήλωσις αὐτῶν τῆς πρὸς τὸ νοητὸν διαφορᾶς. ἣν ἔτι* F
*μᾶλλον ἐνδεικνύμενος Πλάτων τῇ περὶ τὰ εἴδη πραγ-
ματείᾳ καὶ αὐτὸς ἀντίληψιν τῷ Κωλώτῃ παρέσχε. —*

14. *Διὸ καὶ τὰ πρὸς τοῦτον εἰρημένα δοκεῖ μοι λαβεῖν
ἐφεξῆς. καὶ πρῶτόν γε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ πολυμάθειαν
τοῦ φιλοσόφου σκεψώμεθα, | λέγοντος ὅτι τούτοις τοῖς* **1115**
*δόγμασι τοῦ Πλάτωνος ἐπηκολουθήκασιν Ἀριστοτέλης
καὶ Ξενοκράτης καὶ Θεόφραστος καὶ πάντες οἱ Περιπατη-
τικοί. ποῦ γὰρ ὢν τῆς ἀοικήτου τὸ βιβλίον ἔγραφες, ἵνα
ταῦτα συντιθεὶς τὰ ἐγκλήματα μὴ τοῖς ἐκείνων συντάγ-
μασιν ἐντύχῃς μηδ' ἀναλάβῃς εἰς χεῖρας Ἀριστοτέλους τὰ
περὶ Οὐρανοῦ καὶ τὰ περὶ Ψυχῆς, Θεοφράστου δὲ τὰ πρὸς
τοὺς Φυσικούς, Ἡρακλείδου δὲ τὸν Ζωροάστρην, τὸ περὶ
τῶν ἐν Ἅιδου, τὸ περὶ τῶν Φυσικῶς ἀπορουμένων, Δικαι-
άρχου δὲ τὰ περὶ Ψυχῆς, ἐν οἷς πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ
μέγιστα τῶν φυσικῶν ὑπεναντιούμενοι τῷ Πλάτωνι καὶ
μαχόμενοι διατελοῦσι; καὶ μὴν τῶν ἄλλων Περιπατητι-* B
*κῶν ὁ κορυφαιότατος Στράτων οὔτ' Ἀριστοτέλει κατὰ
πολλὰ συμφέρεται καὶ Πλάτωνι τὰς ἐναντίας ἔσχηκε δόξας
περὶ κινήσεως, περὶ νοῦ καὶ περὶ ψυχῆς καὶ περὶ γενέσεως,
τελευτῶν ⟨τε⟩ τὸν κόσμον αὐτὸν οὐ ζῷον εἶναί φησι, τὸ
δὲ κατὰ φύσιν ἕπεσθαι τῷ κατὰ τύχην· ἀρχὴν γὰρ ἐνδι-
δόναι τὸ αὐτόματον, εἶθ' οὕτως περαίνεσθαι τῶν φυσικῶν
παθῶν ἕκαστον. τάς γε μὴν ἰδέας, περὶ ὧν ἐγκαλεῖ τῷ
Πλάτωνι, πανταχοῦ κινῶν Ἀριστοτέλης καὶ πᾶσαν ἐπά-
γων ἀπορίαν αὐταῖς ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομνήμασιν ἐν τοῖς
⟨λογικοῖς, ἐν τοῖς⟩ φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν
διαλόγων φιλονεικότερον ἐνίοις ἔδοξεν ἢ φιλοσοφώτερον* C

De cap. 14 cf. Aristoteles De philos. fr. 10 W. et Bignone, L'Aristotele perduto I 28 II 107 || **20** sqq. Capelle RE IV A 291

9 *τοῦ* om. B || **15** *ἡρακλείτου* EB corr. Re. || **19** *μαχούμενοι* B || **22** ⟨*καὶ*⟩ *περὶ νοῦ* Croen. *καὶ περὶ γενέσεως* trp. post *κινήσεως* ? || **23** ⟨*τε*⟩ Po. ⟨*δὲ*⟩ Wy. ⟨*καὶ*⟩ *τελ.* Re. || **27** ⟨*ὁ*⟩ *ἀριστ.* vulgo || **29** add. Bignone ⟨*μετὰ τὰ φυσικὰ ἐν τοῖς*⟩ *φ.* Bernays

ἐκ *** τῶν δογμάτων τούτων, ὡς προθέμενος τὴν Πλάτωνος ὑπερείπειν φιλοσοφίαν· οὕτω μακρὰν ἦν τοῦ ἀκολουθεῖν. τίνος οὖν εὐχερείας ἐστὶ τὰ δοκοῦντα τοῖς ἀνδράσι μὴ μαθόντα καταψεύδεσθαι τὰ μὴ δοκοῦντα; καὶ πεπεισμένον ἐλέγχειν ἑτέρους αὐτόγραφον ἐξενεγκεῖν ἀμαθίας ἔλεγχον καθ' αὑτοῦ καὶ θρασύτητος, ὁμολογεῖν Πλάτωνι φάσκοντα τοὺς διαφερομένους καὶ ἀκολουθεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας;

15. 'Ἀλλὰ δὴ Πλάτων φησὶ τοὺς ἵππους ὑφ' ἡμῶν ματαίως ἵππους εἶναι ⟨νομίζεσθαι⟩ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ⟨ἀνθρώπους⟩.' καὶ ποῦ τοῦτο τῶν Πλάτωνος συγγραμ- D μάτων ἀποκεκρυμμένον εὗρεν ὁ Κωλώτης; ἡμεῖς γὰρ ἐν πᾶσιν ἀναγινώσκομεν καὶ τὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπον καὶ τὸν ἵππον ἵππον καὶ πῦρ τὸ πῦρ ὑπ' αὐτοῦ δοξαζόμενον· ᾗ καὶ δοξαστὸν ὀνομάζει τούτων ἕκαστον. ὁ δ' οἷα δὴ σοφίας οὐδ' ἀκαρὲς ἀπέχων ὡς ἓν καὶ ταὐτὸν ἔλαβε τὸ μὴ εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ εἶναι μὴ ὂν τὸν ἄνθρωπον. τῷ Πλάτωνι δὲ θαυμαστῶς ἐδόκει διαφέρειν τὸ μὴ εἶναι τοῦ μὴ ὂν εἶναι· τῷ μὲν γὰρ ἀναίρεσιν οὐσίας πάσης τῷ δ' ἑτερότητα δηλοῦσθαι τοῦ μεθεκτοῦ καὶ τοῦ μετέχοντος. ἣν οἱ μὲν ὕστερον εἰς γένους καὶ εἴδους καὶ κοινῶς τινων καὶ ἰδίως λεγομένων ποιῶν διαφορὰν ἔθεντο μόνον, ἀνωτέρω E δ' οὐ προῆλθον, εἰς λογικωτέρας ἀπορίας ἐμπεσόντες. ἔστι δὲ τοῦ μεθεκτοῦ πρὸς τὸ μετέχον λόγος, ὃν αἰτία τε πρὸς ὕλην ἔχει καὶ παράδειγμα πρὸς εἰκόνα καὶ δύναμις πρὸς πάθος. ᾧ γε δὴ μάλιστα τὸ καθ' αὑτὸ καὶ ταὐτὸν ἀεὶ διαφέρει τοῦ δι' ἕτερον καὶ μηδέποτ' ὡσαύτως ἔχοντος· ὅτι τὸ μὲν οὔτ' ἔσται ποτὲ μὴ ὂν οὔτε γέγονε καὶ διὰ τοῦτο πάντως καὶ ὄντως ὄν ἐστι, τῷ δ' οὐδ' ὅσον ἀπ' ἄλλου συμβέβηκε μετέχειν τοῦ εἶναι βέβαιόν ἐστιν, ἀλλ' ἐξίσταται δι'

20 sqq. Stoici, cf. SVF II 398. 395. 81 al. || 26 sqq. cf. De E 18—20

1 lac. agn. Re. ἐκ⟨ποιεῖν ἑαυτὸν⟩ Bign. ἐκ⟨κρούειν τὴν πίστιν⟩? || 2 ὑπεριδεῖν E B corr. Re. || 10. 11 add. Re. (νομ. ante ἵππους) et Madv. (λέγεσθαι) εἶναι ⟨νομίζεσθαι ὡς⟩ καὶ Cast. || 18 θαυμαστῶς ⟨ὡς⟩? Hu. || 21. 22 κοινῶν . . . ἰδίων E B corr. Po. sec. Stoicorum terminos (cf. 1077d) || 26 ταὐτὸν ⟨ὂν⟩ Re. || 29 τῷ Re. τὸ

ἀσθένειαν, ἅτε τῆς ὕλης περὶ τὸ εἶδος ὀλισθανούσης καὶ πάθη πολλὰ καὶ μεταβολὰς ἐπὶ τὴν εἰκόνα τῆς οὐσίας, ὥστε κινεῖσθαι καὶ σαλεύεσθαι, δεχομένης. ὥσπερ οὖν ὁ F *λέγων Πλάτωνα μὴ εἶναι τὴν εἰκόνα τὴν Πλάτωνος οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ὡς εἰκόνος αἴσθησιν αὐτῆς καὶ ὕπαρξιν, ἀλλ' ἐνδείκνυται καθ' αὑτό τινος ὄντος καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἑτέρου γεγονότος διαφοράν, οὕτως οὔτε φύσιν οὔτε χρῆσιν οὔτ' αἴσθησιν ἀνθρώπων ἀναιροῦσιν οἱ κοινῆς τινος οὐσίας μετοχῇ καὶ ἰδέας γινόμενον ἡμῶν ἕκαστον | εἰκόνα τοῦ* 1116 *παρασχόντος τὴν ὁμοιότητα τῇ γενέσει προσαγορεύοντες. οὐδὲ γὰρ ὁ πῦρ μὴ λέγων εἶναι τὸν πεπυρωμένον σίδηρον ἢ τὴν σελήνην ἥλιον, ἀλλὰ κατὰ Παρμενίδην* (B 14) *'νυκτιφαὲς περὶ γαῖαν ἀλώμενον ἀλλότριον φῶς', ἀναιρεῖ σιδήρου χρῆσιν ἢ σελήνης φύσιν, ἀλλ' εἰ μὴ λέγοι σῶμα μηδὲ πεφωτισμένον, ἤδη μάχεται ταῖς αἰσθήσεσιν, ὥσπερ ὁ σῶμα καὶ ζῷον καὶ γένεσιν καὶ αἴσθησιν μὴ ἀπολείπων. ὁ δὲ ταῦθ' ὑπάρχειν τῷ μετεσχηκέναι καὶ ὅσον ἀπολείπεται τοῦ ὄντος ἀεὶ καὶ τὸ εἶναι παρέχοντος αὐτοῖς ὑπονοῶν οὐ παρορᾷ τὸ αἰσθητὸν ἀλλ' ⟨οὐ⟩ παρορᾷ τὸ νοητόν, οὐδ' ἀναιρεῖ τὰ γινόμενα καὶ φαινόμενα περὶ ἡμᾶς τῶν παθῶν,* B *ἀλλ' ὅτι βεβαιότερα τούτων ἕτερα καὶ μονιμώτερα πρὸς οὐσίαν ἐστὶ τῷ μήτε γίνεσθαι μήτ' ἀπόλλυσθαι μήτε πάσχειν μηθέν, ἐνδείκνυται τοῖς ἑπομένοις καὶ διδάσκει καθαρώτερον τῆς διαφορᾶς ἁπτομένους τοῖς ὀνόμασι τὰ μὲν ὄντα τὰ δὲ γινόμενα προσαγορεύειν. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς νεωτέροις συμβέβηκε· πολλὰ γὰρ καὶ μεγάλα πράγματα τῆς τοῦ ὄντος ἀποστεροῦσι προσηγορίας, τὸ κενὸν τὸν χρόνον τὸν τόπον, ἁπλῶς τὸ τῶν λεκτῶν γένος, ἐν ᾧ καὶ τἀληθῆ πάντ' ἔνεστι. ταῦτα γὰρ ὄντα μὲν*

25—192, 1 Stoici, cf. 1074d SVF II 329—335. 167—170. 132. 195 III p. 268, 5 Pohlenz, Die Stoa I 65. cf. etiam 1073de

2 *ἐπὶ*] *περὶ* Re. sed *ἐπὶ* cum *δεχ.* coni. || 4 *τὴν*[2]] *τοῦ* B || 6 *ἑαυτὸ* B | *ἐκεῖνον* (sc. *Πλάτωνα*) Po. *ἐκεῖνο* || 9 *ἰδέα* E B corr. Re. (*ἢ* pro *καὶ*) *κατ' ἰδίαν* Kron. || 13 *νυκτὶ φάος* E B corr. Scal. Mez. || 14 *λέγει* e corr. B (Ha.) || 16 *ἀπολιπὼν* E B corr. Bern. || 17 *τῷ ὑπάρχειν* E B trp. Leon. || 19 add. Po. *τὸ νοητὸν οὐ παρορᾷ* Wy. || 24 *ἁπτόμενος* E B corr. Mez.

μὴ εἶναι τινὰ δ' εἶναι λέγουσι, χρώμενοι δ' αὐτοῖς ὡς
C *ὑφεστῶσι καὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ φιλοσοφεῖν διατελοῦσιν.*

16. *Ἀλλ' αὐτὸν ἡδέως ἂν ἐροίμην τὸν κατήγορον, εἰ τοῖς ἑαυτῶν πράγμασι τὴν διαφορὰν οὐκ ἐνορῶσι ταύτην, καθ' ἣν τὰ μὲν μόνιμα καὶ ἄτρεπτα ⟨τὰ δὲ μεταβλητὰ καὶ τρεπτὰ⟩ ταῖς οὐσίαις ἐστίν, ὡς λέγουσι καὶ τὰς ἀτόμους ἀπαθείᾳ καὶ στερρότητι πάντα χρόνον ὡσαύτως ἔχειν, τὰ δὲ συγκρίματα πάντα ῥευστὰ καὶ μεταβλητὰ καὶ γινόμενα καὶ ἀπολλύμενα εἶναι, μυρίων μὲν εἰδώλων ἀπερχομένων ἀεὶ καὶ ῥεόντων, μυρίων δ' ὡς εἰκὸς ἑτέρων ἐκ τοῦ περιέχοντος ἐπιρρεόντων καὶ ἀναπληρούντων τὸ ἄθροισμα ποικιλλόμενον ὑπὸ τῆς ἐξαλλαγῆς ταύτης καὶ μετακεραν-*
D *νύμενον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἐν βάθει τοῦ συγκρίματος ἀτόμων οὐδέποτε λῆξαι κινήσεως οὐδὲ παλμῶν πρὸς ἀλλήλας δυναμένων, ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν. ἀλλ' ἔστι μὲν ἐν τοῖς πράγμασιν ἡ τοιαύτη διαφορὰ τῆς οὐσίας, σοφώτερος δὲ τοῦ Πλάτωνος ὁ Ἐπίκουρος, ᾗ πάντα ὁμοίως ὄντα προσαγορεύει, τὸ ἀναφὲς κενὸν τὸ ἀντερεῖδον σῶμα, τὰς ἀρχὰς τὰ συγκρίματα, κοινῆς καὶ μὴ διαφερούσης ἡγούμενος οὐσίας μετέχειν τὸ ἀίδιον τῷ γινομένῳ, τὸ ἀνώλεθρον τῷ φθειρομένῳ, τὰς ἀπαθεῖς καὶ διαρκεῖς καὶ ἀμεταβλήτους καὶ μηδέποτε τοῦ εἶναι δυναμένας ἐκπεσεῖν φύσεις ταύταις ὧν ἐν τῷ πάσχειν καὶ μεταβάλλειν τὸ εἶναι, ταῖς*
E *μηδένα χρόνον ὡσαύτως ἐχούσαις; εἰ δὲ δὴ καὶ ὡς ἔνι μάλιστα διήμαρτε τούτοις ὁ Πλάτων, ὀνομάτων ὤφειλε συγχύσεως εὐθύνας ὑπέχειν τοῖς ἀκριβέστερον ἑλληνίζουσι τούτοις καὶ καθαρώτερον διαλεγομένοις, οὐχ ὡς ἀναιρῶν τὰ πράγματα καὶ τοῦ ζῆν ἐξάγων ἡμᾶς αἰτίαν*

4—16 Epic. fr. 282 || **17—25** Epic. p. 345, 13 cf. ibid. p. 124, 28 adn. || **27. 28** Epic. p. 343, 12

5 *πράγμασι*] *δόγμασιν* Ha. sed cf. v. 16 || **6** add. Us. || **11** *ἀπορρεόντων*? (ut Epic. fr. 319 ac fere semper) || **15** *ἄλληλα* EB corr. Us. || **20** *καὶ μὴ διαφερούσης* Po. cf. v. 17 p. 190, 18 sqq. *καὶ μὴ δὲ* EB *ναὶ μὰ Δία* Wy. || **24** *ὧν* Wy. *ὡς* || **25** *δὴ καὶ* Wy. *δικαίως* || **26** *ὤφειλε* Duebn. *ὦ φίλε* EB *ὀφείλει* Re.

ἔχειν, ὅτι τὰ γινόμενα ⟨γινόμενα⟩ καὶ οὐκ ὄντα, καθάπερ οὗτοι, προσηγόρευσεν. —

17. *Ἀλλ' ἐπεὶ τὸν Σωκράτην μετὰ τὸν Παρμενίδην ὑπερέβημεν, ἀναληπτέος . . . . εὐθὺς οὖν τὸν ἀφ' ἱερᾶς κεκίνηκεν ὁ Κωλώτης, καὶ διηγησάμενος ὅτι χρησμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ Σωκράτους ἀνήνεγκε Χαιρεφῶν, ὃν ἴσμεν ἅπαντες, ταῦτ' ἐπείρηκε· 'τὸ μὲν οὖν τοῦ Χαιρεφῶντος* F *διὰ τὸ τελέως σοφιστικὸν καὶ φορτικὸν διήγημα εἶναι παρήσομεν.' φορτικὸς οὖν ὁ Πλάτων ὁ τοῦτον ἀναγράψας τὸν χρησμόν* (Apol. 21a), *ἵνα τοὺς ἄλλους ἐάσω· φορτικώτεροι δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸν περὶ Λυκούργου χρησμὸν ἐν ταῖς παλαιοτάταις ἀναγραφαῖς ἔχοντες· σοφιστικὸν δ' ἦν διήγημα τὸ Θεμιστοκλέους, ᾧ πείσας Ἀθηναίους τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν κατεναυμάχησε τὸν βάρβαρον· φορτικοὶ δ' οἱ τῆς Ἑλλάδος νομοθέται | τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα τῶν ἱερῶν* 1117 *πυθόχρηστα καθιστάντες. εἰ τοίνυν ὁ περὶ Σωκράτους, ἀνδρὸς εἰς ἀρετὴν θεολήπτου γενομένου, χρησμὸς ἀνενεχθεὶς ὡς σοφοῦ φορτικὸς ἦν καὶ σοφιστικός, τίνι προσείπωμεν ἀξίως ὀνόματι τοὺς ὑμετέρους 'βρόμους' καί 'ὀλολυγμούς' καί 'κροτοθορύβους' καί 'σεβάσεις' καί 'ἐπιθειάσεις', αἷς προστρέπεσθε καὶ καθυμνεῖτε τὸν ἐπὶ ἡδονὰς παρακαλοῦντα συνεχεῖς καὶ πυκνάς; ὃς ἐν τῇ πρὸς Ἀνάξαρχον ἐπιστολῇ ταυτὶ γέγραφεν 'ἐγὼ δ' ἐφ' ἡδονὰς συνεχεῖς παρακαλῶ καὶ οὐκ ἐπ' ἀρετάς, κενὰς καὶ ματαίας καὶ ταραχώδεις ἐχούσας τῶν καρπῶν τὰς ἐλπίδας.' ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν Μητρόδωρος τὸν Τίμαρχον παρακαλῶν φησι* (fr. 38)· B *'ποιήσωμέν τι καλὸν ἐπὶ καλοῖς, μόνον οὐ καταδύντες ταῖς*

18—22 Epic. fr. 143 cf. 45f 1091c 1095d ‖ **23—25** Epic. fr. 116 4 cf. 783b 975a Paroem. II 320 ‖ **20** *σεβ.* cf. p. 194, 8

1 add. Bign. [*καὶ*] Wy. ‖ **2** *προσηγόρευσαν* E B corr. Wy. ‖ **3** *ἐπὶ* E B corr. Steph. ‖ **4** lac. 34 lit. E 27 lit. B ⟨*ἐφεξῆς ὁ περὶ τούτου λόγος*⟩ Po. ⟨*ἐστὶν ὁ περὶ Σωκράτους λόγος*⟩ Bern. ‖ **7** *ἀπείρηκε* E B corr. Mez. ‖ **9** *γὰρ* sed *οὖν* ss. B ‖ **16** *πυθοχρησία* E *-στία* B corr. Xyl. ‖ **20** *σοβάσεις* E B corr. Xyl. ‖ **21** *προτρ.* E B corr. Emp. ‖ **27**—p. 194, **1** tradita def. We. p. 215—220. *μόνον οὐκ ἀποδύντες τὰς ὁμοιοπαθείας* 'tantum non exuentes affectiones quas patimur similiter ab externis' Po. ed. 1 qui pergit: 'cf. D. L. IX 66 (*ἐκδῦναι* ut vit. Pomp. 28, ergo potius *ἐκδύντες*?) et Epic. fr. 221 al.'

ὁμοιοπαθείαις καὶ ἀπαλλαγέντες ἐκ τοῦ χαμαὶ βίου εἰς τὰ Ἐπικούρου ὡς ἀληθῶς θεόφαντα ὄργια.' Κωλώτης δ' αὐτὸς ἀκροώμενος Ἐπικούρου φυσιολογοῦντος ἄφνω τοῖς γόνασιν αὐτοῦ προσέπεσε, καὶ ταῦτα γράφει σεμνυνόμενος αὐτὸς Ἐπίκουρος· 'ὡς σεβομένῳ γάρ σοι τὰ τόθ' ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα προσέπεσεν ἐπιθύμημα ἀφυσιολόγητον τοῦ περιπλακῆναι ἡμῖν γονάτων ἐφαπτόμενον καὶ πάσης τῆς εἰθισμένης ἐπιλήψεως γίνεσθαι κατὰ τὰς σεβάσεις τινῶν
C *καὶ λιτάς· ἐποίεις οὖν' φησί 'καὶ ἡμᾶς ἀνθιεροῦν σὲ αὐτὸν καὶ ἀντισέβεσθαι.' συγγνωστὰ νὴ Δία τοῖς λέγουσιν ὡς παντὸς ἂν πρίαιντο τῆς ὄψεως ἐκείνης εἰκόνα γεγραμμένην θεάσασθαι, τοῦ μὲν προσπίπτοντος εἰς γόνατα καὶ περιπλεκομένου τοῦ δ' ἀντιλιτανεύοντος καὶ ἀντιπροσκυνοῦντος. οὐ μέντοι τὸ θεράπευμα τοῦτο, καίπερ εὖ τῷ Κωλώτῃ συντεθέν, ἔσχε καρπὸν ἄξιον· οὐ γὰρ ἀνηγορεύθη σοφὸς ἀλλὰ μόνον 'ἄφθαρτός μοι περιπάτει' φησί, 'καὶ ἡμᾶς ἀφθάρτους διανοοῦ.'* (18.) *τοιαῦτα μέντοι ῥήματα καὶ κινήματα καὶ πάθη συνειδότες αὐτοῖς ἑτέρους φορτικοὺς ἀποκαλοῦσι.*

D *Καὶ δῆτα καὶ προθεὶς ὁ Κωλώτης τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ καλὰ περὶ τῶν αἰσθήσεων, ὅτι 'σιτία προσαγόμεθα καὶ οὐ χόρτον, καὶ τοὺς ποταμούς, ὅταν ὦσι μεγάλοι, πλοίοις διαπερῶμεν, ὅταν δ' εὐδιάβατοι γένωνται, τοῖς ποσίν' ἐπιπεφώνηκεν· 'ἀλλὰ γὰρ ἀλαζόνας ἐπετήδευσας λόγους, ὦ Σώκρατες· καὶ ἕτερα μὲν διελέγου τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἕτερα δ' ἔπραττες.' πῶς γὰρ οὐκ ἀλαζόνες οἱ Σωκράτους λόγοι μηδὲν αὐτοῦ εἰδέναι φάσκοντος ἀλλὰ μανθάνειν ἀεὶ καὶ ζητεῖν τὸ ἀληθές; εἰ δὲ τοιαύταις, ὦ Κωλῶτα, Σωκράτους φωναῖς περιέπεσες, οἵας Ἐπίκουρος γράφει πρὸς Ἰδομενέα· 'πέμπε οὖν ἀπαρχὰς ἡμῖν εἰς τὴν τοῦ*

5—17 Epic. fr. 141 ‖ 26—28 Epic. fr. 231 adn. ‖ 30—p. 195, 2 Epic. fr. 130
7 cf. 1100a

5 [ὡς] Mez. ‖ 6 *τοῦ* Emp. *τὸ* ‖ 7 *πάσης* ut *τοῦ π.* ab *ἐπιθύμημα* pendet (Us.), *γίνεσθαι* ab *εἰθ.* ‖ 8 *ἐπιθειάσεως*? | *τιμῶν* EB corr. Hirzel (cf. Epic. p. LIII n. 1) *θεῶν* Wy. ‖ 11 *πάντες* EB corr. Xyl.

ἱεροῦ σώματος θεραπείαν ὑπέρ τε αὑτοῦ καὶ τέκνων· οὕτω E *γάρ μοι λέγειν ἐπέρχεται, τίσιν ἂν ῥήμασιν ἀγροικοτέροις ἐχρήσω; καὶ μὴν ὅτι Σωκράτης ἄλλα μὲν ἔλεγεν ἄλλα δ' ἔπραττε, θαυμαστῶς μαρτυρεῖ σοι τὰ ἐπὶ Δηλίῳ τὰ ἐν Ποτιδαίᾳ τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα τὰ πρὸς Ἀρχέλαον τὰ πρὸς τὸν δῆμον ἡ πενία ὁ θάνατος· οὐ γὰρ ἄξια ταῦτα τῶν Σωκρατικῶν λόγων. ἐκεῖνος ἦν, ὦ μακάριε, κατὰ Σωκράτους ἔλεγχος ἕτερα μὲν λέγοντος ἕτερα δὲ πράττοντος, εἰ τὸ ἡδέως ζῆν τέλος ἐκθέμενος οὕτως ἐβίωσε.*

19. *Ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὰς βλασφημίας. ὅτι δέ, οἷς ἐγκαλεῖ περὶ τῶν ἐναργῶν, ἔνοχος αὐτός ἐστιν, οὐ συνεῖδεν.* F *ἓν γάρ ἐστι τῶν Ἐπικούρου δογμάτων, τὸ μηδὲν ἀμεταπείστως πεπεῖσθαι μηδένα πλὴν τὸν σοφόν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ Κωλώτης οὐκ ἦν σοφὸς οὐδὲ μετὰ τὰς σεβάσεις ἐκείνας, ἐρωτάτω πρῶτον ⟨ἑαυτὸν⟩ ἐκεῖνα τὰ ἐρωτήματα, πῶς σιτία προσάγεται καὶ οὐ χόρτον †ἐπιτήδειος ὢν καὶ τὸ ἱμάτιον τῷ σώματι καὶ οὐ τῷ κίονι περιτίθησι, μήθ' ἱμάτιον εἶναι τὸ ἱμάτιον μήτε σιτίον τὸ σιτίον ἀμεταπείστως πεπεισμένος. | εἰ δὲ καὶ ταῦτα πράττει καὶ τοὺς ποτα-* 1118 *μούς, ὅταν ὦσι μεγάλοι, ποσὶν οὐ διέρχεται, καὶ τοὺς ὄφεις φεύγει καὶ τοὺς λύκους, μηδὲν εἶναι τούτων οἷον φαίνεται πεπεισμένος ἀμεταπείστως ἀλλὰ πράττων ἕκαστα κατὰ τὸ φαινόμενον, οὐδὲ Σωκράτει δήπουθεν ἐμποδὼν ἦν ἡ περὶ τῶν αἰσθήσεων δόξα τοῦ χρῆσθαι τοῖς φαινομένοις ὁμοίως. οὐ γὰρ Κωλώτῃ μὲν ὁ ἄρτος ἄρτος ἐφαίνετο καὶ χόρτος ὁ χόρτος, ὅτι τοὺς 'διοπετεῖς' ἀνεγνώκει Κανόνας, ὁ δὲ Σωκράτης ὑπ' ἀλαζονείας ἄρτου μὲν ὡς χόρτου χόρτου δ' ὡς ἄρτου φαντασίαν ἐλάμβανε. δόγμασι γὰρ ἡμῶν καὶ λόγοις οὗτοι χρῶνται βελτίοσιν οἱ σοφοί, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι καὶ τυποῦσθαι πρὸς τὰ φαινόμενα* B *κοινόν ἐστι πάθος ἀλόγοις περαινόμενον αἰτίαις. ὁ δὲ τὰς*

12.13 Epic. fr. 222 || **25–27** Epic. p. 104, 29 || **30. 31** Epic. fr. 36 (p. 105, 13 adn.)
14 cf. 194, 8

8 *μὲν* om. E || **11** *ἐναγῶν* B | *συνοῖδεν* B || **15** add. Bern. || **16** *ἐπιδεὴς ὢν* Mez. *ἐπίτηδες ἐκλέγων?*

αἰσθήσεις λόγος ἐπαγόμενος ὡς οὐκ ἀκριβεῖς οὐδ' ἀσφαλεῖς πρὸς πίστιν οὔσας οὐκ ἀναιρεῖ τὸ φαίνεσθαι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἕκαστον, ἀλλὰ χρωμένοις κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ τὰς πράξεις ταῖς αἰσθήσεσι τὸ πιστεύειν ὡς ἀληθέσι πάντῃ καὶ ἀδιαπτώτοις οὐ δίδωσιν αὐταῖς· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἀρκεῖ καὶ χρειῶδες ἀπ' αὐτῶν, ὅτι βέλτιον ἕτερον οὐκ ἔστιν· ἣν δὲ ποθεῖ φιλόσοφος ψυχὴ λαβεῖν ἐπιστήμην περὶ ἑκάστου καὶ γνῶσιν, οὐκ ἔχουσι.

C 20. *Περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ πάλιν ὁ Κωλώτης εἰπεῖν παρέξει, ταὐτὰ πολλοῖς ἐγκεκληκώς. ἐν οἷς δὲ κομιδῇ διαγελᾷ καὶ φλαυρίζει τὸν Σωκράτην ζητοῦντα τί ἄνθρωπός ἐστι καὶ νεανιευόμενον, ὥς φησιν, ὅτι μηδ' αὐτὸς ⟨αὑτὸν⟩ εἰδείη, δῆλος μέν ἐστιν αὐτὸς οὐδέποτε πρὸς τούτῳ γενόμενος, ὁ δ' Ἡράκλειτος ὡς μέγα τι καὶ σεμνὸν διαπεπραγμένος 'ἐδιζησάμην' φησίν 'ἐμεωυτόν'* (B 101), *καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων θειότατον ἐδόκει τό 'γνῶθι σαυτόν'· ὃ δὴ καὶ Σωκράτει ⟨τῆς⟩ ἀπορίας καὶ ζητήσεως ταύτης ἀρχὴν ἐνέδωκεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς εἴρηκε* (fr. 1). *Κωλώτῃ δὲ γελοῖον δοκεῖ. τί οὖν οὐ*
D *καταγελᾷ καὶ τοῦ καθηγεμόνος τοῦτ' αὐτὸ πράττοντος, ὁσάκις γράφοι καὶ διαλέγοιτο περὶ οὐσίας ψυχῆς καὶ τοῦ ἀθρόου τῆς καταρχῆς; εἰ γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ὡς ἀξιοῦσιν αὐτοί, σώματος τοιοῦδε καὶ ψυχῆς, ἄνθρωπός ἐστιν, ὁ ζητῶν ψυχῆς φύσιν ἀνθρώπου ζητεῖ φύσιν ἐκ τῆς κυριωτέρας ἀρχῆς. ὅτι δ' αὕτη λόγῳ δυσθεώρητος αἰσθήσει δ' ἄληπτός ἐστι, μὴ παρὰ Σωκράτους 'σοφιστοῦ καὶ ἀλαζόνος ἀνδρός', ἀλλὰ παρὰ τῶν σοφῶν τούτων λάβωμεν, οἳ μέχρι τῶν περὶ σάρκα τῆς ψυχῆς δυνάμεων, αἷς θερμότητα καὶ μαλακότητα καὶ τόνον παρέχει τῷ σώματι, τὴν οὐσίαν*
E *συμπηγνύντες αὐτῆς ἔκ τινος θερμοῦ καὶ πνευματικοῦ καὶ*

19—p. 197, 8 Epic. fr. 314
18 Bignone, L'Aristotele perduto II 528 || 26 cf. p. 194, 24

1 *ἐπαιτιώμενος*? || 10 *ταὐτὰ* Wy. *ταῦτα* || 12 add. Po., cf. v. 15. 16 p. 197, 12. 18 || 17 add. Po. || 22 *προκατ.* Croe., p. 13 et 25, sed Zenon *Π. παρεγκλίσεως καὶ τῆς τοῦ ἀθρόου προκαταρχῆς* non eandem quaestionem tractat

ἀερώδους οὐκ ἐξικνοῦνται πρὸς τὸ κυριώτατον ἀλλ' ἀπαγορεύουσι· τὸ γὰρ ᾧ κρίνει καὶ μνημονεύει καὶ φιλεῖ καὶ μισεῖ, καὶ ὅλως τὸ φρόνιμον καὶ λογιστικὸν ἔκ τινός φησιν 'ἀκατονομάστου' ποιότητος ἐπιγίνεσθαι. καὶ ὅτι μὲν αἰσχυνομένης ἐστὶν ἀγνοίας τουτὶ τό 'ἀκατονόμαστον' ἐξομολόγησις οὐκ ἔχειν ὀνομάσαι φασκόντων ὃ μὴ δύνανται καταλαβεῖν, ἴσμεν· 'ἐχέτω δὲ συγγνώμην καὶ τοῦτο', ὥς λέγουσι. φαίνεται γὰρ οὐ φαῦλον οὐδὲ ῥᾴδιον οὐδὲ τοῦ τυχόντος εἶναι καταμαθεῖν ἀλλ' ἐνδεδυκὸς ἀπόρῳ τινὶ τόπῳ καὶ δεινῶς ἀποκεκρυμμένον, ᾧ γ' ὄνομα μηδὲν ἐν τοσούτοις F πρὸς δήλωσιν οἰκεῖόν ἐστιν. οὐ Σωκράτης οὖν ἀβέλτερος, ὅστις εἴη ζητῶν ἑαυτόν, ἀλλὰ πάντες, οἷς ἔπεισί τι τῶν ἄλλων πρὸ τούτου ζητεῖν, ὅτι τὴν γνῶσιν ἀναγκαίαν ἔχον οὕτως εὑρεθῆναι χαλεπόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἂν ἐλπίσειεν ἑτέρου λαβεῖν ἐπιστήμην, ὃν διαπέφευγε τῶν ἑαυτοῦ τὸ κυριώτατον καταλαβεῖν.

21. Ἀλλὰ διδόντες αὐτῷ τὸ μηδὲν οὕτως ἄχρηστον εἶναι μηδὲ φορτικὸν ὡς τὸ ζητεῖν αὑτόν, | ἐρώμεθα τίς αὕτη 1119 τοῦ βίου σύγχυσίς ἐστιν ἢ πῶς ἐν τῷ ζῆν οὐ δύναται διαμένειν ἀνήρ, ὅτε τύχοι, πρὸς ἑαυτὸν ἀναλογιζόμενος 'φέρε, τίς ὢν οὗτος ὁ ἐγὼ τυγχάνω; πότερον ὡς κρᾶμά τι μεμιγμένον ἔκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἢ μᾶλλον ἡ ψυχὴ τῷ σώματι χρωμένη; καθάπερ ἱππεὺς ἀνὴρ ἵππῳ χρώμενος, οὐ τὸ ἐξ ἵππου καὶ ἀνδρός; ἢ τῆς ψυχῆς τὸ κυριώτατον, ᾧ φρονοῦμεν καὶ λογιζόμεθα καὶ πράττομεν, ἕκαστος ἡμῶν ἐστι, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ψυχῆς μόρια πάντα καὶ σώματος ὄργανα τῆς τούτου δυνάμεως; ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν οὐσία ψυχῆς ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα κεκραμένον ἔσχηκε B τὴν τοῦ φρονεῖν καὶ ζῆν δύναμιν;' ἀλλὰ τούτοις μὲν οὐκ ἀναιρεῖ τὸν βίον ὁ Σωκράτης, ἃ δὴ πάντες οἱ φυσικοὶ ζητοῦσιν, ἐκεῖνα δ' ἦν τὰ ἐν Φαίδρῳ (230a) δεινὰ καὶ ταρακτικὰ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν οἰόμενου δεῖν ἀναθεωρεῖν,

28 cf. 1096e 1112e De lib. et aegr. 5 (Heraclid. fr. 72 Wehrli) sed etiam Plat. Phaedo 86b Andronicum ap. Galen. IV 782K.

3 φασιν? || 21 ὡς del. Mez. | τι Re. τὸ || 28 ἔσχηκε post (29) ζῆν B

'εἴτε Τυφῶνός ἐστι θηρίον πολυπλοκώτερον καὶ μᾶλλον ἐπιτεθυμμένον εἴτε θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχον'; ἀλλὰ τούτοις γε τοῖς ἐπιλογισμοῖς οὐ τὸν βίον ἀνῄρει, τὴν δ' ἐμβροντησίαν ἐκ τοῦ βίου καὶ τὸν τῦφον ἐξήλαυνε καὶ τὰς ἐπαχθεῖς καὶ ὑπερόγκους κατοιήσεις καὶ C *μεγαλαυχίας. ταῦτα γὰρ ὁ Τυφών ἐστιν, ὃν πολὺν ὑμῖν ἐνεποίησεν ὁ καθηγεμὼν καὶ θεοῖς πολεμῶν καὶ θείοις ἀνδράσι. —*

22. *Μετὰ δὲ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα προσμάχεται Στίλπωνι· καὶ τὰ μὲν ἀληθινὰ δόγματα καὶ τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός, οἷς ἑαυτόν τε κατεκόσμει καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ τῶν βασιλέων τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάσαντας, οὐ γέγραφεν, οὐδ' ὅσον ἦν φρόνημα τῇ ψυχῇ μετὰ πραότητος καὶ μετριοπαθείας, ὧν δὲ παίζων καὶ χρώμενος γέλωτι πρὸς τοὺς σοφιστὰς λογαρίων προύβαλλεν αὐτοῖς, ἑνὸς μνησθεὶς καὶ πρὸς τοῦτο μηδὲν εἰπὼν μηδὲ λύσας τὴν πιθανότητα τραγῳδίαν ἐπάγει τῷ Στίλπωνι καὶ τὸν βίον* D *ἀναιρεῖσθαί φησιν ὑπ' αὐτοῦ λέγοντος ἕτερον ἑτέρου μὴ κατηγορεῖσθαι. 'πῶς γὰρ βιωσόμεθα μὴ λέγοντες ἄνθρωπον ἀγαθὸν μηδ' ἄνθρωπον στρατηγὸν ἀλλ' ἄνθρωπον ἄνθρωπον καὶ χωρὶς ἀγαθὸν ἀγαθὸν καὶ στρατηγὸν στρατηγόν, μηδ' ἱππεῖς μυρίους μηδὲ πόλιν ἐχυράν, ἀλλ' ἱππεῖς ἱππεῖς, καὶ μυρίους μυρίους, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως;' τίς δὲ διὰ ταῦτα χεῖρον ἐβίωσεν ἀνθρώπων; τίς δὲ τὸν λόγον ἀκούσας οὐ συνῆκεν, ὅτι παίζοντός ἐστιν εὐμούσως ἢ γύμνασμα τοῦτο προβάλλοντος ἑτέροις διαλεκτικόν; οὐκ ἄνθρωπον, ὦ Κωλῶτα, μὴ λέγειν ἀγαθὸν οὐδ' ἱππεῖς μυ-* E *ρίους δεινόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸν θεὸν μὴ λέγειν θεὸν μηδὲ νομίζειν, ὃ πράττετε ὑμεῖς μήτε Δία γενέθλιον μήτε Δή-*

6—8 Epic. fr. 558 || **26**—p. 199, **6** Epic. fr. 392
15 sqq. Prächter RE III A 2530

2 *ἐπιτεθυμένον* E *-θειμένον* B corr. Re. ex Plat. || **7** *ἐποίησεν* B || **12** *οὐ* Bern. *οὔτε* || **14. 15** *γέλωτι* post *προύβαλε* (sic!) in mg. B (*ύβαλε γέ* in ras.) || **16** *μηδὲν εἰπὼν πρὸς τοῦτο* B || **18** *μὴ* edd. *ἄλλη* || **21** *χωρὶς καὶ* Bern., sed cf. p. 199, 2 || **27** ⟨*μὴ*⟩ *μυρίους* Croe., sed auditur ex praecedentibus || **29** *Δήμητραν*] cf. 942d 994a

μητραν θεσμοφόρον εἶναι μήτε Ποσειδῶνα φυτάλμιον ὁμολογεῖν ἐθέλοντες. οὗτος ὁ χωρισμὸς τῶν ὀνομάτων πονηρός ἐστι καὶ τὸν βίον ἐμπίπλησιν ὀλιγωρίας ἀθέου καὶ θρασύτητος, ὅταν τὰς συνεζευγμένας τοῖς θεοῖς προσηγορίας ἀποσπῶντες συναναιρῆτε θυσίας μυστήρια πομπὰς ἑορτάς. τίνι γὰρ προτέλεια θύσομεν, τίνι σωτήρια; πῶς δὲ φωσφόρεια, βακχεῖα, προτέλεια γάμων ἄξομεν, μὴ ἀπολιπόντες μηδὲ βακχεῖς καὶ φωσφόρους καὶ προηροσίους καὶ σωτῆρας; ταῦτα γὰρ ἅπτεται τῶν κυριωτάτων καὶ μεγίστων ἐν πράγμασιν ἔχοντα τὴν ἀπάτην, οὐ περὶ φωνάς F *τινας οὐδὲ λεκτῶν σύνταξιν οὐδ' ὀνομάτων συνήθειαν. ὡς εἴ γε καὶ ταῦτα τὸν βίον ἀνατρέπει, τίνες μᾶλλον ὑμῶν πλημμελοῦσι περὶ τὴν διάλεκτον, οἳ τὸ τῶν λεκτῶν γένος οὐσίαν τῷ λόγῳ παρέχον ἄρδην ἀναιρεῖτε, τὰς φωνὰς καὶ τὰ τυγχάνοντα μόνον ἀπολιπόντες, τὰ δὲ μεταξὺ σημαινόμενα πράγματα, δι' ὧν γίνονται μαθήσεις διδασκαλίαι προλήψεις νοήσεις | ὁρμαὶ συγκαταθέσεις, τὸ παράπαν* 1120 *οὐδ' εἶναι λέγοντες;*

23. *Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τοῦ Στίλπωνος τοιοῦτόν ἐστιν· εἰ περὶ ἵππου τὸ τρέχειν κατηγοροῦμεν, οὔ φησι ταὐτὸν εἶναι τῷ περὶ οὗ κατηγορεῖται τὸ κατηγορούμενον ἀλλ' ἕτερον· ⟨οὐδ' εἰ περὶ ἀνθρώπου τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλ' ἕτερον⟩ μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ τί ἦν εἶναι τὸν λόγον, ἕτερον δὲ τῷ ἀγαθῷ· καὶ πάλιν τὸ ἵππον εἶναι τοῦ τρέχοντα εἶναι διαφέρειν· ἑκατέρου γὰρ ἀπαιτούμενοι τὸν λόγον οὐ τὸν αὐτὸν ἀποδίδομεν ὑπὲρ ἀμφοῖν. ὅθεν ἁμαρτάνειν τοὺς ἕτερον ἑτέρου κατηγοροῦντας . . . . εἰ μὲν γὰρ ταὐτόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀγαθὸν καὶ τῷ ἵππῳ τὸ τρέχειν, πῶς καὶ*

13—18 Epic. fr. 259 (Stoicos impugnans quorum causam Pl. hic defendit, cf. SVF II 166)

1 *φοιτ.* B || **5** *συναναιρῆτε* Us. *-ρεῖτε* || **6** *προηρόσια* Xyl., sed sacra quae ante rem (non tantum matrimonium) fiunt apte iis quae pro data salute offeruntur opponuntur || **7** ⟨*γαμηλίους*⟩ Re. (ante vel post *μὴ*) || **8** *προηρεσίους* E B corr. Re. || **12** *καὶ* (concessivum) del. Re. || **14** *παρέχοντες* E B corr. Us. *παρεχόντων* Gassendus || **21** *τῷ* edd. *τὸ* || **22** add. Madv. || **27** lac. 25—26 lit. E B ⟨*οὐ γὰρ εἶναι ταὐτόν*⟩ Bern. ⟨*χωρὶς γὰρ ταῦτα καὶ οὐ ταὐτόν*⟩? cf. p. 198, 21

B *σιτίου καὶ φαρμάκου τὸ ἀγαθὸν καὶ νὴ Δία πάλιν λέοντος καὶ κυνὸς τὸ τρέχειν κατηγοροῦμεν; ⟨εἰ⟩ δ' ἕτερον, οὐκ ὀρθῶς ἄνθρωπον ἀγαθὸν καὶ ἵππον τρέχειν λέγομεν. εἴπερ οὖν ἐν τούτοις †ἐξαιμάξει πικρῶς ὁ Στίλπων, τῶν ἐν ὑποκειμένῳ καὶ καθ' ὑποκειμένου λεγομένων μηδεμίαν ἀπολιπὼν συμπλοκὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν, εἰ μὴ κομιδῇ ταὐτὸν ᾧ συμβέβηκε λέγεται, μηδ' ὡς συμβεβηκὸς οἰόμενος δεῖν περὶ αὐτοῦ λέγεσθαι, φωναῖς τισι δυσκολαίνων καὶ πρὸς τὴν συνήθειαν ἐνιστάμενος, οὐ τὸν βίον ἀναιρῶν οὐδὲ τὰ πράγματα δῆλός ἐστι. —*

24. *Γενόμενος δ' οὖν ὁ Κωλώτης ἀπὸ τῶν παλαιῶν* C *τρέπεται πρὸς τοὺς καθ' ἑαυτὸν φιλοσόφους, οὐδενὸς τιθεὶς ὄνομα· καίτοι καλῶς εἶχε καὶ τούτους ἐλέγχειν ἐπ' ὀνόματος ἢ μηδὲ τοὺς παλαιούς. ὁ δὲ τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Παρμενίδην τοσαυτάκις θέμενος ὑπὸ τὸ γραφεῖον δῆλός ἐστιν ἀποδειλιάσας πρὸς τοὺς ζῶντας, οὐ μετριάσας ὑπ' αἰδοῦς, ἣν τοῖς κρείττοσιν οὐκ ἔνειμε. βούλεται δὲ προτέρους μέν, ὡς ὑπονοῶ, τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἐλέγχειν, δευτέρους δὲ τοὺς περὶ Ἀρκεσίλαον Ἀκαδημαϊκούς. οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ περὶ πάντων ἐπέχοντες· ἐκεῖνοι δὲ τὰ πάθη καὶ τὰς φαντασίας ἐν αὑτοῖς τιθέντες* D *οὐκ ᾤοντο τὴν ἀπὸ τούτων πίστιν εἶναι διαρκῆ πρὸς τὰς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων καταβεβαιώσεις, ἀλλ' ὥσπερ ἐν πολιορκίᾳ τῶν ἐκτὸς ἀποστάντες εἰς τὰ πάθη κατέκλεισαν αὑτούς, τό 'φαίνεται' τιθέμενοι τὸ δ' 'ἐστί' ⟨μηκέτι⟩ προσαποφαινόμενοι περὶ τῶν ἐκτός. διό φησιν αὐτοὺς ὁ Κωλώτης μὴ δύνασθαι ζῆν μηδὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν· εἶτα κωμῳδῶν 'οὗτοι' φησίν 'ἄνθρωπον εἶναι καὶ ἵππον καὶ τοῖχον οὐ λέγουσιν, αὑτοὺς δὲ τοιχοῦσθαι καὶ ἱπποῦσθαι καὶ ἀνθρωποῦσθαι', πρῶτον αὐτὸς ὥσπερ οἱ συκοφάνται κακούργως χρώμενος τοῖς ὀνόμασιν· ἕπεται μὲν*

21—p.201, 18 cf. Sext. Math. VII 191—200

2 *κατηγορούμεν* 2 lit. *δ'* E *κατηγορούμενον δ'* B ⟨*εἰ*⟩ Wy. || 4 *οὖν* om. B | *λέξεις δοκιμάζει?* (an *λεξιμαχεῖ* ut Col. opprobrium?) cf. sequentia *οὖν ταῦτα ἐξετάζει* Re. alii al. || 11 *γεν. ἀπὸ*] cf. 597f || 25 add. Re. || 30 *αὐτοῖς* EB corr. Cast. *αὐτῶν* Re.

γὰρ ἀμέλει καὶ ταῦτα τοῖς ἀνδράσιν, ἔδει δέ, ὡς ἐκεῖνοι διδάσκουσι, δηλοῦν τὸ γινόμενον. γλυκαίνεσθαι γὰρ λέγουσι E καὶ πικραίνεσθαι ⟨καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι⟩ καὶ φωτίζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι, τῶν παθῶν τούτων ἑκάστου τὴν ἐνάργειαν οἰκείαν ἐν αὑτῷ καὶ ἀπερίσπαστον ἔχοντος· εἰ δὲ γλυκὺ τὸ μέλι καὶ πικρὸς ὁ θαλλὸς καὶ ψυχρὰ ἡ χάλαζα καὶ θερμὸς ὁ ἄκρατος ⟨καὶ φωτεινὸς ὁ ἥλιος⟩ καὶ σκοτεινὸς ὁ τῆς νυκτὸς ἀήρ, ὑπὸ πολλῶν ἀντιμαρτυρεῖσθαι καὶ θηρίων καὶ πραγμάτων καὶ ἀνθρώπων, τῶν μὲν δυσχεραινόντων ⟨τὸ μέλι⟩, τῶν δὲ προσιεμένων τὴν θαλλίαν καὶ ἀποκαομένων ὑπὸ τῆς χαλάζης καὶ καταψυχομένων ὑπ' οἴνου καὶ πρὸς ἥλιον ἀμβλυωττόντων καὶ νύκτωρ βλεπόντων. ὅθεν ἐμμένουσα τοῖς πάθεσιν ἡ δόξα F διατηρεῖ τὸ ἀναμάρτητον, ἐκβαίνουσα δὲ καὶ πολυπραγμονοῦσα τῷ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτὸς αὑτήν τε πολλάκις ταράσσει καὶ μάχεται πρὸς ἑτέρους ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐναντία πάθη καὶ διαφόρους φαντασίας λαμβάνοντας. (25.) ὁ δὲ Κωλώτης ἔοικε τὸ αὐτὸ πάσχειν τοῖς νεωστὶ γράμματα μανθάνουσι τῶν παίδων, οἳ τοὺς χαρακτῆρας ἐν τοῖς πυξίοις ἐθιζόμενοι λέγειν, ὅταν ἔξω γεγραμμένους ἐν ἑτέροις ἴδωσιν, ἀμφιγνοοῦσι καὶ ταράττονται. | καὶ γὰρ οὗτος, οὓς ἐν τοῖς Ἐπικούρου γράμμασιν ἀσπάζεται 1121 καὶ ἀγαπᾷ λόγους, οὐ συνίησιν οὐδὲ γινώσκει λεγομένους ὑφ' ἑτέρων. οἱ γὰρ εἰδώλου προσπίπτοντος ἡμῖν περιφεροῦς ἑτέρου δὲ κεκλασμένου τὴν μὲν αἴσθησιν ἀληθῶς τυποῦσθαι λέγοντες, προσαποφαίνεσθαι δ' οὐκ ἐῶντες ὅτι στρογγύλος ὁ πύργος ἐστὶν ἡ δὲ κώπη κέκλασται, τὰ πάθη τὰ αὑτῶν καὶ τὰ φαντάσματα βεβαιοῦσι τὰ δ' ἐκτὸς οὕτως ἔχειν ὁμολογεῖν οὐκ ἐθέλουσιν· ἀλλ' ὡς ἐκείνοις τὸ ἱπποῦσθαι καὶ τὸ τοιχοῦσθαι λεκτέον, οὐχ ἵππον οὐδὲ τοῖχον, οὕτως ἄρα τὸ στρογγυλοῦσθαι καὶ τὸ σκαληνοῦσθαι τὴν

22—p. 203, 8 Epic. fr. 252

3 add. Re. 5 ἐνέργειαν E B corr. Po. cf. p. 203, 2. 207, 23 Sext. Emp. Math. VII 200 al. || 7 add. Madv. || 9 καὶ πραγμάτων del. Cast.; ante καὶ θηρίων trp.? || 10 lac. 6—7 lit. E B suppl. Xyl. || 12 πρὸς E τὸν B || 21 οἱ E εἰ B

B *ὄψιν, οὐ σκαληνὸν οὐδὲ στρογγύλον ἀνάγκη ⟨τούτοις τὴν κώπην καὶ⟩ τὸν πύργον λέγειν· τὸ γὰρ εἴδωλον, ὑφ' οὗ πέπονθεν ἡ ὄψις, κεκλασμένον ἐστίν, ἡ κώπη δ' ἀφ' ἧς τὸ εἴδωλον οὐκ ἔστι κεκλασμένη. διαφορὰν οὖν τοῦ πάθους πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐκτὸς ἔχοντος ἢ μένειν ἐπὶ τοῦ πάθους δεῖ τὴν πίστιν ἢ τὸ εἶναι τῷ φαίνεσθαι προσαποφαινομένην ἐλέγχεσθαι. τὸ δὲ δὴ βοᾶν αὐτοὺς καὶ ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τῆς αἰσθήσεως, ⟨ὡς⟩ οὐ λέγουσι τὸ ἐκτὸς εἶναι θερμὸν ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῇ πάθος γεγονέναι τοιοῦτον, ἆρ' οὐ ταὐτόν ἐστι τῷ λεγομένῳ περὶ τῆς γεύσεως, ὅτι τὸ ἐκτὸς οὔ φησιν εἶναι γλυκύ, πάθος δέ τι καὶ κίνημα περὶ αὐτὴν*
C *γεγονέναι τοιοῦτον; ὁ δὲ λέγων ἀνθρωποειδῆ φαντασίαν λαμβάνειν, εἰ δ' ἄνθρωπός ἐστι μὴ αἰσθάνεσθαι, πόθεν εἴληφε τὰς ἀφορμάς; οὐ παρὰ τῶν λεγόντων καμπυλοειδῆ φαντασίαν λαμβάνειν, εἰ δὲ καμπύλον ἐστί, μὴ προσαποφαίνεσθαι τὴν ὄψιν μηδ' ὅτι στρογγύλον, ἀλλ' ὅτι φάντασμα περὶ αὐτὴν καὶ τύπωμα στρογγυλοειδὲς γέγονε; 'νὴ Δία' φήσει τις, 'ἀλλ' ἐγὼ τῷ πύργῳ προσελθὼν καὶ τῆς κώπης ἁψάμενος ἀποφανοῦμαι τὴν μὲν εὐθεῖαν εἶναι τὸν δὲ πολύγωνον, ἐκεῖνος δέ, κἂν ἐγγὺς γένηται, τὸ δοκεῖν καὶ τὸ φαίνεσθαι, πλέον δ' οὐδὲν ὁμολογήσει.' ναὶ μὰ Δία*
D *σοῦ γε μᾶλλον, ὦ βέλτιστε, τὸ ἀκόλουθον ὁρῶν καὶ φυλάττων, τὸ πᾶσαν εἶναι φαντασίαν ὁμοίως ἀξιόπιστον ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὑπὲρ ἄλλου δὲ μηδεμίαν ἀλλ' ἐπίσης ἔχειν. σοὶ δ' οἴχεται τὸ πάσας ὑπάρχειν ἀληθεῖς, ἄπιστον δὲ καὶ ψευδῆ μηδεμίαν, εἰ ταύταις μὲν οἴει δεῖν προσαποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτός, ἐκείναις δὲ ... τοῦ πάσχειν πλέον οὐδὲν ἐπίστευες. εἰ μὲν γὰρ ἐπίσης ἔχουσιν ἐγγύς ⟨τε⟩ γενόμεναι καὶ μακρὰν οὖσαι πρὸς πίστιν, ἢ πάσαις δίκαιόν ἐστιν ἢ μηδὲ ταύταις ἕπεσθαι τὴν προσαποφαινομένην τὸ εἶναι κρίσιν· εἰ δὲ γίνεται διαφορὰ τοῦ πάθους ἀποστᾶσι καὶ προσελ-*

10—12 Epic. fr. 324

1 add. Duebn. (sine *τούτοις*) || **8** add. Wy. || **9** *γέγονε* E B corr. Wy. || **11** *φησιν*] sc. is quem impugnat || **16** *ἀλλά τι* E B corr. Mez. || **27** *ἐκεί(ῖ E)νος* E B *-ναις* ς | lac. 8—9 lit. E 6 lit. B ⟨*πλὴν αὐτοῦ*⟩ Po. || **28** add. Re. || **31** *ελθοῦσι* init. pag. B

θοῦσι, ψεῦδός ἐστι τὸ μήτε φαντασίαν μήτ' αἴσθησιν ἑτέραν ⟨ἑτέρας⟩ ἐναργεστέραν ὑπάρχειν. καθάπερ ἃς λέ- E γουσιν ἐπιμαρτυρήσεις καὶ ἀντιμαρτυρήσεις, οὐθέν εἰσι πρὸς τὴν αἴσθησιν ἀλλὰ πρὸς τὴν δόξαν· ὥστ' εἰ ταύταις ἑπομένους ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτὸς κελεύουσι, τῆς δόξης κρῖμα τὸ εἶναι τῆς δ' αἰσθήσεως πάθος τὸ φαινόμενον ποιοῦντες, ἀπὸ τοῦ πάντως ἀληθοῦς τὴν κρίσιν ἐπὶ τὸ διαπῖπτον πολλάκις μεταφέρουσιν. —

26. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσης ἐστὶ μεστὰ ταραχῆς καὶ μάχης πρὸς ἑαυτά, τί δεῖ λέγειν ἐν τῷ παρόντι; τοῦ δ' Ἀρκεσιλάου τὸν Ἐπικούρειον οὐ μετρίως ἔοικεν ἡ δόξα παραλυπεῖν ἐν τοῖς τότε χρόνοις μάλιστα τῶν φιλοσόφων ἀγαπηθέντος. μηδὲν γὰρ αὐτὸν ἴδιον λέγοντά φησιν ὑπόληψιν ἐμποιεῖν F ⟨καινοτομίας⟩ καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀγραμμάτοις, ἅτε δὴ πολυγράμματος αὐτὸς ὢν καὶ μεμουσωμένος. ὁ δ' Ἀρκεσίλαος τοσοῦτον ἀπέδει τοῦ καινοτομίας τινὰ δόξαν ἀγαπᾶν καὶ ὑποποιεῖσθαί ⟨τι⟩ τῶν παλαιῶν, ὥστ' ἐγκαλεῖν τοὺς τότε σοφιστάς, ὅτι προστρίβεται Σωκράτει | καὶ Πλά- 1122 τωνι καὶ Παρμενίδῃ καὶ Ἡρακλείτῳ τὰ περὶ τῆς ἐποχῆς δόγματα καὶ τῆς ἀκαταληψίας οὐδὲν δεομένοις, ἀλλ' οἷον ἀναγωγὴν καὶ βεβαίωσιν αὐτῶν εἰς ἄνδρας ἐνδόξους ποιούμενος. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτου Κωλώτῃ χάρις καὶ παντὶ τῷ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν λόγον ἄνωθεν ἥκειν εἰς Ἀρκεσίλαον ἀποφαίνοντι. τὴν δὲ περὶ πάντων ἐποχὴν οὐδ' οἱ πολλὰ πραγματευσάμενοι καὶ κατατείναντες εἰς τοῦτο συγγράμματα καὶ λόγους ἐκίνησαν· ἀλλ' ἐκ τῆς Στοᾶς αὐτῇ τελευτῶντες ὥσπερ Γοργόνα τὴν ἀπραξίαν ἐπάγοντες ἀπηγόρευσαν, ὡς πάντα πειρῶσι καὶ στρέφουσιν αὐτοῖς οὐχ

2—4 Epic. fr. 247 (p. 181, 15 adn.) || 10—15 Epic. fr. 239. Bignone, L'Aristotele perduto I 45
26 sqq. de hoc certamine Stoicorum et Arcesilai cf. 1057ab, Pohlenz NGG. 1938 Fachgr. I 2, 9 p. 208 (Die Stoa I 174) || 27 Plato Conv. 198c

2 add. Mez. (ante ἑτ. Bern.) || 4 εἰ ταύταις Re. ἐπ' αὐταῖς || 11 ἐπίκουρον EB corr. Croe. || 14 add. Re. cf. v. 16 || 17 add. Re. || 26 αὐτῆς EB corr. Po. cl. p. 177, 28. 189, 27. 198, 17 al. || 27 ἀπρ.] sc. τὴν ἐποχὴν actionem tollere dicentes

B *ὑπήκουσεν ἡ ὁρμὴ γενέσθαι συγκατάθεσις οὐδὲ τῆς ῥοπῆς ἀρχὴν ἐδέξατο τὴν πρόσθεσιν, ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆς ἀγωγὸς ἐπὶ τὰς πράξεις ἐφάνη, μὴ δεομένη τοῦ προστίθεσθαι. νόμιμοι γὰρ οἱ πρὸς ἐκείνους ἀγῶνές εἰσι, καί 'ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις (Υ 250)'· Κωλώτῃ δ' οἶμαι τὰ περὶ ὁρμῆς καὶ συγκαταθέσεως ὄνῳ λύρας ἀκρόασιν εἶναι. λέγεται δὲ τοῖς συνεπομένοις καὶ ἀκούουσιν, ὅτι τριῶν περὶ τὴν ψυχὴν κινημάτων ὄντων, φανταστικοῦ καὶ ὁρμητικοῦ καὶ συγκαταθετικοῦ, τὸ μὲν φανταστικὸν οὐδὲ βουλομένοις ἀνελεῖν ἔστιν, ἀλλ' ἀνάγκη προεντυγχάνοντας*
C *τοῖς πράγμασι τυποῦσθαι καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτῶν, τὸ δ' ὁρμητικὸν ἐγειρόμενον ὑπὸ τοῦ φανταστικοῦ πρὸς τὰ οἰκεῖα πρακτικῶς κινεῖ τὸν ἄνθρωπον, οἷον ῥοπῆς ἐν τῷ ἡγεμονικῷ καὶ νεύσεως γινομένης. οὐδὲ τοῦτ' οὖν ἀναιροῦσιν οἱ περὶ πάντων ἐπέχοντες, ἀλλὰ χρῶνται τῇ ὁρμῇ φυσικῶς ἀγούσῃ πρὸς τὸ φαινόμενον οἰκεῖον. τί οὖν φεύγουσι μόνον; ᾧ μόνῳ ψεῦδος ἐμφύεται καὶ ἀπάτη, τὸ δοξάζειν καὶ προπίπτειν τὴν συγκατάθεσιν, εἶξιν οὖσαν ὑπ' ἀσθενείας τῷ φαινομένῳ, χρήσιμον δ' οὐδὲν ἔχουσαν. ἡ γὰρ πρᾶξις δυοῖν δεῖται, φαντασίας τοῦ οἰκείου καὶ πρὸς τὸ*
D *φανὲν οἰκεῖον ὁρμῆς, ὧν οὐδέτερον τῇ ἐποχῇ μάχεται. δόξης γάρ, οὐχ ὁρμῆς οὐδὲ φαντασίας ὁ λόγος ἀφίστησιν. ὅταν οὖν φανῇ τὸ ἡδὺ οἰκεῖον, οὐθὲν δεῖ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὸ κίνησιν καὶ φορὰν δόξης, ἀλλ' ἦλθεν εὐθὺς ἡ ὁρμή, κίνησις οὖσα καὶ φορὰ τῆς ψυχῆς.*

27. *Καὶ μὴν αὐτῶν γε τούτων ⟨ἀκούομεν βοώντων⟩, ὡς 'αἴσθησιν ἔχειν δεῖ καὶ σάρκινον εἶναι, καὶ φανεῖται ἡδονὴ ἀγαθόν'. οὐκοῦν καὶ τῷ ἐπέχοντι ἀγαθὸν φανεῖται· καὶ γὰρ αἰσθήσεως μετέχει καὶ σάρκινός ἐστι, καὶ λαβὼν*

26—28 Epic. fr. 411 cum adn.
6 Paroem. II 193 || 18. 19 1057 b || 25 SVF III 169

2 *πρόσθεσιν* (sc. rationis p. 206, 28) Po. cf. v. 3 p. 1056f Epictet I 4, 11 SVF III p. 147, 16 *αἴσθησιν* EB || 3 *νόμ.* ut certamina legitima philosophorum eruditorum (non *ἔριδες καὶ νείκεα* ut Y 251, ubi 249 *ἐπέων νομός*) || 13 *κινεῖν* EB corr. ς || 18 *προσπίπτειν* EB corr. Salm., cf. 1056f 1057c || 26 add. Po.

ἀγαθοῦ· φαντασίαν ὀρέγεται καὶ ὁρμᾷ, πάντα πράττων ὅπως οὐ διαφεύξεται αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἀνυστὸν ἀεὶ συνέσται τῷ οἰκείῳ, φυσικαῖς οὐ γεωμετρικαῖς ἑλκόμενος ἀνάγκαις. 'ἄνευ διδασκάλου γὰρ αὐτὰ προκαλεῖται', τὰ καλὰ ταῦτα E *καί 'λεῖα καὶ προσηνῆ κινήματα τῆς σαρκός', ὡς αὐτοί φασιν οὗτοι, καὶ τὸν πάνυ μὴ φάσκοντα μηδ' ὁμολογοῦντα κάμπτεσθαι καὶ μαλάσσεσθαι τούτοις. 'ἀλλὰ πῶς οὐκ εἰς ὄρος ἄπεισι τρέχων ὁ ἐπέχων ἀλλ' εἰς βαλανεῖον, οὐδὲ πρὸς τὸν τοῖχον ἀλλὰ πρὸς τὰς θύρας ἀναστὰς βαδίζει, βουλόμενος εἰς ἀγορὰν προελθεῖν;' τοῦτ' ἐρωτᾷς ἀκριβῆ τὰ αἰσθητήρια λέγων εἶναι καὶ τὰς φαντασίας ἀληθεῖς; ὅτι φαίνεται δήπουθεν αὐτῷ βαλανεῖον οὐ τὸ ὄρος ἀλλὰ τὸ βαλανεῖον, καὶ θύρα οὐχ ὁ τοῖχος ἀλλ' ἡ θύρα, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἕκαστον. ὁ γὰρ τῆς ἐποχῆς λόγος οὐ παρα-* F *τρέπει τὴν αἴσθησιν, οὐδὲ τοῖς ἀλόγοις πάθεσιν αὐτῆς καὶ κινήμασιν ἀλλοίωσιν ἐμποιεῖ διαταράττουσαν τὸ φανταστικόν, ἀλλὰ τὰς δόξας μόνον ἀναιρεῖ χρῆται δὲ τοῖς ἄλλοις ὡς πέφυκεν. 'ἀλλ' ἀδύνατον τὸ μὴ συγκατατίθεσθαι τοῖς ἐναργέσι· | τὸ γὰρ ἀρνεῖσθαι τὰ πεπιστευμένα τοῦ μήτ'* 1123 *ἀρνεῖσθαι μήτε τιθέναι παραλογώτερον.' τίς οὖν κινεῖ τὰ πεπιστευμένα καὶ μάχεται τοῖς ἐναργέσιν; οἱ μαντικὴν ἀναιροῦντες καὶ πρόνοιαν ὑπάρχειν θεῶν μὴ φάσκοντες μηδὲ τὸν ἥλιον ἔμψυχον εἶναι μηδὲ τὴν σελήνην, οἷς πάντες ἄνθρωποι θύουσι καὶ προσεύχονται καὶ σέβονται. τὸ δὲ φύσει περιέχεσθαι τὰ τεκόντα τῶν γεννωμένων οὐχὶ πᾶσι φαινόμενον ἀναιρεῖτε; τὸ δὲ πόνου καὶ ἡδονῆς μηδὲν εἶναι μέσον οὐκ ἀποφαίνεσθε παρὰ τὴν πάντων αἴσθησιν, ἥδεσθαι τὸ μὴ ἀλγεῖν καὶ πάσχειν τὸ μὴ ⟨κινεῖσθαι⟩ λέγοντες;* (28.) *ἀλλ' ἵνα τἆλλα ἐάσω, τί μᾶλλον ἐναργὲς*

4—7 Epic. fr. 411 || **20—24** Epic. fr. 368. 342 || **24—26** Epic. fr. 528 || **26—28** Epic. fr. 420

2 [*αὐτὸν*] Bens. || **5** [*καί*] *'λεῖα?* *καλὰ* cum ironia additum || **8** *τρέχων* ~ **9** *ἀναστάς*] *ῥιγῶν* Kron. | *βαλ.* ⟨*λοῦσθαι βουλόμενος*⟩ Ha. || **15** *αὐτοῖς* EB corr. Re. || **20** *τίς* edd. *τί* || **25** *γειναμένων* EB corr. Ra. Po. || **28** lac. 7 lit. E 5 lit. B suppl. Po. (*ἡδονήν*, ergo *πάθος*, nominant etiam *τὴν καταστηματικήν*, quae non est *ἐν κινήσει*) *πονεῖν τὸ μὴ ἥδεσθαι* Us.

B *οὕτως ἐστὶ καὶ πεπιστευμένον ὡς τὸ παρορᾶν καὶ παρ-*
ακούειν ἐν πάθεσιν ἐκστατικοῖς καὶ μελαγχολικοῖς ὄντα,
ὅταν ἡ διάνοια τοιαῦτα πάσχῃ καὶ ταράττηται·

'αἱ δέ με δᾳδοφόροι μελανείμονες ὄμμα πυροῦσι·'

καί

'. . . μητέρ' ἀγκάλαις ἐμὴν
ἔχουσα' (Eur. Iph. Taur. 289);

ταῦτα μέντοι καὶ πολλὰ τούτων ἕτερα τραγικώτερα, τοῖς
Ἐμπεδοκλέους ἐοικότα 'τεράσμασιν' ὧν καταγελῶσιν,
'εἱλίποδ' ἀκριτόχειρα' καί 'βουγενῆ ἀνδρόπρῳρα' καὶ
τίνα γὰρ οὐκ ὄψιν ἢ φύσιν ἔκφυλον εἰς τὸ αὐτὸ συνενεγ-
κόντες ἐκ τῶν ἐνυπνίων. καὶ τῶν παρακοπῶν οὐδὲν εἶναί
C *φασι παρόραμα τούτων οὐδὲ ψεῦδος οὐδ' ἀσύστατον, ἀλλὰ*
φαντασίας ἀληθεῖς ἁπάσας καὶ σώματα καὶ μορφὰς ἐκ τοῦ
περιέχοντος ἀφικνουμένας. εἶτ' ἔστι τι τῶν ὄντων ἀδύνατον
ἐπισχεῖν, εἰ ταῦτα πιστεύεσθαι δυνατόν ἐστιν; ἃ γὰρ οὐ-
δεὶς σκευοποιὸς ἢ πλάστης θαυμάτων ἢ γραφεὺς δεινὸς
ἐτόλμησε μῖξαι πρὸς ἀπάτην εἰκάσματα καὶ παίγνια, ταῦθ'
ὑπάρχειν ἀπὸ σπουδῆς τιθέμενοι, μᾶλλον δ' ὅλως, εἰ
ταῦτα μὴ ὑπάρχοι, πίστιν οἴχεσθαι καὶ βεβαιότητα καὶ
κρίσιν ἀληθείας φάσκοντες αὐτοὶ καταβάλλουσιν εἰς ἀφα-
σίαν πάντα πράγματα· καὶ ταῖς κρίσεσι φόβους καὶ ταῖς
D *πράξεσιν ὑποψίας ἐπάγουσιν, εἰ τὰ πραττόμενα καὶ νομι-*
ζόμενα καὶ συνήθη καὶ ἀνὰ χεῖρας ἡμῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς
φαντασίας καὶ πίστεως ὀχεῖται τοῖς μανικοῖς καὶ ἀτόποις
καὶ παρανόμοις ἐκείνοις φάσμασιν. ἡ γὰρ ἰσότης, ἣν
ὑποτίθενται πᾶσι, τῶν νενομισμένων ἀφίστησι μᾶλλον ἢ
προστίθησι τοῖς παραλόγοις τὴν πίστιν. ὅθεν ἴσμεν οὐκ

8—22 Epic. fr. 254 || **26—28** Epic. fr. 251
4 Callim. fr. an. 387 p. 787 Schn. || **10** Empedocles B 60. 61

1 *ὡς τὸ* Wy. *ὥστε* || **6** lac. 34 lit. E 30 lit. in fine v. B. ex Euripidis verbis *ἡ δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον πτεροῖς ἐρέσσει* partem Pl. attulit || **9** *τεράσμασι,* sed puncta ss. E *ράτεσι* infra lin. add. B || **10** *εἱλιποδακριτόχειρα* E B || **16** *ἐπισχεῖν* (pendet ab *ἀδύν.*) cf. p. 205,19 sqq. 208,6 *ἀπιστεῖν* Wy. || **21** *ἀφασίαν*] cf. Aristoclem ap. Euseb. Pr. Ev. XIV 758 d

*ὀλίγους τῶν φιλοσόφων ἥδιον ἂν θεμένους τὸ μηδεμίαν
ἢ τὸ πάσας ἀληθεῖς εἶναι τὰς φαντασίας, καὶ μᾶλλον ἂν
οἷς ὕπαρ ἐντυγχάνουσι διαπιστήσαντας ἀνθρώποις καὶ
πράγμασι καὶ λόγοις ἁπλῶς ἅπασιν ἢ μίαν ἐκείνων ἀληθῆ
καὶ ὑπάρχουσαν εἶναι φαντασίαν πεισθέντας, ⟨ἃς⟩ λυτ-
τῶντες ἢ κορυβαντιῶντες ἢ κοιμώμενοι λαμβάνουσιν. ἃ* E
*τοίνυν ἔστι μὲν ἀναιρεῖν, ἔστι δ' ὡς *** οὐκ ἔστιν ἐπ-
έχειν περὶ αὐτῶν, εἰ μηδὲν ἄλλο, τήν γε διαφωνίαν ταύτην
λαβόντας αἰτίαν ἀποχρῶσαν ὑπονοίας πρὸς τὰ πράγματα
† καὶ οὐδὲ οὕτως ὑγιὲς οὐδέν, ἀσάφειαν δὲ καὶ ταραχὴν
ἔχοντα πᾶσαν; ταῖς μέν γε περὶ κόσμων ἀπειρίας καὶ
ἀτόμων φύσεως καὶ ἀμερῶν καὶ παρεγκλίσεων διαφοραῖς,
εἰ καὶ πάνυ πολλοὺς διαταράττουσιν, ἔνεστιν ὅμως παρα-
μυθία, τὸ μηδὲν ἐγγὺς εἶναι μᾶλλον δ' ὅλως ἐπέκεινα τῆς
αἰσθήσεως ἀπῳκίσθαι τῶν ζητουμένων ἕκαστον· ἡ δ'
ἐν ὀφθαλμοῖς αὕτη καὶ ἀκοαῖς καὶ χερσὶν ἀπιστία καὶ* F
*ἄγνοια καὶ ταραχὴ περὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰς φαντασίας,
εἴτ' ἀληθεῖς εἰσιν εἴτε ψευδεῖς, τίνα δόξαν οὐ σαλεύει;
ποίαν δ' οὐκ ἄνω καὶ κάτω ποιεῖ συγκατάθεσιν καὶ κρί-
σιν; εἰ γὰρ οὐ κραιπαλῶντες οὐδὲ φαρμακῶντες ἄνθρωποι
καὶ παρακόπτοντες ἀλλὰ νήφοντες καὶ ὑγιαίνοντες καὶ
γράφοντες περὶ ἀληθείας καὶ κανόνων καὶ κριτηρίων* | **1124**
*ἐν τοῖς ἐναργεστάτοις πάθεσι καὶ κινήμασι τῆς αἰσθή-
σεως ἢ τὸ ἀνύπαρκτον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος καὶ ἀνύπαρκτον
ἡγοῦνται τὸ ἀληθές, οὐκ εἰ περὶ πάντων ἡσυχάζουσιν,
ἀλλ' εἴ τισιν ὅλως ἄνθρωποι συγκατατίθενται, θαυμάζειν
ἄξιον· οὐδ' ἄπιστον, εἰ μηδεμίαν κρίσιν ἔχουσι περὶ τῶν
φαινομένων, ἀλλ' εἰ τὰς ἐναντίας ἔχουσι. τοῦ γὰρ ἐναντία*

11—15 testimonium Epicureum (We. p. 136) ‖ **22** Epic. p. 105, 1

2 *ἢ τὸ]* *ἤτοι* E B corr. Duebn. ‖ **3** *οἷς οὐ παρατ.* E B corr. sec. Kron. (*οἷς ὕπαρ παρατ.*) Po. ‖ **5** *ἃς* edd. om. E B ‖ **6** *λαμβάνωσιν* E ‖ **7** commate post *οὐκ* posito tradita def. Ap. *ὡσ⟨αύτως τιθέναι, πῶς⟩* Kron. *ὡς ⟨κριτήριον ἀποδέχεσθαι, πῶς ἀσφαλέστερον⟩* fere desid. Po. ‖ **10** *οὐδὲ* om. B, unde *καὶ ὄντως ὑγ.* Wy. *καὶ δέους ὡς ὑγ.* Madv. *καὶ οὐχ ὅπως ὑγ.* Croe. *πράγματα ⟨ὡς ὕπουλα⟩ καὶ οὐχ ὅπως ὑγ.* Po. ‖ **11** *ἔχοντας* E B corr. Wy. | *ἀπειρία//ς* B (fuit *ι*) ‖ **19** *ποιεῖ* ut Demosth. 9, 36 ‖ **26** *ἀνθρώποις* E B corr. Emp.

λέγειν ἀλλήλοις καὶ ἀντικείμενα τὸ ⟨μὴ τιθέναι⟩ μηδέτερον, ἀλλ' ἐπέχειν περὶ τῶν ἀντικειμένων ἧττον ἄν τις θαυμάσειεν. ὁ γὰρ μή⟨τε⟩ τιθεὶς μήτ' ἀρνούμενος ἀλλ' ἡσυχάζων καὶ τῷ τιθέντι τὴν δόξαν ἧττον μάχεται τοῦ ἀρνουμένου καὶ τῷ ἀρνουμένῳ τοῦ τιθέντος. εἰ δὲ περὶ τούτων δυνατόν ἐστιν ἐπέχειν, οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλων ἀδύ-
B *νατον, κατά γ' ὑμᾶς αἴσθησιν αἰσθήσεως καὶ φαντασίαν φαντασίας οὐδ' ὁτιοῦν διαφέρειν ἡγουμένους.*

29. *Οὐ μῦθος οὖν οὐδὲ θήρα 'μειρακίων λαμυρῶν καὶ προπετῶν' ὁ περὶ τῆς ἐποχῆς λόγος ἐστίν, ὡς οἴεται Κωλώτης, ἀλλ' ἕξις ἀνδρῶν καὶ διάθεσις φυλάττουσα τὸ ἀδιάπτωτον καὶ μὴ προϊεμένη ταῖς διαβεβλημέναις οὕτω καὶ δυστατούσαις αἰσθήσεσι τὴν κρίσιν μηδὲ συνεξαπατωμένη τούτοις, οἳ τὰ φαινόμενα τῶν ἀδήλων πίστιν ἔχειν φάσκουσιν, ἀπιστίαν τοσαύτην καὶ ἀσάφειαν ἐν τοῖς φαινομένοις ὁρῶντες. ἀλλὰ μῦθος μέν ἐστιν ἡ ἀπειρία καὶ*
C *τὰ εἴδωλα, προπέτειαν δὲ καὶ λαμυρίαν ἐμποιεῖ νέοις ὁ περὶ Πυθοκλέους οὔπω γεγονότος ὀκτωκαίδεκα ἔτη γράφων οὐκ εἶναι φύσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ἀμείνω καὶ τερατικῶς αὐτὸν εὖ ἀπαγγέλλειν, καὶ πάσχειν αὐτὸς τὸ τῶν γυναικῶν, εὐχόμενος ἀνεμέσητα πάντα εἶναι καὶ ἀνεπίφθονα τῆς ὑπερβολῆς τῷ νεανίσκῳ· 'σοφισταί' δ' εἰσὶ καί 'ἀλαζόνες' οἱ πρὸς ἄνδρας ἐλλογίμους οὕτως ἀσελγῶς καὶ ὑπερηφάνως γράφοντες. καίτοι Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος καὶ Δημόκριτος ἀντειρήκασι τοῖς πρὸ αὐτῶν· βιβλίον δὲ τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχον ὁμοῦ πρὸς ἅπαντας οὐδεὶς ἄλλος ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησεν.*

D 30. *Ὅθεν ὥσπερ οἱ περὶ τὸ θεῖον πλημμελήσαντες ἐξαγορεύων τὰ ἑαυτοῦ κακὰ τελευτῶντος ἤδη τοῦ βιβλίου*

5—8 Epic. fr. 251 || **14—16** Epic. fr. 263 || **17—22** Epic. fr. 161 **22. 23** cf. p. 196, 26 || **28** 1069c

1 add. Bern. *τὸ μηδέτερον τιθέναι* ς || **3** add. Bern. || **9** *λαμύρων* EB || **12** *προσιεμ.* EB corr. Wy. || **16** *ὁρῶντες* concess. (*ὁρῶσα* Croe.) || **20** *ἀπαγγέλλειν*] de Pythoclis dictione (ut 18b) *ἐπαγγ.* Kron. | *αὐτὸς* Madv. *αὐτὸ* † *τὸ* om. B || **21** *εἶναι πάντα* B || **22** *τοῦ νεανίσκου* EB corr. Us. || **28** *περὶ* om. B

φησὶν ὅτι 'τὸν βίον οἱ νόμους διατάξαντες καὶ νόμιμα καὶ τὸ βασιλεύεσθαι τὰς πόλεις καὶ ἄρχεσθαι καταστήσαντες εἰς πολλὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἔθεντο καὶ θορύβων ἀπήλλαξαν· εἰ δέ τις ταῦτα ἀναιρήσει, θηρίων βίον βιωσόμεθα καὶ ὁ προστυχὼν τὸν ἐντυχόντα μονονοὺ κατέδεται'. τοῦτο γὰρ ὁ Κωλώτης αὐταῖς λέξεσιν ἐκπεφώνηκεν, οὐ δικαίως οὐδ' ἀληθῶς. ἂν γὰρ ἀνελών τις τοὺς νόμους τὰ Παρμενίδου καὶ Σωκράτους καὶ Ἡρακλείτου καὶ Πλάτωνος ἀπολίπῃ δόγματα, πολλοῦ δεήσομεν E ἀλλήλους κατεσθίειν καὶ θηρίων βίον ζῆν· φοβησόμεθα γὰρ τὰ αἰσχρὰ καὶ τιμήσομεν ἐπὶ τῷ καλῷ δικαιοσύνην, θεοὺς ἄρχοντας ἀγαθοὺς καὶ δαίμονας ἔχειν τοῦ βίου φύλακας ἡγούμενοι καί 'τὸν ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χρυσὸν ἀρετῆς ἀντάξιον' μὴ τιθέμενοι καὶ ποιοῦντες ἑκουσίως διὰ τὸν λόγον, ᾗ φησι Ξενοκράτης (fr. 31), ἃ νῦν ἄκοντες διὰ τὸν νόμον. πότ' οὖν ἔσται θηριώδης καὶ ἄγριος καὶ ἄμικτος ἡμῶν ὁ βίος; ὅταν ἀναιρεθῶσι μὲν οἱ νόμοι, μένωσι δ' οἱ πρὸς ἡδονὴν παρακαλοῦντες λόγοι, πρόνοια δὲ θεῶν μὴ νομίζηται, σοφοὺς δ' ἡγῶνται τούς 'τῷ καλῷ προσπτύοντας, ἂν ἡδονὴ μὴ προσῇ', χλευάζωσι δὲ ταῦτα καὶ γελῶσιν (Trag. adesp. 421) F

'ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ'

καί (Trag. adesp. 496)

'πέλας γὰρ ἑστὼς ὁ θεὸς ἐγγύθεν βλέπει'

καί 'ὁ μὲν θεός, ὥσπερ δὴ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντὸς εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· τῷ δ' ἕπεται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τιμωρὸς τοῦ θείου νόμου'. | 1125 οἱ γὰρ τούτων καταφρονοῦντες ὡς μύθων καὶ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν ἡγούμενοι καὶ τοὺς ἄλλους πόρους δι' ὧν ἡδονὴ παρα-

16—19 cf. Epic. fr. 368 || 20 Epic. fr. 512 cf. p. 1129b Bignone, L'Aristotele perduto I 390 || 29 cf. Epic. fr. 409 c. adn. 1087d 13 Plato Legg. 728a || 14 cf. 446e || 25 Plato Legg. 715 (libere)

5 ἐντυγχάνοντα B || 16 ἀκούοντες B || 17 αἱρεθῶσι EB corr. Xyl. || 24 πόρρω ... κλύει Stob. (idemne versus?) || 26 εὐθεῖα EB

(1125) *γίνεται, νόμου δέονται καὶ φόβου καὶ πληγῆς καὶ βασιλέως τινὸς καὶ ἄρχοντος ἐν χειρὶ τὴν δίκην ἔχοντος, ἵνα μὴ τοὺς πλησίον κατεσθίωσιν ὑπὸ λαιμαργίας ἀθεότητι θρασυνομένης. καὶ γὰρ ὁ τῶν θηρίων βίος τοιοῦτός ἐστιν, ὅτι τῆς ἡδονῆς οὐδὲν ἐπίσταται κάλλιον οὐδὲ δίκην θεῶν οἶδεν οὐδὲ σέβεται τῆς ἀρετῆς τὸ κάλλος, ἀλλ' εἴ τι θαρραλέον αὐτοῖς ἢ πανοῦργον ἢ δραστήριον ἐκ φύσεως ἔνεστι, τούτῳ πρὸς ἡδονὴν σαρκὸς καὶ ἀποπλήρωσιν ὀρέξεως χρῆ-* B *ται. καθάπερ οἴεται δεῖν ὁ σοφὸς Μητρόδωρος* (fr. 6), *λέγων τὰ καλὰ πάντα καὶ σοφὰ καὶ περιττὰ τῆς ψυχῆς ἐξευρήματα τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἕνεκα καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ὑπὲρ ταύτης συνεστάναι καὶ πᾶν εἶναι κενὸν ἔργον, ὃ μὴ εἰς τοῦτο κατατείνει. τούτοις τοῖς διαλογισμοῖς καὶ φιλοσοφήμασιν ἀρθέντων ⟨τῶν⟩ νόμων ὄνυχες λύκων ἐνδέουσι καὶ ὀδόντες λεόντων καὶ γαστέρες βοῶν καὶ τράχηλοι καμήλων. καὶ ταῦτα τὰ πάθη καὶ τὰ δόγματα λόγων καὶ γραμμάτων ἀπορίᾳ τὰ θηρία βρυχήμασι καὶ χρεμετισμοῖς καὶ ⟨ὑλακαῖς σημαίνει⟩, καὶ πᾶσα φωνὴ γαστρός ἐστιν αὐτοῖς καὶ σαρκὸς ἡδονὴν ἀσπαζομένη καὶ* C *σαίνουσα παροῦσαν ἢ μέλλουσαν, εἰ μή τι φύσει φιλόφωνόν ἐστι καὶ κωτίλον.* (31.) *οὐδεὶς οὖν ἔπαινος ἄξιος ἂν γένοιτο τῶν ἐπὶ ταῦτα τὰ πάθη τὰ θηριώδη νόμους θεμένων καὶ πολιτείας καὶ ἀρχὰς καὶ νόμων διάταξιν. ἀλλὰ τίνες εἰσὶν οἱ ταῦτα συγχέοντες καὶ καταλύοντες καὶ ἄρδην ἀναιροῦντες; οὐχ οἱ πολιτείας ἀφιστάντες αὐτοὺς καὶ τοὺς πλησιάζοντας; οὐχ οἱ τὸν τῆς ἀταραξίας στέφανον ἀσύμβλητον εἶναι ταῖς μεγάλαις ἡγεμονίαις λέγοντες; οὐχ οἱ τὸ βασιλεύειν ἁμαρτίαν καὶ διάπτωσιν ἀποφαίνοντες καὶ γράφοντες αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι 'λέγειν δεῖ, πῶς ἄριστα τὸ τῆς φύσεως τέλος συντηρήσει καὶ πῶς τις*

9—13 cf. Epic. fr. 409 cum adn. || **16—20** Epic. p. 347, 6 (ad fr. 200) || **24—29** Epic. fr. 556 et 8 || **29**—p. 211, **2** Epic. fr. 554
4 cf. 1108cd

14 add. Bern. || **18** lac. 14 lit. E 10 lit. B suppl. Bury 'bene' Po. ed. 1 p. 224 ⟨*μυκήμασι δηλοῖ*⟩ Re. || **19** *ἀσπαζομένης* EB corr. ς || **25. 26** *οὐχ οἱ ... πλησιάζοντας* om. B || **30** *πῶς*[1]] *πῶς* ⟨*τις*⟩ Mez.

ἑκὼν εἶναι μὴ πρόσεισιν ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τὰς τῶν πληθῶν ἀρχάς'· καὶ ἔτι ταῦτα πρὸς ἐκείνοις· 'οὐδὲν οὖν ἔτι δεῖ D *τοὺς Ἕλληνας σῴζειν οὐδ' ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνου παρ' αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ' ἐσθίειν καὶ πίνειν, ὦ Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ σαρκὶ καὶ κεχαρισμένως'* (Metrod. fr. 41); *ἀλλὰ μὴν ἧς γε καὶ Κωλώτης ἐπαινεῖ διατάξεως τῶν νόμων πρῶτόν ἐστιν ἡ περὶ θεῶν δόξα καὶ μέγιστον, ᾗ καὶ Λυκοῦργος Λακεδαιμονίους καὶ Νομᾶς Ῥωμαίους καὶ Ἴων ὁ παλαιὸς Ἀθηναίους καὶ Δευκαλίων Ἕλληνας ὁμοῦ τι πάντας καθωσίωσαν, εὐχαῖς καὶ ὅρκοις καὶ μαντεύμασι καὶ φήμαις ἐμπαθεῖς πρὸς τὰ θεῖα δι' ἐλπίδων ἅμα καὶ φόβων καταστήσαντες. εὕροις δ' ἂν ἐπιὼν πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀχρημά-* E *τους, νομίσματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς μηδ' ὅρκοις μηδὲ μαντείαις μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν οὐδείς ἐστιν οὐδ' ἔσται γεγονὼς θεατής· ἀλλὰ πόλις ἂν μοι δοκεῖ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς ἢ πολιτεία τῆς περὶ θεῶν δόξης ὑφαιρεθείσης παντάπασι σύστασιν λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι. τοῦτο μέντοι τὸ συνεκτικὸν ἁπάσης κοινωνίας καὶ νομοθεσίας ἔρεισμα καὶ βάθρον οὐ κύκλῳ περιιόντες οὐδὲ κρύφα καὶ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλὰ τὴν πρώτην τῶν κυριωτάτων δοξῶν προσ-* F *βαλόντες εὐθὺς ἀνατρέπουσιν. εἶθ' ὥσπερ ὑπὸ Ποινῆς ἐλαυνόμενοι δεινὰ ποιεῖν ὁμολογοῦσι συγχέοντες τὰ νόμιμα καὶ τὰς διατάξεις τῶν νόμων ἀναιροῦντες, ἵνα μηδὲ συγγνώμης τύχωσι. τὸ μὲν γὰρ ἁμαρτάνειν περὶ δόξαν, εἰ καὶ μὴ σοφῶν, ὅμως ἀνθρώπινόν ἐστι· τὸ δ' ἐγκαλεῖν ἑτέροις ἅπερ αὐτοὶ πράττουσι πῶς ἄν τις εἴποι φειδόμενος τῶν ἀξίων ὀνομάτων;* |

2—5 1098c

2 *ἔτι*[2] deest 1098c, sed Pl. libere **agit** || **10** *τι*] *τοι* B || **11** *εὐπειθεῖς*? cf. similem locum vit. Sol. 12 || **12** *καὶ πόλεις* B || **14** *δεομένους* E B corr. ς || **18** *μόλις* E B corr. Xyl. || **23** *κυρ.* pro *κυρίων* exaggerans | *προσβαλόντες* (ut scalam muro) Ap. *προσλαβόντες* || **28** *σφῶν* B || **29** *εἴπῃ* E (B?)

1126 32. *Εἰ γὰρ πρὸς Ἀντίδωρον ἢ Βίωνα τὸν σοφιστὴν γράφων ἐμνήσθη νόμων καὶ πολιτείας καὶ διατάξεως, οὐκ ἂν [τις] εἶπεν αὐτῷ* (Eur. Or. 258) *'μέν', ὦ ταλαίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις' περιστέλλων τὸ σαρκίδιον, ἐμοὶ δὲ περὶ τούτων ⟨οἱ⟩ οἰκονομικῶς καὶ πολιτικῶς βεβιωκότες ἐγκαλείτωσαν; εἰσὶ δὲ ⟨τοι⟩οῦτοι πάντες οἷς Κωλώτης λελοιδόρηκεν. ὧν Δημόκριτος μὲν παραινεῖ τήν τε πολιτικὴν τέχνην μεγίστην οὖσαν ἐκδιδάσκεσθαι καὶ τοὺς πόνους διώκειν, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνεται τοῖς ἀνθρώποις· Παρμενίδης δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα διεκόσμησε νόμοις ἀρίστοις, ὥστε τὰς ἀρχὰς καθ' ἕκα-*
B *στον ἐνιαυτὸν ἐξορκοῦν τοὺς πολίτας ἐμμενεῖν τοῖς Παρμενίδου νόμοις· Ἐμπεδοκλῆς δὲ τούς τε πρώτους τῶν πολιτῶν ὑβρίζοντας καὶ διαφοροῦντας τὰ κοινὰ ἐξελέγξας *** τήν τε χώραν ἀπήλλαξεν ἀκαρπίας καὶ λοιμοῦ διασφάγας ὄρους ἀποτειχίσας, δι' ὧν ὁ νότος εἰς τὸ πεδίον ὑπερέβαλλε· Σωκράτης δὲ μετὰ τὴν καταδίκην φυγῆς αὐτῷ μεμηχανημένης ὑπὸ τῶν φίλων οὐκ ἐχρήσατο, τοὺς νόμους βεβαιῶν, ἀλλ' ἀδίκως ἀποθανεῖν εἵλετο μᾶλλον ἢ σωθῆναι παρανόμως· Μέλισσος δὲ τῆς πατρίδος στρατηγῶν Ἀθηναίους κατεναυμάχησε· Πλάτων δὲ καλοὺς*
C *μὲν ἐν γράμμασι λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ἀπέλιπε, πολὺ δὲ κρείττονας ἐνεποίησε τοῖς ἑταίροις, ἀφ' ὧν Σικελία διὰ Δίωνος ἠλευθεροῦτο καὶ Θρᾴκη διὰ Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου Κότυν ἀνελόντων, Ἀθηναίων δὲ Χαβρίαι στρατηγοὶ καὶ Φωκίωνες ἐξ Ἀκαδημείας ἀνέβαινον. Ἐπίκουρος μὲν γὰρ εἰς Ἀσίαν ἐξέπεμπε τοὺς Τιμοκράτει*

1—7 Epic. p. 92, 15 Croe. p. 13. 25 || **26**—p. 213, **3** Epic. p. 123, 22 Metrod. fr. 29

3 cf. 465c 501c 788f || **7. 10. 13. 20** Vorsokr. 68 B 157 (cf. 1100c). 28 A 12. 31 A 14 (cf. 515c). 30 A 3 (v. Pericl. 26) || **24** sqq. Zeller, Phil. d. Gr. II 420[1] Bignone, L'Aristotele perduto II 126. 249sqq. || **26** vit. Phoc. 4

3 del. Re. | *εἶπον?* || **4** *ἀτρέμας* B || **5** add. Mez. || **6** add. Us. (⟨*αὐτοὶ τοι*⟩*οῦτοι?*) *οὗτοι* || **8** *πολεμικὴν* EB corr. Re., cf. 1100c || **9** *γίνονται* B || **12** *ἐμμένειν* EB *ἦ μὴν ἐμμενεῖν* Herw. || **15** lac. stat. Re. ⟨*τὴν πόλιν ἠλευθέρωσε*⟩ Diels ⟨*ἐξέβαλε*⟩ ante *ἐξελ.* Bern. || **23** *ἑτέροις* EB *αι* ss. B[1]

λοιδορησομένους, [καὶ] τῆς βασιλικῆς ἐξελῶν αὐλῆς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι Μητροδώρῳ προσέκρουσεν ἀδελφὸς ὤν, καὶ ταῦτ' ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται τοῖς ἐκείνων· Πλάτων δὲ τῶν ἑταίρων ἐξαπέστειλεν Ἀρκάσι μὲν Ἀριστώνυμον διακοσμήσοντα τὴν πολιτείαν, Ἠλείοις δὲ Φορμίωνα, Μενέδημον δὲ Πυρραίοις. Εὔδοξος δὲ Κνιδίοις καὶ Ἀρι- D *στοτέλης Σταγειρίταις, Πλάτωνος ὄντες συνήθεις, νόμους ἔγραψαν· παρὰ δὲ Ξενοκράτους Ἀλέξανδρος ὑποθήκας ᾔτησε περὶ βασιλείας· ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ κατοικούντων Ἑλλήνων καὶ μάλιστα διακαύσας καὶ παροξύνας ἅψασθαι τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου Δήλιος ἦν Ἐφέσιος, ἑταῖρος Πλάτωνος. Ζήνων τοίνυν ὁ Παρμενίδου γνώριμος ἐπιθέμενος Δημύλῳ τῷ τυράννῳ καὶ δυστυχήσας περὶ τὴν πρᾶξιν ἐν πυρὶ τὸν Παρμενίδου λόγον ὥσπερ χρυσὸν ἀκήρατον καὶ δόκιμον παρέσχε, καὶ ἀπέδειξεν ἔργοις ὅτι τὸ αἰσχρὸν ἀνδρὶ μεγάλῳ φοβερόν ἐστιν, ἀλγηδόνα δὲ παῖδες καὶ γύναια καὶ* E *γυναίων ψυχὰς ἔχοντες ἄνδρες δεδίασι· τὴν γὰρ γλῶτταν αὐτοῦ διατραγὼν τῷ τυράννῳ προσέπτυσεν.* (33.) *ἐκ δὲ τῶν Ἐπικούρου λόγων καὶ δογμάτων οὐ λέγω τίς τυραννοκτόνος ἢ τίς ἀριστεὺς ἢ τίς νομοθέτης ἢ τίς ἄρχων ἢ βασιλέως σύμβουλος ἢ δήμου προστάτης ἢ βεβασανισμένος ὑπὲρ τῶν δικαίων ἢ τεθνηκώς, ἀλλὰ τίς τῶν σοφῶν ἔπλευσεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐπρέσβευσεν, ἀνήλωσε, ποῦ γέγραπται πολιτικὴ πρᾶξις ὑμῖν; καίτοι ὅτι Μητρόδωρος εἰς Πειραιᾶ κατέβη σταδίους τεσσαράκοντα Μιθρῇ τινι Σύρῳ τῶν βασιλικῶν συνειλημμένῳ βοηθήσων, πρὸς πάν-* F *τας ἐγράφετο καὶ πάσας ἐπιστολαῖς, μεγαληγοροῦντος Ἐπικούρου καὶ σεμνύνοντος ἐκείνην τὴν ὁδόν. τί οὖν εἴ τι*

25—29 Epic. fr. 194 cf. 1097b
12—19 Vorsokr. 29 A 7 cf. 1051cd 505d || 15 cf. Alcman 1, 54

1 del. Us. | *ἐξελὼν* EB *-ῶν* Wy. *καὶ . . . ἐξελῶντας* Madv. || 3 *τοῖς²* B *τῆς* E || 6 *μελέδημον* E(B?) || 12 *Δήλιος*] *Δίας* Philostr. V. Soph. I 3 || 13 *διμύλω* EB cf. 1051d || 19 *διατρώγων* EB corr. Cob. (cf. 505d) || 26 *μίθρη* EB sed cf. Epic. p. 413 *μίθρω* 1097b || 28 *ἔγραφε τε καὶ* EB corr. Re. | *πάσαις* EB corr. Ra. cf. 1120a ⟨*πάσας*⟩ *πάσαις* Us.

*τοιοῦτον ἐπέπρακτο αὐτοῖς οἷον Ἀριστοτέλει, τὴν πατρίδα
κτίσαι διεφθαρμένην ὑπὸ Φιλίππου, Θεοφράστῳ δὲ δὶς
ἐλευθερῶσαι τυραννουμένην; οὐκ ἐπιλιπεῖν ἔδει πρότερον
φέροντα βύβλους τὸν Νεῖλον ἢ τούτους ἀποκαμεῖν γρά-
φοντας περὶ αὐτῶν; καὶ οὐ τοῦτο δεινόν ἐστιν, ὅτι το-
1127 σούτων ὄντων φιλοσόφων | μόνοι σχεδὸν ἀσύμβολοι τῶν
ἐν ταῖς πόλεσιν ἀγαθῶν κοινωνοῦσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τραγῳ-
διῶν ποιηταὶ καὶ κωμῳδιῶν ἀεί τι πειρῶνται χρήσιμον
παρέχεσθαι καὶ λέγειν ὑπὲρ νόμων καὶ πολιτείας, οὗτοι
δέ, κἂν γράφωσι, γράφουσι περὶ πολιτείας ἵνα μὴ πολι-
τευώμεθα, καὶ περὶ ῥητορικῆς ἵνα μὴ ῥητορεύωμεν, καὶ
περὶ βασιλείας ἵνα [μὴ] φεύγωμεν τὸ συμβιοῦν βασιλεῦσι·
τοὺς δὲ πολιτικοὺς ἄνδρας ἐπὶ γέλωτι καὶ καταλύσει τῆς
δόξης ὀνομάζουσι μόνον ὡς τὸν Ἐπαμεινώνδαν, ἐσχηκέ-
ναι τι λέγοντες ἀγαθὸν καὶ τοῦτο δέ 'μικκόν', οὑτωσὶ
τῷ ῥήματι φράζοντες, αὐτὸν δέ 'σιδηροῦν σπλάγχνον'
B ἀποκαλοῦντες καὶ πυνθανόμενοι, τί παθὼν ἐβάδιζε διὰ
τῆς Πελοποννήσου μέσης καὶ οὐ πιλίδιον ἔχων οἴκοι
καθῆτο, δηλαδὴ περὶ τὴν τῆς γαστρὸς ἐπιμέλειαν ὅλος
καθεστώς. ἃ δὲ Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ Φιλοσοφίας ἐξορ-
χούμενος πολιτείαν γέγραφεν* (fr. 31), *οὐκ ᾤμην δεῖν παρ-
εῖναι· λέγει δέ, ὅτι 'τῶν σοφῶν τινες ὑπὸ δαψιλείας τύ-
φου οὕτως καλῶς ἐνεῖδον τὸ ἔργον αὐτῆς, ὥστ' οἴχονται
φερόμενοι πρὸς τὰς αὐτὰς Λυκούργῳ καὶ Σόλωνι ἐπι-
θυμίας κατὰ τοὺς περὶ βίων λόγους καὶ ἀρετῆς'. τῦφος
οὖν ἦν καὶ δαψίλεια τύφου τὸ ἐλευθέρας εἶναι τὰς Ἀθήνας
τήν τε Σπάρτην εὐνομεῖσθαι καὶ τοὺς νέους μὴ θρασύνε-
C σθαι, μηδ' ἐξ ἑταιρῶν παιδοποιεῖσθαι μηδὲ πλοῦτον καὶ
τρυφὴν καὶ ἀσέλγειαν ἄρχειν ἀλλὰ νόμον καὶ δικαιοσύνην
ἐν ταῖς πόλεσιν· αὗται γὰρ ἦσαν ἐπιθυμίαι Σόλωνος ⟨καὶ*

9 sqq. Epic. fr. 6. 8. p. 109, 17 || **13—20** Epic. fr. 560
1. 2 cf. 1097b

4 *βίβλους* EB corr. Herw. || **12** del. Basil. || **14** *ὀνόμασι μόνοις τὸν* EB *ὀνομάζουσι μόνον* Amyot *ὡς* cum Duebn. Po. | *ἐπαμ^ει^ν.* E || **15** *μίκκον* EB || **19** *καθῆτο* Leon. *κάθητο* || **23** *συνεῖδον* Re. probab. *ἐνεῖδον ... αὐτῇ* Hu. || **27** *τε τὴν* EB trp. Po. (*καὶ τὴν* vulgo) || **30** add. Po.

Λυκούργου⟩. καὶ λοιδορῶν ὁ Μητρόδωρος ἐπιλέγει τοῖς εἰρημένοις (fr. 32) *'διὸ καὶ καλῶς ἔχει τὸν ἐλεύθερον ὡς ἀληθῶς γέλωτα γελάσαι ἐπί τε δὴ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ ἐπὶ τοῖς Λυκούργοις τούτοις καὶ Σόλωσιν'. ἀλλ' οὐκ ἐλεύθερος οὗτος, ὦ Μητρόδωρε, ἐστὶν ἀλλ' ἀνελεύθερος καὶ ἀνάγωγος καὶ οὐδὲ μάστιγος ἐλευθέρας δεόμενος, ἀλλὰ τῆς ἀστραγαλωτῆς ἐκείνης, ᾗ τοὺς Γάλλους πλημμελοῦντας ἐν τοῖς Μητρῴοις κολάζουσιν.*

34. *Ὅτι δ' οὐ νομοθέταις ἀλλὰ νόμοις ἐπολέμουν, ἔξεστιν* D *ἀκούειν Ἐπικούρου· ἐρωτᾷ γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς Διαπορίαις, εἰ πράξει τινὰ ὁ σοφὸς ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, εἰδὼς ὅτι λήσει, καὶ ἀποκρίνεται· 'οὐκ εὔοδον τὸ ἁπλοῦν ἐστι κατηγόρημα,' τουτέστι 'πράξω μέν, οὐ βούλομαι δ' ὁμολογεῖν'. πάλιν δ' οἶμαι γράφων πρὸς Ἰδομενέα διακελεύεται 'μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ζῆν, ἐφ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας ἐκ πληγῆς ὄχλησιν παρασκευάζωσιν'. εἴπερ οὖν οἱ νόμους καὶ πολιτείας ἀναιροῦντες τὸν βίον ἀναιροῦσι τὸν ἀνθρώπινον, Ἐπίκουρος δὲ καὶ Μητρόδωρος τοῦτο ποιοῦσι, τοὺς μὲν συνήθεις ἀποτρέποντες* E *τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν τοῖς δὲ πράττουσιν ἀπεχθανόμενοι τοὺς δὲ πρώτους καὶ σοφωτάτους τῶν νομοθετῶν κακῶς λέγοντες τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενοι περιφρονεῖν, ἐὰν μὴ προσῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως, οὐκ οἶδα τί τηλικοῦτο κατέψευσται τῶν ἄλλων ὁ Κωλώτης, ἡλίκον ἀληθῶς τῶν Ἐπικούρου λόγων καὶ δογμάτων κατηγόρηκεν.'*

10—14 Epic. fr. 18 || **14—17** Epic. fr. 134 || **17**sqq. Epic. fr. 8 p. 95, 1 || **21. 22** Epic. fr. 558

3 *⟨πολὺν⟩ γέλωτα* Kron. | *ἀνθρώποις*] *ἀνοήτοις* Sa. iud. p. 249 || **7** *ἢ* EB || **11** *εἰς πρᾶξιν* B || **12** *ἁπλοῦν ἐπικατ.* EB || **16** *πέλας* ut Antiph. Soph. B 58 al. (vix *πλήθους* vel sim.) *τὴν διὰ τοῦ ἀπειλῆσαι πληγὰς ὄχλησιν* Bury. tradita bene se habent, v. We. p. 190 n. 2
ϑ

75.

1128
ΕΙ ΚΑΛΩΣ ΕΙΡΗΤΑΙ ΤΟ ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ

(Plan. 44)

1. Ἀλλ' οὐδ' ὁ τοῦτ' εἰπὼν λαθεῖν ἠθέλησεν· αὐτὸ
γὰρ τοῦτ' εἶπεν, ἵνα μὴ λάθῃ, ὥς τι φρονῶν περιττότερον,
B ἐκ τῆς εἰς ἀδοξίαν προτροπῆς δόξαν ἄδικον ποριζόμενος.

'μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός' (Eur. fr. 905).

τοὺς μὲν γὰρ περὶ Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος καὶ Γνάθωνα
τὸν Σικελιώτην ἐπτοημένους περὶ τὰ ὄψα λέγουσιν
ἐναπομύττεσθαι ταῖς παροψίσιν, ὅπως τοὺς συνεσθίοντας
διατρέψαντες αὐτοὶ μόνοι τῶν παρακειμένων ἐμφορηθῶ-
σιν· οἱ δ' ἀκράτως φιλόδοξοι καὶ κατακόρως διαβάλλουσιν
ἑτέροις τὴν δόξαν ὥσπερ ἀντερασταῖς, ἵνα τυγχάνωσιν
αὐτῆς ἀνανταγωνίστως, καὶ ταὐτὰ τοῖς ἐρέσσουσι ποιοῦ-
σιν· ὡς γὰρ ἐκεῖνοι, πρὸς τὴν πρύμναν ἀφορῶντες τῆς
C νεὼς τῇ κατὰ πρῷραν ὁρμῇ συνεργοῦσιν, ὡς ἂν ἐκ τῆς

Lampr. Cat. 178. declamatio excepto prooemio elaborata; cf. notam lib. 73 praemissam. Lattanzi, La composizione del De latenter vivendo di Plutarco, Riv. filol. LX 332.

Codices: UHL (deest inde a p. 217, 17 -μενος) Cygc(d)αA (γE)nB(t). Π = αA(γE). Π² = idem excepto α. cf. praef. vol. III p. XVII.

4 vit. Alex. 53 || 5 cf. 707e || 9—p. 217, 3 cf. 1100a—c

Tit. sic Ω περὶ τοῦ λάθε βιώσας Lampr. || 1 οὐδὲ τοῦτο gc || 5 εὐρύξιδος Cy¹ || 7 ἐναπ. gcdΠ²(A²)B ἐναμύττεσθαι O || 8 διαστρ. (L?)yΠB || 9 ἀκράτως Hg ἀκρατῶς O (cf. ἀκράτῳ φιλοτιμίᾳ vit. Cic. 24 al.) || 11 ἀνταγ. g | ταὐτὸν Cy¹ ταὐτὸ ΠnB ταυτὶ c | ποιοῦσιν om. C¹y || 13 sic g τὴν ... ὁρμῇ c τὴν ... ὁρμὴν O | ὡς συνεργ. H et ut vid. U¹ (2 lit. ante συνεργ. erasae) | ὡς ἂν ... συνεπωθῇ] ὅσον ... συναπωθεῖ U¹H (-θεῖ etiam c)

ἀνακοπῆς παλίρροια καταλαμβάνουσα συνεπωθῇ τὸ πορθμεῖον, οὕτως οἱ τὰ τοιαῦτα παραγγέλματα διδόντες ὥσπερ ἀπεστραμμένοι τὴν δόξαν διώκουσιν. ἐπεὶ τί λέγειν ἔδει τοῦτο, τί δὲ γράφειν καὶ γράψαντα ἐκδιδόναι πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, εἰ λαθεῖν ἐβούλετο; ⟨ἢ λαθεῖν ἐβούλετο⟩ τοὺς ὄντας ὁ μηδὲ τοὺς ἐσομένους;

2. *Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ⟨ἐῶμεν⟩· αὐτὸ ⟨δὲ⟩ τὸ πρᾶγμα πῶς οὐ πονηρόν; 'λάθε βιώσας' — ὡς τυμβωρυχήσας; ἆρ' αἰσχρόν ἐστι τὸ ζῆν, ἵν' ἀγνοώμεθα πάντες; ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμι· 'μηδὲ κακῶς βιώσας λάθε, ἀλλὰ γνώσθητι σωφρονίσθητι μετανόησον· εἴτ' ἀρετὴν ἔχεις, μὴ γένῃ ἄχρηστος, εἴτε κακίαν, μὴ μείνῃς ἀθεράπευτος.' μᾶλλον* D *δὲ διελοῦ καὶ διόρισον, τίνι τοῦτο προστάττεις· εἰ μὲν ἀμαθεῖ καὶ πονηρῷ καὶ ἀγνώμονι, οὐδὲν διαφέρεις τοῦ λέγοντος 'λάθε πυρέττων' καὶ 'λάθε φρενιτίζων, μὴ γνῷ σε ὁ ἰατρός· ἴθι ῥίψας ποι κατὰ σκότους σεαυτόν, ἀγνοούμενος σὺν τοῖς πάθεσιν'. ⟨φῂς γὰρ⟩ καὶ σύ· 'ἴθι τῇ κακίᾳ νόσον ἀνήκεστον νοσῶν καὶ ὀλέθριον, ἀποκρύπτων τοὺς φθόνους, τὰς δεισιδαιμονίας ὥσπερ τινὰς σφυγμούς, δεδιὼς παρασχεῖν τοῖς νουθετεῖν καὶ ἰᾶσθαι δυναμένοις.' οἱ δὲ σφόδρα παλαιοὶ καὶ τοὺς νοσοῦντας φανερῶς †προσεῖχον· τούτων δ' ἕκαστος εἴ τι πρόσφορον ἔχοι, παθὼν αὐτὸς ἢ* E *παθόντα θεραπεύσας, ἔφραζε τῷ δεομένῳ· καὶ τέχνην*

15 sqq. cf. 81f ‖ 21 Herod. I 197 (*τοῦτο πρῶτον ἐφύλαξαν οἱ αἰγύπτιοι* — sic Strabo III p. 155 —, *ὡς ἡρόδοτος ἱστορεῖ* m. rec. in *a*)

1 *περίρροια* Ω corr. Po. ‖ 3 *ώκουσιν* om. g *κουσιν* spatio relicto c ‖ 3.4 *ἔδει τὸ τί δεῖ γρ.* g *ἔδει* 3 lit. *τί δὲ γρ.* c ‖ 5 add. Po. (*χρόνον; ἢ λ.* Mez.) ‖ 7 *ἐῶμεν* add. Bern., *δὲ* Re. | *αὐτῶ* y | *τὸ* om. LCt ‖ 8 *τυμβορυχήσας* LC ‖ 9 *ἆρ'* Wy. *ἀλλ'* | *ἀγνοώμεθα* Po. (cf. p. 218, 8; singulis scelestis opp. *πάντες*) *ἀγνοῶμεν* (*μὴ ἀγνοῶμεν* A γ E[1] al.) *ἀλλ'* et *ἀγνοῶσι* Wil. ‖ 14 *ἀγνώμονι* L C[1] y *ἀνοήτῳ* O ‖ 15 *καὶ πυρέττων* Ω trp. Wy. | *καὶ φρ.* L C y c | *φρενητ.* (L ?) U H Π n B *φροντίζων* g c | *γνώσεται ἰατρ.* c ‖ 16 *σκότου* Ω corr. Cast. cf. p. 219, 4. 221, 24 ‖ 17 *σὺν* y *πον* O | add. Po. *σύνισθι* pro *σὺ ἴθι* Bern. ‖ 21 *προσεῖχον* (*προυτίθεντο* ss. Marc. 248) O *προσῆγον* g c *φανεροὺς ἐποίουν* y[1] (*φαν. προσεῖχον*[2]) *πρὸ ⟨θυρῶν ἐκθέντες* (cf. Serv. Aen. XII 395) vel *προ⟨θέντες εἰς τὰς ὁδοὺς* (cf. Strabo III 155) *ἐπισκοπεῖν τοῖς παριοῦσι παρ⟩εῖχον* des. fere Po. ‖ 22 *αὐτὸς* om. g

οὕτω φασὶν ἐκ πείρας συνερανιζομένην μεγάλην γενέσθαι. ἔδει δὴ καὶ τοὺς νοσώδεις βίους καὶ τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα πᾶσιν ἀπογυμνοῦν, καὶ ἅπτεσθαι καὶ λέγειν ἕκαστον ἐπισκοποῦντα τὰς διαθέσεις· 'ὀργίζῃ; τοῦτο φύλαξαι· ζηλοτυπεῖς; ἐκεῖνο ποίησον· ἐρᾷς; κἀγώ ποτ' ἠράσθην ἀλλὰ μετενόησα.' νῦν δ' ἀρνούμενοι ἀποκρυπτόμενοι περιστέλλοντες ἐμβαθύνουσι τὴν κακίαν ἑαυτοῖς.

(3.) *καὶ μὴν εἴ γε τοῖς χρηστοῖς λανθάνειν καὶ ἀγνοεῖσθαι παραινεῖς, Ἐπαμεινώνδᾳ λέγεις 'μὴ στρατήγει'* F *καὶ Λυκούργῳ 'μὴ νομοθέτει' καὶ Θρασυβούλῳ 'μὴ τυραννοκτόνει' καὶ Πυθαγόρᾳ 'μὴ παίδευε' καὶ Σωκράτει 'μὴ διαλέγου', καὶ σεαυτῷ πρῶτον, Ἐπίκουρε 'μὴ γράφε τοῖς ἐν Ἀσίᾳ φίλοις μηδὲ τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ξενολόγει* 1129 *μηδὲ τοὺς Λαμψακηνῶν ἐφήβους δορυφόρει· | μηδὲ διάπεμπε βίβλους, πᾶσι καὶ πάσαις ἐπιδεικνύμενος τὴν σοφίαν, μηδὲ διατάσσου περὶ ταφῆς.' τί γὰρ αἱ κοιναὶ τράπεζαι; τί δ' αἱ τῶν ἐπιτηδείων καὶ καλῶν σύνοδοι; τί δ' αἱ τοσαῦται μυριάδες στίχων ἐπὶ Μητρόδωρον, ἐπ' Ἀριστόβουλον, ἐπὶ Χαιρέδημον γραφόμεναι καὶ συντασσόμεναι φιλοπόνως, ἵνα μηδ' ἀποθανόντες λάθωσιν, ἂν ἀμνηστίαν νομοθετῇς ἀρετῇ καὶ ἀπραξίαν τέχνῃ καὶ σιωπὴν φιλοσοφίᾳ καὶ λήθην εὐπραγίᾳ;*

4. *Εἰ δ' ἐκ τοῦ βίου καθάπερ ἐκ συμποσίου φῶς ἀναιρεῖς τὴν γνῶσιν, ὡς πάντα ποιεῖν πρὸς ἡδονὴν ἐξῇ λαν-*

12—14 Epic. fr. 107 ‖ 16 sqq. Epic. fr. 218. 217 § 18 et p. 87, 23 Us.

1 *φασὶν*] *φησὶν* H U^corr. *φανερὰν* (ex 217, 21) C¹y¹ | *συνεργαζ.* Ω corr. Re. (*συναθροίσασα* Max. Tyr. 6, 2 H.) ‖ 2 *δή*] *δὲ* C¹gc ‖ 4 *ἕκαστον*] cf. p. 217, 22 ‖ 5 *φύλαξον* gc (-*αι* e corr. U²) ‖ 8 *εἴγε* gc *εἴ τε* O cf. p. 217, 14 ‖ 10 *θρασύλω* C¹ -*ύλλῳ* y ‖ 13 *τοὺς* y *τοῖς* O (cf. 499a) ‖ 17 *καλῶν*] *φίλων*? Wil. ‖ 19 *συνταττ.* CycaAnB ‖ 20 *μὴ* C¹y ‖ 20.21 sic Po. (*εἰ ἀμνηστίαν νομοθετεῖς ἀρετῇ* Xyl.) *ἵν'* (dittographia) *ἀμνηστία* (*ἵν' ἀμνηστεῖαι* ex *ἵναμνηστείαι* U² *ἵνα* /// (3 lit.) *μνηστεῖαι* H *ἵνα μνηστεία* gc) *νομοθετῇς ἀρετήν* (*ἀρετή* // una lit. eras. H) Ω (sed *ἵν' ἀμνηστίαν νομοθετῇς ἀρετῇ* fort. fuit in y, ubi *ἀμνηστία* et *ἀρετὴν* e corr.) ⟨*ἢ*⟩ *ἵν' ἀμν. νομοθετῃς* Us. ‖ 23 *εἰ*] *τί* y ‖ 24 *ὡς* Duebn. *ω* vel *ῶ* ut vid. U¹ *ᾧ* (vel *ᾧ*) O (U²) *δ* gc om. H | *ποιεῖ* Hgc | *πρὸς ἡδονὴν ἐξηδον* spat. 2 lit. *λανθάνουσιν* H

θάνουσιν, ⟨λέγε μοι⟩ 'λάθε βιώσας'. πάνυ μὲν οὖν, ἂν μεθ' Ἡδείας βιοῦν μέλλω τῆς ἑταίρας καὶ Λεοντίῳ συγκαταζῆν καί 'τῷ καλῷ προσπτύειν' καὶ τἀγαθόν 'ἐν σαρκὶ καὶ γαργαλισμοῖς' τίθεσθαι· ταῦτα δεῖται σκότους τὰ τέλη, ταῦτα νυκτός, ἐπὶ ταῦτα τὴν λήθην καὶ τὴν ἄγνοιαν. B ἐὰν δέ τις ἐν μὲν φυσικοῖς θεὸν ὑμνῇ καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν, ἐν δ' ἠθικοῖς νόμον καὶ κοινωνίαν καὶ πολιτείαν, ἐν δὲ πολιτείᾳ τὸ καλὸν ἀλλὰ μὴ τὴν χρείαν, διὰ τί λάθη βιώσας; ἵνα μηδένα παιδεύσῃ, μηδενὶ ζηλωτὸς ἀρετῆς μηδὲ παράδειγμα καλὸν γένηται; εἰ Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίους ἐλάνθανεν, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς ἀπεώσατο Ξέρξην· C εἰ Ῥωμαίους Κάμιλλος, οὐκ ἂν ἡ Ῥώμη πόλις ἔμεινεν· εἰ Δίωνα Πλάτων, οὐκ ἂν ἠλευθερώθη ἡ Σικελία. ὡς γὰρ οἶμαι τὸ φῶς οὐ μόνον φανεροὺς ἀλλὰ καὶ χρησίμους καθίστησιν ἡμᾶς ἀλλήλοις, οὕτως ἡ γνῶσις οὐ μόνον δόξαν ἀλλὰ καὶ πρᾶξιν ταῖς ἀρεταῖς δίδωσιν. Ἐπαμεινώνδας γοῦν εἰς τεσσαρακοστὸν ἔτος ἀγνοηθεὶς οὐδὲν ὤνησε Θηβαίους· ὕστερον δὲ πιστευθεὶς καὶ ἄρξας τὴν μὲν πόλιν ἀπολλυμένην ἔσωσε, τὴν δ' Ἑλλάδα δουλεύουσαν ἠλευθέρωσε, καθάπερ ἐν φωτὶ τῇ δόξῃ τὴν ἀρετὴν ἐνεργὸν ἐπὶ καιροῦ παρασχόμενος.

'λάμπει γὰρ ἐν χρείαισιν ὥσπερ εὐγενὴς D
χαλκός, χρόνῳ δ' ἀργῆσαν ἤμυσεν'

2—4 Epic. fr. 512 ‖ **3—5** Epic. fr. 412 ‖ **6—9** Epic. fr. 524
2 cf. 1089c ‖ **22** 788b 792a

πρὸς ἡδονὴν ἐξ ἡδονῆς λανθ. U (sed *ῆς* in ras. m. 2 quae etiam spiritum et accentum addidit) CynB *πρὸς ἡδονὴν λανθ.* (sine *ἐξ ἡδ.*) gc *ἐξ ἡδονῆς πρὸς ἡδονὴν λ.* O (sed $^{\beta\alpha}$ ss. α^1 ut vid.) corr. et *λέγε μοι* (vel *ἆρ' ὀρθῶς ἔχει τὸ λ. β.*; vel sim.) add. Po. *πρὸς ἡδονὴν λανθάνουσαν* Bern. *ὡς πάντα ποιῶν πρὸς ἡδονὴν λανθάνουσαν, λάθε β.* Wil.

1 *λάθε βιώσας* om. c ‖ **2** *μεθ' ἰδίας* H ac fort. U[1] *μετιδίας* Cy[1] (ex *μεθιδ.*) U[2] (corr. m.[3]) ‖ **4** *δεῖται*] *δὴ τοῦ* y, unde *δὴ* Xyl. | *σκότους* om. gc ‖ **5** *μέλη* gc ‖ **6** *ἂν* y | *ὑμνεῖ θεὸν* y ‖ **8** *τί//λάθη* U *λάθοι* y ‖ **9** *παιδεύσῃ ἢ* gc | *ζηλωτὸς* gc *ζῆλος* O ‖ **10** *καλοῦ* Amyot ‖ **11** *ἀπώσατο* yC (ex *ἀττώ.*) ‖ **13** *ὡς γὰρ* Po. *ὥσπερ* U[1]HC[1]ygc *ὥσπερ δὲ* O ‖ **18** *πιστευθεὶς*] cf. vit. Brut. 35 al. ‖ **19** *δουλεύσασαν* Cy ‖ **22** *λάμπεις* U[1]Hgc | *χρείαις ἵν'* UHCygcanB | *εὐπρεπὴς* 788b 792a (eadem varietas 517d) ‖ **23** *διαργήσας ἤμυνε* hic Ω

οὐ μόνον 'στέγος' ὥς φησι Σοφοκλῆς (fr. 780), *ἀλλὰ καὶ ἦθος ἀνδρός, οἷον εὐρῶτα καὶ γῆρας ἐν ἀπραξίᾳ δι' ἀγνοίας ἐφελκόμενον. ἡσυχία δὲ κωφὴ καὶ βίος ἑδραῖος ἐπὶ σχολῆς ἀποκείμενος οὐ μόνον σώματα ἀλλὰ καὶ ψυχὰς μαραίνει· καὶ καθάπερ τὰ λανθάνοντα τῶν ὑδάτων τῷ περισκιάζεσθαι καὶ καθῆσθαι μὴ ἀπορρέοντα σήπεται, οὕτω τῶν ἀκινήτων βίων, ὡς ἔοικεν, ἄν τι χρήσιμον ἔχωσι, [μὴ ἀπορρεόντων μηδὲ πινομένων] φθείρονται καὶ ἀπογηράσκουσιν αἱ σύμφυτοι δυνάμεις.*

5. *Οὐχ ὁρᾷς, ὅτι νυκτὸς μὲν ἐπιούσης τά τε σώματα*
E *δυσεργεῖς βαρύτητες ἴσχουσι καὶ τὰς ψυχὰς ὄκνοι καταλαμβάνουσιν ἀδρανεῖς, καὶ συσταλεὶς ὁ λογισμὸς εἰς αὑτὸν ὥσπερ πῦρ ἀμαυρὸν ὑπ' ἀργίας καὶ κατηφείας μικρὰ διεσπασμέναις πάλλεται φαντασίαις, ὅσον αὐτὸ τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον ὑποσημαίνων, 'ἦμος δ' ἠπεροπῆας ἀπεπτοίησεν ὀνείρους' ὁ ἥλιος ἀνασχὼν καὶ καθάπερ εἰς ταὐτὸ συμμίξας ἐπέστρεψε καὶ συνώρμησε τῷ φωτὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς νοήσεις τὰς ἁπάντων, ὥς φησι Δημόκριτος* (B 158), *'νέα ἐφ' ἡμέρῃ φρονέοντες' ἄνθρωποι, τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁρμῇ καθάπερ ἀρτήματι συντόνῳ σπασθέντες ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνίστανται;*

F 6. *Δοκῶ δ' ἐγὼ καὶ τὸ ζῆν αὐτὸ καὶ ὅλως τὸ φῦναι καὶ μετασχεῖν ἀνθρώπῳ γενέσεως εἰς γνῶσιν ὑπὸ θεοῦ δο-*

5 957d 725d || 15 Etym. M. 433, 50 Callim. fr. an. 93 p. 723 Schn. || 18 655d 722d

1 *οὐ μόνον* edd. *θυμὸν ἂν* (*αν*) Ω (*χρόνω διαρκέσας* [*γη*] *ἤμινε θυμόν, ὥς φησι σοφ.* y) | *στέγης* gc || 3 *βίαιος* H || 4 *σώματα... ψυχὴν* c *σῶμα... ψυχὴν* g *οὐ σώματα μόνον* C y || 7. 8 del. Duebn. (*καὶ* pro *μηδὲ* g) || 10 *μὲν* om. y || 12 *ὁ* om. g || 13 *μακρὰ* c *μακρὰν* g *μικρὰ πάλλεται* a poeta nescio quo sumptum videtur, sed locus obscurus || 15 *ὑποσημαίνειν* C¹ y, fort. recte | *δ' ἠπεροπῆας* Et. M. *δ' ὑπεροπῆας* gc *δηστεροπηας* U¹ *δὴ στεροπῆας* H *δὲ στεροπῆας* O | *ἀπεποίησεν* U¹ H C¹ ygc || 16 *καὶ* om. y || 19 *νέαι* U H *νέᾳ* ya | *φρονέοντες* 655d 722d *τρέφοντες* Ω (an hic retinendum?) | *ἄνθρ.* Ω | *τὴν... ὁρμὴν* y || 20 *ὁλκῇ?* | *ἀρτήματα* C¹ *ἀρτύματα* y | *συντόνως* (*συντόνω* t y Marc. 248) *πλασθέντες* Ω corr. Re. || 21 *ἀνίσταται* C¹ || 23 *ἀνθρώπων* Ω (*ον* ss. Marc. 248) corr. Wy.

θῆναι. ἔστι δ' ἄδηλος καὶ ἄγνωστος ἐν τῷ παντὶ πόλῳ [καὶ] κατὰ μικρὰ καὶ σποράδην φερόμενος· ὅταν δὲ γένηται, συνερχόμενος αὐτῷ καὶ λαμβάνων μέγεθος ἐκλάμπει καὶ καθίσταται δῆλος ἐξ ἀδήλου καὶ φανερὸς ἐξ ἀφανοῦς. οὐ γὰρ εἰς οὐσίαν ὁδὸς ἡ γένεσις, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλ' οὐσίας εἰς γνῶσιν· οὐ γὰρ ποιεῖ τῶν γινομένων ἕκαστον ἀλλὰ δείκνυσιν, | ὥσπερ οὐδ' ἡ φθορὰ τοῦ ὄντος ἄρσις 1130 *εἰς τὸ μὴ ὂν ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἄδηλον ἀπαγωγὴ τοῦ διαλυθέντος. ὅθεν δὴ τὸν μὲν ἥλιον Ἀπόλλωνα κατὰ τοὺς πατρίους καὶ παλαιοὺς θεσμοὺς νομίζοντες Δήλιον καὶ Πύθιον προσαγορεύουσι· τὸν δὲ τῆς ἐναντίας κύριον μοίρας, εἴτε θεὸς εἴτε δαίμων ἐστίν, ὀνομάζουσιν, ὡς ἂν εἰς ἀειδὲς καὶ ἀόρατον ἡμῶν, ὅταν διαλυθῶμεν, βαδιζόντων, 'νυκτὸς ἀιδνᾶς ἀεργηλοῖό θ' ὕπνου κοίρανον'* (fr. mel. chor. adesp. 13 D.). *οἶμαι δὲ καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν οὑτωσὶ φῶτα καλεῖν τοὺς παλαιούς, ὅτι τοῦ γινώσκεσθαι καὶ γινώσκειν ἑκάστῳ διὰ συγγένειαν ἔρως ἰσχυρὸς ἐμπέφυκεν.* B *αὐτήν τε τὴν ψυχὴν ἔνιοι τῶν φιλοσόφων φῶς εἶναι τῇ οὐσίᾳ νομίζουσιν, ἄλλοις τε χρώμενοι τεκμηρίοις καὶ ὅτι τῶν ὄντων μάλιστα τὴν μὲν ἄγνοιαν ἡ ψυχὴ δυσανασχετεῖ καὶ πᾶν τὸ ἀφεγγὲς ἐχθαίρει καὶ ταράττεται ⟨πρὸς⟩ τὰ σκοτεινά, φόβου καὶ ὑποψίας ὄντα πλήρη πρὸς αὐτήν· ἡδὺ δ' αὐτῇ καὶ ποθεινὸν οὕτω τὸ φῶς ἐστιν, ὥστε μηδ' ἄλλῳ τινὶ τῶν φύσει τερπνῶν ἄνευ φωτὸς ὑπὸ σκότους χαίρειν, ἀλλὰ τοῦτο πᾶσαν ἡδονὴν καὶ πᾶσαν διατριβὴν καὶ ἀπό-*

6—9 1113c || **9** sqq. 394a || **18**—p. 222, **2** Heraclid. Pont. fr. 100 Wehrli cf. 281b || **20—22** cf. 1093a

1 *παντὶ* s. v. add. H^1 | *πόλῳ* g *πολλῷ* O || **2** *καὶ*[1] om. t Rhedig. 2 || **4** *οὐ*] *καὶ* gc || **5** *οὐσίαν ὁδὸν* $U^1 H^1$ (corr. ipse) *οὐσίας ὁδὸν* C^1y | *γένεσις* Turn. (Plato Phil. 26d) *γνῶσις* || **7** *οὐδ'*] *δ'* g || **11** *κύριον*] *καὶ* c om. g || **12** post *ἐστὶν* add. *ἅιδην* codd. praeter UHC^1ya^1, sed appellatio in v. 14 inest || **13** *εἰς* in ras. U^2 om. C^1y | *ἀιδὲς* C^1 | *ἡμῶν* post *βαδιζόντων* C^1y | *διαλυθῶσιν* y || **14** *ἀεργήλοισθ'* U^1Hc(?)d *ἀεργήλην θ'* y || **18** *τε*] *δὲ* y || **20** *μὲν* om. y || **21** *ἐξαιρεῖ* Ω corr. Wy. | suppl. Re. ⟨*διὰ*⟩ Bignone || **22** *καὶ φόβου καὶ* y || **23** *αὐτῇ* ante *ἐστιν* pon. Cy | *τὸ* om. U^1Hgc || **23.24** *μὴ δι' ἄλλω τινὶ* y *μηδὲ ἄλλο τι* O, unde in **24** *θέλειν* pro *χαίρειν* interpolant *Π* $U^3 C^2 y^2$n B corr. Bern. || **25** *ἀπολ. καὶ διατρ.* y

(1130) *λαυσιν, ὥσπερ τι κοινὸν ἥδυσμα καταμιγνύμενον, ἱλαρὰν*
C *ποιεῖ καὶ φιλάνθρωπον. ὁ δ' εἰς τὴν ἄγνοιαν αὐτὸν ἐμβάλλων καὶ σκότος περιαμπισχόμενος καὶ κενοταφῶν τὸν βίον ἔοικεν αὐτὴν βαρύνεσθαι τὴν γένεσιν καὶ ἀπαυδᾶν πρὸς τὸ εἶναι.*

7. †*Καίτοι τῆς γε δόξης καὶ τοῦ εἶναι φύσιν εὐσεβῶν χῶρον,*

> '*τοῖσι λάμπει μένος ἀελίου τὰν ἐνθάδε νύκτα κάτω,*
> *φοινικορόδοις ἐνὶ λειμώνεσσι*' (Pind. fr. 129),

καὶ [*τοῖσιν*] †*ἀκάρπων μὲν ἀνθηρῶν καὶ σκυθίων δένδρων ἄνθεσι τεθηλὸς ἀναπέπταται πεδίον, καὶ ποταμοί τινες ἄκλυστοι καὶ λεῖοι διαρρέουσι, καὶ διατριβὰς ἔχουσιν ἐν μνήμαις καὶ λόγοις τῶν γεγονότων καὶ ὄντων παραπέμποντες αὐτοὺς καὶ συνόντες. ἡ δὲ τρίτη τῶν ἀνοσίως*
D *βεβιωκότων καὶ παρανόμως ὁδός ἐστιν, εἰς ἔρεβός τι καὶ βάραθρον ὠθοῦσα τὰς ψυχάς,*

6 sqq. cf. 120c. Voß, De Heraclidis Pontici vita et scriptis, Rost. 1896, hic quoque Pl. Heraclidem sequi probabiliter statuit. Bignone, L'Aristotele perduto II 599. — Wilamowitz, Pindaros 497. Reiner, Die rituelle Totenklage d. Griechen, Tüb. Beiträge XXX 83

1 *ἱλαρὸν* c*Π*nB || **2** *ποιεῖν*? Bern., sed cf. 4 *ἔοικεν* | *ἐμβαλὼν* **Ω** corr. Bern. || **3** *σκότους* H | *περιαμπεχόμενος* Α$Π^2$ || **6** 'Sed veram esse hanc opinionem eamque esse animae naturam ut lucem amet oblivionem oderit iis quoque probant quae poetae de animarum post mortem sorte vaticinantur. Pindarus certe tres esse illarum vias adfirmat, unam qua Hercules ad deos ascenderit, alteram quae in eam regionem ducat, ubi *εἶναί φασιν εὐσεβῶν χῶρον*' — talia fere Pl. hic disputavit, cf. v. 14 Pindarus Ol. II 57sqq. Varro ap. Serv. ad Georg. I 34 Wilamowitz Pind. 499. post *δόξης* ergo fort. inser. ⟨*ταύτης*⟩ (sic etiam Bignone), post *τοῦ* (vel *εἶναι*) magna lacuna. *τοῦ* ⟨*τοῦ φωτὸς ἔρωτος τεκμήριον*⟩ *εἶναί φασιν* ⟨*τὸν*⟩ *τῶν* Bign. *κλῆρον* pro *καὶ τοῦ* Kron. || **8** *τοῖσιν* H*Π* | *λάμπε* U^1Hy (*τοῖσιλλάμπε*) gc | *μὲν ὡς* H (pro *μένος*) *λάμπει μὲν μένος* et *φοινικορόδιαί τε λειμῶνες εἰσὶ* 120c | *ἡλίου* y^1 | *ἐνθάδε* 120c *ἐνθένδε* **Ω** || **9** *ἐν* **Ω** || **10** libera paraphrasis carminis Pindarici | del. Wil. | *εὐκάρπων μὲν ἀνδήρων καὶ συσκίων δένδρων* Ruhnken *ἀκάρπων μὲν ἀνθηρῶν* ⟨*δὲ*⟩ *καὶ συσκίων δ.* Wil. *εὐκάρπων μὲν ἀνδήρων* [*καὶ*] *συσκίων* ⟨*δὲ*⟩ *δ.* Po. || **12** *ἄκλαυστοι* UHgc aA^1nB *ἄπαυστοι* Cy^1 corr. $Π^2$ || **15** *παρανόμων* **Ω** corr. Ha. | ⟨*ἡ*⟩ *εἰς* Wil. | *τε* g

'ἔνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεύγονται σκότον
βληχροὶ δνοφερᾶς νυκτὸς ποταμοί' (Pind. fr. 130),

δεχόμενοι καὶ ἀποκρύπτοντες ἀγνοίᾳ καὶ λήθῃ τοὺς κολαζομένους. οὐ γὰρ οὔτε γῦπες κειμένων ἐν γῇ τῶν πονηρῶν κείρουσιν ἀεὶ τὸ ἧπαρ (κατακέκαυται γὰρ ἢ κατασέσηπεν), οὔτε βαρῶν τινων ἀχθοφορίαι θλίβουσι καὶ καταπονοῦσι τὰ σώματα τῶν κολαζομένων ('οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσιν', οὐδ' ἔστιν ὑπόλειμμα σώματος τοῖς τεθνηκόσι τιμωρίας ἀπέρεισιν ἀντιτύπου δέξασθαι δυνάμενον)· ἀλλ' ἓν κολαστήριον ὡς ἀληθῶς τῶν κακῶς βιω- E *σάντων, ἀδοξία καὶ ἄγνοια καὶ παντελῶς ἀφανισμός, αἴρων εἰς τὸν ἀμειδῆ ποταμὸν [ἀπὸ] τῆς Λήθης ⟨καὶ⟩ καταποντίζων εἰς ἄβυσσον καὶ ἀχανὲς πέλαγος, ἀχρηστίαν καὶ ἀπραξίαν πᾶσάν τ' ἄγνοιαν καὶ ἀδοξίαν συνεφελκόμενον.*

1 cf. 17c || **7** λ 218 || **13** 1107a

2 *ποταμὸν* g || **4** *οὔτε γὰρ γύπες* y | *ἐν τῇ γῇ* Cy || **5** *ἀεὶ κείρ.* y || **6** *οὐδὲ* Ω corr. Bern. || **8** *οὐδὲν* AΠ[2] || **9** *ἀπέρεισιν* Wy. *αἵπερ εἰσίν* || **11** *ἀγνωσία καὶ ἀδοξία* Cy[1] | *παντὸς* y[1] || **12. 13** [*ἀπὸ*] et ⟨*καὶ*⟩ Re. || **13** *καταποντίζει* U[1] (corr.[3]) HC[1]ygc (hiatus!) || **14** *τε* C om. O *καὶ πᾶσαν* g || **15** *ἐφελκ.* H[1] (*συν* add.[1] in mg.)

ADDENDA

collegit et adiecit R. Westman

Priusquam de hac altera editione instituenda agam, referam ea quae M. Pohlenz ad hunc fasciculum addenda Kal. Sept. MCMLV conscripserat fasciculoque V 3 (p. 115—117) adiunxerat:

„In recensione quam de fasciculo VI 2 conscripsit (Class. Rev. N. S. IV, 1954, p. 249) F. H. Sandbach recte monuit me de cod. Veneto **X** non omnia quae necessaria erant rettulisse. etsi enim iam in praefatione vol. I p. XX commemoraveram huius codicis ut multa alia folia sic etiam 148. 149 perisse et a librario multo posteriore qui alium codicem adhiberet suppleta esse, etiam ad VI 2 p. 30 (ut ipse in vol. III p. 182, 22 feceram) adnotare debui verba inde a linea 12 *τῶν τοιούτων* usque ad 34, 18 *ὅρι* — (= **X** fol. 148. 149) huic recentiori scribae deberi nec vetustam memoriam continere. [Quam rem suo loco et in addendis breviter commemoravi. — R. W.]

Nec minus recte idem vir doctus in apparatu critico has lectiones cod. **X** addendas esse censuit (quae fere omnes etiam in mea collatione adnotatae erant, sed per errorem in editione omissae sunt):

p. 3, 10; 3, 23; 8, 19; 10, 25; 12, 22; 14, 18; 17, 4; 19, 4; 21, 14; 25, 22; 36, 19; 36, 21; 38, 12; 48, 5; 48, 14; 50, 1; 50, 15; 52, 10; 52, 20; 55, 14.[1]) [Has lectiones ad apparatum criticum alterius editionis addidi, nisi quod lectiones ad p. 48, 5 et p. 52, 20 pertinentes in addenda recepi. — R. W.]

1) Hos locos in **X** mense Maio huius anni ipse Venetiis iterum examinavi.

Quod autem Sandbach Palatinum g ex codice X, postquam iam ab X³ correctus esset, alio sane libro intercedente ortum esse sibi persuasit, adstipulari ei non possum, quamquam etiam Paton, cum de memoria libri 68 ageret (in editionis Pythicorum dialogorum 1893 p. XVII, cf. quae de libro 69 p. XX dicit), in eandem sententiam pervenit. cum enim X³ permultas suas correcturas sine dubio maxima ex parte non ipse excogitaverit sed aliunde sumpserit, consensus qui inter eum et g intercedit etiam sic explicari potest ut sumamus utrumque ex eadem memoria hausisse, atque haec sententia uno certe loco commendatur, ne dicam obtruditur. scilicet p. 44, 17 (p. 1051 c) omnes (etiam Sandbach) consentiunt unice veram esse lectionem *ἀναιρέσεις, πιτύροις* quam g solus praebet. X¹ ut fere reliqui libri omnes mendose scriptum habet *ἀναιρέσει, ἐπὶ πιτ.*; X³ vero illud *ἐπὶ* quidem erasit, at *ἀναιρέσει* intactum reliquit. veram igitur lectionem quam in alio libro invenerat non ut g integram servavit sed ex parte tantum transtulit, nec facile quisquam credet librarium g ex depravata scriptura feliciter iterum verum restituisse[1]. accedit quod etiam aliis locis huius libelli g non modo contra X¹ et X³, sed etiam contra omnes reliquos codices lectiones servavit quae sine dubio verae vel certe probabiles sunt neque coniecturae deberi videntur, velut *δήπουθεν* pro *δήπου θεὸς* (XF¹) vel *δήπου θεῶν* (reliqui) p. 41, 28, quod etiam Sandbach agnoscit, vel illud *ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Φύσεως* p. 48, 15, quod Bernardaci tam certum videbatur ut ne commemoraret quidem in omnibus reliquis *τρίτῳ* pro *πρώτῳ* scriptum esse, J. ab Arnim SVF II 579 sine haesitatione recepit et ego praeferendum esse in apparatu indicavi. rectum autem numerum ab homine Byzantino restitutum esse quis credat? etiam p. 13, 6 *ἀπαγορευτικὸς τοῖς σοφοῖς τοῦ ποιεῖν* pro *ἀπαγορεύων τ. σ. ποιεῖν* (O) et p. 57, 9 *παρα-*

1) Codicem X praeter rasuram ab X³ factam nihil praebere quod ad mutandam lectionem invitare potuerit libro ipso inspecto adfirmare possum, nec magis in g, cuius imagine lucis ope confecta utor, ullum vestigium correcturae apparet.

δοχὴν φαντασίας καὶ συγκατάθεσιν pro *παραδοχὴν καὶ συγκατάθεσιν φαντασίας* (ad *παραδοχήν* genetivus *φαντασίας* necessario additur; *συγκατάθεσις* a Plutarcho absolute poni neque cum genetivo coniungi solet) tam probe secundum Stoicorum cogitandi rationem dicta sunt ut ea recipere non dubitaverim.[1])

Non igitur habeo cur a iudicio quod in praefatione VI 2 p. VI de libro g tuli discedam: non ex ipso **X** fluxit, sed e codice eius gemello, qua memoria etiam **X**[3] usus est."

Quoniam haec editio stereotypa est, pauca in ipsis paginis primae editionis addi mutarive poterant. dedi scilicet operam erroribus corrigendis; qui partim iam ab ipso M. Pohlenz (in addendis fasciculo V 3 adiunctis) et a viris doctis, qui de prima editione iudicia conscripserunt, notati erant.

Editio Pohlenzii multos instigavit ut operam Plutarcho darent, cum CCC fere locis eorum Moralium, quae hoc fasciculo continentur, novae opiniones de textu constituendo emendando illustrando prolatae sint, maxime in iudiciis quae mox enumerabo. quas opiniones hunc in modum tractavi. postquam examinavi, quid quisque de quaque re dixisset, si quem mihi persuasi propius ad verum accessisse, eius lectionem etiam in textum recipere non dubitavi; sicubi dubius haerebam, lectionem Pohlenzii ut aequum erat servare decrevi. ea, quae ad quemque locum alii viri docti protulerunt, si fieri potuit, in apparatu, si minus, in addendis commemoravi, omissis tamen quae minoris esse momenti visa sunt.

1) Magni etiam momenti est p. 52, 10, ubi sine dubio cum g aliisque codicibus *τὴν δὲ τοῦ κόσμου τούτου σύνταξιν* legendum est. sed **X**[1] ut F*Π* *τούτου* omisit neque **X**[3] quicquam mutavit.

Omitto cum alia tum certissimam lectionem *ἀποθεώρησιν* pro *ἀποθηρίωσιν* (30, 14), cum eam fortasse primitus etiam in **X** fuisse, priusquam folia vetusta 148. 149 perirent, Sandbachio concedendum sit.

Textus igitur libellorum huius fasciculi his locis a prima editione discrepat:

p.	in ed. 1:
13,17	*νὴ Δία*
17, 4	*οὐδὲ μὴ*
17,18	comma post *φεύγοντα*
35,18	[*καὶ*]
79, 31	*ἑτέραν δ'*
135,10	comma post *τούτοις*
139,17	*τὸ ἦδον*
149, 4	comma post *ταῦτα*
172,13	*ἐλπίσιν ὥσπερ εἴρηται καὶ*
177, 22	*δεῖ⟨ν⟩*
180, 9.10	*σύγκρισιν, ⟨ἑτερῇ δὲ κτέ.*
180, 22	*τὰς ἀτόμους ἰδέας*
180, 27	*⟨ἀπαθῶν⟩*
181,7	*λευκὸν καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας'*
188, 9.10	*εἶδος, 'ἔστι γὰρ οὐλομελές τε κτλ.*
189, 29	*⟨μετὰ τὰ φυσικὰ ἐν τοῖς⟩ φ.*
193, 27—194,1	*μόνον οὐκ ἀποδύντες τὰς ὁμοιοπαθείας*
210,18	*⟨μυκήμασι δηλοῖ⟩*
215,11	comma post *σοφός*

Iam iudicia enumerabo quae de prima editione huius fasciculi conscripserunt viri docti quaeque mihi alteram editionem curanti adiumento fuerunt[1]), adiectis compendiis quibus ad haec iudicia denotanda in apparatu addendisque alterius editionis usus sum.

Babut iud.	D. Babut, Rev. ét. gr. 66 1953 p. 445 sq.
Cast. iud.	L. Castiglioni, Gnomon 26 1954 p. 80—85

1) Praeterea breviter de prima editione egerunt hi: van Groningen, Museum 58 1953 p. 112; Delande, Les ét. classiques 21 1953 p. 113; des Places, Recherches de science relig. 42 1954 p. 405; Dain, Bull. de l'Ass. Guill. Budé 1954 p. 110; Wolf, Anzeiger f. d. Altertumswiss. 8 1955 p. 234. — De iudicio quod scripsit DeLacy v. infra p. 229.

ADDENDA

Chantraine iud.	P. Chantraine, Rev. de philol. 27 1953 p. 216sq.
Flacelière iud.	R. Flacelière, L'Antiqu. Class. 22 1953 p. 172sq.
Gossage iud.	A. J. Gossage, Journ. Hell. Stud. 76 1956 p. 117sq.
Hel. iud.	W. C. Helmbold, Class. Philol. 50 1955 p. 220sq.
Sa. iud.	F. H. Sandbach, Class. Rev. n.s. 4 1954 p. 249—251 (cui M. Pohlenz iam ipse respondit, v. supra p. 224—226)

Ad omnes huius fasciculi libellos cf. etiam

Bury	coniecturae quas R. G. Bury per litteras miserat Maximiliano Pohlenz; v. ed. primam p. 223sq.

Ad libellum Adversus Colotem cf. praeterea

We.	R. Westman, Plutarch gegen Kolotes. Seine Schrift „Adversus Colotem" als philosophiegeschichtliche Quelle. Helsingfors 1955. (Acta Philosophica Fennica VII.)

Ph. DeLacy, A New 'Fragment' of Antiochus? Amer. Journ. Philol. 77 1956 p. 74.

Idem, iudicium de We. in Amer. Journ. Philol. 77 1956 p. 433—438.

D. A. Russell, iudicium de We. in Class. Rev. n. s. 6 1956 305sq.

A. Plebe, iudicium de We. in Filosofia 7 1956 p. 186—189.

Ad huius fasciculi libellos Plan. 74 (De comm. not.) et 73 (Adv. Col.) pertinet controversia de origine codicis B (v. praef. p. VIsq. et praef. fasciculi V 3 p. X, etiam We. p. 15—17). ex E eum ortum esse putant etiam Einarson et DeLacy, Class. Philol. 46 1951 p. 106; Flacelière, La tradition manuscrite des traités 70—77 de Plutarque (Rev. ét. gr. 65 1952 p. 351—362); Bolkestein, Mnemos. ser. 4 vol. 6 1953 p. 305 n. 3 (cf. ibid. p. 328); Flacelière iud. p. 173; Chantraine iud. p. 217; Einarson, Class. Philol. 49 1954 p. 278; Irigoin, Rev. de philol. 28 1954 p. 117—119; Flacelière, L'Antiqu. Class. 25 1956 p. 180. cf. Diller, Pletho and Plutarch, Scrip-

torium 8 1954 p. 123—127. compluribus quidem indiciis probari videtur B ex E originem ducere (alio scilicet exemplari intercedente); huic tamen opinioni non omnes viri docti assentiuntur (praeter Hubertum v. D. A. Russell, Class. Quarterly 48 1954 p. 62 n. 1).

In textu libellorum contra Epicurum scriptorum recensendo non omnibus, qui exstant, codicibus usum esse Pohlenzium statuit Ph. DeLacy (v. eius iudicium de prima editione in Class. Weekly 47 1953—1954 p. 107 sq.), qui hos libellos una cum B. Einarson in collectione quae vocatur Loeb Classical Library editurus est. affert etiam aliquot locos e libellis Non posse suav. vivi sec. Epicurum et De latenter vivendo petitos, ubi ea corrigit quae de lectionibus codicum vel de emendationibus virorum doctorum adnotavit Pohlenz. sed quoniam haec exempli tantum gratia, ut dicit ipse, e copiis editorum Loebianorum protulit DeLacy, utile non sum ratus ea commemorare quae l. l. p. 108 ad paucas huius fasciculi paginas pertinentia publici iuris fecit.

Denique ad singulos locos haec adnotanda sunt, quae in apparatum recipi non potuerunt:

ad lib. *De Stoicorum repugnantiis*

p. 2, 4 Plat. Lach. 188 c—e confert Hel. iud. p. 220
p. 3, 7 *δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν*?
p. 3, 16 *ἐπὶ Ζωστῆρος*] *ὑπὸ ψυχρότητος* Hel. iud. p. 221
p. 3, 20 *τὸν νέον*] *τὸν νέννον* A. Wilhelm Hermae t. 35 1900 p. 669—670 (commemorat Hel. iud. p. 220)
p. 4, 6—8 fragmentum Stoicum
p. 4, 28 *ἄξιον* ⟨*οὐδ' ἅγιον*⟩ Cast. iud. p. 84. praestat fortasse *ἄξιον* ⟨*καὶ ἅγιον*⟩: v. Clem. Strom. V 12, 76 (SVF I 264)
p. 5, 3—4 fragmentum Stoicum (et testimonium Epicureum)
p. 5, 5 *ἃ μήθ'* ⟨*ἅγια*⟩ *εἶναι* Herw. Mnemosyne n. s. 37 1909 p. 218 (commemorat Hel. iud. p. 220)
p. 7, 17 quae scripsit Po. probat Sa. iud. p. 249. *εἰ μέλλομέν τι ἐρεῖν* Cast. iud. p. 83 sq. *εἰ μέλλομεν εὖ γέ τι ἐρεῖν* Bury

p. 11, 7 ⟨πολλοὺς⟩ πολλάκις Bury

p. 12, 24 τὰ τοῦ cum **O** Sa. iud. p. 250 probab.

p. 13, 6. 7 ceteros codices quam **g** sequi malit Sa. iud. p. 250, sed cf. quae contra disputavit Po. supra p. 225 sq.

p. 15, 8 μὴ εἶναι· τελεωτάτην ἐμφ. Bury

p. 15, 18 ⟨ἀνδρείως τεμνόμενον καὶ καιόμενον διακαρτερεῖν καὶ τῷ σωφρόνως Λαΐδος ἢ Φρύνης ἀπέχεσθαι τὸ⟩ fere supplere mavult Cast. iud. p. 81

p. 16, 5 καὶ bene se habere monet Cast. iud. p. 83

p. 17, 4 de οὐδὲ μὴν cf. Denniston, The Greek Particles² p. 339 sq.

p. 18, 25 [θεὶς τοῦτο]?

p. 20, 24 διαφθορὰ servare vult Gossage iud. p. 118

p. 23, 10—12 textum codicis **E** bene se habere neque quicquam addendum esse putat Cast. iud. p. 83

p. 25, 16—18 fragmentum Epicureum

p. 26, 20—23 interpolata esse credit Hel. iud. p. 221

p. 27, 10 ἄλλως ⟨ἢ τὸ⟩ πλῆθος Bury

p. 28, 6 [ἀπὸ τούτων] Hel. iud. p. 221

p. 30, 12 τῶν — 34, 18 ὁρι desunt in cod. **X** folio omisso, sed suppleta sunt a manu multo posteriore (**X**⁴), quae in apparatu tamen siglo **X** notata est; cf. supra p. 224

p. 31, 3 καὶ] ὡς Bury, „probab." Po. in ed. 1 p. 223

p. 31, 17 ἐνάλλως (**Ω**) fortasse retinendum, cf. Gossage iud. p. 118

p. 32, 1 ἄλλον, quod in ἄδηλον mutavit Wy., nescio an servandum sit: κατ' ἄλλον τινὰ λόγον opponitur τῷ 'ἐπὶ πλεῖον ἐπιζητεῖν' p. 31, 27

p. 33, 14 [ὑπ'] αὐτῷ γεγραμμένα? Hel. iud. p. 221

p. 34, 10 ὡς δέον δεινῶν φαντασίαις Bury

p. 34, 18 a ζεται rursus incipit codicis **X** memoria vetusta (cf. add. ad p. 30, 12)

p. 34, 18 περὶ κόσμον εἰρημένων ⟨καὶ εὔ⟩λογον τάξιν Bury

p. 35, 14 app. scholion etiam in huius fasciculi praef. p. IV exscriptum est

p. 38, 11 τοὺς [ἄλλως] γεν. ἀγαθοὺς κρίνειν ⟨ἄλλως ἢ⟩ Bury

p. 39, 19. 23. 27. 28 ceteros codices quam **g** sequi malit Sa. iud. p. 250

p. 40, 15 πλεονεξία] Plat. Phaedo 66c confert Hel. iud. p. 220
p. 40, 21 ἂν γένοιτο cum O Sa. iud. p. 250
p. 40, 27 εἰσι XFΠ εἰσιν β Vat. Reg. gr. 80 (has omnes lectiones secundum Sa. iud. p. 250 attuli)
p. 41, 28 ad δήπουθεν (g) cf. Po. supra p. 225
p. 42, 3 app. hos locos confert Hel. iud. p. 220
p. 42, 6 ὁρᾶται] εἴρηται Bury
p. 44, 17 ad ἀναιρέσεις κτέ. cf. Po. supra p. 225
p. 45, 15 ἀφηγούμενος bene se habet: cf. p. 188, 1, ubi certa correctura ἀφήγηται legendum
p. 45, 21 ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ θεῶν· ⟨νοητέον δὲ περὶ θεῶν⟩ καθ' ἕτερον λόγον Bury
p. 46, 11—15 fragmentum Epicureum
p. 46, 19 lacunam et statuit et implevit Arn.
p. 47, 1 ἐξαναλώσῃ Sa. iud. p. 250 cum O
p. 47, 8 ἄλλων def. Cast. iud. p. 83
p. 48, 5 app. ψυχούμενον X[1] (sed alt. υ erasum) FΠ ψυχώμενον g ψυχόμενον B (et X[3] sec. Sa. iud. p. 250)
p. 48, 15 τρίτῳ cum O Sa. iud. p. 250, sed cf. quae disputavit Po. supra p. 225
p. 52, 11. 12 ἐπὶ . . . τὸ μέσον ⟨τῶν μερῶν⟩ αὐτοῦ Bury
p. 52, 20. 21 τοῦ μορίου X[1]F[1] τῶν μορίων X[3]F[2] et praeterea g secundum Po. vol. V fasc. 3 p. 115, Π sec. Sa. iud. p. 250
p. 53, 6—13 locus nondum sanatus. cf. Sa. iud. p. 251
p. 54, 16 lac. stat. Arn.
p. 54, 23 ἂν cum O omittere malit Sa. iud. p. 250
p. 57, 9. 10 v. quae disputavit Po. supra p. 225sq.
p. 57, 14—16 ὁ πλεῖστος αὐτῷ τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόνος περὶ τίνος γέγονε; secundum Po. (v. notam in apparatu) scribere vult Sa. iud. p. 251

ad lib. *Stoicos absurdiora poetis dicere*

p. 59, 8 οἰκείοις (Po.) probat Cast. iud. p. 81, qui confert vit. Demosth. 22 p. 856a τὰ οἰκεῖα πράγματα καὶ πάθη (opponitur ibi τὸ κοινόν)
p. 60, 3sqq. v. Hel. iud. p. 220 („1057 F")
p. 60, 11 καὶ ⟨ἄλλα⟩ πρ. Cast. iud. p. 84

p. 60, 22 vocabulo *καὶ* a Po. deleto textum meliorem fieri putat Sa. iud. p. 249

ad lib. *De communibus notitiis*

p. 62, 7 *ἄλλον ⟨ὂν⟩ ἐπιστ.*?
p. 63, 2 *ὀνομάζοντες* Sa. iud. p. 250 cum Wy., coll. p. 93, 12 et 868a (non c)
p. 63, 12 *καὶ* bene delevit Po. iudice Sandbachio p. 249
p. 65, 6 quod addidit Po. probat Gossage iud. p. 118
p. 66, 6 ⟨*καὶ ἀστεῖον*⟩ Pohlenzium praeter necessitatem addidisse existimat Gossage iud. p. 118
p. 66, 26 *τῷ ⟨πρὸ πατρίδος ἀνδρείως μάχεσθαι⟩ τὸ* Bury
p. 70, 17 quae scripsit Po. probat Sa. iud. p. 249
p. 70, 25 tradita bene def. Cast. iud. p. 84. *τύχῃ δ'* pro *τοὺς δ'* proposuit Bury
p. 72, 10 *ἄνθρωποι* Bury ut Po. (v. app.); videtur tamen *ἀνθρώποις* servari posse
p. 74, 20 textum meliorem factum esse vocabulo *καὶ* a Po. deleto putat Sa. iud. p. 249
p. 75, 24 fortasse nihil inserendum
p. 77, 11 *πολυμερὲς*, ut monet Hel. iud. p. 220, proposuerat iam M. Haupt (Hermae t. 6 1872 p. 5), qui etiam v. 9 *ὡς* pro *ἢ* et v. 13 *εὐνομησομένων* scribere voluerat. sed nescio an *πολυπαθὲς* (Re.) melius sit (∼ *πολλὰ πάθη ἐν αὐτῷ ἔχον*)
p. 79, 2 [*καὶ*] Cast. iud. p. 84. an *καὶ ⟨αὐτὴν⟩*?
p. 80, 20 *τοῦ γε νοεῖν* iam Amyot, ut monet Sa. iud. p. 250
p. 84, 11 nihil addendum esse putat Gossage iud. p. 118
p. 84, 11 „*ὁ δ' οὖν?*" Hel. iud. p. 221
p. 85, 11 *οὕτως* def. Cast. iud. p. 83
p. 87, 16. 17 *καὶ τίθησιν ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ δικαιοσύνης* Bury (ergo sine lacuna)
p. 88, 21 *εἴπερ γὰρ*] *οἱ δ' ἄρ'* Bury
p. 88, 23 *ἄλλο ἕνεκα οὗ*] *ἄλλο δ' οἷ δεῖ* Bury
p. 89, 16 *καὶ* pro *τὸ* ut Po. Bury
p. 92, 10 *ἐστὶ ⟨τὸ⟩ αἴνιγμα* Bury, „probab." Po. ed. 1 p. 224
p. 92, 17 ⟨*Ἔστι δὲ*⟩ *τοῦτο*?
p. 93, 7 *ἀνάπτεται* (Po.) probat Sa. iud. p. 249. *βλαπτομένου συγκαίεται καὶ αὔξεται* Bury

p. 93, 28 προσαγορευομένην bene se habet, cf. Quaest. Plat. 1,6 p. 1000d

p. 94, 9 διασύρουσι ⟨τοὺς ἑτέρους⟩ Bury (sine lacuna, ut videtur). fortasse praestat ⟨τοὺς ἄλλους⟩: cf. p. 136, 6. 7

p. 99, 2 ἀλλ' εἴ ποθ' οἱ ἄλλοι ἀστέρες Bury

p. 99, 8 οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν γραμμάτων nihil addens Cast. iud. p. 83

p. 99, 23 τῆς ⟨μαντείας καὶ τῆς⟩ ὑγιείας Bury. vix necesse

p. 100, 9 ἀρετῆς mavult Cast. iud. p. 84

p. 104, 4 τὸν ἔλεγχον def. Sa. iud. p. 249sq. (q. v.)

p. 105, 16. 17 quae scripsit Po. probat Sa. iud. p. 249

p. 106, 8 αἴρεται] ἀναιρεῖται?

p. 109, 16—18 fragmentum Stoicum

p. 109, 21 [οὐκ] Sa. iud. p. 250 (cum Amyot Xyl.)

p. 110, 2 tradita defendi possunt si ita distinguuntur: οὐχ ἧττον δὲ τοῦτο· ἅπτεσθαι κτλ.

p. 110, 25 ὁρίζει καὶ ⟨δι⟩ίστησι Sa. iud. p. 249 et postea Class. Quart. n. s. 6 1956 87sq.

p. 111, 8. 9 ⟨ὡσαύτως⟩ πεπυρωμένη πυρώσει τὸ ἑ.?

p. 111, 15 ὥστ' ἀνάγκη pro ὥστε πάντη Cast. iud. p. 84

p. 113, 2 τοῦ ὑπάρχοντος] τό τ' ὑπάρχον Bury

p. 114, 18—20 fragmentum Stoicum (et testim. Epicureum)

p. 116, 10 τόπον ⟨τὸν αὐτόν, ὁποῖ' ἦν⟩ ὑπὸ Bury

p. 116, 25 φορὰν fortasse servandum, cf. v. 13 ῥεῖ καὶ φέρεται

p. 117, 18—20 cf. 1070c

p. 117, 21—24 cf. 165a

p. 119, 2 σπέρματος (Po.) probat Cast. iud. p. 82, traditum σώματος mutandum non esse censet Gossage iud. p. 118

p. 119, 27 ⟨ἐν⟩αποκειμένας (Po.)] cf. Helmbold, Stoica (Class. Rev. n. s. 2 1952 146—147) p. 147 n. 3 et n. 6; ⟨ἐν⟩ addendum non esse putat Gossage iud. p. 118

ad lib. *Non posse suaviter vivi secundum Epicurum*

p. 128, 7 σκαληνὸν ⟨ὂν⟩?

p. 129, 1. 2 τοῦ δ' ἡδέως ζῆν ⟨ἄνευ σώματος⟩ ἂν ἅπτωνται Bury

p. 129, 11. 12 *περὶ πόνους ἔχουσι*] Herw. in Mnemos. n. s. vol. 37 1909 p. 218 *παρί⟨σως τοῖς⟩ πόνοις ἔχουσι* proposuisse monet Hel. iud. p. 220

p. 131, 16 *διψῶντες ἢ ἐρῶντες* ut glossema del. Cast. iud. p. 84

p. 132, 2 *ἐδείπνησα[ν]* Cast. iud. p. 85

p. 132, 20 *ἐπὸν* (Po.) probat Cast. iud. p. 82. *τοὐπιβαῖνον* pro *τὸ βαῖνον* (*Γ*) Herw. l. l. p. 218

p. 132, 22 *ὅσαι βλάπτουσι* Bury

p. 133, 21. 22 *ἐφήμερα καλεῖν ⟨τἀνθρώπινα⟩ καὶ* Bury

p. 134, 9 *ἀδύνατόν ἐστιν ⟨αὐτοῖς⟩* Cast. iud. p. 85

p. 134, 25 *κληρονόμων* bene se habet

p. 135, 26 *ἔπειτα σταθῇ* servandum puto

p. 138, 17 *οἷς οὐ⟨δ' ἐγ⟩γίνεται* Cast. iud. p. 85

p. 140, 7. 8 *λογισμόν. ὅταν* distinguere malim

p. 140, 21 malim *ταύτα⟨ς μὲν τὰς ἡδονὰς ἐξωθοῦσιν οὗτοι⟩ τῆς ψυχῆς κτέ.* cf. omnino p. 143, 13—15

p. 143, 7 [*δείπνων*] Cast. iud. p. 84 vix recte

p. 143, 14 tradita def. Gossage iud. p. 118

p. 144, 10. 11 *ἢ ⟨'ν⟩ προβλήμασι* Bury, „probab." Po. ed. 1 p. 224

p. 145, 11 *Ναννάρῳ* scribendum esse censuit W. Croenert in Hermae t. 37 1902 p. 226 (Hel. iud. p. 220)

p. 146, 18 *τὰ ἴδι' αὐλῶν πρ.* Bury, „probab." Po. ed. 1 p. 224

p. 147, 1 *ἢ χοῦν, ὁ νόμος τυφλοῦται* Bury

p. 148, 21 textum meliorem fieri vocabulo *καὶ* a Po. deleto putat Sa. iud. p. 249

p. 151, 25—152, 4 Th. Kockium in Hermae t. 22 1887 p. 145—150 („Apollon oder Sauhirt?") textum horum versuum recensuisse monet Hel. iud. p. 220

p. 153, 24 confert 822 c 997 c Hel. iud. p. 220

p. 154, 4 *τοῖς πρακτικοῖς πράγμασι*] *τ. πρακτικῶν πρ.* (Po.) probat Sa. iud. p. 249, item Cast. iud. p. 82, qui tamen nihil nisi *τοῖς πρακτικοῖς* Plutarchum scripsisse suspicatur et *πράγμασι* delere vult. *τοῖς πραγματικοῖς* Bury

p. 154, 12 *οὐσίας*] *θυσίας* proposuisse Valckenaerum monet Cast. iud. p. 82

p. 156, 20 *ὄντως*, quod scripsit Po. pro *ὅπως*, probat Sa. iud. p. 249

p. 157, 5 *οὕτως ἀνάγκη*] *οὐ πᾶσ' ἀνάγκη* Bury
p. 157, 14 *προσαποδίδωσι*] *προσαποδώσει*? Hel. iud. p. 221
p. 157, 15 nihil post *αὐτὸς* addendum esse censet Cast. iud. p. 83
p. 157, 16 post *ὑποβέβληκε* satis esse ⟨*τοῦτο*⟩ vel sim. credit Cast. iud. p. 83
p. 157, 20 *εἴρηται*] cf. 1091f—1092d (ad *δεισιδ.* v. 21 cf. ibid. p. 138, 12)
p. 157, 24 *Ἰχθυοφάγους* (Po.) probant Sa. iud. p. 249 et Cast. iud. p. 82, cui iam antea in mentem venerat ita scribendum esse
p. 158, 25 ⟨*οὐκ*⟩ non recte addidisse Po. putat Cast. iud. p. 83
p. 160, 12 quae scripsit Po. probat Cast. iud. p. 82
p. 161, 22 ⟨*ὅτι*⟩ a Po. bene additum esse putat Cast. iud. p. 82
p. 164, 21 ⟨*παρέργως*⟩ praeter necessitatem a Po. additum esse censet Gossage iud. p. 118, sed locus subobscurus
p. 166, 25 *προσδιαστρέφουσιν*? cf. p. 115, 18
p. 168, 10 ⟨*ὥσπερ*⟩ vel ⟨*καθάπερ*⟩ *ἀθληταὶ* malit Cast. iud. p. 82. ⟨*ὥσπερ οἱ*⟩? sed fortasse nihil addendum et infra v. 12 ⟨*καὶ*⟩ *οὕτως* scribendum
p. 170, 9 [*ἀλλ' ἀναγκαῖα*] Cast. iud. p. 84 sq.
p. 170, 11. 12 quae scripsit Po. probare se dicit Cast. iud. p. 85; fieri tamen posse ut melius sit verba *τοῖς δὲ* delere
p. 171, 14 add. Wy.

ad lib. *Adversus Colotem*

p. 174, 11 Hel. iud. p. 220 monet *ἀπολαβὼν* pro *παραλαβὼν* proposuisse A. Nauckium in Hermae t. 24 1889 p. 457, qui tamen locum non recte intellexit
p. 174, 16—18 fragmentum Colotis Epicurei: We. p. 65
p. 174, 17 *προβάλλοντος* ⟨*ἀντὶ ἄρτου καταφρονοῦντι αἰσθ*⟩*ήσεως* Wy. Ha.
p. 174, 23 [*οἱ*] *κακῶς ἀκηκοότες* praeeunte Emperio proponere velim
p. 175, 3 textum etiam nulla lacuna posita intellegi posse vocabulo *δίχα* deleto putat We. p. 183. multa excidisse credit Russell, Class. Rev. n. s. 6 1956 306
p. 175, 4 *τὸν* ... *λόγον*] *τῶν* ... *λόγων* (Po.) probat Flacelière iud. p. 173, tradita defendere malit Babut iud. p. 446
p. 175, 14 ⟨*δι*⟩*έλκων* Croenert (monet Sa. iud. p. 250)

p. 175, 21—176, 1 fragmentum unicum Leontei Epicurei; cf. We. p. 220—222
p. 175, 26 verba περὶ φύσεως aut delenda (cum Ha.) aut post γνώσεως transponenda iudicat We. p. 221sq.
p. 176, 8–9 verba ἕκαστον οὐ μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον εἶναι novum fragmentum Democriti esse contendit We. p. 254–260
p. 176, 8—10 fragmentum Colotis: We. p. 47
p. 177, 4. 5 nihil addendum esse censet Gossage iud. p. 118
p. 178, 9 ὑπέλαβε τοσοῦτον, οὐ τὸ καθόλου Bury
p. 179, 22 usque ad ὁρῶμεν v. 26 Epicuri verba a Plutarcho relata esse contendit We. p. 141—143
p. 180, 1—4 fragmentum Colotis: We. p. 47sq.
p. 180, 8—13 fragmentum Colotis: We. p. 48—51
p. 180, 10 de vocabulo ἅπασαν ad supplementum Wyttenbachii addito v. We. p. 252—254
p. 180, 11 pro ⟨μάχεσθαι⟩ (Re.) proposuit ⟨ἀναιρεῖν τὰ φαινόμενα⟩ We. p. 48sq. et v. 13 pro ⟨ἄνθρωπος⟩ (Po.) idem p. 49sq. proposuit ⟨κατ' ἀλήθειαν⟩; oblocutus est DeLacy, Amer. Journ. of Philol. 77 1956 p. 434
p. 180, 22 quare post ἀτόμους comma ponendum sit, demonstrat We. p. 269sq.
p. 180, 27 de supplemento ἀψύχων v. We. p. 273
p. 181, 4 quae scripsit Po. probat Cast. iud. p. 82
p. 182, 16 ⟨πᾶσαι⟩ παίονται Bury, „sine nec." Po. ed. 1 p. 224
p. 182, 21. 22 ταὐτὸ πνέοντος Colotis verba esse verisimile non est: cf. p. 186, 29—187, 1
p. 183, 14 supplementi a se propositi rationem reddit We. p. 148sq.
p. 184, 5—9 fragmentum Colotis ipsius verbis relatum: We. p. 56—58
p. 184, 8 ἄλλ' οἷς Po. bene distinxisse putant Cast. iud. p. 82 et Babut iud. p. 446 et We. p. 56 n. 1
p. 186, 23—28 hunc locum Useneri *Epicureis* deesse monet We. p. 139sq.
p. 187, 3. 4 Colotis verba: We. p. 53
p. 187, 17–23 hos versus fragmentum Epicureum (fr. 269 Us.) non esse contendit We. p. 324 n.
p. 187, 19 quae scripsit Po. probant Sa. iud. p. 249 et Chantraine iud. p. 217

p. 187, 23—25 fragmentum Colotis: We. p. 54

p. 188, 2 quid vox *ἀρχαῖος* significaret, bene a Po. explicatum esse putat Cast. iud. p. 82 sq. in eodem versu verba *ἐν φυσιολογίᾳ* ut glossema delenda aut fortasse inter *τῶν* et *κυρίων* v. 3 collocanda esse censet We. p. 241

p. 188, 13—15 fragmentum Colotis: We. p. 52

p. 188, 20 ⟨*δια*⟩*φερομένην* Bury

p. 188, 27—189, 1 Hel. iud. p. 220 confert Plat. Tim. 27 d—28 a

p. 189, 15—16 Heraclides Ponticus fr. 68 Wehrli (cf. ibid. fr. 71—72 et p. 38, 10); cf. We. p. 286 sq.

p. 189, 16—17 Dicaearchus fr. 5 Wehrli; cf. We. p. 287 sq.

p. 189, 19—26 Stratonis libro *Περὶ θεῶν* attribuit Wehrli (fr. 35); cf. We. p. 288 sq.

p. 189, 29 de verbis additis cf. We. p. 282

p. 190, 9—11 fragmentum Colotis ipsius verbis relatum: We. p. 68

p. 192, 11 *ῥεόντων* bene se habere monstrat We. p. 150 sq.

p. 193, 7—9 fragmentum Colotis ipsius verbis relatum: We. p. 60 sq.

p. 193, 27—194, 1 credit etiam Babut iud. p. 446 tradita mutanda non esse

p. 194, 8 *ἐπιλήψεως γενέσθαι κατὰ τὰς σεβάσεις δαιμόνων καὶ* temptavit Bury

p. 194, 21—26 fragmentum Colotis ipsius verbis relatum: We. p. 63—65

p. 194, 26—28 Plutarchi verba, non Colotis esse monet We. p. 65 (contra Usenerum adn. ad Epic. fr. 231 p. 173, 21)

p. 196, 10—13 fragmentum Colotis: We. p. 65 sq.

p. 196, 12. 13 cf. Plat. Phaedr. 229 e

p. 196, 22 *τῆς καταρχῆς*] *τῆς κυρίας* (= $\overline{\text{κας}}$) *ἀρχῆς* Bury, vix recte

p. 197, 21 *πότερον* ⟨*ὄντως*⟩ *κρᾶμα* Bury

p. 198, 17—19 fragmentum Colotis: We. p. 73

p. 198, 19—23 Colotis ipsius verba relata: We. p. 73

p. 198, 28 *θεὸν*²] *ἀγαθὸν* We. p. 125 n. 1 temere. *θεῖον* Russell, Class. Rev. n. s. 6 1956 306

p. 200, 4 *ἔλεξ' ἀναξιοπίστως ὁ Στίλπων* coni. Bury

p. 200, 26—30 fragmentum Colotis partim ipsius verbis relatum: We. p. 74 sq.
p. 200, 30 *αὐτοῖς* (EB) def. Babut iud. p. 446
p. 201, 3 nihil addendum esse censet Gossage iud. p. 118
p. 201, 5 *ἐνάργειαν* recte a Po. scriptum esse putat Babut iud. p. 446
p. 201, 7. 8 recte additum esse arbitratur Gossage iud. p. 118
p. 202, 18—21 cf. We. p. 75 sq. optime in his versibus interpunxisse Pohlenzium putat Babut iud. p. 446
p. 202, 26 *δεῖν* ⟨*τὸ εἶναι*⟩ *προσαποφ*. Bury, vix recte
p. 203, 10—15 fragmentum esse Colotis, non Epicuri (fr. 239 Us.) monet We. p. 323 n. 1
p. 203, 14 nihil addendum esse putat We. p. 77 n. 2
p. 203, 26 *αὐτῆς* bene se habere putat Babut iud. p. 446 et postea Rev. ét. gr. 69 1956 242 sq.
p. 204, 2 *πρόσθεσιν* (Po.) probant Sa. iud. p. 249 et Babut iud. p. 446
p. 204, 13 an *κινεῖν τὸν ἄνθρωπον* ⟨*πέφυκεν*⟩?
p. 204, 26 ⟨*ἀκούομεν βοώντων*⟩ praeter necessitatem addidisse Po. censet Gossage iud. p. 118; cf. etiam We. p. 178
p. 204, 27. 28 sententiam Epicuream esse, non Colotis (ut putabat Us. p. 279, 21 adn.), contendit We. p. 79 et p. 178. oblocutus est A. Plebe, Filosofia 7 1956 p. 188
p. 205, 2 *μόνον* pro *αὐτόν* proponit Cast. iud. p. 85
p. 205, 5 *τὰ καλὰ ταῦτα,* ⟨*τὰ*⟩ *καὶ λεῖα καὶ προσηνῆ κινήματα* scribendum esse statuit Cast. iud. p. 85. tradita tamen bene se habere videntur; fortasse scribendum *τὰ καλὰ ταῦτα καί ʽλεῖα καὶ προσηνῆʼ κινήματα κτλ.*
p. 205, 7—10 fragmentum Colotis ipsius verbis relatum: We. p. 78
p. 205, 8 quae proposuit Ha. addenda esse censet Cast. iud. p. 84
p. 205, 18—20 Colotis verba relata: We. p. 78 sq. sententiam aliter intellegens *τοῦ γὰρ* et *τὸ μήτ'* (v. 19) post P. Shorey proponit DeLacy, Amer. Journ. of Philol. 77 1956 p. 438
p. 205, 28 ⟨*κινεῖσθαι*⟩ optime supplevisse Po. putat We. p. 177
p. 205, 29—206, 2 Hel. iud. p. 220 confert Plat. Theaetet. 157 e—158 a

p. 207, 26 ἀνθρώποις] ἐναντίοις Bury
p. 208, 17—22 hanc epistulam non, ut putabat Usener (Epic. fr. 161), *ad* Pythoclem, sed *de* eo scriptam esse monet We. p. 228
p. 209, 20—28 etiam hunc locum fragmentum Epicureum esse monet We. p. 198 sqq.
p. 210, 16—20 testimonium Epicureum non esse monstrat We. p. 196 (contra Usenerum Epic. p. 347, 6)
p. 211, 11 ἐμπαθεῖς bene se habet
p. 212, 8 codicum lectionem πολεμικὴν def. We. p. 263—265 (post Q. Cataudellam, Maia 2 1949 268—273)
p. 212, 14. 15 ἐξήλεγξε (sine lac.) proponit We. p. 251
p. 213, 23—25 cf. 1033 b c

ad lib. *De latenter vivendo*

p. 217, 17 που] ὁμοῦ Bern. coll. 994 d, fortasse recte
p. 219, 5 ἐπὶ ταῦτ' ⟨ἐπακτέα⟩ τὴν λήθην κτλ.? Herw. in Mnemos. n. s. 37 1909 p. 218 (monuit Hel. iud. p. 220)
p. 219, 6 θεὸν ὑμνῇ] cf. Xenoph. B 1, 13 et sqq.
p. 219, 13 ὥσπερ γὰρ scribendum esse censet Cast. iud. p. 82
p. 220, 7 ἔοικε[ν], ⟨κ⟩ἂν Cast. iud. p. 85 probab.
p. 220, 13 μακρὰ cum c legendum esse censet Cast. iud. p. 84
p. 222, 6 app. *καίτοι ⟨ὅτι⟩ τῆς γε δόξης καὶ τοῦ εἶναι φύ⟨σει ἐπιθυμοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, τούτου τεκμήριον εἶναί φα⟩σιν εὐσεβῶν χῶρον* temptaverim secundum ea quae proposuit Bignone
p. 222, 8 et 223, 1 ad utrosque Pindari locos Hel. iud. p. 220 confert Turyn fragm. 135; ad 223, 1 praeterea Gow ad Theocr. 1, 140

Huius fasciculi editionem alteram curandam suscepi rogante Maximiliano Pohlenz, quem de studiis meis bene meritum esse grato animo fateor. valde gaudeo me hoc modo ei a. d. III Kal. Aug. huius anni octogesimum quintum annum implenti gratulari posse.

Helsingforsiae, Id. Maiis MCMLVII

R. WESTMAN

BIBLIOTHECA TEVBNERIANA

PLVTARCHVS, Moralia

Vol. I.

De liberis educandis · De audiendis poetis · De audiendo · De adulatore et amico · De profectibus in virtute · De capienda ex inimicis utilitate · De amicorum multitudine · De fortuna · De virtute et vitio · Consolatio ad Apollonium · De tuenda sanitate praecepta · Coniugalia praecepta · Septem sapientium convivium · De superstitione

Vol. II.

Regum et imperatorum apophthegmata · Apophthegmata Laconica · Instituta Laconica · Apophthegmata Lacaenarum Mulierum virtutes · Aetia Romana · Aetia Graeca · Parallela minora · De fortuna Romanorum · De Alexandri Magni fortuna aut virtute oratio I et II · De gloria Atheniensium · De Iside et Osiride

Vol. III.

De E apud Delphos · De Pythiae oraculis · De defectu oraculorum · An virtus doceri possit · De virtute morali · De cohibenda ira · De tranquillitate animi · De fraterno amore · De amore prolis · An vitiositas ad infelicitatem sufficiat · Animine an corporis affectiones sint peiores · De garrulitate · De curiositate · De cupiditate divitiarum · De vitioso pudore · De invidia et odio · De laude ipsius · De sera numinis vindicta · De fato · De genio Socratis · De exilio · Consolatio ad uxorem

Vol. IV.

Quaestionum convivalium libri IX · Amatorius · Amatoriae narrationes

Vol. V. Fasc. 1.

Maxime cum principibus philosopho esse disserendum · Ad principem ineruditum · An seni sit gerenda res publica · Praecepta gerendae rei publicae · De tribus rei publicae generibus · De vitando aere alieno

Vol. V. Fasc. 2. Pars 1.

Vitae X oratorum · Placita philosophorum

Vol. V. Fasc. 2. Pars 2.

De comparatione Aristophanis et Menandri · De Herodoti malignitate

Vol. V. Fasc. 3.

Aetia physica · De facie in orbe lunae · De primo frigido

Vol. VI. Fasc. 1.

Aqua an ignis utilior · De sollertia animalium · Bruta ratione uti · De esu carnium I · De esu carnium II · Platonicae quaestiones · De animae procreatione in Timaeo · Epitome libri de animae procreatione in Timaeo

Vol. VI. Fasc. 2.

Libri contra Stoicos et contra Epicureos scripti

Vol. VI. Fasc. 3.

De musica · De libidine et aegritudine · Parsne an facultas animi sit vita passiva

Vol. VII.

Fragmenta



K · G · SAUR MÜNCHEN · LEIPZIG

BIBLIOTHECA TEVBNERIANA

PLVTARCHVS, Vitae parallelae

Vol. I. Fasc. 1.

Theseus et Romulus · Solon et Publicola · Themistocles et Camillus · Aristides et Cato maior · Cimon et Lucullus

Vol. I. Fasc. 2

Pericles et Fabius Maximus · Nicias et Crassus · Alcibiades et Coriolanus · Demosthenes et Cicero

Vol. II. Fasc. 1

Phocion et Cato maior · Dion et Brutus · Aemilius Paulus et Timoleon · Sertorius et Eumenes

Vol. II. Fasc. 2

Philopoemen et Titus Flaminius · Pelopidas et Marcellus · Alexander et Caesar

Vol. III. Fasc. 1

Demetrius et Antonius · Pyrrhus et Marius · Aratus et Artaxerxes · Agis et Cleomenes et Ti. et C. Gracchi

Vol. III. Fasc. 2

Lycurgus et Numa · Lysander et Sulla · Agesilaus et Pompeius · Galba et Otho

Vol. IV

Indices

In Einzelausgaben:
Alexander et Caesar
Demosthenes et Cicero



K · G · SAUR MÜNCHEN · LEIPZIG